Kenize Mourad

IN NUMELE PRINTESEI MOARTE

Mort într-o lume vie sau viu într-o lume moartă?

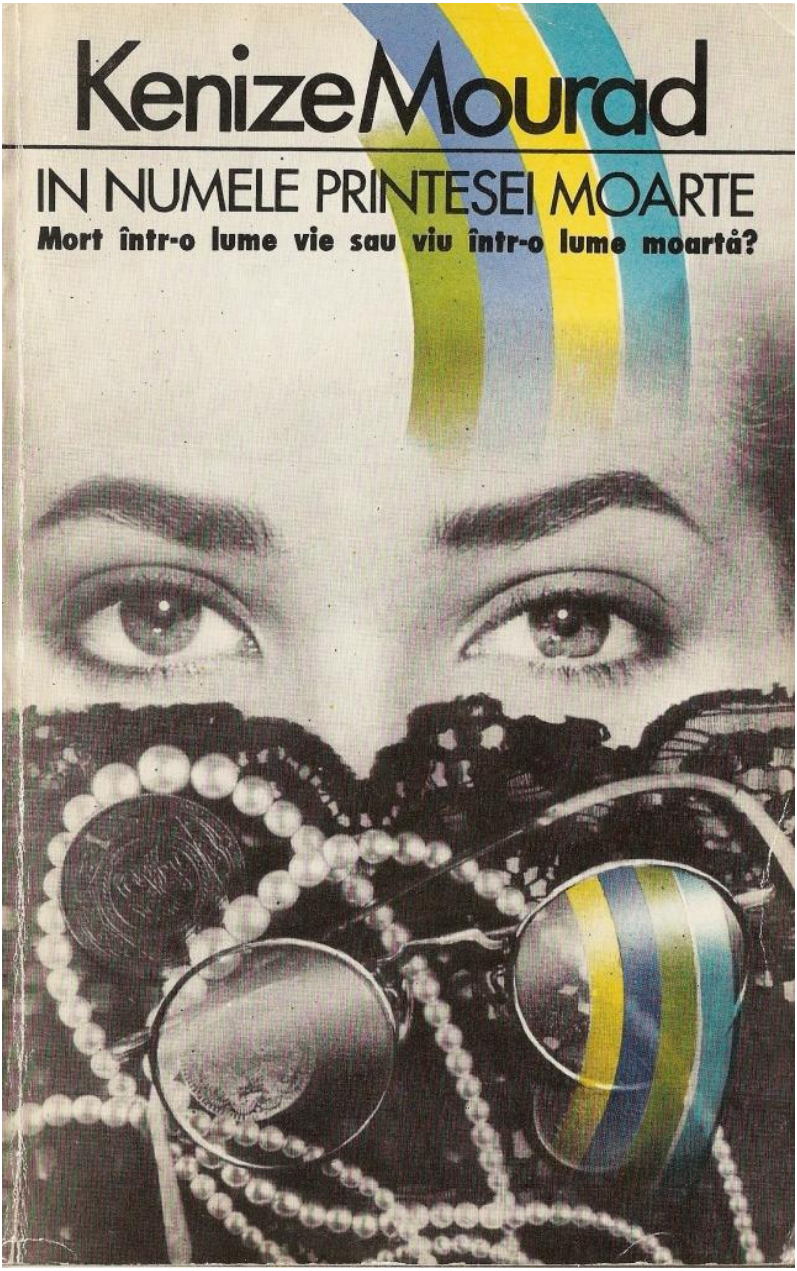

KENIZE MOURAD

ÎN NUMELE PRINŢESEI MOARTE

Mort într-o lume vie sau viu într-o lume moartă?

TRADUCERE DE BRIGITE HRISTEA
DE LA PART DE LA PRINCESSE MORTE, 1987

Cuvânt înainte

Kenize Mourad, fiica ultimei sultane a Turciei — Selma — şi a rajahului indian din Badalpur, căreia soarta nu i-a permis să-şi cunoască mama, a scris o carte în care fantezia şi capacitatea de transpunere în situație, faptele istorice şi o biografie „ca-n poveşti" se comprimă într-un şuvoi narator.

Lucidă şi sensibilă, Selma este contemporană cu prăbuşirea definitiva a Imperiului otoman, în 1920, iar experiențele care preced exilul din 1922 sunt încercări pline de suferință. Selma este martora nenorocirii şi chinului mamei sale, a cărei datorie față de etichetă, religie şi patrie este mai presus decât cea față de familie şi care, o dată cu exilul, deşi nu-şi pierde demnitatea, îşi pierde adevărata rațiune a existenței sale.

Pentru Selma, exilul în Beirut — pe vremea aceea cel mai strălucitor oraş al Orientului Apropiat — este un prilej de aventuri, şi mai puțin de înjosire. Deşi o prințesă asuprită, ea creşte, în mijlocul marilor familii franțuzeşti ale oraşului mandatar, unde trăieşte prima ei pasiune înainte de a fi măritată oficial cu rajahul indian. India cea feudală şi, totodată, zguduitor de săracă — aceasta Indie reprezintă adevăratul ei exil. De abia la Paris, strălucitoarea metropolă a anilor '30, dincolo de saloanele Ninei Ricci şi al lui Maxim, Selma se regăseşte pe sine şi, totodată, dragostea vieții sale. În sfârşit este liberă, dar această libertate nu va dura prea mult…

Kenize Mourad, născută la Paris, în 1933, este o cunoscută ziaristă şi corespondentă pentru Orientul Apropiat. Trăieşte la Paris.

COPIILOR DIN BADALPUR

„La aventuroasa acțiune de a scrie această carte am fost sprijinită de prieteni din Turcia, Liban, India şi Franța. Cu ajutorul sfaturilor şi amintirilor lor, a fost posibil să evoc treizeci de ani de istorie care, de cele mai multe ori, nu coincide cu scrierile oficiale, precum şi evenimente cotidiene de mai mică importanță istorică. Nu dau numele lor pentru a nu-i incomoda, dar doresc să le mulțumesc foarte mult. Din motive lesne de înțeles, numele unor personaje moarte sau încă în viață au fost modificate.”

PARTEA ÎNTÂI
TURCIA

Capitolul I

— A murit unchiul Hamid! A murit unchiul Hamid!

Prin sala albă de marmură a palatului Ortaköy, iluminată de candelabre de cristal, aleargă o fetiță. Vrea să fie prima care aduce vestea mamei. În această grabă, e cât pe-aci să răstoarne două doamne, a căror podoabă capilară — o diademă împodobită cu pietre prețioase şi pene — le trădează bogăția şi rangul.

— Ce obrăznicătură! se indignează una dintre ele, iar cealaltă o aprobă şi mai indignată.

— Ce v-am spus eu? Sultana[1] îşi răsfață peste măsură unica fiică. Este o ființă fermecătoare, dar mă tem că, mai târziu, nu se va înțelege cu soțul ei... Ar trebui să învețe să se poarte. La cei şapte ani nu mai este un copil, este o prințesă!

Fetița pare prea puțin interesată de eventualele plângeri ale unui viitor soț, deci îşi continuă drumul. Cu sufletul la gură, ajunge, în sfârşit, la poarta cea grea care permite accesul la încăperile destinate femeilor, în harem. La intrare, doi eunuci sudanezi, având peste şolduri un petic zmeuriu, supraveghează poarta. Astăzi nu sunt anunțate vizite, motiv pentru care eunucii s-au aşezat liniştiți la o şuetă. La apariția „micii sultane", se ridică grăbiți să deschidă uşile de bronz şi, îngrijorați că fetița s-ar putea plânge de neglijența lor, o salută deosebit de respectuos. Fetița este însă mult prea preocupată şi, fără a le acorda vreo atenție, trece pragul, apoi se opreşte pentru o clipă în fata oglinzii

[1] Prințesă de viță regească, fiica sultanului, iar soțiile sultanului sunt kadînlar.

veneţiene, pentru a se încredința dacă buclele roşcate şi rochița din mătase albastră arată bine. Mulţumită de imaginea din oglindă, trage draperiile din brocart şi pătrunde în salonaşul în care mama ei obişnuieşte să-şi petreacă după-amiezile, după o baie benefică. Fetița se opreşte plină de admirație şi mândrie în fața mamei, înveşmântată într-un caftan lung.

Deşi în societate sultana se îmbrăca după moda europeană, modă introdusă la Istanbul la sfârşitul secolului al XIX-lea, acasă, ea prefera să trăiască „turceşte" — fără corset, fără mâneci bufante sau rochii strâmte, purtând doar îmbrăcămintea tradițională, mult mai comodă.

— Poftiți, sultană Selma!

La curtea otomană limbajul familiar era neobişnuit, părinții se adresau copiilor cu titulatura corespunzătoare rangului deținut, pentru ca aceştia să se obişnuiască de mici cu rangul şi obligațiile ce le revin.

La apariția Selmei, servitoarele se întrec în temenele — acele plecăciuni în care mâna dreaptă porneşte de la pământ la inimă, de aici la buze şi se opreşte pe frunte, ceea ce demonstrează sinceritatea sentimentelor, a gândurilor şi a cuvintelor. Selma, la rândul ei, sărută cu repeziciune mâna parfumată a prințesei şi o ridică la nivelul frunții, în semn de respect, după care, nemaiputându-şi stăpâni emoția, izbucneşte:

— Annecim[2], unchiul Hamid a murit!

În ochii gri-verzui ai mamei apare o sclipire de moment pe care fetița o consideră drept o exprimare a triumfului, dar o voce metalică intervine imediat:

— Cu siguranță, vă referiți la Maiestatea sa, sultanul Adbül Hamid, Allah să-l primească în paradisul său. A fost un domnitor important. Dar cine v-a adus această veste tristă?

Tristă?... Copilul priveşte nedumerit spre mama sa.

[2] Iubită, respectată mamă (n.t.).

Moartea îngrozitorului frate al bunicului Selmei, pe care îl detronase şi-l declarase nebun... Oare să fie moartea acestuia ceva atât de trist?

Povestea lui Murad al V-lea a auzit-o de nenumărate ori de la doica sa. Bunicul ei a fost un prinț binevoitor, mărinimos, a cărui urcare pe tron a fost salutată cu multă bucurie şi încântare de către popor, care l-a considerat un om cu vederi largi, un om al reformei. Dar Murad a domnit doar trei luni... Intrigile de palat, crimele făptuite înainte de urcarea sa pe tron i-au afectat nervii, şi aşa sensibili. Ca urmare, a devenit victima unui sindrom depresiv foarte accentuat. Medicul austriac Liedersdorf, cel mai bun specialist al acelor vremuri, a fost de părere că o odihnă de câteva săptămâni ar duce la refacerea sultanului. Dar palatul imperial nu a luat în considerare diagnosticul. Murad a fost detronat şi închis, împreună cu familia sa, în palatul Ceragan. Timp de douăzeci şi opt de ani a trăit în prizonierat, fiind în permanență spionat de fratele său, care se temea de o conspirație ce l-ar fi putut readuce pe Murad pe tron. La treizeci şi şase de ani, moartea l-a eliberat.

De fiecare dată când se gândea la bunicul ei, Selma se simțea solidară cu Charlotte Corday, eroina a cărei poveste o aflase de la educatoarea ei, franțuzoaica, mademoiselle Rose. Astăzi, în sfârşit, unchiul ei, acest jefuitor, a murit.

Este imposibil ca annecim, după douăzeci şi cinci de ani de prizonierat, din care a scăpat numai printr-o căsătorie impusă de sultanul Hamid, să fie cu adevărat tristă. De ce nu spune adevărul? Această bănuială o trezeşte pe Selma din visare. Cum de a putut să creadă vreo clipă că minunata ei mamă s-ar putea înjosi într-atât încât să mintă? Minciuna o folosesc doar sclavii, de teama de a nu fi pedepsiți, dar nu o sultană! În pofida tulburării ei, răspunde într-un târziu:

— Am trecut prin parc şi l-am zărit pe Aga[3].

În acest moment, apare un eunuc bine îmbrăcat — cu mânuşi albe şi tunică neagră, cu guler alb. După ce face trei temenele, se apleacă până la pământ, apoi se îndreaptă, împreunându-şi mâinile peste burtă, şi începe cu o voce în falset:

— Prea-mărită, sultană…

— Ştiu! îl întrerupe prinţesa. Sultana Selma a fost mai sprintenă. Anunţă-le imediat pe surorile mele, prinţesele Fehime şi Fatma, precum şi pe nepoţii mei, prinţii Fuad şi Nihat, că sunt aşteptaţi cu toţii în această seară la mine.

De la moartea fratelui ei, prinţul Selaheddin, Hatice era, la cei patruzeci şi opt de ani ai ei, cea mai vârstnică dintre toţi copiii sultanului Murad al V-lea. Datorită inteligenţei şi personalităţii sale, dobândise autoritate în familie şi preluase, fără niciun fel de obiecţie din partea celorlalţi membri, conducerea acesteia. Intransigenţa şi-a pus pecetea asupra personalităţii ei în urmă cu patruzeci şi doi de ani, în acea zi îngrozitoare în care pricepuse că porţile grele ale palatului Ceragan s-au închis pentru totdeauna; de atunci, personalitatea ei se dezvoltase încet, dar cu perseverenţă. Fata, pe care o poreclise Yildîrîm — „Fulgerul” — datorită jocului ei gălăgios prin parcul palatului Kurbbalidere şi escapadelor pe Bosfor, când, într-o simplă barcă, naviga împotriva vântului — fata care visa mărire şi eroism devenise la vârsta de şase ani prizonieră.

Ce rost avea să urli, să plângi şi să-ţi răneşti mâinile în încercarea de a deschide porţile de bronz ale palatului? Ele rămâneau închise. La scurt timp însă, se îmbolnăvise foarte grav. Existau temeri că va muri. Medicul care fusese chemat de urgenţă a trebuit să aştepte trei zile pentru a obţine permisiunea din partea lui Abdül Hamid de a pătrunde în

[3] Eunuc mai vârstnic cu o anumită autoritate. Fiecare casă regală sau burgheză a deţinut până în anul prăbuşirii, 1924, eunuci, al căror rol era să creeze o legătură între harem şi lumea exterioară (n.t.).

palat. Acesta i-a pus lipitori şi i-a administrat un ceai foarte amar. Să fi fost oare leacul băbesc cel care a salvat-o, sau totul s-a datorat recitării celor nouăzeci şi nouă de nume ale lui Allah, recitare făcută de către două kalfalar[4] cu ajutorul mătăniilor? După o săptămână, micuța prizonieră îşi reveni. Când se trezise, îl văzuse pe tatăl ei care stătea aplecat deasupra patului. Fața lui frumoasă era tristă. Dar de ce? Şi atunci îşi aminti… Nu, nu era un coşmar! Se ghemuise în pat şi începuse să plângă. Fața sultanului Murad devenise brusc aspră.

— Sultană Hatice, dumneavoastră credeți că familia noastră ar fi putut conduce acest mare imperiu timp de şase sute de ani dacă, la cea mai mică dificultate, s-ar fi jelit? Dumneavoastră sunteți o persoană mândră şi, ca atare, vă rog să aveți un comportament corespunzător!

Ca pentru a reduce din cruzimea observației, adăugă zâmbind:

— Cine oare să înveselească acest palat dacă micuța mea nu mai râde? O să ieşim noi de aici, micuța mea Yildîrîm, fii fără grijă. Iar după aceea vom face o lungă călătorie împreună.

— O, baba[5], plecăm la Paris? întrebase ea, plină de entuziasm, deoarece nicio prințesă regală nu părăsise vreodată împrejurimile Istanbului, darămite țara.

Sultanul râse.

— O mică femeie, deja? Bine, atunci îți promit că de îndată ce ieşim de aici, plecăm la Paris.

Credea, oare, acest lucru? Era obligat să spere pentru a putea supraviețui. La această aducere aminte, privirea sultanei se împăienjeneşte… Sultanul Murad trăise douăzeci şi opt de ani în prizonierat, zi de zi, până la moarte.

O dată cu lăsarea serii, în curtea interioară a haremului

[4] Femei din palat (n.t.).

[5] Tată (n.t.)

pătrund două trăsuri. Din prima, apare o siluetă mlădioasă, într-un cearceaf din mătase de culoarea nalbei şi încărcată cu bijuterii de aur. Din a doua trăsură coboară o persoană rotofeie, îmbrăcată într-un cearceaf negru, clasic.

Înainte de a intra în palat, escortate de eunuci, cele două femei se îmbrățişează.

Asemănător tuturor reşedințelor regale, clădite din lemn sculptat — măsură de precauție într-un oraş veşnic amenințat de cutremure — palatul, înălțat la Bosfor, în mijlocul unui parc plin de arteziene, trandafiri şi chiparoşi, era de un alb strălucitor la această oră a serii. Balcoanele, treptele, verandele şi terasele împodobite cu ghirlande şi arabescuri îi confereau un aspect dantelat.

În fața scării în spirală, care duce la salonul de la etaj, vizitatoarele sunt aşteptate de secretara personală a sultanei. Într-o clipă, privirea ei apreciativă trece de la Fatma, cea dulce, în taftaua ei de culoarea fildeşului, care îi punea în valoare ochii mari şi negri, la strălucitoarea Fehime, în rochia ei acoperită de fluturi, procurată de la cel mai bun creator de modele vienez, Adelmüller, deoarece „minunile" pariziene nu mai erau accesibile de când i se declarase război Franței, în august 1914.

Cele două surori urcau scara bine-dispuse, când se năpusteşte asupra lor o mică vijelie albastră, care, brusc, se opreşte şi le sărută mâinile.

— Cicim[6], ne-ați speriat de moarte! strigă Fehime, îmbrățişând-o tandru pe Selma, în timp ce însoțitoarea ei mormăie nemulțumită.

În urma vijeliei apare un băiețel grăsuț şi palid, care se apleacă în fața mătuşilor sale. Este Hayri, fratele Selmei.

Deşi mai mare cu doi ani decât sora sa, îi era devotat acesteia ca un sclav, chiar dacă acțiunile cutezătoare ale Selmei nu-i conveneau întotdeauna, nu îndrăznea să o contrazică.

[6] Puişor — termen folosit pentru copii (n.t.).

În capul scării, apare acum şi sultana Hatice. Mai înaltă decât surorile ei, cu mersul mlădios, senzual şi maiestuos, ea îi impresionează chiar şi pe cei mai ostili, iar atunci când în familie se spune „sultana”, se ştie precis despre cine e vorba, chiar dacă şi celelalte două surori sunt sultane.

Fatma se opreşte plină de admirație în fața surorii mai vârstnice, dar Fehime, considerată după gustul timpului cea mai drăguță, se grăbeşte să rupă vraja.

— Dar ce s-a întâmplat, scumpa noastră soră, de ne-ați chemat atât de urgent? Am fost nevoită să renunț la o serată dată de consulul austriac.

— Unchiul nostru, sultanul Abdül Hamid, a murit, asta s-a întâmplat, răspunde sultana pe un ton sărbătoresc.

Fehime ridică din sprâncene:

— Deci eu am renunțat la bal numai pentru că acest... tiran a dat ortul popii?!

— Bravo mătuşico! Asta-i şi părerea mea!

Vocea răsunătoare, de stentor îi sperie pe toți.

Intră un bărbat corpolent, de vreo treizeci şi cinci de ani — prințul Nihat, fiul cel mare al răposatului prinț Selaheddin. E însoțit de fratele său mai tânăr, prințul Fuad, care, în uniforma sa de general, pe care o poartă întotdeauna, arată impecabil.

„Prințul-general”, supranumit aşa datorită rangului de general pe care îl dobândise pe câmpul de luptă şi care-i era mai prețios chiar decât titlul de prinț, se întorsese de curând grav rănit de pe frontul de est.

După ce se înclină în fața sultanelor, cei doi bărbați le urmează în salonul verde, unde cele o sută treizeci şi şapte de lămpi cu ulei ale candelabrului de cristal fuseseră deja aprinse de tinerele kalfalar. Hayri şi Selma se furişează, în vârful picioarelor, pe urma adulților. Hatice aşteaptă zâmbitoare până ce toți îşi ocupă locurile, ştiind că problema pe care o va aborda va fi foarte delicată. Acest lucru însă nu o sperie, ba simte chiar o anumită plăcere să rezolve

probleme spinoase.

— V-am chemat pe toți în această seară pentru a ține sfat. Urmează să luăm o hotărâre în legătură cu participarea noastră la ceremonia de înmormântare, care va avea loc mâine, în onoarea sultanului Abdül Hamid. Conform tradiției, prinții sunt obligați să însoțească cortegiul funerar prin oraş, iar prințesele, la rândul lor, trebuie să le viziteze pe soțiile şi fiicele defunctului, exprimându-şi condoleanțele. Vă rog — şi aici vocea sultanei căpătă un timbru ceremonios — vă rog să lăsați deoparte sentimentele personale şi să aveți în vedere impresia produsă asupra poporului.

Fehime întrerupe prima tăcerea:

— Pe mine nu contați! Scumpul meu unchi mi-a distrus douăzeci şi cinci de ani din viață, dar de acum înainte nu voi mai permite acest lucru nimănui, nici măcar o zi.

— Nu este aceasta o ocazie de a ierta? întreabă Fatma, timidă. Săracul, n-a ispăşit suficient? La rândul lui a fost şi el detronat şi ținut în captivitate zece ani... Chiar nu putem să uităm?

— Să uităm?

Prințul Nihat, roşu de furie, o fixează pe tânăra sa mătuşă cu ochii măriți.

— Şi atunci care este credința noastră pentru sultanul Murad, bunicul meu, calomniat şi îngropat de viu?! Dar credința pentru tatăl meu, doborât de neurastenie? Participarea la înmormântare ar însemna o acceptare a dezvinovățirii prigonitorului nostru. Ar trebui să ne abținem şi, în felul acesta, să arătăm nedreptatea de nereparat la care a fost supusă familia noastră. Este o datorie față de morții noştri.

— Iubitul meu frate, vă rog, să lăsăm acum morții...

Ochii tuturora se îndreaptă spre prințul Fuad, care fumează liniştit o țigară.

— Vă rog să mă scuzați că intervin. Nu doresc să fac pe sfătuitorul, având în vedere că sunt, totuşi, cel mai tânăr din

această adunare. Pe parcursul anilor petrecuți pe front, împreună cu soldații — oameni simpli din Anatolia, Izmir şi de la Marea Neagră — am învățat un lucru: cu toate că noi am greşit de multe ori, poporul totuşi ne venerează. N-ar înțelege că între noi există divergențe. Faptul că Abdül Hamid l-a detronat pe Murad şi că, la rândul lui, a fost izgonit de fratele său Reşat, pare un lucru firesc. Se mai întâmplă! Important este ca familia să stea unită în spatele suveranului. Cu atât mai mult acum, în perioada de război, când poporul are nevoie de un punct de sprijin solid. Acesta l-a reprezentat, timp de şase sute de ani, familia otomană, şi aşa trebuie să şi rămână, pentru că altfel s-ar putea să ne căim amarnic…

În acest moment al discuției, un eunuc anunță un sol din partea sultanului. În prag, apare un sudanez chipeş şi, cu toate că este un simplu sclav, toți se ridică în picioare; de fapt, acest respect se datorează nu persoanei, ci mesajului pe care-l aduce.

— Maiestatea sa regală, sultanul Reşat, stăpânul credincioşilor, Umbra lui Dumnezeu pe pământ, Domnitor peste cele două mări, cea Neagră şi cea Albă, şi împărat peste două continente, vă transmite, dumneavoastră, maiestăților regale întrunite aici, următorul mesaj:

„Cu ocazia decesului iubitului nostru frate, a Maiestății sale regale sultanul Abdül Hamid al II-lea, invităm prinții şi prințesele din casa Maiestății sale sultanul Murad al V-lea, să participe la ceremonia funerară, conform obiceiului şi tradiției noastre. Pacea să fie cu voi. Allah cel Atotputernic să vă aibă în paza sa”.

Nu există nicio îndoială, acest mesaj nu pare a fi o invitație, ci un ordin! Toți se înclină.

Imediat după plecarea solului, prinsul Nihat mormăie, dând din umeri:

— Orice s-ar întâmpla, eu nu particip!

— Nihat, îl întrerupe sultana, plină de reproş, sunt de

părere că Fuad are dreptate şi că situaţia este serioasă. Trebuie să păstrăm armonia familiei sub toate aspectele.

— Armonia familiei! Să vorbim puţin despre aceasta, iubită mătuşă. Să vorbim despre această familie ai cărei membri s-au omorât reciproc, în decurs de şase sute de ani, pentru a obţine puterea! Câţi fraţi şi-a omorât Murad al II-lea, străbunul nostru, „învingătorul perşilor”? Nouăsprezece, dacă nu mă înşel. Tatăl său a fost mai modest, a omorât doar cinci.

— Toate acestea s-au făptuit din raţiuni de stat, intervine sultana. În toate familiile aflate la putere s-au petrecut asemenea tragedii. Vă rog să mă credeţi că eu, personal, nu-i reproşez nimic sultanului Abdül Hamid. În situaţia dificilă în care Anglia, Franţa şi Rusia doreau să-şi împartă teritoriile noastre, existenţa acestui om în fruntea statului a fost salvatoare. El a reuşit să apere imperiul timp de treizeci şi trei de ani, anihilând acele forţe care voiau să-l distrugă. Tatăl meu, mai mult ca sigur, nu ar fi reuşit acest lucru; era prea cinstit şi sensibil.

Fehime şi Fuad îşi fac complice cu ochiul. Sora lor cea mare a avut întotdeauna puncte de vedere extrem de morale... spre deosebire de Fehime, care a fost şi este o iubitoare de distracţii. Veselia care o caracterizează i-a atras porecla de „sultana-fluture”, ceea ce a determinat-o să-şi împodobească mai toată garderoba cu fluturi. Nepotul sultanei, prinţul Fuad, îi seamănă întru totul — aceeaşi sete de viaţă, la care se adaugă, totuşi, un ascuţit simţ al realităţii. În momentul de faţă îi este imposibil să nu-şi tachineze mătuşa:

— Dacă v-am înţeles bine, Effendemiz, nu numai că trebuie să participăm la această înmormântare, dar trebuie să vărsăm şi câteva lacrimi, pentru a face o figură bună, nu?

— Este suficient să participaţi. Vreau să vă gândiţi însă la un lucru: dacă într-o zi veţi urca pe tron, atunci să vi-l alegeţi drept exemplu pe sultanul Abdül Hamid, şi nu pe

bunicul vostru Murad. Este imposibil să aşteptaţi un copil şi, în acelaşi timp, să rămâneţi fată mare.

Sultana râde în hohote, privind feţele nedumerite ale celor prezenţi — care nu reuşesc să se obişnuiască cu stilul ei fără perdea — şi se ridică, încheind astfel întrevederea.

Capitolul II

În dimineața următoare, sultana se hotărăşte brusc să facă o mică plimbare la Bazar pentru a-şi cumpăra panglici de păr. În mod obişnuit, aceste articole de podoabă sunt oferite de comercianții greci şi armeni care se prezintă la palat cu marfa, pentru că nu este potrivit pentru o prințesă să se aventureze într-un cartier vulgar, cum este cel în care se află Bazarul, chiar şi atunci când ea se deplasează într-o caleaşca închisă, care o fereşte de privirile indiscrete. Dar astăzi nu vrea să aştepte.

Trimite după Zeynel, eunucul ei preferat, un albanez cam de vreo patruzeci de ani, înalt şi cu un ten deschis. Sultana se amuză observând cum proaspăta burticică îi conferă acestuia demnitatea unui paşă.

Îşi aminteşte încă foarte bine de acel bărbat tânăr şi timid care apăruse în urmă cu douăzeci şi cinci de ani la palatul Ceragan, unde ea împreună cu tatăl şi surorile erau ținuți prizonieri. Zeynel a fost trimis de şeful eunucilor lui Abdül Hamid, care a fost fericit să scape de el. Deosebit de dotat, acest tânăr s-a remarcat prin inteligență şi vioiciune la şcoala din palat, şcoală destinată copiilor din serviciul curții regale. Ulterior însă s-a dovedit a fi un rebel față de disciplina instituită în harem.

O dată cu venirea la palatul Ceragan, Zeynel devenise mai sociabil. Se simțea mai liber printre prizonieri? Impresionată de devotamentul său, Hatice începuse să se bazeze din ce în ce mai mult pe el, îl prețuia pentru îndemânare şi delicatețe, calități care îl făceau deosebit față de ceilalți eunuci, guralivi ca nişte țațe.

Zeynel o informa întotdeauna despre întâmplările din palat. Îl trimitea în oraş, prin cafenele, pentru a o ține la curent, în mod regulat, cu zvonurile şi părerile care circulau. Astfel, afla care sunt necazurile şi dorințele oamenilor de

rând din Istanbul, acei oameni obosiți de interminabilul război şi năpădiți de grijile cotidiene. Iată de ce sultana, în ciuda captivității, era mai bine informată decât majoritatea membrilor familiei regale despre atmosfera care domnea în popor. Cunoscându-i perspicacitatea, ceilalți apelau destul de des la ea pentru a obține informații şi sfaturi.

Dar acum, privirea ei îngândurată se opreşte, deodată, asupra sclavului, care, cu ochii plecați, îi aşteaptă poruncile. Îi afara faptului că este un servitor nemaipomenit, ce ştie ea despre el? Oare care să fie viața lui în afara palatului? E fericit? Habar n-are, şi, de fapt, această treabă nici n-o preocupă.

— Aga, vreau să-mi procuri un taxi şi, dacă se poate, foarte repede.

Eunucul se înclină, fără să-şi arate mirarea. Trăsurile din echipajul palatului sunt disponibile la orice oră. Bineînțeles că au blazon… Oare stăpâna sa doreşte să călătorească incognito tocmai acum când soțul ei, Hayri-bei, este plecat?

Ajutată de o kalfalar, Hatice se îmbracă într-un cearceaf negru. Dar tocmai în momentul plecării, o găseşte pe Selma în fața uşii — o aştepta.

— Annecim, te rog, ia-mă cu tine! o imploră fetița.

— Dar, prințesă, cu ora de pian ce facem? Din câte ştiu trebuie să exersezi gamele.

— O să exersez la întoarcere, îți promit!

Ochii copilului exprimau o asemenea deznădejde încât mama nu putea să o refuze. La urma-urmei, a suferit şi ea suficient, datorită acestei vieți retrase şi pline de interdicții, pentru a i se oferi puțin din libertatea de care nu s-a bucurat, bineînțeles, în limitele bunei-cuviințe.

Trăsura părăseşte curtea. Zeynel tronează maiestuos pe locul de lângă birjar. E o zi de iarnă, rece şi frumoasă, iar stolurile de porumbei zboară pe deasupra moscheilor şi palatelor de pe Bosfor. Trăsura se îndreaptă spre podul Galata, trecând peste Cornul de aur, micul golf dintre cele

două țărmuri ale Capitalei. În oraşul vechi, în apropierea palatului Topkapi se află Bazarul. Fiind mare forfotă pe străzi, după câțiva metri, trăsura trebuie să se oprească. Zeynel îşi face apariția, anunțând-o pe sultană că nu se vor putea deplasa mai departe deoarece este aşteptat cortegiul funerar.

— A, da? Uitasem acest lucru. Atunci nu ne rămâne altceva de făcut decât să aşteptăm şi noi…

Selma aruncă o privire scurtă mamei; îşi imaginase ea că povestea cu panglicile de păr era doar un pretext; annecim n-a fost niciodată cochetă! Dorința participării la procesiune o făcuse să recurgă la această stratagemă, deoarece femeilor le era interzis, conform tradiției, să asiste la procesiunile funerare.

O fanfară militară, în negru, precede sicriul, purtat pe umeri de zece soldați. Apoi vin, rând pe rând, prinții, cu ordine de diamant pe piept, damadlarii, soții prințeselor, apoi paşalele, în uniforme negre de gală, şi vizirii, cu surtuce brodate cu fir de aur.

Kislar-aga, paznicul Porții Fericirii, şeful eunucilor negri din palat, încheie cortegiul. O astfel de poziție îl situează pe acesta, la o asemenea ceremonie, pe acelaşi plan cu miniştrii.

De-a lungul a trei kilometri — traseul cortegiului funerar — de la Hagia Sofia până la mausoleul în care va fi depus sultanul, de ambele părți ale drumului, stau soldați în uniforme de gală.

Guvernul „Noii Turcii” nu s-a zgârcit la această înmormântare, cu toate că, în urmă cu zece ani, răposatul îi destituise. Acum, sub domnia lui Reşat, ei sunt la putere. Față de morți îți permiți să fi darnic. Dărnicie, mărinimie… deşi omul căruia astăzi i se dă dovadă de atâta cinste nu a posedat aceste calități… Privirea sultanei se întunecă şi, deodată, revăzu cu ochii minții acea noapte, în urmă cu paisprezece ani, când tatăl ei, sultanul Murad, a fost înmormântat în cea mai mare taină la ordinul invidiosului

sultan Abdül Hamid. Hatice se cutremură. Atâta risipă la înmormântarea unui jefuitor îi sporea şi mai mult ura. Unui Hamid smerit, poate i-ar fi putut ierta totul; lunga sa captivitate nu-l reabilitase decât parțial. Dar această sărbătoare fastuoasă îi conferea din nou strălucire, acea strălucire pe care i-a furat-o fratelui său.

Sultana simte un gust amar. Invidioasă? Să fie oare invidioasă pe un mort? Deodată, pricepe de ce, împotriva tradiției, a ținut morțiş să participe la aceasta înmormântare. Prima oară credea că din curiozitate, dar nu, e vorba de răzbunare. A venit într-adins ca să se convingă de moartea acestui om, să savureze momentul... să respire moartea aceluia care, timp de douăzeci şi opt de ani, distrusese viața tatălui ei.

Brusc se aud țipete în mulțime. Sultana îşi înăbuşe un zâmbet. De aceea s-a adunat atâta lume; prea puțin îi pasă poporului de regulile care nu permit inculparea unui mort; lumea s-a adunat să-i ridice osanale sultanului.

Devenind mai atentă, auzi vaiete şi plânsete în mulțime. Imposibil, cu siguranță se înşela! Dar... Hatice, dreaptă şi palidă, copleşită de revoltă, trebui să recunoască că acele țipete pe care ea le interpretase drept furie şi ură erau, de fapt, țipete de disperare! Cum este posibil ca acest popor, care pe vremuri îl batjocorea pe tiran, să-l jelească acum? Să fi uitat acei ani sumbri în care poliția şi Serviciile secrete operau după bunul lor plac? Să fi uitat oare lovitura de stat a „tinerilor turci", salutată cu atâta entuziasm, care a adus abdicarea sultanului Abdül Hamid în favoarea fratelui său Reşat?

— Ce memorie scurtă au oamenii... gândi sultana.

La una dintre ferestre, o femeie se tânguia:

— Tată, de ce ne părăseşti? Pe vremea ta aveam pâine, acum murim de foame.

Alte voci i se alăturară: Unde te duci? Nu ne părăsi!

Se consideră oare părăsiți? Sultana tremură de indignare.

Ce să însemne toate astea? N-au un domnitor? Pe bunul sultan Reşat? Şi-au pierdut oare încrederea în el? Sau bănuiesc, ceea ce ştie toată lumea la curte, că sultanul este doar o marionetă aflată în mâinile celor trei domnitori ai țării, Enver, Talat şi Cemal? E adevărat că, în urmă cu patru ani, în 1914, cei trei domnitori au hotărât intrarea Turciei în război alături de Germania, fără a se consulta cu sultanul Reşat. De atunci, proasta gospodărire în țară s-a amplificat, iar înfrângerile, pe care le tăinuiesc, s-au înmulțit. Zi de zi, sute de răniți se întorc de pe front, cozile din fața băcăniilor se lungesc şi străzile sunt pline de cerşetori. Sultana oftează. O dată cu Abdül Hamid, dispare şi ultimul simbol al unei Turcii puternice şi temute. Acesta trebuie să fie motivul pentru care poporul jeleşte.

— Înapoi, spre casă! îi ordonă ea lui Zeynel.

Eunucul o priveşte trist. Se înclină şi-i ordonă birjarului să se întoarcă la palat.

Soarele apune peste Bosfor. Sultana priveşte spre râu şi spre palatul Beylerbey, aflat pe malul opus, pe continentul asiatic. Ce ironie a sorții! În acel palat, vizavi de propria-i locuință, şi-a petrecut ultimii ani din viață temnicerul ei, devenit apoi, la rândul său, prizonier…

Odată ajunsă la palat, sultana este anunțată că barca e pregătită de plecare. Sosise momentul vizitării rudelor răposatului. După mulți ani, în care cele două familii s-au văzut doar cu ocazia unor întâlniri oficiale, la care pretindeau a nu se cunoaşte, se vor afla din nou față în față.

Sultana Hatice, însoțită de cele două surori şi de fiica sa, se îndreaptă spre pod. Toate sunt îmbrăcate în alb — culoarea de doliu. Ajutate de eunuci, urcă în barca luxoasă, în care sunt salutate, cu un deosebit respect, de către cei zece vâslaşi, toți îmbrăcați în cămăşi largi de batist şi pantaloni de culoarea zmeurei, ca pe vremea lui Suleiman cel Mare.

Selma, aşezată la pupa, admiră săriturile peştilor,

entuziasmată de această datină. Bărcile, împodobite cu lungi panglici de muselină albastră, pe care sunt brodați cu măiestrie crapi şi păstrăvi argintii, par atât de vii.

Toropite din cauza vuitului de pe mare, prințesele sosesc la palatul Beylerbey. Aici sunt întâmpinate de maestra de ceremonii, care le conduce într-un salon decorat cu catifea de culoarea zmeurei, salonul sultanei Valide — titlu acordat mamelor sultanilor.

După ce mama sultanului Abdül Hamid răposase, în fotoliul masiv din lemn aurit trona, în locul ei, kadîna Musfika, ultima soție a domnitorului, care a fost alături de el până în ultima clipă. Această zi de doliu era, de fapt, ziua ei de glorie. În sfârşit, îşi va primi binemeritata recompensă pentru întregul ei devotament.

Apariția celor trei sultane provoacă o mare surpriză în rândul celor prezenți. Kadîna zâmbea. Deşi suficient de deşteaptă pentru a înțelege mobilul politic al acestor vizite, totuşi apreciază cum se cuvine acest gest mărinimos. Se ridică cu promptitudine pentru a le saluta. Chiar dacă în această zi ea a atins culmile cinstirii, se fereşte, totuşi, să nu acorde respectul cuvenit prințeselor de viță, deoarece, până la urmă, şi ea, ca şi majoritatea soțiilor sultanului, nu era decât o simplă damă de harem, dar pe care stăpânul o apreciase în mod deosebit.

Selma e obligată să facă multiple reverențe şi să sărute mâna tuturor doamnelor din suita kadînei. În momentul în care tocmai se pregătea să salute o persoană extrem de urâtă, aşezată la dreapta kadînei, doi ochi, încărcați de ură, se pironesc asupra ei. Puțin speriată, Selma se întreabă dacă nu cumva a săvârşit vreo greşeală. Tulburată, se întoarce spre mama ei, care însă o împinge energic în față.

— Selma, vă rog să o salutați pe mătuşa dumneavoastră, prințesa Naime, fiica defunctei maiestăți — sultanul Abdül Hamid.

Spre groaza celor de față, fetița se îndepărtează, scuturând

capul în semn de refuz. Atunci Hatice o înlătură uşor şi se înclină ea în faţa prinţesei.

— Vă rog să o iertaţi. Este foarte tulburată din cauza durerii provocate de moartea unchiului ei.

Sultana Naime se întoarce cu dispreţ în altă direcţie, dar Hatice, la rândul ei, înălţându-se în întreaga ei măreţie şi aruncând o privire batjocoritoare adunării, se aşază la stânga kadînei.

A triumfat!

Impolitețea verişoarei ei o onorează; cei de faţă nu se pot înşela: după paisprezece ani, rana încă nu s-a cicatrizat.

Şi, în timp ce văduva povesteşte a nu ştiu câta oară împrejurările în care s-a produs moartea sultanului, Hatice îşi deapănă gândurile…

Da, Kemaleddin-paşa, soţul galant al Naimei, este într-adevăr frumos…

Cele două verişoare se căsătoriseră în acelaşi an… Dar în timp ce sultanul Abdül Hamid şi-a măritat fata preferată, născută în ziua încoronării sale, cu un ofiţer chipeş şi strălucitor, nepoatei sale i-a sortit un funcţionar obscur, urât şi îngust la minte.

Pentru Hatice, această căsătorie însemnase singura modalitate de a ieşi din palatul în care fusese prizonieră din fragedă copilărie. Deznădăjduită, la cei treizeci şi unu de ani ai săi, era în stare de orice numai să se elibereze. Totuşi, nu şi-a putut închipui că alegerea va fi atât de umilitoare. Săptămâni în şir, i-a interzis soţului ei accesul în dormitor. Acesta s-a plâns sultanului. În final, scârbită de atâtea certuri, trebuise să cedeze. Amintindu-şi de acea primă noapte se înfiora… mai simţea încă o senzaţie de scârbă corporală…

Palatul pe care sultanul i-l dăruise, conform obiceiului, se afla în vecinătatea celui în care locuia verişoara ei Naime. Hatice îi făcu mai multe vizite tinerei femei şi curând

deveniră prietene. Sultanei îi încolți un gând. Naime era foarte îndrăgostită de soțul ei, deci cea mai bună metodă de a se răzbuna era aceea de a-i fura soțul. Cea mai sigură cale de a produce suferință călăului tatălui ei, prin intermediul fiicei, devenise lucrul cel mai de preț pentru ea.

Rece şi calculată, conştientă de îndeplinirea unei dreptăți, Hatice se hotărî să-l seducă pe Kemaleddin-paşa. Situația a fost facilitată şi de faptul că Naime, neprevăzătoare şi încălcând obiceiul tradițional, a insistat ca soțul şi cea mai bună prietenă să facă cunoştință. Cum Hatice era frumoasă, Kemaleddin-paşa se şi îndrăgosti de ea, trimițându-i scrisori înflăcărate, pe care Hatice le păstrase cu mare grijă.

Naime suferea îngrozitor din pricina indiferenței lui Kemaleddin-paşa. Se hotărî deci să refuze orice hrană. Sultanul, disperat, nu-şi explica ce i-ar putea lipsi fiicei sale. Hatice, căreia nefericita i se confesase permanent, ca unei bune prietene, impresionată de suferința acesteia, hotărî, în sfârşit, că jocul a durat prea mult şi trebuia curmat.

Kemaleddin devenea tot mai insistent, iar soțul ei Wassif, gelos, îi făcu reproşuri repetate. Atunci, adună toate scrisorile lui Kemaleddin şi le trimise sultanului, ca şi cum le-ar fi găsit întâmplător. Se răzbunase şi, totodată, îşi recâştigase libertatea, pentru că un asemenea scandal era menit să ducă la divorțul ei. Şi acum, după paisprezece ani, Hatice se mai miră de naivitatea ei. Cum şi-a putut închipui că-i va forța mâna lui Abdül Hamid?

Îşi aminti când o invitase sultanul la palat. Ținea în mână scrisorile. Ochii lui mici şi negri străluceau furioşi, dar ceea ce o impresionă mai mult, fu în primul rând, ironia lui. Toată curtea aştepta decizia sultanului în privința lui Kemaleddin-paşa. În scurt timp, acesta a fost exilat la Bursa, fosta capitală, aflată la o distanță de câteva sute de kilometri de Istanbul. Dar tânăra femeie? Va fi şi ea exilată? Mulți s-au păcălit în privința asta. Sultanul nu-i făcu niciun reproş, se mulțumi să zâmbească persiflant şi o trimise înapoi la soțul

ei.

Hatice a putut divorța de-abia în anul revoluționar 1908 când, Abdül Hamid fiind înlăturat, tronul i-a revenit lui Reşat. Reşat, om îngăduitor, nu a putut să o refuze pe nepoata sa când aceasta i-a cerut permisiunea de a divorța.

Ca o încununare a unei asemenea poveşti de dragoste, toată lumea aştepta o alianță prin căsătorie între Kemaleddin-paşa şi prințesă. Îndată după redobândirea libertății, paşa, mai îndrăgostit decât fusese vreodată, se întoarse grăbit la Istanbul. Sultana însă îl primi deosebit de distant şi, fără menajamente, îi mărturisi inexistența iubirii în relațiile dintre ei.

Un an mai târziu, în timpul unei plimbări pe malul „Apelor dulci ale Asiei", un mic râu din împrejurimile Istanbului, Hatice întâlni un frumos diplomat de care se îndrăgosti şi, în final, se căsătoriră.

Acesta este Hayri Rauf-bei — tatăl Selmei şi al micului Hayri.

Capitolul III

Selma, trezită din somn de către un zgomot dulce şi metalic, deschise ochii şi zâmbi tinerei fete care se aşezase la capătul patului, mângâind, cu ajutorul unei pene, udh-ul[7]. Conform unui străvechi obicei oriental, trezirea din somn nu trebuie să se producă brusc, deoarece se consideră că, în timpul somnului, sufletul se plimbă în alte lumi şi, de aceea, are nevoie de timp pentru a se reîntoarce încet în trup.

Selmei îi place să fie trezită de muzică. În această dimineaţă se simte deosebit de fericită pentru că este Bairamul, marea sărbătoare islamică în cinstea lui Abraham, cel care a vrut să-şi jertfească fiul lui Dumnezeu. Cu această ocazie se poartă o ţinută festivă şi se împart cadouri. Oraşul este cuprins de zgomotul caruselelor, al vânzătorilor de dulciuri şi saltimbancilor, iar la fiecare colţ de stradă există câte un teatru de marionete şi teatre chinezeşti. În palatul din Dolmabahse, totul este fastuos, iar sultanul îşi întâmpină familia şi pe marii demnitari timp de trei zile.

Selma, refuză paharul cu lapte care i se oferă în fiecare dimineaţă, sare din pat, năpustindu-se în micul *hammam,* unde două sclave îi pregătesc o baie cu petale de trandafiri. După îmbăiere, Selma are sentimentul de a se fi transformat într-o floare.

O jumătate de oră mai târziu, se prezentă la sultană, unde se afla deja tatăl ei, Hayri Rauf-bei.

Suplu, de înălţime medie, arborând acea plictiseală nobilă, tipică bărbaţilor din înalta societate, indiferent, obişnuit cu succesul la femei şi fără ambiţii personale, el se căsătorise cu o sultană, fără să-şi dorească de fapt acest lucru. Suficient de deştept să întrevadă avantajele pe care i le conferea titlul de damad[8], evita în acelaşi timp orice efort ce l-ar fi putut

[7] Udh — lăută orientală.

[8] Damad — soţul unei prinţese.

aşeza pe o treaptă socială mai înaltă. Înainte era un om încrezător în sine şi un tânăr petrecăreț. Acum este un om pe care nimic nu-l mai impresionează. Nici chiar copiii, iar în ceea ce o priveşte pe soția sa…

Hatice apare în budoar. Hayri Rauf se ridică, îi sărută mâna şi, după ce-i face complimentele de rigoare, îi oferă o cutie din catifea cu bijuterii.

Fiecare soț este obligat să-i facă un cadou soției sale cu ocazia Bairamului şi a zilei de naştere a sultanului. Nerespectarea acestui obicei este considerată drept semn al unui viitor divorț.

Damadul răsuflă uşurat; din fericire, secretarul său a avut grijă de toate. Cutia conține un frumos colier din safire.

— Ce cadou superb! spuse, plină de încântare, prințesa.

El se înclină galant şi adăugă:

— Sultană, pentru dumneavoastră nimic nu este suficient de bun.

Secretarul său rezolvase foarte bine această situație, dar, în vremuri de război, când şi civililor li s-au tăiat din venituri[9], cum va reuşi să plătească bijuteria? Desigur, armeanul care livrează de mult timp bijuterii familiei îi va acorda un credit. Oricum, nu este cazul să se zgârcească acum. Scoate din buzunar o cutie mai mică, pe care a ales-o singur, şi i-o oferă Selmei. În cutie se află o broşa din aur — un păun, cu penele acoperite de smaralde. Entuziasmul Selmei îl pune pe gânduri — deja de la această vârstă este atât de avidă după bijuterii? Nu e suficient de atent ca să observe că cel vizat este el, şi nu bijuteria, că, prin intermediul acestui cadou, Selma se simte fericită.

Tatăl ei o considera pentru prima oară o adevărată femeie.

Sultana intervine neliniştită:

[9] Sumă de bani acordată membrilor familiei regale pentru necesități personale.

— Iubitul meu, n-o să întârziați la Selamlîk[10]?

Hayri-bei o întrerupe cu un gest al mâinii.

— Îmi este indiferent. Aceste formalități mă îmbolnăvesc. Nu sunt încă decis să particip.

Bineînțeles, se va duce, şi sultana ştia acest lucru, dar îl incita să o provoace. De-a lungul timpului, rolul de prinț-consort devenise o povară. Un divorț era exclus. Nu te poți despărți de o sultană; numai ea are acest drept, desigur cu acordul stăpânului. Hayri-bei nu-i putea reproşa decât faptul că este o prințesă... personalitatea ei puternică îl anihilase total, transformându-l într-o biată umbră.

După plecarea tatălui ei, Selma se întrebă de ce oare a fost indispus. Ar fi trebuit să-l consoleze, dar cum? Cu siguranță, ar fi râs de ea. În sfârşit, mama ei e gata de plecare. Poartă o rochie brodată cu perle şi trenă de samur. Părul castaniu, în codițe, este acoperit de pietre prețioase. Pe pieptul ei străluceşte steaua de diamante a „Ordinului compasiunii", acordat doamnelor distinse din societate, şi un colier din aur şi email, cu blazonul regal, pe care îl poartă numai prinții şi prințesele.

Selma este fericită, mama ei va fi întotdeauna cea mai frumoasă. Ele pornesc spre palatul regal, situat la doi kilometri depărtare.

Palatul din Dolmabahse, construit din marmură albă, se întinde pe țărmul Bosforului. Întâlneşti aici elemente arhitecturale ale tuturor epocilor — coloane greceşti, arcade maure, stâlpi gotici şi romani şi, peste tot, reminiscențe ale rococoului. Flori, ghirlande, rozete şi medalioane, bine cizelate, aurite acoperă fațadele. Puriştii consideră aceasta clădire urâtă şi au botezat-o „tort de nuntă". Numai poeții au înțelegere față de ea, iar poporul turc este poetic.

La intrarea în palat, cu toate că nu este la prima ei vizită,

[10] Rugăciunea de vineri — de la Hagia Sofia — la care toți participanții trebuie să-şi ocupe locurile înainte de apariția sultanului.

Selma e copleşită de atâta fast: lustre şi candelabre, formate din mii de frunze strălucitoare, scara de onoare, din cristal, şemineurile cu coşuri din diamante, care îşi schimbă culorile în diferite perioade ale zilei.

Fetiței îi plac aceste sărbători. Ele îi întăresc credința în puterea şi bogăția imperiului, în fericirea şi frumusețea lumii. Desigur, există acel război despre care tatăl şi prietenii săi discută foarte serios şi, totodată, acei oameni cu priviri arzătoare, care cerşesc în fiecare zi în fața porților palatului. Dar ei îi apar Selmei ca locuitori ai unei alte planete, iar războiul este un cuvânt pe care îl aude frecvent în conversația adulților.

După ce au fost salutate de eunuci, sunt înconjurate de un stol de tinere fete, toate de o frumusețe uimitoare, pentru că în acest palat urâțenia e considerată un păcat. Un kahveci[11] le serveşte o cafea de cardamom, menită să le învioreze după drum.

În haremul[12] regal, bine protejat de orice privire indiscretă, se păstrează cu strictețe vechile obiceiuri şi se veghează asupra educației tinerelor fete. Atunci când este vorba de locuința unei singure soții şi a servitorilor ei — situație des întâlnită în Turcia secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea — vom folosi cuvântul turcesc *haremlîk,* pentru a face o mai bună diferențiere.

Marea maestră de ceremonii soseşte pentru a invita prințesele şi pe sultana Valide, mama regelui. Fiecare vizită la curte trebuie să înceapă cu aceea a bătrânei doamne, care, după fiul ei, este a doua persoană din imperiu cu cea mai mare putere.

Sultana tronează într-un salon cu fotolii în stil victorian, cu pereți decorați cu mătase violet.

În tinerețe fusese şi ea femeie frumoasă, însă, datorită

[11] Kahveci — persoană a cărei datorie este de a servi cafeaua.

[12] Haremul este acel loc destinat femeilor. În interiorul său pot locui mai multe soții şi odalisce, ca, de exemplu, în haremul regal.

vieții sedentare din harem, devenise diformă. Numai ochii, de un albastru superb, mai aminteau de femeia de odinioară, dezvăluind, totodată, originea ei *zirkassische.* Selma şi mama sa o salutară, pline de respect, pe fosta sclavă.

Ca majoritatea femeilor din haremul regal, ea a fost vândută de mic copil la palat; părinții ei, oameni simpli, au sperat, pentru fiica lor, în cele mai bune şanse ale unei ascensiuni sociale. Zvonul privind buna educație acordată tinerelor sclave la Curte circula de multă vreme. Soarta glorioasă a unora, devenite soții ale sultanului sau ale marilor viziri, a înflăcărat fantezia multor familii sărace. De aceea, nici nu se mai practica răpirea copiilor, ca la începutul imperiului, ci aceste familii veneau de bunăvoie să-şi ofere copiii în serviciul curții regale.

Sultana Valide nu şi-a revăzut niciodată familia. Din prima clipă a fost luată sub aripa ocrotitoare a marii maestre a kalfalarelor din palat, unde a învățat, împreună cu colegele ei, poezia, canto-ul, dansul, cântatul la harpă şi, mai ales, bunele maniere. La sfârşitul perioadei de educație, a intrat în serviciul sultanului.

Bătrâna doamnă îşi aminteşte cu plăcere ziua ta care a fost recomandată de către sultan şi a devenit *guenzdé* — aceea care atrage privirea domnitorului asupra ei. A primit o cameră proprie şi haine noi de mătase. Întâmplător, domnitorul nu se plictisi de ea, o chemă destul de des şi, astfel, obținu mult-râvnitul titlu de *ikbal* — favorita. Cu această ocazie i se oferi un spațiu mai mare şi trei kalfalar care o serveau. Sosise timpul pentru naşterea unui copil.

Selma aflase de la bătrânele doamne de la curte povestea naşterii lui Reşat şi cum frumoasa sclavă a fost ridicată la rangul de a treia kadînă. Pentru a scăpa de soarta unei concubine şi pentru a obține o asemenea poziție nu era suficientă frumusețea, era nevoie de răbdare şi inteligență. Întrucât, pe măsura ascensiunii în ierarhia haremului, primejdia creştea, trebuiau evitate rivalele; lupta era

nemiloasă. Fiii de kadînlar erau cu toții prinți regali, deci potențiali sultani. Regula prevedea ca cel mai vârstnic fiu să urce pe tron, dar, în decursul celor şase sute de ani de istorie a Imperiului otoman, fiul cel mai mare dispărea uneori, fiind victima unor accidente sau boli misterioase…

Kadîna nu şi-a încredințat fiul nimănui. L-a crescut cu propriile forțe, pentru că îşi cunoştea foarte bine rivalele orgolioase. Ştia că se vor preta să folosească doici sau eunuci pentru a-şi ajunge scopul. Şi-a jurat ca fiul ei să devină sultan, iar ea sultana Valide. Acesta a fost țelul vieții ei. A trebuit să împlinească şaptezeci de ani pentru a-şi vedea visul cu ochii. Acum, după şaizeci de ani de intrigi şi piedici, părăsita de orgoliu, rămăsese doar o femeie bătrână şi obosită.

Mâna ei albă o mângâie pe Selma pe obraz, semn de mare bunăvoință. Sultanei Hatice îi adresează complimente privind înfățişarea şi vestimentația. Cu acestea, audiența ia sfârşit. Urmează vizitele la kadînlare, în propriile lor apartamente, mici curți în interiorul marii curții — cu eunuci, intendenți, secretari, kalfalare. Asemenea vizite se efectuează, conform etichetei, înaintea oricărei ceremonii.

În acest an, Selma trebuia să treacă, pentru prima oară, testul de protocol. Se prezentă, plină de emoție, în fața venerabilei adunări. Toate privirile, mai mult sau mai puțin critice, erau îndreptate asupra ei, mai ales atunci când efectua plecăciunile în fața persoanelor cărora le era prezentată, în funcție de rangul lor social. Naşterea, funcția şi vârsta determinau rangul unei persoane. Fetita trebuia să posede, de asemenea, cunoştințe depline şi diferențiate privind viața la Curte şi legile.

Fețele zâmbitoare ale celor prezenți îi confirmară că a trecut cu bine examenul.

Deodată se aud vociferări. S-a întors sultanul de la rugăciune, deci poate începe ceremonia „sărutatul-mâinii”. Fiecare se grăbeşte să ajungă cât mai repede la galeria

rotundă de deasupra sălii tronului. Ascunse după muşarabi[13], femeile urmăresc un spectacol considerat drept cel mai interesant şi mai amuzant eveniment al anului. Selma, deşi în pericol de a fi strivită de două doamne corpolente, nu-şi cedează postul de observaţie.

Zăreşte, în cea mai mare sală a tronului din Europa, la treizeci de metri sub ea, o mare adunare de bărbaţi. Selma nu reuşeşte să recunoască nici măcar una dintre feţele prezente.

La capătul sălii, pe tronul din aur masiv, cu intarsii din pietre preţioase, stă sultanul. La dreapta, prinţii familiei regale, aşezaţi în ordinea vârstei, iar la stânga sultanului damadlarii şi vizirii. Pe partea opusă stau mareşalii, generalii şi ofiţerii de rang superior, iar membrii corpului diplomatic, pe culoare destinate lor.

Începe spectacolul. Rând pe rând, se apropie de tron marii demnitari şi se aruncă de trei ori în faţa sultanului. Ceea ce sărută aceştia nu este mâna sultanului — nimeni nu avea dreptul să o atingă — ci o stea din catifea roşie, ornamentată cu ciucuri aurii, simbolul puterii, stea ţinută de mai marele şambelan.

Următorii care se apropie sunt funcţionarii, reprezentanţi ai diferitelor ministere. Ultimii la rând sunt notabilităţile. Accesul lor la ceremonie se datorează atitudinii loiale de care dau dovadă. Stat foarte speriaţi şi miraţi, iar după ce sărută steaua se retrag stângaci, urmăriţi de zâmbetul amuzat al celor prezenţi.

Pentru un moment, toţi îşi opresc respiraţia. De tron se apropie purtătorul celei mai înalte funcţii religioase din imperiu, şeicul ül Islam, iar sultanul se ridică în picioare, semn de mare favoare, pentru a-l saluta. Şeicul este însoţit de marii *ulemalar,* înţelepţii imperiului. Ei sunt urmaţi de reprezentanţii diferitelor religii din imperiu, şi anume: patriarhul bisericii greco-ortodoxe, mitropolitul armenilor şi

[13] Muşarabi — perete de lemn prevăzut cu orificii.

rabinul-şef al evreilor. Cel din urmă se bucură de un statut privilegiat, fiind acceptat de marele imperiu încă din secolul al XVIII-lea, când, prigoniți de popoarele Europei, evreii s-au refugiat ta Turcia, care s-a oferit să-i sprijine şi să-i apere.

În perioada ceremoniei, a cărei durată depăşeşte trei ore, orchestra regală cântă, alternativ, marşuri turceşti şi simfonii beethoveniene. Dirijorul orchestrei, Lange-bei, este un francez care şi-a descoperit pasiunea pentru Orient.

În spatele muşarabilor, femeile se amuză. Şeful forțelor armate germane, generalul Liman von Sanders, arată ca o caricatură a unui ofițer prusac datorită atitudinii sale rigide şi arogante; şarmantul marchiz Pallavicini, ambasadorul Austro-Ungariei, despre care se spune că este întotdeauna foarte bine informat, dar care se arată mereu surprins când i se comunică ceva, este un diplomat perfect.

Atracția însă o constituie cei trei demnitari ai țării: marele vizir Talat, un om perspicace, construit ca un taur, cu mâini mari şi roşii, ce trădează originea lui modestă; micuțul şi palidul Cemal-paşa, ministrul Marinei, care, în spatele amabilității sale, ascunde o fire dură şi rea — în 1915, când a fost trimis în Siria, pentru a-i potoli pe cei care luptau pentru independență, a fost poreclit „măcelarul din Damasc", datorită cruzimii cu care a înăbuşit răscoala. Dar cel mai strălucitor dintre cei trei este, indiscutabil, frumosul Enver-paşa. Suplu şi elegant, ministrul de război şi şeful Triumviratului, cucereşte cu uşurință toate inimile. Fire vanitoasă, se consideră un geniu militar, dar, începând cu primele luni ale anului 1918, când armata otomană s-a retras de pe toate fronturile, steaua acestui om, numit ironic „Napoleonik", a început să coboare. Cei ce l-au admirat cândva îl ponegresc acum.

— Este o ruşine să organizeze asemenea primiri în vremurile grele pe care le trăim, şopteşte una dintre doamne, în timp ce alta adaugă:

— Fiul unui mic funcționar, care este mândru de a se fi

însurat cu o prințesă! A pierdut orice măsură!

Eroul revoluției „tinerilor turci" s-a căsătorit, într-adevăr, cu sultana Nadie, nepoata sultanului Reşat. Enver-paşa, mândru de soția sa, o prezintă cu plăcere cunoscuților. Pe mulți îi nemulțumeşte însă faptul că, în vremurile grele de război prin care trece țara, el organizează petreceri fastuoase, îmbelşugate. La masa sa nu se face economie, în timp ce până şi membrii familiei regale îşi restrâng, plini de tact, cheltuielile. Toate acestea i-ar putea fi iertate, dar îndrăzneala de a se crede sultan, dându-i porunci bătrânului domnitor şi umilindu-l, împreună cu familia sa, nu i se poate ierta.

— Priviți, Maiestatea sa este foarte bolnavă, suferă cu rinichii, comentează, pline de compasiune, prințesele.

Acestea erau revoltate pentru că Enver-paşa l-a forțat pe sultan, în urmă cu câteva luni, să se deplaseze la gară pentru a-l întâmpina pe împăratul Wilhelm al II-lea, situație care nu se crease niciodată, de la începutul dinastiei; un sultan nu se deplasase să întâmpine fie regi, fie împărați.

Dar, înainte de toate, ceea ce nu i se poate ierta este faptul că, datorită intervenției lui, sultanul a trebuit să-l condamne la moarte, prin spânzurare, pe frumosul şi tânărul Salih-paşa, soțul sultanei Munira, una dintre nepoatele preferate ale sultanului. Enver l-a acuzat pe Salih-paşa că ar fi complotat împotriva partidului „tinerilor turci" şi a cerut să fie executat. Sultana se aruncase la picioarele sultanului, iar acesta îl implorase pe Enver să se poarte cu blândețe față de damad, dar totul fusese inutil. Cu inima frântă, sultanul a semnat sentința.

Când muzica din sala tronului se opreşte, încetează şi comentariile ascuțite ale doamnelor. Ceremonia ia sfârşit. Sultanul părăseşte încet sala tronului, fiind urmat de prinți.

Doamnele se grăbesc să ajungă în salonul albastru, unde domnitorul le va vizita. Fiecare îşi ocupă locul ce i se cuvine, iar la apariția sultanului orchestra haremului intonează o

melodie de bun-venit.

Cu ochii întredeschişi, Selma îl examinează pe bătrânul domnitor, ai cărui ochi albaştri şi ale cărui buze trădează blândețea. La chemarea acestuia, sultana Hatice se aşază lângă el. Urmează apoi ceremonia salutului, care se desfăşoară asemănător celei din sala tronului. La sfârşitul festivității, doi sclavi aduc într-un şervet monezi de aur imprimate în acest an. Monezile sunt aruncate în direcția orchestrei şi înspre tinerele kalfalar. Toată lumea îi mulțumeşte padişahului pentru dărnicia sa.

Acum poate începe conversația. Maiestatea sa îşi invită rudele şi soțiile să ia loc şi le întreabă, amabil, despre starea sănătății. Fiecăreia îi adresează câte un cuvânt prietenos. Dar, subiectele abordate fiind epuizate, în curând, conversația se stinge. Selma observă cu mirare că sultanul este foarte timid. După o perioadă de tăcere, acesta se hotărăşte să le povestească doamnelor câte ceva despre porumbeii săi. Este convins că şi doamnele sunt interesate de pasiunea sa pentru aceste păsări pe care le-a importat din Europa. Apoi le povesteşte despre frumoşii trandafiri din parcul palatului Melamur, pe care-i cultivă cu multă dragoste.

Fiind un om de mare finețe, se supără cumplit când vreun sol străin se aşează în fața lui stând picior peste picior. Şi atunci se plânge:

— Acest necredincios şi-a aşezat picioarele sub nasul meu!

Epuizând tema porumbeilor şi a trandafirilor, sultanul consideră inutile alte subiecte şi se retrage în încăperile sale. Atmosfera se destinde. Se formează mici grupuri în care se discută despre modă, despre concursul de poezie, recent organizat, despre muzică şi altele.

Totuşi, cei mai mulți oaspeți sunt atraşi de salonul în care se află povestitoarea Miracu, cea mai bună povestitoare din oraş. Vocea caldă şi farmecul ei au vrăjit şi vrăjesc în continuare generații de îndrăgostiți.

O dată cu lăsarea serii, oaspeții ies în grădină pentru a privi tradiționalul foc de artificii oferit poporului de către sultan. Gazonul este acoperit de covoare şi perne, iar sclavii servesc gustări celor invitați. Orchestra cântă în surdină Mozart. Lumea este mulțumită, iar la plecare toți consideră că niciodată n-a mai avut loc la Curte o asemenea petrecere reuşită.

Pe drumul de întoarcere la palatul Ortaköy, Selma este mulțumită şi fericită. Oare toată viața e la fel de frumoasă ca şi această zi? De ce să li se acorde crezare nefericiților care vestesc prăbuşirea acestui bogat şi puternic imperiu?

Capitolul IV

Încă din primele zile ale lui iunie, Istanbulul e cuprins de arşiță.

Ieri, sosise un mesager de la palatul regal Dolmabahse; în urma acestei vizite, Selma este chemată de sultană.

— Mâine, dumneavoastră, împreună cu Hayri, o veți vizita pe verişoara noastră Sadiye. Vă veți întâlni acolo cu prințesa Mukbile şi cu fratele ei, prințul Namuk.

Selma nu e deloc încântată. Pe verişoara Sadiye nu o poate suferi. Annecim ştie toate acestea şi totuşi o trimite acolo! Din fericire, parcul prințesei este un loc minunat pentru a te juca „de-a v-ați-ascunselea", iar Mukbile este o persoană cu care nu te plictiseşti niciodată.

În jurul orei trei, Selma, fratele ei Hayri, guvernanta şi Zeynel sunt gata de plecare. Hayri miroase ca o drogherie, crezând că astfel o poate impresiona pe verişoara sa, pentru care are o slăbiciune. Acesta este încă unul dintre motivele de ceartă dintre el şi Selma.

Sadiye, îmbrăcată într-o rochiță de dantelă roz, cu părul blond, împletit în multe codițe, îşi întâmpină, serioasă, oaspeții. Deodată, apare o fetiță mică şi grăsuță care se năpusteşte asupra Selmei. E verişoara ei Mukbile, prietena şi complicea Selmei. În urma ei se apropie încet şi Namuk, fratele mai tânăr al Mukbilei.

După câteva minute de discuții încinse, copiii hotărăsc să se joace de-a „cucerirea Bizanțului".

Namuk, cel mai tânăr, este, bineînțeles, cel asediat. Dar cine va obține rolul cel mai râvnit, acela al sultanului Fatih? Se trage la sorți. Selma este cea care-l obține.

Sadiye intervine supărată:

— Nu se poate să fii tu sultanul Fatih. Tu nici măcar nu eşti sultană!

Selma sare în sus.

— Ce înseamnă asta, sunt sultană la fel ca şi tine.

— Nu este adevărat, îi explică înțeleaptă verişoara. Tata a spus că tatăl tău nu este prinț şi de aceea, tu eşti doar o hanim-sultană[14].

Selma rămâne fără replică. Este atât de furioasă încât ar sugruma-o pe Sadiye, care are totuşi dreptate. Tatăl ei este doar damad, şi nu prinț. Cu toate acestea, nimeni până acum nu a jignit-o atât de direct... Hanim-sultană... E ca şi cum i s-au frânt aripile...

Mukbile salvează situația. Le propune celorlalți să se joace „de-a v-ați-ascunselea". Toți sunt de acord.

Într-un târziu, în parc, apare prințul Omer Hilmi, tatăl Mukbilei şi al lui Namuk, îmbrăcat în uniforma de gală. Mukbile se miră. De ce este tata îmbrăcat aşa? Doar nu e sărbătoare!

— Cum, nu ştii? Bunicul tău, sultanul Reşat, a murit, iar tatăl meu a devenit prinț moştenitor, o admonestează Sadiye.

Sultanul Reşat a fost înmormântat, conform dorinței sale, în mica moschee din Eyub, departe de fastuosul mausoleu în care odihnesc înaintaşii lui.

Peste câteva zile va avea loc ceremonia urcării pe tron a sultanului Vahiddedin, ultimul dintre cei patru frați, care, în decursul celor patruzeci şi doi de ani, s-au succedat pe tron.

Enver-paşa, conducătorul partidului „tinerilor turci" — partidul de guvernământ — a hotărât ca în ziua încoronării să ofere un grandios spectacol pentru a impresiona poporul, sătul de interminabilul război.

Populația este însă mult mai impresionată de bombele lansate de aviația britanică asupra oraşului. Să fie acesta un semn rău pentru noul demnitar? Sultanul Vahiddedin nu-şi face iluzii în privința puterii pe care o deține, el ştie foarte bine că tronul pe care se urcă este un tron de spini. Toți îl consideră un pesimist, iar copiii l-au poreclit „cucuveaua". Ca întotdeauna, are obiceiul de a exagera puțin. Desigur,

[14] Hanim-sultană — fiica unei sultane.

armata întâmpină greutăți, dar lucrurile se pot schimba. Imperiul otoman a trecut prin multe, iar aliații germani sunt puternici…

Armata se confruntă, într-adevăr, cu greutăți. Spitalele nu mai fac față miilor de răniți întorşi de pe front.

În fiecare săptămână, Hatice vizitează spitalul Haseki aflat în centrul oraşului, pentru a le aduce puțină consolare răniților şi a le oferi câte un mic dar. Până acum nu a îndrăznit să o ia pe Selma cu ea, temându-se ca nu cumva toate acestea s-o impresioneze prea puternic. Dar acum, fiica ei a împlinit deja şapte ani şi jumătate, o vârstă la care poate înțelege multe. În afară de asta, sultana este marcată de un anumit stoicism. Supusă la grele încercări, de mic copil, şi reuşind să le depăşească cu bine, sultana este de părere că o experiență ca aceasta nu poate decât să-i întărească Selmei caracterul. Când i-a comunicat însă soțului ei intenția de a merge împreună cu fetița la spital, acesta, contrar indiferenței sale obişnuite, s-a înfuriat.

— Nu cred că-i bine ca fetița noastră să-i vadă pe acei nenorociți.

Dar sultana este de părere că educația fiicei sale o priveşte numai pe ea. De fiul ei însă poate şi trebuie să se ocupe, conform obiceiului islamic, un bărbat, deşi sultana are îndoieli în privința succesului acestei acțiuni. Timiditatea şi apatia fiului ei Hayri îi jignesc mândria. A încercat să-i stimuleze orgoliul, dar n-a reuşit. Hayri a devenit şi mai încăpățânat, ca şi tatăl său. În schimb, Selma îi aminteşte de curajul şi impetuozitatea propriei tinereți.

Deşi se pare că l-a supraapreciat pe frumosul Hayri Raufbei, Hatice l-a uitat cu înfocarea unei fete de zece ani şi cu pretențiile unei femei de treizeci şi opt de ani, vârsta la care l-a cunoscut. După atâția ani nu mai are nicio pretenție în privința lui. Mai mult de-atât, o dată cu naşterea Selmei, au încetat şi raporturile lor intime. Relația lor actuală are un

gust de apă stătută. Privindu-şi soţul, se întreabă, adesea, oare pe cine a uitat ea?!

Într-o dimineaţă fierbinte de iulie, sultana, împreună cu Selma, se duc în vizită la spital. Cu o zi înainte, Selma ajutase la împachetarea cadourilor: o pungă de tutun, dulciuri şi câteva monezi.

După o călătorie de două ore, ajung, în sfârşit, în curtea spitalului. Selma este nerăbdătoare, vrea să-i vadă pe „vitejii luptători", cum i-a numit unchiul ei, Fuad.

Clădirea spitalului datează din secolul al XVI-lea, de pe vremea sultanului Suleiman cel Mare. La intrare, sunt întâmpinate de directorul instituţiei, care nu mai conteneşte cu plecăciunile. El le va însoţi pe cele două membre ale familiei imperiale pe parcursul vizitei lor.

Ajung la primul etaj şi Selma simte un miros pătrunzător care-i provoacă greaţă. Pe măsură ce înaintează, mirosul devine şi mai insuportabil. Ciudate medicamente! gândeşte ea. La etajul doi descoperă îngrozită cauza mirosului: ligheanele pline cu cârpe îmbibate în sânge şi murdărite cu excremente. Răniţii stau pe saltele sau direct pe o pătură aşezată pe podea. Sunt sute de soldaţi în această încăpere neaerisită. Din loc în loc poate fi văzută şi câte o femeie, e drept, destul de rar, la căpătâiul câte unui bolnav. Să fie oare sora, soţia?

Directorul le explică:

— Aceste femei stau aici zi şi noapte. Le tolerăm pentru că nu avem suficient personal. Ne ajută şi ele aşa cum pot. Există o singură soră medicală pentru întregul etaj.

Majoritatea răniţilor stau câte doi pe un pat îngust, de campanie. Ei o duc bine, spre deosebire de muribunzi care au fost aşezaţi sub paturi. În fiecare dimineaţă are loc acest schimb revoltător: morţii sunt cedaţi familiei sau aruncaţi la groapa comună, muribunzii ocupă locurile eliberate de sub paturi, iar noii-veniţi sunt aşezaţi pe paturi.

Selma este uimită, dar şi îngrozită. Unde sunt de fapt

„vitejii noştri luptători”? Există vreo legătură între soldații cei mândri, pe care-i admiră lumea în timpul paradei militare, şi aceste creaturi care gem? Mama ei o strânge cu duioşie de mână. Selma se uită la ea şi o imploră:

— Annecim, te rog, să plecăm imediat!

Sultana îi răspunde cu blândețe.

— Selma, aceşti bărbați sunt bolnavi şi au nevoie de un cuvânt de încurajare, nu crezi?

Selma ar fi vrut să-i spună cât îi urăşte pe aceşti soldați pentru că suferă fără pic de ruşine… Sunt nişte animale! Nu mai simte nici milă, nici frică față de răniți, ci o furie sălbatică… nici ea nu ştie de ce. Cu toate acestea se aude spunând: „Da, Annecim!”

Sultana începe împărțirea darurilor adresând fiecărui rănit un cuvânt de încurajare. Cei mai mulți îi zâmbesc frumoasei doamne, ca şi cum prezența ei în lumea lor de coşmar i-ar putea salva de la moarte. Alții îşi întorc privirile.

Selma, plină de presimțiri rele, o urmează pe sultană, privindu-şi atentă pantofii albi. Deodată este apucată violent de braț. Un bărbat o trage spre patul său: „Necla, copila mea iubită!” mormăie rănitul inconştient. Selma speriată țipă. Mama ei se apropie, o eliberează din strânsoare, dar nu o îndepărtează de patul bolnavului.

— Săracul soldat, crede că eşti fiica lui. Lasă-l să te privească, poate este ultima lui clipă fericită, o sfătuieşte sultana. Treptat, furia şi frica Selmei se topesc şi o năpădesc lacrimile.

Două luni mai târziu, la 30 octombrie 1918, înfrângerea a devenit oficială. Imperiul otoman şi aliații săi, Germania şi Austro-Ungaria, cer armistițiu. Războiul s-a terminat, iar populația, obosită, răsuflă uşurată. Selma este fericită — nu vor mai exista spitale, răniți şi morți. În sfârşit, va scăpa de coşmarul care a urmărit-o de când a vizitat spitalul „Haski". Viața va fi din nou frumoasă.

De ce oare mama ei este atât de tristă?

Capitolul V

Bucuria provocată de încheierea armistițiului a fost scurtă, mai precis a durat doar treisprezece zile. După care, într-o dimineață rece şi cețoasă de noiembrie, îşi face apariția în Bosfor flota învingătorilor: şaizeci de nave de război, aparținând englezilor, francezilor, italienilor şi chiar grecilor. Ultimii nu au fost prevăzuți în tratatul de pace, dar Turcia, o țară fără guvern — în ziua semnării armistițiului, Triumviratul s-a refugiat — este şi aşa destul de slăbită ca să mai protesteze.

Sultana stă nemişcată la fereastră, privind apariția flotei învingătorilor. Se gândeşte supărată la această mare decădere. Pentru prima oară, după şase sute de ani de la cucerirea oraşului, Istanbulul se află sub ocupație. Acest imperiu, care a cutremurat Europa, depinde la ora actuală de îndurarea Occidentului. Mare noroc că tatăl ei nu a mai prins aceste vremuri, de cumplită umilință. Selma o întrerupe însă din visare.

— Ce se petrece, annecim? Va avea loc o bătălie sau o sărbătoare?

În depărtare, în direcția Galatei, se întâmplă ceva. Neliniştită, sultana priveşte prin binoclul ei şi ceea ce vede o sperie. Pe malurile din regiunea cartierului creştin sunt multe steaguri multicolore, care flutură în vânt. Hatice le recunoaşte pe cele ale francezilor, englezilor şi italienilor, dar, într-un număr mult mai mare, se văd steagurile greceşti. Incredibil! Aceşti trădători îi urează bun-venit duşmanului!

Se simte foarte obosită. Nu-şi explică reacția grecilor. Doar sunt şi ei, ca toți ceilalți, otomani[15], cuvântul „turc” fiind strict folosit pentru locuitorii turci.

Bine, sunt creştini, dar îşi pot practica religia în cea mai

[15] Denumirea de otomani se referă la toți locuitorii imperiului: greci, bulgari, arabi, turci şi alte naționalități conlocuitoare.

mare libertate. În urmă cu nouăzeci de ani, când grecii şi-au dobândit independența, nu i-a împiedicat nimeni să emigreze. Au preferat să rămână deoarece le mergea bine în Turcia. Ce-şi doresc acum?

În fond, ştie răspunsul la această întrebare, dar refuză să recunoască pretențiile lor exagerate. Da... nici mai mult, nici mai puțin, să şteargă cei şase sute de ani de istorie, să-i izgonească pe turci din Tracia de est, şi mai ales din Istanbul, şi să reconstruiască imperiul bizantin. Pentru îndeplinirea acestui proiect, ei mizează acum pe forțele de ocupație.

Câteva zile mai târziu are loc instituirea unui comandament al forțelor de ocupație. Oraşul este administrat, teoretic, încă de către turci, dar portul, tramvaiele şi poliția se află sub supravegherea Aliaților. Francezii au sub control oraşul vechi, englezii supraveghează Pera[16], iar italienii o parte din malurile Bosforului.

Cartierele creştine Galata şi Pera prind viață. Cârciumile şi birturile sunt luate cu asalt de către marinari şi soldați, care petrec zgomotos şi cheltuiesc mari sume de bani. În schimb, ofițerii frecventează baruri elegante, în care sunt serviți de frumoase rusoaice, refugiate în urma revoluției bolşevice. În vestibulul elegantului hotel Pera-Palace, unul dintre puținele hoteluri cu rețea electrică, pot fi văzute cele mai diversificate uniforme, chiar şi ofițeri *sikhi* ai armatei indiene pot fi întâlniți aici. De partea cealaltă, în cartierul musulman, domneşte tristețea. Turcii, obişnuiți să-şi impună voința altor popoare, se simt umiliți în condițiile în care acest lucru li se întâmplă tocmai lor. Cartierul Pera este evitat pe cât posibil. Dacă, înainte, turcii se aprovizionau din acest cartier şi relațiile lor cu minoritățile creştine erau dintre cele mai bune, acum atitudinea impertinentă a acestora le sporeşte indignarea şi ura. Dar viitorul lor pare să devină şi mai

[16] Denumire dată pentru Beyoglu.

sumbru, datorita zvonului după care generalissimul Franchet d'Esperey, a cărui aroganță şi brutalitate sunt bine cunoscute, va fi numit comandantul forțelor unite. Se mai spune că dorința lui este de a transforma Istanbulul într-un oraş francez, iar pe turci în sclavi…

Viața îşi urmează cursul firesc în palatul Ortaköy. Dar Selma este foarte supărată din cauza restricțiilor impuse. I-au fost îngăduite doar excursiile de vizitare a monumentelor vechi, greceşti şi bizantine. Sultana şi-a dat avizul pentru aceste excursii „cu scop cultural" considerându-le utile pentru completarea bunei educații a Selmei. Pe 8 februarie, ca de altfel în fiecare zi de miercuri, Selma, însoțită de guvernanta ei, mademoiselle Rose, se pregăteşte de ieşire. Programul include vizitarea mănăstirii din Akataleptos, monument construit în secolul al VII-lea, la inițiativa patriarhului Kyrakos al II-lea.

Dar această zi de miercuri este o zi mai puțin obişnuită. În oraş se aşteaptă sosirea generalului francez. De aceea, sultana ar fi preferat ca excursia să fie amânată pentru o altă zi. Dar disperarea Selmei a determinat-o să renunțe la această idee. Mănăstirea se află în „oraşul vechi", în apropierea moscheii Sheyzade, iar parada militară se va desfăşura de la podul Galata până în cartierul Pera, deci nu exista niciun pericol.

Vizitarea mănăstirii n-a durat prea mult. Selma, care de obicei încerca să prelungească aceste ieşiri, punând o mulțime de întrebări, de data aceasta era foarte nerăbdătoare să se întoarcă acasă. Dar în momentul în care trăsura ar fi trebuit să se îndrepte spre palat, Selma îi strigă birjarului:

— Repede! Spre Pera!

Birjarul opreşte dezinteresat şi Zeynel apare în uşa trăsurii:

— Nu se poate prințesă! În Pera are loc defilarea…

— Tocmai de aceea. Vreau să asist şi eu, îl repede Selma.

— Dar, sultana, mama dumneavoastră, nu ar îngădui

acest lucru!

— Desigur. Dar mama n-a îngăduit nici acele plimbări pe care noi le-am făcut după vizitarea muzeelor…

Eunucul se încruntă, iar mademoiselle Rose nu-şi găseşte locul. Selma a reuşit, încă de câteva ori, să-şi convingă însoțitorii să prelungească plimbarea după vizitarea monumentelor.

Amenințarea este evidentă: dacă îi va vorbi mamei despre cele întâmplate, nu se ştie ce reacție va avea.

Mademoiselle Rose va fi dată afară pentru că i-a înşelat încrederea… Zeynel nici nu vrea să-şi imagineze dezamăgirea sultanei. Gândul că relația specială dintre ei, sudată pe parcursul anilor, ar putea fi tulburată de o mică contravenție îi este insuportabil. Şi totuşi… A fost întotdeauna îngăduitor cu mica Selma, singurul copil pe care l-a iubit…

— Bine, dar numai câteva minute! răspunde Zeynel, aruncând o privire complice mademoisellei Rose.

— Da! Numai cinci minute Agy! îți mulțumesc.

Selma îi dăruieşte cel mai fermecător zâmbet lui Zeynel.

Trăsura ajunge cu greu până la strada principală, singura stradă din Istanbul prevăzută cu trotuare, unde va avea loc parada. Toate magazinele sunt închise, iar pe clădiri sunt arborate steaguri. Mulțimea flutură stegulețe.

Printre cei adunați se găsesc greci şi armeni. Cei din urmă sunt o minoritate care doreşte înființarea unui stat independent în Anatolia de est. Demonstrațiile lor au fost violent suprimate în repetate rânduri.

Trăsura se retrage pe una dintre străduțele lăturalnice. Selma şi mademoiselle Rose îşi croiesc drum prin mulțime. Zeynel le urmează îngrijorat.

Deodată, răsună trompetele, anunțând sosirea generalului. Acesta, călare pe un minunat bălan, este aclamat de mulțime.

Toți au înțeles simbolul calului alb. În 1453, Mehmet al II-lea, Cuceritorul, şi-a făcut intrarea triumfală în Bizanț pe un

cal alb; generalul creştin reia în posesie oraşul tot pe un cal alb. Ceremonia a fost astfel organizată încât prin fastul său să impresioneze populația.

La paradă participă unități de cavalerie, infanterie şi o unitate de dragoni. Generalul englez Milne este secondat de către *highlanderi* scoțieni, iar generalul italian conduce un batalion de *bersaglieri.* La urmă apare şi un regiment grecesc de *evzoni.* Aceştia îi asigură pe locuitorii greci că-i vor „elibera de turci".

Spre sfârşitul defilării, se aud, dintr-odată, țipete în mulțime. Selma, curioasă, se îndreaptă spre locul cu pricina. Dar ce-i este dat să vadă? O femeie, înveşmântată într-un cearceaf negru, este bătută, cu ură şi furie, de câteva grecoaice. Acestea o îndeamnă să le salute steagul şi să strige:

— Trăiască Venizelos![17]

Bărbații din jur nu se amestecă, preferă să privească scena. Ei nu s-ar lega de o femeie; este o chestiune de onoare. Dacă femeile lor vor să o învețe bunele maniere pe o mus[18], treaba aceasta nu-i priveşte.

Selma tocmai se pregătea să strige după ajutor, când mademoiselle Rose îi astupă gura cu mâinile şi-i şopti amenințător la ureche:

— Vă interzic să interveniți. Ne-ar putea omorî!

Fetița se opreşte amețită, repetând întruna:

— Dumnezeule, salveaz-o, te rog, salveaz-o!

Şi Dumnezeu intervine prin intermediul unor marinari francezi, care tocmai erau în căutarea unui bar.

Selma, tremurând, se întoarce la trăsură, împreună cu cei doi îngeri păzitori. Birjarul, care îi aşteptase îngrijorat, are o singură dorință: să dispară din zonă.

Spre marea fericire a tuturora, lucrurile s-au sfârşit cu

[17] Elefterios Venizelos (n.1864), supranumit „marele cretan", prim-ministru al Greciei.

[18] Apelativ disprețuitor pentru o musulmană.

bine. Selmei îi este ruşine, dar trebuie să recunoască că a tras o mare spaimă. Această latura a ființei sale o descoperise de-abia acum. Evenimentul la care asistase va fi cauza multor coşmaruri ulterioare. O dată cu timpul trec toate. Nu va uita însă niciodată că o femeie din popor a dat dovadă de mai mult curaj şi de mai multă mândrie decât nepoata unui sultan.

Capitolul VI

De când a fost ocupat oraşul, societatea bună din Istanbul este cuprinsă de pesimism şi disperare. Singurul subiect de discuție îl constituie abuzurile care se petrec în oraş: brutalitatea englezului, care, călare pe cal, i-a biciuit pe trecătorii ce nu s-au ferit destul de repede din calea sa; obscenitatea soldatului scoțian, care şi-a ridicat fusta în fața femeilor; petrecerile zgomotoase ale francezilor şi italienilor, şi mai ales grosolănia senegalezilor. Turcii consideră drept cea mai mare jignire faptul că negrii, deci sclavii — în imperiu n-au deținut vreodată alt statut — se comportă ca nişte domni şi le dau lor ordine pe care sunt siliți să le execute. Peste tot circulă poveşti despre crime şi violuri care, pe măsură ce sunt relatate, devin şi mai îngrozitoare; lumea este consternată de faptele acestor europeni nelegiuiți despre care se credea că sunt mai „cultivați", mai „educați".

Pentru a combate dezolarea generală, sultana Hatice a organizat o foarte prețuită petrecere în Istanbul — „petrecerea hamamului" — care echivalează cu o invitație la ceai, europeană — la care persoanele sunt invitate la baie. A impus o singură restricție — a nu se discuta politică. În aceste zile de depresie este aproape o datorie patriotică să te distrezi puțin.

Sultana îşi aşteaptă vizitatoarele în aceleaşi condiții luxoase ca şi până acum, chiar dacă este obligată să-şi restrângă cheltuielile.

Invitatele sunt întâmpinate de treizeci de kalfalar şi de copiii acestora. În semn de bun-venit sunt acoperite cu o ploaie „de petale de trandafiri". Urmează dezbrăcarea de cearceafuri şi împletirea părului, după care fiecare primeşte câte un prosop frumos brodat. Sala de baie devine un mic atelier de cosmetică — se fac masaje, epilări, se aplică măşti ş.a. După efectuarea tuturor acestor operații urmează o

saună şi, în final, un duş rece. Împrospătate şi relaxate, femeile se retrag într-un salon de odihnă, unde, întinse pe divane şi înconjurate de fântâni arteziene şi plante exotice, se dedică unor discuții mai puțin discrete.

În această atmosferă, până şi urâtele se simt frumoase, dorite. Selma se simte ca în Paradis. Această atmosferă intimă este caracteristică spiritului oriental, deschis tuturor plăcerilor, lipsit de prejudecăți şi de bariere.

Femeile se admiră reciproc, se sărută, se mângâie — pentru ele, toate acestea sunt lucruri foarte fireşti.

O femeie povesteşte despre soțul ei, un înalt funcționar din Ministerul de externe, care, fiind un om cu vederi largi, o ia cu el în mai toate vizitele. Chiar cu câtva timp în urmă fusese la o serată oferită de Ambasada elvețiană, una dintre puținele rămase neutre.

— Am întâlnit acolo numai europence, foarte elegante, dar cu un decolteu atât de adânc încât mi-a fost mie ruşine pentru ele. M-a şocat însă faptul că bărbații prezenți la recepție nici nu au reacționat, au fost total indiferenți la aşa ceva.

— Dar se ştie că occidentalii nu au dorințe atât de puternice. De aceea femeile lor îşi permit să umble pe jumătate goale! completează una dintre vecine.

Femeile hohotesc.

— *Mashallah* — Dumnezeu, fie lăudat! Bărbații noştri sunt altfel. Când văd un braț, o încheietură, înnebunesc.

— Săracele europence! Trebuie să fie tare nefericite. În locul lor aş muri de dezamăgire, oftează o brunetă frumuşică.

— Nici nu-şi dau seama de ceea ce se întâmplă. Cred că sunt libere şi că bărbații lor sunt toleranți, când, de fapt, este vorba de indiferență.

— Poate că lucrurile astea sunt legate de religia lor, intervine o slăbănoagă micuță, care face pe intelectuala. Europenii sunt politeişti, au trei Dumnezei: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt. Iar profetul lor, Iisus, nici n-a vrut să audă de

femei, n-a fost căsătorit. Totodată, cea mai importantă sectă creştină, cea catolică, susține că o castitate închinată Domnului reprezintă cea mai înaltă formă de desăvârşire. De aceea preoții lor nu se căsătoresc, iar anumite femei, numite maici, rămân virgine.

— Virgine?!!

Doamnele sunt uimite şi totodată neîncrezătoare. Pentru ele, celibatul reprezintă o catastrofă. Nu este cea mai importantă datorie a femeii aceea de a naşte copii? Chiar şi Profetul a avut nouă neveste. Pentru musulmani, organele sexuale nu reprezintă imaginea păcatului, ci, din contră. Şi toți cunosc rândurile poetului mistic al secolului al XI-lea, Ghasli: „Când un soț o apucă de mână pe soția sa şi ea pe el, atunci păcatele dispar prin spațiile degetelor. Dacă se culcă cu ea, stat înconjurați de îngeri de la pământ până la zenit. Plăcerea şi dorința au frumusețea munților".

Ghasli mai spune că, spre deosebire de Iisus, Mahomed a avut nenumărate neveste, „pentru că lucrurile lumeşti nu l-au împiedicat să trăiască cu inima şi sufletul în prezența lui Dumnezeu. Ba, mai mult de-atât, inspirația l-a cuprins chiar şi când se afla în patul soției sale Aysha".

Ciudățeniile creştinilor pot fi un inepuizabil subiect de discuție.

— La Roma, se spune, că ar exista canibali, îşi reia firul intelectuala.

— Canibali?!! se cutremură doamnele.

— Da! În fiecare dimineață, preoții lor îl transformă pe Dumnezeu, prin incantații magice, în bucățele de pâine, pe care le mănâncă!

Invitatele rămân cu gura căscată şi cu ochii holbați.

— Poate că totul e simbolic, îndrăzneşte să intervină una dintre femei.

— Asta am crezut şi eu. Dar, nu! Ei se jură că Dumnezeul lor este prezent în carne şi oase!

Doamnele sunt înspăimântate.

— Şi tot ei au tupeul să spună că noi suntem fanatici!

— Aşa se întâmplă întotdeauna, încheie, plină de importanță, intelectuala. Cei puternici şi-au impus întotdeauna un numai legile, dar şi ideile.

Adunarea este cuprinsă brusc de mâhnire.

Dar cum s-a întâmplat că până la urmă s-a ajuns la politică? Se convenise doar să se evite toate temele neplăcute. Una dintre prințese spune misterioasă:

— Ştiți ultima noutate?

Toate privirile se îndreaptă spre ea.

— Nu ne chinui, spune o dată!

— Este vorba despre „Trandafirul auriu". A cerut-o în căsătorie pe sultana Sabiha.

Se aud voci iritate şi agitate.

— Cum? Să se căsătorească cu fiica Maiestății sale? Imposibil!

Agitația atinge punctul culminant: frumoasa Sabiha, fiica preferată a sultanului Vahiddedin, şi tânărul general, eroul de la Gallipoli, cel care a salvat Istanbulul de atacurile englezilor! Pentru toate femeile, „Trandafirul auriu" este un mit.

Contrazicându-i pe superiorii săi, a făcut față unei armate europene numeroase şi bine înarmate. Datorită curajului şi încrederii în sine şi ajutat de vitejii săi soldați, „Trandafirul auriu" a obținut victoria într-o situație considerată de către specialişti ca lipsită de sorți de izbândă. Această victorie, rezultat al geniului său militar, a dus la creşterea faimei sale. Câteva luni mai târziu, a reuşit să elibereze şi oraşele Bitlis şi Muş de sub ocupația armatei ruse. Acestea au fost singurele victorii turceşti dintr-un lung şir de înfrângeri.

Tânăra generație, dezamăgită de erorile politicienilor şi de înfrângerile suferite de bătrânii generali, îl sărbătoreşte furtunos. Iar femeile sunt vrăjite pentru că eroul nu este numai curajos, ci şi tânăr, frumos şi arogant. Are un ten deschis, pomeți proeminenți, ochi albaştri şi un păr blond,

superb. De aici şi porecla. Este originar din Salonic şi, probabil, de proveniență albaneză. Tatăl său a fost un mic funcționar vamal, dar el seamănă cu un prinț, toată personalitatea sa emană putere şi energie.

Când apare la palat, prințesele îl urmăresc în secret pe după muşarabi şi fiecare visează să devină soția gloriosului ofițer. Originea lui modestă nu are nicio importanță. În Turcia, cu excepția familiei regale, nu există aristocrație. Cele mai înalte funcții se obțin prin merite personale, iar multe dintre prințese sunt măritate cu paşale sau viziri, cărora sultanul le-a făcut, pe această cale, o favoare. În urmă cu cinci ani, sultana Nadie s-a căsătorit cu Enver-paşa, ministrul de război, al cărui tată a fost un simplu ceferist. „Trandafirul auriu" se poate măsura cu Enver-paşa.

Atmosfera din încăpere e animată. Toate femeile se îngrămădesc în jurul prințesei, care se bucură de a fi în centrul atenției. Singurele amănunte pe care le deține sunt că Maiestatea sa n-a răspuns încă la acesta cerere.

— Dar ce i-a răspuns, totuşi?

— Că fiica sa este încă tânără şi că are nevoie de timp pentru a lua o hotărâre.

— Tânără? Sultana Sabiha a împlinit deja douăzeci de ani.

— Sultanul şovăie în luarea unei decizii, adaugă şoptit prințesa. Paşa este cu siguranță cel mai bun general al armatei, dar are o fire neastâmpărată şi, pe deasupra, bea foarte mult. Se zvoneşte că ar fi şi adeptul ideilor republicane…

Doamnele sar speriate:

— „Trandafirul auriu", republican? Imposibil.

Selma îşi ia, până la urmă, inima în dinți şi o întreabă pe vecina sa.

— Vă rog, îmi spuneți şi mie, cine este… acest „Trandafir auriu"?

— Cum, sultană, nu ştiți? o întreabă mirată tânără femeie. Este vorba despre generalul Mustafa Kemal!

Capitolul VII

„Armata grecească ocupă Izmirul. După câteva lupte sângeroase, ordinea a fost restabilită."

Hayri Rauf-bei oftează, adâncindu-se în fotoliul său de mahon.

— Dacă presa străină scrie aşa ceva, trebuie să fie adevărat.

Hayri nu vrea să accepte că presa „liberă" a țărilor occidentale este şi ea supusă unui control sever, dar mai rafinat, iar pe cei care susțin că în acele democrații manipularea este o metodă extrem de des uzitată îi etichetează drept calomniatori. Aceste afirmații îl revoltă pe Hayri-bei. Chiar dacă le-ar da crezare, tot nu şi-ar schimba părerea după care salvarea Turciei ar depinde de Occident.

Pe prima pagină a ziarului francez „Le journal", din 17 mai 1919, descoperă un articol interesant, scris de un anume jurnalist Saint-Brice, despre debarcarea Aliaților la Smirna. „Este vorba despre o măsură politică strategică; mai mult decât atât, această măsură va avea o bătaie mai lungă, ocuparea Smirnei, de fapt condamnarea Imperiului otoman".

— Ce curaj să ții partea celor învinşi, înfruntând propriul guvern! Dacă nici asta nu înseamnă libertate, dacă nici asta nu este uman?!...

Hayri-bei era atât de entuziasmat încât uită să citească şi sfârşitul articolului care suna astfel: „Moartea «omului bolnav» nu ne-ar afecta atât de mult dacă nu ar fi legată de pierderea influenței franceze în Orient. Care va mai fi atunci rolul nostru în perioada dintre cele două mandate uriaşe deținute de Marea Britanie şi Suntele Unite?"

Cineva deschide uşurel uşa şi apare un cap roşcat.

— Tu eşti, micuța mea prințesă? Cărei ocazii îi datorez această onoare? Intră, te rog!

În lipsa sultanei şi a servitorilor, tatăl îşi tutuieşte fiica,

ceea ce ei îi provoacă o emoție puternică.

— Deci, ce s-a întâmplat? Cu ce te pot ajuta?

Selma se simte jignită pentru faptul că intențiile ei au fost atât de uşor ghicite şi protestează:

— Dar, baba, vă rog să mă credeți…

Hayri-bei izbucneşte în râs, în timp ce Selma îl priveşte fascinată. Cât de schimbat este tatăl ei când sunt numai ei doi, împreună. Este mult mai vesel, mai fericit, nu se observă nicio urmă de extenuare.

— Baba, mi-ați povestit recent că în Europa copiii primesc o educație mult mai libertină, ceea ce reprezintă un avantaj şi o mai bună pregătire pentru viață.

— Desigur.

— Nu credeți că o fată tânără trebuie să înțeleagă lumea în care trăieşte?

Hayri-bei rămâne uimit. De unde să fi luat această frază? Probabil dintr-unul dintre acele romane franțuzeşti ale guvernantei. Cu siguranță a învățat-o pe de rost.

— Ce doriți, de fapt? o întreabă el puțin iritat, trecând instinctiv la un ton protocolar.

Selma îl priveşte cu ochi mari şi rugători:

— Vă rog să mă luați şi pe mine la demonstrația din Piața Sultan Ahmed.

— Unde?!

Lui Hayri-bei i-a pierit graiul.

— V-ați pierdut mințile! Acolo vor fi adunați zeci de mii de oameni, care Dumnezeu ştie ce vor urla. Nu vă veți duce acolo, nici eu nu mă voi duce. Nici nu mă gândesc să mă amestec cu plebea.

Ochii Selmei se umplu de lacrimi.

— Dar, baba, acel îngrozitor masacru de la Izmir… Zeynel este de părere că nu putem fi indiferenți…

— Zeynel este de părere…?

„Bravo! Acest copil ascultă mai degrabă de ceea ce spun servitorii decât părinții săi”.

— Acum aş vrea să ştiu care este părerea mamei dumneavoastră, sultana?

— Annecim? Este plecată…

— Şi, bineînțeles, ați aşteptat ca ea să plece pentru ca apoi să veniți la mine să-mi cereți o asemenea nebunie…

— În ce măsură este aceasta o nebunie, iubitul meu cumnat?

În prag apăru sultana Fatma, sora cea mai tânără a lui Hatice. Trecuse să-i facă surorii sale o vizită, dar pentru că aceasta nu era acasă s-a interesat de nepoata ei.

— Şi eu intenționez să particip la această demonstrație, explică ea. Desigur, într-o trăsură închisă din care nu vom coborî. În aceste vremuri de restrişte simt nevoia să mă rog alături de poporul meu; oricum, este vorba de o demonstrație religioasă.

Hayri-bei se ridică grăbit şi se înclină. Era supărat că a fost surprins în această izbucnire de mâine şi nu înțelegea, de fapt, de ce s-a purtat astfel. Să fie oare de vină nevoia de a-şi asigura autoritatea în fața copilei? Sau penibila impresie că fetița suferă, mai mult decât el, din pricina cuceririi Izmirului.

Dar a te ruga este o treabă femeiască. Deci nu-l priveşte.

— Sultană, sunteți sigură că este vorba doar de rugăciuni, şi nu de o demonstrație necontrolată?

— Bineînțeles, damad, au fost luate toate măsurile de siguranță.

— Bine. Atunci poate merge şi copila cu dumneavoastră. Dar, din motive de securitate, vreau ca Zeynel să vă însoțească. Nu se ştie niciodată.

Moscheea Sultan-Ahmed sau Moscheea Albastră — îmbrăcată în faianță albastră — e situată în oraşul vechi, în vecinătatea vechiului palat Topkapi. Drumul duce într-un labirint de străduțe gălăgioase, pe lângă mici prăvălii şi cafenele, care sunt veşnic ticsite cu muşterii.

Dar în această vineri domneşte o linişte de mormânt. Magazinele, prăvăliile şi cafenelele sunt închise. Peste tot flutură în bernă drapelul otoman. De pe toate străduțele se revarsă grupuri de oameni care formează un lung şir ce se mişcă ordonat şi în linişte. Sunt oameni de toate vârstele, de la bătrâni, ce se deplasează cu dificultate, până la tineri, în floarea vârstei şi cu ochii înroşiți de lacrimi. Soldați şi invalizi de război, şcolari (clase întregi), cu banderolă de doliu pe braț, pe care stă scris cu verde „Izmir". Şi mai ales femei. Aceste femei, care stau mai mult închise, au pornit cu miile.

Privirile lor exprimau ură, dar mai ales neînțelegere şi disperare față de faptul că o lume întreagă i-a părăsit la ananghie, iar cei în care au avut încredere i-au trădat.

De ce sunt atacați? Războiul s-a terminat în urmă cu şapte luni. Turcia a semnat armistițiul, a predat armele, iar acum aşteaptă răbdătoare ca, la Paris şi Londra, învingătorii să-i hotărască soarta…

Este evident că nu mai poate fi vorba de un Imperiu otoman. Ultimele cuceriri europene, țările din Balcani, precum şi Libia, împreună cu toate țările din Orientul Apropiat, sunt pierdute. Catastrofa este fatală. În decurs de şapte ani a căzut un imperiu care a fost clădit în aproape şapte sute de ani. Atitudinea turcilor în fața dispariției acestui mare imperiu este marcată de fatalism.

Cei maturi sunt de părere că lucrurile sunt simple şi clare. „Aceste popoare, pe care noi le-am subjugat, îşi redobândesc libertatea". În orice caz, asta cred ei. Pentru că mandatele franceze, engleze şi italiene nu vor aplica măsuri atât de blânde ca acelea emise de îndepărtatul Istanbul. O vor resimți în curând.

Dar violarea integrității propriului pământ, a Turciei, este de neîndurat. Acest pământ a fost locuit, lucrat şi înălțat de turci — țărani puternici din Anatolia, descendenți ai marilor triburi nomade, care, în secolul al IX-lea, au venit din Asia Centrală pe aceste meleaguri. Lezarea integrității țării este

pentru ei o problemă de viaţă şi de moarte. Aliaţii, îmbătaţi de victorie, au subapreciat puterea de rezistenţă a acestui popor. De fapt, preşedintele Consiliului de miniştri englez, George Lloyd, a cedat, în ciuda împotrivirii francezilor şi englezilor, instanţelor guvernului grecesc şi a încuviinţat cucerirea oraşului Izmir, al doilea oraş ca mărime din ţară. Întrucât Anglia îşi doreşte ca Grecia să-i devină aliat şi astfel să obţină o bază solidă în interiorul lumii islamice, imprevizibile, lume care o desparte de giuvaerul său cel mai de preţ — India. Totodată, aceste ţări par să deţină frumoase şi bogate zăcăminte de petrol.

Trăsura se împotmoleşte şi sultana Fatma decide să-şi continue drumul pe jos, bineînţeles, însoţită de Zeynel. Selma este bucuroasă, dar, în acelaşi timp, îi este ruşine că participă doar ca simplu spectator la această demonstraţie, în timp ce lumea în jurul ei aleargă ca şi cum s-ar pregăti pentru recucerirea Izmirului.

În sfârşit, se ajunge în Piaţa Sultan Ahmed. Aici sunt adunaţi deja foarte mulţi oameni şi domneşte o linişte perfectă, singurul zgomot fiind cel provocat de fluturarea steagurilor.

Deodată, în minaretele Moscheii Albastre apar imamii în straiele lor negre, chemând populaţia la rugăciune: „Allahu Akbar!”. Această chemare răsună şi pe cele şapte coline din împrejurimi, din minaret în minaret. „Dumnezeu este mare!”

Sute de mii de oameni plâng şi se roagă: „Allahu Akbar!” Doamne, ocroteşte-ne!

Selma se îneacă în lacrimi de fericire sau nefericire, nu ştie. Nu mai trăise până acum o emoţie atât de puternică. De fapt, în aceste clipe, se simte-o părticică a acestei mulţimi.

Pe un podium improvizat îşi face apariţia o femeie tânără şi emoţionată. Nu poartă voal, ci doar o rochie simplă, neagră. Cu voce sonoră povesteşte despre Izmir, acest oraş înfloritor, în care, secole de-a rândul, au trăit în bună

înțelegere şi pace greci şi turci. Ea consideră că numai războiul şi intrigile din străinătate au provocat dezbinarea celor două popoare:

— Pentru provocatori a fost uşor să încălzească spiritele. Este suficient să dai foc unei biserici şi să omori un musulman pentru a reînvia neîncrederea, frica şi ura, sentimente considerate ca depăşite de mult timp. Cel care a înțeles această tactică şi încearcă să evite tragedia nu este auzit şi ascultat, iar în final tace, temându-se să nu fie considerat laş sau trădător. Vă rog să mă credeți, prieteni, ocuparea Izmirului este doar începutul distrugerii Turciei noastre. Primul-ministru grec, Venizelos, a ridicat pretenții asupra tuturor teritoriilor limitrofe Mării Egee, asupra tuturor insulelor noastre, ba chiar şi asupra capitalei noastre, Istanbul. Prin urmare, ce mai rămâne din țara noastră? Puțin pământ nefertil în Anatolia Centrală, o mică provincie, care este controlată din toate părțile; cu alte cuvinte — nimic! Ne vom pleca?! Frați şi surori, spuneți, vrem să asistăm inactivi la această crimă?

Răspunsul mulțimii nu întârzie, iar pe tot cuprinsul pieței răsună o voce:

— Nu, nu, te vom salva frumoasă şi iubită Turcie!!! Jurăm că nu te vom lăsa să mori!!

— Cine este această femeie? întreabă Selma, cu ochii înroşiți de plâns, pe drumul de întoarcere.

— Marea Halide Edib, o faimoasă scriitoare, care luptă pentru drepturile femeii, îi răspunde mătuşa ci.

Ce putere magică are această femeie! A reuşit să mânuiască masele... Din păcate, bărbații care s-ar putea măsura cu ea sunt prea puțini.

Selma ridică mirată din sprâncene. Deci şi o femeie poate... Fața i se luminează treptat. Aşa dorea să ajungă şi ea. Să trăiască pentru țara şi poporul ei.

Era o hotărâre fermă.

Capitolul VIII

În salonul imperial al damadului sunt adunați câțiva colegi de la Ministerul de externe şi de la cel al finanțelor. Selma se află şi ea printre ei. Este încă prea tânără pentru a se supune restricțiilor severe ale haremului.

— Micuța noastră patrioată, cum s-a desfăşurat demonstrația? o întreabă amuzat tatăl ei.

Selma observă că toți o privesc şi atunci începe să povestească cu lux de amănunte cele petrecute. Când ajunge la discursul Halidei Edib, bărbații izbucnesc în hohote.

— Ce ştie această sufragetă?

— Femeile să meargă pe front, cu sau fără voal?

Selma se simte jignită, dar nimeni nu-i acordă atenție. Discuția, care o dată cu intrarea ei s-a întrerupt, este reluată.

— Vă rog să mă credeți, acest popor este istovit, nu are nicio intenție să mai continue lupta. Ştiți câți dezertori s-au înregistrat în 1918? Cinci sute de mii! Nici măcar nu pot fi condamnați: erau înfometați, bolnavi, n-aveau încălțăminte şi au rămas şi fără muniție. Situația la ora actuală este aproape neschimbată: recolta a putrezit şi peste tot e foamete. Recucerirea Izmirului ar fi acum un donquijotism — problema e salvarea agriculturii. În caz contrar, Turcia se va prăbuşi.

— Trebuie să recunoaştem că nu am mizat pe cartea cea bună, intervine un diplomat elegant. Impresia a fost că nemții sunt de neînvins. Singura posibilitate care ne-a mai rămas este aceea de a semna măcar un tratat de pace favorabil. Un nou război ar fi curată nebunie. Adevăratul curaj e acela de a privi realitatea în față.

Selma asculta cu atenție. Cine ar putea cunoaşte mai bine situația decât tatăl şi prietenii lui; şi totuşi, în această după-amiază, mulțimea voia să lupte…

— Ați auzit ultima veste? întreabă un domn corpolent, care tocmai sosise. Maiestatea sa l-a trimis pe Mustafa Kemal în Anatolia.

Cei adunați sunt uluiți.

— În Anatolia?! Dar ce să facă el acolo? întreabă cineva.

— Ştirea oficială este că Mustafa Kemal va trebui să restabilească ordinea în interiorul imperiului. De la terminarea războiului s-a produs o mare dezordine şi s-au înmulțit crimele. Concetățenii noştri de origine greacă, cărora puterea de ocupație nu le-a confiscat armele, jefuiesc satele turceşti, iar soldații turci, la rândul lor, jefuiesc satele greceşti.

— Sultanului îi este teamă că, odată ajunse în interiorul țării, trupele străine nu vor mai pleca, continuă domnul cel mărunțel, care este funcționar în Ministerul Apărării. De aceea se pune zălog că în țară se va restabili pacea. Le-a promis că va menține ordinea.

Domnii se arată sceptici.

— Ce interes au englezii în treaba asta?

— Sunt interesați să nu fie omorâți propriii soldați. Aceasta n-ar avea un ecou prea favorabil în țara lor, pentru că se ştie că războiul s-a terminat.

De când discuția se învârte în jurul „Trandafirului auriu", a acestui Mustafa Kemal, pe care toate prințesele îl visează, Selma devine foarte atentă.

— Şi ce împuterniciri are Kemal? întreabă Hayri-bei.

— Sultanul l-a numit inspector general în zona nordică şi guvernator al provinciilor din est. Drepturile sale nu sunt concret definite, ceea ce înseamnă că ele pot fi extinse.

— Mi se pare o alegere potrivită. Renumele său de erou de război îl va ajuta să se impună turbulenților.

— Dragul meu, cum poți fi atât de naiv? îl întrerupe un bărbat palid, funcționar la palatul regal. Maiestatea sa a făcut o alegere cât se poate de nepotrivită. Când Maiestatea sa a primit o listă cu toți generalii apți de a pleca în Anatolia,

i-am explicat, într-un mod categoric, că Mustafa Kemal este un om abil şi orgolios, care, în loc să-i asculte ordinele, ar putea să se aşeze în fruntea rebeliunii. Şi, totuşi, sultanul a insistat asupra alegerii sale.

— Acestea sunt şi temerile englezilor. Generalul Milne, comandantul suprem, este turbat. Numirea lui Kemal a fost semnată de înlocuitorul său în perioada în care el lipsea din oraş. Când s-a întors a încercat să intervină, dar era deja prea târziu; Kemal plecase.

— Aşa că, între noi, Mehmet-bei ce părere aveţi? Maiestatea sa l-a trimis pe Kemal în acea regiune în alt scop decât acela de a instaura liniştea? Altfel ar fi foarte riscant, deoarece în paragraful 6 al Tratatului de pace se prevede că, în cazul unei revolte, forţele de ocupaţie vor intra în Istanbul şi vor desfiinţa sultanatul.

— Cine ştie ce şi-a închipuit sultanul? oftează Mehmet-bei. Vă pot cita doar ceea ce i-a spus lui Kemal înainte de plecare. Era chiar în ziua în care a fost ocupat Izmirul: „Aţi adus multe servicii acestui stat. Acum ele sunt de domeniul istoriei. Serviciile pe care le veţi face pe viitor sunt mult mai importante decât orice. Paşă, puteţi să salvaţi ţara!"

Ofiţerul ridică mirat din sprâncene:

— Dar ce înseamnă asta: „Puteţi să salvaţi ţara"? Această exprimare poate fi interpretată: „Restabiliţi ordinea în acel teritoriu pentru a evita intervenţia forţelor de ocupaţie" sau „Adunaţi toate forţele din teritoriu şi, în fruntea acestora, porniţi o mişcare de rezistenţă".

— Adevărul se află, probabil, la mijloc, ca de obicei, răspunde Mehmet-bei. Padişahul nostru vrea să împuşte doi iepuri dintr-un foc. Pe de o parte cedează forţelor de ocupaţie, în speranţa unui tratat de pace favorabil, iar pe de altă parte nu este potrivnic unei eventuale revolte în Anatolia. Acesta este motivul pentru care sultanul l-a atras pe Kemal-paşa, şi nu pe altul. Vrea să demonstreze forţelor de ocupaţie că poporul turc nu s-a predat întru totul şi că nu

i se poate impune cu sila orice. Tulburările din Anatolia pot fi un atu la negocierile de pace.

Domnii au rămas pe gânduri. Este o situație riscantă, dar ar fi frumos dacă generalului Milne, a cărui trufie este insuportabilă, i s-ar da o lecție. Deodată, diplomatul cel elegant revine cu o întrebare:

— Dar ce se va întâmpla cu căsătoria sultanei Sabiha dacă Mustafa Kemal a plecat în Anatolia?

— Da, această căsătorie... damadul zâmbeşte ironic. Sultanul nu a refuzat propunerea, dar, credeți-mă, nu o va aproba niciodată. În fond, nu-i convine să-şi mărite fiica preferată cu un bărbat căruia îi plac şi femeile, şi băutura. Mai mult, s-a destăinuit unei prietene că nu-şi doreşte, pentru nimic În lume, un al doilea Enver-paşa, care să-i impună politica sa.

Intrată în camera ei, Selma se mai gândea încă la „Trandafirul auriu". Era un mare general şi un mare erou. Îl va ajuta să izgonească duşmanul din Turcia. Ea însă le va organiza pe femei şi va deveni o a doua Halide Edib.

În această seară, Selma adoarme zâmbind.

Capitolul IX

La palat a sosit bijutierul armean Memjian-aga.

— Vă rog să mă ajutați, i se adresează sultana Selmei. Trebuie să aleg un cadou potrivit pentru căsătoria sultanei Sabiha. S-a stabilit deja data nunții.

Bijuteriile mamei sale le admirase adesea şi Selma este încântată de invitație întrucât acestea o fascinaseră întotdeauna. În acelaşi timp, Selma se întreba cum va reacționa „Trandafirul auriu" deoarece nu el era fericitul ales, ci, contrar tradiției, sultana Sabiha se va căsători cu unul dintre verii ei, un prinț otoman.

Acest eveniment a derutat întreaga Curte; o poveste de dragoste — ce scandal încântător!

Prințul Omar Faruk, unul dintre cei mai şarmanți bărbați din imperiu, este înalt, blond, cu ochi albaştri, migdalați, un bărbat grațios şi elegant. În calitatea sa de ofițer al gărzii regale turceşti luptase pe frontul de vest alături de nemți. Odată întors din război, a fost chemat la Istanbul şi a devenit adjutantul sultanului. Aşa a cunoscut-o pe frumoasa Sabiha.

A fost dragoste la prima vedere. Omar Faruk nu era un om căruia să-i placă jumătățile de măsură; i-a explicat tatălui său că ori se va căsători cu acesta fată, ori se va sinucide. Şi toți ştiau că vorbeşte serios.

Dar sultanul se împotrivea acestei căsători deoarece, pentru a preveni o degenerare a urmaşilor, obiceiul nu permitea căsătoriile între membrii familiei otomane. Până la urmă, fericirea fiicei îi era mult mai de preț şi, astfel, s-a răzgândit.

În sfârşit, Hatice şi Selma s-au hotărât asupra unui colier de smaralde, o diademă, cerceii şi brățările corespunzătoare.

— Deci, ne-am hotărât. Îți mulțumesc Memjian, de detalii se va ocupa Zeynel.

Bijutierul ia două dintre cutiile cu bijuterii ale sultanei, le

bagă repede în geantă şi apoi îşi ia rămas-bun. Selma este descumpănită.

— Annecim, de ce ți-a luat bijuteriile? Şi unde sunt cele pe care le-ai cumpărat astăzi?

— Selma, eu nu am cumpărat nimic… ba chiar am şi vândut o parte dintre bijuterii… Vedeți, datorită războiului, şi acum a ocupației, toate s-au scumpit, iar noi avem de hrănit şi şaizeci de sclave. M-aş putea dispensa de jumătate din ele, dar unde se vor duce? Multe le ştiu din copilărie, altele au fost crescute de tatăl meu şi au fost întotdeauna credincioase. Nu am curajul să le dau afară. De aceea îmi vând bijuteriile, doar am mai multe decât îmi sunt necesare.

— Asta înseamnă că suntem săraci?

— Bineînțeles că nu. Dar suntem înconjurați de sărăcie, de aceea am şi luat o hotărâre. De mâine voi oferi o „supă a săracilor”. Selma nu ştie ce este o „supă a săracilor”, dar ştie că mâine va avea loc la palatul Dolmabahse o mare primire, cu ocazia aniversării unui an de la urcarea pe tron a sultanului.

— Annecim, această… „supă” va avea loc înainte sau după sărbătoare.

— Nu va avea loc nicio sărbătoare pentru că Maiestatea sa consideră că este inoportună în aceste vremuri grele. A interzis şi focul de artificii, şi salvele de artilerie. Banii astfel economisiți vor servi la atenuarea mizeriei. De acum înainte se vor respecta doar sărbătorile religioase.

A doua zi dimineața, în fața palatului, o mână de servitori fac numeroase pregătiri. Instalează două mese provizorii, pe care le acoperă cu pânză nealbită. Apoi aduc supierele mari din cositor şi coşurile cu pâine.

Despre oferta mărinimoasă a sultanei s-a aflat repede prin împrejurimi şi, de aceea, la porțile palatului s-au adunat o mulțime de cerşetori. Printre cerşetorii clasici se găsesc soldați în uniforme cârpite, fugari din interiorul țării, îmbrăcați țărăneşte, şi… mulți oameni care au sărăcit recent.

Aceştia sunt deosebit de curat îmbrăcaţi şi ruşinoşi din fire.

După servirea supei, servitorii demontează mesele şi fac curat. Selma, care îi supraveghează, observă apropierea unui bărbat şi a unei fetiţe. Bărbatul se adresează unui servitor într-o limbă turcă defectuoasă, cerându-i o bucăţică de pâine.

— Nu mai avem, pentru astăzi s-a terminat. De ce n-aţi venit la timp? Întoarceţi-vă mâine.

Bărbatul se sprijină obosit de gratii şi scoate dintr-un săculeţ câteva ruble pe care le întinde servitorului.

— Vă rog, este pentru fetiţa mea, care de două zile n-a mai mâncat nimic!

Servitorul se uită dispreţuitor la bani şi-i răspunde:

— Ce să fac cu hârtiile astea? V-am spus, pentru astăzi s-a terminat, iar dacă nu plecaţi, o să chem garda!

Bărbatul, speriat de ameninţare, se pregăteşte de plecare, dar o voce îl opreşte:

— Vă rog să aşteptaţi!

Selma coboară în grabă scările şi se răsteşte la servitor:

— Adu carne, brânză şi pâine — dar repede!

Acesta se îndreaptă tremurând spre bucătărie. Apoi prinţesa se întoarce spre protejaţii ei. Bărbatul are barba blondă şi ochii săi albaştri zâmbesc.

— Vă mulţumesc, micuţă domnişoară! Vă rog să-mi permiteţi să mă prezint: sunt contele Walenkow, ofiţer de cavalerie al armatei ţariste, iar aceasta este fiica mea, Tania.

Micuţa este finuţă şi foarte timidă.

— Eu sunt sultana Selma. Veniţi, vă rog!

Îi conduse pe cei doi musafiri într-un chioşc din parc, unde, de obicei, se odihneau vizitatorii înaintea intrării în palat. După ce s-au aşezat, apăru servitorul cu bucate cât pentru a hrăni zece persoane.

Ofiţerul îi povesteşte Selmei cum a reuşit să scape în Crimeea când şi ultimul regiment ţarist, sub conducerea generalului Wrangel, a fost distrus. A ajuns apoi la

Petersburg, unde îl aşteptau soția şi fetița sa. Casa era distrusă, iar vecinii i-au povestit că soția îi fusese omorâtă de cei „roşii"; fetița însă a fost salvată şi trăia la o fostă servitoare, care i-a şi ajutat să fugă spre granița cu Turcia. Au îndurat foamea, setea şi frica.

Selma îl ascultă cu lacrimi în ochi.

— Aveți o inimă tare bună, copilul meu, Dumnezeu să vă va răsplătească.

Cei doi oaspeți nu mănâncă aproape nimic. Ofițerul îi explică Selmei că, după o lună de foamete, nu sunt obişnuiți să suporte multă mâncare. Atunci Selma îl roagă pe servitor să împacheteze totul într-un coş pe care îl oferă bărbatului şi fetiței. Totuşi este îngrijorată.

— Ce veți face acum?

— Dumnezeu ne va ajuta.

Dumnezeu? Selma nu e mulțumită. Mai bine ar consulta-o pe sultană.

— Vă rog să mă aşteptați o clipă.

Ajunsă în budoarul mamei sale, aceasta o întâmpină cu asprime:

— Ce înseamnă asta, sultană? Am auzit că ați primit doi străini în pavilionul parcului.

— Despre asta voiam să vă povestesc, se bâlbâie Selma, cei doi vor muri de foame…

Şi-i povesteşte mamei sale întreaga istorie.

— Annecim, nu-i putem ajuta?

— Aş dori să pot, dar în Istanbul sunt sute de mii de fugari ruşi, cărora li se adaugă şi miile de fugari din Anatolia şi provinciile egeice. Este de datoria mea să-i ajut în primul rând pe cei din urmă. Îmi pare rău, dar nu pot proceda altfel

Selma sărută mâna sultanei şi pleacă spre camera ei. Când se întoarce în pavilionul din parc, îi oferă micii rusoaice cea mai frumoasă rochie a ei, o pereche de pantofi de lac şi o păpuşă mare. Rusoaica îi mulțumeşte cu un zâmbet trist. Apoi cei doi dispar, ținându-se de mână.

Capitolul X

În dimineața zilei de 16 martie 1920, locuitorii Istanbulului sunt stupefiați, nu le vine să-şi creadă ochilor: într-o singură noapte, oraşul se transformase într-o tabără militară. Pe străzi defilează tancuri, iar la fiecare intersecție sunt postați soldați cu mitraliere. Secțiile de poliție, ministerul de război, al marinei şi cel de interne, prefectura şi clubul ofițerilor au fost ocupate. La gară, la vamă şi pe drumurile Galatei staționează soldați englezi şi indieni. Un regiment de senegalezi a înconjurat vechiul Serai, iar în fața palatelor tuturor persoanelor importante s-au format comandouri de pază. Patrule de poliție ale Aliaților, formate dintr-un polițist englez, un jandarm francez, un carabinier italian şi un polițist otoman, sunt postate pe fiecare stradă, pentru a risipi până şi cele mai mici grupuri de oameni. În oraş se fac percheziții prin case şi sunt arestați turcii suspecți de a fi complotat cu rebelii din Anatolia.

Generalul „Tim", pe numele oficial Sir Charles Harington, comandantul suprem al trupelor engleze, i-a convins pe francezi şi italieni că este momentul de a suprima rezistența populației din Istanbul, pentru că în fiecare noapte dispar arme şi muniții din depozitele Aliaților, iar pe zi ce trece numeroşi ofițeri şi soldați turci părăsesc oraşul pentru a se alătura armatei lui Mustafa Kemal. Comandamentul englez a anunțat descoperirea unui complot, având ca scop uciderea tuturor europenilor, şi, prin urmare, sunt necesare măsuri drastice.

În palatul sultanei Hatice este mare agitație. Toți servitorii au fost trimişi să aducă noutăți — cei ce s-au întors au numai veşti proaste. Soldații dezgroapă până şi mormintele în căutare de armament. Au fost omorâți şaisprezece tineri, membri ai unei orchestre de alămuri, fiindcă au fost luați drept soldați. Mulți parlamentari, cunoscuți pentru

naționalismul lor, au fost arestați. Probabil că îi vor exila în Malta. Poliția este în căutarea scriitoarei Halide Edib, ale cărei scrieri patriotice ar putea aţâța spiritele.

Un eunuc aduce ziarele. Toate au pe prima pagină comunicatul trupelor aliate: „Membrii aşa-numitei organizații naționale se opun voinței regimului central. Prin urmare, Antanta este obligată să ocupe temporar Constantinopolul".

— Ce prostie să dai un nume creştin acestui oraş, care de cinci sute de ani se numeşte Istanbul, gândeşte Selma.

În continuare, comunicatul sună astfel: „Această măsură are rolul de a sprijini sultanatul, şi nu de a răpi Constantinopolul. Dar dacă se va ajunge la tulburări şi masacre, decizia poate fi modificată. Pentru a ajuta la reconstrucția unei noi Turcii, este de datoria tuturora să se supună sultanului".

Sultanei aproape că-i pierise graiul de supărare:

— Să se supună sultanului? Ce prefăcătorie, de parcă n-am şti cu toții că padişahul este ostaticul forțelor de ocupație şi amenințat că în caz de nesupunere Istanbulul va fi cedat grecilor.

Selma n-o văzuse niciodată atât de supărată pe mama ei, ceea ce o duce la concluzia că situația e gravă. Speră într-o explicație de la tatăl ei. Ca de obicei, îl găseşte la fumuar, împreună cu câțiva prieteni. Şi aici fuseseră servitorii cu noutăți. Toți sunt dezorientați: ministerele au fost ocupate, iar numeroşi colegi au fost arestați. Lumea se miră.

— Uite, nici nu ştiam despre... că se numără printre kemalişti!

— Poate nu este adevărat, dar britanicii sunt atât de supărați pentru soldații şi ofițerii fugiți, şi pentru furturile de arme, încât îi arestează pe toți suspecții.

— Aveți dreptate. Ghiciți care a fost răspunsul pazei turceşti de la cel mai mare depozit de muniții din oraş când un ofițer englez i-a tras la răspundere pentru muniția furată. Au jurat pe Coran că de vină au fost caprele care păşteau

noaptea în zonă şi care, cu coarnele, au reuşit să desigileze uşile. Ofițerul a considerat că este inutil să-i întrebe dacă şi muniția a fost mâncată de capre.

Toți râd în hohote.

— Măsurile disciplinare vor duce totuşi la creşterea popularității lui Kemal. În dimineața asta parcă mi-a devenit şi mie simpatic nebunul.

— Chiar o fi nebun? întreabă sceptic Hayri-bei. Maiestatea sa este de altă părere. Englezii îl suspectează până şi pe padişah că ar colabora cu Kemal. Ministrul lor de externe, Lord Curzon, a declarat chiar că nu ştie cât de apropiate sunt relațiile dintre sultan şi Mustafa Kemal.

Se ieşea din casă numai dacă era absolut necesar. Selma nu mai suporta această situație; întotdeauna când se întâmpla ceva interesant era închisă în casă.

Într-o noapte, în timp ce se perpelea în pat, neputând să adoarmă, a auzit paşi pe culoar. Într-o clipită a sărit din pat şi a crăpat uşa. L-a văzut pe Zeynel în compania unui domn necunoscut, cu care se îndrepta spre camerele sultanei. Cine să fie oare la această oră târzie din noapte?! Ceasul arăta ora unu.

Cu inima cât un purice, Selma i-a urmărit în vârful picioarelor. Perdeaua din brocart de la budoarul sultanei era o bună ascunzătoare, din care Selma nu numai că auzea tot, dar putea să şi vadă ce se întâmplă.

Spre marea ei surprindere, vede un bărbat tânăr, care se aşază lângă sultană şi-i arată nişte hârtii. Curios, nu pare să fie din familie, dar nici prieten al tatălui ei. Străinul e nebărbierit, cu hainele foarte şifonate. Cine poate fi din moment ce sultana l-a primit la această oră chiar în budoarul ei?!

Deodată, sultana se ridică şi-i face semn tânărului să-l urmeze pe Zeynel. Selma mai aude doar zgomotul uşii de la pod, după care se întoarce în camera ei. Este agitată, dar şi încântată că, în sfârşit, se petrece ceva interesant în palat.

Faptul că sultana ascunde un străin în aripa palatului care este destinată femeilor dovedeşte că s-a întâmplat ceva. Hayri-bei, care este plecat de câteva zile, nu va fi încântat că sultana a primit un străin în casă, în absența sa. Selma se uită la ceas, e două. Păcat că nu e dimineață, ca să afle cât mai multe amănunte despre cele întâmplate.

Când să adoarmă, aude bătăi puternice în porțile palatului. Se scoală grăbită şi se duce la fereastră. În fața palatului vede agitându-se trei polițişti turci pe care garda încearcă să-i domolească. Eunucii îi roagă să plece din fața locuinței femeilor pentru că domnul nu este acasă. Polițiştii insistă, arătându-le un mandat de percheziție. Sunt informați că în palat a pătruns un criminal periculos.

Eunucii se împotrivesc hotărât, în schimb garda începe să şovăie… Datoria lor era aceea de a apăra palatul, dar se pot oare împotrivi propriei poliții? Deodată, se aude o voce energică şi apare sultana:

— Ce se întâmpla aici? Domnii mei, ați pierdut ceva? De când vor musulmanii să pătrundă într-un haremlîc?

Ofițerul grupei de polițişti rămâne pentru un moment fără replică, apoi se înclină respectuos:

— Sultană, vă rog să mă credeți că mă simt penibil, dar suntem informați că în acest palat a pătruns un răufăcător. De aceea, marele vizir damad Ferid a emis un mandat de percheziție.

Sultana zâmbeşte disprețuitor.

— Această marionetă îmi dă mie ordine! Singurul care poate să-mi ordone este Maiestatea sa şi, prin urmare, mă voi pleca numai dacă îmi arătați o scrisoare semnată de el.

Ofițerul se bâlbâie zăpăcit:

— Dar, sultană…

— Nu insistați, domnule căpitan. Aici nu veți intra, este o chestiune de onoare.

Văzându-l că ezită, sultana îi cere unui om din garda palatului revolverul. Polițiştii îndreaptă armele spre ea, dar

sultana îi liniştеşte:

— Nu vă temeți, nu voi trage asupra unui soldat turc. Dar să ştiți că în acest palat veți intra numai peste capul meu.

Bărbații sunt înmărmuriți, nu-şi cred urechilor.

— Aveți de ales, domnii mei. Ce preferați, furia acestui damad Ferid sau furia sultanului, când va afla la ce m-ați împins?

Fața ofițerului se luminează de admirație. Rar a văzut un bărbat care să fie de teapa acestei femei.

— Vă rog să mă iertați, sultană. Sunt sigur că omul pe care îl căutăm nu se află la dumneavoastră şi, chiar dacă voi fi degradat pentru aceasta, nu vă mai rețin.

Ofițerul salută respectuos şi pleacă.

Dimineața, Selma se repede la mama ei, care citeşte.

— Ați dormit bine, annecim?

— Grozav, dar dumneavoastră?

— Destul de rău, am auzit atâtea zgomote ciudate.

Selma arde de nerăbdare să afle întreaga poveste, să fie şi ea părtaşă la acest secret. Inutil. Sultana îi răspunde pe un ton indiferent:

— Da? şi se adânceşte în lectură.

Selma este dezamăgită. Mama nu are încredere în ea şi o tratează ca pe un copil, chiar dacă ea a împlinit deja nouă ani. Foarte bine. Dacă nu vrea să-i spună, o să afle ea şi singură.

Asigurându-se că nu este nimeni pe hol, Selma se furişează până la uşa care duce spre pod. Aici ezită: să bată sau nu la uşă? Desigur, ar fi politicos să bată la uşă, dar oare față de un răufăcător trebuia să fie politicoasă? Până la urmă tuşeşte zgomotos şi deschide uşa.

În pod este foarte întuneric şi Selma nu reuşeşte să distingă nimic, aşa încât se sperie la auzul unei voci înăbuşite:

— Încă o mişcare şi trag!

La mică distanța de ea se află un bărbat ghemuit la

pământ, cu revolverul îndreptat asupra ei. Dar vocea îi tremură. Selma îl liniştеşte, mărinimoasă:

— Nu vă fie teamă, nu va fac niciun rău.

Bărbatul, la început dezorientat, devine apoi conştient de această situație aberantă şi izbucneşte în râs. Selma se aştepta la orice, dar nu la aşa o veselie.

— Cine eşti tu? o întreabă bărbatul.

— Sunt fiica sultanei, pe care ați vizitat-o azi-noapte.

— Aha, ai tras cu urechea. Nu ştiam că prințesele sunt atât de indiscrete.

Selma, care se aştepta să-l impresioneze, se simți jignită de atitudinea lui.

— Vă caută poliția. De ce? Cine sunteți?

Bărbatul pare din ce în ce mai amuzat:

— Dar acesta este un adevărat interogatoriu! Îmi face plăcere să vă răspund prințesă, dacă aveți bunăvoința să luați loc.

O invită cu politețe exagerată pe o grămadă de vechituri.

— Ce drăguță v-ați făcut, şi când mă gândesc ce bebeluş urât eraţi! Vă ştiu de când aveați un an, pe vremea aceea eram adjunctul unchiului dumneavoastră — prințul Selaheddin. După moartea sa am luptat trei ani pe frontul din Caucaz. Am pierdut, şi inamicii noştri şi-au împărțit regatul. Acum vor să ne şteargă de pe hartă, ca să se răzbune pentru acele secole în care au tremurat în fața noastră. Fac o greşeală provocându-ne, pentru că noi nu mai avem nimic de pierdut.

— De ce adulții nu pot răspunde la întrebări simple? Ce vreau eu să ştiu este de ce vă caută poliția?

— Ați auzit cumva despre Mustafa Kemal?

— Desigur.

— Deci, eu sunt unul dintre locotenenții lui şi am misiunea de a contacta ofițerii care vor să se alăture revoltei din Anatolia. Îi ajut să părăsească oraşul „în travesti”, dar am fost denunțat. Ieri, casa în care mă ascundeam a fost

înconjurată de englezi. Am reuşit să fug, dar nu ştiam încotro şi atunci mi-am amintit de vorbele prinţului Selaheddin, care susţine că pentru mama dumneavoastră prioritare sunt interesele Turciei. Am dorit ca ea să mă ajute, sperând, în acelaşi timp, că poliţiştii nu-şi vor permite să percheziţioneze casa unei sultane. M-am înşelat în această privinţă. Noaptea trecută, sultana a reuşit să-i ţină la distanţă, dar se vor întoarce. Ştiu că sunt aici. Priviţi, vă rog.

În faţa intrării palatului, se află o duzină de poliţişti. Selma îi priveşte descumpănită.

— Trebuie să plec imediat, dar cum?

Câteva ore mai târziu, un grup de femei, îmbrăcate în cearceafuri negre, părăseau haremlîcul, îndreptându-se spre piaţă. Discutau aprins, ignorându-i pe poliţiştii din faţa palatului.

— Allah le-a dat femeilor o limbă lungă cât coada diavolului şi o minte de mărimea unui bob de orez, comentează răutăcios unul dintre poliţişti. Ceilalţi râd zgomotos, cu atât mai mult cu cât sunt foarte indispuşi: stau de azi-dimineaţă în faţa palatului şi sunt atenţi cine iese sau cine intră în palat. Dar n-a ieşit nimeni în afara acestor femei gălăgioase.

Femeile se opresc în faţa unui portal şi se adună în jurul celei mai vârstnice, ajutând-o să-şi aranjeze ţinuta. În timpul acesta, ea se uită în jur, ferindu-se de privirile indiscrete ale trecătorilor. Deodată, apare un bărbat care parcă ieşise din acea casă. Femeile însă nu-i acordă nicio atenţie şi îşi continuă drumul discutând zgomotos. Bărbatul trece strada şi se pierde în mulţime.

În faţa portalului, rămăsese ceva negru — era cearceaful femeii vârstnice…

Trei săptămâni mai târziu, Selma primeşte un bilet misterios: *Şobolanul din pod este din nou în adăpostul său şi le mulţumeşte zânelor bune.*

Bucuroasă, Selma îi aduce mamei noutatea. Aceasta ridică

din sprâncene:

— De unde o fi acest mesaj curajos? N-am nici cea mai mică idee. Sunt sigură că nici dumneavoastră.

Selma este fericită. Amândouă împart un secret important, un secret capital.

Capitolul XI

Selma a plecat, împreună cu mătuşa ei Fatma, să viziteze o mănăstire renumită prin faptul că găzduieşte un ordin mistic, cel al „dervişilor dansatori”. Soţul Fatmei, Refik-bei, este membru al acestei comunităţi.

Selma şi-a dorit dintotdeauna să-i vadă pe aceşti dervişi — bărbaţi care dansează în timpul rugăciunii (dansul fiind considerat drept indecent).

După un drum obositor, ajung, în sfârşit la mănăstire.

Sultana Fatma, îmbrăcată în cearceaf, o înfăşoară pe Selma într-un şal lung şi cele două se îndreaptă spre intrarea femeilor. Şi în incinta mănăstirii, femeile îşi au spaţiul lor, înconjurat de muşarabi. Sunt prezente femei de toate vârstele, fiecare rugându-se pe covorul ei. Selma priveşte curioasă în jos, spre sala în care se desfăşoară slujbele.

Deodată se face linişte. Intră dervişii, în haine albe, cu mantale negre şi cu pălării mari de fetru. Ultimul, apare şeicul. Toţi se înclină în faţa mirhabului[19]. Un bărbat tânăr cântă o veche melodie de dragoste în onoarea Profetului.

La sfârşitul cântecului, şeicul bate din picior şi dervişii se aşază în grupuri de câte trei, făcând înconjurul sălii — numărul trei simbolizează cele trei trepte care duc spre Dumnezeu: inspiraţia, înţelegerea şi dragostea. După aceea îşi dau jos mantalele negre, care sunt simbolul mormântului, şi rămân în hainele albe strălucitoare, semn al unui suflet neprihănit. Apoi începe dansul. Şeicul dansează în mijlocul grupului — el este soarele, în jurul căruia se învârt planetele. Mâna dreaptă este ridicată spre cer, cerând iertare, iar mâna stângă este îndreptată spre pământ, pentru a oferi această îndurare lumii. Selma este fascinată şi simte o nevoie aprigă de a se alătura dansatorilor; din păcate trebuie să rămână

[19] O suprafaţă de marmură orientată spre Mecca (n.t.).

ascunsă în spatele muşarabilor.

Îi venea să plângă. Acolo jos se întâmplau lucruri de la care ea era exclusă.

Şeicul se retrage în camera sa, unde-şi primeşte elevii. Spre surpriza Selmei, accesul femeilor este permis, chiar şi fără voal. Maestrul e de părere că în această atmosferă de neprihănire creată de dansul sfânt nu se pot naşte dorințe necurate.

Şeicul, un bărbat mititel, slăbuț, arată ca un oarecare. Aura de care era înconjurat în timpul slujbei a dispărut. Fetița are impresia că a fost păcălită, deoarece în această cameră, urât mobilată, se află în fața unui om obişnuit. Trebuie să sărute mâna şeicului; Selma vrea să se retragă, dar se stăpâneşte. Doar a sărutat atâtea mâini până acum, mâini aspre, fine, nervoase, energice, slabe, mâini pe care le iubea şi respecta, altele pe care ar fi preferat să le muşte.

Mâna şeicului, aşezată pe o pernă de catifea, este albă şi gingaşă. Selma se pregăteşte să o sărute, când, brusc, mâna se întoarce cu palma în sus. Selma se uită dezorientată spre mătuşa ei, care îi şopteşte: „Sărutați palma, este un semn de onoare. Maestrul doreşte să-i fiți aproape de inimă".

După ce sărută palma, Selma îşi ridică privirea spre şeic. Din ochii acestuia porneşte o lumină puternică şi deschisă, astfel încât restul camerei se află în întuneric. I se face frică: cu ultimele ei puteri, se ridică şi se îndreaptă spre mătuşa Fatma, care pare să nu fi observat nimic.

De fapt, s-a întâmplat ceva?

Deodată se deschide uşa şi, în încăpere, intră ofițeri turci. Selma recunoaşte printre ei pe unii dintre dansatorii din biserică. Discuția devine din ce în ce mai aprinsă. Un bărbat tânăr se miră de existența răului în lume, având în vedere că ea este, totuşi, creația unui Dumnezeu bun. Fiecare găseşte câte o explicație pentru aceasta. Un ofițer intervine nerăbdător:

— O cauză pentru existența răului? Falsă problemă, pentru că răul există şi chiar noul nostru şeic ül-Islam îl provoacă. Țara noastră este în mâna necredincioşilor, iar sultanul nostru, conducătorul lumii musulmane, este ostaticul lor. Nu este de datoria noastră să eliberăm Turcia şi pe sultan, pentru ca Islamul să nu mai fie controlat de către creştini?!

— Ai dreptate, fiul meu, este datoria noastră, îi răspunde şeicul.

— Bine, atunci de ce şeicul ül-Islam a condamnat în mod public lupta națională din Anatolia, condusă de Mustafa Kemal? De ce a anunțat această Fetva[20], prin care îl numeşte trădător?

— Tu ai spus că sultanul nostru nu este liber. Nici şeicul ül-Islam nu este liber.

— Atunci ar fi trebuit să refuze.

— Dar ar fi putut să fie curajos, întrucât părerea lui sinceră este că acest război național nu reprezintă cea mai bună soluție, ba, mai mult, are influență nefavorabilă asupra condițiilor de pace.

— Vom câştiga, pentru că nu avem de ales. De când a fost ocupat Istanbulul, numărul partizanilor care ni se alătură este în continuă creştere. Până şi femei, şi fete tinere şi-au părăsit familiile pentru a îngriji răniții. Mănăstirile ni s-au alăturat — ne ajută cu mâncare şi ne oferă un adăpost sigur.

Selma nu-şi crede urechilor. Se află într-unul dintre centrele luptei naționale, iar aceşti „dervişi dansatori", împreună cu şeicul lor, sunt conspiratori.

Discuția continuă, ofițerii povestesc râzând cum le parvin armele în Anatolia.

— Ne ajută poporul turc, dar şi soldații francezi şi italieni, care sunt supărați că englezii vor să obțină cele mai mari avantaje de pe urma războiului. De exemplu, Izmirul a fost promis italienilor, dar a fost dat grecilor. Până la urmă, au

[20] Decret religios cu putere de lege.

priceput şi francezii că au fost păcăliți. Englezii, nu numai că au obținut Irakul, dar vor să controleze şi Turcia. Guvernul Clemenceau este atât de supărat încât vrea să-l susțină, în mod discret, pe Mustafa Kemal. Consecințele sunt evidente: bravii francezi se prefac că nu ne văd atunci când le furăm arme.

— Se spune că Mustafa Kemal ar fi prieten al guvernului bolşevic, că ar fi chiar comunist. Este adevărat?

— Kemal este la fel de comunist ca şi mine. Ideile egalitare nu-l interesează deloc, are, mai degrabă, trăsături de dictator. Cu sovieticii întreține relații pentru că are nevoie de ajutorul lor, care constă în muniții şi bani.

S-a făcut deja târziu şi totuşi nimeni n-a îndrăznit să pună cea mai importantă întrebare, cea care îi preocupă pe toți. Până la urmă, ofițerul care a fost ultragiat de purtarea şeicului ül-Islam îndrăzneşte:

— Vă rog să ne spuneți, domnule, ce zic visele? Vom câştiga acest război?

— Războiul va dura mult timp, iar Turcia îi va izgoni pe necredincioşi, dar va fi învinsă de către aceştia.

— Vă rog să ne explicați ce înseamnă asta.

— Nu pot să vă spun mai mult decât că Turcia va fi învingătoare din punct de vedere militar, dar, după victorie, Europa va domina aici, va prelua conducerea religioasă…

— Atunci mai are vreun rost să luptăm?

— De ce atâtea întrebări? Acum datoria noastră este să eliberăm țara, mâine însă, decenii mai târziu, copiii şi nepoții noştri vor conduce un război mult mai important, vital, cu străinătatea…

Era trecut de miezul nopții când Selma şi mătuşa ei se întorceau la palat.

Capitolul XII

— Maiestatea sa a luat, în sfârşit, o decizie importantă — l-a condamnat la moarte pe Kemal, eroul poporului, singurul care a încălcat dictatele forței de ocupație, singurul care şi-a constituit o armată şi care luptă. Incredibil! Ne-am aşteptat cu toții să-i ofere o decorație, dar n-a fost aşa, întrucât sultanul îi dă ascultare numai cumnatului său, damadul Ferid, această slugă a englezilor.

De câteva săptămâni, Hayri-bei este foarte iritat şi-i face scene soției sale ca şi cum ea ar fi vinovată de acțiunea sultanului. Ce-ar dori, de fapt, să-l condamne ea pe sultan? Nu poate să-l condamne, şi asta nu datorită unei loialități oarbe față de familie, ci pentru că are convingerea că padişahul, care este un om inteligent şi abil, face de fapt un joc dublu. Condamnarea lui Kemal, cel aflat la sute de kilometri distanță, are o semnificație pur simbolică… iar armata califatului, trimisă să lupte împotriva kemaliştilor, este de fapt o bandă de voluntari indisciplinați. Toate măsurile luate sunt praf aruncat în ochii englezilor, pentru a-i mai domoli. În ceea ce-l priveşte pe marele vizir, damadul Ferid, sultanul ar fi fericit să scape de el, dar acest bărbat este sprijinit de englezi.

— Ştiți ce mi-a povestit ieri sultana Sabiha? începe discuția sultana Hatice. Într-una din zile, când damadul Ferid a fost chemat la guvern, Sabiha i-a făcut o vizită tatălui ei, sultanul, şi i-a cerut o explicație referitoare la Kemal.

„— Nu mai înțeleg, în urmă cu şase luni eraţi bucuros că a demisionat, nu?

Iar sultanul i-a răspuns:

— Vai, Sabiha, dacă ai ştii… nu mai am nicio putere în această privință!”

— Este posibil ca unchiul dumneavoastră să nu mai aibă nicio putere, dar ar putea măcar să nu confirme acest guvern

de marionete, zise Hayri-bei.

Selma, aşezată într-un colț al budoarului, are sentimentul neplăcut că tatăl ei este supărat pe mama ei, şi nu pe sultan.

— Hayri, credeți, cu adevărat, că un domnitor trebuie să dea socoteală cuiva? După părerea mea, tăcerea padişahului se explică astfel: în primul rând vrea să potolească neîncrederea englezilor, iar în al doilea rând să-i ofere timp suficient lui Kemal pentru organizarea unei armate numeroase. Această armată este singurul nostru atu la apropiatele tratative de pace. Aliații nu sunt tocmai dornici de un nou conflict şi dacă sunt confruntați cu o rezistență puternică în Anatolia vor fi mai precauți în legătură cu revendicările lor.

— Aveți, ca întotdeauna, răspuns la toate întrebările. În realitate însă comportamentul sultanului nu poate fi scuzat.

— Dar, prietene, dacă sunteți de altă părere de ce nu luptați alături de general în Anatolia? Astfel vă veți dovedi curajul şi patriotismul.

Se aude un pocnet. Bastonul subțire din fildeş se rupe în două. Hayri-bei aruncă cele două bucăți la picioarele sultanei şi pleacă fără un cuvânt.

În timpul aprinsei discuții, au uitat de existența Selmei, care stătea ascunsă în fotoliu. Selma ura certurile tot mai dese dintre părinții ei şi avea impresia că cei doi erau despărțiți de un zid, care se înălța pe zi ce trecea.

Zeynel se îndreaptă spre Cornul de aur. Este deja ora zece şi Mahmud îl aşteaptă precis, dar el nu are chef să-l întâlnească pentru că este îngrozitor de supărat. Fără voia sa, a fost martor la o discuție aprinsă între sultană şi soțul ei.

„Ce laş! gândeşte Zeynel. Cum a putut sultana să se îndrăgostească de un om atât de neînsemnat, cum de îi tolerează neruşinarea?”

În depărtare, se aude clopotul bisericii din Pera. Zeynel

numără mecanic bătăile: ora unsprezece. În fața lui apare imaginea lui Mahmud, care îl aşteaptă neliniştit, la cafeneaua unde se întâlnesc de obicei. Zeynel a ales acest local pentru că cei care-l frecventează sunt locuitori din împrejurimi şi astfel nu-i recunoaşte nimeni.

Se întâlnesc o dată sau de două ori pe săptămână. Câteodată însă, când sultana îi vorbeşte indiferent sau răstit, Zeynel renunță la rendez-vous. Mahmud suportă asta fiindcă îl iubeşte. Oare de ce îi poartă atâta dragoste acest băiat?! El se poartă cu tandrețe, dar despre dragoste şi pasiune nu poate fi vorba, mai ales între oameni ca ei.

Zeynel ezită. Dacă nu se duce, băiatul va suferi pe nedrept; dacă se duce, ar fi ca şi cum ar trăda-o pe sultană. Până la urmă se hotărăşte să se întoarcă la palat.

În dimineața următoare, în oraş domneşte mare agitație. Zeynel soseşte la palat cu un ziar în ale cărui pagini apar condițiile impuse Turciei în cazul semnării tratatului de pace. Sultana îi smulge ziarul din mână, citeşte în grabă cele câteva rânduri şi se albeşte.

— Şi-au pierdut mințile!!! Vor să ne semnăm propria condamnare la moarte…

Populația Istanbulului este şocată; nu se aştepta la un dezastru; nici cei mai pesimişti nu şi-au imaginat asemenea condiții draconice — Aliații au hotărât, pur şi simplu, împărțirea Turciei. Turcia de est şi Izmirul cu împrejurimile sale revin Greciei, Anatolia de est ar deveni Armenia, Kurdistanul va fi independent, iar Anatolia de sud va trece în administrație franceză şi italiană. Turciei îi mai rămân podişul Anatoliei, cu o ieşire spre Marea Neagră, şi Istanbulul, o mică enclavă cu câțiva kilometri pătrați de *hinterland*[21] dar acesta enclavă nu este nici măcar independentă; strâmtorile, singurele căi de acces spre mare, sunt sub supraveghere internațională, iar capitala otomană

[21] Regiune relativ rigidă din punct de vedere tectonic, situată în spatele unui sistem muntos cutat.

se va supune unui control militar şi financiar al forțelor aliate.

În oraş, atmosfera este tensionată şi au loc numeroase demonstrații. Cei ce au optat pentru o politică a bunului-simț, a negocierilor nu mai au curajul să se exprime, în schimb, susținătorii lui Kemal s-au înmulțit. Ziarele sunt supuse cenzurii şi nu oferă informații despre evenimentele, din Anatolia, iar populația vorbeşte numai despre luptele ce se desfăşoară acolo şi despre victoriile kemaliştilor. Bazarul a devenit un adevărat centru de informații şi, o dată cu cumpărăturile, oamenii pleacă şi cu o bogată recoltă de zvonuri.

În palatul sultanei Hatice, singura legătură cu exteriorul o realizează eunucii. Într-o zi, cam pe la mijlocul lunii iunie, Zeynel se întoarce cu ochii zâmbitori din oraş.

— Kemaliştii i-au învins pe cei din armata califatului, iar acum se află la o distanță de numai treizeci de kilometri. Se zvoneşte că intenționează să intre în oraş cam într-o săptămână, în ultima zi a Bairamului, de „sărbătoarea dulciurilor".

Sultana îşi ascunde tremurul.

— De unde ai aflat toate astea?

— De la birjarul celui mai bun ziarist al ziarului „Alemdar", care a aflat de la soția sa, prietena cea mai bună a nepoatei marelui vizir. Acesta este foarte nervos. Englezii îi reproşează că i-a făcut de râs cu „invincibila" armată a califatului, care a supraviețuit doar două luni.

Sultana este cuprinsă de un sentiment de triumf, dar şi de nelinişte. Armatele inamice nu vor sta cu mâinile în sân la apropierea kemaliştilor. Ar putea izbucni un nou război, mai crunt decât precedentul. Va fi un război civil, în acelaşi timp, şi se va desfăşura chiar în oraş, în capitala imperiului. Vor fi distruse palatele, moscheile, seraiurile, toate minunățiile create pe parcursul a sute de ani vor dispărea.

Zilele următoare sunt dominate de agitație; oamenii, iritați,

trăiesc sub o mare tensiune pentru că se apropie ultima zi a Bairamului, zi în care sunt aşteptate trupele kemaliste. Dar, „sărbătoarea dulciurilor" începe şi trupele se găsesc tot la Tuzla. În palatul Ortoköy pluteşte dezamăgirea, dar şi uşurarea. Numai Selma este atât de descurajată încât a înghiţit dintr-odată toată păpuşa de zahăr primită în dar de la mama ei; astfel s-a ales cu o indigestie.

— Micuță sultană, Kemal-paşa nu vine... Grecii au trimis şase divizii să-l înfrunte, iar trupele lui sunt mai puțin numeroase şi prost echipate... Se retrag de pe toate fronturile...

Selma se simte trădată. Cum, dacă ea a zăcut patru zile în pat, s-a schimbat lumea! O strânge de mână pe doică, negresa care i-a adus aceste veşti scandaloase.

— Dadi, hai să ne rugăm. Allah, Cel Mărinimos, va face dreptate.

Dar timpul trece şi veştile, care sosesc cu o regularitate nemiloasă, sunt din ce în ce mai proaste. Armata națională este înfrântă, grecii înaintează cu repeziciune, sunt cucerite oraşe, unul după altul: Akhisar, Balikesir, Bandirma şi... Bursa. Fosta capitală a Imperiului otoman, oraşul sfânt, cu mormintele primilor sultani, această capodoperă a artei islamice, cu moschei şi palate, se află în mâinile necredincioşilor. Şocul este la fel de îngrozitor ca şi în urma cuceririi Izmirului. Mustafa Kemal le-a înşelat speranțele, dar se speră într-o reacție a sultanului.

— De ce sultanul nu declară război? o întreabă Selma pe mama ei.

Dar nu primeşte niciun răspuns. Fetița este atât de disperată încât nu mai are apetit şi chef de distracție.

Într-o dimineață, Selma îi cheamă pe toți copiii care țin de palat la o întrunire. Sunt fiii şi fiicele administratorului, secretarilor, birjarului, bucătarului şi paznicului, toți cei ale căror familii locuiesc în incinta palatului.

Toți copiii îi sunt credincioşi Selmei, dar mai ales Ahmet,

fiul cel mai mic al secretarului privat al lui Hayri-bei. Are unsprezece ani şi, dintotdeauna, a fost foarte îndrăgostit de mica sultană. Deîndată ce o priveşte, se înroşeşte şi-i este total supus, ceea ce o irită pe Selma — Ahmet este calul ei de bătaie.

În această dimineață însă, Selma hotărăşte că timpul rugăciunilor colective a trecut şi că, de-acum încolo, se vor juca de-a războiul. De o parte sunt turcii, în frunte cu sultanul lor, şi aici se referă evident la ea, iar de partea opusă sunt grecii. Copiii sunt entuziasmați de noul joc şi se răspândesc rapid în parc pentru a-şi confecționa arme, de fapt nuiele subțiri şi elastice. În momentul alegerii taberelor, apare însă o mare dificultate: niciunul dintre copii nu vrea să fie în tabăra grecilor. Nimic nu-i poate convinge şi Selmei îi vine să plângă de furie. Până la urmă se aude o voce firavă:

— Sunt bucuros să fiu unul dintre greci.

Ahmet o priveşte, cu ochii săi frumoşi şi credincioşi, în speranța că ea îi va zâmbi.

— Bine, tu eşti generalul Praveskopoulus, dar unde-ți este armata?

La armată nici nu s-a gândit. Era atât de fericit că i-a făcut pe plac sultanei încât ar lupta şi de unul singur împotriva tuturora. Bineînțeles că nu poate fi vorba ca grecii să-i învingă pe turci, şi cu atât mai puțin ca el, Ahmet, s-o învingă pe aceea pe care o iubeşte.

Dar Selma nu este mulțumită, ar fi o victorie prea uşoară.

— Cine i se alătură lui Ahmet? întreabă ea încă o dată.

Spre marea ei surprindere, două fetițe timide şi un băiat grăsuț se hotărăsc să treacă de partea lui Ahmet.

— Dacă Ahmet este grec, atunci noi vom fi alături de el, explicară copiii.

Selma rămâne uimită. Promisiunile şi apoi criza ei de furie nu i-au determinat să se hotărască, în schimb, au trecut spontan de partea lui Ahmet. Oare în ce constă autoritatea lui? În buna-credință şi amabilitatea sa? Dar acestea nu

sunt calități de conducător. Oricum, cei ce i s-au alăturat sunt cei mai modeşti din tot grupul; asta o irită pentru că are impresia că vor să-i dea o lecție.

Copiii aşteaptă semnalul de începere a luptei. Selma însă, pentru a nu se spune că turcii i-au învins pe greci datorită superiorității numerice, îşi reduce armata la patru soldați, bineînțeles cei mai puternici, şi lupta porneşte.

De la bun început, este evident că armata grecilor nu va face față situației, totuşi ea se apără cu mult curaj. Cele două fetițe şi băiatul grăsuț, după ce s-au apărat de dragul jocului, se predau turcilor. Nu mai luptă decât Ahmet, înconjurat de soldații Selmei, reuşeşte totuşi să-i țină la distanță. Cu o rapiditate uimitoare, loveşte în stânga şi-n dreapta, uitând că el este generalul grec Paraveskopoulus. Se simte doar un cavaler care luptă pentru a dobândi admirația frumoasei sale.

Dar Selma nu mai este Selma, ci sultanul atotputernic, Umbra lui Dumnezeu pe pământ, care nu poate sta departe în timp ce armata sa e ținută în şah de către acest general grec. Îşi părăseşte prizonierii şi trece în primele rânduri, față în față cu duşmanul. Fierbe de furie. Acest Paraveskopoulus vrea să cucerească Turcia, să subjuge poporul; armata sa a dat foc satelor, a masacrat femei şi copii şi vrea să cucerească Istanbulul şi să-l alunge pe sultan...! Selma loveşte. Loveşte din toate puterile.

Brusc, se opreşte. O doare brațul sau s-a făcut o linişte neobişnuită?

Generalul Paraveskopoulus se află la picioarele ei şi este cuprins de o criză de sughiț din pricina durerii.

— V-ați pierdut mințile?

În fața Selmei apare, palidă, sultana. Nu pare furioasă, ci mai degrabă anesteziată, ca şi cum ar fi descoperit că fiica ei este o bestie. Selma îşi revine brusc. Ea nu este sultanul, iar la picioarele ei, aproape în comă, nu se află generalul Paraveskopoulus, ci prietenul ei Ahmet, pe care aproape că l-

a omorât în bătaie. Cu ochii în lacrimi, Selma se apleacă asupra băiatului şi-l mângâie tandru pe păr, consolându-l cu vorbe drăgăstoase, ceea ce îl convinge pe Ahmet că a murit şi a ajuns în Paradis.

— Gata cu teatrul ăsta, vă rog să vă retrageți în camera dumneavoastră! se aude din nou vocea tăioasă a sultanei.

Selma încearcă în zadar să-i explice mamei că, de fapt, a vrut să-l omoare pe generalul grec, şi nu pe prietenul ei Ahmet. Sultana, îngrijorată de faptul că fiica ei a bătut un subordonat care nu s-a putut apăra, a hotărât s-o pedepsească aspru; era în joc onoarea familiei.

A fost chemat, de urgență, de către eunuci bătrânul medic al palatului să preia „cadavrul". Situația era gravă, dar, din fericire, băiatul trăia. Cu puțină alifie din grăsime de tigru şi multă linişte, îşi va reveni curând.

În zilele următoare, Selma este închisă în cameră; nu i se lasă decât Coranul, nu o vizitează nimeni, în afară de servitoarea care-i aduce mâncarea — pâine uscată şi apă. Deşi are ordin precis să nu vorbească, mişcată de grija Selmei pentru Ahmet, femeia îndrăzneşte să dea liniştitor din cap. Aşa se scurg două săptămâni.

Într-o dimineață, Selma este trezită de un zgomot neobişnuit. „Chemarea morților", strigată de către muezinii din toate minaretele, care anunță doliu național. Pe stradă lumea se înghesuie.

Ce s-a întâmplat, a murit sultanul?

Sclava care-i aducea pâinea era înlăcrimată şi de data aceasta nu refuză să-i răspundă. Nu, n-a murit sultanul, s-a întâmplat ceva mult mai groaznic: a fost semnat acel tratat nedrept, care prevede dezmembrarea Turciei…

În această zi de doliu, Selma îşi recapătă libertatea, evenimentele fiind mult prea tragice ca să mai conteze altceva.

Capitolul XIII

A trecut şi iarna, cea mai întunecată iarnă din viaţa de până acum a Selmei, şi a sosit primăvara. Populaţia Istanbulului, îndoliată, a renunţat la demonstraţii, nici măcar numirea noului guvern, sub conducerea damadului Ferid, un om urât de popor, nu o mai impresionează.

Viaţa este din ce în ce mai grea şi populaţia este total descurajată. Armata kemalistă, prea slabă, nu a ştiut să profite de avantaje. Ba mai mult, în ultimele luni, a trebuit să se lupte nu numai cu grecii, ci şi cu bande de ţărani turci. Comunicatul şeicului ül-Islam i-a derutat pe mulţi; în urma ostracizării lui, multe sate au refuzat să mai coopereze. Planul lui Kemal era să-l cheme alături de el pe prinţul moştenitor, pentru a recuceri încrederea populaţiei. Dar Abdül Mecid este un artist, un visător şi, până să se hotărască, englezii au şi aflat de toate astea şi au înconjurat palatul lui cu sute de soldaţi. Atunci, fiul lui Abdül Mecid, Omer Faruk, s-a hotărât să i se alăture lui Kemal, dar plecarea lui era condiţionată de naşterea copilului. Îşi iubea foarte mult soţia şi nu voia s-o părăsească până în acel moment. Selma îl admira pe Omer Faruk, „unchiul-tunet”, poreclit astfel de copii, date fiind crizele sale de furie, dar şi înfăţişarea lui plăcută.

O dată cu venirea primăverii apar şi croitoresele. Trebuie reînnoită garderoba, dar mai ales rochiţele scurte ale Selmei.

Degeaba au încercat servitoarele s-o convingă pe sultană că Selma ar trebui să poarte de acum încolo cearceaf; ea a protestat spunându-le că este încă un copil şi că îşi va schimba ţinuta numai după împlinirea vârstei de doisprezece ani.

De câtăva vreme, Selma devenise foarte retrasă. Se refugia într-un mic chioşc, poreclit „pavilionul privighetorii”, pentru

că în acea zonă a parcului îşi făcea de obicei cuibul pasărea. Petrecea ore în şir visând şi ascultând ciripitul privighetorii. Legenda spune că, datorită indiferenței trandafirului, pasărea disperată cântă toată viața ei cu speranța de a câştiga totuşi dragostea lui.

Afară este plăcut şi Selma, lungită pe covor, urmăreşte cu privirea razele soarelui. Deodată, apare o umbră; uitându-se cu atenție, vede o siluetă care semăna cu… unchiul ei Omer Faruk. Imposibil, pentru că „unchiul-tunet" este în Anatolia şi luptă împreună cu Mustafa Kemal! Împinsă de curiozitate, se îndreaptă spre palat.

Într-adevăr, prințul Faruk este cel care se plimbă agitat prin cameră.

— Kemal nici n-a vrut să mă primească. Ne-am înşelat crezând că va accepta ajutorul nostru, al prinților familiei regale. Pe comunişti şi pe alții nu i-a refuzat, dar noi i-am putea umbri faima. Ne-a chemat când s-a aflat la ananghie. Dar acum, când, ajutat de bolşevici, a obținut victoria la Inönü, acum nu-i mai suntem necesari. Unii susțin că ne consideră chiar trădători, dar poporul turc ne iubeşte şi nu-i dă crezare.

Sultana Hatice intervine:

— Până la urmă, ce s-a întâmplat, Maiestate?

— Generalul mi-a transmis un mesaj prin care îmi mulțumea deosebit de politicos pentru sosirea mea, dar, nevrând să-mi primejduiască viața, mă trimitea acasă.

Capitolul XIV

Kemaliştii au reuşit, pentru a doua oară, să-i învingă pe greci la Inönü şi pentru moment ostilitățile au încetat. Istanbulul, entuziasmat, se simte îndreptățit să sărbătorească. Este mijlocul lunii aprilie şi au început croazierele pe „dulcile ape ale Asiei".

Pe râul Gokon, ticsit de bărci multicolore, lumea se salută prieteneşte, bărbații tineri se uită după câte o „frumoasă", căreia îi aruncă floarea de la butonieră, dar, înainte de a ajunge la un asemenea gest, există o serie de reguli galante care trebuie respectate cu precizie. Dacă amorezul se joacă cu o bucățică de zahăr, asta înseamnă „inima mea te doreşte"; dacă se joacă cu o prună — „mă sting de dorul tău", iar dacă ține în mână o batistă din mătase albastră — „vă iubesc ca un nebun".

Este pentru prima dată când Selma conştientizează acest schimb tainic de semne. Simte o moliciune catifelată şi visează la viitoarea primăvară.

Dar momentul de respiro a fost de scurtă durată pentru că, pe 13 iunie 1921, regele Konstantin al Greciei, împreună cu o armată de 80 000 de oameni, a debarcat în Izmir. Scopul urmărit era distrugerea Ankarei şi ocuparea Istanbulului. Dumnezeu este cu el? Conform profeției polonezului Johannes, regele tuturor creştinilor va cuceri, la începutul lui octombrie, capitala, al cărei nume occidental a rămas Constantinopol, şi-i va izgoni din oraş pe barbari. Plin de încredere, în 13 august, Konstantin începe ofensiva împotriva Ankarei. Oraşul e bântuit de panică. Grecii, mai numeroşi şi mai bine înarmați, avansează rapid, iar armata turcă se retrage. O parte dintre locuitorii capitalei kemaliste, printre care şi subordonații lui Kemal, se pregăteşte de fugă. Mustafa Kemal turbează de furie în fața acestei laşități şi cere să i se acorde titlul de comandant suprem al armatei,

titlu rezervat sultanului. Planul său este de a-i opri pe greci la râul Sakarya, ultima linie naturală de apărare, situată la o distanță de mai puțin de o sută de kilometri de Ankara.

În Istanbul, populația şi-a pierdut orice speranță. În schimb, în cartierul greco-levantin, Pera, circulă zvonul conform căruia Mustafa Kemal ar fi fost luat prizonier şi se desfac sticle de şampanie.

Timp de douăzeci şi două de zile şi nopți, armata kemalistă rezistă în fața agresorului, după o luptă disperată. Toți ştiu că de această luptă depinde viitorul țării. La 11 septembrie, armata greacă se refugiază, Turcia este salvată!

Dar războiul nu s-a terminat, întrucât jumătate din țară este încă ocupată. Guvernele occidentale au priceput rapid din care parte bate vântul. Parisul îl trimite pe şarmantul său ambasador, Franklin Bouillon, pentru a negocia cu Mustafa Kemal, dar şi pentru a-i promite retragerea trupelor franceze din provincia Kiliken şi, spre marea supărare a Londrei, pentru semnarea unui tratat de neagresiune.

Se scurg luni întregi, timp în care Kemal-paşa îşi fortifică armata. Şi grecii, la rândul lor, fac pregătiri, dar opinia publică din Atena se opune, din ce în ce mai vehement, continuării războiului.

În sfârşit, la 26 august 1922, după un an de linişte, turcii trec la ofensivă. Locuitorii Istanbulului nu îndrăznesc să dea crezare zvonurilor, dar, foarte curând, se confirmă eliberarea oraşelor Aydin, Manisa şi Uşak. Entuziasmul este general.

Sultanul îşi petrecea zilele rugându-se, singurele întreruperi producându-se atunci când apărea secretarul său particular cu noutăți.

Pe data de 9 septembrie, generalul reuşeşte să elibereze Izmirul. Oamenii se îmbrățişează fericiți; după doisprezece ani de nenorociri şi umilințe, pot sta din nou cu capul ridicat. De data aceasta triumful este total, războiul s-a terminat.

Capitolul XV

Selma e prost dispusă. Cu o zi înainte, împlinise doisprezece ani şi aceasta fusese cea mai nefericită zi din viaţa ei.

Printre numeroasele cadouri se afla şi o cutie mare, asemănătoare celor pe care mama ei le primea de la Paris. Într-o grabă febrilă, Selma a deschis capacul, cu ochii închişi. În cutie a găsit un... un cearceaf din mătase turcească, împreună cu un voal de muselină. Spre dezamăgirea kalafarelor, a refuzat să îmbrace această „închisoare ambulantă". A ofensat-o faptul că mama ei s-a supus obiceiului, cu atât mai mult cu cât cearceafurile sunt din ce în ce mai rar purtate în Istanbul.

Această îmbrăcăminte, lungă şi largă, a fost transformată într-un *deux-pièces* strâns pe talie, iar voalul, cochet drapat într-o parte, a devenit o podoabă încântătoare.

— Femeile acelea sunt neserioase, comentează kalfalarele, sau, mai rău, sunt intelectuale şi revoluţionare, ca Halide Edib şi adeptele ei. Sub pretextul „eliberării femeii", ele umblă cu faţa descoperită şi în rochii care le descoperă gleznele, refuzând să respecte morala şi tradiţia islamică.

Morala? Ce are de-a face morala? De ce este imoral ca o femeie să-şi arate faţa şi părul, iar pentru un bărbat nu? Selma nu-şi poate stăpâni furia.

Cu zelul unui neofit, Selma recurge din nou la Coran — între timp învăţase destulă arabă. Îşi petrece zile în şir citind toate versetele referitoare la femei. Nicăieri nu i se interzice femeii să-şi arate faţa sau părul. Coranul prevede doar un comportament reţinut. Selma, furioasă, consultă că nici Profetul nu a obligat-o pe soţia sa să poarte voal, iar Sokaina, strănepoata lui Mohamed, a refuzat şi ea să poarte voalul. „Ar însemna să-l hulesc pe Dumnezeu", spunea. „Dacă mi-a dăruit frumuseţe, atunci, cu siguranţă, a făcut-o nu pentru

ca eu să o ascund!”

În atmosferă plutește libertatea. Pentru prima oară, după mult timp, locuitorii Istanbulului respiră uşurați.

Selma se afla în salonul sultanei când tatăl ei dădu buzna, neanunțat.

— Incredibil!!! Este incredibil! se bâlbâie damadul. Imaginați-vă că Marea Adunare Națională de la Ankara a hotărât desființarea sultanatului!

Hatice se ridică speriată.

— Vă referiți, probabil, la detronarea Maiestății sale, sultanul Vahiddedin?

— Nu. E vorba despre desființarea definitivă a sultanatului.

Hayri-bei accentuează fiecare silabă.

— De acum înainte, în Turcia nu va mai exista niciun sultan, va rămâne doar un calif, un conducător religios, care nu deține niciun fel de putere politică. Uitați-vă! — şi îi întinde soției sale ziarele.

Hatice citeşte rândurile în grabă şi ridică din umeri.

— Imposibil! Nimeni nu va accepta această măsură. În Islam puterea politică şi cea religioasă nu au fost niciodată separate.

— Acestea au fost şi argumentele majorității deputaților. Conservatorii, chiar şi cei mai temperați, nu sunt de acord cu hotărârea lui Kemal, ei vor o monarhie constituțională, care să fie controlată de naționaliști.

— Bine, atunci de ce nu au votat conform credinței lor, doar sunt majoritari?

— Tocmai… Având în vedere opoziția lor, Kemal a recurs la o adevărată lovitură de forță, a urcat la tribună şi… vă citez: „Ar fi de preferat ca toți membrii Adunării să fie de acord cu acest punct (al desființării sultanatului), în caz contrar, votul nu va modifica realitățile politice, dar s-ar putea să cadă câteva capete…”. La acestea, adversarii lui au tăcut; ştiau că nu sunt vorbe goale; de la începutul războiului civil căzuseră

destule capete. Unul dintre deputați a mers chiar până acolo încât să explice: „Vă rog să ne scuzați, dar noi am privit întrebarea dintr-un alt punct de vedere”. Câinii, le-a fost frică! Câteva ore mai târziu, Adunarea a votat, în unanimitate, desființarea monarhiei.

Selma rămase uimită. Fără sultan? O țară fără domn, în care fiecare face ce vrea? Imposibil! O țară condusă de Mustafa Kemal? Dar atunci… în mintea ei apăru o speranță! Dacă Mustafa Kemal va fi noul sultan, atunci poate nu va trebui să mai poarte oribilul cearceaf? Soția sa, Latife Harum, nu-l poartă, nici prietena sa Halide Edib.

Şi, brusc, Selma îşi dori din toată inima ca informațiile aduse de tatăl ei să fie adevărate, să nu mai existe sultan, iar Kemal-paşa să conducă țara. În acest timp apăru şi „sultana-fluture” cu veşti de la palatul Maiestății sale..

— Kadîna este foarte neliniştită. Noul guvernator, Refet-bei, l-a înştiințat, în această după-amiază, pe sultan despre detronarea sa, iar acesta i-a răspuns că nu va renunța la tron. Acum, toată lumea se întreabă ce va urma, pentru că ştim cu toții că Mustafa Kemal nu este unul căruia să-i placă provocările. La ce presiuni va recurge? Maiestatea sa îl crede în stare de orice… i s-a sugerat chiar că viața îi este în primejdie.

— Sunt în stare să-l omoare, să ne omoare, o întrerupse Hayri-bei. Prietenii lui Kemal, bolşevicii, n-au avut scrupule când au ucis familia țaristă; bestiile nu i-au cruțat nici pe copii.

Selma nu-şi crede urechilor. Cum, „Trandafirul auriu”, pentru care s-au rugat atât, să-i omoare? Imposibil!

Sultana Hatice se hotărăşte să participe la slujba de Selamlîc de vinerea, la moscheea Hamidie. Padişahul va participa şi el la slujbă, iar Hatice doreşte să-şi arate solidaritatea şi la rău.

Când să urce, împreună cu Selma, în trăsura cu blazonul regal, Mehmet, birjarul, îndrăzneşte să-i sugereze că în

aceste timpuri ar fi mai indicat să se deplaseze cu o droşcă. Sultana se întoarce fulgerându-l din priviri.

— Acum câteva săptămâni erai mândru să fi un birjar regal, iar acum ți-e teamă?! Bine, poți să pleci; administratorul îți va plăti leafa!

Bărbatul încearcă să se dezvinovățească.

— Mă iertați, sultană, dar am copii mici şi nu vreau să-i las orfani.

Prințesa se liniştește.

— Bine, Mehmet, du-te acasă, dar, înainte de a pleca, trimite-mi-l pe celălalt birjar, îi spuse pe un ton calm.

Dar el roşeşte şi se bâlbâie:

— Maiestate, ştiți... are o mamă bătrână, şi el este singurul ei sprijin... A plecat deja de ieri.

— Fără să mă anunțe?

— Nu a îndrăznit, s-a ruşinat, pentru că ați fost întotdeauna aşa de bună cu el...

— Constat că nu mai avem birjar. Noroc că-l avem pe Zeynel, ne va duce el.

Moscheea Hamidie se află doar la doi kilometri distanță. Conform obiceiului, femeile participă la Selamlîk stând în trăsură, în curte. Îndată după sosirea lor, apare şi sultanul, într-o trăsură deschisă, trasă de doi cai. Pe jos, îl urmează trei adjutanți, patru secretari şi câțiva eunuci negri — nici un ministru, nici un demnitar. Selma este dezamăgită. Ăsta să fie Selamlîk? Îşi aminteşte de fastuoasele ceremonii, când, în urma trăsurii sultanului, mergeau vizirii, paşalele, prinții, damadiarii, înalții demnitari, toți în ținută festivă cu decorațiile de aur strălucindu-le pe piept. Astăzi, totul este cenuşiu, ca la o înmormântare. Unde este fanfara? Unde sunt mândrii călăreți care-l întâmpinau pe sultan cu strigătul: „Allah să-i dăruiască viață lungă Padişahului nostru!”

Sultanul Vahiddedin, în uniforma de general, fără nicio

decorație, coborî obosit din trăsură; slăbise şi arăta atât de epuizat încât Selma se întrebă dacă nu cumva o fi bolnav. Nu-l mai recunoştea, în câteva luni ajunsese un moşneag. Îngândurat, se îndreptă spre moschee când se auzi chemarea muezinului la rugăciune: „În numele înaltului conducător religios, al califului…"

Pentru prima oară, după atâtea secole, se omite în rugăciune titlul domnitorului Imperiului otoman. Sultanul se cutremură, de parcă l-ar fi luat cu frig, şi pătrunde în moschee.

Consternate de toată tristețea scenei, Selma şi mama ei stau tăcute în cupeu; orice vorbă e de prisos.

Pe drumul de întoarcere, trăsura este oprită de către doi bărbați; unul dintre ei îl amenință pe eunuc cu revolverul, iar celălalt se îndreaptă spre uşa cupeului.

— Trădătoarelor! În curând veți muri. Trăiască Mustafa Kemal.

Curioşii s-au adunat şi urmăreau scena înmărmuriți, când, deodată, se auzi o voce tunătoare:

— Porcilor! Nu vă e ruşine să vă atingeți de nişte femei, membre ale familiei sultanului, căreia această țară şi Kemal al vostru îi datorează totul?… Cereți-vă iertare imediat, căci dacă nu, vă aranjez eu!

Cel care intervenise era un uriaş, un bărbat în jur de şaizeci de ani, îmbrăcat în şalvari largi şi surtuc scurt, tipic țăranilor din Anatolia.

Cei doi naționalişti încep să ezite, şi Zeynel, profitând de situație, porneşte trăsura.

Totul s-a petrecut atât de repede încât Selma n-a avut timpul necesar să se sperie. Dar a reținut un cuvânt pe care îl rostise bărbatul şi care o jignise profund: trădătoare!

— Annecim, de ce m-a făcut… trădătoare?

Selma este şi ea surprinsă de răguşeala şi tremurul din glasul ei. Cu greu a reuşit să pronunțe acel cuvânt.

Sultana o priveşte tristă.

— Ştiți, Selma, atunci când te prăbuşeşti, există întotdeauna neputincioşi care se bucură şi, pe deasupra, îți mai dau şi un picior în fund. Dar trebuie să ştiți că familia otomană, cu toate slăbiciunile şi greşelile pe care le-a făcut, n-a trădat niciodată. Această idee este o absurditate: măreția Turciei e şi a noastră, dacă am trăda-o, ne-am trăda pe noi înşine.

Capitolul XVI

Vinerea următoare, a plouat cu găleata, ceea ce le-a împiedicat, pe mamă şi fiică, să participe la Selamlîk.

Selma se plictiseşte îngrozitor. Apare brusc Zeynel, care aleargă spre locuința sultanei. Selma este uimită, căci nu-l văzuse niciodată într-o asemenea stare.

— Aga, ce s-a întâmplat? îl întreabă ea, dar n-o aude. Atunci, Selma se repede după el.

Ajuns în pragul budoarului sultanei, după ce-şi face temenelele de rigoare, Zeynel începe:

— Preamărită sultană... gâfâie şi-şi dă ochii peste cap. Preamărită sultană... deschide gura, dar nu reuşeşte să articuleze niciun cuvânt; brusc, izbucneşte în plâns.

Sultana face semn să i se aducă un scaun şi să fie stropit cu apă rece de iasomie; apoi aşteaptă liniştită să-şi revină. În câteva minute, eunucul îşi revine şi şopteşte tremurând:

— Maiestatea sa, sultanul... a fugit! Maiestatea sa a părăsit Istanbulul azi-dimineață, împreună cu fiul său, prințul Ertugrul, şi cu nouă membri din garda sa. S-au îmbarcat pe crucişătorul englez „Malaya”... Capul îi atârna, iar fața îi era inundată de lacrimi.

În următoarele zile, puteau fi citite amănunte despre „fuga” sultanului în mai toate ziarele. Sultana, aşezată pe divan, îl asculta pe Zeynel, care-i citea articolele până la ultimul cuvânt.

Mai toți ziariştii relatau despre fuga „nedemnă” a sultanului, în ale cărui bagaje se aflau bijuteriile patrimoniului îmbarcat pe o „navă englezească”. Guvernatorul Istanbulului sigilase porțile palatului Yildiz şi făcuse o inventariere a bunurilor rămase. Unii jurnalişti afirmau chiar că sultanul ar fi fugit cu relicvele Profetului Mohamed, ceea ce ar însemna pierderea dreptului Turciei de a-l numi pe califul Islamului şi, cu aceasta, pierderea

supremației în lumea islamică, supremație pe care o deținea de cinci sute de ani.

Selma priveşte consternată spre mama ei. Sultanul nu putea să facă toate acestea! Dar Zeynel continuă, cu voce monotonă, citirea altor nelegiuiri de care era acuzat sultanul.

Deodată se făcu linişte. Apăru Nessim-aga, eunucul preferat al sultanului Vahideddin. De ce nu plecase oare cu stăpânul său?

Sultana se ridică, cu privirea plină de speranță.

— Binecuvântat fie Allah, care te-a trimis, Aga!

Dorind să-i arate recunoştința pentru credința sa, sultana îl invită să ia loc, dar eunucul preferă să rămână în picioare, în semn de respect, mai ales în aceste vremuri în care familia imperială este disprețuită şi hulită.

Eunucul povesteşte cu lacrimi în ochi:

— În seara dinaintea plecării am fost chemat la stăpân, care m-a făcut părtaş la secretul său. M-a rugat să împachetez câteva lucruri. Eu mi-am permis să-l privesc în ochi — erau înroşiți. „Să nu împachetezi decât câteva lucruri" mi-a spus. A luat cu el doar şapte costume şi uniforma de gală pe care a purtat-o în ziua încoronării sale. Apoi i-a cerut lui Omer Yaver un bilanț asupra banilor săi şi mi-a spus, jumătate râzând-jumătate plângând: „Mă vei urma în scurt timp, Nessim, dar va trebui să te obişnuieşti cu lipsurile, pentru că, Allah mi-e martor, nu dispun de mijloace suficiente pentru a-mi întreține familia. Te rog, însă, să-ți dai cuvântul de onoare că nu va afla nimeni, întrucât poporul măsoară onoarea noastră în funcție de banii noştri".

Ciudat, gândeşte Selma, annecim spune întotdeauna că onoarea nu are nimic comun cu bogăția. Cele auzite o uimesc. Dar poate a avut dreptate sultanul?!

— Vă aduceți aminte, Maiestatea voastră, de ustensilele de scris din aur şi de portțigaretul placat cu rubine pe care Padişahul le folosea în mod obişnuit? în seara dinaintea plecării, i le-a înmânat lui Yaver-paşa şi l-a rugat să le

depună în trezorerie şi să-i dea chitanțe pentru ele. Zekki-bei şi căpitanul Richard Maxwell, care erau de față, s-au minunat şi l-au sfătuit pe sultan să-şi ia măcar câteva obiecte de valoare pentru a putea supraviețui în străinătate. Sultanul s-a albit şi le-a răspuns: „Vă mulțumesc pentru grija pe care mi-o purtați, dar ceea ce am la mine îmi ajunge. Toate obiectele din palat aparțin statului". În ziua plecării poseda numai echivalentul a 35 000 de lire sterline.

— Este adevărat, pot confirma cele spuse.

Toți se întoarseră spre uşă. În prag apăruse prințul-general Osman Fuad, în compania unui ofițer, înalt, în uniformă, care, de altfel, îşi permisese să intervină.

Sultana îşi căuta, în mod reflex, baticul de muselină pentru a-şi acoperi părul, dar, pentru că nu-l găsea, renunță. Oricum, nu mai avea nicio importanță după cele petrecute. Evenimentele erau mult prea grave pentru a se mai ține seama de formalități, iar bărbatul i se părea cunoscut.

Selma îi vine în ajutor:

— Annecim, vă mai aduceți aminte? Este şobolanul nostru din pod!

— Vă rog să ne scuzați că am dat buzna peste dumneavoastră, sultană, dar palatul e părăsit şi n-am găsit pe nimeni care să ne anunțe, iar prietenul meu, căpitanul Karim, deține amănunte importante şi uimitoare în legătură cu plecarea Maiestății sale, amănunte pe care a vrut să vi le relateze personal.

Prințul Fuad nu mai conteneşte cu scuzele.

— Ați procedat corect şi, de altfel, să ştiți, căpitanul şi cu mine suntem cunoştințe vechi.

Sultana zâmbeşte amuzată de nedumerirea prințului. Întotdeauna i-a plăcut să-şi şocheze interlocutorul.

Cei doi bărbați sunt invitați să ia loc, iar o sclavă îi serveşte cu şerbet. Această lege sfântă a ospitalității are întâietate chiar şi în actualele condiții dramatice.

„Riturile şi încetineala sunt pernele de catifea care

atenuează duritatea loviturilor", îi spusese cândva sultana fiicei sale. Selma însă refuza acest punct de vedere, deoarece pe ea o stimulau colțurile, țepii, asperitățile vieții, şi nu moliciunea ei.

Ofițerul pare jenat.

— Deşi sunt căpitan în armata naționalistă şi cunosc prea bine lupta pe care am purtat-o, am dorit să vă spun că mulți dintre noi sunt îndurerați de abolirea monarhiei. Am bănuit de mult intențiile lui Kemal-paşa, dar am avut de ales între țară şi dinastie. Mulți v-au părăsit, dar eu am hotărât să rămân, în pofida a ceea ce mă leagă de familia dumneavoastră. Turcia are nevoie de toți soldații ei.

— Presupun, domnule căpitan, că n-ați venit să-mi vorbiți despre sentimentele dumneavoastră.

Selma este surprinsă, n-a asistat niciodată la o asemenea reacție violentă a mamei sale față de un supus. Dar poate ea îl considera pe căpitan reprezentantul noii puteri, şi nu un subordonat?

Căpitanul roşeşte, dar nu pleacă, ci se înclină cu părere de rău.

— Într-adevăr, sultană, singurul motiv care m-a determinat să vă vizitez este amintirea bunătății de care ați dat dovadă atunci. Am greşit. Din păcate, există anumite lucruri care sunt incompatibile.

Prințul Fuad intervine cu diplomație:

— Dă-i drumul, prietene, povesteşte-ne, suntem nerăbdători. Căpitanul îşi înfrânge dorința de a pleca şi-şi recapătă stăpânirea de sine.

— Întâmplător, ataşatul naval al sultanului este prietenul meu din copilărie. Azi-dimineață m-a căutat, era tare speriat. Din cele ce mi-a spus, pot să vă asigur că Ankara l-a obligat pe sultan să se refugieze. După ce Maiestatea sa a refuzat să abdice, guvernul kemalist a recurs la toate mijloacele pentru a-l teroriza. Astfel, s-a lansat zvonul că mulțimea ar dori să-l linşeze. Lui Refet-bei, guvernatorul Istanbulului, i s-au dat

chiar indicații să organizeze demonstrații ostile în jurul palatului, dar acesta a refuzat. Până la urmă, şi-au atins scopul — sultanul a fugit. Pentru kemalişti a fost o ocazie fericită. N-a mai trebuit să se intenteze un proces pentru înaltă trădare, ceea ce ar fi provocat, de altfel, înstrăinarea unei mari părți a opiniei publice. În ochii poporului, fuga demnitarului a dus la dezavuarea sa şi a întregii familii. Prin urmare, problema sultanatului s-a rezolvat de la sine, kemaliştii nefiind nevoiți să-şi murdărească mâinile[22].

— Interesele Ankarei sunt evidente şi, totuşi, sultanul nu ar fi trebuit să fugă, intervine sultana Hatice.

— Ne-a dezonorat pe toți! constată prințul-general, exagerând ca de obicei. Spre marea sa surprindere, guvernatorul l-a trimis înapoi în pat; îl va anunța telefonic pe Mustafa Kemal, după care se va băga şi el în pat, au fost cuvintele acestuia. Pe de altă parte, dintr-o telegramă trimisă de ambasada britanică la Londra, se ştia că vaporul „Malaya", pe care s-a îmbarcat sultanul, pleca de-abia la ora opt şi un sfert.

În baza acestor date se poate concluziona că fuga sultanului a fost favorizată atât de kemalişti cât şi de englezi, deoarece de la ora când fusese anunțat guvernatorul şi până la plecarea vaporului se scurseseră două ore şi un sfert fără să se fi luat vreo măsură pentru reținerea sultanului.

Paradoxal, Padişahul este copleşit de reproşuri din partea propriei familii, în schimb ofițerul kemalist îl apără.

— Prin fuga sa, sultanul a evitat, probabil, un război civil. Refet-bei l-a avertizat: „Dacă nu abdicați, va curge şi mai

[22] În cartea sa „Atatürk", lordul Kinross, cel mai important biograf al lui Mustafa Kemal, relatează că ataşatul naval, care era însărcinat să-l spioneze pe sultan, a observat cum, în ziua de 17 noiembrie 1922, la ora şase dimineața, sultanul a părăsit palatul, printr-o uşă secretă, şi s-a urcat într-o ambulanță a englezilor. Îngrozitor de excitat, ataşatul a alergat o distanță de un kilometru şi jumătate, în pantofi, până a prins o droşcă ce l-a dus la palatul Înaltei porți, aflat la o distanță de circa patru kilometri (totul n-a durat mal mult de o jumătate de oră.).

mult sânge”. Cine ştie, poate sultanul speră ca, în calitatea sa de conducător al credincioşilor, să formeze o alianță a țărilor islamice şi apoi să se întoarcă? În orice caz a plecat convins că niciun membru al familiei nu l-ar putea înlocui şi că singurul titlu pe care l-ar putea, totuşi, obține ar fi cel de calif.

— Nu zău!

Sultana zâmbeşte sceptică.

— Vom trăi şi vom vedea, dar mi-e teamă că Padişahul şi-a făcut iluzii în această privință, prinții noştri nu sunt cu toții eroi!

A doua zi, prințul moştenitor Abdül Mecid acceptă oferta guvernului kemalist de a deveni calif în locul lui Vahideddin. Pe data de 24 noiembrie 1922, în prezența sfintelor moaşte ale Profetului şi a unei delegații din Ankara, Abdül Mecid se urcă pe tron.

Capitolul XVII

În palatul Ortaköy nu se petrece nimic neobişnuit, toate sunt ca înainte, cu o singură excepție — cheltuielile au fost reduse. Noul guvernator le plăteşte membrilor familiei regale o sumă derizorie, sumă stabilită de Marea Adunare Națională. Prietenii şi rudele care şi-au pierdut slujbele se confruntă şi ei cu aceleaşi greutăți. Sultana Hatice are o vorbă: „Mai bine recent sărăcit, decât proaspăt îmbogățit". A trebuit să se despartă de câteva servitoare, dar i-au rămas copiii din casă, sclavii, care întotdeauna au aparținut familiei. O doare un singur lucru, că nu-şi va putea permite să mai organizeze o „supă a săracilor". Motivul îl constituie nu economisirea banilor, ci faptul că noul guvern nu priveşte cu ochi buni asemenea gesturi mărinimoase — membrii familiei regale să se facă cât mai puțin remarcați. Din aceasta cauză, sultana a dat ordin ca toți cei ce bat la uşa ei să fie ajutați pe ascuns. Şi nu sunt puțini cei care cer ajutor.

În acest an, 1923, situația este dramatică în toată țara. Zece ani de război şi ocupație n-au trecut fără urme, iar populația trăieşte în cea mai mare mizerie. Kilogramul de pâine costa un piastru înainte de război, acum costă nouă piaştri; carnea s-a scumpit de zece ori; sute de oameni mor de foame şi de frig.

Greutățile au crescut şi datorită haosului existent la Ankara, unde îşi are sediul noul guvern. Toate instituțiile din Istanbul au fost transferate în acest oraş, pe care Mustafa Kemal l-a ales drept capitală. Vrea să renege trecutul şi să creeze o țară modernă, după exemplul marilor națiuni europene. Modelul ales este cel al Franței republicane.

„Republican şi modern". Totuşi, lucrurile nu merg prea bine. Mulți dintre camarazii de arme ai actualului preşedinte al Marii Adunări Naționale sunt neliniştiți datorită tendințelor despotice ale acestuia. N-au uitat că desființarea

sultanatului le-a fost impusă cu sila, în timp ce opinia publică dorea o monarhie constituțională, cu Mustafa Kemal prim-ministru. Toți au devenit suspicioşi. În timpul războiului, deputații l-au sprijinit, recunoscându-i meritele militare, dar acum, când trebuie format un nou guvern, nu sunt deloc încântați să vadă în fruntea lui un om violent şi lipsit de scrupule.

Kemal a simțit că opoziția devine puternică, chiar şi în cadrul fracțiunii sale din Parlament, şi ca urmare a încercat să-şi construiască o bază solidă în popor. Toate comitetele pentru lupta națională, comitete organizate în întreaga țară, în 1919, se află în subordinea sa, deoarece el este comandantul suprem al armatei. Aceste organizații parlamentare au devenit ulterior filialele unui partid politic, „partidul poporului". Kemal a făcut o călătorie prin țară, avertizându-i pe reprezentanții comitetelor: „Țara este plină de trădători. Voi, «partidul poporului», trebuie să fiți vigilenți, pentru că voi conduceți această țară".

Câțiva jurnalişti din Istanbul, critici ai noului guvern, au îndrăznit să prevadă renaşterea sultanatului şi Kemal i-a avertizat că, dacă nu se liniştesc, îi paşte spânzurătoarea. A interzis toate discuțiile publice, a încercat să anuleze imunitatea diplomaților, pe care îi consideră reacționari şi proşti. Dar „proştii" nu se lasă păcăliți. Cei mai valoroşi oameni ai luptei naționaliste se retrag. Norocul lui este că armata îi sprijină, „partidul poporului" se extinde în toată țara şi că, mai întâi de toate, a semnat tratatul de pace.

La 24 iulie 1923, după opt luni de negocieri, s-a încheiat conferința de la Lausanne. Turcia şi-a pierdut imperiul, dar, de-acum înainte, este o națiune liberă, autonomă. Poporul ştie că toate acestea i se datorează în primul rând lui Mustafa Kemal.

Selma nu va uita niciodată ziua în care trupele de ocupație au părăsit Istanbulul. La ora zece şi jumătate a apărut o unitate de infanterie turcă, cu steag roşu, cu stea şi

semilună albe. Câteva minute mai târziu au apărut şi unităţile franceze, italiene şi engleze, care s-au aşezat faţă în faţă cu cele turceşti. S-au cântat, pe rând, imnurile Angliei, Franţei şi Italiei şi, în final, şi cel al Turciei. După o defilare scurtă de adio, trupele s-au îmbarcat, iar navele lor de război au părăsit pământul Turciei.

Selma şi mama ei au plâns şi au râs.

Câteva zile mai târziu, Selma e trezită din somn de zgomot de tun. A presimţit ea că trupele de ocupaţie s-au prefăcut că pleacă, iar acum se întorc cu forţe proaspete. Totuşi, la orizont, nu se văd nave de război, deşi canonada continua. Selma aleargă speriată la mama ei.

— Nu, cicin, nu sunt nici englezi, nici francezi şi nici italieni şi, mulţumesc lui Dumnezeu, nici greci! Este Republica!

— Republica? Ca în Franţa? întreabă Selma.

— Pentru mulţi turci, Republica semnifică liberate, egalitate, fraternitate… dar mi-e teamă că nu e chiar aşa. Am auzit că Rauf-bei e furios, deoarece decizia a fost luată în câteva ore, iar el nici măcar n-a fost anunţat; la fel şi alţi o sută de delegaţi ai opoziţiei. Se pare că este vorba de o nouă lovitură a lui Kemal, care a şi fost ales preşedinte al Republicii.

Presa din Istanbul confirmă toate acestea, exprimându-se foarte clar: *„Republica a fost inaugurată cu revolverul la tâmpla naţiunii. Puterile pe care le deţin actualul preşedinte le depăşesc cu mult pe cele ale sultanului!”*

Mustafa Kemal este comparat cu „Sfânta Treime” a creştinilor şi, într-adevăr, el întruneşte toate funcţiile: preşedinte al Republicii, prim-ministru, preşedinte al Parlamentului, comandant-suprem al armatei şi conducător al Partidului naţional. Pentru cei ce visau o monarhie constituţională sau o democraţie de tip occidental a fost un adevărat şoc. De acum înainte, nimeni şi nimic nu se va

putea opune hotărârilor lui Kemal.

Pe stradă însă, lumea se bucură; în cartiere, petrecerea e în toi. Nu se ştie, de fapt, ce-i aceea „republică”, dar se pun mari speranțe în ea.

Pentru Selma nu contează dacă Turcia este monarhie sau republică, important i se pare faptul că Mustafa Kemal căruia, în taină, i se spune tot „Trandafirul auriu”, este şeful țării. Dar unele dintre deciziile sale încep să o irite. De exemplu, mutarea capitalei la Ankara. Cum poate un orăşel atât de neînsemnat să înlocuiască Istanbulul aristocratic, falnicul oraş cuprins între două continente, care s-a născut cu treisprezece secole înainte de *egira* din Oracolul lui Apollo şi a fost pătruns de toate culturile şi de toate civilizațiile. Istanbulul reprezintă o răscruce între Orient şi Occident. Dar pentru un om ca Mustafa Kemal întrebările sunt un lux, el preferă să nu răspundă, astfel încât pe data de 13 octombrie 1923, Istanbulul îşi pierde străvechiul statut, cel de capitală a țării.

Noul calif, Abdül Mecid, duce o viață liniştită în palatul din Dolmabahse. Acest bărbat de cincizeci şi cinci de ani se dedică picturii, muzicii şi teologiei. Nu vrea să se amestece în politică, dar în ceea ce priveşte rolul său de Stăpân al drept-credincioşilor, răspunzător de soarta celor trei sute cincizeci de milioane de musulmani, e foarte serios.

Iese numai o dată pe săptămână la Selamlîk, care, conform dorinței sale, se desfăşoară din nou cu vechiul fast. De obicei se duce la moscheea Hagia-Sophia, dar uneori traversează Bosforul şi se roagă în marea moschee din Üsküdar. De două sau de trei ori, s-a înfățişat în îmbrăcămintea predecesorului său, Mehmet Fatih, a acelui sultan de optsprezece ani care, în 1453, a cucerit Bizanțul.

Aceste acte demonstrative, precum şi popularitatea lui evidentă sunt motive de mare supărare pentru noul domnitor. Mai mult, Abdül Mecid primeşte la palatul său ambasadori şi demnitari străini, politicieni turci — printre

care Rauf-paşa şi Refet-bei, eroi ai războiului de independență, care i se adresează în continuare cu „Maiestate”. Refet i-a dăruit recent un extraordinar cal de rasă, fapt comentat pe larg şi în amănunt de toată presa din Istanbul.

Fără voia sa, Abdül Mecid atrage, ca un magnet, pe nemulțumiții din țară, şi aceştia sunt numeroşi: familii nobiliare, generali pensionați, funcționari demişi, foşti demnitari ai Palatului, şi în primul rând clerul.

O dată cu victoria sa, Mustafa Kemal a renunțat la pretențiile religioase. De curând l-a dat afară din cameră pe şeicul ül-Islam şi a aruncat cu Coranul după el, ceea ce i-a indignat pe musulmani. Se mai zvoneşte că la Ankara femeilor le este interzis să poarte voal şi că această măsură va fi introdusă în curând în toată țara.

Încetul cu încetul se reface opoziția, în numele Islamului. În moschei şi în piețele publice se predică împotriva acestei „guvernări barbare”, se critică despotismul şi imoralitatea şefului de stat, care, divorțat recent, şi-a reluat vechile obiceiuri de burlac: nopți întregi petrecute în baruri, cu jocuri de noroc şi prostituate.

Toate privirile se îndreaptă acum spre calif, ca spre un potențial monarh, în fond, acesta este un om cinstit şi cumpătat, dar nu are suficientă duritate pentru a se certa cu eventualii miniştri.

Mustafa Kemal presimte primejdia. Până acum nu a îndrăznit să provoace poporul prin abolirea califatului, pe care, în cerc restrâns, îl numea „o tumoră medievală”, dar ştie că numai atunci când îl va aboli va fi pe deplin stăpân.

Pretextul îi este oferit chiar de Abdül Mecid, care îi cere o mărire de venit corespunzătoare funcției pe care o exercită. Dar susține că un calif ar trebui să trăiască mai modest şi că el consideră califatul o reminiscență a istoriei şi deci existența lui nu mai este justificată.

De atunci, conflictul este evident.

La stăruințele preşedintelui, presa oficială a declarat următoarele: „Califatul nu este necesar. Nu este el doar o funcție costisitoare pentru sunt şi o eventuală trambulină pentru o reînființare a sultanului?”, în timp ce anumite ziare, mai moderate, sunt de părere că el reprezintă o comoară de neprețuit a acestei țări: „În cazul desființării califatului, Turcia şi-ar pierde ponderea pe care o deține în lumea musulmană şi ar fi doar un simplu stat, lipsit de importanță din punct de vedere economic”.

Pe data de 5 decembrie se lansează bomba, sub forma unei scrisori a lui Khan-aga, publicată în trei ziare din Istanbul. Conducătorul comunității ismaelite protestează împotriva şicanelor la care este supus Stăpânul drept-credincioşilor şi revendică acordarea unei poziții care să-i asigure acestuia stima şi încrederea națiunilor musulmane.

Mesajul este inofensiv, dar a fost trimis la Londra.

Pentru Kemal, care vorbeşte despre o conspirație, acesta este un prilej favorabil de a-l denunța pe Aga Khan drept agent al unor forțe străine, a căror dorință este de a împărți Turcia. Cei ce au publicat scrisoarea au fost arestați şi condamnați. Se proclamă o nouă lege a „înaltei trădări”, conform căreia sunt pedepsiți cu moartea cei ce demonstrează împotriva Republicii şi în favoarea fostului regim.

Comisarul care răspunde de afacerile religioase a încercat să intervină în favoarea califului, dar a fost amenințat cu spânzurătoarea. În toată țara au fost arestați ofițeri, funcționari şi demnitari ai bisericii; Turcia se află în pragul unui puci. Abdül Mecid priveşte în tăcere dezastrul, dar Kemal este hotărât să pună capăt acestei situații şi îi ordonă guvernatorului să interzică ceremonia Selamlîkului. Califului i se confiscă trăsura şi barca imperială, iar escorta de călători se desființează.

Au trecut două luni în care Kemal, împreună cu ofițerii săi au hotărât, după lungi discuții, anularea puterii religioase a

familiei otomane. Pe data de 27 februarie 1924 are loc ultimul asalt: trupele kemaliste denunță intrigile partizanilor fostei conduceri şi cer abolirea califatului. După o săptămână de proteste şi certuri, pe 3 martie, Marea Adunare Națională de la Ankara votează în unanimitate exilarea nu numai a lui Abdül Mecid, ci şi a tuturor prinților şi prințeselor familiei imperiale.

— În trei zile trebuie să plecăm.

Prințul-general Osman Fuad apăru în această dimineață la sultană pentru că tocmai aflase că cele două soții ale califului, împreună cu copiii, au părăsit țara, în zori, îndreptându-se spre Elveția.

— Guvernatorul şi prefectul poliției l-au vizitat în toiul nopții pe calif. Acesta i-a rugat să-i acorde măcar câteva zile pentru rezolvarea tuturor problemelor, dar cererea sa a fost refuzată, astfel încât califul a trebuit să plece imediat. Pentru că ticăloşilor le era frică de reacția poporului, ziarele au fost anunțate să nu publice nimic decât după douăzeci şi patru de ore de la eveniment.

La ora cinci dimineața, în vestibul se adunase tot personalul palatului. Califul era emoționat, toți plângeau. Le-a adresat doar câteva cuvinte: „N-am făcut niciodată vreun rău acestei națiii şi nici nu-i voi face vreodată". După aceea, şeful Siguranței l-a înghesuit într-o maşină şi l-a dus la gară, nu la gara principală, Sirkeci, ci la una micuță, aflată la o distanță de douăzeci şi cinci de kilometri de oraş, pentru a evita astfel orice fel de demonstrații.

Selma rămâne cu gura căscată, nu mai pricepe nimic.

Ani de-a rândul s-au temut de trupele de ocupație, căci englezii şi grecii erau în stare de orice. Iar acum, odată războiul câştigat, chiar turcii îl izgonesc pe calif şi familia imperială…? Şi-au pierdut mințile! Desigur este o neînțelegere! Ca întotdeauna, annecim îl va linişti pe unchiul Fuad şi va rezolva problema… Priveşte spre mama ei, dar sultana îşi acoperise fața cu mâinile şi murmura aproape

neinteligibil: „În exil?... Nu este cu putință...” Prințul-general se plimba ca leul în cuşcă.

— Nu ni se mai recunoaşte naționalitatea şi ne e interzisă pentru totdeauna întoarcerea în țară. Bunurile ne vor fi confiscate, iar noi avem dreptul să ne luăm doar lucrurile personale. Asta este situația, iubită mătuşă, suntem izgoniți ca nişte răufăcători!

Selma este derutată. Să plece, unde, de ce, pentru cât timp? Unchiul Fuad a spus „pentru totdeauna”...

— Ce înseamnă acest pentru totdeauna? Nu poate fi adevărat, spuneți-mi că nu este adevărat!... Ce ni se reproşează? Vă rog, annecim, unchiule Fuad, răspundeți-mi o dată.

— Mustafa Kemal a ordonat...

Unchiul Fuad mişcă din umeri şi se pregăteşte de plecare.

— Sultană, gândiți-vă, mai avem doar trei zile... Se înclină şi pleacă.

O ceață... Selma îşi aminteşte mai târziu doar de lacrimi, disperare, suspine, credință şi trădare...

Trei zile a rătăcit din cameră în cameră, încurcându-i pe servitori şi eunuci, care pregăteau bagajele. Trei zile a fugit de zgomot, de confuzie, de plângerile kalfalarelor şi de lacrimile mademoisellei Rose.

Din această ceață se desprind totuşi câteva imagini ca nişte mici insule colorate: croitoresele care cos bijuteriile în tivul hainelor, pentru că, deşi sultana are dreptul de a-şi lua bijuteriile, nu se ştie ce se va întâmpla la vamă. Şi, în toată agitația, imaginea sultanei care zâmbeşte şi consolează.

— Nu vă fie frică, dragele mele, este o problemă de câteva luni, poporul ne va chema înapoi...

Pentru moment, poporul tace. A avut grijă guvernul de acest lucru. În toate oraşele mari s-au instituit tribunale speciale, împuternicite să condamne la moarte. Legea „înaltei trădări” se referă acum şi la cei care îndrăznesc să comenteze exilarea califului şi a prinților.

Timp de trei zile, în palat se întâlnesc prietenele pentru a hotărî unde să plece. Niciodată o prințesă otomană nu-şi părăsise țara. În final, sultana se hotărăşte pentru Beirut: „… este aproape şi ne vom putea întoarce mai repede”.

Selma se întreabă ce va spune tatăl ei, pe care nu l-a mai văzut din ziua în care a fost comunicată exilarea. Se îndreaptă temătoare spre locuința lui, dar aceasta e goală. Ca o săgeată, se întoarce la mama ei.

— Annecim! Baba? Unde este baba? Sultana o mângâie blând pe cap.

— Fiți curajoasă, micuța mea Selma. Damadiarii au avut dreptul să decidă liber… iar tatăl tău nu ne va însoți.

Cuvintele sună în gol… un gol care se extinde în interiorul ei, în piept, în burtă, până la vârful degetelor… „nu ne va însoți”. Nu mai înțelege nimic, capul i se balansează greoi, simte că pluteşte… Nu mai înțelege nimic.

A plecat fără să-şi ia rămas-bun de la ea.

Pe 7 martie 1924, Selma se află în trenul care pleacă din Istanbul, ghemuită pe o bancă, părăsind țara care a părăsit-o…

Păduri înalte, râuri sclipitoare şi femei cu şorțuri albe ce muncesc pe câmp…

În fața ochilor ei, un voal…

PARTEA A DOUA
LIBAN

Capitolul I

Oricât m-ar pălmui, eu nu voi pleca ochii. Un scâncet, şi i-aş da satisfacție, ar renunța să mai lovească, ar putea ierta, dar nu-i voi face o asemenea bucurie, ar însemna să recunosc că are dreptate…

Elevele se adună în tăcere, în curtea şcolii, în jurul femeii îmbrăcate în negru şi al fetei roşcate. Ceea ce părea să fie o mare distracție — „în sfârşit, va plânge încrezuta”! — acum pare să devină dramatic. Mama Achillée loveşte din răsputeri: „Dar de ce nu țipă gâsca aia proastă? Nu ştie că trebuie să țipi înainte să te doară?”. Maicile sunt sensibile şi nu suportă țipetele.

Maica se opreşte epuizată, iar Selma îşi împinge bărbia în față şi caută să exprime dispreț — o martiră între călăii săi.

— Veți copia lecția de o sută de ori!

— Nu!

Elevele sunt uimite, are curaj micuța turcoaică! Maica Achillée se albeşte.

— Sunteți un drac! Vom vedea ce părere are şi preacinstita maică.

Se întoarce cu hainele fluturând şi se îndreaptă spre biroul maicii superioare.

O fetiță brunetă se apropie timidă de Selma. Este Amal, al cărei nume înseamnă „speranță”, şi provine dintr-o familie de nobili druzi, care au stăpânit secole de-a rândul munții libanezi.

— Puteți fi dată afară din şcoală. Ce o să spună atunci mama dumneavoastră?

— Mă va felicita, deoarece mama mea n-ar permite

nimănui să ne jignească familia. Această aşa-zisă profesoară de istorie este o mincinoasă!

S-o faci pe o maică mincinoasă, elevele nu-şi cred urechilor. Unele aleargă să povestească şi altora această blasfemie nemaiauzită. Nici nu îndrăznesc să-şi imagineze ce se va întâmpla, dar cu siguranță o să fie interesant.

În biroul ei, cu mobile din lemn de culoare închisă, maica Marc priveşte spre crucifix şi se roagă Domnului pentru o decizie corectă. Este vorba despre un caz clar de rebeliune şi trebuie să fie severă, dar oare poate s-o oblige pe micuță să-şi vorbească de rău familia? Anul trecut s-a ivit o problemă asemănătoare după lecția despre cruciade. În clasă se aflau două musulmane, care a doua zi au fost retrase din şcoală.

„Surorile din Besançon", este o instituție în care sunt primiți copii de toate religiile pentru că scopul ei nu este acela de a-i converti, ci speranța că, într-o bună zi, cuvântul Domnului va da roade.

La uşă se aud trei bătăi timide — un cap roşcat cu bucle rebele, peste care un guler alb de dantelă, care mai atenuează din severitatea uniformei şcolare bleumarin, privirea plecată şi o frunte încăpățânată. Apoi o plecăciune adâncă.

— Ei bine, mademoiselle!

Maica Marc bate nervos din degetele ei lungi, de culoarea fildeşului.

— Sunt încă nehotărâtă, copilul meu. Ce-ați face dumneavoastră în locul meu?

Nu se aştepta la o privire acuzatoare şi la un asemenea răspuns dur, dar politicos.

— N-am onoarea să fiu în locul dumneavoastră, preacinstită maică.

— Preacinstita *mea* maică!

— Poftim?

— Preacinstita *mea* maică!

— Da, preacinstită maică.

Maica Marc renunță în final, considerând această omisiune o consecință a cunoaşterii insuficiente a limbii franceze.

— Maica Achillée doreşte exmatricularea ta, fiind vorba de disciplina întregii clase.

Selma tace. Se gândeşte la mama ei. Săraca annecim! După ce că Hayri refuză să se ducă la şcoală, întrucât colegii îi spun în loc de „măria-sa", „prostia-sa", acum îi va pricinui şi ea necazuri…

— Preacinstită maică, ce-ați face dacă v-ar obliga cineva să repetați că bunicul dumneavoastră a fost nebun, că unchiul dumneavoastră a fost o fiară sângeroasă, celălalt un prost, iar al treilea un laş?[23]

Maica Marc priveşte încă o dată spre crucifix, după care se întoarce cu ochii luminoşi.

— Domnul nostru Iisus Christos a fost crucificat pentru că a fost considerat şarlatan de către compatrioții săi. Vedeți, deciziile oamenilor ne arată limitele lor — nu există istorie, există doar puncte de vedere. Singurul care cunoaşte adevărul este acela care n-are un punct de vedere, pentru că nu este nicăieri, este peste tot. Mă refer la Dumnezeu. Prin urmare, nu vă mai duceți la orele de istorie şi recurgeți la studiul individual… Consider că nu este necesar să o deranjăm pe sultană referitor la acest incident.

— Vă mulțumesc, preacinstita *mea* maica!

Selma îi sărută mâna Superioarei şi apoi o duce, în mod reflex, la frunte, conform obiceiului de la Curtea otomană.

Măicuța murmură mirată: „Duceți-vă în pace, copila mea".

— Pace să fie şi cu dumneavoastră, maica *mea!* îi răspunde Selma, fără să se gândească.

Maicii Mare i s-a părut că i-a zâmbit Christul de pe cruce.

În comparație cu capitala otomană, Beirutul este un

[23] Se referă la ultimii patru sultani: Murad al V-lea, Abdül Hamid al II-lea, Reşat şi Vahideddin.

frumos oraş de provincie, cu o populație de cincizeci de mii de locuitori.

Sultana s-a stabilit într-un cartier din vestul Beirutului, în cartierul Ras-Beirut, aşezat în apropierea mării. Libaneza care le-a închiriat locuința este o admiratoare a Turciei şi a turcilor, ca, de altfel, toți locuitorii din cartier, cum susține ea.

— În Ras-Beirut, le explică ea, locuiesc cele mai vechi familii sunnite, care din epoca otomană şi până la sosirea francezilor au condus oraşul. Patru secole…

Povesteşte că aceste familii sunt cele care dau tonul în societate, dar sunt în foarte bune relații cu una dintre minoritățile influente, cea a familiilor greco-ortodoxe. Se vizitează aproape zilnic. Bărbații joacă pocher şi doamnele canastă, iar uneori, în după-amiezile târzii de primăvară, se fac plimbări călare prin frumoasele împrejurimi. Cele mai faimoase petreceri sunt organizate de bancheri, precum Sursok, Trad şi Tueni.

— Se întâlnesc toți creştinii şi musulmanii din Beirut, bineînțeles creştini greco-ortodocşi, pentru că în oraş există şi câteva familii maronite. Majoritatea însă trăiesc în munți, sunt țărani care-şi iubesc țara şi biserica.

Spre deosebire de ceilalți libanezi, maroniții nu se consideră arabi şi susțin că sunt descendenți ai fenicienilor, care au deținut supremația navală multe secole, până când au fost învinşi de Ptolemeu, un general din armata lui Alexandru cel Mare. Mai susțin că până în secolul al XVII-lea n-au vorbit un cuvânt arab, ci exclusiv aramaica.

Francezii, care au răpit Istanbulului acest ținut şi au creat Marele Liban, cu capitala la Beirut, se sprijină în principal pe creştinii maroniți, care încă din 1860 se aflau sub protecție franceză. Mai mult, au fost educați în şcolile misionarilor şi vorbesc ca atare o franceză impecabilă. Mandatul francez îi favorizează în mod evident, oferindu-le posturi în noua administrație, înlesnindu-le afacerile, în scopul atragerii lor

la oraş. Astfel, ei formează o bază loială a francezilor. Maroniții şi-au construit casele cu predilecție în Achraif, pentru că acolo pământul este aproape virgin şi, de aceea, mai ieftin decât în vestul Beirutului, unde coasta este acoperită de locuințe minunate.

Beirutul, o oază a liniştii, între munte şi mare, este un oraş dedat în primul rând plăcerilor. Şi totuşi, în pofida toleranței reciproce dintre diferitele comunități, domină un anumit ostracism. Vechile familii privesc revoltate cum aceşti țărani de la munte sunt favorizați de conducerea franceză. Astfel, se măreşte prăpastia dintre vechii şi noii beiruteni, noii îmbogățiți.

În afară de maroniți, administrația franceză mai vizează şi comunitatea musulmană. Din partea marii burghezii sunnite nu se aşteaptă la mari concesii, pentru că, prin crearea Libanului, acestora li s-a spulberat speranța creării unui regat arab. Promisiunea făcută de englezi a fost de a uni Siria, Libanul şi Palestina într-un regat unic. Ceea ce-i mai deranjează este că majoritatea posturilor importante din politică, administrație şi armată au fost acordate creştinilor.

Sultana este primită de această societate în plină transformare cu simpatie şi curiozitate. În fond, Murad al V-lea n-a făcut nimănui niciun rău, mai ales că a sunt doar trei luni pe tron... şi fiica sa, nefericita! Treizeci de ani de captivitate, apoi douăzeci de ani cu doi soți, dintre care unul o bătea cu siguranță, iar al doilea o înşela; apoi războiul, revoluția şi acum exilul. Doamnele din înalta societate sunt avide după dezvăluiri senzaționale, după detalii scandaloase referitoare la felul în care a fost tratată familia otomană, sau măcar după un suspin, o privire tristă... Dar sunt dezamăgite.

Sultana le întâmpină în salonul ei, cu un zâmbet prietenos şi cu demnitatea unei stăpâne care-şi primeşte supuşii. Răspunsurile ei sunt lipsite de senzațional şi nu potolesc setea de scandal a vizitatoarelor.

Kemal a făcut ceea ce a considerat necesar să facă. Dacă există posibilitatea unei contrarevoluții şi cea a reinstaurării fostei guvernări? Aceste lucruri stau în puterea lui Allah. Cine ar putea fi noul calif? Este ceea ce ar fi vrut să le întrebe chiar ea.

Şi vizitatoarele îşi iau rămas-bun total nedumerite. Câteva doamne o invită la ceai: „Într-o după-amiază care vă convine; aş dori să vă prezint câtorva prietene", dar sultana refuză politicos.

— Sunteți foarte drăguțe şi amabile, dar eu nu mai fac vizite, în schimb, dacă dumneavoastră mă veți vizita, îmi va face mare plăcere.

După câteva săptămâni, vizitele încep să se rărească. Această prințesă inteligentă şi cu personalitate n-are, până la urmă, nimic de povestit.

Sultana, fericită, şi-a regăsit din nou liniştea.

— Gâştelor astea proaste, care voiau să se laude şi să povestească că sunt în cele mai bune relații cu o sultană, le-am dat o lecție. Să mă invite *pe mine!* Habar nu au de nimic! O prințesă de vârsta mea nu mai face vizite. Selma, vă rog să rețineți că nu trebuie să ne schimbăm comportamentul numai pentru că nu avem bani. Nu trebuie să uitați că sunteți o prințesă!

Selma oftează... o prințesă în zdrențe înseamnă ceva? Toată clasa îşi bate joc de mine, m-au poreclit „prințesa cu ciorapii cârpiți".

— Mi-ar fi greu să uit asta, annecim.

Hatice o priveşte surprinsă:

— S-a întâmplat ceva? Poate la şcoală?

— Nu, annecim, la şcoală este totul în ordine.

Sultana trebuie menajată, mai ales că, în ultimele luni, privirea ei, altădată atât de vie şi ascuțită, i s-a înceţoşat. Nu înțelege tăcerea poporului ei şi nu se poate obişnui cu ea.

În fiecare dimineață şi seară asculta, la radio, ştirile

referitoare la Turcia. Desființarea şcolilor, a instituțiilor religioase şi închiderea mănăstirilor sunt veşti ce o revoltă, în schimb are un sentiment de triumf aflând că femeilor li s-a interzis să mai poarte voalul, iar bărbaților fesul, acel simbol al apartenenței la Islam. Cei ce nu se supun vor fi spânzurați. Sultana spera ca aceste măsuri să-i trezească pe turci din inerție, dar ei s-au supus şi de data aceasta.

O dată cu trecerea timpului, se adâncesc şi ridurile sultanei. Când şi-a părăsit țara, a plecat cu convingerea că poporul îi va rechema, dar a trecut deja un an de exil şi poporul tace.

Desigur, ştirile speciale sunt contrafăcute, opoziția şi presa sunt cenzurate, dar... este posibil să ții sub control cele zece milioane de turci? Pierderea soțului i-a lăsat o anumită amărăciune, dar ceea ce o preocupă cel mai mult este indiferența poporului ei.

Selma a jurat, ca un viteaz cavaler, să-i poarte de grijă mamei sale. De aceea, după terminarea şcolii, vine direct acasă; oricum nu are nicio prietenă pe care să o viziteze, şi-şi petrece ore în şir cu sultana, inventând poveşti şi încercând să-i distragă atenția de la problemele care o macină.

Mama şi fiica n-au fost niciodată mai apropiate; ceremonialul din palatul Ortaköy şi prezența kalfalarelor nu permiteau o asemenea intimitate. Câteodată, Selma se consola la gândul că exilul le-a apropiat, dar ştia că se înşală, deoarece sultana n-a fost niciodată atât de inaccesibilă.

Într-una din zile, nu s-a ținut ora de matematică şi Selma a ajuns mai devreme acasă. S-a oprit nedumerită în prag — se auzeau râsete vesele! Annecim... Annecim râde cum n-a mai râs de când au părăsit Istanbulul. Iar la picioarele sultanei, aşezat pe pernuța ei, a Selmei, Zeynel, care povesteşte încântat.

Fetița simte un nod în gât, se simte păcălită: deci mama ei şi-a regăsit veselia prin Zeynel, iar cu ea este întotdeauna

melancolică şi tristă. Se apropie palidă. Eunucul se ridică, iar sultana se opreşte din râs.

— Ce este, sunteți bolnavă?

…„Se preface că este neliniştită, dar pot să şi mor atâta timp cât Zeynel există”…

Hayri, pe care Selma nu l-a observat, rânjeşte.

— Este pur şi simplu geloasă. Nu vedeți, annecim, că domnişoara nu suportă să vă interesați şi de altcineva în afară de ea, de exemplu, de mine? Dacă îmi zâmbiți se înverineşte de furie!

Selma îi trimite o privire otrăvită fratelui ei, se pare că-i subapreciase capacitatea de observație; oricum îi va plăti ea toate astea.

— Geloasă! Dar ce idee! De ce aş fi geloasă? Am fost mirată… şi fericită să vă aud râzând.

Simte că n-a fost convingătoare şi se retrage imediat, pretextând că-şi duce cărțile în cameră.

— Ce s-a întâmplat Selma?

Fetița are ochii înlăcrimați.

— Annecim, vă iubesc atât de mult, mai mult decât orice altceva, şi vreau ca şi dumneavoastră să mă iubiți…

— Bine Selma, dar şi eu vă iubesc, pe dumneata şi pe Hayri, mai mult ca pe orice în lumea asta. Dar nu-mi place să fiu şantajată cu sentimente nici chiar atunci când este vorba despre copiii mei. Iar în privința pasiunii, căci despre aceasta vorbiți dumneavoastră, mi s-a părut întotdeauna deplasată, în afară de pasiunea pentru țara-mamă.

Selma îşi pleacă uşor capul… de ce buna ei mamă este câteodată atât de severă? Baba spunea că atunci când este furioasă nu-şi dă seama de cruzimea ei… Baba, pe care l-am divinizat… şi care m-a părăsit. Şi acum ea!

— Annecim… pe tatăl dumneavoastră l-ați iubit cu pasiune?

— Pe tatăl meu?…

Fața sultanei se destinde şi acum seamănă cu o fată

tânără.

— Da, l-am iubit cu pasiune… a fost un om excepțional, care merita să fie iubit astfel.

Selma o priveşte tăcută.

…„Dar asta simt şi eu pentru dumneavoastră, şi totuşi mă respingeți? Mi-ați spus odată că a fi Dumnezeu trebuie să fie o adevărată corvoadă! — toate speranțele şi toată dragostea oamenilor să se agațe de tine! Vă rog, puțină indiferență şi puțină ținută! Am râs atunci ca de o glumă bună, dar acum înțeleg cât de sinceră ați fost”…

Ah, întotdeauna ceva este greşit, ori din dragoste prea multă, ori din prea puțină.

Capitolul II

— Îi omoară pe ai noştri cu sutele! Amal a tras-o pe Selma într-un colț al curții. Fața ei este mai palidă ca de obicei.

— În Djebel, francezii au dat foc satelor fără a cruța femeile sau copiii. Se vor căi pentru că răzbunarea druzilor va fi îngrozitoare!

Selma a luat-o de mână. Micuța druză este singura ei prietenă, şi singura care a îndrăznit să rupă izolarea la care fusese supusă de către celelalte fete din şcoală. Tânără fetiță a înțeles disperarea Selmei, pentru că, la rândul ei, trecuse printr-o situație asemănătoare. N-au spus maicile despre ea că „Amal este drăguță şi inteligentă, dar ce păcat că este musulmană!" La început a plâns, zi şi noapte, nedorind să mai rămână acolo, dat tatăl ei nu a cedat: cele mai bune şcoli din Liban sunt şcolile creştine şi de aceea este o chestiune de onoare pentru o familie musulmană să-şi trimită fiicele acolo.

— Amal, vă rog să-mi spuneți de ce dânşii luptă împotriva francezilor când majoritatea libanezilor au acceptat mandatul lor?

— Pentru că este o chestiune de onoare! La început nu ne-am opus francezilor, dar înaltul comisar, generalul Sarrail, l-a jignit pe conducătorul nostru.

În primăvara acelui an, 1925, s-a întrunit o delegație din Siria pentru a discuta statutul druzilor. S-a protestat împotriva unor inițiative luate de către guvernatorul francez Carbillet, inițiative care violau vechile tradiții, şi s-a cerut, conform înțelegerii din 1921, un guvernator druz.

Înaltul comisar i-a întâmpinat cu răceală şi le-a comunicat că el este întru totul de acord cu reformele lui Carbillet, iar în ceea ce priveşte înțelegerea din 1921, el o consideră depăşită. Ulterior, au mai venit şi alte delegații la Beirut, dar n-au reuşit să-l întâlnească pe Sarrail.

Acest „general de stânga", un om raționalist şi anticlerical,

îi consideră pe druzi nişte sălbatici, asemănători negrilor africani din fostele sale expediții.

Din acel moment s-a declanşat războiul între druzi şi francezi. Înaltul comisar i-a dat ordin delegatului său din Damasc să-i invite pe cei mai importanți conducători druzi la o întrunire, la care aceştia să-şi expună doleanțele. Sub acest pretext se urmărea arestarea lor. Trei dintre conducători au căzut în cursă.

De data aceasta s-a întrecut măsura, astfel că, la 17 iulie, a izbucnit o revoltă condusă de sângerosul sultan El Atrah, care s-a soldat cu moartea a numeroşi soldați francezi.

— Şi asta încă nu este tot! promite Amal, pe un ton războinic. Druzii din şuful libanez s-au unit cu druzii din Djebelul sirian şi însumează acum peste cincizeci de mii de oameni.

— Eh, vedeți, atunci o să câştigați, spune Selma. De ce sunteți atât de neliniştită?

— Pentru că se pare că şi conducerea franceză se teme că vom câştiga. Şi, prin urmare, a trimis împotriva noastră şapte batalioane de infanterie, un escadron tunisian şi cavalerie cireaşă, conduse de generalul Gemalin. Artileria lor este foarte bine dotată şi ne bombardează satele până nu mai rămâne decât cenuşă şi fum. Druzii noştri luptă ca leii, dar pot ei, oare, cu armele lor vechi, să facă față tunurilor franceze?

— Veți câştiga, Amal! Sunt convinsă că veți câştiga, aşa cum şi noi, în Turcia, am învins armatele străine.

Noi?... Care noii? Au trecut anii şi Selma nu reuşeşte şi nu va reuşi să se obişnuiască cu acest paradox incredibil: victoria țării sale şi izgonirea familiei ei. Undeva în istorie s-a produs o eroare...

— Ce este însă mai rău, adaugă Amal, este că francezii sunt convinşi de dreptatea lor. Ne împart țara, ne împart populația şi susțin că, în realitate...

— Ce înseamnă, de fapt, realitatea?... izbucneşte Selma.

Realitatea este aceea care îi obligă să vă omoare? Realitatea este şi aceea care l-a obligat pe Mustafa Kemal să ne exileze? Am crezut multă vreme că este vorba de o neînțelegere, care trebuie doar lămurită; i-am luat în nume de rău mamei mele că, în loc să-şi dovedească nevinovăția, a preferat să tacă. Ce proastă am fost! Eram prea tânără ca să pricep... Nu râdeți, am de-abia paisprezece ani, este adevărat, dar nu asta contează. M-am maturizat când am descoperit că a fi de bună-credință nu rezolvă nimic şi că întrebarea care se pune nu e „ce este adevărat?", ci „cine este cel mai puternic?" Din acel moment am renunțat la văicăreli şi mi-am propus ca, într-o zi, să devin eu cea mai puternică.

— Aha, o conspirație!?

Zeflemistele sunt cele două „nedespărțite", Marie-Laure şi Marie-Agnès, fiice de ofițeri ai armatei franceze. Amal se pregăteşte de luptă.

— Câtă perspicacitate. Ne întrebăm, într-adevăr, care ar fi cel mai eficace mijloc de a vă izgoni din Liban.

— Vai, dar liniştiți-vă, micuța mea. În fond, fără noi, țara voastră ar mai fi şi acum o provincie aservită otomanilor.

Marie-Laure o priveşte de sus.

— Terminați cu istoriile astea, intervine Marie-Agnès, am putea fi auzite; iar dacă vor afla maicile noastre că discutăm despre politică ne vor exmatricula.

— Desigur, acum, după ce ne-ați jignit, vă retrageți, protestează Selma.

— Ei, ei, prințesa ne cere satisfacție, spune Marie-Laure laconic. Excelent! Propun să rezolvăm acest conflict în plan sportiv şi vă ofer posibilitatea de a vă alege armele: alergare sau săritură.

— Săritură.

Marie-Laure este cu cel puțin zece centimetri mai înaltă şi Selma ştie că la alergare n-ar avea nicio şansă.

Terenul de sport este aşezat puțin lateral față de clădirea principală. Pe partea dreaptă se află groapa de nisip şi un

schelet metalic, cu mici bare de fier, care pot fi fixate la diverse înălțimi.

— Începem la 2 metri? propune Marie-Laure.

— Bine.

— Acum este rândul dumneavoastră, deoarece vă considerați cea ofensată.

Elevele s-au adunat curioase în jurul gropii. Două dintre ele s-au oferit să mute bara cu câte 20 cm la fiecare săritură.

Prima săritură a fost o joacă de copii; o aterizare moale.

— 2,20, anunță eleva care şi-a asumat rolul de arbitru, iar Selma şi Marie-Laure reuşesc cu brio.

— 2,40! Situația începe să devină serioasă.

Amândouă se concentrează şi sar în nisip.

— 2,60! anunță arbitra.

Selma se află pe bara de fier şi priveşte în jur. Prietena ei Amal, palidă, îi face semne de încurajare. Selma este puțin nervoasă, n-a sărit niciodată de la o asemenea înălțime, dar este atâta nisip jos încât n-ar trebui să-şi facă probleme. Unu, doi, trei şi hap… a reuşit. Marie-Laure sare şi ea.

— 2,80!

Selma urcă încet treptele scării. Jos s-a lăsat liniştea: douăzeci de perechi de ochi o urmăresc. Nu poate să dea înapoi tocmai acum. Sare. Ştie că a greşit… Aude un pocnet, simte o arsură şi o durere insuportabilă, dar, în acelaşi timp, se simte uşurată. S-a sfârşit, nu mai trebuie să-i fie frică.

Aude țipete, totul se învârte în jurul ei…

Unde se află? Ce s-a întâmplat? De ce o stropeşte măicuța Jeanne cu apă rece?

Durerea din piciorul drept o readuce la realitate.

— Nu vă mişcați! Ambulanța trebuie să sosească din clipă în clipă. Câtă imprudență, putea să vă coste viața! Dar de ce ați sărit de la o asemenea înălțime?

Pe fața Selmei apare o grimasă de durere.

— Mă antrenam… pentru jocurile olimpice.

Fetele se destind, câteva eleve zâmbesc chiar. Marie-Laure

nu mai rezistă.

— Este vina mea, măicuță, eu am…

— Da, dumneata, m-ai încurajat să practic sportul, o întrerupe vehement Selma, dar ar fi trebuit să-mi dau şi singură seama că nu mă pot măsura cu dumneata.

Măicuța Jeanne oftează:

— Vezi, copilul meu, unde duce mândria?

Apare ambulanța şi Selma este urcată în maşină, în timp ce elevele se înghesuie să-i spună la revedere. Amal plânge, iar Marie-Laure, lângă ea, este palidă.

— Pe curând, Selma. Să vă întoarceți repede.

Se privesc în ochii şi-şi zâmbesc timide. Selma le observă: de fapt este bucuroasă să şi-a rupt piciorul.

Fractura e destul de complicată, iar doctorul îi recomandă şase săptămâni de odihnă la pat. Amal o vizitează în fiecare zi după terminarea orelor.

— Nu voi uita niciodată ceea ce ați făcut pentru mine. Toată şcoala vorbeşte despre curajul dumneavoastră şi, în primul rând, vă sunt recunoscătoare că n-ați spus nimic. Le-ați dat o lecție.

Amal o ajută pe Selma să-şi facă temele, şi cele două fete îşi povestesc vrute şi nevrute, până seara târziu.

Amal şi-a pierdut mama la vârsta de doi ani şi a fost crescută de o mătuşă, o verişoară a Sid Nazirei, conducătoarea druzilor.

— Am văzut-o o singură dată pe Sid Nazira, în palatul ei, la Mukhtara, undeva în adâncul munților Şuf, dar nu voi uita niciodată această zi… Era îmbrăcată într-o rochie simplă, neagră, şi şedea pe un divan, iar părul îi era acoperit de un voal alb, pe care îl poartă de obicei țărăncile noastre. Cu toate acestea, arăta ca o regină.

Amal îşi aminteşte şi de prezența celor douăzeci de conducători care se aflau acolo pentru a-i cere stăpânei lor un sfat. În semn de respect față de ea, erau neînarmați, iar fețele lor aspre şi ridate exprimau timiditate în fața acestei

femei.

— Sid Nazira i-a ascultat cu mare răbdare, după care le-a pus tuturora aceeaşi întrebare. La urmă, toți au căzut de acord şi i s-au aruncat la picioare, sărutându-i tivul rochiei în semn de mare cinstire.

— Asta îmi aminteşte de mama mea sau, mai degrabă, de ceea ce a fost mama mea. Săraca annecim, de când am fost exilați, s-a schimbat atât de mult…

— Dar tatăl dumneavoastră?

Ochii Selmei se întunecă.

— Eu nu mai am tată.

— Vă rog să mă scuzați, n-am ştiut…

— Nu ştie nimeni în afară de mine.

Două luni mai târziu, Selma se duce din nou la şcoală, ajutată de cârje. Este primită cu multă căldură şi simpatie; colege care nu i-au adresat niciodată vreun cuvânt roiesc acum în jurul ei.

— Mă bucur că v-ați întors.

Marie-Laure se apropie de Selma.

O propoziție banală, dar toți au înțeles că, fiind rostită de şefa franco-maronită, pecetluieşte împăcarea.

La plecare, Marie-Laure îi propune Selmei să o conducă acasă. Ca şi celelalte franțuzoaice, Marie-Laure dispune de o maşină cu şofer, care o duce şi o aduce de la şcoală. Selma este tentată să accepte, dar privirea tristă a lui Amal o opreşte.

— Mulțumesc, simt nevoia unei plimbări în aer liber şi, apoi, Amal s-a oferit să-mi ducă cărțile.

— Păcat. Aş fi vrut să lămurim unele probleme, dar, aveți dreptate, credința înainte de toate.

Marie-Laure reuşeşte cu greu să-şi mascheze dezamăgirea.

Selmei îi pare rău că a refuzat această mână întinsă, are impresia că a greşit undeva.

Câteva zile mai târziu, în timpul unei ore de literatură, Maica superioară apare în clasă, însoțită de un domn distins,

care poartă un fel de fes şi un baston cu mâner de argint.

— Vă rog să ne scuzați, maică Térésine, că vă întrerupem lecția, dar Excelența sa damadul Ahmet Nami-bei, guvernatorul Siriei, ne-a făcut o mare onoare vizitându-ne instituția. De altfel, nepoata sa se află în clasa dumneavoastră. Veniți Selma şi salutați-vă unchiul.

Selma se înroşeşte şi se ridică cu ajutorul cârjelor; schițează o plecăciune, dar este întreruptă de râsul zgomotos al guvernatorului.

— Când erați mică, nu-mi amintesc să fi fost timidă. Aşa că, iubită nepoată, nu vă mai agitați inutil, altfel riscați să vă rupeți şi celălalt picior.

Guvernatorul o ciupeşte părinteşte de obraz.

— Dar cum s-a întâmplat aşa ceva?

Selmei îi vine să intre-n pământ; tocmai acum, când a fost acceptată de ceilalți, devine din nou centrul atenției. Se bâlbâie:

— Nu s-a întâmplat nimic deosebit, Excelența voastră. Am sărit de la o înălțime prea mare.

— Un concurs?

— Într-un anumit fel…

— Bravo! exclamă guvernatorul. Aşa se recunoaşte sângele otoman. Tot înainte, iubită nepoată!

Selma s-a înroşit toată. Pe deasupra se mai aflau acolo şi doi fotografi care s-au pus imediat pe treabă; mâine îi vor apărea cu siguranță pozele în ziare şi colegele o vor considera din nou o încrezută.

Dar, spre marea ei surprindere, colegele ei fost de-a dreptul impresionate de eveniment. În ziarul „L'Orient", la rubrica „Ştiri din viața mondenă", a apărut fotografia Selmei cu guvernatorul, însoțită de următorul text: „Micuța prințesă neînfricată". Părinții tuturor elevelor au devenii curioşi să o cunoască pe nepoata acestui om în care se puneau atâtea speranțe. Damadul Ahmet Nami-bei a fost numit recent în postul de guvernator al Siriei de către înaltul comisar francez

Henry de Jouvenel. Acesta speră ca, prin numirea unui otoman, dar care e şi rudă cu conducătorii druzi, să se soluționeze toate problemele existente.

În decursul unei săptămâni, Selma a primit o mulțime de invitații de la mai toate colegele ei, cele care întotdeauna povesteau despre vizitele şi primirile lor fără să o invite vreodată până acum. Le-a mulțumit politicos, deşi a fost tentată să le bruscheze, spunând că va cere permisiunea mamei sale.

Şi eu, eu nu contez deloc? Pentru ele sunt doar un titlu, nimic mai mult. Şi eu care am crezut că le-am câştigat simpatia. Ce prostie!

Selma are ochii înlăcrimați.

— Nu fiți supărată, nu merita ele atâta cinste.

— Ştiu, Amal, dar n-am încotro. Simt o mare nevoie să fiu iubită.

— Dar eu vă iubesc, Selma, spune timidă Amal. Ştiu că asta nu înseamnă mult.

— Amal, pentru mine înseamnă foarte mult.

Selma încearcă să zâmbească şi-i strânge mâna prietenei sale.

— Este adevărat, Amal, că tu mă iubeşti, dar de ce? Pentru că şi tu eşti o rățuşcă urâtă, la fel ca şi mine? Pentru că noi suntem musulmane, şi aceste creştine ne disprețuiesc?

În următoarele săptămâni, Selma nici nu se mai oboseşte să deschidă plicurile ce conțin invitații la ceaiuri. Consideră că scopul acestor reuniuni este de a te prezenta cât mai elegant îmbrăcată şi tema principală de discuție o constituie bârfirea celor absenți. A auzit că se şi dansează. Marie-Agnès a anunțat că la ceaiul ei de la ora cinci vine şi un profesor de dans care să le învețe charlestonul. Oricum, n-are rost să se gândească la petrecere pentru că nu are o rochie potrivită pentru asemenea ocazii, şi apoi acceptarea invitației

presupune o reciprocitate, iar asta costă bani.

Familia trăieşte deja dintr-un buget redus. O dată la două-trei luni vine un bijutier armean, care le este foarte devotat, deoarece şi-a petrecut tinerețea la Istanbul. Sultana îşi vinde câte o bijuterie, pentru a putea supraviețui, dar şi această rezervă este epuizabilă.

Cel ce se ocupă de afacerile familiei este Zeynel, care face aprovizionarea, iar sultana nu are niciun fel de observație dacă masa este mai sărăcăcioasă. Pe de altă parte, îi ajută pe cei săraci din cartier; dărnicia ei este cunoscută.

Un african a adus un mesaj. O scrisoare cu siglă regală.

— Ia te uită, îşi spune amuzantă sultana, mulțumită englezilor, Khediv a devenit prințul Egiptului şi, dacă se va arăta şi în continuare la fel de supus, poate va obține şi titlul de rege.

Dar astăzi toleranța ei ironică este marcată de dezamăgire; nu poate uita că acest demnitar laş a refuzat, în 1929, să ofere azil familiei imperiale.

Scrisul mare şi greoi trădează o personalitate pătrunsă de sentimentul propriei valori. Este vorba despre o nepoată a împăratului Fuad, prințesa Zubeyda, care, aflându-se în tranzit prin Beirut, doreşte o convorbire cu sultana. Aceasta îi trimite o scrisoare cu antet regal, invitând-o la ceai pentru a doua zi.

În prag se arată sultana: poartă un superb colier de smaralde, cu un diamant mare în mijloc.

Privirile prințesei Zubeyda sunt atrase de bijuteria de la gâtul sultanei.

— Poftiți, vă rog.

Zubeyda recunoaşte îndată tonul poruncitor pe care de mic copil nu l-a putut suferi, dar pe care a tot încercat să-l imite. Prințesa face o temenea adâncă, ducând mâna de la inimă la buze şi în final la frunte. Când se ridică, observă

privirea rece şi iscoditoare a sultanei, care se aştepta la efectuarea a trei temenele, conform tradiției de la curtea otomană. În această cămăruță a modestei ei case din Beirut, sultana este mai mult ca oricând „o sultană". Tânără femeie se înroşeşte şi, până la urmă, face temenelele cerute de etichetă.

Sultana îi zâmbeşte şi-i oferă un loc pe un mic scăunel de lângă fotoliul ei. De-abia când se aşază, prințesa observă că din această poziție trebuie să-şi ridice capul pentru a se putea adresa gazdei: la fel era şi când exista tronul, la ale cărui picioare erau situate scaunele prințeselor…

Zubeyda se simte din ce în ce mai stingheră şi nu ştie cum să aprecieze acest gest — drept o jignire? — dar tonul prietenos al sultanei infirmă această presupunere.

Următoarea oră este una dintre cele mai lungi pe care le-a petrecut vreodată Zubeyda în viața ei. Ea, care venise să se bucure de nenorocirea acestei familii, pe care a invidiat-o dintotdeauna, şi să-i ofere o mică sumă de bani, ea a fost întâmpinată cu o demnitate şi o aroganță care le întrec pe cele din vremea domniei familiei. Toată bârfa despre sărăcie… nu, s-a vorbit chiar despre mizerie. Cum de s-a lăsat înşelată? Casa nu este de fel mare, dar bijuteriile sultanei şi primirea fastuoasă contrazic cele auzite.

De îndată ce îi permite eticheta, prințesa se ridică şi îşi ia rămas-bun, de data aceasta fără să omită cele trei temenele. Sultana îi zâmbeşte maiestuoasă.

Nefericita Zubeyda n-a mai apucat să audă râsetele care s-au dezlănțuit după plecarea ei.

— Doamna nu şi-a crezut ochilor. Sper să fi fost o lecție bună.

— Nu o vom revedea atât de curând. Haideți copii, prăjiturile sunt delicioase.

Selma, Hayri, Zeynel şi cele două kalfalare care au jucat rolul servitoarelor — cu toții sunt încântați. Sultana i-a jucat un renghi admirabil acestei încrezute. La petrecere se află şi

un bărbat micuț, care este bijutierul armean, atât de devotat lor. O oră mai târziu, acesta îşi ia rămas-bun, părăsind casa cu frumosul colier şi serviciul din aur, pe care sultana le împrumutase pentru această ocazie specială.

Capitolul III

— O scrisoare pentru mine?

Selma priveşte mirată timbrul din Irak. Cine i-a scris? Doar nu cunoaşte pe nimeni acolo.

Poştaşul o oprise pe tânăra fetiță tocmai când pleca spre şcoală.

— Trebuie să semnați. Mulțumesc, domnişoară!

Selma cântăreşte curioasă plicul în mâini; scrisul i se pare cunoscut şi, totuşi… bagă plicul în geantă.

Întârziase şi avea lucrare de control la geometrie.

Exercițiul a fost simplu. La ieşire s-a discutat aprig despre soluție, dar Selma era grăbită să plece.

— Mă scuzați, dar am o întâlnire.

Fără nicio explicație, o lasă baltă pe Amal, care ar fi vrut să verifice rezultatele.

În loc să se îndrepte spre casă, Selma porneşte spre parcul de la malul mării. Găseşte o bancă pe care se aşază şi deschide nerăbdătoare plicul:

„Bagdad, 1 mai 1926

Iubita mea fiică,

Vă trimit aceste rânduri, ca un fel de mesaj într-o sticlă, pentru că, în decursul celor doi ani de când vă tot scriu, nu mi-ați răspuns niciodată. S-au pierdut scrisorile mele sau n-ați vrut să-mi răspundeți?

Vă rog să mă credeți că tatăl dumneavoastră este tare nefericit că şi-a pierdut fiica lui iubită. Desigur, eu sunt cel vinovat, am crezul că țara are nevoie de mine şi de aceea am ales să rămân, despărțindu-mă de voi. Dar ce eroare…

De atunci nu trece o zi fără să regret opțiunea mea. Vă rog să mă înțelegeți şi… să mă iertați. Mă simt tare singur şi aş fi vrut să fiu alături de voi, să vă urmăresc evoluția. Ați fost un copil extraordinar şi sunt convins că acum sunteți o domnişoară fermecătoare.

M-am gândit că poate doriți să vă revedeți tatăl, după atâta timp. La ora actuală dețin funcția de consul la Bagdad. Este un oraş minunat pe care aş dori să-l cunoaşteți. Dacă vă hotărâți să veniți, vă rog să-mi comunicați, şi eu vă voi trimite bani de călătorie. Puteți rămâne câteva luni sau poate mai mult timp — dacă vă va plăcea. Nimic nu m-ar putea bucura mai mult.

Aştept cu nerăbdare un răspuns.

Tatăl dumneavoastră, care vă iubeşte.

P.S. *Desigur, doresc să-l văd şi pe Hayri, dar mai întâi ar trebui să-şi termine studiile. Vă rog să-i transmiteți salutările mele şi sultanei. Allah să vă aibă în pază".*

„Tatăl meu!... Tatăl meu?"

Selma este supărată, dar şi fericită în acelaşi timp.

„De ce îmi faceți toate astea? Mă părăsiți, după care vreți să ne vedem din nou, mă iubiți, după care nu mă mai iubiți, iar acum mă iubiți din nou... Ce însemn eu oare?"

Fetița de pe bancă plânge cu sughițuri.

„V-am lipsit... Şi eu? V-ați gândit cum a suportat «micuța şi iubita fiică» această trădare? Pentru că m-ați trădat. De mult doreați să vă retrageți, am simțit asta. Ordinul de exil a fost un simplu pretext.

Tatăl meu...

Am fost foarte supărată pentru că ați plecat fără să vă luați rămas-bun de la mine... Dacă mi-ați fi vorbit, ar fi fost totul mai uşor.

Ați crezut că nu voi înțelege? La vârsta de treisprezece ani nu mai eşti un copil, şi uneori înțeleg lucrurile mai bine decât adulții. Mi-ați luat toată puterea când m-ați părăsit fără un cuvânt... Am suferit cumplit, baba, dacă ați şti?!"

Cât timp a sunt pe bancă? Se lăsase seara.

Acasă o întâmpină o familie speriată şi agitată. Zeynel, cu receptorul în mână, încerca a nu ştiu câta oară să telefoneze la comisariatul de poliție. Singurul care izbucneşte în râs

este Hayri.

— Nu v-am spus eu că s-a plimbat? Ne-am agitat degeaba.

Sultana recunoaşte, dintr-o privire, că fiicei i s-a întâmplat ceva important.

— Ce s-a întâmplat, Selma?

Selma nu o bagă în seamă şi se îndreaptă furioasă spre Zeynel.

— Cine a ascuns toate scrisorile pe care tatăl meu mi le a trimis în decurs de doi ani?

Toți tac îngroziți. Pentru prima oară de la plecare, cineva îndrăzneşte să pronunțe numele lui Hayri Rauf-bei în prezența sultanei. Dar Selmei nu-i pasă de convenții. Acum, furioasă, întreabă din nou, apăsând pe fiecare cuvânt:

— Cine a ascuns scrisorile tatei? Cine?

Sultana o întrerupe cu voce tăioasă:

— Vă rog să vă reveniți, prințesă, şi să nu-i faceți reproşuri lui Zeynel. Eu am luat acele scrisori şi le-am distrus.

Selma îşi priveşte uimită mama.

— Dumneavoastră, annecim? Dar de ce? Ştiați doar cât sufăr din cauza tăcerii lui!

— Ați fi suferit şi mai mult. (Sultana se înmoaie şi o prinde pe Selma de mâini.) V-ați fi chinuit, ați fi pus o mulțime de întrebări. Am considerat că e bine ca această despărțire, pentru că o despărțire a fost, să fie definitivă. Ştiți, la început n-a fost uşor, dar până la urmă ați reuşit să uitați.

— Să uit? Annecim, chiar ați crezut că-l voi uita pe tatăl meu?

— V-am dorit binele şi... mai cred şi acum că am avut dreptate. Vedeți şi singură în ce stare vă aflați!

Ochii Selmei lucesc, buzele sunt strânse... „Să nu spui nimic ce-ai putea să regreți după aceea...” Să fugă... dar distanța până la uşă se măreşte... Să ajungă în camera ei... să întoarcă chiar cheia în uşă... să nu mai vadă pe nimeni, pe nimeni.

Deodată, se prăbuşeşte pe podea.

„Îți vei omorî mama şi tatăl!” Care era oare a şasea poruncă?

„Aveți într-adevăr un cap ca o sită”, o mustra micuța Barnabé.

„Da, maică Achillée."

Dacă vine bunicul
să vă spânzure pe toți de picioare
şi atunci puteți povesti tuturora
că sultanul a înnebunit.
…Mi-e atât de frig…
Ca un spiriduş
Rece este dimineața
Călduroasă seara
Se sufocă în dulap.

„… Toți aceşti oameni! Cine sunt femeile îmbrăcate în alb care plâng? Şi groapa aceasta care se măreşte nu este… NU! Nu mă îngropați, n-am murit, opriți-vă!”

„Săraca, nici n-a observat că este moartă.”

„Şi acum a mai şi înnebunit. Ce durere pentru admirabila ei mamă! N-a fost oricum niciodată întreagă la minte.”

„Tatăl ei a murit de durere, ea l-a ucis.”

„Nu este adevărat! Tatăl meu mă iubeşte, eu sunt iubita lui micuță”.

Toată clasa izbucneşte în hohote. „Amal, şi tu eşti de partea ei?”

„Ce se cântă acum, *God save the queen?* Este, oricum, mai bine aşa. Ce? Nu mai este valabil? Eu nu sunt regină! Ba da, eu sunt regină pentru că părinții mei sunt regi. Mama mea a murit tânără, dar n-am ucis-o eu”.

— Domnule doctor, vă rog să-mi spuneți adevărul. Se va însănătoşi?

Sultana este de o paliditate cadaverică. De o săptămână veghează, fără întrerupere, lângă patul Selmei.

— Nu ştiu sultană, a fost un şoc pe un fond deja fragil. Au existat şi antecedente în familia dumneavoastră?

— Nu, doar tatăl meu avea… anumite perioade melancolice, depresive.

— Mă scuzați că vă întreb, dar tatăl dumneavoastră a avut crize asemănătoare? Trebuie să ştiu adevărul.

— Nu ştiu sigur, eram foarte tânără pe vremea aceea, iar când era bolnav, noi, copiii, eram ținuți deoparte. Apoi se însănătoşa.

— Deci n-ați ştiut de crizele de nebunie ale tatălui dumneavoastră şi, după părerea dumneavoastră, nici fiica dumneavoastră nu ştie. Asta explică totul.

— Nu vă înțeleg…

— Sunt convinsă că ați auzit de Siegmund Freud, psihiatrul austriac, ale cărui teorii în domeniul bolilor mintale au revoluționat această ştiință. Eu le-am studiat atent şi le-am corelat cu experiențele mele practice, trăgând anumite concluzii. După Freud, aş afirma că fetița dumneavoastră se confruntă cu o problemă pe care nu este în stare să o rezolve. O situație banală din care fiecare se refugiază în muncă, în distracții, în băutură sau în orice altceva ce ar putea anestezia. Alții însă, cei mai sensibili, preferă o fugă în nebunie.

— Preferă acest lucru?

— Da, prințesă, putem spune liniştiți, preferă sau se decid, cu toate că ei nu conştientizează acest fapt.

— Dar, atunci… fiica mea…?

Doctorul este atât de concentrat asupra discursului său încât nu aude întrebarea.

— Deci, cum vă spuneam. De ce această hotărâre, şi nu alta mai „rezonabilă?" Pentru că există foarte multe motive din acest punct de vedere şi, de cele mai multe ori, există totuşi o influență din partea unei persoane pe care o stimăm

sau chiar ne identificăm cu ea. De aceea v-am întrebat dacă fiica dumneavoastră ştia de accesele de nebunie ale bunicului ei. În caz că ştia — prin intermediul servitorilor se află mai tot — să sperăm că această identificare nu va dura prea mult. Când vor slăbi tensiunile, atunci, eu, doctorul Ukhan, vă asigur că această identificare maladivă va dispărea de la sine. Dar trebuie să o ajutaţi, sultană!

— Fac tot ce-mi spuneţi, doctore!

— În primul rând, trebuie să vă odihniţi şi să vă lăsaţi fiica în grija celorlalţi. Pentru că în această stare, şi poate chiar din cauza acestei stări, ea vă recepţionează frica, ceea ce fi va accentua sentimentul de vinovăţie vizavi de persoana dumneavoastră. Nu ştie cum să vă fie pe plac fără a-l trăda însă pe tatăl ei, şi viceversa. De aceea, se refugiază tot mai mult în irealitate. Reţeta mea este următoarea: lăsaţi copilul în pace.

— Consideraţi că prezenţa mea la patul ei ar putea fi dăunătoare?

— Nu consider, sunt sigur de aceasta. Complimentele mele, sultană.

— Doctorul ăsta este un măgar şi un mojic! Cum ar putea dragostea de mamă să-i dăuneze copilului?

Sultana se plimbă agitată prin cameră.

— Şi este considerat drept cel mai bun psihiatru din oraş… Ce să fac acum?

— Dacă îmi permiteţi, sultană, intervine Zeynel, cu capul plecat, ascultaţi-i sfatul! Nu cred în prostiile pe care le-a spus, dar aveţi totuşi nevoie de puţină odihnă. Nu vă îngrijoraţi, voi veghea eu la căpătâiul prinţesei şi vă voi anunţa în caz că apar schimbări alarmante.

„— Vei plăti, spun umbrele care se îngrămădesc în jurul Selmei.

— Dar ce am făcut?

— Ha, ha, ha! Nu întreba ce-ai făcut!

— Vă jur că nu ştiu nimic.

— Nu veți şti niciodată, tocmai aceasta este pedeapsa: să ştii că ai făcut un mare rău, dar să nu şti ce anume.

— Nu vă înțeleg...

— E simplu, dacă faci un rău de care ştii şi dacă vei fi pedepsită pentru ce ai făcut înseamnă că te-ai eliberat de el. Vei socoti ca necesare răul pe care l-ai făptuit şi suferințele pe care le înduri, iar după o perioadă de timp consideri că ai plătit suficient. Ar fi mult prea simplu. De aceea, noi nu te vom pedepsi. Tu meriți iadul, iar iadul este atunci când nu eşti pedepsit.

— Nu, vă rog, nu-mi faceți una ca asta! imploră Selma, încercând să prindă o umbră, pe care, cu toate eforturile, nu reuşeşte să o atingă. Vreau să mor, suspină ea.

— Dar ce ți s-a explicat până acum? (Vocile se transformară într-un fluierat iritant.) În lumea noastră, lumea cea adevărată, şi nu în cămăruța ta mizeră, şi cu atât mai puțin în țara ta nenorocită, nu se moare. Nu există viață şi moarte, adevăr şi minciună, nu există început şi sfârşit. Iar ceea ce ai făptuit tu nu are importanță pentru că nu există bine şi rău, dreptate şi nedreptate. Este o lume infinită, care nu cunoaşte reguli.

— Bine, atunci dacă ceea ce am făptuit este lipsit de importanță, de ce nu mă iertați?

— Ai cu adevărat o idee fixă. Pricepe o dată că şi dacă vrem nu putem s-o facem. Vezi, avem privilegiul de a fi libere, şi această libertate ne împiedică să luăm şi cele mai mici decizii. Noi suntem precum balanțele, pentru care nimic nu are greutate.

Selma se răsuceşte furioasă în pat.

— Asta nu înseamnă nimic, protestează ea.

— Se poate, dar atunci ştii tu, personal, cuvinte care să fi însemnat ceva? Cum ar putea cuvintele voastre, simple, formulate de minți luminate, să cuprindă realitatea? Despre aşa ceva nici nu poate fi vorba, nu încercați să ieşiți din

dulapul vostru tridimensional. Cei ce au încercat au fost internaţi de propriii fraţi şi declaraţi nebuni, pe urmă au fost arşi pe rug sau crucificaţi. Noi n-am intervenit deloc, n-a fost nevoie. Crede-mă, este mai bine să rămâi în colţul tău, plicticos şi mărginit. Să ştii că nemărginitul este şi el monoton: încăperi nelimitate, niciun zid de care să te sprijini, nicio uşă, care se închide, mori de frig, nicăieri o protecţie, peste tot o întindere fără margini. Este atât de obositor!"

„... În sfârşit, a adormit. Cât de îmbujorată şi umedă este micuţa mea fetiţă!" Zeynel o acoperă grijuliu cu o pătură, nu pentru a o proteja de răcoare, ci de influenţele rele care o bântuie. În momentul în care Selma se lupta cu fantomele, eunucul şi-a luat Coranul în mâna dreaptă şi s-a uitat în toate dulapurile, deşi astăzi se consideră că spiritele sunt nişte poveşti de adormit copiii. El, Zeynel, îşi aminteşte de copilăria sa din Albania, când, înainte de culcare, se puneau în faţa uşii fructe şi pâine pentru înfometatele spirite, ca nu cumva să le vină ideea de a pătrunde în casă. Şi, de regulă, dimineaţa nu mai găseai nimic în faţa uşii.

O mângâie timid pe obraz. Dacă l-ar vedea cineva, n-ar considera oare acest gest o lipsă de respect? Un moment de absenţă sau o dorinţă senilă de a atinge o piele tânără? Dacă l-ar tortura cineva şi tot n-ar spune adevărul!... Acest secret îngrozitor şi scump nu-i dă pace, îl ajută să supravieţuiască în momentele de mare nenorocire, să se înalţe ca un împăcat, ca un Dumnezeu, ca un bărbat!

„Baba!"

Selma s-a ridicat şi ţipă, cu ochii îngroziţi.

— Nu mă ucide! aruncă pumnalul, eu sunt fetiţa în cea mică.

— Nu mă recunoşti? Uite, îmi jupoi pielea!

Se zgârie pe faţă şi îl împinge la o parte pe eunucul care încearcă să o oprească.

— Vezi, eu sunt! Nu-ți mai recunoşti bebeluşul? Micuțul tău bebeluş? (Selma s-a ghemuit.) Mă mai vezi? Mă fac mică, mică ca o scoică roz pe care tu o vei băga în buzunar. Nu vreau să te deranjez, îți promit. Dar, spune, mă vei mângâia din când în când?

— Da, micuța mea, te voi mângâia, nu-ți fie teamă.

Zeynel o mângâie pe frunte.

— Îmi bat cuie în cap, ca să mă împiedic să gândesc. Baba, nu mă părăsi!

— Sunt cu tine. Cicim, linişteşte-te, nu te voi părăsi niciodată.

Tremurând toată, Selma se cuibăreşte în brațele eunucului.

— Te iubesc atât de mult, te iubesc numai pe tine!

Zeynel o strânge la piept şi o legănă drăgăstos. Ochii lui mari s-au umezit de emoție. „Şi eu, dacă ai şti cât de mult te iubesc. Niciun tată, înaintea mea, nu şi-a iubit atât copilul".

Tată… el, de care râdeau pe ascuns servitoarele… A visat sau a trăit acea noapte binecuvântată… de-acum şaisprezece ani?

Sultana sa dormea într-un pat mare acoperit de voaluri de ceață. S-a pornit un vânt puternic care l-a împins spre stăpâna sa, regina sa. Un Zeynel care nu a existat până atunci, mai liber şi mai încrezător în sine decât a fost vreodată, a sărutat-o pe fruntea cea albă. L-a cuprins un fel de amețeală. După aceea… nu-şi mai amintea nimic.

Nouă luni mai târziu, s-a născut Selma. Toți se entuziasmau de asemănarea ei cu Hayri-bei. Zeynel tăcea, dar întregul său corp striga după această micuță ființă ca după o recunoaştere.

A izgonit demult această idee nebunească, care îl chinuia şi care reapărea, mai ales în aceşti ultimi ani, când exilul i-a reunit într-o… într-o familie.

Şi astăzi, micuța lui fiică îl strigă.

Derutat, se desprinde de ea ca să o privească mai atent.

— Micuța mea Selma… Tu eşti minunea mea, răsăritul meu de soare, cadoul zeilor, o lacrimă pe care a vărsat-o Allah asupra nenorocirii mele…

Selma îl ascultă încântată.

— Mai departe, baba! Povesteşte-mi ceva frumos…

— Săraca mea floricică, o singură rază de soare şi tu înfloreşti… hai, odihneşte-te pe umărul tatălui tău. Înțelegi acum?

— Da, murmură Selma, cu ochii întredeschişi.

— A fost o tortură, dar ce era să-ți spun? Nu m-ai fi crezut niciodată. A trebuit să afli singură secretul nostru.

— Secretul nostru…

— Promite-mi că nu-l vei spune nimănui. Ne vor considera nebuni. Pot oare necredincioşii să creadă că Dumnezeu făptuieşte şi imposibilul?

Selma deschide mirată ochii. Ce îmbujorat e! De ce vorbeşte atât de tare? O ține de mână.

— Copilul meu, hai să binecuvântăm împreună nebunia; ea este drumul regal spre infinit, spre acel punct extrem, în care totul se contopeşte şi devine atât de clar… Să se înmulțească şi să se dezbine în mii de fosforescențe!

— Zeynel, am avut aşa un vis ciudat, dacă ai ştii…

Selma se trezeşte şi cască.

— Cât de târziu este? Mi-e o foame de lup. Afară e frumos? Bună ziua Lelia Hanim, îmi aduceți, vă rog, puțină dulceață de căpşuni?

— Căpş… kalfa se bâlbâie, cu ochii holbați. Mă recunoaşteți, prințesă?

— Dacă vă recunosc? Dar, Lelia Hanim, nu vă e bine? întreabă Selma neliniştită.

— Allah! Allah! Kalfa o ia la fugă, tremurând de emoție.

— Sultană! Prințesa… prințesa s-a însănătoşit!

— Dar ce s-a întâmplat? Am fost bolnavă? Ce-am avut, Zeynel?

— Aăă… n-a fost nimic grav, numai… o mică, o mică… un fel de gripă, asta a fost tot.

— Săracul meu Zeynel, dar prost mai ştii să minți. Este o ruşine pentru un bărbat care a slujit la curte!

— Annecim, de ce mă priviți aşa?

Sultana tocmai apăruse.

— Spuneți-mi, s-a întâmplat ceva?

— Un fel de febră, Selma, asta a fost tot.

De ce o îmbrățişează atât de tandru? Fetița tace. Dacă sultana nu-i răspunde, înseamnă că există o motivație serioasă pentru aceasta. Selma încearcă să-şi amintească — nimic, nu-şi aminteşte nimic… până la acel vis în care Zeynel spunea… Dar ce spunea, de fapt?

După două luni, Selma se hotărăşte să-i trimită totuşi o scrisoare tatălui ei. Îi scrie că nu va putea veni la Bagdad din cauza studiilor, dar că el ar putea să-i facă o vizită la Beirut.

Câteva săptămâni mai târziu, scrisoarea îi este returnată, fiind însoțită de o mică notă a ambasadorului: Hayri-bei a renunțat la postul său şi a părăsit țara. Noua sa adresă este necunoscută.

Selma priveşte nenorocită scrisoarea. Prea târziu… i-a scris prea târziu… A plecat, crezând că nu vrea să-l mai vadă! L-a pierdut din nou şi de data aceasta vina *îi aparține.* Nu-i vine să plângă, îi este doar foarte frig.

Capitolul IV

De pe o stâncă de lângă plaja Minet El Hosn, portul din Beirut poate fi contemplat într-o liniște deplină. Selma şi-a ales acest loc drept refugiu, departe de lumea zgomotoasă. În fiecare joi vine în acest loc, unde meditează şi se reculege. Acasă nu ştie nimeni de existența plimbărilor ei săptămânale. Joia nu se face şcoală, iar Selma pretinde că-şi petrece ziua la prietena ei Amal. O kalfalar o duce dimineața şi o aduce după-amiază.

Amal locuieşte împreună cu fratele ei Maruan, în vârstă de trei ani, într-o casă maiestuoasă din cartierul druzilor. Erau copii când le-a murit mama de angină pectorală; câțiva ani mai târziu a murit şi tatăl lor dintr-o căzătură de pe cal. Copiii sunt îngrijiți de către o mătuşă, care locuieşte împreună cu ei, o persoană în vârstă, a cărei nevoie mai mare de odihnă le îngăduie orfanilor o oarecare libertate.

Amal, şi ea singuratică, o înțelege pe Selma, îi înțelege dorința de singurătate. Nu-i pune niciodată întrebări despre lungile ei plimbări, ci o consolează doar atunci când se întoarce cu ochii înroşiți de plâns. Pentru că Amal nu este indiscretă, Selma începe să i se confeseze. Îi povesteşte despre tatăl ei, care n-a murit, cum lăsase ea să se înțeleagă, inițial, şi care îi trimite din când în când câte o carte poştală din diferite părți ale lumii.

— Prima a sosit din Brazilia, a doua din Venezuela şi chiar ieri am primit una din Mexic. Nici măcar nu pot să-i răspund pentru că nu-i ştiu adresa. Scrie că America de Sud este un continent deosebit, un ținut în care curajoşii îşi găsesc norocul. De îndată ce se va stabili, va trimite după mine şi îmi va asigura un trai demn de o prințesă. Dar nu întreabă niciodată ce-mi doresc eu de fapt.

În fond, ştie oare ce vrea? Totul i se pare ireal, aceste scrisori care nu aşteaptă un răspuns, acest tată care nu este

accesibil, toate planurile măreţe, promisiunile…

— Câteodată, îmi doresc să nu mai primesc scrisori de la el, să nu mai sper şi să fiu dezamăgită… Dar dacă nu mi-ar mai scrie, cred că… Vedeţi, Amal, eu îl iubesc… dar ştiu că mă poate părăsi oricând… şi atunci îl urăsc şi-i doresc moartea. Nu pot suporta să nu mă mai iubească! Nu mai ştiu ce este cu mine, nu mai ştiu ce să cred!

Amal păstrează tăcerea, instinctul o previne că, dacă ar vorbi, rana s-ar adânci şi mai mult. Ştie că prinţesa are nevoie de dragoste, şi ea i-o poate oferi.

Spre seară, când apare o kalfalar, care o însoţeşte spre casă, Selma este veselă şi relaxată. Dragostea lui Amal i-a dăruit forţă.

În faţa casei, opreşte o birjă. Cine o vizitează oare pe sultană?

Vizitatorii au devenit o raritate după ce sultana îşi bătuse joc de snobismul doamnelor din Beirut. Selma este mândră de atitudinea pe care sultana a adoptat-o faţă de acele curioase şi, totuşi, se gândeşte uneori că poate a plătit prea scump pentru comportamentul ei. E atât de singură…

Ea, în al cărei palat se vântura atâta lume, se discutau probleme politice, se organizau reuniuni familiale, ea, care se străduia să rezolve problemele tuturora, să-i mulţumească pe sclavii şi servitorii ei, ea a rămas închisă în casă, timp de doi ani, împreună cu două kalfalar şi un eunuc. Desigur, Zeynel nu este doar un eunuc, ci şi administrator, secretar şi sfetnic — dar prieten sau confident?

Selma îşi cunoaşte mama, ştie că nu se va destăinui niciodată în faţa unui supus, indiferent cât de disperată sau nenorocită ar fi. Nu e vorba de mândrie, pentru că sultana îl preţuieşte pe Zeynel mai mult decât pe mulţi alţi prinţi ai familiei, ci e vorba doar despre un sistem valoric adânc înrădăcinat, ce nu poate fi zdruncinat de nicio catastrofă. Nu poţi cere ajutor celor pe care, conform tradiţiei, trebuie să-i protejezi, celor cu care împărţi bucuriile, dar niciodată

necazurile.

În salon se află o persoană maiestuoasă, brună: sultana Naile, fiica sultanului Abdül Hamid. La Istanbul nu se vizitau aproape deloc, dar exilul i-a apropiat pe refugiați. În Beirut nu sunt prea mulți, pentru că majoritatea prinților şi prințeselor au plecat la Nisa, împreună cu califul, astfel încât acolo s-a format o mică curte. Tot la Nisa se află şi unchiul Fuad, şi sultana-fluture, al cărei vis dintotdeauna a fost să vadă Coasta de Azur. Selma se gândeşte des la mătuşa ei cea veselă. O fi fericită în Franța? Nu ştie nimic, pentru că sultana Fehime le scrie foarte rar. În schimb, primesc regulat veşti de la Fatma. Ea trăieşte, împreună cu soțul ei şi cei trei copii, la Sofia, unde duce o viață liniştită. „Ne descurcăm, facem progrese, scrie ea, şi-mi este din ce în ce mai clar că tot restul nu mai are importanță…".

Despre „tot restul" — exilul, o posibilă reîntoarcere — se discută acum. Verişoara Haticei are veşti proaste de la Istanbul. Mustafa Kemal i-a convins pe toți de existența unui complot prin care se urmărea uciderea lui, şi astfel a reuşit să-i aresteze pe cei mai importanți opozanți ai săi. Tot procesul a fost o farsă sinistră, acuzații au fost găsiți vinovați şi condamnați la spânzurătoare în această dimineață, de 27 august 1926 va avea loc execuția. Ştirea a fost anunțată de postul englez, care a mai anunțat că s-a restabilit liniştea în țară.

— Săraca Turcie! oftează sultana. Am tot aşteptat o reacție din partea poporului nostru, dar îmi dau seama acum cât de încătuşat este. Mă întreb dacă ne vom întoarce vreodată…

Era pentru prima oară când sultana îşi exprima această îndoială. Selma îi sărută emoționată mâna şi se aşează alături de ea.

— Annecim! Bineînțeles că ne vom întoarce. Toată lumea din Istanbul este nemulțumită: studenții, intelectualii, clerul, şi în primul rând comercianții. Vă mai amintiți de scrisoarea lui Memjian-aga adresată vărului său: „… În tot Bazarul se

înjură noul regim, iar dacă în Bazar există nemulțumiri, atunci nu este de bine. O să ne întoarcem în țară foarte curând".

Fetița a apelat la toată puterea ei de convingere pentru că nu voia ca mama ei să-şi piardă această speranță.

— Aveți dreptate, copilul meu. Câteodată sunt prea melancolică, dar nu trebuie să fiu luată în seamă.

Selma este îndurerată. Ştie că în acest joc amândouă se prefac şi că în realitate ştiu... Ştiu?... Dar ce ştiu?... Nimic! Sunt pe cale de a accepta înfrângerea. Dar ea, Selma, se va opune!

Surprinsă de o agitație puternică, Selma făureşte planuri strategice menite să le asigure reîntoarcerea în țara iubită. Până târziu în noapte, notează în jurnalul ei. De câte ori nu a auzit că atunci când îți doreşti cu adevărat ceva este suficient să vrei să reuşeşti. Ea vrea să se întoarcă la Istanbul şi aceasta e cea mai aprigă dorință a ei, la care nu va renunța.

Adormi de-abia în zori, dar sufletul îi era împăcat. Zilele următoare i s-au părut un vis, problemele cotidiene nu mai prezentau niciun fel de importanță acum când „ştia"! Toți sunt uimiți de veselia ei, şi la şcoală, şi acasă. Nici Amal nu înțelegea ce se-ntâmpla cu prietena ei.

Dar, într-o dimineață, Selma se trezeşte obosită şi descurajată. Privindu-şi camera banal mobilată, gândeşte: „Aceasta este realitatea!" O copleşeşte disperarea şi o apucă plânsul. Vai, cât urăşte ea acest Liban! Mereu aceeaşi mare albastră, acelaşi soare şi aceeaşi veselie... Nu se va întoarce niciodată la Istanbul, nu-i va mai aparține... S-a prefăcut tot timpul, şi-a făurit false speranțe — pentru cel ce trăieşte în exil, visele nu reprezintă planuri, ci simple subterfugii.

Nu mai ştie, nu mai înțelege de ce să ai curaj şi de ce să zâmbeşti când, de fapt, ai chef să plângi. Tot ceea ce ştie este că până şi animalele îşi au propria vizuină, propria bucată de pământ, fără de care mor.

— Cine i-a furat zâmbetul frumoasei mele verişoare?

Maiestatea sa regală, prinţul Orkhan, un nepot al sultanului Abdül Hamid, se află la volanul unui Delahay, alb şi luxos. Lucrează ca taximetrist, potrivit cu dorinţa sa de a-şi oferi serviciile tuturora şi, astfel, nimănui. Este un bărbat mic şi zvelt, cu o putere herculeană. Datorită temperamentului său vioi, i s-a întâmplat, în câteva rânduri, să-şi lase clienţii în drum pentru simplul motiv că s-a simţit jignit.

Selma îl admiră pe vărul ei Orkhan pentru vioiciunea şi lipsa sa de convenţionalism, ceea ce îl deosebeşte de fratele ei, Hayri, care la cei optsprezece ani ai săi, este un tip prea serios ce poartă numai costume negre, chiar şi în plină vară. Orkhan are douăzeci de ani şi nu ia nimic în serios. Refuză orice discuţie legată de Turcia şi se distrează pe seama toanelor verişoarei sale mai mici.

— Se simte sângele tău slav; se pare că l-am moştenit amândoi de la frumoasele ucrainence şi cergheze din haremul strămoşilor noştri. Aşa că, prinţesă, dă-i drumul, foloseşte-ţi libertatea! Ştiu foarte bine că la Istanbul ai fi stat închisă. Hai, fă-te frumoasă, că ieşim la plimbare.

Cei doi urcară veseli în maşină şi porniră la drum. Selmei, căreia îi plăcea viteza, se bucura din plin de această călătorie.

Se aflau pe şoseaua spre Damasc; trecuseră deja de Bhamdun, iar în faţa lor se înălţa lanţul muntos al Libanului, cu vârful Sannin, acoperit de zăpadă. Selma sări din maşină şi se îndreptă spre iarba înaltă, cu faţa spre cer şi cu mâinile ridicate, ca şi cum ar dori să îmbrăţişeze toată această minunăţie. Aude strigătele îndepărtate ale lui Orkhan, dar nu se întoarce, vrea să fie singură cu natura, să se regăsească în ea, această natură care-i este cea mai tandră prietenă, cea mai intimă şi care nu o va părăsi, ci îi va dărui noi forţe de viaţă, în acest spaţiu ea nu mai este Selma,

există pur şi simplu.

Pe drumul de întoarcere, Selma nu scoate niciun cuvânt. Orkhan interpretează această tăcere drept tristeţe şi încearcă să o înveselească cu tot felul de povestioare amuzante. Selma preferă tăcerea, dar n-are cum să-i explice vărului ei că liniştea poate fi un camarad mărinimos şi că pentru ea cuvântul „singurătate" semnifică răsăritul soarelui.

Sultana se ofilea pe zi ce trecea. Realegerea lui Mustafa Kemal în funcţia de preşedinte, în noiembrie 1927, a fost un puternic şoc pentru ea, o ultimă dovadă că poporul turc nu va interveni pentru o reîntoarcere a familiei imperiale…

Starea ei de sănătate devenea din ce în ce mai critică. Doctorul a diagnosticat o îmbolnăvire a inimii. „Într-adevăr, inima este cea implicată, domnule doctor", zâmbeşte sultana, iar pentru a-i linişti pe Zeynel şi pe cele două kalfalar îşi ia cu regularitate medicamentele.

Ceea ce o sperie însă pe Selma nu este numai această boală, ci o supunere neobişnuită, care pare să ascundă mai mult indiferenţă şi remuşcare decât speranţa într-o însănătoşire. Tânără suferă, alături de mama sa, dar în acelaşi timp o acuză pentru faptul că nu se apără, nu se împotriveşte. N-avea dreptul să-şi arate slăbiciunea ca orice muritor de rând; trebuie să rămână în continuare „sultana". Când un idol prezintă fisuri, atunci lumea înconjurătoare se prăbuşeşte.

Astăzi, 30 iunie 1928, se sfârşeşte anul şcolar. Cele mai vârstnice eleve, care vor părăsi Institutul din Besançon pentru totdeauna, s-au adunat în mici grupuleţe. Sunt foarte emoţionate de acest moment în care, părăsind şcoala, „vor păşi în lume". Simt totuşi şi un oarecare regret — în şcoală le-a fost bine, au fost îngrijite, uneori certate, dar întotdeauna ocrotite.

La şaptesprezece ani începe viaţa!

Unele dintre fete părăsesc Libanul; Marie-Agnès se întoarce în Franţa, iar Marie-Laure pleacă la Buenos-Aires,

unde tatăl său a obținut postul de ataşat militar.

— Buenos-Aires?

— Fantastic! Nu-i aşa? Se spune că este un oraş extrem de vesel şi strălucitor.

— Da, aşa se aude...

Din Buenos-Aires era şi ultima scrisoare pe care Selma a primit-o de la tatăl ei, în urmă cu un an şi ceva. Şi scria că, în sfârşit, a descoperit o țară de vis în care se va stabili definitiv şi, de îndată ce va găsi o casă frumoasă pentru „mica lui prințesă", o va chema la el. De atunci n-a mai primit nicio veste. S-a îmbolnăvit! I s-o fi întâmplat ceva? Selma s-a frământat, a făcut tot felul de presupuneri, s-a gândit chiar că poate... Nu, era exclus! Dar cum să-i dea de urmă? Şi acum, Marie-Laure va pleca în acel oraş care o obsedează de atâtea luni. I-ar putea fi de folos. Cele două fete s-au împrietenit în urma acelui „concurs de sărituri", nu o prietenie strânsă, ci o relație bazată pe un puternic sentiment de respect.

Selma se pregătea să o cheme pe Marie-Laure de o parte îndată ce aceasta îşi va termina discuția cu măicuța Achillée. Dar ce să-i spună? Să-i explice că tatăl ei a părăsit-o? Că locuieşte la Buenos-Aires, dar nu-i cunoaşte adresa?

Că nu-i mai scrie? Cuvintele i se opresc în gâtlej. Marie-Laure o va privi cu o expresie de neînțelegere poate şi cu puțină milă.

Nu-i va spune nimic, nu din mândrie, ci fiindcă oricum nu avea rost; Marie-Laure are puterea celor ce nu au cunoscut nenorocirea: pentru ea slăbiciunea este de nesuportat.

Selma se va întreba, mai târziu, dacă a procedat corect; Marie-Laure a fost poate ultima ei şansă...

Nu va mai auzi vreodată despre tatăl ei.

Când ai şaptesprezece ani şi eşti prințesă, dar săracă, posibilitățile de distracție sunt puține în Beirut. Selma a aşteptat cu nerăbdare terminarea şcolii, acea perioadă cu

program strict, cu uniformă şcolară şi cu note, şi-a imaginat cu entuziasm ce va întreprinde o dată cu obținerea libertății, cu începerea adevăratei vieți. Însă a descoperit, surprinsă, că activitatea preferată consta, de fapt, în a nu face nimic.

Sultana, care îşi petrecea mai toată ziua în fotoliu, o observă atent, îngrijorată de inactivitatea fiicei sale, altădată atât de vioaie şi întreprinzătoare. Oare a moştenit, ca şi fratele ei, temperamentul flegmatic al tatălui?... Sultana insistă ca Selma să-şi găsească o preocupare.

— Trebuie să vă îmbunătățiți engleza şi italiana, nu aveți o exprimare prea bună. Totodată, constat că ați neglijat caligrafia arabă, pentru care ați dovedit un oarecare talent până acum... Selma, sunteți frumoasă, inteligentă şi sunteți prințesă, ceea ce vă poate asigura un viitor strălucit. Dar pentru asta nu aveți voie să stați degeaba.

Selma şi-ar astupa urechile pentru a nu mai auzi „trebuie", „nu e voie". De ce nu înțelege mama ei, doar a fost şi ea cândva tânără!

Din fericire, vizitele lui Amal şi ale fratelui ei Marvan mai împrospătează atmosfera. Sultana i-a îndrăgit foarte mult pe cei doi, considerându-i foarte bine-crescuți şi demni de încredere. Astfel, Marvan, care, la cei douăzeci de ani ai săi, dovedeşte o maturitate de adult, a cucerit-o pe sultană într-atât încât aceasta le-a permis celor trei să iasă la plimbare fără a fi însoțiți de Zeynel. Sultana consideră necesare plimbările Selmei, insistă chiar ca fiica ei să se distreze cât mai mult, deoarece o îngrijorează labilitatea emoțională şi tăcerea acesteia. Nu se opune nici exaltării Selmei pentru cinematograf, întrucât această preocupare o ajută să evadeze din singurătatea unei case robite trecutului.

Prin urmare, frecventarea cinematografului a devenit un obicei pentru cele două fete. În fiecare vineri, la ora cincisprezece, are loc reprezentația destinată exclusiv femeilor. Marvan le duce cu cabrioleta lui la „Chemard et Walcker", iar la sfârşitul programului le aşteaptă.

Cinematografele sunt situate într-un cartier din vechiul oraş. În acest cartier se află Plâce de Canons, numită şi Plâce des Martyrs, deoarece, în 1915, guvernatorul turc Cemal-paşa ordonase executarea în această piață a unsprezece membri ai opoziției naționaliste. Este cel mai aglomerat loc al Beirutului. În cafenelele arabe, bărbații stau cât îi ziua de lungă, fumând pipă şi jucând *trick-track.* Există şi restaurante în care se zvoneşte că dansează femei goale. Selma şi Amal se țin emoționate de mână — trecerea prin aceste locuri înseamnă, într-un fel, a gusta din fructul oprit.

Tot în acest cartier se află Suk-el-Franj, un paradis al fructelor, florilor şi al mărfurilor europene. Fetelor le place însă cel mai mult în Suk-ul bijutierilor, care se află în apropierea Tawile-Suk-ului, unde croitorii şi cizmarii armeni confecționează cele mai reuşite imitații ale modelelor pariziene şi unde se vând tot felul de curiozități inutile.

Selma se simte fericită, liberă. Istanbulul? L-a uitat.

Familia lui Amal şi Marvan este una dintre cele mai vechi familii din Liban, care până şi astăzi mai dețin o mare parte a Schuf-ului. Din acest motiv, cei doi orfani sunt primiți cu brațele deschise în cele mai strălucite cercuri din Beirut. Amal, care tocmai a împlinit optsprezece ani, a devenit interesată de viața de societate şi doreşte să o implice şi pe prietena ei care este atât de frumoasă... dar pentru aceasta trebuie convinsă sultana.

Ocazia se iveşte o dată cu organizarea unui ceai-dansant de către Linda Sursok. Fetele au discutat în prealabil şi au ajuns la concluzia că un ceai-dansant este pentru început o idee bună, mai puțin şocantă decât un bal, idee pe care sultana oricum ar fi respins-o şi, în afară de asta, Linda Sursok, fiind o rudă a celor doi orfani, ar transforma „ceaiul” într-o reuniune familiară.

În ziua sosirii invitației, Amal se afla, ca din întâmplare, în casa Selmei.

— Dar cine sunt aceşti Sursok? întreabă nerăbdătoare sultana. Probabil, negustorii?

— Vai, nu, Maiestate! o contrazice Amal. Sunt una dintre cele mai nobile familii din Beirut, trăiesc aici de secole şi sunt deținători de bănci, de concernuri…

— Deci, până la urmă, tot negustori sunt! o întrerupe sec sultana.

Din fericire, madame Ghazavi tocmai se afla în vizită la sultană. Aceasta, născută la Istanbul şi căsătorită cu un înalt demnitar libanez, îi explică, cu multă răbdare, sultanei că familia Sursok aparține „elitei" Libanului.

— Desigur, sunt greco-ortodocşi, dar la fel de rafinați ca şi cei din înalta burghezie sunnită. În saloanele lor poate fi găsită „crema" societății beirutene. Dacă într-una din zile doriți să o introduceți pe fiica dumneavoastră în societate, cel mai potrivit loc ar fi palatul Sursok. Dar dacă dumneavoastră considerați că ținând-o în casă îi va fi mai bine, atunci…

Sultana ezita: madame Ghazavi cunoştea cele mai bune cercuri ale societății beirutene, iar sfaturile ei s-au dovedit întotdeauna folositoare. Mai ales ultima observație — atinsese unul din punctele vulnerabile care îi provocau insomniile: ce se va întâmpla cu Selma?

Ar trebui găsit un bărbat potrivit, adică un musulman bogat şi de viță nobilă, cel puțin. Aceste trei condiții sunt greu de îndeplinit în Beirut deoarece şi cele mai nobile familii sunnite nu ar risca să facă o alianță cu familia imperială otomană. Poate familiile regale din Egipt sau regatele indiene?

Dar madame Ghazavi are dreptate, până atunci, Selma trebuie să-şi exerseze rolul în societate, şi nu să stea închisă în casă.

Sultana i se adresează lui Amal pe un ton prietenos:

— Dacă ați putea reveni mâine, copila mea, voi avea răgaz să mă decid.

De fapt, sultana hotărâse ca Selma să participe la ceai,

numai că exista totuşi o problemă delicată — cu ce se va îmbrăca? Datorită lipsei de bani, nu se punea problema cumpărării unei rochii adecvate, deşi fiica ei trebuia să facă față tuturor acelor libaneze bogate şi elegante, îmbrăcate după ultima modă pariziană Madame Ghazavi, femeie descurcăreață, are o idee.

— Dacă îmi permiteți, Maiestate, v-aş sugera să apelați la Leila Hanim, care, cu degetele ei iscusite, va reuşi să modifice una din toaletele dumneavoastră de gală. E păcat să fie atacate de molii.

Propunerea este acceptată cu entuziasm. La pregătiri, participă şi Suren-aga, bijutierul armean, care, în calitate de prieten al familiei, îşi oferă toată colaborarea. În această după-amiază, timp în care cele două kalfalar lucrează la rochia de mătase, Suren-aga este îngândurat, lăsând impresia că vrea să spună ceva, dar nu îndrăzneşte. Până la urmă se adresează îmbujorat sultanei.

— Vă rog, să-mi iertați îndrăzneala, sultană, dar prințesa este frumoasă şi trebuie să fie cea mai frumoasă! Dacă ar fi de acord, i-aş pune la dispoziție toate bijuteriile mele din care să-şi aleagă ce îi va plăcea cel mai mult. Vă ofer tot ce am, ori de câte ori este nevoie, şi mă consider foarte onorat dacă acceptați!

Sultana îi zâmbeşte emoționată, oferindu-i mâna, pe care bijutierul o sărută cu mult respect.

Capitolul V

— Domnişoara Amal El Daruzi, domnişoara Selma Rauf şi domnul Marvan El Daruzi!

În costum negru, elegant, servitorul care anunță oaspeții aruncă o privire iritată tinerei persoane aflate în compania Daruzilor. De treizeci şi doi de ani se află în acest serviciu şi experiența l-a învățat să recunoască o parvenită în rochie de ducesă, să deosebească un nobil de un proaspăt îmbogățit, dar, de data aceasta, se află în dilemă. Tânără femeie ştie să se mişte, are o ținută care-i trădează sângele albastru, însă rochia cu multiple volănaşe provine cu siguranță de la una dintre croitoresele din Bab-e-Driss şi nu se armonizează cu superbul colier de safire; oricum este o ținută total nepotrivită pentru după-amiază.

Gazda se năpusteşte imediat asupra invitaților nou-sosiți.

— Amal, Marvan! Dragii mei, ce bucurie că vă văd! Şi prietena voastră, domnişoara… Rauf? Bine ați venit! Dacă ați venit cu aceşti tineri drăguți, puteți să vă simțiți liniştită, ca la dumneavoastră acasă. Mama lor a fost prietena mea cea mai bună, sora mea… gazda oftează şi-şi dă capul pe spate.

Linda Sursok, la cei patruzeci de ani ai săi, este una dintre cele mai seducătoare femei din Beirut, nu atât datorită frumuseții sale, cât datorită spiritualității, şarmului şi dragostei de viață ce o caracterizează. Gurile rele susțin că acestea au sporit datorită faptului că la vârsta de douăzeci şi patru de ani a rămas văduvă. Toți îi apreciază petrecerile, care sunt cele mai căutate din oraş.

— Vă rog să mă scuzați că trebuie să plec, dar a sosit Eminența sa arhiepiscopul. Dispăru cu rochiile fluturând pentru a săruta prima inelul de pe mâna parfumată a Eminenței sale.

— I-ați plăcut, spune Marvan, şi adaugă zâmbind: de altfel îi admiră pe turci! Selma nu se dumirea de ce Amal îl privise

atât de tăios pe fratele ei, dar avea să afle foarte curând cauza acelei priviri. Linda, cea strălucitoare, fusese cândva prietena intimă a lui Cemal-paşa, guvernatorul otoman.

Marvan le conduce pe cele două tinere pe terasă, locul ideal în care îi puteai observa pe ceilalți fără a fi văzut. Iar această societate colorată este, într-adevăr, foarte interesantă. Marvan şi-a asumat rolul de mentor şi îi atrage atenția Selmei asupra diverselor personalități prezente.

— Bărbatul acela temperamental, cel cu garoafa albă la butonieră, este Nicolas Bustros, care provine dintr-o familie nobilă greco-ortodoxă şi se întrece în privința luxului recepțiilor sale cu cel al familiei Sursok... Alături de el, marchiza Jean de Freige, poreclită de gurile rele „marchiza de dată recentă". Iar acolo, bărbatul acela cu o pată de vin pe bărbie, este Henri Pharaon, preşedintele Clubului literar. Nu prea arată, dar aparențele înşală; posedă cea mai valoroasă colecție de obiecte de artă din întreg Libanul şi, fără îndoială, din Siria. Cumpără toate palatele din Damasc şi Aleppo, demontează toate lucrurile valoroase din ele, pe care apoi le aduce în casa sa. Aceasta se află în apropierea Grand-Seraiului şi este o adevărată peşteră a lui Ali Baba. Uite, acolo, vine chiar soția emirului Chehab, descendenta celei mai vechi familii din munți; cea de lângă ea este frumoasa Lucie Trad, însoțită de Jean Tuéni, un bărbat distins care a fost ambasadorul Imperiului otoman în Rusia țaristă şi unul dintre prietenii apropiați ai lui Eduard al VII-lea. Acolo, în stânga, îl vedeți pe bărbatul acela roşcat? Este Nicolas Sursok, personalitate foarte originală, căruia pictorul Van Dongen a vrut să-i facă portretul... Asta doar aşa... în rest este un tip cam necioplit, dar nu trebuie să vă temeți pentru că, oricum, nu-i plac fetele tinere.

În timp ce se amuzau copios, nu-i observară pe cei doi bărbați care îi supravegheau curioşi.

— Bag mâna în foc dacă micuța aia nu e franțuzoaică. Uită-te şi tu ce talie de viespe şi ce ten alb are. Fantastic!

— Nu eşti un adevărat cunoscător, Octave! Aceşti ochi languroşi şi aceste buze inocente, dar foarte senzuale, nu pot fi decât ale unei orientale.

— Foarte bine Alexis, atunci punem pariu. Dar nu în ceea ce priveşte proveniența ei, ci care dintre noi doi va reuşi să o amețească.

— La ce altceva te poți aştepta din partea unui ofițer francez? Mereu gata de atac, nu-i aşa? M-am uitat la mâna ei şi nu am văzut nicio verighetă, aşa că, te previn, în ceea ce le priveşte pe tinerele noastre fete... Dar, cine ştie, poate se va simți măgulită că doi membri iluştri ai acestui război îi oferă atâta atenție... Ai dreptate, Octave, hai să încercăm!

Se apropiară dezinvolți.

— Vai, iubitul nostru Marvan! Şi-l bătură prietenos pe umăr, după care se înclinară în fața lui Amal. Şi ezitară în fața Selmei.

— Domnişoară...?

— Domnişoara Rauf, interveni rapid Amal. Selma, ți-l prezint pe Alexis, vărul gazdei noastre, şi pe căpitanul Octave de Verprès.

Se declanşă o discuție însuflețită, cei doi nou-veniți fiind isteți şi nerăbdând prea rău. Selma se deschise ca o floare sub privirea celor doi, întrebându-se cum de s-a gândit vreodată că ar fi timidă şi că ar putea să se plictisească la petreceri.

Discutau despre toate şi nimic. Alexis tatona discret terenul.

— Ah! Deci, locuiți în Beirut. Tatăl dumneavoastră este, probabil, diplomat?... Nu?... A... a murit? Fața lui exprimă compasiune.

— Vă rog să mă iertați. Înseamnă că mama dumneavoastră se simte foarte singură, sunt convins că mama mea ar fi încântată să o invite la ceai. Cum, nu iese din casă? Este suferindă? Ce păcat! Sunteți o floare frumoasă şi singuratică...

Selma se îmbujorează; niciun bărbat nu-i vorbise aşa până acum. Inima îi bate mai rapid: oare asta să se chema a cocheta cu cineva?

Fără să-şi imagineze intenţia celor doi, Marvan îşi aminteşte deodată că trebuie să o salute şi pe mătuşa sa Emilia.

— Selma, o vedeţi acolo, în colţ, pe doamna aceea vârstnică şi distinsă? Ea este Doyenne, şefa clanului Sursok. Subiectul care o încântă cel mai mult este acela în care povesteşte cum a dansat ea în tinereţe cu Napoleon al III-lea. Amal şi cu mine trebuie să o salutăm pentru că altfel va considera absenţa noastră drept o mare jignire. Oricum, sunteţi în siguranţă. Vă rog să ne scuzaţi pentru o clipă.

— Marvan este un adevărat gentleman, spuse Alexis, urmărindu-l cu privirea.

— E adevărat, confirmă Selma, fără să înţeleagă aluzia, ceea ce îi amuză şi mai mult pe cei doi.

— Nu sunteţi de părere, domnişoară Rauf, că petrecerea nu este prea reuşită? Nici măcar muzica nu corespunde. De altfel, vă place să dansaţi?

— Foarte mult, răspunde Selma, care n-ar fi mărturisit nici în ruptul capului că nu dansase decât cu colegele ei de clasă.

— Atunci îmi permit să vă propun ceva mai amuzant, şi anume să mergem, câţiva prieteni şi câteva domnişoare fermecătoare, la mine acasă, unde vom petrece mult mai bine decât aici. Am şi cele mai recente discuri de la Paris. Nu vă veţi plictisi niciun moment. Vă rog să mă credeţi!

— Dar, se bâlbâie Selma, nu ştiu dacă Amal şi Marvan…

Octave îi face cu ochiul.

— Oh, sunt nişte demodaţi, aşa că mai bine nu le spuneţi nimic. Vă propun să vă conducem noi acasă, pentru că oricum ne este în drum.

Alexis este conştient că procedează puţin cam dur, dar timpul este scurt şi Marvan poate să apară din clipă în clipă.

— Sper că aveți încredere în noi, adaugă, oarecum jignit de ezitarea Selmei.

Nu-i displace că fata se lasă rugată, pentru că nu-i plac de fel cuceririle prea uşoare, dar nici ezitarea ei. Are o experiență vastă în ceea ce priveşte femeile, iar aceşti ochi şi aceste buze nu par atât de nevinovate, în cazul în care mai este virgină. Ce noroc că are o mamă bolnavă şi că tatăl nu există, astfel încât nu-i va cere nimeni socoteală, nu va risca nimic.

— Deci, frumoasa mea, nu vă suntem deloc simpatici?

Octave de Verprès se apropie de Selma şi o cuprinde dezmierdător de talie.

— Vă rog să-mi dați drumul! sare Selma ca arsă. Sunteți un tip îngrozitor!

Deci asta se ascundea în spatele vorbelor frumoase, a galanteriei. Cum de nu şi-a dat seama imediat? Cum au putut s-o ia drept o... o târfă?! Se simte pătată şi umilită şi o podideşte plânsul.

— Ia te uită, nu e posibil! Dar ce căutați aici prințesă?

O persoană înaltă se apropie de Selma. Este mătuşa ei, sultana Naile. Se înclină şi-i sărută mâna, timp în care cei doi bărbați nu-şi revin de uimire.

— Domnii mei, îmi pare rău, dar am să v-o răpesc pe nepoata mea. Nu ne-am văzut de atâta timp... şi o apucă pe Selma de braț.

— V-ați pierdut mințile, micuța mea? Să stați singură cu doi bărbați pe o terasă iluminată, când, vă asigur, cei doi nu se bucură de o reputație prea bună. Dacă dumneavoastră nu vă pasă de onoarea dumneavoastră, atunci pe mine mă interesează onoarea familiei noastre. Trebuie să-mi promiteți că veți fi mai prudentă pe viitor, dacă nu, mă simt obligată să mă adresez sultanei cu rugămintea de a vă ține încuiată în casă până vă va găsi un soț potrivit.

— Dar, Selma, de ce ne puneți într-o situație penibilă?

întreabă Amal, supărată, pe drumul de întoarcere. De ce insistați să fiți prezentata drept domnişoara Rauf? Mătuşa mea Linda a fost furioasă, iar Alexis mi-a făcut o scenă şi mi-a reproşat că l-am pus într-o situație neplăcută. Deci, vă rog, să-mi spuneți, de ce vreți neapărat să rămâneți incognito?

La insistentele întrebări ale lui Amal, Selma se hotărăşte să-i răspundă.

— Amal, ați auzit de Harun Al Raşid care în secolul al VIII-lea era califul Bagdadului? Avea o pasiune, şi anume aceea de a se îmbrăca precum un om obişnuit şi de a hoinări noaptea prin oraş. Se pare că voia să afle părerea poporului despre felul în care guverna şi administra oraşul. Eu cred însă că voia să se regăsească pe sine. Întâlnea, în acest fel, alți oameni care i se apropiau fără frică, interes sau linguşiri; şi-a făcut prieteni adevărați, care îl apreciau pentru meritele sale personale, dar şi duşmani, care îi reproşau greşelile şi defectele sale. A întâlnit şi numeroase persoane care nu se interesau de el pentru că îl considerau un om obişnuit, nedemn de a fi luat în seamă. Astfel s-a văzut prin ochii altora, care nu-l cunoşteau, a găsit în sfârşit o oglindă care să nu-i ascundă defectele... În seara aceasta am învățat foarte multe.

În urma unei asemenea experiențe dureroase, Selma se hotărăşte să se retragă în singurătate. Întâmplarea s-a aflat cu repeziciune: existența unei tinere prințese, cu ochi migdalați, de culoarea smaraldelor, mândră şi inaccesibilă. Selma primeşte o mulțime de invitații, dar refuză să le mai dea curs, cel puțin pentru o vreme. Odată însă cu împlinirea celor optsprezece ani, se hotărăşte nu numai să accepte invitațiile, dar să şi uzeze de titlul pe care îl deține.

Sultana, care inițial a încurajat-o să se ducă la petreceri, începe să-şi facă griji, deoarece printre tinerii din Beirut nu se găsea nicio partidă bună pentru fiica ei. Ar fi un scandal imens dacă fiica ei s-ar îndrăgosti de un creştin sau de un oarecare sunnit.

— Vă rog să-mi spuneți, chiar nu vă interesează niciun bărbat dintre cei pe care i-ați întâlnit? o întreabă pe Selma când aceasta îi povesteşte despre balurile pe care le frecventează.

Selma o linişteşte râzând:

— Annecim, nu vă faceți griji, am o inimă de piatră!

Vecinii o criticau pe sultană pentru că îi oferea atâta libertate fiicei sale. Mica burghezie sunnită, ale cărei femei îşi mai ascundeau fața în spatele unui voal negru, considera aceasta modă franțuzească o amenințare la adresa virtuții fetelor tinere, a echilibrului social şi, până la urmă, o amenințare la adresa societății, în general. Mai ales femeile, erau de părere că sultana ar trebui să păstreze tradițiile, în primul rând datorită poziției sale.

— Dacă afecțiunea ei cardiacă o împiedică să-şi supravegheze fiica, atunci, cel puțin, ar trebui să vă însărcineze pe dumneavoastră! i se adresase una din doamne lui Zeynel.

— Sultana ştie foarte bine cum să procedeze, i-a răspuns sec acesta.

Totuşi, Zeynel este îngrijorat de independența Selmei şi detestă petrecerile la care se dansează dansuri occidentale, care permit o apropiere indecentă, după părerea lui, între femeie şi bărbat. Dar nu îndrăzneşte să-i facă reproşuri fetiței lui dragi.

— Ce s-a întâmplat Aga? îl întreabă sultana.

Zeynel este foarte abătut în ultimul timp, ceea ce o îndreptățeşte pe sultană să creadă în existența unei adevărate drame, dar eunucul ezită; trebuie să i se ordone să vorbească.

După o lungă introducere, Zeynel trece la subiect, povestindu-i sultanei despre bârfele şi aluziile vecinelor, pentru ca, în final, să treacă şi la problema care îl preocupă. O prințesă otomană are voie să se comporte ca o fată

oarecare din societatea libaneză? Nu trebuie să se păstreze o anumită distanță, să nu se amestece între aceşti oameni, în această lume care nu este „lumea ei”? Dacă istoria şi-ar fi urmat cursul firesc, aceşti oameni, cu care ea râde şi dansează, n-ar fi avut niciodată onoarea să-i privească chipul.

Zeynel se aştepta ca sultana să fie de acord cu părerea lui sau măcar să-l înțeleagă. Oare nu ne rămâne numai mândria atunci când suntem săraci? Nu se aştepta la acea privire rece şi la un răspuns atât de tăios.

— Tu nu înțelegi! Vecinii n-au decât să bârfească cât vor, dar nu credeam ca tu să dai ascultare acelor vorbe.

Zeynel se albeşte; sultana continuă pe un ton mai blând.

— Bunul meu Zeynel, nu-ți aminteşti de vremurile în care trăiam închisă în palatul Ceragan… nu ştii cât de nefericită am fost? Îngrozitor de nefericită! Atunci când ți-ai petrecut tinerețea închisă şi izolată ca mine, ştii să prețuieşti libertatea. Eu vreau ca Selma să se simtă liberă, şi cred că tu eşti de acord că libertatea din Beirut este altceva decât cea de la Istanbul. Dacă fiica mea vrea să se distreze, bineînțeles până la o limită — şi în această privință am încredere în ea — atunci mă bucur că o face.

Hatice nu menționează şi celălalt motiv al indulgenței ei, un motiv care este strâns legat de boala ei de inimă. Ştie că poate supraviețui şi douăzeci de ani, dar poate muri chiar mâine în urma unui infarct. Nu-şi doreşte ca fiica ei să rămână o mimoză, trebuie să cunoască lumea şi să învețe să se descurce singură. Altfel, ce se va alege de ea?

Dramele copilăriei, cele două divorțuri, căderea Imperiului otoman, bătrânețea şi exilul au contribuit la eliminarea prejudecăților sultanei. Selma trebuie să cunoască viața, pentru ca, atunci când va fi obligată să stea pe propriile picioare, să fie pregătită.

Capitolul VI

— *Veladetin tedrik ederim!* Binecuvântată fie ziua naşterii tale! Să-ți înflorească trandafirii pe obraji şi să te învăluiască miresmele Paradisului, fie ca viața ta să se scurgă ca laptele şi mierea!

Familia s-a adunat în salon pentru a sărbători cea de-a douăzecea aniversare a Selmei. Cadourile strălucesc pe măsuța de lemn aurit. Nervin şi Leila Hanim i-au dăruit batiste frumos brodate, cu un „S" şi o coroană, Zeynel — o sticluță de „Crêpe de Chine", parfumul ei preferat. Dragul de el, sigur a trebuit să renunțe la țigările sale timp de câteva săptămâni pentru a economisi banii necesari. De la Hayri, cel practic, a primit o cutie de bomboane fondante, iar de la sultană o blană de samur, un palton superb pe care l-a purtat la câteva recepții la Dolmabahse.

— Dar, annecim, protestează Selma, de ce?

— Eu oricum nu-l mai port şi m-ar bucura să-l purtați, deoarece sunt de părere că o asemenea blană nu se potriveşte cu o față ridată, ci este o completare a frumuseții unui ten înfloritor.

Nervin Hanim aduce tortul de ciocolată pe care ard douăzeci de lumânări. Selma le priveşte visătoare. La palatul din Ortaköy se aprindeau toate lustrele de cristal, sute de flăcări străluceau de ziua ei. Îşi aminteşte de petrecerile fastuoase din copilărie. O orchestră de femei o trezea dimineața din somn, cântându-i melodia preferată, sclavele o îmbăiau şi o masau, cele douăsprezece kalfalar o îmbrăcau în haine noi şi o conduceau în salon, unde aşteptau părinții şi întregul personal din haremlîk. Când apărea se intona o melodie de ziua ei, în fiecare an alta, şi kalfalarele o stropeau cu flori de iasomie. După această ceremonie se împărțeau cadourile, pe care Selma, împreună cu mama ei, le aleseseră pentru fiecare sclavă, pentru fiecare femeie din palat. În

Orient se consideră că oferirea unui cadou produce o fericire mai mare decât primirea lui, iar o zi de naştere este pentru toți cei prezenți o sărbătoare. După împărțirea cadourilor, Selma trecea la despachetarea lor, ceea ce dura, în general, cam două-trei ore. Selma îşi aminteşte de ultima aniversare, la împlinirea celor treisprezece ani, când tatăl ei îi dăruise un frumos ceas „Cartier", de la cunoscuții bijutieri parizieni, un ceas placat cu perle şi diamante. Când au părăsit Istanbulul, Selma îl dăruise, la rândul ei, unei prietene. Nu dorise să păstreze nimic de la un tată care nu o iubea şi care o părăsise. Oare ce cadou ar fi primit acum, la cei douăzeci de ani, din partea tatălui ei?

Selma suflă în cele douăzeci de lumânări, le stinge şi kalfalarele aplaudă zgomotos. Semn bun că prințesa se va căsători pe parcursul acestui an.

Căsătorie? Cu cine? Selma ştie că mama ei a contactat deja unele familii regale, foste vasale ale Imperiului, dar pare indiferentă. De altfel, consideră că este prea tânără pentru a se mărita acum când tocmai descoperise cât de bine e să fi curtată.

În această primăvară a anului 1931, oraşul este paralizat de greve şi demonstrații. Au loc conflicte între mase şi poliție, se boicotează transporturile şi rețelele electrice. În semn de solidaritate, Parlamentul îşi desfăşoară şedințele la lumina lumânărilor. Libanezii protestează de fapt împotriva monopolului străin. I se reproşează Franței că a impus impozite mari pentru a putea hrăni o „întreagă armată de funcționari paraziți" şi, în afară de asta, n-a respectat constituția pe care a introdus-o în anul 1926.

Marvan, student la Facultatea americană de drept, se întoarce în fiecare zi furios acasă; până şi prietenii săi maroniți au început să se revolte împotriva tutelei Franței. Cu voce scăzută, le povesteşte celor două fete despre un anume Antun Saadeh, un creştin libanez în vârstă de treizeci

de ani, care şi-a făcut studiile în Brazilia şi Germania şi care, de curând, s-a întors în Liban, la Beirut, unde a înfiinţat o societate secretă, care include tineri de toate confesiunile. Scopul acestei societăţi este acela de a izgoni stăpânirea franceză şi de a crea Marea Naţiune Siriană, o Sirie unită, care să includă şi Libanul, şi Palestina. Toţi sunt implicaţi în politică, iar în ceea ce priveşte alegerile viitoare s-ar putea să se producă anumite modificări, chiar surprize.

Cei care ar putea candida pentru preşedinţie sunt toţi maroniţi. Unul dintre cei mai bine cotaţi este Emile Eddé, un bărbat de patruzeci şi şapte de ani, cunoscut pentru integritatea şi atitudinea sa profranceză, împreună cu Bechara El Khury, un extraordinar avocat, cu vederi largi, care aduce o critică sensibilă mandatului francez.

Contracandidatul lor este, pentru prima oară, un musulman, şeicul Mohamed El Jisr, preşedintele Camerei deputaţilor. Şansele lui sunt foarte mari, deoarece creştinii sunt marcaţi de conflicte. Un musulman la conducerea Libanului! Pentru cei mai mulţi creştini libanezi şi pentru Franţa acest lucru este de neconceput, întrucât ar determina trecerea Libanului în zona de influenţă siriano-arabă!

Cât de temut era acest lucru se va vedea un an mai târziu, în mai 1932, când comisarul Henri Ponsot, convins de reuşita în alegeri a şeicului El Jisr, va recurge la o măsură de protecţie, anulând constituţia cu numai trei zile înainte de alegeri. Dar în vara anului 1931 nu se anticipa un asemenea act de violenţă, dimpotrivă, datorită rezultatelor grevelor, se punea la îndoială puterea mandatului.

În urma discuţiilor cu Marvan şi Amal, Selma se număra printre adepţii şeicului, până în ziua în care au apărut Orkhan şi Hayri, care au readus-o cu picioarele pe pământ.

— Treaba asta nu te priveşte, nu trebuie să te amesteci! Ţi-ai pierdut minţile, Selma? Vrei să fim trimişi la dracu, din nou? Încotro să ne ducem? Ar trebui să te abţii şi să te gândeşti că această ţară în care trăim nu este ţara noastră!

Ca şi cum ar fi putut să uite vreodată! Orkhan are totuşi dreptate, deoarece membrii familiei imperiale otomane erau consideraţi drept foştii stăpâni şi, prin urmare, nu-şi pot permite să fie partinici.

— Chiar şi faţă de prieteni trebuie să ai o atitudine neutră, îi explică Orkhan, pentru că tot ceea ce spui se află.

Selma ştia că această soluţie era cea mai raţională, dar a acceptat-o greu. Moştenise de la mama sa şi de la toţi predecesorii o pasiune pentru politică, acea necesitate de a interveni pentru o cauză nobilă. Pasiunea politică şi-a descoperit-o la vârsta de nouă ani, când, împreună cu mulţimea din piaţa Sultan Ahmed, a dorit să salveze Turcia. Acum însă e o persoană fără ţară, un musafir… Nu-i mai rămân decât dineurile şi balurile, iar ziua, cinematograful.

De zece ani, Hollywoodul este considerat capitala „celei de-a şaptea arte", într-un articol din „Réveil", unul dintre cele mai mari ziare libaneze, Winston Churchill descria acest oraş drept un „carnaval în ţara zânelor". „În studiourile Hollywoodului lucrează mii de actori şi specialişti. O mulţime de muncitori construiesc cu repeziciune străzi similare celor din China, Londra sau India. Se filmează deodată în jur de douăzeci de pelicule. Aici domină tinereţea şi frumuseţea".

În orice caz, „reginele" sunt starurile, care impun moda în lume şi care, prin existenţa lor de pe ecran, bulversează masele. Niciodată până acum o prinţesă n-a reuşit să devină atât de celebră ca „Îngerul albastru" sau „Divina".

Selma este îndrăgostită şi fascinată de Marlene Dietrich. Vocea răguşită şi senzualitatea ei în rolul „Lolei" sunt o reală descoperire pentru tânără fată. Este oare posibil să le suceşti atât de mult mintea bărbaţilor? De fapt, Marlene este fascinantă în filmul „Marocco", când îl vrăjeşte pe legionarul Gary Cooper, sau în „Mata Hari", în rol de femeie fatală.

Oricum, cel mai mult o impresionează Greta Garbo. Ar dori grozav să-i semene! De aceea şi-a pensat sprâncenele şi s-a coafat ca ea. Şi, ore în şir, a stat în faţa oglinzii încercând

să-i imite gesturile, mersul şi mimica.

Într-o seară, la o recepție la familia Trad, una dintre cele mai renumite familii de bancheri din Beirut, Selma întâlneşte un bărbat în jurul vârstei de cincizeci de ani, care o ţinteşte cu privirea pe tot parcursul cinei.

— Nu cred că am fost prezentați, se adresează el Selmei, îndreptându-se spre salon, unde se servea cafeaua. Mă numesc Richard Murphy, sunt manager artistic la Metro Goldwin Mayer şi îmi voi petrece câteva săptămâni în frumoasa dumneavoastră țară. Vă rog să-mi scuzați indiscreția, v-am observat toată seara. Sunteți cumva actriță?

Selma se simte măgulită şi-i zâmbeşte cuceritor.

— Arăt cumva ca o actriță?

— Sunteți frumoasă, nu poate nega nimeni, dar pentru mine altceva e decisiv, aveți o anumită strălucire. Ați cochetat vreodată cu ideea de a juca într-un film?

— Nici n-aş putea…

— Vai, nu fiți atât de modestă. A te mişca în fața unei camere de luat vederi este o meserie care se poate învăța. Ce ne lipseşte nouă la Hollywood sunt tocmai femeile tinere, ca dumneavoastră, care să fie pline de viață, mândre şi să aibă personalitate! Am să vă spun acum ceva ce nu spun foarte des, aveți stofă de star. Cum vă numiți?

— Selma…

— Fantastic. Într-un an de zile acest nume se va afla pe buzele tuturora. Credeți-mă, domnişoară Selma, vă voi conduce pe drumul gloriei. Pot conta pe dumneavoastră?

Richard Murphy trecuse sub tăcere faptul că se informase în privința Selmei — descendența ei îl interesa în mod deosebit. Tânără fată, oricât de frumoasă ar fi, nu va deveni decât o actriță mediocră, dar era o prințesă adevărată. O prințesă la Hollywood!… Îşi imagina deja articolele din ziare — americanii au avut întotdeauna o slăbiciune deosebită pentru tot ce este aristocratic. Cu ajutorul nepoatei

sultanului, îi va scoate din cursă pe cei de la Columbia, Warner Brothers şi Fox.

Dar treaba nu va fi deloc uşoară, pentru că, din informațiile sale, a aflat despre severitatea sultanei, care nu-i va permite fiicei să meargă pe o cale pe care o consideră un fel de prostituție la nivel înalt. Şi apoi este vorba de Hollywood, de capătul pământului, într-un Babel al păcatelor! Richard Murphy zâmbeşte: „Şi dacă am lua-o şi pe sultană pentru a-şi supraveghea fiica?... O sultană voalată la Hollywood?... O idee genială... dar mai întâi trebuie convinsă mititica, astfel încât la o adică să-şi contrazică mama şi să se răzvrătească împotriva interdicției. În fond este majoră!”

Pentru a-şi atinge țelul, Murphy, care locuieşte la familia Trad, o invită zilnic pe Selma la ceai. Nu trebuie să-i lase timp să gândească, darămite să se răzgândească.

— Selma, am impresia că v-ați pierdut complet mințile!

Sultana îşi priveşte încruntată fiica, ca şi cum cea căreia îi vorbea ar fi fost o străină. Selma încearcă pentru a treia oară să se explice.

— Annecim, vă rog să mă înțelegeți. MGM este una dintre cele mai mari şi renumite producătoare de filme din lume. Vor să mă angajeze şi-mi oferă un contract foarte avantajos. Cinci filme pe an, şi în fiecare voi deține rolul principal! Ştiți ce sumă mi se oferă? O sută de mii de dolari pe an! Ne vom putea cumpăra un palat, în care vom trăi fără griji până la adânci bătrâneți!

— Sunteți un copil, nu ştiți nimic despre imoralitatea, corupția acestor cercuri...

— Oh, îmi voi câştiga eu respectul. De altfel, am spus foarte clar că nu voi juca în scene deocheate şi au acceptat.

— „Scene deocheate!”... „Şi au acceptat!”... Drăguț din partea lor! Am impresia că-mi voi ieşi din minți! Nu vreau să mai aud un cuvânt despre acest plan nebunesc!

Cu ochii înlăcrimați, Selma se ridică şi se plimbă nervoasă prin cameră.

— Am început să mă cam satur de viața pe care o duc! Ceaiuri-dansante, dineuri, baluri şi iarăşi baluri... Acum patru ani am terminat studiile, am în prezent douăzeci şi unu de ani, timpul trece, iar eu nu am realizat încă nimic în viață.

Această izbucnire conținea o notă de amărăciune, o anumită disperare pe care sultana le-a receptat şi care i-au confirmat bănuiala că fiica ei nu se mulțumea la infinit cu seratele „soumei".

— Iubita mea Selma, vocea sultanei devine afectuoasă, nu trebuie să dramatizați... sunteți cu adevărat o personalitate puternică, şi acest mod de viață nu vă satisface... Ar trebui să vă măritați.

Selma o opreşte.

— Şi unde este prințul din poveste? întreabă ea caustic.

— M-am gândit că vi s-ar potrivi un rege, îi răspunde liniştită sultana.

Selma o priveşte uluită; mama ei nu are obiceiul să glumească.

— Un rege? Dar...

Sultana continuă pe acelaşi ton, fără să acorde atenție intervenției fiicei sale.

— Mulțumesc lui Dumnezeu că mai există câțiva pe această planetă. Cel la care m-am gândit este regele Zogu al Albaniei. Am tatonat deja terenul, bineînțeles foarte discret. După cum ştiți, sora regelui Zogu s-a căsătorit recent cu unchiul dumneavoastră, prințul Abid, cel mai tânăr fiu al sultanului Abdül Hamid, ceea ce va uşura tratativele... Nu vă ascund faptul că regele Zogu este un rege... care are doar un milion de supuşi, dar este încă tânăr, frumos şi manierat. În afară de aceasta, vorbeşte fluent turca, deoarece a studiat la Istanbul, şi are un mare respect față de familia noastră. Se spune că regele Zogu, adevăratul său nume fiind Ahmed Zogu, ar fi un parvenit. Provine dintr-o familie de rang nobiliar inferior, iar urcarea sa pe tron a fost precedată de o

lovitură de stat. Este totuşi un om al faptei, cel puțin a făcut ordine în această țară săracă. Se insinuează că n-ar fi prea inteligent, dar asta nu poate fi decât un avantaj pentru dumneavoastră, căci ați avea o mare influență asupra lui. Ce credeți? Vreți să deveniți regină?

Selma petrecu o noapte foarte agitată. Luminile şi strălucirea Hollywoodului păleau în fața acestei noutăți. Va deveni regină nu numai pe ecran! Mâine îl va anunța pe producătorul de la Metro Goldwin Mayer că a primit o ofertă mai avantajoasă! Ce surprins va fi! Va rămâne cu gura căscată, la fel ca leul companiei sale.

În următoarele săptămâni, Selma se dedică studiului Albaniei, dar ceea ce scrie în cărți şi în ziare nu-i pare promițător. Un regat mic şi muntos, ai cărui locuitori sunt țărani, din tată-n fiu. Ziarele afirmă că regele Zogu a reuşit să liniştească această țară trecând peste cadavre. Alții sunt de părere că este un domnitor mărinimos, care însă nu deosebeşte averea statului de averea personală atunci când face cadouri prietenilor şi familiei.

Selma nu dă crezare celor scrise pentru că ştie din proprie experiență că cei ce se află la putere sunt întotdeauna ponegriți. Nu s-a scris şi despre sultan că a părăsit țara luând cu el relicvele Profetului şi o parte din visteria statului?

În ultimul timp, Selma îşi petrece serile cu Zeynel, povestind despre „țara lor”, despre păduri, cascade, sate, despre legendele cu cavaleri şi zâne, despre „capra fermecată” cu care s-a însurat fiul regelui, pentru că în ea se ascundea „frumoasa pământului”, sau despre „ursul” care a început o nouă viață…

Zeynel a fost răpit la vârsta de treisprezece ani de către soldații sultanului şi dus în capitala Imperiului. A reuşit să-şi alunge unele amintiri, care acum însă îi revin în memorie cu lux de amănunte…

Eunucul consideră această căsătorie un semn ceresc; i se

întăreşte bănuiala că în acea noapte, la Istanbul, în palatul Ortaköy, sultana... şi el...

Astfel, micuța lui se va întoarce la originea sângelui ei, iar el, Zeynel, va fi socrul unui rege! Copleşit de fericire, Zeynel începe să cânte, în falset, o melodie pe care o ştie de la mama sa:

Vreau să vin la tine, oiță cu pleoape înnegrite,
Vreau să vin la tine, durdulio,
Aşază-mă, oițo, pe un scaun
Şi bea din vinul meu, dolofano,
Dintr-un pahar roz, oița mea,
Ca să fii veşnic fericită, oiță
Mereu şi veşnic, dolofano

Zeynel este încântat că fetiței lui îi plac aceste versuri minunate.

Trecuseră două luni şi cei din Albania n-au trimis niciun răspuns. Dar, într-una din zile, sosi şi mult aşteptata scrisoare cu sigiliu regal. Le scria secretarul personal al regelui, un domn distins, pe care sultana îl cunoscuse la Istanbul. După complimentele de rigoare şi întrebările referitoare la starea sănătății familiei regale, scrisoarea suna astfel:

„După câte ştiți, preşedintele Mustafa Kemal a întrerupt orice relație cu Albania în urma căsătoriei prințului Abid cu sora Maiestății sale. Regele însă are motive întemeiate de a relua contactele cu Turcia, iar o căsătorie cu o prințesă otomană ar împiedica buna înțelegere dintre țările noastre.

De aceea, Maiestatea sa trebuie să renunțe, cu cel mai mare regret, la planul care i-a fost atât de drag. Din păcate, un rege trebuie să acorde prioritate rațiunilor de sunt, şi nu dorințelor personale..."

Sultana, palidă, îi oferă Selmei scrisoarea. Aceasta izbucneşte într-un râs isteric şi o rupe în bucățele.

Capitolul VII

În această seară, Selma este invitată la familia Tabet, o familie maronită, dintre cele mai bogate din Liban, la un dineu organizat în cinstea noului comisar, contele Damien de Martel. O amuză faptul că în urmă cu doi ani a refuzat să fie invitată datorită titlului pe care îl deține, şi nu pentru propria-i persoană. Până la urmă şi-a dat seama că ceea ce contează este de fapt forma, şi mai puțin conținutul.

Îşi face apariția Amal.

— Dumnezeule, Selma, încă nu sunteți gata?! Este ora nouă! Am bătut la uşă, dar nu mi-a răspuns nimeni, aşa că am intrat. Dar ce aveți? Sunteți bolnavă? Ştiți doar că trebuie să ajungem la ora nouă şi jumătate, înainte de venirea comisarului.

— Şi, probabil, şi în poziție de „drepți", presupun! intervine Selma. Nu, Amal, nu sunt bolnavă, dar în seara asta am chef să întârzii!

Amal nu se încumetă să o mai provoace. Oare această străină arogantă este prietena ei? După cele două eşecuri, cariera la Hollywood şi căsătoria albaneză, s-a produs o ruptură în viața ei; a început să ia în derâdere acele grandioase planuri, pentru a-şi ascunde dezamăgirea; şi-a propus să nu mai ofere nimănui ocazia de-a o disprețui şi, ca atare, comportamentul ei a devenit agresiv şi provocator.

Bărbații din cercurile ei de cunoscuți o observau atenți. Oare cine va reuşi să-i intre în voie crudei Selma? Răceala ei devenise proverbială, niciunul nu se putea lăuda că i-ar fi furat vreun sărut sau măcar că ar fi ținut-o de mână. Dar acest lucru nu-i descuraja, pentru că ei îl considerau o tactică a seducerii, ceea ce putea înfrumusețea şi mai mult o eventuală victorie.

Se aud bătăi în uşă. Intră Hayri şi Marvan. Amuzată, Selma constată că fratele ei arată ca scos din cutie: un

smoking crem de mătase şantung şi o garoafă roşie la butonieră, şi asta pentru a o impresiona pe Amal.

„Sunt îndrăgostit! îi mărturisise recent surorii sale. Credeți că Amal ar dori să devină prințesă?" „Cred că acest lucru o preocupă cel mai puțin", îi răspunsese Selma, iar Hayri considerase acest răspuns drept o răutate din partea ei.

Se hotărâse să-i facă curte lui Amal. De o săptămână îi trimitea zilnic câte un buchet de trandafiri roşii şi acum se aştepta măcar la un zâmbet din partea ei, iar apoi la promisiunea că-i va acorda lui cele mai multe valsuri. Dar Amal nu zâmbea; Hayri considera că aceasta se datorează timidității ei. Mai târziu, când Marvan îl luă deoparte şi-i spuse că surorii sale nu-i plac de fel trandafirii fiindcă mirosul lor îi produce migrenă, Hayri se îndrăgosti şi mai mult de Amal.

Hayri o certă pe Selma pentru întârziere, dar aceasta îi răspunse răspicat:

— Duceți-vă, eu o să vin mai târziu. Mă va însoți Zeynel.

Marvan ezită pentru că în seara aceasta avea de gând să discute serios cu ea, dar se răzgândi, considerând că ar fi mai bine să-i lase o „solie", şi-i oferi un mic pachețel.

— V-am adus o carte a lui Fariduddin Attar, unul dintre cei mai mari poeți mistici druzi. În cazul în care nu vreți să veniți la petrecere, veți avea o bună companie.

„Toate păsările lumii, se povesteşte în carte, s-au adunat pentru a pleca în căutarea regelui lor, a Simurgului, care dispăruse de prea mult timp. Cu excepția unei păsări foarte bătrâne, niciuna nu ştia unde se află regele. Dar ea nu-l putea găsi singură. Drumul era plin de capcane. De aceea au fost nevoite să plece toate. Simurgul se afla în Qaf, un lanț muntos care înconjură pământul. Pentru a putea ajunge acolo, trebuiau să străbată ziduri de foc, să treacă înot râuri sălbatice şi să înfrunte zmei fioroşi.

Păsările au pornit la drum cu miile, dar, pe parcursul călătoriei, care a durat ani, s-au prăpădit foarte multe dintre

ele. Numai treizeci de păsări, cele mai înțelepte, au reuşit, după mari peripeții, să ajungă la curtea Simurgului. În fața lor au răsărit luni, sori şi stele, iar în lumina acestora s-au recunoscut pe ele însele şi pe Simurg. Deveniseră, oare, nişte simurgi?

În final, au înțeles că *ele* sunt Simurgul şi că Simurgul este încarnarea lor, că, de fapt, sunt unul şi acelaşi lucru. Regele, Dumnezeul pe care l-au căutat atât de departe, se afla de fapt în ele…"

Selmei îi alunecă încet cartea din mină.

…Îşi aminteşte de ziua în care, sărutând mâna acelui şeic, a fost orbită de o lumină, care ar fi putut să răsară în ea dacă ar fi avut atunci curajul să deschidă ochii.

Selma este de mult timp în căutarea sinelui, dar ezită întotdeauna în pragul descoperirii lui. Simte că în această căutare a absolutului nu există granițe, dar există pericolul de a te pierde înainte de a privi lumina, la fel cum s-au pierdut acele păsări ale Simurgului.

Marvan, care este considerat un *akkel* în ierarhia druză, deci un inițiat, i-a spus odată că religia şi morala sunt cele mai sigure căi prin care niciodată nu-l va găsi pe Dumnezeu.

„Poruncile şi interdicțiile", spunea el, „sunt ziduri înalte pe care le construieşti pentru a atinge cerul, dar, pe măsură ce ele se înalță, cerul se micşorează şi capătă aspectul unui pătrat albastru, care nu mai poate fi cer, ci numai un pătrat albastru. Cerul este, de fapt, viața, cu toată varietatea ei, deci cum ar putea fi înconjurat de ziduri drumul spre infinit?"

Selma se simte neliniştită. De ce i-a adus Marvan cartea asta? S-o tulbure? De ce să nu ducă şi ea o viață ca toți ceilalți, o viață fericită?

Fericită… Oare s-a autoconvins că este fericită?

Selma coboară în grădină, iar stelele nu-i mai sunt străine acum. S-a regăsit pe sine, după o lungă absență.

Atât de bine nu s-a mai distrat Selma de multă vreme.

Balul mascat organizat de Jean Tuéni are ca motto „Les Indes galantes", după opera lui Rameau. Selma s-a costumat în maharajah — cu pantaloni din satin, un turban cu pene şi un colier de perle la şase rânduri, împrumutat de la Surenaga. Nimeni nu a recunoscut-o sub masca neagră, care fusese una dintre condițiile de participare la bal. Surpriza s-a produs când s-au demascat.

Balul s-a terminat la ora patru dimineața, şi pentru prima oară a ajuns atât de târziu acasă.

În fața casei este parcată o maşină neagră, iar uşa de la intrare, larg deschisă. Selma se năpusteşte în vestibul. Peste tot e lumină, dar nu vede pe nimeni. Aleargă pe scări în sus şi se opreşte în fața camerei sultanei... s-a întâmplat o nenorocire...

Tremurând, deschide uşa — camera se află în semiîntuneric. Zeynel şi cele două kalfalar îi fac semn să stea liniştită. În cameră se mai află şi un domn într-un costum gri care stă aplecat asupra unei persoane. Selma se apropie şi vede pe podea o persoană întinsă, rigidă, o persoană moartă!!

— Annecim! țipă ea şi se năpusteşte asupra mamei sale, dar o opreşte persoana în costum gri.

— Linişte! N-avem nevoie acum de o scenă! Pentru moment nu o mişcăm din această poziție, dar trebuie acoperită cu pături, ca să-i țină de cald... Să-i țină de cald?... Deci...

Hayri se apropie de doctor şi, pentru prima oară în viața ei, Selma îşi admiră fratele, care se adresează acestuia:

— Eu sunt fiul doamnei. Domnule doctor, vă rog să-mi spuneți adevărul. Doctorul îl priveşte serios şi clatină din cap.

— Mama dumneavoastră a suferit un atac foarte grav. Din fericire, inima a rezistat şi va supraviețui, dar...

— Dar?

— Mi-e teamă că va rămâne definitiv paralizată.

Au trecut şase luni de când sultana are ambele picioare paralizate, dar Selma nu o aude plângându-se sau lăsând impresia că ar fi nerăbdătoare sau deprimată. Dimpotrivă, e pentru prima oară în aceşti ani de exil când are un aer fericit şi liniştit.

Şi totuşi… această femeie îmbătrânită şi invalidă i-o aduce în memorie cu durere pe aceea care a fost „sultana”, o domnitoare grozavă şi impunătoare, care şi-a primejduit viaţa pentru un străin, o zeiţă înţelegătoare în faţa slăbiciunilor omeneşti, o femeie căreia nu i-a păsat de nimic altceva decât de prestigiul familiei sale.

În timpul acestor şase luni, Selma n-a mai ieşit din casă. O îngrijorau, în primul rând, spusele medicului, şi anume că un al doilea atac ar putea fi fatal. Dar încetul cu încetul, a conştientizat că şi mama ei e muritoare. Până acum, moartea a fost a altora, dar moartea mamei sale?! Este ca şi cum ar muri o parte din fiinţa ei.

Singurele persoane care o vizitează în această perioadă sunt Marvan şi Amal, îngrijoraţi şi ei, dar mai mult de schimbarea Selmei. Astfel că, într-o zi, Marvan îndrăzneşte să o abordeze pe sultană:

— Trebuie să iasă neapărat din casă! Vă rog să găsiţi dumneavoastră o cale pentru că altfel se va îmbolnăvi.

— Desigur, dar vă revine dumneavoastră această sarcină. Doi bolnavi în casă este deja prea mult, zâmbeşte sultana.

E primăvară şi grădinile au înflorit. A început sezonul balurilor în aer liber.

Gel mai original şi amuzant bal este, fără îndoială, balul amiralităţii, care se desfăşoară anual pe vasul-şcoală „Jeanne d’Arc”. Oaspeţii sunt aleşi cu grijă. Amal şi Marvan se află deja pe listele invitaţilor, dar au avut grijă ca şi Selma să primească o invitaţie.

Marvan prevăzuse refuzul Selmei şi, totuşi, abordează un aer disperat:

— Nu puteți să-mi faceți una ca asta. Este un dineu cu mese separate, iar toate locurile sunt rezervate de aproape o lună.

— Acest bal pe apă are o alură deosebită, o asigură Amal. E ca un fel de croazieră. Şi apoi aş dori să-l cunoaşteți pe vărul meu Wahid, care, în mod, excepțional, a coborât din munții săi. El este o rudă îndepărtată şi a Sid Nazir-ei. Veți vedea că este un om deosebit, un om fermecător.

Până la urmă, Selma se lasă convinsă.

Capitolul VIII

În întunericul din portul iluminat doar de câteva lanterne „Jeanne d'Arc" arată ca un pom de Crăciun împodobit cu mii de ghirlande luminoase, iar la capătul podului se află, în aşteptarea oaspeţilor, amiralul, înconjurat de ofiţerii săi. Orchestra „Marine Levant" cântă uvertura lui Offenbach, „Viaţă pariziană".

Doamnele, în pantofi cu toc şi rochii lungi de seară, împreună cu însoţitorii lor, se deplasează pe podul îngust spre navă, în timp ce amiralul le salută galant, adresând fiecăruia câte un mic compliment. E mulţumit, deoarece seara promite să devină un succes; pe cei trei sute de metri pătraţi s-a adunat toată elita Beirutului.

Masa familiei Daruzi se află la o distanţă destul de mare de orchestră. Au intârziat, iar toţi cei prezenţi îi primesc cu exclamaţii:

— Am crezut că nu veţi mai veni!

— Scumpă Amal! Aţi întârziat doar o oră, ceea ce înseamnă că faceţi progrese! spuse un tânăr înalt.

— Wahid, mă veţi ierta cu siguranţă dacă vedeţi pe cine am adus cu noi. Selma, îmi permiteţi să vi-l prezint pe vărul nostru? Credeţi-mă, nu este un tip atât de neplăcut cum pare la prima vedere.

Bărbatul înalt se ridică, se înclină, cu o politeţe exagerată, şi rosteşte apoi pe un ton teatral, care-i determină pe vecini să-şi întoarcă curioşi capetele:

— Vai, prinţesă! Dacă strămoşii mei ar fi putut visa o persoană ca dumneavoastră, atunci cu siguranţă războiul secular dintre familiile noastre n-ar mai fi avut loc. Aceşti războinici barbari s-ar fi predat imediat.

Privirea lui, între umilire şi batjocură, o fascină pe Selma. Wahid a organizat astfel aşezarea la masă, încât prinţesa să-i stea alături, neglijându-şi vecinii şi dedicându-se întru totul

Selmei. Era curios să afle cât mai multe despre viața, activitatea, preferințele ei. Selma era în mare încurcătură, căci nimeni nu-i făcuse vreodată curte într-un mod atât de deschis, de evident. Dar chinul nu dură decât un sfert de oră, după care Wahid, satisfăcut în curiozitatea lui, îi întoarse spatele, implicându-se într-o discuție animată despre politică.

Cina se sfârşeşte, iar orchestra, care până atunci cântase în surdină, începe un tangou grecesc. Primele perechi se îndreaptă spre ringul de dans. Selma le urmăreşte curioasă. I-ar fi făcut şi ei plăcere „zbânțuielile din şolduri". Sultana îi permite doar să valseze sau, cum îi spun în glumă prietenele, i se permit doar acele „dansuri la care ameţeşte".

Se cântă un vals de Strauss. Selma bate tactul din picior şi-i aruncă o privire discretă vecinului ei de masă. Oare o va invita la dans? Nicidecum. Wahid discută în continuare politică.

— Îmi faceți onoarea, prințesă?

În fața ei se apleacă un ofițer francez, înalt, zvelt şi curtenitor.

— Nu vă mai amintiți de mine? Ne-am mai întâlnit la familia Bustro. Sunt Georges Buis, căpitan de cavalerie.

Nu e prea indicat să acceptați o invitație la dans din partea unei persoane necunoscute, dar fie ce-o fi! Selma are chef să danseze... şi mai ales doreşte să-i arate lui Wahid că nu-i pasă de toanele lui.

Selma acceptă şi valsează de trei ori la rând cu ofițerul francez. Este conştientă că se va naşte o bârfă, dar nu-i pasă, doreşte să danseze până la sfârşit cu frumosul ofițer.

De cum se întoarce la masă, Wahid i se adresează furios:

— Sunt de-a dreptul mirat când văd o tânără musulmană, care pe deasupra mai este şi prințesă otomană, dansând cu un ofițer francez. E de remarcat această deschidere, această noblețe în uitare!

Selma roşeşte, iar comesenii privesc consternați spre

Wahid. Marvan încearcă disperat să salveze situația.

— Ei, Wahid-bei face pe lupul moralist! E, probabil, un nou şiretlic. Ştiam că sunteți glumeț, dar nu în asemenea măsură.

— Nu e vorba despre niciun fel de glumă! rosteşte tăios Wahid.

Marvan îşi muşcă buzele. Nu poate să-şi certe prietenul pentru că nu-i permite solidaritatea de trib, dar nu poate nici să accepte ca doamna pe care o însoțeşte să fie batjocorită.

— Selma, iubita mea, îmi faceți plăcerea de a dansa cu mine?

Wahid îi urmăreşte furios. Discuția continuă la masă, numai Wahid bea tăcut. La al patrulea sau al cincilea pahar de coniac, trânteşte paharul de masă şi-l sparge.

— Chelner, acest coniac este îngrozitor! Să-mi aduceți, vă rog, altul!

Chelnerul se apropie uluit.

— Dar, domnul meu, este una dintre cele mai bune mărci de coniac, nu avem altul.

— Singurul pe care ni-l puteți oferi, deci. Fără îndoială, francezii ne consideră pe noi, libanezii, nişte necivilizați, care nu suntem în stare să deosebim băuturile.

Toate privirile se îndreaptă spre masa cu pricina.

— Un coniac prost, un guvern-marionetă, o constituție formală — pentru primitivi este suficient. Doar nu vor avea pretenția vă guverneze ei această țară!... Foarte bine, domnii mei, vă asigur că ne-am săturat, vrem să dispăreți! Şi rapid! Data viitoare nu vă vom mai ruga atât de frumos!

În sală se lasă liniştea. Ca o coincidență, şi orchestra face pauză. Nimeni nu îndrăzneşte să se mişte. Tânărul conducător druz se întoarce, izbucneşte în râs şi ridică paharul.

— Beau pentru libertate, pentru independența Libanului!

— Dumnezeule, îi şopteşte Selma lui Marvan, ăsta s-a îmbătat.

— O, nu! Nu este beat niciodată, îl cunosc pe Wahid, nu cred să existe vreo persoană mai rezistentă la alcool decât el. Când bea mult devine cinic, iar ceea ce a spus el cu voce tare gândim majoritatea dintre noi, poate cu excepția câtorva familii a căror ascensiune socială a fost ajutată de mandatul francez. Înainte de război, Franța ne-a promis independența; şi acum ce face, de fapt? Trasează granițe artificiale între Liban şi Siria, aceste două ținuturi care, de secole, au format o unitate politică, economică şi financiară, iar pe noi ne pun sub tutelă. Este adevărat că e o tutelă blândă, dar aceasta se datorează faptului că suntem o națiune pacifistă, care preferă să-şi rezolve problemele prin discuții, şi nu prin luptă. Dar discutăm deja de aproximativ cincisprezece ani, fără a obține ceva. Până şi maroniții s-au cam săturat.

— Bine, dar... să provoci un asemenea scandal pe o navă franțuzească!

— Aşa este Wahid, îi place să provoace şi îl amuză teribil când toți se prefac, considerându-l beat, pentru a nu-l da afară. Atâta timp cât francezii se confruntă cu invective verbale, se tem să atace un conducător druz. Speram ca în seara aceasta să nu se dea în spectacol, dar, de fapt, cred că — Marvan îi zâmbeşte cu subînțeles Selmei — cred că incidentul vi se datorează dumneavoastră.

— Glumiți, nu-i aşa?

— Deloc. Wahid s-a înfuriat îngrozitor pentru că ați dansat cu ofițerul francez. Cu tot comportamentul său modern şi tolerant, este de fapt un bătrân senior principial. Nici educația şi nici lectura sa eclectică nu l-au putut schimba.

A doua zi de dimineață, cineva sună la uşa casei din Ras-Beirut. Un bărbat bărbos înarmat, jumătate acoperit de un imens buchet de gladiole roşii, apare în prag.

— Şeful a spus să-i aduc asta prințesei, îi spune bărbosul lui Zeynel, care rămâne înmărmurit în fața acestei apariții neobişnuite.

— Care şef?

— Păi... şeful! Wahid-bei! îi răspunde sec bărbatul, după care îi înmânează povara eunucului şi pleacă pocnind din călcâie.

În următoarele săptămâni, Selma acceptă toate invitaţiile, în speranţa ascunsă de a-l reîntâlni pe Wahid. Bineînţeles că acesta este prezent la toate dineurile. Peste tot, îl întâlneşte pe tânărul bei. O salută de fiecare dată respectuos, dar nu încearcă să se apropie. Oricum, de cum apare, Wahid e asaltat de doamne. Mulţi îl găsesc urât: frunte înaltă, început de chelie, nas de vultur şi ochii de un albastru metalic. Dar unii îl consideră un tip fermecător.

Câteodată, Selma se simţea privită şi atunci, ca orice femeie care vrea să seducă un bărbat, cocheta din plin cu ceilalţi care o înconjurau şi care niciodată n-ar fi sperat într-un asemenea favor.

Într-o seară însă, Wahid se apropie de ea şi o întreabă pe un ton intenţionat dezamăgit:

— Prinţesă, de ce mă evitaţi? Mai sunteţi supărată pe mine? Nu aţi observat că ieşirea de la balul amiralităţii a fost o consecinţă a geloziei mele?

Declaraţia aceasta serioasă e însoţită de un zâmbet ironic, dar privirea lui pare înfricoşată. Selma observă cu mare surprindere că acest băiat mare şi neruşinat e timid şi că tocmai atunci când vorbeşte serios se preface a fi ironic.

Nu se poate abţine de la o mică răzbunare:

— Să fiu supărată pe dumneavoastră? Dar cum aşa? Recepţia de la amiralitate? A trecut atâta timp de atunci, încât am şi uitat ce s-a petrecut.

— Prin urmare, îmi veţi acorda acest dans?

Glumeşte oare? Se privesc şi izbucnesc în râs. Wahid o conduce spre ringul de dans... Doamne, ce rău dansează!

Capitolul IX

O dată cu sosirea verii şi a căldurii insuportabile, toată lumea s-a refugiat din oraş. Toți cei ce au avut posibilitatea s-au retras pentru patru luni la munte; până şi guvernul şi-a schimbat sediul.

Amal a invitat-o pe Selma la Ras-el-Metn, la vechea lor reşedință de familie. Acest palat auster, în care s-a desfăşurat o mare parte a istoriei druzilor, serveşte acum drept refugiu de vară.

Distracțiile sunt în toi. Se fac plimbări pe munte, se organizează picnicuri în apropierea unui izvor sau se închiriază hanuri pentru petrecerea timpului liber. Seara, de regulă, se organizează petreceri. Se dansează toată noaptea şi spre dimineață se doarme pe saltele din bumbac. Trebuie onorate toate invitațiile pentru a nu jigni pe nimeni.

Palatul lui Wahid se află în apropiere de Ras-el-Metn, dar foarte puțini libanezi au avut privilegiul de a pătrunde în el. Mama sa, care locuieşte acolo tot anul, duce o viață foarte retrasă. Singurii care sunt primiți la palat sunt țăranii druzi din împrejurimi şi câțiva şeici devotați familiei.

Spre surprinderea Selmei, Wahid-bei, care-şi petrece aproape toată ziua la Amal şi Marvan, nu o invitase niciodată la palatul său.

— Pentru că nu purtăm voal, glumeşte Amal. Îi este teamă să nu-i şocăm supuşii.

Oricât ar glumi, Selma are impresia că în aceste vorbe se ascunde, de fapt, un adevăr. În orice caz, Wahid n-a fost niciodată văzut atât de des la Ras-el-Metn. Să fie oare din cauza ei, cum o asigurase Marvan? Dacă-i adevărat, atunci e un mod bizar de a face curte unei femei, întrucât nu-i adresează aproape niciun cuvânt, ci, mai tot timpul, este implicat în discuții politice şi concursuri de tir; preferă în mod clar o companie masculină.

Însă, în momentul în care vreun bărbat o acaparează pe Selma, Wahid intervine foarte prompt, uneori chiar nepoliticos.

— Dar, Wahid, cum vă permiteți? Vă purtați de parcă v-aş aparține!

— V-ar displăcea atât de mult?

Selma nu-i răspunde şi Wahid îi sărută mâna. O trec fiori. Aşa ceva nu simțise niciodată. Închide ochii şi-şi spune în sine: „Da, voi fi a ta".

— Selma, adăugă el încet, trebuie să ştiți cât de importantă sunteți pentru mine. Nu mai flirtați cu prostănacii ăştia. Şi, brusc, se întoarce la prietenii săi.

— Selma, trebuie să vă feriți, o preveni Amal, îngrijorată. Wahid n-a ştiut niciodată ce vrea. Nu vreau să suferiți din cauza lui.

Dar o femeie îndrăgostită este intim convinsă că lucrurile se vor petrece altfel decât în cazul altor femei, iar Selma este pentru prima oară îndrăgostită. Wahid o însoțeşte în lungi plimbări şi-i povesteşte despre copilăria sa. Despre tatăl său în umbra căruia a crescut şi care încă îl mai urmăreşte.

— Nu doresc nimănui să fie fiul unui erou. Nu trece o zi să nu mi se spună, evident cu bune intenții: „Da, tatăl dumneavoastră. Ce bărbat, ce om deosebit!"

— Mi-a trebuit mult timp să scap de mutra sa şi uneori mă întreb dacă am reuşit sau nu.

— Wahid, sunt convinsă că veți face lucruri mari, dar cea mai importantă este încrederea în sine.

— Sunteți atât de diferită de celelalte femei, atât de fină şi, totuşi, puternică…

Selma doreşte să-l contrazică, dar nu reuşeşte să scoată un cuvânt.

— Ştiu că sunteți puternică, de aceea vă şi iubesc atât de mult.

De fiecare dată când Selma încerca să-i dezvăluie adevărata ei fire, Wahid o evita, ca şi cum i-ar fi fost frică să

descopere că nu este o stâncă fără crăpături, aşa cum şi-ar dori el să devină într-o zi…

— V-a vorbit măcar despre căsătorie?

Doamne, cât de enervante sunt întrebările lui Amal.

— Dacă vreți neapărat să ştiți, nu, nu a vorbit în mod direct, dar toate vorbele sale şi tot comportamentul lasă să se întrevadă acest lucru.

— Ştiți că druzii se căsătoresc de obicei între ei — bine, există şi excepții. Mama lui Wahid este foarte conservatoare şi nu ar accepta niciodată o străină, mai ales că doreşte să consolideze legitimitatea fiului ei şi a urmaşilor acestuia, în vederea unei viitoare posibilități de a prelua puterea în clan.

— Dar, Amal, ce tot îndrugați acolo? Wahid este cel mai independent bărbat pe care l-am întâlnit vreodată, Chiar credeți că se va supune ordinelor mamei sale?

Amal clatină din cap, dezamăgită.

— Ori v-a orbit dragostea, ori nu ştiți nimic despre bărbații noştri!

Această conversație îi lăsă Selmei o senzație neplăcută. De ce prietena ei cea mai bună o cicăleşte cu această problemă, în loc să se bucure alături de ea? De ce se îndoieşte de iubirea lui Wahid față de ea? O fi geloasă? Amal îl cunoaşte pe tânărul bei din fragedă copilărie, s-au jucat împreună de mici copii. Probabil are sentimentul, nebănuit, că îi aparține.

Selma se hotărăşte să discute cu Wahid. Pe un ton glumeț, îi povesteşte toată conversația avută cu Amal, împărtăşindu-i şi suspiciunile ei.

— Geloasă? Bineînțeles că este geloasă! strigă plin de sarcasm Wahid. Dar obiectul geloziei ei nu sunt eu, ci dumneavoastră.

Nici dacă ar fi pălmuit-o n-ar fi fost atât de şocată de acest răspuns. Selma roşeşte.

Cum poate să insinueze un lucru atât de îngrozitor? Ea o iubeşte pe Amal şi Amal pe ea, dar este o dragoste pură, pe care el nu are voie să o murdărească!

— Văd că vă face mare plăcere să distrugeți totul!

— Cum aşa? Doar n-o să-mi reproşați că v-am vorbit deschis? Ştiți că ceea ce iubesc eu la dumneavoastră este tocmai acest curaj de a privi realitatea în față, de a fi…

— Că sunt puternică? Da, da, ştiu! Pe scurt, m-am săturat să tot fiu puternică, îmi doresc şi eu puțină tandrețe şi nu permit nimănui să calce în picioare ceea ce-mi este scump, chiar dacă o face sub pretextul sincerității.

A doua zi, Selma pleacă direct acasă fără să-şi ia rămas-bun de la Wahid.

După trei zile de la sosirea ei, apăru din nou bărbosul cu arme, aducând un mesaj din partea stăpânului său:

„Nu suport să fiu despărțit de dumneavoastră. N-am vorbit serios atunci, vă rog să mă iertați. Vă aştept în această după-amiază, de la ora patru în sus, în ceainăria de la Hotelul Saint-Georges.

Vă implor să veniți!

Al dumneavoastră, Wahid".

„Îşi închipuie oare că îşi poate permite orice?! Îmi cere scuze şi se aşteaptă să alerg la prima lui chemare. Ei, de data asta s-a înşelat amarnic! Bineînțeles că nu mă voi duce. Totul s-a terminat între noi".

Selma îşi petrecu ziua dereticând prin casă, fredonând veselă. De mult n-a mai fost atât de fericită. Îşi imaginează, cu un zâmbet pe buze, cum o va aştepta Wahid. Va fi nefericit şi disperat, o va asalta cu scrisori şi buchete de flori. Dar ea nu-i va răspunde; şi-a dat seama cu adevărat ce fel de om este!

La ora patru şi cinci minute, Selma, îşi face apariția în ceainăria hotelului.

N-au fost niciodată atât de apropiați unul de celălalt. Wahid, renunțând la monologurile sale interminabile, a ascultat-o pentru prima oară atent pe Selma, ceea ce i-a produs o mare bucurie.

S-au întâlnit de-atunci în fiecare zi. Selma i-a spus sultanei că se duce în vizită la Amal.

Se plimbau ore în şir pe plajă şi luau câte o gustare într-unul dintre micuțele hanuri de pe malul mării.

Într-una din zile, pe drumul de întoarcere, s-au întâlnit cu o trupă de călăreți ai comisarului. Wahid a scăpat o înjurătură adăugând şoptit.

— Prostii! Nici nu bănuiesc că în curând vom scăpa de ei.

Selma îl priveşte, surprinsă de tonul lui decis.

— Dacă vă dați cuvântul de onoare că nu spuneți nimănui nimic, atunci vă voi lua cu mine mâine seară. Veți înțelege de abia atunci.

Barul aeroclubului este locul preferat al conspiratorilor din oraş. De când s-a aflat că Pierre, cel mai bun barman, este agent al Serviciilor secrete din Orientul Mijlociu, Saint-Georges este evitat. Apariția lui Wahid, însoțit de Selma, a provocat vâlvă, deoarece în această seară avea loc o şedință extraordinară. S-au adunat toți reprezentanții grupărilor din opoziție pentru a discuta o acțiune comună împotriva mandatului. Oare este indicat ca o străină să participe la aceste discuții? Dar o asemenea persoană fermecătoare poate fi respinsă? Galanteria libanezilor nu cunoaşte limite şi, în afară de asta, dacă Wahid-bei a adus-o, înseamnă a-l jigni, exprimându-ți suspiciunea.

Se aşezară cu toții şi, la un pahar de şampanie, se porni discuția. Wahid îi prezentă discret toate persoanele de față.

— Bărbatul acela cu păr creț este un francmason trimis de lojă, care de curând a luat poziție împotriva mandatului. Lângă el, în postură de observator, se află redactorul-şef al principalului ziar de opoziție libanez, „Al Nahar”; este un bun cunoscător al politicii franceze şi ne-ar putea fi de folos cu un sfat. Bărbatul de vizavi, cel cu trăsături puternice, este cunoscutul Antun Saadeh, fondatorul Partidului popular din Siria, al cărui țel este formarea unei Sirii Mari, care să includă Libanul şi Palestina; cei din dreapta sa sunt doi

adepți ai panarabismului. Pentru ei, formarea Siriei Mari constituie doar o primă etapă în unirea întregii lumi arabe.

Selma îi privea impresionată; nu şi-a închipuit niciodată că aceşti „luptători" sunt atât de mondeni — cămăşi albe de la Paris, costume de o eleganță şi de un rafinament la care nu se aştepta. Ar fi vrut să arate mai altfel... mai revoluționari! Dar ce idee copilărească! Tocmai conspiratorii n-ar trebui să arate că sunt conspiratori.

Singurii care i-au captat atenția sunt Antun Saadeh, care are o privire fanatică de om pregătit să se jertfească pentru un ideal, şi, bineînțeles, Wahid, care tocmai luase cuvântul în numele druzilor pe care îi reprezenta.

— Suntem într-un contact permanent cu frații noştri sirieni, avem şi arme la dispoziție. Dar țăranii noştri ezită, le e teamă că, odată făptuită unirea marelui regat arabo-sirian, ei vor fi o minoritate fără drepturi şi fără influență. N-au uitat că tocmai mandatul francez oferă un statut legal religiei druze, iar Sit Nazira le-o reaminteşte mereu. Desigur, ei vor independența, noi vrem independența. Cel mai important lucru este să ne unim forțele şi să luptăm împotriva francezilor. Populația este îndârjită, iar situația este favorabilă. Grevele din primăvara anului 1935 au fost cu adevărat dure. Situația economică deplorabilă şi inflația venită din Europa au fost argumente suficiente pentru politicieni. S-a pornit de la o grevă a măcelarilor, urmată de una a taximetriştilor, studenților şi avocaților. A intervenit poliția. Au fost câțiva morți şi mai mulți răniți. Nemulțumirile s-au înmulțit, iar poporul este revoltat.

Îl privea pe Wahid cu admirație şi pricepea, în sfârşit, de ce îl iubeşte. Şi când, pe drumul spre casă, acesta o întrebă, pe un ton serios: „Vei lupta alături de mine în acest război crud?", Selma îi acordă mâna.

Era deja miezul nopții când Selma ajunse acasă. În salon o aştepta sultana, care o întrebă pe un ton tăios despre sănătatea lui Amal, dar, înainte ca Selma să-i poată

răspunde, sultana o întrerupe:

— Vă rog să mă scutiți de minciunile uzuale. E deja a doua oară când mi se atrage atenția asupra faptului că vă vedeți cu acel druz. Există ceva între voi?

Selma rămâne surprinsă, dar în acelaşi timp se bucură, deoarece e sătulă de acest joc ascuns.

— Annecim, noi ne iubim.

— N-am întrebat aşa ceva. Vrea să vă ceară în căsătorie?

— Desigur…

Selma ezită pentru că Wahid nu precizase niciodată acest lucru, dar, cu siguranță, dorea să se căsătorească cu ea.

— De ce n-a venit mama sa la mine să discutăm?

— Locuieşte foarte departe, în Ain Zalta, un sat de munte, iar starea sănătății ei nu-i permite să călătorească.

— Bine. Atunci, îl invitați mâine pe tânăr la ceai, ca să discut cu el.

— Dar, annecim…

— Niciun dar. Dacă nu vă supuneți, veți pleca de acum încolo în oraş numai însoțită de Zeynel sau de o kalfalar. Şi vă atrag atenția că sunteți norocoasă. Îl primesc pe acest tânăr pentru faptul că v-ați compromis deja. Allah îmi este martor că mi-am dorit o altă relație pentru unica mea fiică. Când mă gândesc că este druz, nici măcar musulman!

— Dar, Annecim, druzii sunt şi ei musulmani.

— Da, aşa spun, dar nu respectă legătura dintre cei cinci stâlpi ai Islamului şi cred în reîncarnare, precum hinduşii. Gata, vă rog să plecați ca să nu mă enervez.

Întrevederea a fost o adevărată catastrofă. Wahid a răspuns evaziv la toate întrebările referitoare la viața sa, la planurile sale de viitor, nici măcar nu a pomenit numele Selmei. Sultana şi-a ascuns cu greu enervarea, dându-şi seama că acest tânăr este un visător, un aiurit.

Wahid, care urăşte femeile autoritare, se întreabă dacă Selma nu-i seamănă prea mult mamei sale, dacă acea tărie

de caracter a ei nu cumva prevesteşte o altă autoritate… S-a simțit şi uşor stânjenit, deşi nu se aşteptase la o casă luxoasă, pentru că aflase de pierderile pe care le-au suferit. Ar fi vrut totuşi să vadă măcar câteva obiecte de valoare, o mărturie a fostei măreții — tablouri vechi, tacâmuri de argint — ceva ce să reprezinte o carte de vizită. Dar la o aşa sărăcie nu s-a aşteptat. O prințesă care să trăiască în asemenea condiții… nu şi-a imaginat vreodată. Avea sentimentul că a fost păcălit. De îndată ce regulile politeții i-au permis, Wahid şi-a luat rămas-bun.

Selma l-a condus până la uşă, iar Wahid a anunțat-o că va pleca chiar a doua zi în munți, pretextând că trebuiau luate nişte hotărâri importante, ceea ce necesita prezența sa.

Selma se miră. De ce nu îi spusese mai din vreme despre această călătorie?

— De abia acum am aflat şi eu… Vestea mi-a fost adusă azi-dimineață… Dar nu trebuie să fiți supărată. Schyful nu este la capătul pământului.

— Şi când vă întoarceți?

— Încă nu ştiu, dar probabil peste vreo două-trei săptămâni. Vă dau de ştire de îndată ce mă întorc.

Selma are impresia că este mințită.

— Wahid, vă rog să-mi spuneți adevărul. Nu mă mai iubiți?

— Aveți prea multă fantezie! Doar ştiți ce însemnați pentru mine! — îi sărută căuşul palmei şi-i zâmbeşte liniştitor.

— Pe curând, prințesă!

Selma îl urmăreşte cu privirea, dar el nu se întoarce nici măcar o dată.

A trecut o lună şi Wahid n-a dat niciun semn de viață. Selma făcea tot felul de supoziții — o fi rănit sau bolnav? În munți se întâmpla tot felul de accidente. Sau a intrat iarăşi sub influența mamei sale? Poate l-a convins să se căsătorească cu o druză de-a lor.

Într-o seară, în timpul unei petreceri, la care îi întâlneşte

pe prietenii ei Amal şi Marvan, Selma aude pomenindu-se numele lui Wahid. O femeie blondă, necunoscută, spune, cu o voce înaltă şi uşor afectată: „Ştiți noutatea? Wahid se însoară. Dar, cu siguranță, nici nu bănuiți cu cine! Fericita este o tânără americancă miliardară, fiica preşedintelui Air-Am-ului, o mare companie aviatică. S-a descurcat foarte bine, nu-i aşa? Pentru a avea succes în politică ai nevoie de bani, de foarte mulți bani".

Wahid?... O americancă? Selma înlemneşte. Marvan o priveşte îngrijorat.

— Nu-ți fie teamă, Marvan, nu mă voi da de gol. Ştiu că sunt privită. Oricum nu cred nimic din cele spuse. Această femeie se înşală. Precis este o glumă de-a lui Wahid, căruia îi place să alimenteze bârfa cu zvonuri false. Şi totuşi, femeia spune că l-a văzut în Beirut şi nici măcar un telefon n-a dat.

Tăcuți, Marvan şi Amal, o conduc acasă pe Selma. Ce-ar fi putut să-i spună? Orice comentariu era de prisos.

A doua zi, Selma n-a ieşit din casă; s-a învârtit toată ziua pe lângă telefon... E imposibil să nu o sune, măcar pentru a-i da o explicație...

Într-un târziu, sună telefonul. Amal îi confirmă cu tristețe ştirea. Selma îi mulțumeşte prietenei sale, neştiind de fapt pentru ce.

Avea impresia că pluteşte. Nu suferea, dar căuta să afle motivul pentru care Wahid a acționat astfel. Ar fi fost de înțeles dacă s-ar fi însurat cu o druză. Existau atâtea motive, dar cu o americancă? Şi o miliardară, de parcă ar fi un vânător de zestre. E posibil să o fi uitat atât de repede? Sau şi-a jertfit dragostea pentru că are nevoie de bani ca să lupte?

Dacă ar fi venit pesonal să-i explice, ar fi crezut, ar fi înțeles şi acceptat... dar această tăcere laşă! A părăsit-o fără un cuvânt

Selma simțea o durere cunoscută, durerea unei răni vechi

care s-a redeschis. În față îi apare chipul lui Hayri-bei care o priveşte cu indiferență, zâmbindu-i totuşi. „De ce să le faceți altora reproşuri? Când cineva vă părăseşte, atunci vina vă aparține de cele mai multe ori". Probabil, dar ce greşeală a săvârşit oare? De ce să fie ea cea vinovată? Desigur, există o cauză, întotdeauna exista o cauză în toate. Selma însă preferă să-i considere pe ceilalți vinovați.

Sultana e foarte îngrijorată. Selma nu mai are poftă de mâncare şi, de câteva zile, se plimbă prin casă fără vreun scop anume. Îi este teamă să nu se îmbolnăvească. Într-o dimineața, o interpelează.

— Selma, să nu credeți că tânărul v-a mințit. Era cu adevărat îndrăgostit, vă iubea, evident. Cu atât mai mult îl admir pentru curajul de a rupe această relație.

— Annecim, acum nu prea am chef de glume.

— Dar vă asigur că vă iubea, însă n-a avut suficientă îndrăzneală să facă față unei femei cu multă voință, unei femei puternice. O femeie nu trebuie să pună întrebări când lipseşte câteva zile de acasă, fie că este plecat cu prietenii la vânătoare, fie că se duce la o amantă. Ea trebuie să-l întâmpine întotdeauna cu zâmbetul pe buze. N-ați fi făcut față nicio lună acestui rol; femeile din familia noastră au avut întotdeauna o personalitate marcantă. Tânărului i-a fost frică. Dacă „v-a părăsit", şi aceasta este impresia dumneavoastră, a făcut-o nu pentru că nu vă mai iubeşte, ci, dimpotrivă, pentru că vă iubeşte prea mult.

Capitolul X

În primăvara anului 1936, Frontul popular a câştigat alegerile în Franța. Sub preşedinția lui Leon Blum s-a format un nou guvern.

În Beirut, aceste evenimente sunt urmărite cu mult interes: toți se întreabă dacă noul guvern „socialist", va reda independența Libanului.

S-a făcut deja un prim pas — începând cu data de 20 ianuarie, țara are un preşedinte legal; primul preşedinte ales — după zece ani — este Emile Eddé. Dar libanezii nu sunt mulțumiți, vor şi un guvern autohton, care să se opună restricțiilor impuse de mandatul francez. În februarie 1936, patriarhul maronit, Monsenior Arida, organizează un congres al marilor demnitari religioşi. Aceştia concep un manifest în care se cere: independența reală a Libanului, validarea unei noi constituții care să garanteze libertatea presei, dreptul la demonstrații şi formarea partidelor politice.

Înaltul comisar Damien de Martel nu este de acord cu cererile libanezilor. Preşedintele Emile Eddé încearcă să concilieze, dar este respins pe un ton autoritar.

— De fapt, remarcă Amal zâmbitoare, conflictul lor real este provocat de frumoasa Raiska.

Raiska de Kerchove este soția consulului belgian şi contele de Martel e îndrăgostit nebuneşte de această rusoaică strălucitoare. Toți cunosc relația şi-i urmăresc cursul. Raiska, o femeie capricioasă, se joacă cu sentimentele contelui, acesta fiind deznădăjduit de bruştele ei schimbări de atitudine. Singurii care n-au aflat nimic sunt frumosul „Robertino", soțul Raiskăi, şi soția cea urâtă a contelui de Martel. Dar Raiska s-a simțit profund jignită de faptul că Emile Eddé n-a invitat-o la petrecerea dată cu ocazia numirii sale, petrecere la care au participat toți nobilii şi toți înalții demnitari din Beirut. Ea, Raiska, cea care l-a susținut pe

Eddé, mai ales prin influența pe care o are asupra contelui, ea n-a fost invitată. Un asemenea lucru nu se uită şi nu se iartă. Se bârfeşte că şi comisarul este la fel de supărat ca şi frumoasa lui iubită.

Selma o cunoştea pe Raiska, o întâlnise la diverse dineuri, iar recent, la o petrecere dată în casa acesteia, l-a revăzut pentru prima oară pe Wahid. De când s-a produs ruptura lor, Selma nu a lipsit de la niciun bal, pentru a demonstra lumii că nu-i pasă. Că nu este îndurerată. Prietenele ei au constatat stupefiate că Selma înfloreşte şi străluceşte mai mult ca înainte.

În această seară îl întâlni din nou pe Wahid, tot la familia Kerchove. Raiska, care stă de vorbă cu el, se grăbeşte să o salute şi spune fără niciun fel de rea intenție:

— Cred că vă cunoaşteți, nu-i aşa?

Toți îşi îndreaptă privirea spre cei trei. Selma îi zâmbeşte şi-i întinde mâna.

— Sincere felicitări! Am aflat că v-ați însurat.

Wahid păleşte, îi mulțumeşte, neîndrăznind să-i întâlnească privirea. Selma descoperă că este un laş, un bărbat fără ținută şi-i întoarce spatele. Uşurată, aproape că-i vine să râdă — viața este totuşi frumoasă.

Amal apare cu o mare noutate — se va căsători cu un văr de-al ei, din familia el-Atrah, una dintre cele mai puternice familii druze din Siria.

Se văzuseră până acum doar de două ori, şi asta cu ani în urmă. Amal îşi amintea de un bărbat înalt, cu umeri lați şi cu un zâmbet ce-ți inspira încredere. Era cu optsprezece ani mai în vârstă decât ea. Vor locui la Damasc, bijuteria Orientului Mijlociu, inima lumii arabe şi mărturia vie a măreției califilor omaiazi.

— Oricare ar fi circumstanțele, până la urmă trebuie să iei şi hotărârea de a te căsători, încheie Amal, cu un zâmbet fin.

— Şi, dumneavoastră, ce aveți de gând?

— Eu?... Ştii, Amal, lumea îmi este deschisă... mă gândesc câteodată că aş putea deveni pilot de curse sau îngrijitoare de leproşi... partea proastă este însă că mi-e frică de viteză, iar bolile mă sperie... Să devin regină? Am încercat, dar n-a mers. Star de cinema? Nici asta. Îndrăgostită? Cu atât mai puțin. Dacă vă vine vreo altă idee, aş putea încerca.

Selma vorbeşte pur şi simplu pentru a-şi ascunde deruta. Se simte trădată de prietena ei. Această căsătorie o obligă să privească în fața realitatea, căreia i s-a sustras până acum: are deja douăzeci şi cinci de ani şi este singura necăsătorită din grupul ei de prietene. Nu că ar fi avut chef să se căsătorească, doar se păcălise destul şi nu voia să mai rişte un al treilea eşec.

Dar nici aşa nu mai poate trăi... Când se gândeşte la ultimii ani, i se pare că s-a învârtit în cerc.

Dorința Selmei de a părăsi Beirutul, acest oraş cu alură de capitală, care, în fond, e un sat ce nu-i mai poate oferi nimic, devenise tot mai puternică. Dacă ar dispune măcar de bani... atunci ar putea călători la Paris, New York şi Hollywood. Desigur, nu singură, ci însoțită de Zeynel, dar avea o situație financiară nu numai precară, ci de-a dreptul îngrijorătoare.

Selma se gândea câteodată că ar putea... munci! Se pare că există femei burgheze care muncesc, dar personal nu cunoscuse niciuna. Dacă i-ar propune sultanei? Nici nu îndrăzneşte să-şi imagineze reacția ei şi, în fond, orice ar fi, ce ştia ea să facă?

— Credeți că m-aş putea angaja ca servitoare în casă? o întreabă pe un ton provocator pe Amal. Ştiu să brodez, să aranjez superbe buchete de flori...

— Iubita mea, nu fiți atât de amărâtă! Există aici cel puțin o duzină de bărbați a căror dorință arzătoare este să vă ceară de nevastă. Nu vă place niciunul?

— Nu, niciunul. Şi nici nu mai suport Beirutul, vreau să călătoresc la celălalt capăt al pământului, de exemplu în America, dacă oricum nu mă pot întoarce la Istanbul.

— Vă rog să-mi iertați întrebarea, începe prudentă Amal, privindu-şi concentrată agrafele de la pantofi, dar este din cauza... lui Wahid?

Selma izbucneşte în râs:

— Ce idee! Nici vorbă, Wahid îmi este indiferent ca o haină uzată. Ba, uneori, mă întreb dacă l-am iubit pe el cu adevărat sau lupta pe care am vrut s-o duc alături de el. Nu vă faceți griji, nu sunt atât de sentimentală... Un bărbat care ar dori să întreprindem o acțiune mare şi grandioasă s-ar bucura de ajutorul meu, dar nu pentru că mi-ar fi drag, ci datorită planului pe care mi l-ar propune.

— Vă admir, n-am întâlnit o persoană mai romantică.

Amal o sărută rapid pe obraz şi dispare.

Marvan o însoțea pe Selma la cumpărături, în cabrioletul său roşu. De câteva săptămâni, rămăsese fără şofer, întrucât Orkhan s-a îmbarcat cu destinația Albania. Mustafa Kemal reluase relațiile cu Albania, ceea ce-l determinase pe prințul Abid, cumnatul regelui, să-i propună nepotului său postul de adjutant al Maiestății sale Zogu I, în locul celui de şofer de taxi, meserie pe care o practicase în Beirut.

Pe Selma o cuprinde nostalgia. Vărul ei plecase în țara pe care ea a visat-o atât de des. Dar, în această dimineață, Albania i se părea îndepărtată. Cât de plăcută era compania lui Marvan!

— Mi-am dorit întotdeauna un frate care să vă semene, suspină ea. Al meu nu se poartă niciodată frumos cu mine.

— Sunteți nedreaptă, protestează Marvan. De fapt, dumneavoastră nu sunteți prea amabilă cu el.

— Eu? Ce vină am că este lent ca un melc?

Marvan zâmbeşte. Hayri nu-i este nici lui prea simpatic, i-a stârnit chiar milă atunci când Amal i-a anunțat căsătoria ei.

După ce au făcut cumpărături, în Bab-e-Driss, în centrul oraşului, Marvan o invită pe Selma la Ajami, unde se găsesc cele mai bune şerbeturi din Beirut. Când să traverseze Place

des Canons, circulația e întreruptă de o demonstrație — un grup de cincizeci de tineri în şorturi şi cămăşi albastru-închis fac mare zarvă.

— Iarăşi milițiile lui Gemayel junior! comentează câțiva spectatori.

— De când a fost la Jocurile Olimpice de la Berlin, şi-a cam luat-o în cap.

— Ştiți cum au fost denumite? „Falangele”! Führer-ul le este idol. Deşi el susține că este vorba doar de o asociație pur sportivă, cu scopuri sociale, vrea să organizeze acest tineret libanez după modelul tinerilor lui Hitler, şi anume într-o organizație ultranațională.

— La ce vă referiți? Nu suntem cu toții naționalişti?

— Ce greşeală! Aceşti tineri îi consideră pe cei ce-şi doresc o unire cu Siria, deci nici mai mult, nici mai puțin decât jumătate din populație, libanezi de mâna a doua. De aceea, recrutările se fac exclusiv din rândul maroniților, chiar dacă sunt incluşi şi câțiva musulmani.

— Ce caraghios! Mai bine şi-ar ajuta tatăl la farmacie!

— Farmacie?

— Da, uite farmacia aceea de la intrarea în cartierul târfelor. Datorită situării „ideale” a acesteia, Gemayel senior este supranumit şi „regele Parisului”.

— Despre ce vorbesc aceşti oameni? îl întreabă Selma pe Marvan.

— Aş, despre nimic. Haideți să plecăm!

Acasă, sultana îi aştepta nerăbdătoare. Contrar maniei ei în privința ospitalității, de data acesta nu-l invită pe Marvan la ceai, ceea ce o miră foarte tare pe Selma. După câteva minute de conversație politicoasă, Marvan îşi luă rămas-bun. De îndată ce se închise uşa, sultana o chemă pe Selma, anunțând-o că au de discutat ceva foarte serios. Selma ştia din experiență că aceste discuții erau, de cele mai multe ori, foarte neplăcute, dar astăzi sultana pare bine-dispusă.

— Cred că vă dați seama, micuța mea copilă, că mă preocupă viitorul fiicei… Vă rog să nu mă întrerupeți! Toate prietenele dumneavoastră s-au căsătorit, Amal ne va părăsi şi ea curând… Pe scurt, în ultimii ani, am primit foarte multe cereri în căsătorie despre care nu v-am spus nimic pentru că nu pot fi de acord cu un soț nobil oarecare. Am fost în căutarea unui bărbat care să fie demn de originea şi frumusețea dumneavoastră. Am căutat mult timp, dar acum, poate…

Sultana se opreşte, precum un actor care vrea să creeze un moment de suspans, apoi continuă pe un ton foarte apăsat:

— Poate l-am găsit… în sfârşit.

Selma tace. Nici măcar o întrebare, niciun mic semn de curiozitate. Uşor nervoasă, sultana insistă:

— Ei bine, nu aveți nimic de spus?

— Annecim, suspină Selma, chiar trebuie să mă mărit?

— Ce întrebare?! Bineînțeles că trebuie, dar poate preferați să rămâneți fată bătrână. Să nu-mi spuneți acum că încă vă mai gândiți la acel druz! Vă rog, mai multă seriozitate! Nu mai aveți vârsta la care să fiți capricioasă, a sosit momentul să vă gândiți serios la viață, iar acest lucru este posibil pentru o femeie numai prin căsătorie.

Sultana îi arată Selmei o scrisoare într-un plic albastru.

— Aceasta este scrisoarea, ea provine din partea Excelenței sale Maulana[24] Chaukat Ali, întemeietorul mişcării indiene în favoarea califatului. Maulana este o persoană discretă şi a rămas credincioasă familiei noastre. De aceea l-am contactat în urmă cu un an şi i-am trimis o fotografie de-a dumneavoastră. Dar pentru că nu am primit niciun răspuns, aproape că uitasem complet de această soluție. Însă, în această dimineață, am primit răspunsul. Vreți să-l cunoaşteți?

— Desigur, annecim, îi răspunde Selma pe un ton

[24] Personalitate religioasă în India musulmană.

neconvingător.

— Excelența sa vorbeşte despre un rajah, în vârstă de treizeci de ani, frumos, bogat, cult şi modern, care şi-a petrecut jumătate din viață în Anglia, mai întâi la Eton şi apoi la Universitatea din Cambridge. Îl cheamă Amir şi conduce statul Badalpur, care se află în apropierea graniței nepaleze. Are reşedința la Lucknow, unul dintre cele mai importante oraşe ale Indiei. Excelența sa ne destăinuie că este un descendent direct al lui Hazrat Hussein, nepotul Profetului. Strămoşii săi se numără printre primii cuceritori arabi ai Indiei, în secolul al VI-lea. Ce să vă mai spun decât că v-a văzut fotografia şi a fost deosebit de entuziasmat şi încântat; prin urmare, a formulat cuviincios o cerere în căsătorie. I-am răspuns. Doream să avem o întrevedere inițială, dar pentru moment e ocupat cu campania electorală, deoarece, pentru prima oară, când India este colonie engleză, au loc aici alegeri. Acestea se vor desfăşura pe la sfârşitul anului, după care rajahul va veni îndată la Beirut.

— Nu este necesar, intervine Selma hotărâtă.

— Vă rog să fiți înțelegătoare, ar trebui să-l vedeți măcar o dată. Nu vom mai destăinui nimănui acest plan, încât dacă nu vă place, veți fi liberă să refuzați. Dar poate o să vă placă. Se întâmpla destul de rar să întâlneşti un om cu atât de multe calități; majoritatea demnitarilor indieni sunt cam demodați şi rigizi, dar acesta… având o educație europeană…

— Annecim m-ați înțeles greşit. Am spus că nu este nevoie să vină pentru că sunt gata să mă mărit cu el.

Nimic nu o putea determina pe Selma să renunțe la această hotărâre, nici obiecțiile sultanei, nici rugămințile lui Zeynel şi nici lacrimile kalfalarelor.

— Selma, vă rog să mă ascultați, l-am menționat pe acest rajah numai pentru a vă scoate din melancolie şi a vă atrage atenția că există şi bărbați care v-ar putea suscita interesul… Nu doresc să vă agățați de această căsătorie,

gândiți-vă că este vorba totuşi de o țară pe care nu o cunoaşteți!

— M-am gândit annecim! Dacă rămân în Beirut înnebunesc! Viața mea trebuie să se schimbe neapărat. Atunci când a fost vorba de Wahid, mi-ați spus că dragostea şi căsătoria sunt două aspecte diferite. Iar tot ceea ce mi-ați povestit despre rajah a fost convingător, deci, de ce să nu accept?

Sultana o ascultă distrusă; îşi cunoaşte fiica şi ştie că are o predispoziție morbidă de a cădea dintr-o extremă în alta. Îi e teamă că Selma îşi va distruge viața dintr-un capriciu.

— Foarte bine! adaugă ea în sfârşit. Dacă doriți neapărat, în fond, la douăzeci şi cinci de ani trebuie să ştiți ce vreți. Pentru început, v-aş sfătui să-i scrieți, să încercați să vă cunoaşteți purtând o corespondență. Până una alta, nu va afla nimeni despre acest proiect. Vă rog să vă gândiți bine la faptul că, odată căsătorită, nu veți putea da înapoi; ați fost de acord, v-ați dat cuvântul de bună-voie şi nesilită de nimeni; prin urmare, va trebui să vă țineți cuvântul chiar dacă veți observa ulterior că v-ați înşelat.

Rajahul îi scrie cu o regularitate pe care Selma o consideră drept lipsită de spontaneitate, în schimb pentru sultană e semn bun. Descrie cu amănunte situația politică a Indiei, țară scuturată de febra independenței. În acest fel, doreşte să-i ofere Selmei o imagine cât mai concretă asupra problemelor țării, a greutăților şi bucuriilor cu care se confruntă el în calitate de şef al statului Badalpur. Nimic însă despre pasiunile sale, despre viața personală, ca şi cum aceste probleme ar fi fost lipsite de importanță în fața celor statale. Selma începe să devină curioasă, să capete interes pentru această lume străină, iar, câteodată, se surprinde imaginându-şi rolul pe care îl va juca alături de el.

Selma e totuşi mulțumită că nu-i face declarații de dragoste. Ar fi fost nepotrivit pentru o căsătorie convențională, ca a lor, iar despre „dragostea la prima

vedere" pe care el ar fi resimțit-o, văzându-i fotografia, nu-şi face prea mari iluzii. Îl cucerise însă gândul la căsătoria cu o prințesă otomană, întrucât, pentru musulmanii Indiei, familia regala, chiar şi după căderea ei, e considerată încă familia Califului, a reprezentantului lui Allah pe pământ. Motivul pentru care ea a încuviințat această legătură a fost legat, desigur, de poziția şi averea rajahului.

Între timp, a sosit iarna şi Selma se pregăteşte de plecare. În ciuda sfaturilor mamei sale, ea a încredințat secretul câtorva prietene. Ştirea s-a răspândit cu iuțeala vântului. India, cu stăpânii săi şi fabuloasele bogății, a înfierbântat imaginația multora. Nimeni nu o mai compătimeşte, toți o invidiază. A primit chiar şi o scrisoare de la Wahid, care o felicită, adăugând: „Sper că m-ați iertat. Nici nu vă puteți închipui cât de greu mi-a fost să iau această hotărâre care mi-a fost dictată de necesități capitale. Sunteți singura femeie pe care am iubit-o. Nu-mi revin nici acum, sunt nenorocit pentru că v-am pierdut". Nu se schimbase deloc, rămăsese acelaşi — vorbea tot despre propria-i persoană.

…Selma citeşte scrisoarea cu tristețe, dar şi cu lipsă de considerație.

Deşi nunta ar fi trebuit să aibă loc în India, având în vedere funcția oficială a rajahului, sultana s-a aşteptat totuşi ca acesta să vină să-şi întâlnească logodnica la Beirut. Dar, datorită situației politice dificile, rajahul a fost nevoit să rămână în țară încă vreo câteva luni. Căsătoria fusese prevăzută pentru luna aprilie; oare era nevoie de o amânare?

Selma refuză să accepte o amânare, iar pe sultană o îngrijora căsătoria fiicei sale cu un om pe care nu-l văzuse în viața ei. O considera o aventură.

Dacă rajahul nu poate veni, va pleca Selma la el, bineînțeles, însoțită de Zeynel şi de madame Ghazavi, care s-a oferit să-i fie doamnă de companie.

Ultimele zile trec cu repeziciune, toți sunt cuprinşi de febra

pregătirilor, nimeni n-are timp de sentimentalisme. În momentul plecării, însă, sultana nu-şi poate reține lacrimile. Bătrână şi bolnavă, oare îşi va mai revedea copilul? O îmbrățişează plină de dragoste.

— Iubita mea, sunteți absolut sigură că doriți acest lucru?

— Oh, annecim! Ştiți că nu am de ales!

Înlăcrimate, cele două femei se privesc.

— Micuța mea fetiță…

Selma închide repede ochii. Nu cumva să se lase tocmai acum pradă sentimentelor. Se desprinde tandru din îmbrățişare şi-i sărută sultanei frumoasele mâini.

— Mă întorc, annecim, nu vă faceți griji! Trebuie să mă aşteptați!

Apoi plecă grăbită… ca un fulger.

PARTEA a III-a
INDIA

Capitolul I

— Dar unde este trenul maharajahului?

Selma are sentimentul că merge deja de câteva ore pe această căldură înăbuşitoare. Mirosul puternic, spectacolul de culori şi ţipete, acest spectacol nebun, o cuprinde din toate părţile. Noroc cu gardienii săi înalţi şi grosolani care o înconjoară ca un zid şi care îşi croiesc drum cu ajutorul bâtelor şi al bicelor. Este luna martie şi e foarte cald. Gara din Bombay seamănă cu un carusel, şi nicidecum cu o staţie de trenuri, prima staţie înfiinţată de vechiul şi onorabilul imperiu britanic. Selma simte că se sufocă, dar pentru nimic în lume nu-şi doreşte să se afle în alt loc. Deci aceasta e noua ei patrie, acesta e noul ei cămin. Departe de saloanele de marmură albă şi artezienele hotelului Taj Mahal, unde şi-a petrecut câteva zile, în scopul refacerii după călătoria cu vaporul, Selma ia pentru prima oară contact cu adevăratul chip al Indiei. Peste tot abundă culorile. Turbanele imense, de culoarea zmeurei, ale hamalilor, sariurile de culoarea şofranului, ale călugăriţelor budiste, sariurile roşii şi aurii ale tinerilor căsătorite, griul grupurilor de cerşetori, care se înghesuie în jurul călătorilor de clasa întâi, îmbrăcaţi în kurtahuri[25] albe, imaculate.

Apoi, abundenţa de frumuseţe şi urâţenie este uluitoare. Ce poţi spune despre această mulţime blândă şi groaznică în acelaşi timp?

Adineauri nu se prăbuşise un bătrân?

Mulţimea trece pe lângă el ca într-un vis, fără să-i pese, ca

[25] Kurtah — cămaşă lungă de muselină.

şi cum ar fi oarbă.

Oare ce se petrece în spatele acestor frunți, ce exprimă aceşti ochi care o fixează? Dezorientată, se întoarce spre Rashid Khan, omul de încredere al rajahului, care o întâmpinase la sosire. Acesta, înțelegându-i nedumerirea, îi zâmbeşte liniştitor:

— Nu vă fie teamă, Maiestate. Pentru toți cei nou-veniți, India este şocantă, dar vă veți obişnui cu timpul, şi adaugă mai mult pentru sine: Atât cât să te poți obişnui cu inexplicabilul.

La capătul peronului se află un vagon particular păzit de soldați înarmați, purtând uniforme de culoare albastru-indigo cu stema statului Badalpur.

Selma îşi ascunde nemulțumirea. Se aşteptase la un tren special la fel cu cel cu care au fost transportate, la rândul lor, verişoarele ei Nilufer şi Duruchehvar, soțiile domnitorului din Hyderabad. Totodată, se simțea jignită de faptul că rajahul nu-şi făcuse apariția nici de data aceasta. Dar secretarului rajahului nu i se părea nimic neobişnuit în toate acestea, din contră, îi zâmbea amical.

Să se fi înşelat? Se aştepta la o primire regească. În fond, logodnicul ei era principele unui stat aproximativ la fel de mare ca Libanul. Trimisul lui Maulana Chaukat Ali i-a povestit la Beirut despre legendarele bogății ale principilor indieni, despre numeroasele lor palate şi lăzi pline cu pietre prețioase. Aceste descrieri au sedus-o, amintindu-i de copilărie, dar acum acest vis se spulbera.

În vagon, domină rumoarea. Servitori cu turbane s-au aşezat pe scări în aşteptarea noii lor rani[26]. În spatele lor, femeile vociferează.

— Aceştia sunt servitorii dumneavoastră, Înălțimea voastră. A fost dorința rajahului ca ei să vă țină companie pe drum pentru că nu vă este permis să coborâți în nicio stație.

[26] Rani — „soția rajahului" în *urdu,* limbă vorbită în jumătatea nordică a Indiei, care conține, în părți egale, cuvinte persane, turceşti şi arăbeşti.

Acum, vă rog să urcați, trenul trebuie să plece.

Ajunsă în compartiment, Selma răsuflă uşurată — totul pare destul de confortabil: mobilă de mahon şi candelabre de cristal, perdele de mătase şi tapiserie de catifea. Acestea s-ar fi potrivit mai degrabă în Anglia cețoasă, decât în această regiune fierbinte. Dar aici multe lucruri provin din „capitală", de unde tot ce este vechi şi demodat e trimis în colonii.

Pe podeaua compartimentului stau vreo şase femei pe o pătură albă. Îşi privesc stăpâna şi comentează într-o limbă cu multe exclamații. S-au dezbrăcat de burkahurile negre, în care arătau ca nişte ciori, şi au rămas îmbrăcate în nişte rochii multicolore. Toate femeile sunt supraîncărcate de podoabe — la gât, în urechi, pe mâini strălucesc bijuterii de aur. Faptul că noua lor stăpână nu poartă nicio altă bijuterie decât un colier de perle stârneşte vii comentarii. Selma zâmbeşte uşor indispusă. Cum ar fi putut să le explice că la ea acasă nu se obişnuia o astfel de „împodobire"... Dar nu are timp de explicații, căci se pomeneşte cu o brățară, cu inele de aur şi cu alte podoabe pe care femeile i le dăruiesc în cea mai mare grabă. Acum sunt mulțumite, stăpâna lor e împodobită ca un idol.

— *Rupsurat, baot rupsurat!* — Frumos, foarte frumos!

Sunt singurele cuvinte urdu pe care Selma le înțelege, deoarece le-a auzit de mai multe ori pe parcursul călătoriei. Dar acest compliment nu reuşeşte să-i micşoreze enervarea. E manevrată ca o păpuşă, dar servitoarele sunt atât de dezinvolte încât Selma se hotărăşte să râdă împreună cu ele.

Dacă ar vedea-o mama ei, sultana! Şi kalfalarele! Ce diferențe fundamentale! Mândrele doamne de onoare ale Curții otomane nu şi-ar fi permis asemenea libertăți nici dacă s-ar fi cunoscut din fragedă copilărie. Dar noile însoțitoare nu par încă pe deplin mulțumite. Rochia Selmei, creație pariziană de ultimă modă, din mătase albă, li se pare a fi un semn rău. Albul e culoarea văduvelor! Cea mai tânără dintre ele, o fată bucălată, caută în geamantan şi găseşte o

rochie trandafirie, cu broderie argintie, inițiativă întâmpinată cu mult entuziasm de către celelalte. În timp ce încercau să o dezbrace pe Selma, se auziră ciocănituri în uşă. De îndată, femeile se retrag şi se acoperă cu burkahurile.

În prag, apare Rashid Khan, care se interesează respectuos:

— Aveți vreo dorință, Înălțimea voastră? Doamna Ghazavi şi Zeynel se află alături şi vor să ştie dacă vă pot fi de folos.

— Vă mulțumesc, Khan sahib.

Manierele secretarului rajahului dovedesc o descendență aristocratică şi Selma se fereşte să-l trateze ca pe un simplu angajat.

— Dacă este posibil, aş dori să mă odihnesc puțin.

Ideile trăsnite ale însoțitoarelor ei o cam obosesc. Ar fi preferat să nu fie interpretată greşit. Rashid Khan zâmbeşte.

— Le voi spune că doriți să dormiți puțin.

Însoțitoarelor li se pare incredibil ca rani a lor să doarmă singură, de parcă ar fi cea mai nefericită creatură de pe acest pământ. În ciuda protestelor, Rashid Khan reuşeşte să le scoată din compartiment.

Selma se întinde liniştită. Scăpă de cerceii grei, de colier şi de brățări.

Pe fereastra compartimentului se văd câmpiile arse de soare, țărani dezbrăcați până la brâu, care mână boii de la plug, iar în sate, case acoperite cu paie. Femeile pregătesc nişte plăcinte mari şi plate pe care le usucă la soare, după care le transportă în coşuri balansate pe cap. Mersul acestor femei înalte şi mândre poate fi oricând un motiv de invidie pentru toate împărătesele lumii.

„Istanbul, frumosul meu oraş, oare te voi revedea vreodată? La Beirut eram aproape, visam noaptea că mă voi întoarce. Astăzi mă îndepărtez de tine, voi trăi într-o lume străină ca şi cum n-aş mai spera să te revăd”.

Selma îşi aminteşte, cu oarecare tristețe, de fetița roşcată care, la treisprezece ani, pleca în exil, într-un tren…

Îşi reveni însă brusc. Nu voia să se plângă cum au făcut bătrânele prinţese, mătuşile ei! Tânără şi seducătoare, ea va reuşi, va învinge! Dar ce? Nu ştie încă. Ştie doar că a trebuit să plece din Libanul adormit, de unde nimeni nu a forțat-o să plece, ci ea a fost cea care a hotărât.

Acum, doreşte din tot sufletul să prindă rădăcini, să devină stăpâna într-o împărăție şi să fie iubită de poporul ei. Nu mai crede în dragostea unui bărbat, mai ales după ce tatăl ei a trădat-o şi după ce a fost părăsită de Wahid.

O trec fiorii. Oare cum va fi întâmpinată de populația din Badalpur?

Trenul se apropie de Ghat, acel lanț de coline care străbate India de la vest la est. Iarba devine din ce în ce mai verde. Un cioban cu turban purpuriu îşi duce oile şi caprele la păscut.

La ora apusului stăpâneşte liniştea. Selma respiră încântată aerul răcoros, se lasă pătrunsă de fiecare moment, de noile impresii, încercând să nu se gândească la sfârşitul acestei călătorii. Faptul că Amir n-a întâmpinat-o la sosire i-a produs o mare dezamăgire. Probabil, nu se grăbeşte s-o întâlnească; îl mulțumeşte oare simplul fapt că e sultană? Ce este, în fond, căsătoria? O simplă tranzacție?

„Oricum, ce pot să-i reproşez? De fapt şi eu mă mărit cu banii lui". Selmei îi vine să plângă. „Este absurd, nu ne-am văzut niciodată şi, prin urmare, nu ne vom preface că ne iubim". Se simte atât de singură... Ce rost are să se prefacă, să se arate cinică, când nu este decât o romantică incorijibilă...

L-a visat pe acest rajah strălucitor şi curajos, a tremurat citind scrisorile în care îi povestea despre măreţele lui planuri, despre reformele pe care dorea să le înfăptuiască în ţara lui şi, în final, de ce să se ascundă, a fost sedusă de frumuseţea lui. Deținea un medalion cu fotografia rajahului pe care o privise mult timp. Chipul lui de zeu oriental, cu ochi negri migdalați, cu nas fin, uşor coroiat, şi buze subțiri, desenate deasupra unei gropițe mici şi nostime din bărbie, o

vrăjise din prima clipă. Atunci se hotărâse să se căsătorească cu acest bărbat.

De ce l-a trimis numai pe secretarul său? Săracul Rashid Khan, a fost atât de amabil şi de-a dreptul caraghios când, ascuns după un imens buchet de flori, a întâmpinat-o bâlbâind un salut de bun-venit, o propoziție învățată pe de rost în limba turcă. Dar în loc de „înalta onoare", Rashid Khan „şi-a aşezat inima înfocată la picioarele prințesei". Şi-a dat seama după fața nedumerită a Selmei că prietenii lui i-au jucat un renghi. Se înroşise tot, iar Selma izbucnise în râs. Din acel moment au devenit prieteni. O amintire care îi readuce buna dispoziție şi Selma hotărăşte ca această căsătorie să fie un succes.

N-aveau oare tot ceea ce le trebuia pentru a fi fericiți?

Şaizeci de ore de călătorie... Zile înăbuşitoare, nopți friguroase, multe gări asemănătoare: îmbulzeala colorată, vânzători de ceai şi gogoşi, şi mai ales cerşetori, care te privesc cu ochi arzători şi cu mâna întinsă. Pentru a se sustrage fascinației acestor ochi, ochi de nebuni sau de înțelepți, Selma le aruncă mereu câteva monede. Dar şi după aceea ochii privesc neîncetat spre zeița albă-aurie, care pare să deschidă din Nirvana[27].

— În două ore ajungem la Lunckow.

Apariția lui Rashid Khan o trezeşte din visare. Călătoria a durat atât de mult încât pierduse orice noțiune a timpului. Deja Lucknow? Bătăile inimii i se accelerează. Rashid Khan observă agitația Selmei şi încearcă s-o liniştească:

— Nu vă îngrijorați, totul va fi bine.

— Fiți atât de amabil şi chemați-o la mine pe doamna Ghazavi.

Ajunge cu atâta visare, acum trebuie să se pregătească pentru întâlnirea cu Amir, pe care vrea să-l cucerească. Dar, în ciuda eforturilor doamnei de companie de a o coafa şi machia, Selma se consideră urâtă. În ceea ce priveşte

[27] Nirvana — starea de împăcare absolută, de linişte totală (la hinduşi).

îmbrăcămintea, se hotărăşte pentru un sari, costumul național al noii ei patrii, cu care doreşte să apară îmbrăcată în fața logodnicului, a mulțimii adunate la gară, dar şi în fața jurnaliştilor curioşi. Doreşte să le arate celor prezenți că se consideră de acum încolo indiancă…

În gară, trenul e întâmpinat de acelaşi tumult şi de obişnuitele țipete. Selma, nerăbdătoare, vrea să iasă din acest compartiment, în care Rashid Khan trăsese, în mod neobişnuit, storurile. Deodată aude voci în fața uşii. Să fie Amir? I se taie răsuflarea. E numai Rashid.

— Durează încă puțin, înălțimea voastră. Vi se pregăteşte purdahul[28].

— Se pregăteşte, ce?!

Rashid se arată uşor jenat, dar nu-i răspunde. Madame Ghazavi mormăie ceva despre acest obicei curios, dar Selma, iritată, o roagă să-şi țină gura.

De la sosirea lor în India, libaneza s-a plâns neîntrerupt. Faptul că nu i s-a acordat destulă atenție a jignit-o.

Dar acum, apar însoțitoarele indience, bucuroase că vor intra din nou în posesia drepturilor de care au fost private pe parcursul călătoriei. Se comportă asemenea unor călugărițe care pun stăpânire pe o novice, dorind s-o introducă în cercul lor. Ele îi oferă Selmei un veşmânt lung şi negru, identic cu cel pe care îl poartă ele. Tânără femeie le priveşte nedumerită, în timp ce ele o înconjură hotărâte.

— Nu!!!

Strigătul ei strident răsună în tot trenul. Rashid Khan, năpustindu-se de la celălalt capăt al vagonului, o surprinde pe Selma, care se pregăteşte să sfâşie acest veşmânt şi pe însoțitoarele ei. Ele caută o soluție în fața acestei reacții violente şi secretarul rajahului reuşeşte cu greu să le stăpânească.

„Călătoria se desfăşurase atât de bine, iar acum, în ultimul

[28] Purdah — veşmânt care deosebeşte femeile de bărbați; în sens mai larg, semnifică „încarcerarea".

moment, nebunele astea sunt în stare să strice totul! Ce vor gândi cei de la palat dacă logodnica rajahului va apărea cu ochii înroşiți de plâns?!"

Pe un ton hotărât, le ordonă femeilor să se retragă. Acestea, jignite că nu li se permite să-şi facă datoria, protestează, dar se supun. Când rămân singuri, Rashid încearcă să o domolească.

— Înălțimea voastră, acest lucru nu este atât de important! Vă rog să vă liniştiți! Nu sunteți obligată să purtați burkahul. Vă simțiți mai bine? Dacă da, puteți coborî, totul este pregătit pentru întâmpinarea dumneavoastră.

De la uşa vagonului, pe dreapta şi pe stânga acestuia, sunt întinse două pânze de postav, la al căror capăt aşteaptă o maşină. Astfel, prințesa traversează gara fără să fie văzută. Uluită, Selma observă că Rashid Khan se înclină respectuos.

— La revedere, Înălțimea voastră! Allah să vă aibă în pază!

Până să se dumirească, el dispare. În locul lui, apare o doamnă micuță şi grasă, doamna Begum Nusrat, care-i sărută plină de ardoare mâinile.

— Hozur, Alteța voastră, aceasta este cea mai frumoasă zi din viața mea! bâlbâi, într-o engleză stricată, persoana dolofană.

Selma înțelese că doamna era soția guvernatorului statului Badalpur. Dar pe ea o preocupau alte probleme. Ştia că ar fi mai bine să tacă, dar nu reuşi să se abțină:

— Unde este rajahul?

— Poftiți, Înălțimea voastră, o invită micuța femeie uşor şocată. Ar trebui să ştiți că nu-l veți vedea la față decât după căsătorie, dar, liniştiți-vă, adăugă grăbită, observând dezamăgirea tinerei fete, festivitățile vor avea lor în cel mai scurt timp, mai precis într-o săptămână. Până atunci veți locui în palat, la sora cea mai mare a domnitorului nostru, la rani Aziza.

Selma rămâne nedumerită în colțul imensei Isota

Fraschini, încercând să-şi ascundă dezamăgirea. Ceea ce i se pare curios la acest automobil luxos, cu bare şi faruri aurii, este faptul că la geamuri perdelele sunt trase, la fel ca în trăsurile din Istanbul, din vremea copilăriei ei. Furia îi creşte din ce în ce mai mult: cum să accepte toate lucrurile care i se întâmplă când, în perioada anilor de libertate, a luptat şi a refuzat cu mult curaj tot ce i s-a impus de la vârsta de doisprezece ani? Nici nu poate fi vorba de aşa ceva! Dacă este numai o alarmă falsă? Doar văzuse fotografiile verişoarelor ei Nilüfer şi Duruchehvar în ziar; ele deschideau expoziții şi frecventau dineuri. Doar n-a visat! Încercă să se liniştească, să alunge panica şi, totuşi, ceva părea să nu fie în ordine. Brusc, îşi aminteşte de compătimirea din ochii lui Rashid Khan, de tăcerea lui când îi pusese anumite întrebări... Pentru prima oară de la sosirea ei în India, are sentimentul că s-a înşelat amarnic...

În timp ce maşina se deplasează încet, Selma trage perdelele la o parte, ignorând protestele însoțitoarei ei. Prin fereastră se vede Kaisarbaghul, „grădina regelui", un pătrat imens cu gazoane şi straturi de flori, înconjurat de palate regale.

Se spunea că această „grădină a regelui" este mai mare decât Luvru şi Tuillerie. Kaisarbaghul... realizarea visului lui Wajid Ali Shas, ultimul împărat din Oudh, un pictor-poet, pe care englezii l-au detronat în 1856. Pasiunea sa erau artele, şi mai puțin politica; scopul său era acela de a face din capitală a opta minune a lumii, iar din Kaisarbagh un Versailles al său. Pentru el şi pentru cele patru sute de soții ale sale au fost ridicate palatele ce înconjură grădina, construite din piatră colorată ocru-auriu, cu ornamente din stuc[29] alb, galben şi brun-roşcat, în cel mai curat stil rococo.

În fond, construcțiile sunt total lipsite de gust, şi totuşi arată fantastic, gândeşte Selma. Palatul din Badalpur, spre care se îndreaptă acum, este unul dintre aceste palate

[29] Stuc — mortar de ghips care, prelucrat şi lustruit, imită marmura.

baroce.

— Acest palat este reşedinţa de la oraş a rajahului, îi explică Begum Nusrat. Locuinţa sa e în Lucknow, unde la ora actuală se găseşte şi centrul administrativ britanic, de care sunt dependente aproximativ cincizeci de state. În apropierea noastră locuieşte Nababul din Dalior, proprietarul celor mai frumoşi cai de curse din oraş; un alt vecin este rajahul din Dilwani, cunoscut pentru extravagantele sale lupte de prepeliţe; vizavi stă maharajahul din Mahdabad, un mare amator de poezie clasică europeană.

Lui Begum Nusrat îi făcea o plăcere deosebită să amintească numele unor importante personalităţi, ca şi cum, cunoscând obiceiurile lor, ar reuşi să se ridice, într-o oarecare măsură, la rangul unui membru al acestor familii.

Din fericire, maşina se opreşte. Selma e sătulă de pălăvrăgeala neîntreruptă a însoţitoarei ei, se află în pragul unei noi vieţi şi simte nevoia să-şi adune gândurile. Din nou apar cele două pânze de postav, pe dreapta şi pe stânga maşinii, iar în capătul culoarului se întrezăreşte o pată luminoasă, poarta masivă a palatului. În faţa porţii o aşteaptă doi eunuci, în genunchi, măturând cu turbanele lor pământul.

Eunucii din copilărie!... Selma are impresia că timpul se întoarce în urma cu cincisprezece ani. Dacă cei doi eunuci n-ar fi îmbrăcaţi în şalvari largi şi kurtahuri albastru-indigo, ci în stambuline negre, ar fi crezut că se află la Dolmabahse... Dar senzaţia de intimitate dispare de îndată ce pătrunde în palat. Aici se simte din nou India, cu balcoanele ei din piatră dantelată, cu curţi interioare pline de fântâni arteziene. Cete de femei o înconjură pe Selma, sărutându-i mâinile sau atingându-i tivul sariului, în timp ce copiii, pe jumătate goi, o privesc cu ochii lor mari şi negri, parcă desenaţi cu cărbune. Begum Nusrat îi împinge de o parte cu grabă, deoarece rani Aziza le aşteaptă.

Rani Aziza... Selma cere informaţii despre viitoarea ei

cumnată, iar Begum Nusrat e încântată să i le poată oferi pe larg.

— Rani Aziza este sora vitregă a rajahului, au mame diferite. Mai în vârstă decât el cu cincisprezece ani, după ce părinții lui au suferit un accident misterios pe vremea când era mic copil, ea a fost cea care şi-a asumat rolul de mamă. E o adevărată doamnă, are clasă şi e deşteaptă ca un bărbat. La vârsta de paisprezece ani, prințul a fost la un pas de moarte datorită unchiului său — care deținea regența până la vârsta majoratului acestuia — care, se pare, a încercat să-şi otrăvească nepotul. După această întâmplare, rani Aziza l-a trimis în Anglia, iar ea a preluat conducerea palatului. Administratorii se tem de ea întrucât, spre deosebire de bătrânul rajah, care nu le cerea socoteală pentru nimic, considerând că acest lucru este nedemn de persoana lui, rani Aziza îi controlează la sânge.

Begum Nusrat adaugă şoptit:

— Administratorii nutresc speranța ascunsă că tânărul domn nu va fi atât de sever. Săracul, nici nu s-a întors bine după cei doisprezece ani petrecuți în străinătate şi aceşti nemernici vor deja să-l jefuiască. Ce bine că rani se ocupă de aceste probleme.

Selma are presimțirea că nu se va înțelege cu rani Aziza, şi aceasta încă înainte de a o cunoaşte. După aproximativ un sfert de oră, se trezeşte într-o încăpere spațioasă în care multe femei sporovăiesc şi sparg nuci cu ajutorul unor cleşti de argint. Apariția Selmei dezlănțuie un val de entuziasm şi toate o înconjură, exprimându-şi admirația în fața frumuseții ei.

Nu apucă să-şi revină în urma acestei primiri furtunoase, când se ridică o cortină de mătase, descoperind un salon ornamentat cu mozaic din sidef şi oglinzi în formă de păsări sau flori. Pe saltele împletite se odihnesc alte femei, care mestecă „pân”, un aliment tipic indian, cu conținut de alune şi frunze amare, sau se delectează cu tutun aromat, pe care

îl inhalează prin țeava lungă a hookahului[30] din cristal. În fundul încăperii, pe un pat înălțat, tronează o femeie înconjurată de sclave care flutură evantaie enorme din pene de păun.

După atitudinea ei autoritară, Selma o recunoaşte imediat pe rani, o femeie frumoasă cu trăsături bine precizate, cu ochi adânci şi cu un zâmbet de superioritate în jurul buzelor.

— Luați loc, alături de mine, copila mea.

Deşi are o voce melodioasă, Selma simte că o îmbrățişează un sloi de gheață. Într-o engleză cu un accent ciudat, rani se interesează de felul în care călătorise, cercetând-o în acelaşi timp din cap până în picioare.

— Sunteți foarte drăguță, concluzionează ea, dar — şi aici vorbi puțin mai tare, ca şi cum ar fi vrut să o audă toți cei prezenți — va trebui să vă obişnuiți a purta gharara[31]. Sariul este îmbrăcămintea femeilor hinduse, noi aici suntem musulmane!

Selma roşeşte: ce tupeu să i se reamintească tocmai ei, nepoata Califului, că este musulmană! Nici dacă ar fi primit o palmă nu s-ar fi simțit atât de umilită! Cele două femei îşi încrucişează privirile, simțind că, din acest moment, au devenit duşmance.

Se servesc prăjituri cu miere şi migdale şi un fel de ceai foarte siropos. „Probabil pentru a îndulci puțin primirea acră", gândeşte Selma. Răspunde distrată şi altor întrebări referitoare la sănătatea mamei ei, sultana, la viața pe care a dus-o la Beirut. Cum conversația pare să nu se sfârşească prea curând, Selma încearcă să intervină:

— Vă rog să mă scuzați, dar călătoria a fost foarte obositoare. Îmi permiteți să mă retrag în camera mea?

Ridicând din sprâncene, rani îi răspunde:

— Dar camera dumneavoastră este aici, copila mea. Veți locui o săptămână la mine. Aveți ceva împotrivă? Sau credeți

[30] Hookah — în dialectul urdu, cuvânt pentru narghilea.

[31] Gharara — rochie lungă şi largă purtată de indiencele musulmane.

că nu este suficient de mare?

Apar servitoarele, care aduc o gharara de un verde-smarald, lăsând-o pe Selma fără replică.

— Vă rog să vă schimbați, culoarea aceasta vă vine foarte bine şi pe deasupra este şi culoarea Islamului...

— Ştiu, răspunde tăios Selma.

— Atunci ştiți, cu siguranță, că familia noastră este o descendentă directă a Profetului, prin nepotul acestuia, Hussein. Noi suntem şiiți. Dumneavoastră sunteți sunnită, desigur, oftează rani Aziza, dar în fond şi la urma-urmei suntem cu toții musulmani.

„Această şerpoaică... Ce vrea să spună oare? Că eu sunt o străină şi că ea va fi stăpâna aici?!"

Dar indispoziția ei dispare o dată cu ceremonialul îmbăierii. Apa caldă şi parfumată, spuma fin colorată şi uleiurile cu miros de ambră îi reamintesc copilăria. Ce plăcere, după ce se obişnuise cu modesta cameră de baie din Beirut! Selma închide ochii şi se lăsă cu totul pe mâinile pricepute ale sclavelor.

După epilare, masaj şi machiaj, Selma se priveşte mulțumită în oglindă. Totul e perfect, numai acei cârlionți rebeli nu se supun.

— Dar unde este madame Ghazavi?

— Nu vă neliniştiți, se odihneşte. I s-a oferit o cameră în cealaltă parte a vestibulului.

— Dar de ce? Doar este însoțitoarea mea şi doresc să rămână cu mine!

— Nu vă sunt suficiente aceste servitoare? Puteți avea zece, douăzeci sau, mă rog, câte doriți dumneavoastră. Dacă acestea nu vă plac, vă vom trimite altele.

Selmei îi vine să plângă. Madame Ghazavi şi Zeynel sunt singurele ei legături cu trecutul; fără ei se simte pierdută, dar mai bine moare decât să recunoască această slăbiciune a ei.

— Nu vă place la noi? De-acum înainte suntem o familie,

trecutul trebuie să-l uitați.

Selma tace. Adversara ei a vorbit destul de clar.

Dar va rezista oare opt zile lângă această femeie, sub supravegherea ei? Va trebui, pentru că, după opt zile, va veni Amir căruia îi va explica totul şi care o va ajuta. Între timp, ar putea Rashid Khan să... da... bineînțeles! Aceasta este soluția! Cum de nu s-a gândit mai devreme?

Selma se ridică şi întreabă pe un ton sigur:

— Puteți să-l anunțați pe Rashid Khan că doresc să-l văd?

— Pe cine?... Dar, prințesă, trebuie să înțelegeți că secretarul fratelui meu v-a întâmpinat la Bombay pentru că nu puteați călători fără un însoțitor masculin, dar, de-acum încolo, este discutabil că-l veți mai vedea. Bărbaților nu le este permis accesul în zenana[32]... iar femeile nu le părăsesc niciodată.

Sub pretextul unei indispoziții, Selma se refugiază în grădină. Are impresia că se sufocă. Iar sechestrată... Intrase în această cursă cu ochii închişi! Dar nu-i prea târziu, se va elibera ea. În fond nu o vor putea reține cu forța!

În timp ce stătea pe iarbă şi se frământa, simți cum cineva o prinde blând de mână.

— Nu vă fie teamă, hozur, rani nu este chiar atât de rea. Doreşte să se păstreze tradițiile, pentru că altfel întreaga societate va fi sortită prăbuşirii.

Soția dolofană a guvernatorului o priveşte duios.

— Trebuie să aveți răbdare, e vorba doar de o săptămână. Viitorul dumneavoastră soț este un om modern, aproape un englez! Cu el veți duce o viață liberă; dumneavoastră veți fi stăpâna şi rani Aziza ştie acest lucru, de aceea este atât de înveninată. Doar o săptămână, hozur... Este chiar atât de mult?

Are dreptate, nu voi capitula în fața acestei femei. Selma încearcă să zâmbească, dar încordarea din această zi a fost prea puternică şi buzele îi tremură... Uitând că o prințesă

[32] Zenana — încăperile femeilor.

trebuie să se poarte cu demnitate, începe să plângă.

Capitolul II

În decursul acestei săptămâni, premergătoare nunții, Selma a fost de mai multe ori pe punctul de a renunța; s-a abținut totuşi. Nu numai gândul la Amir a oprit-o, ci, mai mult decât atât, impresia că rani se joacă cu ea, încercând să o aducă la exasperare, să o alunge.

Selma ştia că această femeie o urăşte şi încerca să clarifice insuportabila situație discutând cu Begum Nusrat. În afară de rani, soția guvernatorului e singura persoană care cunoaşte engleza şi, pe deasupra, exceptând capriciile şi superficialitățile ei, are o mare putere de decizie şi o minte sănătoasă.

Soția guvernatorului ezită. A vorbi înseamnă a fi partinic. Totuşi, ea i-a urat prima bun-venit tinerei fete şi o consideră protejata ei, dar rani e puternică şi ranchiunoasă. Astfel, decizia e dificilă, deoarece de ea depinde viitoarea poziție a familiei sale. Prințesa va face oare față acestui joc, o va învinge pe rani? O soție este, de fapt, mult mai influentă decât o soră. Riscurile nu o încântă pe Begum Nusrat, dar insistențele Selmei o determină să aleagă:

— Asta-i din cauza lui Parvin, oftează ea.

— Parvin?

— Nepoata lui rani Aziza din partea mamei. A crescut-o în propriul palat ca pe o adevărată fiică. M-am întrebat deseori dacă a făcut-o dintr-un sentiment pur matern sau dacă a cizelat-o pentru a se folosi ulterior de ea, ca de o unealtă eficace. În fond, rani Aziza a rămas nemăritată, dar a preferat acest lucru pentru a-şi ajuta fratele şi pentru a supraveghea treburile din palat.

Văzând mirarea Selmei, îi explică:

— Da, aşa stau lucrurile! Toți se aşteptau ca rajahul să se căsătorească cu Parvin. Considerau că această alegere este foarte înțeleaptă. Tânără fată este drăguță, bine-crescută şi

provine dintr-o familie princiară. A fost crescută în acest palat şi-i cunoaşte ierarhiile şi tradiţiile. S-ar fi eliminat astfel din start toate problemele pe care le-ar fi creat, în mod inevitabil, alegerea unei soţii provenite din altă casă sau, şi mai rău, din alt oraş. Dar mai mult decât atât, prin intermediul acestei nepoate, care îi este profund devotată, rani ar fi câştigat şi mai multă influenţă.

Begum Nusrat ezită, temându-se să n-o rănească pe Selma, dar dacă tot a vrut să afle…

— Ei bine, intervine pe neaşteptate Maulana Chaukat Ali. Vai, nu este nicio răutate! Fondatorul „Mişcării Califatului" este o importantă personalitate, dar a reuşit să zădărnicească toate planurile lui rani. Visul său este acela de a crea o relaţie mai strânsă între musulmanii indieni şi califii otomani, astfel încât s-a hotărât să-l însoare pe rajahul nostru, în care şi-a pus mari speranţe politice, cu dumneavoastră. Desigur, este o mare cinste pentru Casa din Badalpur, dar pentru rani Aziza este un dezastru, nu numai pentru că nepoata ei a fost respinsă, ci şi pentru că noua rani din Badalpur este pe deasupra o străină pe care nu o poate controla sau elimina, cum, desigur, ar fi reuşit în cazul în care rajahul s-ar fi îndrăgostit de o oarecare englezoaică mignonă. Este conştientă că dumneavoastră, prin titlul pe care îl deţineţi, prin proveniența familială şi… personalitatea puternică pe care o aveţi, şi care n-a trecut neobservată, în ciuda politeţii de care aţi dat dovadă, o veţi alunga rapid din poziţia pe care o ocupă.

Selma se întristă. Nu numai că n-a fost aşteptată cu nerăbdare, dar apariţia ci a fost inoportună, nu numai pentru rani, ci şi pentru întreaga societate indiană, o societate care trăieşte de secole după legi străvechi. Se confruntă din nou cu acel binecunoscut sentiment de respingere… Oare îi e sortit ca, pretutindeni şi întotdeauna, să rămână o străină?

Din fericire, sosirea lui Zeynel şi a doamnei Ghazavi îi

alungă gândurile negre. Cei doi au apărut, în mod neaşteptat, a doua zi de la sosirea Selmei şi aceasta se datora, desigur, intervenției lui Rashid Khan. Cum o fi aflat acesta de dorința ei? Care sunt modalitățile de comunicare în acest imens palat?

De atunci îşi petreceau majoritatea timpului împreună. Se retrăgeau într-un colț al salonului, râdeau şi vorbeau turceşte, ceea ce o indispunea teribil pe rani, care avea impresia că este înfruntată. Prin intermediul lui Zeynel, Rashid Khan i-a transmis următorul mesaj: „În India totul se bazează pe răbdare şi toleranță. Protestele nu dau niciun rezultat. Trebuie să fiți mai isteață şi mai abilă decât duşmanii dumneavoastră".

— De ce să mă ascund? Sunt obişnuită să lupt deschis, aşa cum au făcut-o dintotdeauna turcii!

Eunucul sare în picioare:

— Vreți să spuneți că vă veți lupta cu cei aflați la putere, cu cei care sunt obişnuiți să comande pentru că ei sunt cei puternici?! Prințesă, cei „slabi", dacă vor să supraviețuiască, trebuie să aibă fantezie, să cedeze, să facă uneori şi compromisuri... Este, într-adevăr, mai puțin eroic, dar nu au de ales! Iar eu nu sunt atât de sigur, prințesă, dacă dumneavoastră mai aveți de ales!

Selma parcă întrezăreşte o nuanță de satisfacție în vocea eunucului. Dar, nu! Ce-şi imaginează?! Bunul Zeynel este pur şi simplu nervos datorită atmosferei ostile create de rani.

În orice caz, rani s-a arătat foarte darnică şi a reuşit să-i distragă Selmei atenția, chemând la palat pe cei mai buni birjari din oraş. Selma era fascinată de strălucirea frumoaselor piese expuse. După ce trăise în Liban acele clipe când sultana a fost nevoită să-şi vândă, rând pe rând, cele mai frumoase bijuterii, pe care ea le admirase în copilărie la Istanbul, n-a crezut vreodată că va mai intra în posesia unor asemenea splendori.

Acum se repeta vechea poveste. Iarăşi casete pline de

diamante, perle, smaralde, ceea ce făcea alegerea foarte dificilă. Din fericire, madame Ghazavi este o femeie cu simț practic şi o sfătuieşte să se oprească asupra celei mai scumpe piese, chiar dacă îi plac mai mult bijuteriile simple, pe care le consideră pe gustul ei.

— Prințesă, nu fiți o copilă, îi şopteşte aceasta cu severitate. Bijuteriile sunt siguranța zilei de mâine pentru o femeie, de altfel acest lucru ar trebui să-l ştiți!

Selma oftează supusă.

— Nu mai doriți nimic altceva? întreabă rani, în timp ce numărul casetelor se înmulțea.

Madame Ghazavi ezită, făcând abstracție de această insinuare, dar Selma se înfurie.

— N-am nevoie de aceste bijuterii, puteți să le luați pe toate înapoi!

— Liniştiți-vă, micuța mea. Aveți sau nu nevoie de aceste bijuterii, oricum le veți purta. Nu sunt de acord ca soția fratelui meu să umble ca o cerşetoare.

Selma nu mai rabdă:

— Atunci, puteți să-i comunicați fratelui dumneavoastră să-şi caute altă soție, pentru că eu nu mai sunt dispusă să vă suport observațiile înveninate!

Se întoarce spre Zeynel:

— Anunță-l, te rog, pe Rashid Khan să-mi rezerve un loc pentru următorul vapor spre Beirut, iar între timp să-mi rezolve cazarea într-un hotel!

O mai mare satisfacție nici n-ar fi putut să-i ofere lui rani Aziza; a fost învinsă în acest război al nervilor, dar nu mai avea nicio importanță. Acum, singura ei dorință era de-a se refugia, de a se întoarce la Beirut, în cămăruța demnă şi modestă a mamei sale. Aceste jocuri pentru putere şi bani îi sunt nesuferite.

A doua zi, s-a auzit cum că rani Aziza ar fi bolnavă şi, din acest motiv, s-a retras în celălalt capăt al încăperii, nedorind

să vadă pe nimeni. Selma n-a reuşit să afle exact ce s-a întâmplat, dar ştia că rajahul s-a înfuriat îngrozitor, iar sora lui a trebuit, pentru prima oară, să-i cedeze.

Revolta Selmei a fost mult mai apreciată decât comportamentul ei amabil, astfel încât femeile, care până atunci se supuseseră orbeşte lui rani Aziza, împărțindu-i simpatiile şi antipatiile, au început să o considere pe Selma drept noua lor stăpână, opunându-se tradițiilor după care tânără soție n-are niciun cuvânt de spus.

După bijutieri au apărut şi negustorii de stofe, cu mătăsuri, dantele şi brocart. În salon se desfăşoară o activitate intensă: se croieşte şi se brodează; în decurs de cinci zile trebuie să fie pregătită zestrea miresei, zestre pentru care, în general, sunt necesari mai mulți ani.

Se confecționează gharare cu trene, *chikan kurtah-uti,* acele tunici de stofă din fire atât de fine încât pot fi trase printr-un inel, şi ru*purtah*-uri cu fir de aur şi perle — veşminte ce ascund formele corpului.

Niciodată n-au muncit atât de mult aceste femei care, în general, sunt destul de leneşe. Au fost chemate rudele, vecinele pentru a da o mână de ajutor: zenana s-a transformat într-un atelier. Cele mai bătrâne femei îşi amintesc cu mândrie de bunica actualului rajah care n-a purtat niciodată de două ori aceeaşi rochie, iar când a murit, după o căsnicie de douăzeci de ani, mai existau încă o grămadă de cufere în care fusese depozitată zestrea ei, rămase închise până atunci. Ce înseamnă aceste trei sute de gharara care se confecționează pentru soția rajahului?

Discuțiile sunt în toi — n-ar fi fost oare mai bine să se amâne nunta? Viitoarea lor rani avea nevoie de o zestre mai bogată; doar este vorba de o sultană, nepoata unui calif, care le onorează familia căsătorindu-se cu rajahul lor. Ce era de făcut? Rajahul nu dorea să amâne nunta nici măcar cu o zi, era nerăbdător ca un „ingrese”[33]. Lumea se plângea, dar în

[33] Ingrese — englez.

acelaşi timp era mândră, deoarece prin căsătoria aceasta casa regală din Badalpur se va ridica la acelaşi rang cu rezidența Nizamului[34] din Hyderabad, cel mai puternic şi bogat domn al țării.

Realitatea era că, în urma alungării din Delhi a dinastiei Mogul de către englezi, în urmă cu două secole, musulmanii indieni considerau familia otomană drept familia regală. Reputația Imperiului otoman, asemănătoare celei a dinastiei Mogul, a fost o consolare pentru umilințele la care au fost supuşi în propria țară. Iar în anul 1921, când califatul turcesc era amenințat, populația musulmană s-a opus cu vehemență forțelor de ocupație britanice din India. Mişcarea lui Gandhi mişcare sprijinită de hinduşi, a reprezentat însă începutul puternicelor demonstrații pentru independență.

Singura care nu participa la aceste pregătiri era o fată tânără, molatică, cu ten alb-lăptos şi păr negru, lung până la coapse şi care, în ciuda nasului uşor coroiat şi a bărbiei puternice, e ceea ce localnicii numesc o „frumusețe". Selma a înțeles mult mai târziu că principalul criteriu de frumusețe în aceste zone era tenul alb, iar o femeie cu ten închis, oricât de frumoasă ar fi fost, era considerată urâtă.

Conform acestui criteriu, puteau fi diferențiate persoanele care aparțineau nobilimii şi cele de proveniență joasă, deoarece cuceritorii Indiei — arieni, arabi, mongoli — aveau pielea deschisă, în timp ce băştinaşii pe care i-au supus aveau tenul închis. Prin urmare, rasa stăpânilor era cea albă, iar rasa sclavilor cea neagră.

Tânără fată îi întorcea de fiecare dată spatele Selmei, în mod ostentativ.

„Să fie oare?... Desigur, ea trebuie să fie Parvin. M-am tot mirat zilele trecute de ce, spre deosebire de celelalte, nu m-a interpelat niciodată. Săraca micuță! A crescut în speranța că

[34] Nizam — suveran. Exista în acea vreme în India un singur nizam, cel din Hyderabad.

se va mărita cu rajahul şi probabil că este şi îndrăgostită de el... iar acum a sosit o alta al cărei singur avantaj, nedrept, e cel al naşterii, dar care i-a spulberat visele.

Ce o să se întâmple cu ea? Cine va dori să se căsătorească cu o fată care a fost promisă unui bărbat, şi apoi a fost refuzată de acesta? Care familie respectabilă îi va mai adresa o cerere în căsătorie celei care este considerată «pătată» deoarece râvnise la un alt bărbat? Conform ideilor lor preconcepute, asta mai însemna şi că fata nu mai este virgină."

Selma a încercat de mai multe ori să se apropie de tânără fată, dar aceasta a evitat-o mereu; n-avea nevoie de mila viitoarei stăpâne. În final, Selma a renunțat pentru că, oricum, o frământau probleme mult mai importante. Trecând pe culoare, a constatat cu groază că apartamentul nupțial fusese amenajat în mijlocul zenanei, chiar lângă camera lui rani, astfel încât aceasta avea posibilitatea să-i controleze după bunul ei plac pe tinerii căsătoriți.

— De fapt, cu cine mă mărit? Cu rani sau cu rajahul? a explodat ea într-o dimineață, adresându-se soției guvernatorului. În această țară nu există nimic intim? În Turcia, o sultană care se căsătorea avea propriul palat, servitorii ei şi era independentă!

— Vă rog, hozur, acestea sunt nimicuri care se pot rezolva. Mulțumiți-i lui Dumnezeu că n-aveți decât o cumnată, căci dacă ați fi avut o soacră, atunci nici cel mai iubitor soț nu i s-ar fi putut opune... Dar de ce doriți să fiți singură? Nu există nimic mai trist în viață! La noi, în India, familia are un rol important, ea ne ajută când avem probleme...

— Ei bine, nu! Problemele mele vreau să mi le rezolv singură! răspunde iritată Selma.

Begum Nusrat crede de cuviință să se retragă.

În situații de criză, psihică sau fizică, masajul s-a dovedit a fi miraculos. Selma s-a convins încă o dată de veridicitatea

acestui fapt. Se lăsa cu plăcere pe mâinile iscusite ale servitoarelor, care o ungeau cu o pastă groasă, galbenă şi frumos mirositoare, pastă preparată din semințe de muştar înmuiate în lapte, amestecate cu şase ierburi bine pisate, cu lemn de santal pulverizat şi parfumuri scumpe. Crema se aplica de la vârful degetelor până la rădăcina părului şi trebuia lăsată să acționeze cinci zile fără a fi spălată. Protestele Selmei fură zadarnice. Miraculoasa cremă era destinată tinerilor căsătoriți; ea trebuia să pătrundă prin piele în sânge şi să-l curețe. În dimineața nunții, când i se va permite îmbăierea, va deveni strălucitoare ca un fluture care a ieşit din gogoaşa de mătase.

Selma s-a aşezat turceşte pe patul lui rani Aziza, lăsându-se pradă gândurilor. Viitoarea ei cumnată apăruse în această dimineață foarte zâmbitoare, adresându-i-se: „Ce fericire să-mi revăd frumoasa prințesă!”.

Era singura modalitate de a suporta lungile zile până la nuntă, dar mai ales privirile curioase şi observațiile femeilor care o vizitau. Toată nobilimea din Lucknow venea să o vadă pe tânără sultană, care şedea ore în şir nemişcată, cu ochii închişi. Inițial, a crezut că-şi va pierde mințile, dar s-a supus acestei tradiții. A găsit o soluție ideală de a face față, şi anume, rememora lungile ceremonii din palatul Dolmabahse sau, mai mult decât atât, îşi analiza propria viață de până acum. Uneori îşi imagina cum se va desfăşura prima ei întâlnire cu Amir: el o va îmbrățişa, o va săruta cu multă dragoste; o va privi în ochi şi-i va mărturisi pasiunea pe care o nutreşte pentru ea…

— A sosit rani bitia.[35]

Se auziră din nou strigăte entuziasmate. Oare ce s-o mai fi întâmplat?

Selma îşi continuă visul, în care Amir o mângâie blând pe cap, iar ea se sprijină pe umărul său, când, deodată, o mână i se aşază uşor pe braț şi o voce i se adresează într-o engleză

[35] Bitia — „tânără fată” din casă.

cursivă:

— Vă rog să mă priviți, apa[36], eu sunt Zahra, sora dumneavoastră mai mică. În fața ei îngenunchează o fată tânără, zveltă, care-i zâmbeşte. Selma tresare.

Aflase despre o soră a rajahului, mai mică cu zece ani decât el, care locuia la Badalpur, împreună cu bunica ei, pe care o îngrijea.

Fata este deosebit de drăguță şi seamănă foarte mult cu fratele ei Amir, pe care Selma îl văzuse doar în fotografie.

— Sunteți frumoasă! spune entuziasmată fata, sărutându-i mâinile.

Selma e puțin derutată, dar această primire furtunoasă reuşeşte să-i anihileze tensiunea ultimelor zile, creându-i vaga impresie că în această lume străină şi-a găsit, în sfârşit, o prietenă.

În următoarele zile, Zahra reuşeşte să o mai înveselească puțin pe Selma. Cele două se înțeleg foarte bine. Datorită intervenției lui Amir, Zahra primise o educație aleasă, fapt ce contravenea tradiției după care prea multă învățătură aduce ghinion. Astfel, Zahra fusese dată în grija unei englezoaice care o inițiase în literatura engleză şi în cea franceză. Citise deja Keats, Byron, Stendhal şi Balzac şi, deşi nu părăsise niciodată zenana, părea să aibă suficiente cunoştințe despre viață.

Inițial, Selma se gândise să i se destăinuie acestei tinere fete, care părea atât de matură, să-i mărturisească temerile şi speranțele ei, dar se lămuri destul de repede că întreaga experiență de viață a Zahrei se baza numai pe cele citite în cărți şi că, în spatele acestor cunoştințe, se ascundeau de fapt nevinovăția şi puritatea. Tânără fată îşi diviniza fratele şi era convinsă că Selma este cea mai fericită femeie din lume numai la gândul că-i va deveni soție. Orice îndoială ar fi fost de neînțeles, ar fi reprezentat o jignire, astfel încât Selma îşi păstră îndoielile doar pentru ea, nedorind să distrugă pacea

[36] Apa — „soră vârstnică”.

sufletească a copilei.

În zori, Selma se trezeşte, înconjurată de tinere fete. Afară e încă răcoare şi miroase a iasomie. De ce e atât de tristă într-o zi atât de frumoasă?

— Apa, treziți-vă, deschideți ochii în cea mai fericită zi a vieții voastre! Noi vă vom desena cu henna toate simbolurile norocului pe mâini şi pe picioare.

Tinerele fete roiesc în jurul patului, fredonând cântece de dragoste menite să însoțească pregătirea toaletei miresei. Între timp, câteva dintre ele îi pictează frumoase arabescuri pe palme şi pe picioare. Selma are impresia că participă la un spectacol şi nu la pregătirea festivității a cărei protagonistă urma să fie.

Rani Aziza îi pune o brățară, dintr-o împletitură fină, în jurul încheieturii mâinii, rostind o formulă magică veche de secole: „Îți ofer această brățară. Orezul din ea îți va aduce bunăstare, ierburile îți vor asigura fertilitatea, iar inelul metalic va fi garanția fidelității tale".

Femeile tac emoționate, îşi aduc aminte…

Deodată, se aud bătăi în uşa de bronz care desparte zenana de încăperile bărbaților. Tinerele fete se năpustesc pe uşă afară, fiecare cu un trandafir în mână. Cel care bate la uşă e logodnicul, care încearcă să pătrundă şi să o seducă pe frumoasa femeie; datoria lor este să-l alunge şi să-l bată cu flori. După două-trei încercări de a pătrunde în cameră, logodnicul se retrage în *immambara,* sanctuarul familiei, unde îl aşteaptă rudele şi prietenii şi unde se va desfăşura ceremonia religioasă.

Selma a rămas singură într-o cameră ce se află deasupra salonului femeilor. În această încăpere, mireasa, împreună cu prietenele, trebuia să se gândească la viața ei de fecioară, vărsând câteva lacrimi în amintirea acesteia. Dar prietenele Selmei sunt departe, şi de plâns nu-i ardea acum.

În salon se adunaseră doamnele invitate, ale căror

exclamaţii admirative la vederea cadourilor fastuoase, împrăştiate în cele cinci saloane, puteau fi auzite până în camera Selmei.

Tradiţia prevede ca toţi invitaţii să se convingă de dărnicia şi mărinimia familiei ginerelui faţă de tânără căsătorită. Darul de nuntă va constitui un subiect de discuţie pentru multe generaţii viitoare, ocazie cu care unii îşi vor atrage o mare stimă, iar alţii şi-o vor pierde.

Oare cât va trebui să mai aştepte? N-are idee. Madame Ghazavi, care-i ţine companie Selmei, începe să-şi piardă răbdarea, mai ales că se aude clinchetul tacâmurilor, deci masa e pregătită.

— Incredibil! oftează ea. Toţi se simt bine, mănâncă, iar dumneavoastră staţi aici singură. Ce barbari! Prinţesă, gândiţi-vă bine, încă nu este prea târziu să renunţaţi la această nuntă nesăbuită!

— Fără comentarii, vă rog!

Selma nu este dispusă să dea curs văicărelilor însoţitoarei, deşi i se păreau destul de curioase, şi ei, obiceiurile acestei ţări.

De ce nu a venit nimeni să mă ajute să mă pregătesc pentru nuntă? Nikkahul[37] va avea loc imediat, iar eu nu sunt îmbăiată, îmbrăcată şi machiată. Femeile astea guralive sunt atât de preocupate de alte probleme încât au uitat de existenţa mea?

— Treziţi-vă, apa, imediat soseşte Maulvi! anunţă deodată vocea limpede a Zahrei.

Femeile întind în jurul ei uriaşe pânze de postav pentru a o feri de privirea omului sfânt. Dar unde este ginerele? Selma e atât de îngrijorată, încât Zahra nu reuşeşte să-şi ascundă zâmbetul.

— Dar, Selma, pe ginere îl veţi vedea doar mâine.

Mâine? Selma nu mai înţelege nimic, dar nu i se lasă timp pentru întrebări. În jurul ei, lumea se agită, şopteşte, unii

[37] Nikkah — ceremonia nunţii.

tuşesc. Brusc se face linişte şi Selma aude o voce serioasă care recită versuri din Coran, iar după o scurtă pauză desluşeşte întrebarea:

— „Selma, fiica lui Hayri Rauf şi a Haticei Murad, îl iei de soț pe Amir, fiul lui Amir Ali din Badalpur şi al Ayshei Salimabad? Doreşti acest lucru?”

— Nu… nu vreau!

Selma are impresia că strigă cu voce tare aceste cuvinte, dar nu vede nicio reacție în jur. Dezorientată, se întoarce spre Zahra, dar întâlneşte numai privirea severă a lui rani Aziza. Trebuie să răspundă! Brusc îşi dă seama că până acum totul fusese un joc „de-a mireasa” şi că amânase decizia pentru ultimul moment, pentru momentul în care îl va vedea pe Amir, va citi în ochii lui…

A fost păcălită!… Sau s-a înşelat ea singură?

Încearcă să-şi amintească şi, incredibil, este adevărat! Conform vechii tradiții islamice, logodnicii se întâlnesc de-abia după nikkah; ei îşi dau consimțământul în fața şeicului, înainte de a se cunoaşte reciproc, înainte de a se fi văzut. La curtea otomană era altfel, de aceea a crezut că…

— Selma, vrei să-l iei de soț pe Amir…? repetă vocea.

— Da, vreau.

A spus ea, Selma, aşa ceva? Şeicul repetă de trei ori întrebarea şi Selma se aude rostind de trei ori un „da” atât de hotărât, încât femeile din jur îşi aruncă priviri curioase.

Ceremonia nu durează mai mult de cinci minute, după care şeicul se îndreaptă spre *immambara,* unde îl aşteaptă ginerele, împreună cu rudele şi prietenii pentru ceremonia „shirvani”. Femeile îi urmează curioase şi, strecurându-se pe nişte scări secrete, ajung în galeria cu muşarabi, de deasupra camerei altarului, de unde pot urmări ceremonia fără a fi văzute.

Numai Zahra a rămas cu Selma, ținând-o de mână, plină de înțelegere.

Astfel, trec orele în şir, ca un vis.

Când se însera, Zahra aprinse lampa şi începu să recite încet poezii ale misticului Djelal, ad-Din Rumi, poezii pe care Selma nu le-a mai citit de când a părăsit Istanbulul şi pe care acum le-a recunoscut emoționată.

Iubirea în răsună ca o orgă în mine,
Secretele mele se află în palma ta deschisă,
Întreaga mea ființă suspină ca o harfă obosită
Sub atingerea ta.
Nu suntem oare, noi, tu şi eu, un singur suflet?
Ne înfățişăm, ne ascundem tu în mine şi eu în tine.
Aceasta este esența iubirii mele pentru tine:
Nici pentru mine, nici pentru tine nu există Tu, ci Eu.

Selma reuşeşte să se liniştească. Adoarme.

— În sfârşit, apă!

Selma nu se mai satură de apa curată şi răcoroasă care îi curge peste trup. A tot visat acest moment în decursul celor cinci zile. Se simte ca un nou-născut şi tremură de plăcere. Să fie oare din cauza apei sau gândul la Amir o face să se cutremure?

După ce întregul ei trup a fost uns cu o cremă parfumată, a primit o gharara roşie-aurie, specifică femeilor căsătorite. A urmat împodobirea ei: multiple diamante în ureche şi în jurul gâtului, o mulțime de brățări de aur pe braț, începând de la încheietură şi până la cot; până şi în jurul gleznelor are lanțuri grele de aur, iar pe degetele de la picioare strălucesc pietre prețioase. Ceea ce mai lipseşte e „solitarul”, care trebuie prins în nara dreaptă, şi fără de care o femeie căsătorită nu poate fi desăvârşită în frumusețea ei.

Selma protestase cu vehemență, în urmă cu patru zile, când femeile încercaseră să-i găurească nara, astfel încât renunțaseră la proiectul lor.

La amiază, Selma arăta ca un idol, machiată şi împodobită, în aşteptarea ceremoniei. E pregătită. Va apărea,

în sfârşit, şi frumosul ei rajah?

Gata... Încă nu. O femeie se apropie şi-i oferă un batic roşu, de muselină, acoperit cu o coroniță de trandafiri şi iasomie. E voalul miresei, pe care trebuie să-l poarte pe tot parcursul ceremoniei. Deşi se sufocă, Selma ştie că nu poate refuza să poarte baticul, deoarece acesta simbolizează fecioria.

Tinerele fete intonează un cântec, în timp ce Selma, acea creatură mică, roşie şi împodobită cu aur, e ajutată de două brațe puternice să se deplaseze, probabil, în curtea zenanei. Selma desluşeşte cu greu, prin voal, un pat imens, amenajat pe o estradă, pe care trebuie să se aşeze. De acum înainte nu mai are voie să facă nicio mişcare; se presupune că este personificarea serviabilității, delicateței, supunerii şi aşteptării.

În jurul ei se înghesuie femei şi copii, iar rani Aziza, în rolul ei de mare maestră de ceremonii, mai ridică din când în când voalul Selmei pentru ca femeile să-i aprecieze frumusețea. Se discută, se comentează cu glas tare, se fac diverse aprecieri la adresa miresei. Selma roşeşte. Are impresia că se află la un târg de vite, printre negustori de cai, care examinează o marfă şi îi apreciază valoarea. Impresia este întărită şi de faptul că fiecare femeie care vine să o vadă îi aruncă la picioare un număr impar de monede din aur, menite să alunge ghinionul.

Selma, aproape leşinată, încearcă totuşi să zâmbească.

— Plecați-vă ochii! O femeie căsătorită, serioasă, nu zâmbeşte!

Rani Aziza e supărată: „Proasta asta mică ne face o grămadă de neplăceri. Nu pricepe oare că este necuviincios a te arăta fericită acum când îți iei rămas-bun de la feciorie pentru a deveni femeie? Pe de altă parte, nici nu te poți arăta nefericită, încât acest lucru ar fi jignitor pentru noua familie. Ar trebui să priceapă!"

Datorită țipetelor, înghesuielii, parfumurilor grele şi

mirosului de transpirație, Selma leşină. Când îşi reveni, deschise ochii şi văzu, la intrarea în curtea zenanei, un uriaş în spatele căruia, foarte sus, strălucea ceva ca un punct. Cu paşi înceți şi legănați, uriaşul cenuşiu îngenunchează. Selma, profitând de faptul că atenția tuturora era îndreptată asupra uriaşului, îşi ridică un colț al voalului. În fața ei îngenunchease elefantul domnitorului.

E acoperit cu pături multicolore din brocart, iar la picioare are lanțuri de aur. Călare pe elefant se află o persoană înaltă, al cărei chip stă ascuns sub un voal, acoperit cu trandafiri şi iasomie.

…Amir!

Femeile varsă la picioarele rajahului apa de baie a miresei şi se retrag pline de venerație. Rajahul se îndreaptă spre pat şi se aşază lângă Selma, fiind însă atent să nu o atingă. După felul în care respiră, pare să fie şi el emoționat.

Mirii sunt acoperiți cu o pătură zmeurie, deasupra căreia o femeie ține un Coran, iar la picioarele lor se află o oglindă în care cei doi îşi privesc, pentru prima oară, chipurile.

„…Îmi voi ridica voalul, după care îşi va ridica şi el voalul şi, în sfârşit, îl voi vedea. De ce îmi este frică?”

Selma e speriată. În fața ochilor ei se perindă tot felul de imagini îngrozitoare. Dacă sub voalul soțului se ascunde o față de maimuță, acoperită cu semne de vărsat şi bube urâte… un monstru! Presimte, de fapt, ştie că este aşa! Cum de nu s-a gândit până acum? Acesta este motivul pentru care a refuzat să o vadă înainte de nuntă! Bine, dar portretul? Desigur, a fost falsificat pentru a o convinge.

Cu ultimele puteri care-i rămân, Selma îşi ridică voalul. Amir, ca şi cum de-abia ar fi aşteptat acest semn, îl ridică şi el pe al său. Cele două chipuri se întâlnesc în oglindă…

Selma nu mai aude sfârşitul rugăciunii, nu observă că, spre finalul ceremoniei, două femei o aşază lângă soțul ei în lectică.

Prin perdelele lecticii, Selma zăreşte de-abia acum lungul

şir al oaspeților, nababi[38] şi rajahi călare pe elefanți, urmați de purtători de steaguri, cavaleri (lăncieri) şi servitori în uniforme de gală; în spatele lor, pe caii pur-sânge, veneau mândri nobili de rang inferior din întreaga provincie şi, în sfârşit, orchestra indiană.

Convoiul se pune în mişcare în aclamațiile mulțimii dornice de spectacol. Acesta este cel mai emoționant moment, deoarece mireasa îşi părăseşte casa părintească pentru a se muta în cea a soțului. Dar Selma nu are o asemenea casă, astfel încât convoiul ocoleşte de cinci ori, în mod simbolic, parcul din jurul palatului pentru a se întoarce la punctul de plecare.

Elefantul se opreşte şi îngenunchează. Pe unul dintre flancuri se instalează o scară de aur. În întâmpinarea Selmei, soseşte un grup de servitoare, care doresc să o poarte în brațe până în camera ei, dar Selma protestează. Amir intervine şi-i spune:

— Trebuie să respectați tradiția şi obiceiurile.

Erau primele cuvinte pe care i le-a adresat; Selma nu le va uita.

Camera nupțială e inundată de flori, fructe şi dulciuri. Din cele patru colțuri emană un miros de mosc şi de lemn de santal. În mijlocul încăperii se află patul nupțial, un pat enorm, acoperit cu satin alb şi dantele, asemănător „paturilor curtezanelor", pe care Selma le văzuse în filmele produse la Hollywood.

Femeile o îmbracă într-un caftan de mătase şi îi perie părul. Mireasa astfel pregătită, aşteaptă, sprijinită de perne. Ce face Amir?

Femeile înconjură patul, pălăvrăgesc şi mestecă „pân". Selma încearcă să-şi stăpânească iritarea.

În sfârşit, după o oră, apare şi Amir. Fusese la sora lui, la rani Aziza, care îi solicitase prezența pentru o problemă

[38] Nababi — principi indieni musulmani. Dar în provincia Oudh, ei purtau titlul de rajah, titlu deținut de principii de religie hindusă.

urgentă. Selma se enervează. O problemă urgentă… desigur un pretext pentru a-l reține pe fratele ei şi a-i arăta tinerei căsătorite puterea pe care o deține. În timp ce femeile se retrag, făcând glume pe seama nopții care urmează, Selma începe să plângă.

— Ce s-a întâmplat, iubita mea? Amir o priveşte neliniştit. Nu vă simțiți bine?

Selma îşi îngroapă fața în pernă.

— Mă duc să chem un medic.

— Nu!

Amir ezită. Ce să facă acum? Probabil este supărată. O fi jignit-o el în vreun fel? În timpul cununiei părea atât de fericită. Ce se întâmplase? Ar fi vrut să o strângă în brațe şi să o consoleze, dar nu îndrăznea.

„De ce mă priveşte aşa? Îmi este frig. Dacă m-ar lua în brațe şi m-ar săruta…"

„Ce prost sunt! gândeşte Amir. Sărăcuța este pur şi simplu înfricoşată la gândul că mă voi năpusti asupra ei, profitând de drepturile ce mi se cuvin… Nici nu bănuieşte cât o stimez. Oricum, voi aştepta până se va obişnui cu mine, doar am timp suficient."

Amir se aşază pe marginea patului.

— Această zi a fost obositoare, trebuie să vă obişnuiți. Eu nu vă voi deranja cu nimic.

Selma îl priveşte uluită. Îşi bate joc de ea?! Nu e suficient de seducătoare? Ea, care aşteptase această clipă… ce prostie! Doar ştia că n-a fost o căsătorie din dragoste. În concluzie, n-o place!

Îi răspunde pe un ton indiferent:

— Da, sunt obosită. Noapte bună!

Selma se ghemuieşte în celălalt capăt al patului. Amir oftează. Se aşteptase la un zâmbet măcar sau la un cuvânt mai duios. La rândul său, se lungeşte pe pat încet, pentru a nu o deranja. Luni de zile o admirase, privindu-i portretul, şi-şi dorise atât de mult să fie împreună cu ea… Nu aşa îşi

imaginase el noaptea nunții.

Capitolul III

Soarele pătrunde prin perdelele din cameră, iar în jurul patului se învârtesc umbre tăcute.

— Annecim? Leila Hanim? şopteşte Selma în somn.

Drept răspuns, se aud şoapte şi râsete înăbuşite. Încetul cu încetul, Selma îşi aminteşte că nu se află la Beirut, ci în India şi că, de ieri, este… o femeie căsătorită. Dar ce caută servitoarele aici? De ce nu o lasă singură cu Amir?

Întinde o mână şi pipăie cearceaful:

— Amir!

Se ridică apoi în capul oaselor, complet trează:

— Unde este Amir?

Femeile se apropie, făcându-şi complice cu ochiul şi comentând amuzate. Selma roşeşte. Ar fi trebuit să se controleze.

La Istanbul, kalfaralele o certau întotdeauna pentru spiritul ei impulsiv, spunându-i: „O ființă nobilă îşi stăpâneşte reacțiile şi când este fericită, şi când este nefericită”.

Absența lui Amir o îngrijorează. S-o fi supărat? Totuşi, aseară, după ce s-a stins lumina, s-a întors spre ea, a mângâiat-o tandru pe păr, iar ea şi-a aşezat capul pe umărul lui, după care a adormit.

El însă… A continuat să o mângâie sau poate?… Sau poate în timp ce dormea…?

Selma pipăie discret pătura, apoi… dar nu descoperă nimic neobişnuit şi, totuşi…

„Doamne, ce enervante sunt femeile astea, mă deranjează, nici măcar nu pot să verific dacă…”

În schimb, servitoarele nu se dovedesc atât de discrete, o împing la o parte şi pun stăpânire pe cearceaful din noaptea nunții. E nepătat! Strigăte, comentarii dezamăgite, priviri răutăcioase. Selma se refugiază în fața oglinzii, prefăcându-

se că nu observă nimic. Femeile se îndreaptă cu corpul delict în direcția încăperilor lui rani Aziza.

Tânără femeie oscilează între ruşine şi furie. Ce vor gândi, că nu a plăcut-o soțul? Sau nu, mai rău, că nu a fost virgină.

— Apa, ce faceți acolo? Ce s-a întâmplat?

Zahra apare în prag şi se apropie de Selma.

— Unde este Amir?

„A, deci asta era! Cât de mult îl iubeşte!" se linişteşte Zahra.

— Ca în fiecare dimineață, între orele şase şi opt, a ieşit să călărească.

— Ca în fiecare dimineață, izbucneşte Selma. Am crezut că măcar în ziua nunții…

Zahra o priveşte uluită:

— Da, bineînțeles că este dreptul lui, dacă vrea…

Zahra rămâne cu gura căscată, nu de uimire, ci de admirație: „Cât de frumoasă este stăpâna supărată în persoană".

— Nu doriți să vizităm împreună zenana, propune fata, pentru a abate furtuna. Nu cunoaşteți nici jumătate din ea.

Selma ezită; ar fi vrut să iasă, dar nu se încumetă, pentru că e convinsă că toată lumea discută despre nenorocitul ăla de cearceaf… Nu, n-avea chef să vadă fețele lor batjocoritoare şi pline de reproş…

— Oaspeții noştri s-ar bucura să vă întâlnească, insistă Zahra. Sunt cazați în aripa de vizavi, şi nu în încăperile lui rani, adaugă ea malițioasă. Vă rog să veniți!

Această parte a palatului nu o cunoştea; era formată dintr-un labirint de galerii, separate de curți interioare şi terase, care ajungeau într-o rotondă, de unde porneau diferite încăperi. În fiecare locuia câte o familie.

De cât timp locuiesc aici? Cine sunt acele femei bătrâne, cu părul vopsit cu henna, şi tinerele femei, înconjurate de o mulțime de copii gălăgioşi? Pentru ei, vizita Selmei e un adevărat eveniment. Toți se înghesuie în jurul ei, certându-se

care o va invita pe rani la un ceai. Dacă n-ar fi fost Zahra să-i pună cu diplomație la punct, Selma ar fi fost nevoită să accepte cel puțin o sută de gustări.

Se opresc, mai mult sau mai puțin, în fața fiecărei încăperi, în funcție de rangul locuitorilor săi. Intră numai dacă persoana respectivă este o rudă sau este de viță nobilă.

Unii au sosit doar cu câteva zile înaintea nunții, dar cei mai mulți dintre ei locuiesc aici de luni, uneori de ani de zile. Veniseră cu ocazia unei sărbători şi rămăseseră pentru că se simțeau bine şi pentru că, în Orient, se consideră că vizitând pe cineva îi faci o mare onoare; şi cu cât se prelungeşte vizita, cu atât onoarea gazdei este mai mare.

Câteva văduve şi doamne mai în vârsta se instalaseră definitiv aici. La început, mai pomeniseră, din când în când, despre plecarea lor, dar rani le întrebase indignată: „Nu sunteți mulțumite aici? Nu vi s-a acordat suficientă îngrijire?" Astfel încât, după câteva luni, făceau deja parte din familie şi ar fi fost de-a dreptul jignitor să mai plece.

Aici trăiesc şi rudele sărace, împreună cu copiii lor. Acesta este un drept, iar rajahul are obligația să le poarte de grijă. Plimbarea a durat în jur de patru ore, iar Selma se simte foarte obosită. Amir nu se întorsese încă.

— E ocupat cu afaceri de stat, deoarece, momentan, există anumite dificultăți, îi explică Zahra.

Pentru Selma, afacerile de stat nu reprezintă o scuză, important e faptul că soțul ei o lasă singură a doua zi după nuntă. Toată după-amiaza l-a aşteptat, fiind convinsă că va apărea cel puțin la vremea siestei. Prin urmare, ea s-a îmbăiat şi s-a parfumat, dar Amir n-a apărut.

— Zahra, nu vrei să ieşim, să vizităm moscheele şi immambaralele!

— Salim, interesează-te la rani Aziza dacă e vreo caleaşcă liberă! îi ordonă Zahra eunucului, fără să înțeleagă privirile furioase ale Selmei.

După o oră, caleaşca era pregătită. Rani Aziza etichetează

această dorință a Selmei drept curioasă, dar își dă consimțământul pentru a demonstra tuturora că nu-i interzice nimic tinerei femei.

Trăsura se deplasează încet prin fața mausoleului nababului Tikka Khan şi al soției sale, apoi ajunge la Lai Baraderi, palatul din piatră roşie, în care împărații din Oudh îi primeau pe principi şi pe ambasadori.

În momentul în care ajung în dreptul „moscheii de vineri", Selma propune să oprească trăsura şi să coboare pentru a se ruga în moschee.

— Este imposibil, apa, nu avem voie.

— N-avem voie să ne rugăm?

— N-avem voie să intrăm. Accesul le este permis doar bărbaților, femeile se roagă acasă.

„Ce-i cu prostiile astea?" Selma sare din trăsură şi încearcă să pătrundă în curtea interioară, în pofida protestelor Zahrei şi a servitoarelor, care-i baraseră drumul. „Ce obrăznicie! Să i se interzică nepoatei califului să pătrundă într-o moschee!"

În curtea interioară nu era nimeni, soarele apusese, iar pe cer se vedea prima stea.

— *La Illah Illalah...* nu există un alt Dumnezeu în afară de tine, pentru că Tu, Dumnezeul meu, eşti infinitul şi veşnicia. Nimic nu există în afara Ta.

Selma îngenunchează, fiind cu totul absorbită de strălucirea pe care o capătă cuvintele, atât de des repetate până acum. Nu mai aude şi nu mai vede nimic.

Deodată, simte că cineva o trage de mânecă. Deschide ochii şi vede, în imediata apropiere, o nurcă neagră şi grasă, care se agită. Închide din nou ochii, încercând să-şi regăsească liniştea inițială, dar Maulvi începe să urle şi el.

Selma se ridică în picioare.

— Vrei să-ți ții gura, dracule ce eşti? în toate țările musulmane, femeile au dreptul să pătrundă într-o moschee. Tu nu ştii că Fatimah, fiica Profetului nostru, se ruga alături

de bărbaţi în kaaba[39]? Iar tu, nenorocitule, vrei să interzici ceea ce Mohamed a permis?

Maulvi priveşte indignat spre drăcoaica albă care, prin simpla ei prezenţă, profanează acest loc sfânt. Ce tot strigă la el?

— Zahra, te rog să-i traduci tot, cuvânt cu cuvânt! Spune-i că el şi toţi cei de teapa lui discreditează religia noastră, prin mărginirea, făţărnicia şi prostia lor, şi, în afară de asta, existenţa lor nu este justificată pentru că în Islam se spune că nu există niciun mijlocitor între Dumnezeu şi fiinţă, deci nu există cler. Singurii conducători recunoscuţi sunt Sfânta Scriptură şi cuvintele Profetului. Maulvi Mullah Imam sunt cu toţii nişte impostori, care profită de neştiinţa poporului pentru a se îmbogăţi şi a deveni puternici.

Maulvi păleşte şi se retrage, în timp ce Selma gustă din plin acest moment de satisfacţie.

Ajunsă acasă, Selma se retrage imediat în camera ei, fără să treacă mai întâi pe la rani Aziza, care fusese deja informată de scandalul ce se iscase. În cameră o aşteaptă Amir, care se plimbă nervos de la un capăt la altul al încăperii.

— Unde ai fost? o întreabă el, încercând să-şi ascundă nemulţumirea. V-am aşteptat.

— Iar eu v-am aşteptat toată ziua, am lipsit doar o oră.

Amir tăcea. Îl jignise faptul că Selma nu-l aşteptase răbdătoare, aşa cum s-ar fi cuvenit din partea unei femei proaspăt-căsătorite.

„...De ce i-am spus toate astea? Arată ca un copil care a fost certat de părinţi... L-am aşteptat toată ziua, l-am visat, iar acum când a apărut l-am jignit. Ar trebui să-mi cer scuze,

[39] Kaaba — cel mai important lăcaş sacru de la Mecca, loc în care era ţinută „piatra neagră", care, conform tradiţiei musulmane, reprezenta o rămăşiţă a primului templu construit de Adam în cinstea Dumnezeului. Piatra s-a înnegrit din cauza păcatelor oamenilor.

să-i spun cât de mult mi-a lipsit. Nerăbdarea mea nu este oare o dovadă clară a dragostei pe care i-o port?”

„Era atât de frumoasă azi-noapte când dormea, gândeşte Amir. O frumusețe copilărească, total diferită de frumusețea sinceră a femeilor noastre”.

Fusese prevenit că turcoaicele sunt tare capricioase şi nu sunt atât de docile ca indiencele…

Amir îşi amânase o parte din afaceri pentru a se întoarce devreme acasă la soția lui, în speranța de a petrece o seară lungă şi plăcută cu ea, eventual o noapte fericită…

Se ridică, împotriva voinței sale.

— Sunteți obosită, trebuie să vă odihniți. Unde doriți să serviți cina, aici sau la sora mea, care v-a trimis o invitație în acest sens?

Selma îl priveşte uluită. Era pe punctul de a țipa la el: „Unde trebuie să plecați din nou?” Dar se abține.

— Voi cina aici, mulțumesc.

Amir pleacă, iar Selma rămâne cu privirea pironită asupra peretelui alb care o desparte de Amir.

— Sărăcuța mea prințesa, minunata mea privighetoare, barbarii ăştia vă neglijează! Este de neconceput!

Madame Ghazavi oftează adânc. Prevăzuse că această căsătorie va da greş; o simțise încă din prima zi.

Selma ştia că madame Ghazavi are darul de a dramatiza, că urăşte India, şi mai ales pe indieni, pe care îi consideră nişte primitivi. De obicei nu-i permite să se lamenteze, dar în seara aceasta are nevoie de compătimirea ei.

Zeynel stă într-un colț al camerei, cu mâinile împreunate pe burtă, observându-le.

„Ce greşeală am făcut când am luat-o cu noi pe cusurgioaica asta. Tot ce spune şi ce face aduce ghinion, se ceartă cu toată lumea! Am prevenit-o pe sultană… dar Selma a insistat. Intriganta a prins slăbiciunea fetei, ştie că-i place să fie linguşită şi o divinizează de parcă ar fi încă prințesă la

Curtea otomană. Dacă nu intervin în timp util, această Ghazavi îşi va atinge ţelul, va distruge căsătoria, pentru a se întoarce cu Selma la Beirut. Nu voi permite acest lucru; sultana mea nu va supravieţui unui asemenea eveniment."

— Acum vom cina toţi trei în budoarul meu! În seara asta ne vom distra. Este interzis să fim serioşi sau trişti!

— Bravo! Acum o recunosc din nou pe prinţesa mea cea vitează! aplaudă madame Ghazavi. „Vai, Doamne, sărăcuţa este... în timp ce noi suntem, ştiţi..." o imită pe rani Aziza.

Cei trei rid în hohote. Libaneza e o foarte bună imitatoare.

Cina se desfăşoară într-o atmosferă foarte destinsă.

S-au evocat amintiri plăcute şi s-au făurit proiecte de călătorie. Mai întâi, o vizită la Beirut, la sultană. Apoi o călătorie la Paris. Acum, când banii nu mai constituie un obstacol, se pot face multe lucruri plăcute. Amir? Îl va convinge ea. Dacă voia să cucerească pe cineva, obţinea întotdeauna ceea ce-şi dorea.

Selma are chef de dans, de cântat, se simte din nou tânără şi lipsită de griji...

— Voi face rost de un pian şi vom organiza serate muzicale, dar acum, te rog pe tine, Zeynel, adu-mi repede chitara.

Este vorba de un instrument fin şi nobil pe care l-a primit cadou de la un chitarist andaluz, într-o seară, la „Cristal", unul dintre cele mai elegante localuri din Beirut. Selma se gândeşte cu nostalgie la acele vremuri când bărbaţii se închinau în faţa frumuseţii ei. Ce vremuri...!

— Să cântăm! La dracu' cu melancolia!

După câteva acorduri la chitară, se aude vocea ei caldă şi melodioasă: „Sunt îndrăgostită de două lucruri: de ţara mea şi de Paris...", de Josephine Baker, Tino Rossi.

Comesenii bat entuziasmaţi din palme.

— Pst!

De după perdele apar uimite două servitoare ale lui rani. Îi fac semne disperate Selmei să înceteze cu cântatul, dar

Selma are chef să provoace în această seară pe toată lumea, aşa că îşi continuă recitalul.

— Ce se întâmpla aici? se aude o voce stridentă.

Selma împietreşte sub privirile furioase ale lui rani Aziza.

— Dragă surioară, în seara aceasta mă amuz. Una dintre cele mai mari plăceri ale mele este aceea de a cânta la chitară. Sper că nu o considerați necuviincioasă?

— Nu, eu nu consider că este necuviincios să cântați, dar trebuie să ținem cont de faptul că suntem înconjurați de oameni simpli, care consideră muzica şi cântatul drept un semn de statornicie. Ei tolerează profesionistele, care sunt femei de proveniență dubioasă, dar este scandalos ca rani a lor să cânte.

— Ei bine, atunci n-au decât să se scandalizeze. Eu nu consider că fac un lucru necuviincios.

— Necuviința este un concept relativ, semnificația lui diferă de la o latitudine geografică la alta. Vă repet, aici este interzis să cântați. Veți avea necazuri, vă veți pierde stima oamenilor, ceea ce se va repercuta şi asupra lui Amir, iar eu… Nu voi tolera acest lucru!

Amenințarea este clară: „Alegeți! Chitara sau onoarea dumneavoastră!”

— Vă rog să fiți înțeleaptă! adaugă perfidă rani Aziza. În viața dumneavoastră s-au schimbat, desigur, foarte multe; pe lângă avantajele pe care le aveți, şi care sunt apreciabile, trebuie să țineți seama şi de lucrurile care vă displac şi să vă supuneți rigorilor locale.

Rani dispare înainte ca Selma să-i poată răspunde. Ce ar fi putut să-i spună, oricum? Deşi o urăşte pe rani, trebuie să recunoască că, de data aceasta, are dreptate. Dar ce insinuează cu „avantajele apreciabile” ale acestei căsătorii, faptul că dispune de foarte mulți bani? Le stricase seara, nimeni nu mai avea chef de distracție! Selma îşi doreşte un singur lucru, să doarmă.

Selma visează… Amir o luase în brațe, o săruta tandru pe

frunte şi-i mărturisea cât de mult o iubeşte.

Deschide brusc ochii. Amir stă aplecat deasupra ei, iar ochii îi lucesc. Arată ca un arhanghel supărat.

— Amir! Amir, iubeşte-mă! murmură ea.

Mâinile lui lungi şi fine o mângâie pe gât, înaintând încet spre sâni şi apoi…

— Nu!

Selma se ridică brusc în capul oaselor, are cinci zgârieturi pe piept. Îşi priveşte soţul, un nebun! Se căsătorise cu un nebun!

Amir închide ochii, pe care apoi îi redeschide. Strălucirea metalică dispare făcând loc unui zâmbet cald. Se bâlbâie zăpăcit:

— Iubita mea, vă rog să mă iertaţi, mi-am pierdut capul. De vină este frumuseţea dumneavoastră, vă visez de atâta timp!

O îmbrăţişează şi-i acoperă cu mici sărutări urmele lăsate.

— Vă rog să nu fiţi supărată pe mine, aceste zgârieturi sunt o dovadă a pasiunii mele. Puţine femei se pot lăuda că dezlănţuiesc asemenea uragane! Mi-e ruşine, şi în acelaşi timp sunt fericit… pentru că n-am simţit niciodată aşa ceva.

Selma îl priveşte pe sub gene. Pare sincer derutat…

O priveşte atât de drăgăstos, încât ea se ruşinează de îndoiala ei.

— Te iubesc!

Selma îi zâmbeşte încurajator.

Amir o îmbrăţişează şi Selma se lasă dusă de un val de încântare. Un vânt călduţ îi trece prin păr, îi ridică cămaşa de noapte, mângâind-o pe pântec. E noapte şi stelele îi dansează în faţa ochilor.

O durere puternică o trezeşte din visare. Deasupra ei stă Amir, cu faţa încordată şi ochii închişi. Îl doare şi pe el?

Încearcă să se elibereze. Dar ce face? Continuă?! O doare foarte tare.

— Terminaţi!! ţipă Selma.

Amir n-o aude. Selma intră în panică şi începe să-l bată cu pumnii, să-l zgârie, dar el pare să nu simtă nimic. Epuizată, Selma se lasă în voia sorții. Îi curg lacrimile, mai mult de uimire decât de durere. E pentru prima oară în viața ei când se supune forței.

Un geamăt, şi Amir se lungeşte. Înnebunită, Selma încearcă să se desprindă de acest trup care o striveşte. Are un singur gând. Să fugă la baie, să se spele de sânge, de transpirație, de mizerie.

În baie, deschide toate robinetele şi-şi freacă furioasă pielea, ca şi cum ar fi vrut să spele toată ruşinea, să se purifice.

Aceasta să fie oare dragostea? Nu... este imposibil! Un bărbat care iubeşte o femeie, o priveşte în ochi, îi vorbeşte tandru, se întreabă ce simte ea şi îi e întotdeauna apropiat. Selma citise romane franțuzeşti interzise şi îşi formase o oarecare părere despre relația bărbat-femeie.

Sângerarea continuă. E oare pe moarte? Prin hemoragie? Poate-i cauzează Amir moartea?

În spatele perdelei se aude o voce neliniştită:

— Iubito, vă este rău?

— Nu, nu. Vin imediat.

Amir o aşteaptă cu zâmbetul pe buze, nebănuind ce dramă declanşase.

— Sunteți fericită?

Ea clatină din cap, întorcându-şi privirea, ceea ce Amir pune pe seama şarmantei ei timidități.

— Veniți la mine!

Selma se supune ascultătoare. Amir o mângâie pe burtă şi Selma se înfioară, ceea ce el interpretează drept dorință.

— Un moment, lăsați-mă să mă odihnesc puțin.

Selma roşeşte, se bâlbâie:

— Dar eu...

— Această frumoasă ne va dărui o grămadă de băieței frumoşi, nu-i aşa?

— Băieți frumoşi... sau fetițe drăguțe, răspunde Selma, vrând să se răzbune.

— Şi fetițe dacă doriți. Dar puțin mai târziu, râse bărbatul de lângă ea.

E un ordin şi mai puțin o glumă. Selma simte cu precizie acest lucru. Din depărtare se aude o voce:

— Sunteți obosită, iubita mea. Îmi permiteți, vă rog, să mă retrag!

Şi rajahul dispare.

Capitolul IV

Timp de două săptămâni, Selma primeşte o grămadă de vizitatoare. Rude, prietene, vecine, cumetre, vin să o vadă pe fericita mireasă. Cele care o văzuseră şi înainte de nuntă, comentează satisfăcute:

— Ce palida era şi uite acum, bujori în obrăjori, ochi luminoşi, s-a şi împlinit puțin! Într-adevăr, dragostea face minuni, iar rajahul nostru este un maestru în această privință.

Spre fericirea Selmei, urmă o perioadă în care vizitele şi festivitățile erau interzise — Moharramul, o perioadă de doliu în memoria morții lui Hussein, nepotul Profetului, care, împreună cu familia sa, fusese omorât în anul 680 de către armata tiranului Yazid. Timp de şaizeci şi şapte de zile, musulmanii şiiți îl vor jeli pe cel pe care ei îl considerau moştenitorul spiritual al Profetului; sunniții, în schimb, se închinau primilor trei califi şi urmaşi ai Profetului, care din punctul de vedere al şiiților erau nişte uzurpatori.

Şaizeci şi şapte de zile, fără festivități, fără podoabe, fără rochii colorate, numai cortegii funerare şi majli, reuniuni religioase, în care psalmiştii povestesc despre tragedia de la Kerbela şi despre virtuțile martirului lor.

Lucknow este celebru în India pentru frumusețea ceremoniilor sale.

În acest an, sir Harry Waig, guvernatorul „Provinciilor unite", e îngrijorat deoarece al nouălea şi al zecelea Moharram, cele mai importante zile de doliu ale musulmanilor, coincideau cu Holiul, marea sărbătoare hindusă, sărbătoarea primăverii, un festival al culorilor. Sir Harry se temea de izbucnirea unor conflicte între cele două comunități religioase.

Locuitorii din Lucknow sunt totuşi nişte oameni toleranți,

au o predispoziție evidentă pentru plăceri şi sunt mai puțin preocupați de probleme politice.

Revoltele care cutremură India de atâția ani n-au pătruns până aici. În fond, celor mai mulți musulmani le pare rău de această coincidență nefericită, pentru că nu vor putea participa, ca în fiecare an, la sărbătoarea hinduşilor, sărbătoare la care se stropesc reciproc cu vopsea roşie şi roz, culori de bun-augur.

Şi hinduşii, la rândul lor, deplâng această coincidență, deoarece obişnuiesc să participe la procesiunea Moharramului, în parte din cauza spectacolului în sine, dar şi din respect față de un martir al credinței. Faptul că nu este propria lor credință nu contează, deoarece ei sunt convinşi că diversele religii sunt doar căi diferite care duc spre acelaşi adevăr.

Dar în această primăvară a anului 1937, întreaga țară fierbe datorită desfăşurării primelor alegeri ale unor guverne provinciale autonome, alegeri la care Congresul „Jawaharlal Nehru" şi Liga musulmană a lui Mohamed Ali Jinnah nu căzuseră de acord în legătură cu compoziția acestor guverne, astfel încât cel mai mic incident putea fi cauza unei explozii.

De aceea, sir Harry Waig a hotărât să aplice Legea 144, prin care se interzice portul de arme sau bâte, se interzic adunările şi demonstrațiile. Totuşi, procesiunile religioase nu puteau fi interzise, dar lui sir Harry îi venise o idee genială. Să facă rost de mai multe tone de buşteni cu sârmă ghimpată pentru a delimita ariile de activitate ale celor două comunități religioase. Inițiativa lui a fost apreciată drept genială şi de către subordonații săi indieni, cărora le ceruse sfatul în prealabil.

Sir Harry se află de douăzeci de ani în India şi cunoaşte foarte bine această țară. Spre deosebire de majoritatea compatrioților săi, care suportă cu greu căldura, umiditatea şi imaginea oamenilor subnutriți, sir Harry iubeşte această țară bizară, pe care, într-o seară, fiind într-o dispoziție

poetică, o numise „diamantul negru din inima imperiului”.

Desemnarea sa în postul de guvernator la Lucknow e o onoare şi o dovadă de încredere. Provinciile unite, prin oraşele Allahabad şi Alighar, se află în centrul vieții politice indiene, dar din punct de vedere social domneşte o atmosferă de înmormântare.

Sir Harry, dar mai ales soția sa, lady Violet, ar fi preferat Bombayul, Delhi sau chiar Calcutta. În aceste oraşe, englezii au reuşit să-şi creeze o atmosferă oarecum familiară şi, până şi indienii, adică aceia cu care întrețineau relații şi care în majoritatea lor studiaseră la universități britanice, erau acolo mai puțin indieni!

Lucknow, dimpotrivă, a rămas un oraş provincial, în care vechile tradiții sunt foarte bine conservate. Sir Harry regretă acest fapt cu atât mai mult cu cât Lucknow fusese cândva un adevărat centru cultural care înlocuise, într-o oarecare măsură, oraşul Delhi, al cărui stăpân, Marele Mogul, fusese detronat de către armata britanică. Traversat de cele două mari fluvii Gange şi Jamna, fluviul de aur şi cel de argint, perlă a civilizației „Ganga-Jamni”, simbolizase unirea tradițiilor hinduse cu cele musulmane.

Astăzi e doar un simplu oraş de provincie chiar dacă rajahii şi nababii săi contribuie la decadența lui strălucitoare.

De la sosirea sa în India, sir Harry a încercat să se integreze în noua societate, să se adapteze felului de viață al băştinaşilor, dar a constatat destul de repede că nu aceasta este calea de a se împrieteni cu indienii, de a fi apreciat de ei, deoarece în India este valabil următorul principiu: fiecare la locul lui, fiecare cu poziția lui. Cel mai bun exemplu îl constituie, de altfel, existența castelor.

Sir Harry încercase cândva să înțeleagă, să cerceteze acest sistem social, însă a renunțat destul de repede, întrucât acest „fatalism” îl depăşea. Conform *Vedelor,* scrierile sfinte indiene, privilegiul de a te fi născut în casa preoților sau în

cea a războinicilor se datorează unor fapte şi acţiuni săvârşite într-o viaţă anterioară. E „corect” să fie aşa, iar a te opune acestei legi este un sacrilegiu şi, mai mult decât atât, ar avea şi alte consecinţe nefaste, ca aceea de a te reîncarna într-un vierme sau gândac de bucătărie, într-o existenţă ulterioară. În schimb, cei ce-şi respectă poziţia, acceptând ruşinea şi mizeria, pot spera că, la o viitoare reîncarnare, vor dobândi un loc într-o castă superioară celei anterioare.

Această mentalitate indiană este atât de adânc înrădăcinată în rândul populaţiei, încât efectele ei s-au răsfrânt şi asupra indienilor musulmani, a căror religie, se ştie, se bazează, ca şi cea creştină, pe egalitatea dintre oameni. Astfel încât şi printre aceştia se poate observa o împărţire în caste: aşrafi — nobilii şi ajlafi — clasele inferioare. Prin urmare, idealismul şi ideile democratice ale tânărului Harry Waig erau cu totul deplasate într-o ţară ca India, dar guvernatorul sir Harry Waig a ajuns la concluzia că, de fapt, e mai bine aşa pentru că cel puţin se garantează stabilitatea unei societăţi.

Fiecare la locul său. N-avea niciun rost ca un reprezentant al Maiestăţii sale să încerce să înţeleagă un indian. La fel ca în antichitate, când n-avea niciun sens ca stăpânul să-şi înţeleagă sclavul. Acest fenomen ar deveni chiar periculos, dar nu ar exclude existenţa unor relaţii, cu atât mai „amicale” cu cât fiecare cunoaşte regulile jocului şi limitele care se impun. Din fericire, există mulţi indieni din înalta societate care şi-au însuşit acest mod de viaţă.

Sir Harry reuşise să-şi creeze la Lucknow o importantă reţea de relaţii personale, de care era mândru. Colegii lui însă evitau acest gen de relaţii, limitându-se doar la cele cu caracter social.

Prietenii lui sir Harry erau aristocraţii indieni care-şi făcuseră studiile în Anglia, printre care se numărau: rajahul din Jehrabad, preşedinte al Partidului moşierilor, un gentleman desăvârşit, care organiza vânători de tigri celebre.

Sau nababul din Sarpur, la mesele căruia se servea întotdeauna numai şampanie franţuzească. Şi tânărul rajah din Badalpur, un om superinteligent, care a reuşit recent să obţină un post în Adunarea legislativă şi s-a căsătorit cu o prinţesă otomană. „Un tip grozav, Amir ăsta! Îl voi invita cât de curând. Sunt nerăbdător să-i cunosc sultana…”, gândeşte guvernatorul, trăgând mulţumit din pipă.

E a doua noapte a Moharramului, noaptea în care, la Kerbela, au fost omorâţi Hussein şi ultimii săi compatrioţi. Jumătate din populaţia oraşului se îndreaptă spre Marea Immambara, pentru a-şi aminti, a plânge şi a se ruga. Se adunaseră mii de credincioşi din satele învecinate, deoarece Lucknowul era renumit pentru fastul şi patima cu care sărbătorea Moharramul.

La o distanţă de câteva sute de metri de immambara, era o asemenea înghesuială încât purtătorii de lectică nu reuşeau să înainteze. Au ţipat, au dat cu piciorul, au dat din coate, dar fără folos.

În această noapte nu mai sunt valabile diferenţele de clasă, toţi sunt credincioşi, fie ei stăpâni sau servitori. Astfel încât, rani şi Begum Yasmin sunt nevoite să meargă pe jos… Selma e încântată de acest eveniment şi se grăbeşte să sară din lectică.

— Barkahul dumneavoastră, prinţesă! se aude vocea îngrijorată a lui Begum Yasmin.

— Am uitat pentru că nu sunt obişnuită cu el, bolboroseşte enervată Selma.

— Vă veţi obişnui curând, mai ales când veţi înţelege că barkahul reprezintă o cale spre libertate. Aveţi încredere în mine, ştiu că vă este greu, dar vreau să vă ajut! Poate vom deveni chiar prietene!

O priveşte insistent pe Selma. Ochii Begumei de culoare gri-albastru contrastează cu tenul ei închis. E o femeie frumoasă? Nu atât frumoasă, cât deosebită. Are treizeci şi cinci de ani şi e înaltă şi suplă. Amir o apreciază foarte mult

pe soția celui mai bun prieten al său. Selma e fascinată de această femeie.

Au ajuns cu greu în pragul curții lăcaşului sfânt, punct în care femeile şi bărbații se despart în două şuvoaie negre, fiecare îndreptându-se spre locul destinat rugăciunii.

— Imam Hussein! Imam Hussein!

Mulțimea îndoliată se bate cu pumnii în piept, toți în acelaşi ritm, ritm care se accelerează din ce în ce. Oamenii sunt extaziați. Se dezlănțuiesc pasionați.

Apare Maulana şi mulțimea tace. Acesta evocă ultima bătălie, eroismul nepotului Profetului, care, până la urmă, murise ucis de lăncierii tiranului Yazid.

Mulțimea se isterizează, credincioşii se bat cu pumnii în piept, îşi sfâşie carnea cu unghiile. Drama atinge apogeul.

Selma încearcă să se detaşeze de toate acestea. La început îşi spune că e vorba despre „o isterie absurdă, tipică şiiților… Ce noroc că la sunniți nu există aşa ceva.” Degeaba. O podidesc lacrimile. N-are rost să se abțină, sentimentul a învins rațiunea, o copleşeşte.

Selma nu mai e o străină. A devenit parte integrantă a acestei mulțimi, s-a contopit cu acest trup uriaş, străbătut de convulsii.

Se luminează de ziuă. Sărbătoarea s-a sfârşit. Urmează câteva ore de odihnă, după care o iau de la capăt.

— Iubita mea, este exclus să ieşiți din nou. Noaptea trecută a fost o excepție pe care am îngăduit-o din următoarele motive: mai întâi era noapte, şi în întuneric nu puteați fi recunoscută; în al doilea rând, am fost de acord că v-a însoțit Begum Yasmin, care este o femeie inteligentă în compania căreia ştiam că nu vi se va întâmpla nimic nedorit. Dar astăzi, nici ea şi nici vreo altă doamnă din înalta societate nu se vor încumeta să iasă în stradă.

— Dar, va fi o procesiune splendidă!

— Da, procesiunile noastre sunt, într-adevăr,

extraordinare, dar finalul spectacolului este foarte des perturbat de dezordini provocate de nişte creaturi primitive. Dacă doriți cu tot dinadinsul să urmăriți procesiunea, n-aveți decât să vă aşezați pe verandă şi să priviți din spatele muşarabilor. Cred că vă va însoți şi sora mea cea mai vârstnică. N-am înțeles niciodată de ce femeile sunt atât de fascinate de aceste spectacole sângeroase…

Pe verandă se înghesuiau deja servitoarele lui rani Aziza: Veniseră dis-de-dimineață pentru a ocupa un loc. Locul de onoare, cel de lângă rani Aziza, îi fusese rezervat Selmei. Nu-i prea convenea, dar n-avea încotro.

Din depărtare se aud bătăi de tobe. Într-un nor de praf, îşi fac apariția stegarii, călare pe elefanți, acoperiți cu pături negre, urmați de călăreți pe cămile, care poartă flamuri brodate cu versuri din Coran, având la capătul prăjinii o mână de bronz. Să fie oare mâna lui Abbas, fratele vitreg al lui Hussein, cel căruia i-au fost tăiate mâinile pentru că oferise apă asediaților? Sau reprezintă cele cinci degete ale unei mâini, simbolul pentarhiei şiite? Pentarhia era următoarea: Profetul Mohamed, fiica sa Fatimah, ginerele său Ali şi cei doi copii ai lor, Hassan şi Hussein. Nimeni nu ştia? În fond, nici nu-i interesează.

O orchestră, în jachete roşii şi turbane negre, cântând un marş funebru, precede apariția lui Zulzinah, minunatul şi celebrul cal al lui Hussein.

Apare apoi grupul celor care se pocăiesc. Sunt bărbați tineri şi copii, cu pieptul descoperit, ce poartă în mâini lanțuri, la ale căror capete se află cinci lame ascuțite. Se opresc în fața verandei.

— Imam Hussein! strigă mulțimea.

— Ya Hussein! răspund ei, după care se aude clinchetul lanțurilor. Lamele pătrund în carne, sângele țâşneşte.

— Ya Hussein! Se biciuiesc într-un ritm din ce în ce mai accelerat. Tăieturile se transformă în răni şi sângele formează mici băltoace pe caldarâm.

— Ya Hussein!

Un bărbat se prăbuşeşte, apoi un copil. Sunt îndepărtaţi.

Loviturile se întețesc. Este o încercare nebună şi disperată de distrugere a trupului pentru a se ajunge la ultimul stadiu, cel în care se vor confunda, se vor contopi cu acel UNIC.

Când vor termina? Selmei i se face rău, vrea să plece. Servitoarele comentează cu sânge-rece cele văzute. Rani Aziza îşi bea indiferentă ceaiul, adăugind:

— Încă nu s-a terminat! Trebuie să asistaţi până la sfârşit! E un ordin.

Selma se supune.

Flagelanţii se îndepărtează. După ce-şi revin puţin şi-şi şterg rănile, se opresc în faţa unei alte verande, de unde îi privesc curioase alte femei.

— Imam Hussein! De data aceasta nu mai e un strigăt de luptă şi mulţimea se cutremură de frică, dar şi de respect în faţa grupului de bărbaţi înarmaţi cu săbii.

Aceştia se pocnesc peste cap cu o mişcare precisă. Îşi despică pielea capului şi sângele curge, năclăindu-le ochii şi nasul. Liniştea e mormântală. Se pregătesc pentru a doua lovitură; balta de sânge se măreşte. Unuia îi alunecă sabia şi-şi taie o ureche; din gaura neagră ţâşneşte sângele. Mulţimea rămâne înmărmurită.

La a treia lovitură, unul dintre bărbaţi se prăbuşeşte cu capul despicat.

Se aud fluierături şi apar poliţiştii în uniformele lor kaki. Aceştia se năpustesc peste grupul de luptători, îi dezarmează, le pun cătuşe şi-i urcă în maşini. Totul se petrece atât de repede încât mulţimea nu are timp să reacţioneze.

— Atât am vrut să mai văd, comentează rani. Guvernul a interzis aceste manifestări, deoarece ele se soldează în fiecare an cu o grămadă de morţi. Dar oare poţi să le interzici oamenilor să moară, când ei asta vor?

— Ce curios, sir Harry ne-a trimis o invitaţie pentru

diseară, cu toate că ştie că suntem în mare doliu? Poate fi o formă mai deosebită a umorului englezesc? comentează ironic Amir.

Selma e bine dispusă. Ieşea pentru prima oară de când se căsătorise. Poartă un sari din mătase albastră, iar Amir e îmbrăcat după moda europeană, deoarece e vorba de o întâlnire între prieteni, şi nu de o invitație oficială.

Seara începuse bine, ficat de gâscă, fazan şi vin de Burgundia, pentru ca apoi să se discute politică. Referitor la Moharram, sir Harry nu se sfieşte să afirme, în fața tuturor acestor conducători musulmani, că şiiții sunt nişte „fanatici".

— Amir, care este părerea dumneavoastră? Am dreptate sau ba?

— Poporul nostru este un popor primitiv, el caută în religie un sprijin moral. Credința a fost unicul lui refugiu, cel puțin până acum câțiva ani…

Amir tace, n-are rost să intre în amănunte.

Guvernatorul ezită în fața acestei provocări şi se hotărăşte să nu-i dea curs.

— Dragul meu, dacă toți cei ce luptă pentru independență ar fi oameni ca dumneavoastră, ne-am fi retras demult din țară, dar în fața acestor „capete" confuze, care conduc aşa-numita mişcare naționalistă, suntem obligați să intervenim pentru a proteja poporul.

— Vă suntem recunoscători, domnule guvernator, răspunde ironic Amir.

— Sir, am admirat cu toții măsurile pe care le-ați luat pentru a evita un conflict între hinduşi şi musulmani. Dar peste câteva zile îşi vor sărbători şi creştinii Paştele; veți proceda la fel şi în acest caz?

În discuție, intervenise un tânăr pe care Selma îl remarcase, deoarece era singurul dintre domni care purta un shirvani. Guvernatorul se înroşeşte şi replică sec:

— Nu văd nicio legătură cu cele ce ați spus.

Selma îi zâmbeşte recunoscătoare tânărului, după care se

adresează guvernatorului:

— Excelență, este adevărat că şi în Spania există grupuri de pocăiți care, în fiecare an, se biciuiesc până la sânge pentru a reaminti de moartea lui Christos?

Sir Harry se bâlbâie indignat:

— Secretul constă în nuanță şi mă tem, prințesă, că în acest caz v-a scăpat tocmai nuanța.

Un mod surprinzător de a încheia o discuție. Englezii sunt o nație cu sânge-rece, conştienți de superioritatea lor, drept pentru care consideră inutilă nevoia de a se explica. Francezii, pe care Selma îi cunoscuse la Beirut, ar fi explodat într-o asemenea situație, s-ar fi certat, ar fi încercat să-şi convingă interlocutorul.

— Ce părere aveți despre ultimul meci de polo?

A, da, aproape că uitaseră de el! Brusc, toți se înviorară şi încinseră o discuție aprinsă, aşa încât guvernatorul îşi uită supărarea.

După cină, bărbații se retrag în fumoar şi doamnele în salonaş, unde lady Violet le serveşte ceai de muşețel. În afară de gazdă, niciuna dintre doamne nu ştia cine-i fermecătoarea tânără cu accent franțuzesc căreia guvernatorul i s-a adresat cu apelativul „prințesă”. În orice caz a fost suficient ca tânără să le câştige simpatia.

O blondă micuță, mai curioasă decât celelalte, îndrăzneşte să o interpeleze:

— Prințesă, ați părăsit de mult Franța?

Selma o priveşte uluită.

— Dar n-am fost niciodată în Franța! Şi, spre stupefacția generală, adaugă: Cred că v-a derutat accentul meu, explicabil prin faptul că am studiat la Beirut.

— Ah, Beirutul! suspină o doamnă, micul Paris al Estului! Da, francezii au reuşit să introducă civilizația occidentală în acest oraş. Tatăl dumneavoastră a fost, desigur, diplomat sau ofițer?

— Tatăl meu nu s-a ocupat vreodată de altceva decât de

caii lui, răspunde Selma nedumerită.

— Bineînțeles, ca prinț îşi permitea… consimt doamnele.

— Dar tatăl meu este numai damad, mama mea este sultană.

Damad, sultană? Ceva nu era în ordine…

— A, deci, nu sunteți franțuzoaică?

— Bineînțeles că nu, sunt turcoaică!

Doamnele sunt dezamăgite. O turcoaică se distrează pe seama lor. Nu înțeleg totuşi de unde are un ten aşa de alb, deoarece turcii sunt, în, general, bruneți, asta o ştie toată lumea.

Una dintre doamne încearcă să salveze situația:

— Vreți să spuneți ca sunteți o turcoaică de rit greco-ortodox, nu-i aşa?

— Nicidecum, sunt o turcoaică musulmană. Bunicul meu a fost sultanul Murad.

— Şi ce faceți aici atât de singură?

— Nu sunt singură, sunt căsătorită şi soțul meu este rajahul din Badalpur.

Şi musulmană, şi căsătorită cu un indigen! De fapt, nici nu s-ar fi aşteptat la altceva. Doamnele îi întorc spatele, descoperind brusc că au atâtea să-şi povestească.

Nici în şcoala franțuzească de la Beirut, Selma nu se confruntase cu un asemenea rasism.

Capitolul V

Selma îşi găseşte în parc un refugiu unde n-o deranjează nimeni. Aici plânge. Visează că-i scrie mamei sale şi-i povesteşte cât de fericită este.

Astăzi se împlinesc două luni de când se căsătorise sau, mai bine-zis, *de-abia* trecuseră două luni! Se gândeşte deznădăjduită la viaţa ce o aşteaptă... ceaiuri şi, din nou, ceaiuri, toate femeile astea drăguţe cu care nu te poţi înţelege, zâmbetul Zahrei, discuţiile neplăcute cu rani şi apoi Amir...

Amir, rajahul seducător şi gentlemanul perfect din timpul zilei, şi Amir, acel trup tăcut, întunecat şi indiferent din timpul nopţii. După şocul din prima noapte, se obişnuise. Era îngrozitor ceea ce i se întâmpla, dar ce putea să-i spună soţului ei care era surd, mut şi orb?

Se aud paşi. Cine să fie oare?

— Ah, Zeynel, bunul meu Zeynel! Dar de ce eşti aşa trist?

— Sunt îngrijorat, prinţesă. Sultana e singură la Beirut şi sănătatea ei lasă de dorit...

— A, deci vrei să mă părăseşti? Nu o mai iubeşti pe mica ta Selma?

Zeynel roşeşte.

— Am glumit, nu trebuie să te superi. Şi eu sunt de părere că ar trebui să te întorci la Beirut. Dacă te ştiu alături de mama, atunci stau mai liniştită.

— Dar, dumneavoastră, prinţesă?

— Eu, ce-i cu mine, bătrânul şi grijuliul meu Zeynel? Tu nu vezi câtă grijă au de mine, cât mă răsfaţă? Poţi să-i spui lui annecim că sunt cea mai fericită soţie de pe lume.

Zeynel are ochii înlăcrimaţi.

— Vă rog să-mi promiteţi că-mi veţi comunica atunci când veţi avea nevoie de ajutor. Mă voi întoarce imediat.

— Bine, îţi promit, dar acum nu te mai necăji, că mă

supăr, ştii că atunci când mă supăr... Zeynel îți mai aduci aminte ce crize de furie făceam în copilărie? Îmi spuneai că, dacă voi continua astfel, mi se va lungi nasul şi în curând voi semăna cu sultanul Abdül Hamid. Atunci mă linişteam. Vino şi stai lângă mine. Ia spune, crezi că ne vom mai întoarce vreodată la Istanbul?

Zeynel nu-i răspunde, ştie că prințesa nici nu se aşteaptă la un răspuns. E doar simpla necesitate de a-şi reaminti de acele vremuri, iar el este singura ei legătură cu trecutul; şi poate de aceea e mai bine să plece.

— Era să uit, madame Ghazavi vrea să vă vorbească.

— Vrea şi ea să plece? în fond, nu văd ce rost are să mai rămână.

Cât pe-aci să piardă trenul din cauza unei valize rătăcite în ultimul moment. Acum se află în compartiment şi Selma le zâmbeşte de pe peron. Amir n-a înțeles de ce soția sa a simțit nevoia să-şi conducă „servitorii" la gară. Săracul Amir!

— La revedere, prințesă, la revedere! Zeynel flutură batista, în timp ce trenul se îndepărtează cu viteză din ce în ce mai mare. La revedere, la revedere!

Selma este foarte emoționată; să fie datorită plecării lor sau pentru că ea rămânea?

— Nu fiți tristă, aveți şi aici prieteni care vă iubesc.

Begum Yasmin o luă de mână, mângâind-o tandru. Ea fusese cea care intervenise în favoarea Selmei pe lângă rajah, ei îi datorau venirea la gară.

— Vă înțeleg, sunteți derutată, totul este atât de nou pentru dumneavoastră. Amir este un om foarte bun, dar dificil. Dacă vă simțiți singură, vă rog să apelați la mine, voi fi încântată să vă ajut.

În următoarele zile, Selma o vizită des pe Begum Yasmin, inițial pentru că nu avea altceva de făcut, iar apoi pentru că începuse să-i facă plăcere. Atmosfera era mai destinsă decât cea din palat şi mult mai interesantă.

Begum Yasmin îşi crease un cerc de femei inteligente şi însetate de cunoaştere, fără a ține cont de poziția lor socială. Nici ea nu era o aristocrată, dar provenea dintr-o cunoscută familie de profesori universitari şi scriitori, iar soțul ei, cel mai bun avocat din Lucknow, făcuse avere prin propriile forțe.

Amir era încântat de noua prietenie a soției sale, dovadă a unui început promițător de integrare în societatea indiană, mai cu seamă că el era foarte ocupat cu probleme de stat. În statul vecin aveau deja loc confruntări între țărani şi moşieri. Congresul îi incita pe țărani să se răzvrătească împotriva stăpânilor, care, conform spuselor lor, se împotriveau luptei pentru independență. Mai mulți țărani au refuzat să-şi plătească impozitele, alții au jefuit chiar hambarele stăpânilor. În Badalpur era pentru un moment linişte, dar rajahul fusese informat de către agenții săi că în sate se desfăşurau adunări secrete, organizate de străini.

— De ce nu vă duceți personal să apreciați situația şi să vorbiți cu țăranii? îl întrebase Selma după ce Amir îi comunicase îngrijorarea sa.

— Să vorbesc cu țăranii? Bine, dar ce să le spun, că sunt manipulați? Nu m-ar crede şi, pe deasupra, ar fi o dovadă a îngrijorării mele. Dacă un domnitor îşi dezvăluie slăbiciunile, poporul profită imediat de ele. Cel mai bun exemplu îl reprezintă istoria Imperiului otoman. Credeam că v-ați lămurit în această privință.

— M-am lămurit că, dacă sultanul s-ar fi ocupat mai mult de supuşii săi, atunci poporul nu i-ar fi permis acestui Kemal să-l izgonească… Mă tem că şi dumneavoastră faceți aceeaşi greşeală!

Câteva conflicte confesionale şi mici revolte țărăneşti nu constituiau un motiv suficient pentru a perturba liniştea societății din Lucknow, mai ales că urma sezonul tradiționalelor lupte ale zmeilor de hârtie. Toată nobilimea participa la aceste concursuri care durau uneori şi două

luni.

Pe terasa Begumei Yasmin femeile cercetau cu privirea cerul şi comentau cu interes. Selma nu le văzuse niciodată atât de excitate.

Atenția lor se îndrepta în mod deosebit spre zmeul rajahului din Mehrar, împodobit cu franjuri de aur şi hârtii de zece rupii. Rajahul pierduse deja cincizeci de zmei în acest sezon, lucru explicabil prin faptul că zmeii lui, astfel echipați, erau mai puțin abili decât ceilalți. Dar nu se supărase deoarece nu era interesat să câştige, ci să dețină cei mai frumoşi zmei, dovadă a bogăției şi mărinimiei sale.

— Se spune că este aproape ruinat şi că va sfârşi ca nababul Yussuf Ali Khan.

Yussuf Ali Khan devenise un personaj legendar mai ales după ce, în urmă cu cincisprezece ani, vânduse patruzeci şi opt de sate pentru a-şi salva „caii de curse". Era deținătorul a o sută de mii de zmei de hârtie şi în fiecare an provoca întreg Lucknowul să lupte împotriva sa. Cel mai vestit concurs a durat aproape şase luni. Pentru ca lupta să continue şi noaptea, nababul avusese ideea de a prinde lumânări de cozile zmeilor.

Acest joc i-a ruinat pe mulți. Confecționarea zmeilor era costisitoare şi, deşi Islamul interzicea pariurile, se miza pe sume enorme.

Selma e fascinată de spectacolul acestor păsări mari şi colorate care plutesc liniştite în aer şi care, brusc, se reped asupra adversarului. Apoi, printr-o mişcare iscusită, li se taie firul care le ancorează de pământ. Tehnicile se îmbunătățesc în fiecare an, construcția zmeilor e mai solidă, dar şi mai uşoară, în schimb sfoara devine din ce în ce mai „ucigaşă" (se înmoaie în albuş de ou, după care se presară cu cioburi ascuțite ca nişte lame).

— Pe vremuri, lumea se mulțumea cu frumusețea spectacolului, îi explică Begum Yasmin. Zmeii erau în aşa fel construiți încât reprezentau personalități celebre sau zei

hinduşi. Pe urmă a fost preluată de la Delhi moda „luptelor”, probabil pentru că erau unicele lupte pe care le puteam purta…

Adunarea de astăzi se deosebeşte de cele obişnuite. În casa Begumei s-au adunat femei şi tinere fete ale nobilimii din Oudh. Selma o admira pentru uşurința cu care se mişca în cele mai diverse cercuri. De la Amir aflase că Begum este extrem de diplomată, fiindu-i de mare ajutor soțului ei.

O femeie tânără se apropie de Selma. E noua soție a rajahului din Nampur, o fată frumoasă, cu ten deschis şi ochi albaştri. Rajahul se căsătorise cu ea, deşi nu provenea dintr-o familie regală, mama ei fiind englezoaică.

— Am vrut să vă cunosc. Sper că vă descurcați şi nu vă simțiți ca o străină. Ar trebui să mă vizitați; soacra mea este o femeie foarte interesată de politică şi care îl admiră pe Mohammed Ali Jinnah şi Liga musulmană. Sunt convinsă că o să vă înțelegeți.

Selma o place pe tânăra rani, care este o fire deschisă şi amabilă. Ar fi vrut să o întrebe dacă reuşise să se acomodeze, dar din experiența ei de până acum aflase că e mai bine să nu abordeze o problemă atât de delicată ca cea rasială, spre a nu o jigni.

— Ce urât din partea dumneavoastră că mi-ați răpit cel mai prețios musafir!

Begum Yasmin se apropie de cele două femei, iar tonul ei pare puțin iritat:

— Prințesă, veniți vă rog lângă mine.

E oare geloasă?

Se înserase şi zmeii, puncte de foc pe cer, îşi continuau lupta.

— Priviți ce frumusețe! Begum Yasmin e atât de încântată încât o apucă de talie pe Selma. Acolo, vedeți, cel mic îl va învinge cu siguranță pe cel mare. Da, se pare că am avut dreptate!

Selma încearcă să se desprindă discret de Begum, dar

renunță de teamă să nu o jignească. În secret, se mustră pentru sentimentul ei exagerat de ruşine; să fie de vină oare educația maicilor? A devenit atât de puristă încât orice atingere i se pare indecentă? Gesturile tandre între femei sunt fireşti în India, de altfel şi Islamul e plin de asemenea exemple…

Selma se simte ruşinată de faptul că se îndoise, chiar şi numai o clipă, de puritatea acestei prietenii.

E ora patru după-amiază şi Selma se îndreaptă spre piața din Aminabad pentru a cumpăra ghirlande de trandafiri. Piața e mai puțin aglomerată ca de obicei, deoarece jumătate din magazine sunt închise. Uitase că e încă sărbătoare şi că Moharramul se încheie abia mâine. Într-un mic parc din apropierea moscheii, un bărbat ține un discurs. Se adunase multă lume să-l asculte.

În celălalt capăt al pieței se aud brusc strigăte: vreo sută de bărbați înarmați lovesc în bătrâni, femei şi copii, în toți cei care le stau în cale. Mulțimea din parc devine atentă. În cea mai mare linişte, oamenii aşteaptă atacul.

— Hozur, veniți repede!

Birjarul o apucă speriat de mânecă. Selma priveşte în jur şi constată că piața s-a golit, iar negustorii au închis prăvăliile. Se năpusteşte spre trăsură. E şi timpul, se aruncă deja cu pietre şi se trag focuri de arme. Caii, speriați, sunt biciuiți cu furie de birjarul care țipă. De la fereastra trăsurii, Selma se cutremură de ceea ce vede: case în flăcări, oameni care aleargă înnebuniți în toate direcțiile, trecători îngroziți care se lipesc de clădiri, piața care se transformă într-un câmp de luptă. Birjarul nu reuşeşte să stăpânească caii speriați şi trăsura se opreşte brusc. Apare la fereastră, transpirat şi cadaveric, iar servitoarea se ghemuieşte plângând într-un colț. Pentru a evita întrebările şi reproşurile, cel mai bine era să nu se întoarcă la palat.

— Mergem la Begum Yasmin, hotărăşte Selma. Casa ei

este în apropiere. Ahmed Ali, vreau să ştiu care au atacat mai întâi, musulmanii sau hinduşii?

— Musulmanii, hozur, numai musulmanii. De față nu se afla niciun hindus.

Nerăbdătoare, Selma repetă întrebarea. Bărbatul e atât de speriat încât nu ştie ce spune.

— Musulmani au fost, hozur, vă rog să mă credeți! Dar nu dintre cei credincioşi. Se bat între ei de vreo două zile, dar numai în vechile cartiere din Tschoq[40]. N-aş fi crezut că vor ajunge până la Aminabad, în apropierea palatelor.

— Dar de ce se ceartă între ei?

— Sunniții au început. Ei au atacat o demonstrație religioasă a şiiților, pe care au considerat-o o jignire la adresa lui Hazrat Omer, cel de-al doilea calif. Au fost douăzeci de morți şi sute de răniți, printre care femei şi copii, o parte din Tschoq a ars. Bineînțeles că şiiții s-au apărat. Curios este însă că poliția a intervenit foarte târziu…

Selma e disperată. N-ajungeau conflictele dintre indieni şi englezi, hinduşi şi musulmani, acum se luptau şi musulmanii între ei. Asta mai lipsea!

În această după-amiază târzie, în salonul Begumei se citesc ziarele, se discută înfocat. Povestea de dragoste care, de luni de zile, stârnea atâtea comentarii, dezbina prietenii şi familii, provoca valuri de entuziasm sau de indignare. Ei bine, povestea se sfârşise astfel: Eduard al VIII-lea renunțase la tron pentru a se căsători cu o americancă divorțată de două ori până acum. Ceremonia se celebrase în cerc restrâns pe data de 3 iunie la palatul Candé din Franța.

Selma intră chiar în momentul în care o doamnă dolofană îşi exprima părerea despre iubire, că iubirea… iubirea…! Rămâne uimită de felul în care aceste indience se entuziasmează sau se revoltă discutând despre viața personală a unei familii care de o sută cincizeci de ani le exploatează țara, întreține şi o armată şi-i arestează pe aceia

[40] Cartier popular din Lucknow.

care se răzvrătesc împotriva dominației ei.

Această poveste de dragoste englezească era, în ultimul timp, principalul subiect de discuție, pe când în provincie se desfăşurau conflicte sângeroase între hinduşi şi musulmani. Selma, indignată, tace din politețe. Totuşi, la un moment dat, izbucneşte:

— Ce înseamnă toate prostiile astea?! Mai bine uitați-vă în jurul vostru, priviți pe fereastră! În acest oraş oamenii se omoară între ei. Chiar acum vin de la Aminabad, unde era cât pe ce să fiu linşată!

Selmei îi cedează nervii, respirația i se opreşte. Femeile aduc repede apă rece, săruri... După ce-şi revine, le povesteşte întâmplarea.

— Cum, musulmanii între ei? Dar de ce toate astea?

Begum Yasmin îi aruncă o privire înveninată tinerei rani din Nampur.

— Desigur, vreo nouă înscenare a englezilor. Ei îi învrăjbesc pe indieni pentru a ne demonstra că nu ne putem câştiga independența atâta timp cât nu suntem uniți.

— Părerea mea este că asistăm la o mişcare dirijată de Partidul Congresului, al cărui scop este acela de a-i dezbina pe musulmani, răspunse liniştită rani. Prin urmare, musulmanii nu vor putea să-şi reprezinte interesele printr-o organizație puternică, deci majoritatea hindusă va avea câştig de cauză.

Soțul lui rani Sabiha este unul dintre conducătorii Ligii musulmane, iar soțul Begumei e unul dintre puținii musulmani care sunt membri ai Partidului Congresului. Rivalitățile personale ale bărbaților se oglindesc, evident, în argumentările soțiilor.

Pentru a destinde atmosfera, o doamnă întreabă care dintre principi se vor deplasa până la Londra pentru a asista la încoronarea noului rege. Doamnele, uitând de politică, îşi dau cu presupusul referitor la această problemă.

Pe data de 12 mai, Lucknowul sărbătoreşte încoronarea

regelui George al VI-lea. Guvernatorul a organizat o petrecere fastuoasă la care sunt invitaţi toţi cei cu titlu şi rang.

Amir, îmbrăcat într-un shirvani de gală, bate la uşa Selmei.

— Încă nu sunteţi gata? Trebuie să vă grăbiţi, dacă nu vreţi să întârziem!

— Puteţi pleca liniştit, eu nu vin.

— Dar, ar fi o jignire la adresa guvernatorului!

— Nu mă înţelegeţi deloc, iar eu nu pricep de ce vă duceţi la această recepţie. Toate discuţiile împotriva colonialismului englez şi cele privind independenţa rămân simple vorbe, vorbe, vorbe şi iarăşi vorbe! De îndată ce guvernatorul pocneşte din degete, toţi se grăbesc să serbeze încoronarea unui domnitor străin de care vor să scape, de fapt.

— Prinţesă, vă rog să nu confundaţi situaţiile. India nu este Turcia ocupată. Englezii au contribuit mult la dezvoltarea acestei ţări. În ceea ce priveşte momentul de faţă, nu ne aflăm în război cu Anglia, ci negociem o eventuală preluare a puterii de către ai noştri.

— Dumneavoastră negociaţi şi englezii arestează oameni, uneori îi şi omoară. Ce părere aveţi?

— De vină este numai nebunul de Gandhi, el doreşte războiul. Dacă n-ar exista el şi o parte din populaţie, care îl sprijină, problema s-ar rezolva ca între gentlemeni.

Amir se întrerupe o clipă.

— Deci, nu vreţi să veniţi cu mine?... Bine! Se retrage furios, dar şi uşor jenat.

Capitolul VI

Amir se decide să-şi petreacă vara la Badalpur. Călătoria de la Lucknow la Badalpur durează patru ore. Pe vremuri, această distanță se parcurgea în trei zile, dar acum, având la dispoziție o Isota Fraschini albă, lucrurile s-au schimbat.

Selma e încântată de noua reşedință, care se află în mijlocul unui superb parc cu flori şi palmieri.

În fața palatului se adunaseră: garda, formată din cincizeci de bărbați mustăcioşi, ce-şi prezentau mauserul din secolul trecut, servitorii, bucătarii, grăjdarii, grădinarul, bărbierii, majordomul şi lacheii; până şi măturătorii erau prezenți. Lângă scară stăteau femeile: vreo douăzeci de cameriste, fete în casă, lenjerese şi croitorese, care, spre surprinderea Selmei, nu-şi acoperiseră fețele.

— Hozur, ce bucurie, vai ce bucurie!

O persoană micuță, înveşmântată în mătase roşie, se năpusteşte asupra Selmei, sărutându-i mâinile. E Begum Nusrat, soția guvernatorului statului Badalpur, cea care o întâmpinase la gară în momentul sosirii ei în India.

— Veniți, hozur, rani Saida vrea să vă cunoască. Eu vă voi prezenta, pentru că nu este cuviincios să mergeți împreună cu rajahul. O pereche nu apare niciodată împreună, nu se cade. Dacă o femeie se află la soacra ei şi este anunțată sosirea soțului, ea trebuie să se acopere cu voalul şi să plece înainte de apariția acestuia. Rani Saida este bunica lui Amir. Ea s-a ocupat de conducerea statului cincisprezece ani, timp în care Amir se afla în Anglia, iar rani Aziza a avut în grijă palatul de la Lucknow.

Selma dorea să o cunoască; auzise că rani Saida e o adevărată regină.

— Veniți, copila mea.

Selma a plăcut-o din prima clipă pe bătrâna doamnă, îmbrăcată în alb, care, ca văduvă, nu poartă niciun fel de

bijuterie. Singura ei cochetărie e un pieptene cu turcoaze, prins în păr.

— Veniți şi îmbrățişați-mă!

Ochii albaştri îi strălucesc. Are un ten deschis şi o față blajină, cu nenumărate riduri fine. Probabil, provine din Caşmir. Niciunde în India femeile nu au un ten atât de deschis. Miroase a parfum de glicine.

— Mi-a fost teamă că eşti doar frumoasă, dar, după câte văd, eşti mai mult decât atât. Amir are noroc, îi trebuia o femeie ca tine. Îl vei ajuta, nu-i aşa? Îl vei încuraja.

Selma rămâne uimită. Să-l încurajeze pe Amir?

— Ştiu ce spun, draga mea. Amir n-a prea avut parte de dragoste. A rămas orfan la vârsta de şase ani, iar curtenii îl linguşeau în față, pentru a râde de el pe la spate. Amir a fost un copil sensibil, un copil precoce, care nu înțelegea exact ce se întâmpla, dar simțea că este batjocorit şi linguşit. Eu am fost singura care nu-i cerea nimic; până şi sora lui, rani Aziza, nu îndrăznea să-l enerveze de frică să nu-şi amintească mai târziu… Oricum, cel mai mare şoc l-a avut la cincisprezece ani, când unchiul său din partea tatălui a încercat să-l otrăvească, pentru a prelua el conducerea statului. Săptămâni în şir a zăcut în pat, refuzând să vadă pe cineva, cu excepția mea. Plângea şi repeta întruna: „Nu vreau să fiu rajah, voi pleca departe de aici, într-un loc în care nimeni nu mă cunoaşte şi poate atunci mă va iubi şi pe mine cineva pentru ceea ce sunt, şi nu pentru bani sau titlu”. Am hotărât să-l trimitem în Anglia, în speranța că acolo va fi în siguranță şi că aceasta îl va ajuta să-şi găsească echilibrul sufletesc, pe scurt, să devină bărbat. Când a plecat, era un tânăr susceptibil, cu nervii sensibili. S-a întors matur, activ, entuziast şi înțelept… poate prea înțelept. Nu ştiu dacă şi-a revenit, dar sper ca tu să-l ajuți. Îmi doresc atât de mult să fie fericit! Promite-mi că-l vei ajuta!

În acele zile ale lui iunie, arşița devenise insuportabilă.

Oameni şi animale priveau spre cerul albastru, lipsiți de speranță. Musonul venea abia peste câteva săptămâni.

Era pentru prima oară când rajahul îşi petrecea vara la Badalpur. De obicei, toți cei ce-şi puteau permite se refugiau pe perioada acestor luni în stațiuni de pe înălțimile Himalaiei. Până şi viceregele şi guvernul său îşi mutaseră reşedința la Srinagar, capitala Caşmirului.

Şi cum în acest timp Partidul Congresului cauzase mari neliniști în țară, Amir considerase că ar fi mai înțelept să rămână alături de supuşii săi. Țăranii din Badalpur n-aveau de ce să se plângă, rajahul lor era cinstit şi mult mai înțelegător decât majoritatea domnitorilor din statele vecine. Dacă recolta nu era bogată, el nu le cerea întregul impozit. Dacă vreunul din țărani îşi mărita fata şi avea datorii, rajahul dădea banii din propriul buzunar cămătarului.

Dar de câteva luni apăruseră în sate nişte domni de la oraş care ştiau să scrie şi să citească şi care susțineau că țăranii ar trebui să nu mai plătească niciun fel de taxe, ba, mai mult decât atât, că aveau dreptul să-şi păstreze toată recolta! Desigur, nu li se dădea crezare şi nimeni n-ar fi îndrăznit să-i aducă la cunoştință domnitorului asemenea lucruri... dar unii căzuseră pe gânduri.

Pentru început, țăranii îşi găsiseră o scuză pentru a nu plăti impozitele, de vină fiind ploaia şi frigul, apoi arşița şi seceta, şi aşa mai departe. Rajahul se consultase mai întâi cu divanul, trezorierul şi şeful poliției şi hotărî să țină sfat în fiecare dimineață. Tuturora li se acorda audiență: de la țăranii simpli până la proprietarii de case.

Selmei îi plăcea să asiste la aceste întâlniri, bineînțeles stând ascunsă pe terasă.

Amir, îmbrăcat într-un kurtah simplu, brodat cu mici periuțe, şedea într-un jilț. Doi servitori cu turban îi făceau vânt, iar în spatele lui se aflau în poziție de „drepți", şase gardieni înarmați, mai mult formal, pentru a păstra eticheta şi pentru a nu dezamăgi poporul care venea în fond şi pentru

a-şi vedea rajahul.

Faptul că, în această dimineață, printre reclamanți se află şi o femeie o surprinde foarte mult pe Selma. Ce caută ea aici? Certurile şi neînțelegerile se rezolvau numai între bărbați. Femeia avea jumătatea inferioară a feței acoperită cu un batic negru, lucru curios, pentru că femeile din partea locului nu poartă voal mai ales că ele muncesc cot la cot cu bărbații la câmp.

În jurul femeii, câțiva bărbați gesticulează, comentează şi se ceartă între ei. După ce rajahul îi ascultă cu atenție, îşi dă verdictul: „Tin rupia" — pedeapsă de trei rupii.

Bărbații pleacă mulțumiți, iar femeia îi urmează în tăcere.

— Despre ce a fost vorba? îl întreabă curioasă Selma.

— Eh, nimic deosebit! Bărbatul i-a reproşat soției că l-a înşelat şi pentru a o pedepsi i-a tăiat nasul. Femeia s-a jurat pe tot ce are mai sfânt că este nevinovată, şi familia ei a hotărât să-l reclame pe soț.

— Şi cum, a plătit numai trei rupii pentru un nas tăiat? îl întreabă indignată Selma.

— A scăpat destul de ieftin, deoarece, dacă ar fi fost vinovată, ar fi putut să o omoare fără ca eu să am dreptul să-l pedepsesc. Acesta este obiceiul la noi.

— Bine, dar dacă este nevinovată?

— Este vinovată în măsura în care comportamentul ei trezeşte bănuiala şi duce la discreditarea soțului.

Selma îl priveşte uluită. E posibil ca un bărbat cu o educație modernă, care a frecventat cele mai bune şcoli din Anglia, să fie de acord cu aceste măsuri feudale?!

— Te văd mirată. N-am avut de ales. Dacă i-aş fi aplicat o pedeapsă mai drastică bărbatului, lucrul acesta ar fi fost de neînțeles atât pentru femeie cât şi pentru familia ei.

— Şi, totuşi, această mentalitate învechită ar trebui schimbată şi singurul în măsură să o facă ați fi dumneavoastră.

— Să schimb mentalitatea acestor oameni?! Dar ce vă

închipuiți? Aş avea nevoie de secole, şi în fond cine sunt eu să le modific ierarhia valorică şi codul de onoare?

— Bine, dar nu sunteți totuşi de acord cu aceste proceduri!

Vocea Selmei tremură.

— Liniştiți-vă, iubita mea, îi spune rajahul, privind-o pe sub sprâncene, prefer să vă văd moartă decât fără nas, dar aceşti oameni se pare că nu prea au simțul esteticii.

Trecuse deja o săptămână de şedere la Badalpur şi Selma nu părăsise incinta palatului decât cu prilejul plimbărilor călare, însoțindu-l pe Amir. În primele zile, totul era nou, viața la țară, palatul cel mare şi alb, faptul că era considerată „rani", şi nu o străină, dar acum începuse să se plictisească. Voia să facă şi ea ceva, dar ce şi cum? Rani Saida, căreia i se destăinuise, îi dăduse următorul sfat: să le primească la palat pe femeile din sat şi să se intereseze de problemele lor.

— Le spui că toate femeile care vor să vină sunt primite şi că vrei să le ajuți... Te avertizez însă că te vor asalta, şi nu ştiu, zău, dacă vei face față. Oricum, ai dreptate, este datoria ta de rani, şi eu am procedat cândva aşa, dar acum sunt prea bătrână... Ştii, într-o oarecare măsură, ei sunt copiii noştri şi îşi pun mari speranțe în noi. Aş fi vrut să mă ocup mai mult de ei, însă pe vremea soțului meu era imposibil, iar mai târziu n-am mai avut energia necesară... Tu eşti tânără şi poți schimba multe aici, iar eu voi muri împăcată, ştiind că femeile şi copiii din Badalpur au un sprijin în tine.

Aşa cum prevăzuse rani Saida, salonul de la parterul palatului era în permanență plin de oameni. Țărăncile veneau la orice oră a zilei, împreună cu copiii lor, se aşezau la picioarele lui rani şi-i povesteau interminabile întâmplări, pe care Selma, de cele mai multe ori, nu le înțelegea. De aceea, a apelat la fiica cea mare a Begumei Nusrat, care învățase engleza la o mănăstire din Lucknow, una dintre cele mai bune instituții de învățământ.

În afară de localnice, veneau şi femei din sate mai îndepărtate. Printre cele care o vizitau cu regularitate, i-au atras atenția două tinere drăguțe. Una avea şaisprezece ani şi purta pe frunte un tikka[41] roşu, cealaltă, mult mai tânără, purta un sari alb, fără de care o indiancă are impresia de goliciune. Cele două stau, ore în şir, una lângă cealaltă, privind-o pe rani a lor.

Selma se apropie de ele, întrebându-le dacă au vreo dorință.

— Nu, hozur, am venit doar să te privim, suntem fericite că eşti atât de frumoasă.

Selma află că Parvati, cea mai vârstnică dintre ele, este căsătorită cu un bărbat mai bătrân cu patruzeci de ani decât ea, este un soț bun care nu o trimite la munca câmpului, ba mai mult îi face cadou în fiecare an câte un sari de mătase cu ocazia „sărbătorii luminii" — Divali. Pe cea foarte tânără o cheamă Sita şi este văduvă. S-a măritat la unsprezece ani şi, după mai puțin de şase luni, i-a murit soțul. Acum locuieşte la soacra ei şi se ocupă cu treburi casnice, dar, bineînțeles, încă nu găteşte…

Săraca fetiță! Selma o priveşte compătimitor. Chiar dacă nu se află de mult timp în India, e la curent cu soarta văduvelor hinduse. Dacă sunt norocoase şi scapă de *suttee*, conform căruia sunt arse pe rug, alături de cadavrul soțului (obicei interzis de englezi în 1829, dar practicat şi cu un secol mai târziu), atunci au o existență de paria pentru tot restul vieții. Ele sunt considerate vinovate de moartea soțului, decesul lui fiind o consecință a greşelilor în privința libidoului săvârşite într-o existență anterioară. Văduvele sunt deci necurate şi nu au voie să se apropie de bucătărie. Se hrănesc din resturi şi nu au dreptul să se ocupe de copiii lor.

— Din fericire, n-am niciun copil, zâmbeşte Sita, şi soacra mea nu se poartă prea rău cu mine; nici nu m-a încuiat şi

[41] Tikka — punct pe frunte, semn al femeilor hinduse căsătorite. Este simbolul norocului şi reprezintă ochiul înțelepciunii.

nici nu m-a ras în cap, cum este obiceiul. Dar îmi lipsesc petrecerile; îmi plac culorile şi muzica. Nu voi putea participa niciodată la petreceri pentru că se spune că aduc ghinion.

— Ce prostie! se revoltă Selma. Vino şi stai lângă mine.

Sita ezită, uitându-se speriată în jur. Ar vrea să o ia la fugă, dar nu poate să nu se supună ordinelor lui rani. Se apropie tremurând toată.

— Săraca copilă! La noi nu există aşa ceva, din contră, văduvele sunt sfătuite să se recăsătorească. Profetul nostru a fost chiar un exemplu, prima sa soție, Khadidja, era văduvă.

În salon se aud şuşoteli, dar nimeni nu îndrăzneşte să se pronunțe cu glas tare: rani este musulmană?

Parvati se apropie în spatele Sitei.

— Hozur, de ce nu veniți în sat la noi? Sunt acolo o mulțime de femei care vor să vă vadă şi care nu îndrăznesc să vină la palat şi mai sunt şi celelalte, „evitatele", cărora conducătorul, bătrânul satului, le-a interzis să vă inoportuneze.

— „Evitatele"?

— Da, cele pe care trebuie să le ocoleşti pentru că până şi umbra lor te poate murdări... Bineînțeles, n-ai voie să le vizitezi acasă, dar ele te vor putea privi de la distanță; ar fi atât de fericite.

Cum să-i explice acestui copil că ea, rani, n-are dreptul să părăsească palatul?

— Voi veni Parvati, îți promit!

— Nu vă veți duce în sat. Credeți că îi puteți ajuta în vreun fel dacă îi vizitați? Vor fi şocați şi atâta tot.

— Mă voi duce!

Amir e plin de furie, dar Selma e hotărâtă să nu cedeze de data aceasta. Săracele femei o aşteaptă şi nu poate să le dezamăgească, să creeze impresia că îi este totul indiferent. La insistențele ei, Amir ezită.

— Bine. Îi vom cere părerea şi lui rani Saida.

Amir are încredere în sfaturile bătrânei doamne. În fond, ea a fost cea care a condus statul timp de cincisprezece ani şi, prin urmare, îi cunoaşte bine pe țărani şi reacțiile lor.

— Să se ducă liniştită, răspunde rani. Vremurile s-au schimbat. Eu, personal, n-aş fi făcut atâtea erori dacă aş fi avut posibilitatea să verific ce mi se povestea.

Rajahul se încruntă. Nonconformismul bunicii sale îl surprinde. Cu atât mai mult cu cât ea n-a părăsit niciodată palatul… Dar a promis că se va supune deciziei ei.

— Bine, îi spune sec Selmei, atunci vă veți duce în sat, dar însoțită de doi gardieni înarmați.

Capitolul VII

Nu vă puteți imagina ce se petrece într-un sat indian, îi scria Selma mamei sale. *Văzute din balconul palatului, construcțiile de pământ cu acoperişurile din paie par foarte romantice, dar din apropiere… Un miros îngrozitor, duhoarea excrementelor umane, pe care, dacă nu eşti atent, poți să calci la orice pas. Țăranii îşi fac treburile pe unde pot şi de preferință în apropierea satului, nici măcar nu se retrag discret, ci consideră lucrul cel mai firesc din lume să se uşureze pe unde apucă. Aşa că, din palanchin, îi poți vedea cum stau pe vine, în grupuri, la marginea drumului, cu o expresie pe față de parcă ar medita. E adevărat că la femei n-am văzut aşa ceva.*

Casele nu au ferestre, au doar o uşă mică, prin care se ajunge într-o curte interioară, în care trăiesc laolaltă membrii familiei. Aici se află şi bucătăria, şi sala de mese, şi camera de oaspeți, iar vara devine şi dormitor. Casa propriu-zisă este formată dintr-o încăpere, uneori din două, la cei mai înstăriți, în care bărbații, femeile şi copiii se adăpostesc în perioadele reci. Încăperile sunt destul de spațioase, pentru că singurul lor mobilier constă în două paturi împodobite şi o ladă în care sunt păstrate hainele de sărbătoare.

Mă uimeşte însă faptul că femeile stau ore în şir aşezate pe pământ, frământând un fel de noroi din care fac plăcinte, pe care le lipesc pe zidurile caselor. După ce se usucă la soare, le adună în curte în formă de piramide. Bănuiți oare ce confecționează ele cu atâta grijă? Balegă de vacă! Se pare că este un foarte bun combustibil, care se foloseşte la încălzit şi la gătit. Veți râde cu siguranță, dar oare nu noi suntem caraghioşi datorită aversiunii de care dăm dovadă față de toate produsele pe care corpul nostru le elimină?

Deşi în ziare se vorbeşte atât de des despre conflictele dintre hinduşi şi musulmani, vă rog să mă crederi, aceste sate sunt un exemplu al toleranței diferitelor comunități religioase.

Populația din Ujpala este formată din şaizeci la sută hinduşi şi patruzeci la sută musulmani, iar această micuță lume funcționează perfect. Casele şi fântânile sunt folosite separat: musulmanii le-au construit în jurul moscheii, iar hinduşii în jurul templului, dar oamenii se vizitează reciproc. Musulmanii nu sunt niciodată invitați la masă, deoarece hinduşii îi consideră necurați, chiar şi pe mine, rani a lor. Hinduşii sunt împărțiți în caste, iar membrii unei caste îi consideră necurați pe membrii celorlalte caste, totul până la brahmani, care sunt casta conducătoare şi care sunt numiți pandit *(erudiți), chiar dacă sunt nişte analfabeți*

Pe treapta cea mai de jos a scării sociale sunt situate ființe nefericite, pe care toți le disprețuiesc şi care nu sunt considerate a fi oameni. Aceste ființe „fără de castă", care, după cum sună şi numele, n-au un loc în societate, mai sunt denumite şi „evitatele". Cine are ghinionul de a intra în contact cu ele trebuie *să se supună unor ritualuri de curățire.*

Cei „fără de castă" trăiesc la marginea satului, în nişte cocioabe, şi sunt însărcinați cu diverse munci considerate „înjositoare" ca, de exemplu, curățirea latrinelor şi repararea încălțămintei… N-au voie să se roage în templu sau să ia apă din fântâna celorlalți. Dacă le-a secat cumva fântâna, ceea ce s-a şi întâmplat de curând, femeile sunt nevoite să alerge la o distanță de mile pentru a găsi o altă fântână din care să se aprovizioneze cu apă.

La prima mea vizită în sat am declanşat o adevărată revoluție. Am vrut să le fac o bucurie, dar cred că mai mult le-am produs teamă. Nu de mine se temeau, ci de ceilalți locuitori ai satului care ar fi putut să se răzbune pe ei datorită încălcării legii. Acum s-au obişnuit. Nici nu ştiți cât de mulțumiți sunt, nu atât pentru ceea ce le aduc, cât pentru simpla mea prezență.

Pentru a nu murdări casele celorlalți, pe ei îi vizitez ultimii, astfel încât cred că pe această cale am rezolvat problema. Este pentru prima oară de la sosirea mea în India când sunt

fericită. Am sentimentul că sunt folositoare şi că sunt iubită.

Selma se ducea de mai multe ori pe săptămână în sat cu medicamente, îmbrăcăminte, cu caiete şi creioane pentru copii. Femeile se întreceau în a o invita la ceai, dar ea trebuia să fie prudentă să nu jignească pe nimeni. Bineînțeles că avea favoritele ei: cele două tinere hinduse, Sita şi Parvati, care i-au propus să vină în sat, dar şi Kaniz Fatma, o musulmană energică şi deşteaptă. Această femeie, bine clădită şi cu fața netedă, e mama a unsprezece copii, iar fiica ei cea mare are şi ea deja, la cei paisprezece ani ai săi, un băiețel. Selma nu se poate abține să nu o întrebe ce vârsta are. Kaniz Fatma se gândeşte puțin şi-i spune:

— Îmi aduc aminte cât am plâns la începutul războiului mondial, când tata a plecat pe front în slujba englezilor. Pe atunci să fi avut maximum trei ani!

În 1914 avea trei ani! Selma o priveşte uluită — înseamnă că au amândouă douăzeci şi şapte de ani…

Într-una din zile, Kaniz Fatma şi încă vreo câteva femei i se adresară Selmei:

— Rani saheba, tu ştii atât de multe, iar noi suntem nişte țărănci amărâte şi neştiutoare…

Selma zâmbi când auzi asemenea cuvinte, deoarece se convinsese de mult ca aceste femei, prin istețimea şi înțelepciunea lor, puteau să se măsoare cu orice intelectual. Nu putea să le spună acest lucru, pentru că s-ar fi considerat batjocorite. Pentru ele, orice om care ştie să scrie şi să citească e demn de admirație.

— Vrem ca fiicele noastre să ducă o viață mai bună decât noi, continuară femeile, dar acest lucru nu este posibil atâta timp cât ele nu ştiu decât să gătească *chapatis* şi să plivească. Bătrânul rajah a construit doar o şcoală pentru băieți. Rezultatul este că bărbații noştri ne disprețuiesc acum, chiar dacă unii nu ştiu să se semneze. Rani saheba, vrem o şcoală pentru fiicele noastre!

Privirile lor sunt pline de speranță. Şcoala este soluția

tuturor problemelor, este intrarea în Paradis.

— Ce părere au bărbaţii voştri?

— Nu le-am spus nimic pentru că ne-ar fi bătut. Nu trebuie să afle că v-am vorbit despre asemenea lucruri.

— Celelalte femei sunt de acord?

— Mai toate, deşi ele afirmă că bărbaţii nu vor permite niciodată să se construiască o şcoală pentru fete... Dar, dacă rajahul decide, se vor supune.

Selma le promite să intervină pe lângă rajah. Femeile îi sărută încântate mâinile. Pentru ele problema fiind deja rezolvată, încep să discute detaliile: Unde se va construi şcoala? Câte eleve vor fi admise? De unde vor face rost de un învăţător?

Selma era atât de încântată de ideea şcolii încât, seara, când s-a întâlnit cu Amir, nu reuşea să fie atentă la ceea ce discutau.

Victoriile lui Hitler şi primejdia pe care o reprezenta pentru Europa, războiul civil din Spania, planul englezilor de a împărţi Palestina între evrei şi arabi, toate aceste evenimente se desfăşurau într-o altă lume, într-un univers de care ea era foarte departe. I se părea nefirească îngrijorarea unora referitoare la evenimente pe care, oricum, nu le puteau influenţa. Noul spaţiu vital al Selmei deveniseră Badalpurul, India şi, prin urmare, nu o interesau decât problemele legate de acest spaţiu. Doar în momentul în care Amir îi comunică grijile lui în legătură cu noile hotărâri ale Congresului, Selma deveni brusc atentă.

— Susţinătorii Ligii musulmane sunt contrariaţi de decizia Congresului de a forma guverne locale compuse numai din membrii Congresului. Dar în iarna aceasta s-a stabilit o convenţie între cele două partide, care au hotărât să-şi unească forţele împotriva mişcărilor reacţionare sprijinite de englezi. Asta înseamnă, desigur, că în guvern vor fi incluşi şi membri ai Ligii musulmane, de exemplu, la Lucknow, şase din cele şapte ministere ar trebui să aparţină Ligii. Acum

însă, preşedintele Congresului, Nehru, afirmă că acest lucru este imposibil, deoarece contravine programului partidului său, iar dacă musulmanii vor, într-adevăr, să participe la guvernare, n-au decât să părăsească Liga şi să devină membri ai Congresului. A avut chiar tupeu! Să spună că „în India nu există decât două partide — Congresul şi Guvernul (se referea la englezi). Ceilalți n-au decât să se conformeze". Preşedintelui îi este teamă să recunoască că minoritatea musulmană devine tot mai neclintită. Dar care va fi statutul acestei minorități într-o Indie guvernată de hinduşi? Jinnah doreşte ca această problemă să fie discutată din start, însă Nehru consideră că nu există conflicte între diferitele comunități religioase, iar Liga musulmană este o organizație feudală de mult depăşită.

— Şi ce părere are Gandhi?

— Gandhi nu se ocupă de asemenea fleacuri, el caută Adevărul. Citeşte în fiecare dimineață „Bhagavadgita", cartea sfântă a Indiei. Pentru el, toți oamenii sunt frați, iar greutățile vor fi depăşite doar dacă îi vor da ascultare şi se vor strădui să-şi păstreze o morală nepătată. Jinnah şi un număr din ce în ce mai mare de musulmani îl consideră pe Gandhi un şarlatan care vrea să-şi atingă scopurile politice folosindu-se de religie. Eu îl cred nebun, un nebun cu idei utopice. Această utopie plină de seducție îi dă însă o putere uriaşă. Gandhi este scânteia care va aprinde focul, iar Congresul este cel care va direcționa acest foc. În fond, sunt convins că Gandhi n-a priceput în ce scop este folosit.

În această seară, sfatul bătrânilor din sat i-a convocat pe reprezentanții tuturor familiilor la Adunare. Au venit cu toții, musulmani şi hinduşi, cu excepția „evitaților". În ciuda şiretlicurilor folosite, femeile n-au reuşit să afle motivul pentru care s-au adunat bărbații. Aşezați pe sacii lor de iută, aceştia fumau din hookah.

— S-au schimbat vremurile, oftează un bătrân. N-am

crezut niciodată că voi apuca să mă confrunt cu o asemenea situație.

— Ce înseamnă să te confrunți, baba[42]? Încă nu s-a luat nicio decizie.

— Am presimțit de la început că se va întâmpla ceva rău, intervine un altul. Să vină aşa, pur şi simplu, în sat, asta n-a făcut nicio rani. Şi nu s-a oprit aici, ba mai mult, s-a dus până şi la paria! E o ruşine! Toate celelalte sate râd de noi.

— Totuşi, intențiile ei sunt bune, reluă conversația un alt bărbat. Nicio rani de până acum nu s-a îngrijit atât de mult de femeile şi de copiii noştri…

— Să se îngrijească de femeile noastre? Foarte frumos! Eventual să le mai vâre şi nişte gărgăuni în cap! De fapt, la ce te poți aştepta de la o englezoaică?

— Nu e englezoaică, e musulmană.

— Poate… dar în esență e totuşi englezoaică.

Bătrânul satului se ridică.

— Eu propun o delegație formată din cei mai inteligenți dintre noi, care să se ducă la rajah. Trebuie să acționăm rapid, înainte ca acesta să ia o decizie căreia va trebui să ne supunem.

Toți căzură de acord. Bătrânul satului era un om deştept care găsea întotdeauna o soluție şi pentru cele mai grave probleme. Fură desemnați membrii delegației şi bărbații plecară liniştiți la casele lor. Bineînțeles că rajahul le va da dreptate deoarece este unul de-al lor, chiar dacă are o educație de „ingrese”.

— Ar fi trebuit măcar să mă informați! Vă dați seama în ce situație m-ați pus?! Au venit oamenii să vorbească cu mine despre un „plan”, iar eu habar n-am despre ce plan e vorba.

Amir îşi ieşise din fire. Autoritatea sa era periclitată şi asta din cauza unei femei!

— Tocmai am vorbit cu rani Saida şi urma să vă comunic şi dumneavoastră.

[42] Unchiule. În India se foloseşte ca apelativ pentru bărbații mai vârstnici.

Pe rajah nu-l interesa însă părerea bunicii sale, deoarece bătrâna doamnă e îndrăgostită de Selma.

— A trebuit să-i linguşesc pe țărani, să-i asigur că n-a fost decât o idee, printre multe altele, şi că nici nu se pune problema construirii unei şcoli pentru fete.

— Şi de ce, mă rog?

— Pentru că societatea noastră nu este o societate occidentală. La noi, fetele nu merg la şcoală.

— Dar nici măcar nu a fost ideea mea, țărăncile au venit cu această propunere.

Rajahul ridică uimit din sprâncene.

— Este prima dovadă a faptului că în India lucrurile încep să se schimbe. Discursurile politicienilor noştri n-au reuşit să mă convingă până acum... (Amir oftează). Aş fi construit cu mare plăcere această şcoală, dar, deşi sunt rajah, nu stă în puterea mea s-o fac. În discuția cu ei am sesizat totala lor opoziție în fața acestui plan. Ei sunt de părere că instruirea femeii nu poate duce decât la rebeliune, la imoralitate, la dezbinarea familiilor şi nefericirea copiilor, la dispariția tradițiilor, pe scurt ar însemna ruinarea societății. Nu voi putea niciodată să-i conving de contrariu. Va trebui să vă mulțumiți cu acțiuni de binefacere, ştiu că nu e o soluție, dar v-am avertizat de la bun-început: nu vă veți putea opune voinței lor. Iar eu am în acest moment o grămadă de alte probleme pe cap, încât n-am nevoie şi de altele...

Amir îi povesteşte Selmei despre noua lege adoptată de Partidul Congresului, lege prin care regii şi marii moşieri nu mai au dreptul să-i izgonească de pe pământurile lor pe acei țărani care nu-şi plătesc arenda.

— Asta înseamnă că nu vom mai avea niciun mijloc prin care să-i obligăm pe țărani să plătească şi, în final, dacă se vor hotărî să nu plătească, visteria statului va fi curând goală. Pentru că eu nu sunt adeptul aplicării forței.

În următoarele săptămâni, spre seară, în satele din

Badalpur îşi făcură apariţia nişte vizitatori dubioşi. Grupuri de câte de doi sau trei bărbaţi doreau să vorbească cu bătrânul satului, al cărui nume îl ştiau. Se prezentau drept membri ai Partidului Congresului, acel partid al libertăţii, al cărui ţel era de a-i izgoni pe englezi din India şi, arătându-le ţăranilor tot felul de hârtii ştampilate şi parafate, umplute cu o mulţime de semne mici şi negre, îi instigau la revoltă. Le explicau că noile legi sunt favorabile poporului, că a sosit clipa dreptăţii şi că ar trebui să se ridice împotriva rajahului lor, cel care-i exploatează într-un mod atât de ruşinos. În cazul în care acesta va încerca să-i intimideze, marele Partid al Congresului le va asigura protecţia.

Ţăranii îi ascultau miraţi, unii sceptici — cum să-i creadă pe aceşti oameni străini, veniţi de la oraş — alţii de-a dreptul duşmănoşi, deoarece aceşti străini le puteau provoca o grămadă de neplăceri. Rajahul lor era mai puternic decât orice Partid al Congresului şi ei nu aveau nimic să-i reproşeze, căci a fost întotdeauna corect şi înţelegător.

— Rajahul vostru este un om corect? Bine, dar Congresul vă promite acest pământ, spuneau străinii, iar stăpânul vostru, din ură, îi sprijină pe englezi. El nu doreşte independenţa Indiei, întrucât aceasta ar însemna pierderea tuturor bunurilor, a proprietăţilor sale, care vă vor aparţine vouă. Ia spuneţi, nu v-ar face plăcere să locuiţi în palatul lui?

Ţăranii izbucnesc în râs, ideea li separe nemaiauzită, dar argumentele nu mai sunt chiar atât de neconvingătoare.

— O dovadă a faptului că rajahul vostru se împotriveşte independenţei este şi faptul că s-a însurat cu o englezoaică! Vă imaginaţi că, în aceste condiţii, el vrea să-i izgonească pe englezi din India?

Se aud murmure de încuviinţare.

— Toţi cei ce plătesc în continuare impozite îi susţin pe străini, nu sunt patrioţi, ci nişte trădători de ţară, nu numai că îşi distrug propria fericire, dar o distrug şi pe cea a

copiilor şi nepoților lor. Deci, vă rog, mai multă fermitate, fiți oameni cu coloană vertebrală! Partidul Congresului vă va ajuta dacă îi veți urma directivele, în fond el are în vedere propriile voastre interese.

— Bineînțeles că prioritate au însă interesele lor.

Această exclamație sarcastică fu suficientă pentru a rupe vraja. Străinul care tocmai vorbise a simțit că depăşise limitele şi că țăranii deveniseră bănuitori, de aceea nu mai insistă.

— Bineînțeles că voi veți alege, aveți mână liberă să vă gândiți la ceea ce v-am spus, pentru că eu voi reveni.

Vizitele acestora s-au repetat; țăranii ascultau, discutau între ei, uneori se aprindeau în discuții. Au trimis informatori şi în celelalte sate pentru a afla care era starea de spirit şi, până la urmă, n-au ajuns la nicio concluzie. Mai lipsea puțin şi s-ar fi adresat rajahului, care întotdeauna i-a ajutat cu un sfat bun.

Amir era la curent cu toate evenimentele, avea şi el spionii săi, oamenii lui de încredere, în fiecare sat. Dar îi spuneau ei oare tot adevărul? Poate minimalizau pericolul pentru a-i intra în grații sau poate exagerau pentru a-şi da importanță? Amir se obişnuise să se consulte cu Selma, ale cărei informații, pe filiera femeilor, erau mai precise şi nepartinice, deoarece femeile nu se implicau în probleme politice. Majoritatea îşi condamnau bărbații, nu aprobau atitudinea lor, ezitarea lor. Ce treabă aveau ei cu Partidul Congresului de care nici nu auziseră? Darămite cu englezii pe care nici nu-i văzuseră vreodată şi a căror autoritate era un concept pur abstract pentru ei? În schimb, puterea rajahului şi bunătatea lui rani aveau o influență reală, concretă, asupra vieții lor de zi cu zi. Cum puteau fi atât de proşti bărbații lor, cum puteau să uite că bunicii, străbunicii şi toți strămoşii lor au fost credincioşi rajahului şi familiei sale? Cum puteau să dea ascultare minciunilor propagate de acei străini? Îi vor aduce ele cu picioarele pe pământ?

A început musonul şi anotimpul ploilor i-a eliberat pe oameni şi pe animale de căldura infernală, de secetă. Din pricina inundațiilor, hainele şi alimentele mucegăiseră, în ciuda tuturor eforturilor de le salva. O dată cu ploile, reptilele şi şobolanii au năvălit în sat. Țăranii îi izgoneau cu pietre şi, totuşi, nu trecea o zi în care să nu fie muşcat un copil. Mulți dintre ei nu mai puteau fi salvați prin aplicarea de prişnițe cu extracte de plante şi ceaiuri de hakim[43].

Într-o după-amiază, când Selma tocmai voia să se odihnească, apare Kaniz Fatma disperată.

— Rani Selma, au murit două femei în sat. Câteva zile au vomat un lichid negru. Allah să ne ocrotească, cred că aceasta este boala…

— Care boală?

— Boala nevindecabilă.

Selma îl anunță de îndată pe Amir. Pe măsură ce tărăncile îi dădeau amănunte, fața lui se încrunta.

— Trebuie să chemăm urgent un medic de la oraş, hotărăşte Amir. Mi-e teamă că este vorba de cazuri de ciumă.

— Ciumă…?!

Selma încremeneşte de spaimă. Ciuma… a crezut că este o boală de mult uitată! Îşi aminteşte de groaznicele poveşti despre epidemiile de ciumă, de oraşele pustiite, de miile de cadavre presărate pe străzi. Priveşte speriată spre Kaniz Fatma. Trebuie să fugă, să se refugieze de îndată! Amir încearcă să o liniştească.

— E grav, dar nu mai trăim în evul mediu. Ciuma este o maladie care poate fi combătută astăzi, avem nevoie de medicamente şi trebuie să păstrăm măsuri stricte de igienă. Vreți să vă întoarceți la Lucknow?

— Şi dumneavoastră?

— Eu trebuie să stau alături de oamenii mei, nu pot să-i părăsesc într-un asemenea moment, n-ar avea nicio şansă să

[43] Hakim — medicament autohton pe bază de plante medicinale.

scape.

Selma închide ochii de ruşine, dar frica e mai mare.

— Eu cred că… rămân.

Ce cuvinte erau acestea? Doar voia să spună contrariul. Mândria ei blestemată îi jucase din nou o festă.

Selma îşi aminteşte foarte bine zilele care au urmat.

Medicul venit de la oraş era un bărbat tânăr. Colegii săi mai vârstnici nu se încumetaseră să vină la țară pentru a combate o epidemie atât de periculoasă, mai ales că ei aveau deja un cabinet la oraş şi nu doreau să-şi rişte viața inutil.

După ce i-a injectat Selmei un ser ce oferea „nouăzeci şi cinci la sută siguranță", a întrebat-o foarte firesc dacă nu vrea să-l ajute.

— Dacă nu mă ajutați, îmi va fi greu să pătrund la femei. Majoritatea preferă să moară decât să le consulte un bărbat, şi apoi n-am putut convinge nicio colegă să mă însoțească…

Au fost nişte săptămâni de coşmar. Selma a rezistat eroic şi l-a ajutat cât a putut pe tânărul doctor. În scurt timp, epidemia a fost stopată. Din cei două mii de locuitori din sate au murit numai cincizeci. O minune!

Amir s-a hotărât, în sfârşit, să plece la Lucknow. Medicul urma să mai rămână câteva zile în sat pentru orice eventualitate. În ziua plecării, Selma îşi luă rămas-bun de la el.

— Vă rog să mă credeți, sunt chiar tristă că plec.

— Dar eu? Îmi pierd cea mai bună soră medicală.

Plouă cu găleata. Selma urmăreşte din spatele perdelelor satul, palatul…

Capitolul VIII

— Ce palidă sunteți, copila mea!

Rani Aziza o măsoară pe Selma cu priviri mustrătoare.

— Sper că nu v-ați molipsit! Sau poate alta este cauza?

Observă derutarea tinerei femei şi oftează.

— Deci nu e asta. Ce păcat, sunteți căsătorită de aproape şase luni! Vreau să vă spun că lumea vorbeşte deja…

Cum îşi permite să se amestece? Selma se refugiază furioasă în camera ei.

După ce a beneficiat de o oarecare libertate la Badalpur, atmosfera apăsătoare a palatului din Lucknow şi răutățile cumnatei sale sunt de nesuportat, şi apoi locuința ei n-are uşă! E despărțită de locuința lui rani Aziza doar prin intermediul unor perdele! Trebuie făcute urgent anumite schimbări. Selma îl cheamă pe eunucul de la intrare.

— Adu-mi repede un tâmplar!

Câteva ore mai târziu, eunucul îi anunță sosirea tâmplarului. Acesta aştepta în afara palatului, deoarece nu-i era permis accesul în zenana.

Selma uitase acest mic amănunt, atât era de furioasă. Cine să o ajute? Amir e ocupat, deci singurul disponibil e Rashid Khan, bunul Rashid Khan, mereu la datorie. Rani nu trebuie să afle de uşă decât după ce va fi instalată. Selma mâzgăleşte câteva cuvinte pe un bilețel.

— Du-te cu acest mesaj la Rashid Khan!

Eunucul se înclină în fața ei, imperturbabil, deşi gestul stăpânei de a scrie unui bărbat i se pare scandalos. Pe vremea răposatului domnitor, aşa ceva nu s-ar fi putut întâmpla, deoarece, ca o măsură de siguranță, femeile nu erau învățate să scrie.

— Iubita mea, ați provocat o adevărată revoluție în palat, o anunță Amir când se întoarse seara acasă. N-au existat niciodată uşi în acest palat, perdelele sunt considerate a fi

suficiente, mai ales că astfel se produce o mai bună aerisire a încăperilor. Sora mea cea mare este revoltată, indignată şi-i asigură pe toți că nu va permite transformarea palatului într-un castel englezesc.

— Deci voi primi uşa mea?

— Dacă este atât de important... Dar merită să-i bruscați pe toți pentru o asemenea bagatelă?

— O bagatelă?! Nu pricepeți că este un lucru care ne afectează viața personală, viață intimă?

Amir pare înduioşat, dar nu foarte convins.

— Poate... Dar ştiți, aici nu există viață personală, noi toți suntem o mare familie. Oricum, vom vedea...

Câteva zile mai târziu, Selma obține uşa şi află, în acelaşi timp, că totul i se datorează lui Rashid Khan, care a intervenit şi l-a convins pe rajah să cedeze.

Selma îşi regăseşte liniştea. La început a avut oarecare dificultăți cu servitorii, pe care i-a învățat să bată la uşă înainte de a intra, dar a reuşit. În ce o priveşte pe rani Aziza, aceasta refuză să-i mai adreseze vreun cuvânt, ceea ce nu poate decât să o încânte pe Selma.

Amir a organizat de urgență o adunare a rajahilor, a nababilor şi moşierilor în vederea discutării noilor legi referitoare la drepturile țăranilor, precum şi a unor probleme legate de calitatea sa de membru al Adunării legislative, deoarece, în euforia victoriei, Partidul Congresului luase anumite măsuri care erau de neacceptat pentru o parte a populației. În şcolile în care învățau copii de toate confesiunile, Partidul a impus arborarea steagului Congresului şi obligativitatea Bande-Mataram-ului ca imn național, înfuriindu-i astfel pe musulmani, care considerau toate acestea drept o ofensă la adresa Islamului şi a comunității musulmane. Provenind dintr-un roman bengalez al secolului al XVIII-lea, textul Bande-Mataram-ului îi eticheta pe zamindarii musulmani drept tirani, exploatatori.

Din cauza acestor abuzuri, India începuse să fie măcinată

de demonstrații. În şcoli şi în universități, studenții s-au bătut între ei, iar în Madras, parlamentarii musulmani au părăsit sala de şedințe…

În ultimele zile ale lui august 1937, preşedintele Congresului, Jawaharlal Nehru, declara în mod oficial că țelul partidului său este de a desființa moşiile şi de a împărți pământul țăranilor.

Ca urmare, trei săptămâni mai târziu, la palatul din Lal Baraderi se adunaseră trei mii de delegați, toată suflarea moşierilor aristocrați, începând cu maharajahii şi până la cei mai mici nobili.

Rajahul din Jehanrabad, în calitatea sa de gazdă, deschide discuția.

— Prieteni, ne-am adunat în acest salon pentru a rezolva o problemă extrem de serioasă. Nu ne-am imaginat vreodată că, prin instaurarea democrației şi câştigarea autonomiei de către provinciile noi, clasa noastră, atât de puternică, va fi sortită pieirii. Dreptul natural de a conduce milioane de țărani, exercitat până astăzi, este acum contestat de către aceia care, prin promisiuni mincinoase, vor să-i ațâțe împotriva noastră. Pentru a face față acestui mare pericol, trebuie să ne unim, lăsând la o parte micile neînțelegeri care ne-ar putea slăbi puterea. Cred că sunteți de acord că nu vom recâştiga loialitatea țăranilor, adevărata coloană vertebrală a puterii noastre, decât prin introducerea anumitor reforme care să vină în ajutorul lor.

În sală se ridică o persoană într-un burkah negru, o rani al cărei soț murise şi care venise să-şi reprezinte statul:

— Socialismul, comunismul şi revoluția stau în fața uşii amenințându-ne existența! Deci, singurul mijloc de a ne păstra identitatea este acela de a ne organiza într-o clasă puternică.

În aplauze generale, cineva propuse organizarea unei Miliții a tinerilor moşieri, instituție cu rol în apărarea țării pe timp de criză, al cărei steag să aibă ca simbol un plug tras de

doi boi. Toți erau entuziasmați. Desigur, aveau nevoie de un drapel.

Dar cine să fie tânărul acela țicnit care provoacă dezordine, susținând că toate astea sunt doar vorbe goale şi că în prezent ar trebui luate măsuri concrete? Rajahul... de unde? Cum? Aha, din Badalpur, micuțul stat din nord! Ce spune? Că vom pierde totul dacă nu la vom da o bucățică de pământ țăranilor? Un nebun periculos! Un comunist! Nu? Ah, educat în Anglia... Oricum, nu este o scuză. Un rajah nu are voie să-şi trădeze clasa.

Amir nu reuşeşte să continue, întrucât cei adunați în sală îl huiduie. Se aşază descurajat. Deci ideile lui moderne, entuziasmul lui nu concordă cu societatea din sânul căreia provine şi căreia îi aparține, totuşi.

Întors acasă, îi povesteşte Selmei cele întâmplate.

— Ai dreptate, draga mea, eu sunt de partea ta. (Amir o priveşte sarcastic). Crezi că noi doi vom schimba lumea? Ah, Selma, dacă cel ce are dreptate nu dispune de sprijinul celorlalți, va rămâne singur cu dreptatea sa — aceasta este o regulă amară a vieții sociale. Am încercat să-i conving, dar fără niciun rezultat.

Vineri, 13 octombrie 1937, liniştitul oraş Lucknow era în fierbere. Mohammed Ali Jinnah anunțase o şedință extraordinară a Ligii musulmane. Sosiseră deja cinci mii de delegați cărora li se oferise găzduire în palate şi în corturile special amenajate din grădinile din Kaisarbagh. Întâlnirea fusese organizată şi finanțată de rajahul din Mahdabad, pe care Selma îl cunoştea ca pe unul dintre prietenii lui Amir. Rajahul era un om credincios, un idealist, care trăia ca un ascet. El locuia într-o singură cameră a palatului, cameră în care se aflau munți de cărți, printre care Coranul, Biblia, Scrierile sfinte indiene, operele lui Dickens, ale lui Tolstoi şi multe altele. Rajahul se hrănea cu pâine de secară, pe care o cocea soția sa — aceasta fusese hrana Profetului — iar când

îşi vizita satul nu pregeta să-i ajute pe țărani la muncile câmpului. Idealul său era reîntoarcerea la natură, la viața de țăran. Dar Jinnah, care fusese unul dintre consilierii tatălui său, ai marelui maharajah din Mahdabad, îl abătuse din drumul său, spunându-i:

— Este de datoria ta să lupți pentru emanciparea musulmanilor, alături de mine.

Şi, astfel, tânărul dedicat artelor şi filosofiei devenise unul dintre cei mai importanți oameni ai Ligii.

Sala e supraaglomerată. Veniseră delegați din toate colțurile Indiei. O surpriză plăcută a fost sosirea celor doi prim-miniştri din Bengal şi Panjab, două state cu majoritate musulmană, din partea cărora se spera că vor sprijini Liga. În spatele tribunelor, ascunse după muşarabi, se înghesuiau soțiile domnitorilor, curioase să-l vadă pe acel avocat din Bombay care, în decurs de doi ani, reuşise să devină starul mişcării musulmane.

Mohammed Ali Jinnah e o figură impresionantă: înalt, subțirel, grizonat, cu o privire pătrunzătoare. Fără introduceri inutile, Jinnah urcă la tribună şi trece direct la subiect.

— Fraților, Congresul a reuşit să-i îndepărteze pe musulmani datorită politicii lor exclusiv hinduiste. Mai mult, nu şi-a respectat nici promisiunea electorală de a recunoaşte comunitatea noastră religioasă şi de a conlucra cu noi. Guvernatorii lor nu le-au oferit minorităților niciun fel de protecție, iar acțiunile lor au drept scop provocarea conflictelor între comunități religioase, situație menită să întărească puterea imperialiştilor. Musulmanii trebuie să-şi recapete încrederea în sine şi să nu caute un sprijin în colaborarea cu englezii sau cu Congresul. Cei ce aderă la acest partid sunt nişte trădători.

Afară se aud strigăte contradictorii.

— Jai Hind! Trăiască India! strigau unii, iar alții le răspundeau:

— Taxim Hind! Să împărțim India!

E pentru prima oară când Selma aude această exclamație care poate, peste câțiva ani, urmează să devină o parolă. După multe parlamentări şi discuții, se hotărăşte, în unanimitate, că țelul Ligii îl reprezintă *independența.* Pentru a-şi atinge țelul, Liga are nevoie de o restructurare pe baze noi, democratice, ceea ce înseamnă că, în afara elitei orăşeneşti, în Ligă trebuie cuprinşi şi țăranii, prin înființarea unor celule în fiecare sat. Cei ce doresc să devină membri plătesc o sumă simbolică de doi annas[44]. Femeile vor juca şi ele un rol important în cadrul partidului. Sub preşedinția bătrânei rani din Nampur se va organiza şi o reprezentanță a acestora.

După două zile de dezbateri, conferința a luat sfârşit, iar toți cei ce participaseră erau convinşi că au asistat la un eveniment istoric: schimbarea Ligii într-un Partid popular, care să reprezinte interesele tuturor musulmanilor. Noul program a avut un ecou teribil în rândul populației şi, în mai puțin de trei zile, s-au şi înființat nouăzeci de celule ale partidului, cu un număr de aproximativ o sută de mii de membri. Cu toate acestea, Nehru continua să afirme că Liga musulmană apără interese reacționare.

[44] Annas -1/16 rupie.

Capitolul IX

În marea sală de recepții a palatului din Jehanrabad, iluminată feeric, se adunase toată floarea nobilimii din Oudh. Rajahi, nababi, domnitori ai unor state mai mici sau mai mari au venit să-şi prezinte omagiile guvernatorului sir Harry Waig şi soției sale lady Violet.

După multe complimente înflorite şi jurăminte de credință, rajahul din Jehanrabad începe să istorisească povestea iluştrilor săi strămoşi. Sir Harry îşi ascunde cu greu căscatul.

— Oare ce vrea de data asta? Nu poate fi mai direct? Atâta introducere este de-a dreptul enervantă.

După felul în care a fost primit — mai mult de douăzeci de domnitori călare pe elefanți, patru orchestre şi un număr imens de lachei — se pare că rajahul nu-i va cere un serviciu prea mic. „Sper să-i pot satisface dorințele. Ar fi păcat să pierdem un aliat atât de credincios".

Lady Violet sesizează nerăbdarea soțului ei. „Harry nu pare să se amuze. Mie îmi place aici, mai ales că sunt singura femeie între atâția bărbați... Dacă ar fi după el, n-ar trebui să-mi arăt umerii dezgoliți, dar nici nu mă gândesc să mă arăt ca răposata regină Victoria numai pentru că indienii ăştia îşi țin femeile închise în casă, departe de ochii lumii. Decolteul meu este frumos şi-mi place să fie privit!... O gazelă în mijlocul unor animale de pradă... dar oare noi le-am îmblânzit sau le purtăm pur şi simplu în lesă?"

— ... Şi de aceea vă rugăm, cu supunere, să ne acordați permisiunea şi ajutorul material în vederea construirii acestei şosele care va face legătura între palat şi şoseaua Lucknow-Delhi. Ar fi o mare uşurare pentru țăranii noştri.

Sir Harry nu pare prea impresionat.

„Țăranii?! Țăranii au spatele lat; lor le sunt suficiente drumurile de țară. De fapt, tu vrei o şosea pentru maşinile

tale frumoase, numeroasele Rolls-uri, Lincoln-uri şi Bentleys, recunoaşte că vrei să nu le murdăreşti... Eu ştiu asta şi tu ştii că eu ştiu". Dar sir Harry mai ştia că, dacă îl refuză, acest ticălos este în stare să treacă de partea Congresului! Lady Violet examinează atent „animalele de pradă". „Tânărul rajah din Badalpur are nişte ochi minunați, păcat că s-a însurat cu prostuța aia mică, care are tupeul să ne ignore, de parcă noi am fi sălbatici! Ce lume sucită! Apropo de sălbatici, după cină trebuie să le vizitez pe bietele femei. Se plictisesc îngrozitor. Rani se va simți onorată că nu am uitat-o".

Se îndreaptă spre rajahul din Jehanrabad.

— Cum?! Vai ce atentă sunteți! O voi anunța de îndată pe rani.

Sir Harry se ridică pentru un toast.

— Înălțimile voastre... Cu mare plăcere... Mă simt onorat... Imperiul britanic... Maiestatea sa... Misiunea noastră... Loialitatea dumneavoastră...

Lady Violet îl ascultă distrată. „Harry exagerează... mereu acelaşi discurs. Oare au observat şi ceilalți? Colorații ăştia sunt atât de sensibili... Cu toate că rajahul din Jehanrabad este atât de cultivat... dacă ar arăta altfel ai putea să-l confunzi cu un englez."

Primul eunuc şopteşte ceva la urechea rajahului. Imediat după terminarea discursului guvernatorului, acesta se ridică şi se îndreaptă spre lady Violet.

— Înălțimea voastră, vă rog să aveți un moment de răbdare. Rani vă roagă să îi acordați câteva minute, s-a bucurat nespus că doriți să o vizitați şi vrea să vă primească corespunzător...

La celălalt capăt al palatului, în salonul cu arcuri gotice, Rani din Jehanrabad pălăvrăgeşte cu prietenele ei. Un eunuc anunță sosirea rajahului. Femeile părăsesc speriate camera, singurele care rămân fiind rani şi cele două fiice ale ei. Rajahul este agitat, broboane de sudoare îi strălucesc pe frunte.

— Ce-am auzit rani Selma? Nu vreți să o primiți pe lady Violet?

— Fac tot ce pot, dar apariția acestei femei, acestei… lady mă îmbolnăveşte.

Rajahul, obişnuit cu capriciile soției sale care, fiind o femeie frumoasă şi mult mai tânără decât el, se comporta de cele mai multe ori ca un copil, îi îndeplinea mai totdeauna dorințele. În această seară însă, acest lucru era imposibil.

— Nu puteți să o jigniți pe soția guvernatorului, nu ne va ierta niciodată!

— Nu ne va ierta?

Atât aşteptase rani pentru a exploda. De luni de zile se abținea, îşi camufla furia, dar de data aceasta se umpluse paharul.

— Ce nevoie avem noi de iertarea lor? Bandiții ăştia ne-au furat puterea, ne supraveghează statele şi în fiecare an ne jecmănesc sub pretextul plătirii taxelor; nu sunt decât nişte băutori de apă neagră, nişte mâncători de carne de porc care ne seduc femeile şi, pe deasupra, ne şi disprețuiesc! Nu vreau s-o văd pe lady Violet!!

— Vă rog, rani saheba, fiți înțelegătoare! Şoseaua…

— Ah, rajah sahib, de ce n-ați spus de la început? Asta schimbă complet situația… am crezut că este vorba de a-i face plăcere lui lady Violet.

La intrarea în salon, lady Violet observă că rani este înconjurată numai de femei în vârsta şi-şi explică aceasta ca pe un semn de respect; bunicile au fost alese pentru a onora musafirul. N-avea de unde să ştie că rani le-a ordonat tinerelor să se îndepărteze, explicându-le că numai umbra acestei creaturi, pe jumătate dezgolită aduce ghinionul asupra lor…

Singura excepție o face rani din Badalpur, deoarece ea „cunoaşte lumea” şi rămâne în salon în calitate de traducător. Selma vorbeşte deja fluent urdu şi nu doreşte să

scape această ocazie de a se amuza.

— Ce drăguț din partea Înălțimii voastre că v-ați gândit să-i faceți o vizită supusei dumneavoastră în modestul ei apartament, murmură rani. Îmi cer scuze pentru faptul că nu mă pot ridica, dar de vină este piciorul meu…

„Oare toate au probleme cu picioarele?”, se întreabă lady Violet, observând că nici celelalte femei nu se ridică, urmând exemplul lui rani. Astfel, lady Violet e nevoită să se aplece pentru a o îmbrățișa şi a o săruta. Observă că rani se retrage şi buzele lui lady Violet ating doar voalul. „Cât de timide sunt săracele femei, sunt uimite de apropierea noastră prietenoasă… întotdeauna am încercat să le înțeleg, să le arăt considerația mea, să priceapă că le tratez de la egal la egal. Harry îmi spune să nu exagerez, dar mie mi-e milă de ele, sunt închise, despărțite de lumea înconjurătoare, sunt nişte sclave într-o lume a bărbaților!”

Conversația începe o dată cu servirea şerbetului de mango. Se discută despre vreme, despre frumusețea rochiilor de la curte, despre sănătatea copiilor. Lady Violet se întreabă despre ce se mai poate oare vorbi cu aceste femei needucate, simple?

— Eu iubesc poeții englezi, şi în mod special pe lord Byron, spune în final rani.

— Cum, dumneavoastră înțelegeți engleza?

Lady Violet e uluită.

— Citesc în engleză, dar nu vorbesc. Puteți să-mi explicați cuvintele lui Milton din „Paradisul pierdut” atunci când spune…

— Ah, este vorba de o teorie destul de dubioasă despre viață şi moarte, se bâlbâie lady Violet.

N-ar fi recunoscut nici în ruptul capului că nu l-a citit pe Milton, mai bine ar fi murit pe loc. Şi, în fond, Milton nici nu mai era la modă.

— Chiar aşa?

Soția guvernatorului simte o undă de ironie în această

întrebare.

„Ce persoană obraznică, micuța rani! O voi pune eu la punct, nicio grijă”.

— Soțul dumneavoastră, rajahul, este un bărbat fascinant. Petrecem mult timp împreună, mai ales că soțul meu este prea puțin interesat de literatură şi astfel ne lasă mult timp singuri când se duce să joace golf…

— Ştiu, rajahul îşi petrece mai mult vremea cu dumneavoastră decât cu mine. Aş putea deveni geloasă mai ales că mereu povesteşte despre frumoasa doamnă…

— Vai, nu se poate! protestează cu modestie lady Violet.

— Ba da, aşa este. Tot timpul povesteşte despre frumoasa Sarah! Nu aşa o cheamă pe nepoata dumneavoastră?

Soția guvernatorului păleşte, Selma îşi muşcă buzele, dar rani continuă ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Rajahul se gândeşte la căsătorie, nu v-a spus?

— Cum adică la căsătorie?

Speriată, lady Violet se bâlbâie.

— Dar, ați fost de acord?

— Ştiți, eu am un suflet larg şi bun. Cred că aş fi de acord.

Ideea i se pare atât de absurdă, încât lady Violet izbucneşte în râs. Sarah a ei, Sarah cea blondă, măritată cu un băştinaş! Indienii ăştia n-au niciun respect. Din fericire, găseşte un răspuns bun.

— Sunt flatată că rajahul a remarcat-o pe nepoata mea, dar ea n-are decât douăzeci şi doi de ani şi ar fi o diferență de vârsta prea mare!

— Dar, de ce? Fiul meu nu are decât douăzeci şi cinci de ani.

— Fiul dumneavoastră? Dar…

— Vai cum am putut să uit? Bineînțeles că nu-l cunoaşteți şi astfel nu vă puteți hotărî! Vă propun să ne vedem la un ceai, să aranjăm o întâlnire atunci când vă convine dumneavoastră. O să vă placă, sunt sigură de asta… Vor fi o pereche minunată, iar căsătoria lor va întări şi mai mult

relația noastră de prietenie, va fi cea mai bună dovadă că oamenii cu adevărat valoroşi sunt lipsiți de prejudecățile plebei.

Lady Violet e atât de derutată, încât nu observă privirea Selmei care încearcă să o avertizeze pe rani să se oprească. Are o singură dorință: să fugă. Îşi ia rămas-bun în cea mai mare grabă, iar la plecare o sărută şi pe Selma de trei ori.

În salon izbucneşte o mare veselie.

— Cel puțin putem fi sigure că nu o vom mai vedea niciodată, explică rani.

— De altfel, iubita mea, am vrut să vă comunic că am primit o scrisoare de la vechiul meu prieten, de la Cambridge, lord Stiltelton. S-a însurat de curând cu o vicontesă, lady Grace, şi au venit în călătorie de nuntă în India. Vor sosi peste câteva zile la Lucknow şi vor locui la palat. Convingerile dumneavoastră naționaliste sper că nu vă vor împiedica să le faceți o primire adecvată...

„Ce pereche frumoasă! Şi ce îndrăgostiți sunt unul de celălalt". Selma îi observă toată seara. Se simte ca un copil în fața unui magazin de lucruri minunate. E tristă.

Cina s-a desfăşurat foarte plăcut, s-a vorbit despre Londra, Paris, despre noile piese de teatru, despre restaurantele elegante, despre balurile de sezon şi despre recentele scandaluri de societate. Amir era bine dispus, râdea în hohote. Selma nu-l văzuse niciodată atât de relaxat.

— Soțul dumneavoastră, i se confesează lordul Stiltelton, a fost animatorul grupului nostru. Toți eram nişte tineri veseli, dar Amir ne întrecea pe toți, reuşea întotdeauna, prin felul său poetic şi spontan, să transforme o seară plicticoasă într-o adevărată aventură. Toți roiau în jurul lui, să nu mai vorbim de doamnele care erau toate îndrăgostite de el.

Amir, un animator? Selma nu-şi crede urechilor. Începe să viseze: dacă s-ar fi întâlnit la Londra, l-ar fi iubit? Poate. Ce

sentiment îi leagă acum? Dacă s-ar debarasa de carapacea sa protectoare? Dar el afirmă că dragostea este un fel de nebunie, o boală mentală. Singura dată când l-a întrebat ce sentimente îi poartă, Amir i-a răspuns: „Vă admir şi vă stimez". N-a îndrăznit să repete întrebarea a doua oară.

Selma se îndreaptă spre pian, instrument care pentru ea e un refugiu în lungile ore de aşteptare.

Rashid Khan a fost cel care a intervenit pe lângă Amir pentru ca Selma să obţină pianul. Bunul Rashid Khan! Selma a fost plăcut surprinsă, de-a dreptul fericită de prezenţa lui la cină. Şi el e prieten cu lordul Stiltelton şi de aceea a fost invitat.

Pe parcursul serii, Selma evitase să-l privească pe Rashid Khan, dar acum, aflată la pian, simte privirea lui arzătoare. Îi place să cucerească bărbaţii, iar Rashid e, desigur, îndrăgostit de ea. Ştie că nu-l iubeşte, soţul ei e mult mai seducător, dar în acest moment dorea să se arunce în braţele lui şi el să o legene.

Vocea lordului Stiltelton o trezeşte la realitate.

— Amir, am o propunere. Ce-ar fi să ne petrecem restul serii la Clubul din Chatter Manzil? Am auzit că este un local luxos, fostul palat al regilor din Oudh, nu-i aşa?

Amir păleşte.

— Eu nu aparţin acestui club.

— N-are importanţă. Sunteţi invitaţii mei. Guvernatorul, pe care l-am întâlnit azi-dimineaţă, a fost foarte amabil şi m-a anunţat la recepţie.

Amir zâmbeşte.

— Nu cunoaşteţi încă această ţară, Edward, dar presupun că, din moment ce aţi trecut prin Calcutta, aţi vizitat şi Yacht-Clubul, nu?

— Bineînţeles, a fost grozav.

— Ştiţi care este deosebirea dintre Yacht-Club şi Chatter Manzil? Am să vă spun eu. În Yacht-Clubul din Calcutta este interzis accesul indienilor şi al câinilor. La Lucknow există

mai multă toleranță, intrarea câinilor este permisă.

Linişte mormântală. Lordul Stiltelton rămâne cu gura căscată; nu se aflase niciodată într-o situație mai penibilă.

— Glumiți! Desigur, acest lucru este valabil numai pentru băştinaşi... vreau să spun pentru plebe, şi nu pentru oameni ca dumneavoastră!

— Ce vreți să spuneți? Dumneavoastră nu mă considerați indian?

— Dar, Amir, sunteți membrul uneia dintre cele mai vechi familii indiene. La Londra vi se spunea „Prințul" şi toate nobilele se înghesuiau să vă invite la baluri, dineuri...

— La Londra, dar nu în țara mea. Aici lucrurile se petrec altfel.

Tânărul lord îşi pune mâinile pe cap.

— Şi ne mai mirăm că indienii vor independență! Toți funcționăraşii ăştia englezi sunt nişte nimeni, cum de-şi permit să vă trateze cu dispreț? Este uluitor! Veniți cu mine şi veți vedea că nu vor fi probleme, le voi arăta cu cine au de-a face.

Amir ezită. N-are chef să provoace un scandal, dar are ocazia de a pune în dificultate autoritățile. Stiltelton e o personalitate, de ce să nu încerce? Există două posibilități: să fie primiți, ceea ce constituie un precedent care să rupă convenințele rigide ale autorității britanice, sau să li se interzică accesul, ceea ce poate avea ca urmare un scandal.

În noaptea cu lună plină, Rolls-ul înainta încet pe aleea principală, printre palmieri, spre fațada iluminată a palatului Chatter Manzil.

— Câtă frumusețe, oftează tânără lady entuziasmată.

Maşina opreşte în parcare, unde se aflau deja vreo douăzeci de maşini. Lordul Stiltelton îşi ia prietenul de braț şi se îndreaptă hotărât spre intrare.

— Vă rog să mă scuzați, Sir, dar este interzis... intervine portarul.

Lordul Stiltelton îl priveşte de sus şi nu se opreşte din

mers.

— Ştiţi cu cine vorbiţi? Mie nu-mi interzice nimeni nimic.

„Un început promiţător”, gândeşte Selma. Se întoarce şi-i zâmbeşte lordului. Este pentru prima oară când un englez îi este simpatic; nimic nu o încântă mai mult decât să-i provoace pe aceşti încrezuţi. Lady Grace se crispează pe măsură ce înaintează în restaurant. Marea sală de recepţii din Chatter Manzil este împodobită cu trandafiri, toate mesele sunt ocupate. Chelnerii roiesc în jurul oaspeţilor şi pe tăvile de argint lucesc sticle multicolore.

„Se pare că aici are loc o petrecere”, constată Selma. „Ce întâmplare fericită, mâine va afla tot oraşul despre incident”. Deodată încetează orice conversaţie; toţi ochii sunt îndreptaţi asupra lor. Lordul Stiltelton se apropie bine-dispus de masa pe care o rezervase. Oberchelnerul, un englez de modă veche, deschide de mai multe ori gura, ca un crap care băhăie aerul, dar nu reuşeşte să scoată o vorbă. Doi colegi îi sar în ajutor.

— Masa dumneavoastră se află în spatele orchestrei, dar…

— Dar ce? îi taie vorba lordul. De ce nu ne conduceţi la masă? Se pare că aici domnesc nişte obiceiuri cam dubioase!

— Sir, este imposibil… domnul din compania dumneavoastră… ştiţi regulamentul clubului nu permite…

— Dragul meu, încep să-mi pierd răbdarea! Rajahul din Badalpur este musafirul meu. Dacă îl jigniţi pe el, mă jigniţi implicit pe mine. Chiar aveţi această intenţie?

Oberchelnerul păleşte şi dispare.

— Deci, Amir, hai să ne aşezăm, doamnele cred că au obosit deja.

Câteva minute mai târziu apare un chelner indian care preia comanda.

L-au trimis intenţionat pe cel mai tânăr. Creionul îi tremura în mână şi evita să-l privească în ochi pe rajah. Oaspeţii din vecinătate au început să părăsească sala, unii într-o tăcere mormântală, alţii exprimându-şi cu voce tare

dezaprobarea. Totuşi, nimeni nu îndrăznea să-l provoace direct pe tânărul şi arogantul englez, care părea să se amuze de situație, spre deosebire de soția sa care roşise toată.

După vreo cinci minute se apropie de masă un domn distins, într-un smoking crem.

— Lordul Stiltelton, dacă nu mă înşel? Fiți binevenit la Chatter Manzil, Sir. Eu sunt James Bailey, preşedintele clubului.

— Încântat, domnule Bailey! V-o prezint pe soția mea, lady Grace, şi pe prietenii mei, rajahul şi rani din Badalpur.

Preşedintele se înclină respectuos în fața doamnelor, dar pe rajah îl ignoră.

— Suntem onorați, Milord, să vă avem oaspeți, pe dumneavoastră şi pe cele două doamne, dar pe domnul ne este imposibil să-l primim, ştiți regulamentul clubului interzice accesul… băştinaşilor.

Cuvântul „băştinaşi" fusese pronunțat cu o asemenea neruşinare încât Selma intervine indignată.

— Băştinaşi?! Şi eu fac parte din această categorie, deoarece sunt căsătorită cu rajahul. Prin urmare mă veți izgoni şi pe mine, nu-i aşa?

Directorul îşi muşcă încurcat buzele.

— Nu doamnă, puteți rămâne dacă doriți.

— Dragă domnule Bailey, îl întrerupe lordul Edward, vă anunț că vom rămâne aici cu toții, desigur, dacă nu ne veți scoate cu forța, dar imaginați-vă ce scandal veți provoca!

— Îmi pare rău, Milord, dar eu sunt răspunzător de respectarea regulamentului.

Cei doi bărbați se măsoară din priviri. Niciunul nu cedează. E o chestiune de onoare. Ca şi cum discuția nu l-ar fi afectat cu nimic, rajahul bea liniştit brandy. Toate privirile sunt îndreptate asupra lor şi într-un colț aşteaptă o duzină de chelneri.

În acest moment intervine lady Grace.

— Edward, suspină ea, sunt amețită… este atât de cald

aici... Te rog, să plecăm imediat, dacă nu, simt că o să leşin...

— Vă pot ajuta cu ceva? întreabă plin de amabilitate domnul Bailey.

— Nu, sau mai bine da. Aduceți maşina la scară, răspunde lordul, evitându-i privirea.

— Ce laş!

Odată ajunşi acasă, Selma îşi manifestă furia. Nu ştie dacă ceea ce simte e amărăciune sau scârbă.

Oricum, lordul Stiltelton a promis că va discuta această problemă la Londra, dar Selma ştie că, odată ajuns acolo, evenimentul nu i se va mai părea atât de important. Pentru el a fost o simplă întâmplare pe care o va da repede uitării.

Se despart, urându-şi „noapte bună", deşi toți ştiu că noaptea ce urma nu putea fi decât rea.

Amir se plimbă nervos prin cameră. De când au pătruns în club şi până acum n-a scos un cuvânt. Selma simte că soțul ei îşi urăşte prietenul pentru că îl târâse într-o asemenea aventură şi apoi îl trădase, simte că o urăşte şi pe ea datorită tenului ei alb.

Vrea să-i vorbească, să-l consoleze, dar ştie că prezența ei este suportabilă în acest moment doar prin tăcere. Numai să nu interpreteze tăcerea ei drept indiferență! E atât de rănit... Selma se apropie şi-l atinge uşor pe braț. Amir se desprinde brusc.

— Nu! Lăsați-mă în pace!

O privea plin de ură, ca şi cum ea ar fi duşmanul sau rivalul său în această competiție absurdă, ca şi cum ea ar fi vinovată de această comedie — rangul, în schimbul averii — ai căror protagonişti au fost de la începutul căsniciei, pentru că nu au avut încredere unul în celălalt. Ei îi fusese atribuit doar rolul de prințesă şi soție frumoasă, viitoarea mamă a copiilor lui şi nimic mai mult.

Selma încearcă să adoarmă, dar în clipa în care se mai

linişteşte puțin, apare Amir. Miroase a alcool şi se năpusteşte asupra ei.

Selma îl respinge, reuşind să-l înfurie şi mai tare. Acesta o împinge cu forța pe spate şi pătrunde în ea, după care... se întoarce cu spatele şi adoarme imediat.

Selma stă trează şi se miră că nu plânge. Cu câteva luni în urmă ar fi plâns toată noaptea. Să fi devenit atât de insensibilă sau în seara aceasta înțelegea furia lui Amir?

Seara aceasta... niciodată nu fusese atât de agresiv, niciodată n-o rănise intenționat... Era neîndemânatic şi înfocat. Cu asta se obişnuise. Nu reuşea să o satisfacă, dar Selma era hotărâtă să nu renunțe. Spera în fiecare noapte, dispera în fiecare noapte.

Capitolul X

Selma s-a trezit târziu, la ora prânzului. Amir era treaz de mult, când cineva bătu încet la uşă.

— Vă deranjez?

Zahra venise, ca în fiecare dimineaţă, să ia micul-dejun împreună cu Selma. Fără acest ritual nu-şi puteau începe ziua.

Zahra se aşază pe marginea patului, în timp ce servitorii aduc tăvile cu mâncare.

— Dacă aţi şti ce vis ciudat am avut, începe Zahra. Ne plimbam mână în mână şi deodată v-aţi transformat. Rochia vi s-a acoperit cu mii de diamante, care străluceau atât de puternic încât mă orbeau şi nu reuşeam să vă mai privesc. Eu vă ţineam în continuare de mână, dar aceasta se răcise. Am avut impresia că mă respingeţi şi atunci am izbucnit în plâns… M-am trezit şi într-adevăr plângeam!

Selma îi zâmbeşte duios.

— Eram chiar aşa de frumoasă?

Zahra o apucă de mâini şi le acoperă cu mici sărutări.

— Nu eraţi atât de frumoasă ca în realitate. Cealaltă strălucea ca o stea moartă, dumneavoastră sunteţi o lumină caldă, aurie. De fapt v-am mai spus de nenumărate ori că sunteţi cea mai frumoasă.

Râseră amândouă. Admiraţia nemărginită a tinerei fete devenise deja un motiv de glume; până şi Amir susţinea că, dacă ar dori să obţină ceva de la sora lui, o putea face numai prin intermediul soţiei sale.

— Sunt atât de fericită, oftează Zahra. Viaţa mea s-a schimbat de când aţi apărut dumneavoastră. Înainte mă simţeam singură, nu aveam cui să mă destăinuiesc; fratele meu era mai mult plecat sau era atât de ocupat încât nu îndrăzneam să-l deranjez cu problemele mele.

Zahra se descalţă şi se aşază cu capul pe coapsa Selmei.

Aceasta o mângâie mecanic pe fruntea înaltă şi pe părul castaniu, atât de asemănător celui al lui Amir. Zahra oftează încântată şi-şi plasează capul între coapsele Selmei, care se cutremură de plăcere. Se desprinde brusc.

— Gata cu copilăriile! Trebuie să plecați acum. Eu mă voi îmbrăca şi mă voi duce în vizită la rani Shahina.

Zahra se ridică speriată. Selma nu-i vorbise niciodată pe un asemenea ton iritat. De ce s-o fi supărat? A greşit cu ceva?

Selma îşi revine cu greu din amețeala care o cuprinsese. Luptase din răsputeri să nu se lase dusă de val. Acum corpul ei se răzbuna: răsufla greu, mâinile îi tremurau, o durea burta, şi o podidiră lacrimile.

La palatul din Nampur, Selma era aşteptată de dama de companie a lui rani care îşi cerea mii de scuze că stăpâna ei nu era încă gata. O invită pe Selma în salon şi o rugă să aştepte o clipă până va veni aceasta.

Câteva momente de singurătate fură benefice. În salon, draperiile sunt trase şi e multă linişte. Pentru prima oară de la sosirea ei în India se bucura de singurătate. În palatul din Badalpur acest lucru nu era posibil. Rani Shahina reuşise să se impună, să-şi protejeze viața personală, desigur şi datorită faptului că e pe jumătate englezoaică.

În timp ce-şi bea ceaiul, Selmei i se pare că aude un zgomot în colțul cel mai îndepărtat al salonului. Ciuleşte urechile, dar nimic. I s-o fi părut, şi totuşi… Simte că cineva o observă.

„Ei bine, salonul are un iz englezesc, dar totuşi suntem în India!” gândeşte ea amuzată.

Dacă ar întreba: cine este aici? curioasa ar fugi, dar ar comite o mare impolitețe în casa prietenilor săi. În fond, nu este acelaşi lucru dacă te privesc pe ascuns ori stau la picioarele tale şi se holbează la tine? Trebuie să te obişnuieşti: în această țară nu poți scăpa de curioşi.

Zgomotul se aude din ce în ce mai clar ca şi cum persoana necunoscută nu are intenția să se ascundă. Pare să fie fâşâitul unei gharara de mătase, ceea ce denotă că persoana în cauză este o nobilă, şi nu o servitoare. Aceasta poartă, fără îndoială, haine din tafta. Selma aşteaptă curioasă. Brusc, de după paravan, apare o mână osoasă. Selma priveşte hipnotizată spre mâna nemişcată.

— Plecați de aici! se aude vocea plângătoare a unei femei bătrâne.

Selma se ridică speriată, nu crede în fantome, însă atmosfera stranie din salon, prezența aceasta nevăzută…

— Fugiți, fugiți repede!

O persoană slabă, cu părul ca neaua, înaintează cu dificultate. Ochii săi de un albastru-deschis, se opresc asupra Selmei şi buzele femeii tremură.

— Salvați-vă, copila mea… să nu fie prea târziu.

Cu privirea înceţoşată, femeia îşi leagănă capul dintr-o parte în alta.

— Prea târziu, repetă ea, prea târziu…

— Ah, văd că mama v-a făcut deja o vizită!

Şi-a făcut apariția rani Shahina. Vocea ei cristalină a reuşit să rupă vraja, să o scape pe Selma de fascinația morbidă care pusese stăpânire pe ea. Cu blândețe, rani o ia de mână pe bătrâna doamnă şi sună servitoarea.

— Conduceți-o pe Begum sahab în camera ei şi supravegheați-o! V-am spus de atâtea ori să nu o mai lăsați singură!

Apoi se întoarce spre Selma:

— Sunteți foarte palidă. Îmi pare rău că v-ați speriat. Ce v-a spus mama de v-a impresionat atât de mult? Ştiți, ea este bolnavă, a înnebunit.

— Credeți? şopteşte Selma gânditoare. M-a sfătuit să părăsesc această țară până nu este prea târziu…

— Săraca mama! I-ați amintit de tinerețea ei, când, ca şi dumneavoastră, a sosit ca o străină în India. A vrut să vă

prevină să nu aveți acelaşi destin cu al ei. Dar vremurile s-au schimbat de atunci, au trecut patruzeci de ani, timp în care lucrurile au evoluat. În afară de aceasta, dumneavoastră sunteți o orientală şi înțelegeți cultura noastră.

Lui rani Shahina îi este, evident, greu să continue.

— Mama mea, o englezoaică tânără şi simplă, provenită din burghezia engleză, s-a îndrăgostit nebuneşte de tatăl meu, care pe vremea aceea studia la o universitate din Anglia. Era un bărbat frumos, bogat şi seducător. S-au căsătorit şi, după un an, au plecat la Lucknow. Familia lui nu a acceptat-o niciodată pe mama, întrucât considera că fiul cel mai mare ar fi trebuit să se însoare cu o indiancă. Ea a încercat să se acomodeze, să ignoreze duşmănia cu care era tratată, dar s-a convins foarte repede că orice ar face va fi tratată mereu ca o intrusă. De ce a rămas, de ce a acceptat să fie închisă în casă? Pentru că îl iubea pe tata? La început, cu siguranță, însă, pe urmă, el a părăsit-o. A rămas de dragul nostru, al copiilor. Pe tata îl vedea rar. El o lăsa însărcinată în fiecare an, ca şi cum ar fi înțeles că acesta era singurul mod de a o ține legată. A avut şaptesprezece naşteri, dar au supraviețuit doar şase copii.

Vocea începe să-i tremure.

— Cel mai îngrozitor lucru era că, de îndată ce se năşteau, copiii îi erau luați. Bunica mea nu dorea ca nepoții ei să fie crescuți şi educați de o englezoaică. Noi am fost crescuți şi îngrijiți de femeile din casă, ele au fost dădacele noastre. Mama avea dreptul să ne vadă o singură dată pe lună. Îmi amintesc cât am plâns când, după o vizită de câteva ore, au venit să mă ia de lângă ea. Am plâns, am urlat, am dat din mâini şi din picioare… şi ea mă ruga cu lacrimi în ochi să fiu cuminte.

Femeile se privesc mişcate. S-au schimbat oare atât de mult relațiile? Selma nu era prea convinsă, dar hotărâse să le impună respect, să nu permită asemenea lucruri…

Pentru a schimba atmosfera, rani Shahina propune o plimbare la Hazratganj, centrul Lucknowului, pentru a admira vitrinele magazinelor decorate cu ocazia Crăciunului.

— Este admirabil cât de grijulii sunt englezii. Vor să creeze o atmosferă cât mai apropiată celei de-acasă, păcat că lipseşte zăpada.

Birjarul le aşteaptă în faţa trăsurii.

— N-am putea face câţiva paşi pe jos? o roagă Selma pe rani. Vreau să respir puţin aer curat.

În ciuda protestelor celor două doamne de companie, rani Shahina şi Selma pornesc la drum pe jos. La fiecare pas întâlnesc mici negustori care le oferă dulciuri, tămâie şi ghirlande de iasomie. Nenumăraţi sunt cerşetorii, majoritatea femei şi copii. Selma se miră cât sunt de curaţi şi cât de demn se comportă.

— Sunt ţărăncile din împrejurimi, îi explică rani Shahina. Anul acesta a adus foamete cumplită. Mai întâi seceta, apoi inundaţiile, astfel încât tot ceea ce n-a ars a putrezit. Oamenii aceştia sunt prea săraci ca să-şi facă provizii de la un an la altul. În anii buni, de-abia reuşesc să se descurce, dar dacă recolta a fost slabă, ceea ce se întâmpla cel mai adesea, atunci singura lor şansă de supravieţuire este aceea de a cerşi în oraş.

Rani Shahina îi ordonă doamnei de companie să le împartă bani. Selma îi urmează exemplul, ruşinându-se de îmbrăcămintea ei brodată cu aur. Femeile şi-au dat seama imediat de slăbiciunea Selmei şi s-au înghesuit în jurul ei, împingându-şi copiii în faţă. Una dintre ele refuză să ia bani, în schimb pune mâna fetiţei ei în mâna Selmei.

— De ce nu ia banii? Ce vrea de la mine? întreabă Selma derutată.

— Vrea să luaţi fetiţa sub ocrotirea dumneavoastră; astfel, copilul va avea mâncare şi un acoperiş deasupra capului. Pe vremuri, în perioada de foamete, familiile bogate ofereau părinţilor o sumă minoră pentru copii şi apoi îi educau

pentru diverse munci casnice. Copiilor le mergea bine, erau tratați cum se cuvine, însă nu aveau voie să plece, să-şi părăsească stăpânii. Cei mai mulți nici nu încercau să fugă, în fond erau de-ai casei. Cu câteva decenii în urmă, englezii au interzis acest obicei, considerându-l drept sclavie şi poate, că în parte, aveau dreptate... În orice caz, femeile sunt disperate, nu înțeleg de ce la refuzăm. Ele nu văd nimic rău în acest obicei, dimpotrivă... Haideți să plecăm până nu se înmulțesc. Au simțit că sunteți slabă şi nu se vor sfii să vi se adreseze.

Cele două rani se urcă în trăsură. Femeile le urmăresc triste. Pentru o clipă, speraseră că bogatele begune le vor salva copiii de la moarte.

Ajunsă acasă, Selma se încuie în camera ei. Voia să fie singură, nu mai suporta pălăvrăgeala femeilor din palat, le ura şi se ura şi pe sine pentru că, în fond, nici ea nu făcea mare lucru. Era nefericită, dar ce conta aceasta când în fața uşii ei mureau femei şi copii, mureau de foame...

— Vă veți obişnui, spune Amir...

„Niciodată! Nu voi putea uita privirea plină de reproş a țărăncii! Toți avem acelaşi drept la viață. Aici mor zilnic mii de copii înfometați şi acest fapt este cunoscut, face parte din cotidian. Contrariul i-ar surprinde pe toți. Cine ştie, poate că tocmai de aceea bogații mănâncă cu şi mai mare poftă şi se gândesc că mâncarea este un privilegiu şi corpolența un semn al statutului social?! Bogații nu s-ar bucura dacă n-ar exista săracii, numai această comparație îi face fericiți".

Cineva bate la uşă.

— Rani, a sosit o cerşetoare cu trei copii care doreşte să vă vadă. I-am spus că este imposibil, dar a insistat, spunând că vă cunoaşte.

— Să intre.

E țăranca pe care a întâlnit-o şi care i-a oferit fetița. Selma îi zâmbeşte, mulțumită că a venit. Poate că aşa va îndrepta

lucrurile, îi va arăta femeii că n-a plecat din indiferență sau cruzime. Va lua fetița în serviciul ei.

Țăranca a înțeles şi i s-a aruncat la picioare, sărutându-i tivul rochiei. Plângea de fericire. Copila e salvată.

Dar apare rajahul care fusese anunțat de eunuci. Selma îi explică situația.

— Ştiu că nu putem face mare lucru pentru aceşti nenorociți, dar putem cel puțin să luăm copilul în casă. Unul în plus nu se observă.

Amir clatină din cap obosit.

— Îmi pare rău, dar nu se poate. Legea englezească ne interzice. S-ar afla imediat. Nu mă pot baza pe discreția servitorilor din palat. Pentru mine personal, această lege n-are importanță, dar trebuie să mă gândesc la eventualele urmări politice pe care le-ar avea această acțiune, mai ales acum când toți aşteaptă să fac o greşeală cât de mică pentru ca Partidul Congresului să profite de ea şi să urle că rajahii sunt stăpâni de sclavi. Englezii vor fi obligați să intervină, pentru ca să nu li se reproşeze că favorizează aristocrația, că o protejează. Mai mult, cei din Anglia vor considera că această țară nu este suficient de coaptă pentru a-şi obține independența... Vă rog să mă credeți că mi-ar face plăcere să vă îndeplinesc dorința, să vă fac o bucurie... dar situația actuală este prea tensionată...

Amir îi oferă țărăncii o monedă de aur. Selma îşi apleacă tristă capul, să n-o vadă plângând.

Câteva săptămâni mai târziu, Selma plecă la cumpărături însoțită de doamna ei de companie. În piața din Aminabad, o acostă o cerşetoare care împinse în față o fetiță îmbrăcată într-un sac de iută. Micuța n-avea mâini şi scotea tot felul de sunete nearticulate. Selma observă că are limba tăiată. Se uită mai atentă la chipul fetiței şi avu impresia că a mai văzut-o cândva. Dar unde?

Un țipăt de groază. E fetița pe care a vrut să o primească

la palat.

— Ce s-a întâmplat? Unde-i mămica ta?

Fetița o priveşte cu ochii holbați. Selma se întoarce spre bătrână şi o zgâlțâie de braț:

— Cine sunteți? Ce s-a întâmplat cu copilul ăsta?

Cerşetoarea se desprinde brusc, înşfacă copilul şi fuge. Selma încearcă să le urmărească, dar acestea dispar în mulțime. N-are rost să le caute, oricum nu le va găsi. Trebuia să se adreseze poliției.

Postul de poliție se află chiar în apropierea pieței. Polițistul indian o priveşte mirat pe femeia albă, îmbrăcată ca o indiancă, atât de agitată.

— Dacă am înțeles bine, mem sahab[45], copilul aparține familiei dumneavoastră?

— Nu, dar…

— Atunci, de ce vă agitați? Care este problema? Dacă ne-am frământa pentru toți nenorociții din țară, n-am putea trăi.

— Nu v-am cerut părerea, intervine indignată Selma. Vă cer doar atât, să vă faceți datoria şi să căutați bătrâna cu copilul. Vă veți alege cu o recompensă grasă.

Polițistul nu pare entuziasmat.

— Bine, vom încerca.

Copilul n-a fost găsit.

— Era de aşteptat, comentează Amir, căruia Selma îi povestise incidentul. Cerşetorii aceştia profesionişti sunt organizați într-o rețea foarte bine pusă la punct. Polițiştii îşi primesc în mod constant partea lor şi astfel îi lasă în pace.

— Dar, totuşi… Ce s-a întâmplat cu copilul? A avut un accident?

Amir o priveşte cu compasiune.

— De ce mă întrebați? Doar bănuiți ce s-a întâmplat. În India sunt prea mulți cerşetori care întind mâna şi nu

[45] Mod de a se adresa femeilor albe; pronunție stâlcită pentru „madame sahab” — „soția stăpânului”.

primesc nimic. De aceea, unii dintre ei cumpără copii din familiile care sunt atât de sărace încât nu au şanse de supraviețuire. Pentru a provoca mila trecătorilor, ei îi ciuntesc pe copii… Este un fenomen des întâlnit aici mai ales după abolirea sclaviei.

Selma păleşte şi îl apucă de braț pe Amir.

— Amir, trebuie să facem ceva!

— Ce anume? Să introducem din nou sclavia? Vă dați seama ce scandal ar izbucni în lumea „civilizată”?

Capitolul XI

— Au avut englezii febră noaptea trecută?

Doamna de companie a Selmei o priveşte îngrijorată, iar Selma e complet derutată.

Ce-i cu întrebarea asta stupidă? De unde să ştie ea dacă au făcut sau nu englezii febră? Asta le întrece pe toate. În loc să o întrebe cum se mai simte, ea e îngrijorată de soarta englezilor.

De seara trecută, Selma zace la pat. Totul se datorează emoțiilor din ultima săptămână. E lac de sudoare şi capul îi plesneşte de durere.

— Englezii au obrajii roşii, continuă doamna de companie, şi i-am auzit cum tuşesc.

— Ah, lăsați-mă în pace cu englezii voştri, mi-e indiferent ce li se întâmplă.

Zahra, aflată la marginea patului, izbucneşte în râs.

— Liniştiți-vă, apa! Această femeie respectă un vechi obicei prin care trebuie să ne ferim să pronunțăm, alături de numele persoanelor dragi, cuvinte rele, pentru că aduce ghinion. De aceea nu întrebi niciodată: „sunteți bolnav?", ci „duşmanii dumneavoastră sunt bolnavi?" La Lucknow, femeile s-au obişnuit să înlocuiască cuvântul duşmani cu englezi, şi de aceea vă întreabă „au avut englezii febră?" şi nu „ați avut febră?"

Se aud bătăi în uşă. A sosit hachim sahab, medicul familiei, în vârsta de optzeci de ani. Încercaseră să-l aducă de aseară, dar nu venise pentru că trebuia să se odihnească. În schimb şi-a trimis unul dintre asistenți care a adus trei tablete împachetate în hârtie de ziar.

Servitoarele roiesc în jurul Selmei. Două dintre ele întind o pătură în care au fost tăiate două găuri.

— Ce fac cu pătura? întreabă Selma uluită.

— Dar, apa, trebuie să respectăm purdahul.

— Să respectăm purdahul pentru un medic atât de bătrân?

— Este totuşi bărbat! răspunde Zahra, uimită de întrebarea Selmei.

— Bine, şi atunci cum mă va consulta?

— Foarte simplu. Prin gaura cea mare veţi scoate mâna şi el vă va lua pulsul şi vă va controla reflexele, iar prin gaura cea mică se va uita la limba dumneavoastră şi în gât.

— M-ar mira ca prin intermediul acestor metode să se descopere ceva serios…

Selma priveşte curioasă, prin pătură, sosirea hachimului. Are serioase dificultăţi la mers, dar este sprijinit de doi bărbaţi tineri care poartă mari coşuri de răchită pline cu sticluţe colorate. Hachim sahab este adeptul metodelor vedice, a acelei arte a vindecării practicată în India antică care folosea ca leacuri fierturi de frunze, rădăcini şi ierburi.

Foarte conştiincios, hachimul pipăie braţul Selmei, îi mişcă toate degetele şi apoi îi ia pulsul la nivelul articulaţiei cotului. Din când în când, mormăie câte un „hâm” şi dă indicaţii asistenţilor săi care-şi notează totul pe hârtie. După aceea, scoate un cuţit de argint aflat într-unul dintre multiplele lui buzunare.

— Rani sahab, sunteţi amabilă să deschideţi gura?

Cu o mişcare rapidă sustrage o parte din mucozităţile albicioase de pe limba bolnavei şi le miroase încruntat. Închide o clipă ochii şi după aceea anunţă cu voce serioasă diagnosticul: datorită suprasolicitării nervoase s-a produs blocarea ficatului, ceea ce duce la încetinirea circulaţiei sanguine şi la eliminarea insuficientă a secreţiilor. Toate acestea provoacă febra şi durerile de cap. Rani sahab va lua la toate orele impare o sticluţă cu licoare galbenă şi la orele pare o sticluţă cu licoare roz. Trebuie să respecte cu strictețe indicaţiile. Seara va mai lua o priză din acest praf albastru, amestecat cu două prize de praf alb, şi dimineaţa la fel… Este un tratament simplu care va duce la vindecarea

suferinței înălțimii sale în prima noapte când nu va mai fi lună plină.

— Ce-i cu rețetele astea de vraci? întreabă Selma indignată, de îndată ce hachimul a întors spatele.

— Vă înşelați, apa, medicina vedică este recunoscută, de cele mai multe ori ea este mai eficace decât medicina europeană. Anul trecut m-am vindecat de hepatită în două săptămâni, pe când cei ce s-au adresat medicilor englezi au sunt la pat două luni.

— Şi care-i treaba cu luna plină?

— Când dispare luna plină se liniştesc secrețiile. Este un fapt arhicunoscut, îi explică Zahra foarte serioasă. Deci, apa, relaxați-vă! O să fie totul bine. Vă rog să mă credeți, ați avut noroc pentru că pe vremea mamei mele hachimul nu avea voie să vadă brațul sau limba bolnavei, darămite să le atingă. Se proceda în felul următor: se lega o ață în jurul încheieturii pacientei, iar celălalt capăt al aței îl ținea în mână doctorul care stătea în fața uşii. În funcție de vibrațiile aței, el ghicea cât de mare era febra şi stabilea diagnosticul.

— Presupun că nu au supraviețuit prea multe femei…

— Da, au fost multe cazuri mortale, răspunde Zahra, fără să observe ironia Selmei. Din fericire, de atunci s-au făcut progrese enorme.

Doamnele din palat profită de boala lui rani pentru a o vizita. Toate sunt îngrijorate şi se agită în jurul patului. Pentru ele, orice indispoziție a stăpânei e o ocazie fericită de a-şi arăta ataşamentul şi dragostea ce i-o poartă. Se întrec cine să-i dea prima medicamentul, cine să-i scuture pernele, cine să-i maseze tâmplele cu apă de trandafiri sau cine să-i maseze picioarele, recitându-i poezii. Roiesc ca nişte albine în jurul reginei lor, care este prea slăbită pentru a se apăra.

Apariția prietenei sale Begum Yasmin aduce salvarea Selmei. N-o mai văzuse de aproape două luni, deoarece preferase să-şi petreacă timpul cu Zahra sau cu rani din

Nampur. A presupus că Begum se va supăra, dar aceasta se comporta de parcă nu s-ar fi văzut de seara trecută. Foarte energică, Begum Yasmin le scoate din cameră pe celelalte femei.

— O bolnavă are nevoie de linişte! Sunteţi în stare să o ucideţi cu pălăvrăgeala voastră neîncetată.

Fără prea multe discuţii, reuşeşte să le izgonească, redând uşii vechea ei funcţionalitate.

— Sărăcuţa, sunteţi, desigur, istovită! Acum trebuie să vă odihniţi…

Begum Yasmin se aşază pe marginea patului. Prezenţa şi tăcerea ei fură binefăcătoare. Selma închide ochii, dar simte o presiune puternică la ceafă şi încap.

— Dacă îmi permiteţi, vă voi masa: unii spun că mâinile mele sunt vrăjite, că deţin puteri magice.

Mâini vrăjite! Este adevărat. Încetul cu încetul, dispar durerile de cap şi se instalează o stare de bine. Ceafa, umerii, spatele, întregul corp se relaxează. Binefăcătoarele mâini se opresc, prea devreme, ah!

— Dormiţi acum! Eu plec, dar mă întorc din nou mâine. Un scurt sărut pe tâmple şi vrăjitoarea dispare.

Dar ea revine a doua zi şi în următoarele zile. Mâinile ei pricepute fac minuni, durerile dispar, febra scade. Selma se simte minunat şi are impresia că prin vine îi curge miere, nu mai ştie unde se află, cine este.

Mâinile alunecă de-a lungul coloanei vertebrale, se opresc la nivelul coapselor, ca şi cum ar fi vrut să pună stăpânire pe ele, apoi, ridicând câte o coapsă, îi aplică lovituri blânde şi scurte. În final, se opresc la plex şi la centrul nervos deasupra buricului.

— Aici se adună frica, explică Begum, şi simţiţi asta când sunteţi emoţionată. Vi se strânge stomacul şi nu mai puteţi respira.

Mâinile îşi continuă mişcarea. Mângâieri regulate şi circulare pe burtă, mai încete, apoi din ce în ce mai

puternice. Selma se înfioară şi, neliniştită, se uită la Begum. Din fericire, aceasta nu observă nimic, ci continuă să o maseze cu aceeaşi seriozitate.

Selmei îi e ruşine. De ce reacționează astfel la un simplu masaj? Visează că sunt mâinile tandre ale lui Amir, mâinile unui bărbat care o iubeşte…

Mâinile alunecă neobservate de pe burtă în jos, spre pădurea mică şi deasă, originea izvorului de mosc.

— Priveşte-mă în ochi, iubita mea.

Selma se trezeşte brusc din visare. Ce caută ea, pe jumătate dezgolită, în brațele unei femei care-i acoperă cu sărutări trupul? Se apără puternic.

— Terminați! Ce înseamnă asta?

Îşi trage cămaşa de noapte şi priveşte un chip răvăşit de pasiune.

— Te rog, nu te juca cu mine! Ştii foarte bine că te iubesc.

Să fie această făptură oare mândra Begum?

— Selma, ştii tu de fapt ce este pasiunea?

Mâinile îi tremură, dar nu renunță. Se stăpânise atâta timp, acum însă îi va spune totul şi copilul acesta roşcat va trebui să o asculte.

— Te-am visat nopți în şir, iar ziua eram disperată, spunându-mi că sper în zadar. Înțelegi acum de ce am răspuns cu promptitudine de fiecare dată când mă chemai? Iar tu mă întâmpinai cu indiferență! Îți aminteşti sărbătoarea zmeilor de hârtie? Atunci te-am prins de talie şi tu te-ai retras. A fost mai îngrozitor decât dacă m-ai fi pălmuit. Din acel moment mi-am propus să te uit, dar vezi, nu totul depinde de voința… Cine crede acest lucru înseamnă că n-a iubit niciodată… Şi acum, în aceste ultime zile, am sperat din nou. Am avut impresia că te bucuri să mă revezi, iar corpul tău mi-a dezvăluit ceea ce sufletul tău încerca să reprime… Te rog să nu mă contrazici, nu te înjosi într-atât încât să minți! Este alegerea ta, poți să-mi refuzi iubirea, dar n-ai dreptul tu, femeia pe care o iubesc, să cazi atât de jos şi

să reacționezi ca o mică burgheză bigotă. Crezi că n-am simțit felul în care au reacționat sânii şi burta ta la mângâierile mele? Corpul tău are nevoie de tandrețea mea, e înfometat de dragoste…

„În fond are dreptate", admite Selma, ca pentru sine. Dar de ce trebuia să spună toate acestea, de ce a trezit-o din acea stare de beție? Din mândrie, pentru că dorea să stăpânească nu numai corpul, ci şi sufletul? Dacă ar fi tăcut… totul s-ar fi petrecut în vis, în incertitudine. Mângâierile lui Begum nu au surprins-o pe Selma — le aşteptase, ba chiar le provocase. Să fi fost curiozitate, provocare sau simpla necesitate de a explora noi teritorii? Presimțise cât de plăcute erau aceste mângâieri? Dar vraja s-a destrămat.

Selma îi răspunde tăios:

— Delirați! Eu îmi iubesc soțul.

— Chiar aşa? Dar el, el te iubeşte?

Vocea Begumei s-a înăsprit.

— Uită-te în oglindă, arăți ca o plantă însetată, buzele tale sunt ofilite deja. Este aceasta fața unei femei care este iubită? Trupul înflorit al unei femei fericite? Am, la rândul meu, motive să cred că Amir te va părăsi în curând. S-a însurat cu tine ca să-i aduci urmaşii doriți, dar dragostea lui se află în altă parte.

„Minte ca să se răzbune. Nu voi pune întrebări!"

— Nici măcar nu eşti curioasă?

Begum o priveşte ca un şarpe pregătit să-şi atace prada.

— Nu te-ai gândit niciodată că prietenia dintre soțul tău şi al meu este mai mult decât o prietenie? Nu te speria, asemenea porniri şi înclinații sunt foarte răspândite în cercurile noastre. Noi, femeile, suntem doar născătoarele urmaşilor lor. Ce să facem? Tăcem pentru că suntem proprietatea bărbaților noştri, ei ne protejează, sunt tații fiilor noştri şi le acceptă pe fetițele noastre. Eu mi-am idolatrizat soțul, eram în stare să otrăvesc orice bărbat pe care l-ar fi preferat, mie… Dar n-a fost numai unul, au fost

mai mulți. M-am obişnuit, n-am avut încotro. Acum îi urmăresc, oarecum amuzată, aventurile şi am observat că de câtva timp îi este credincios unei persoane.

— Minți!

Selma nu se mai poate stăpâni. „Amir în brațele unui bărbat! Este de neconceput. Femeia asta învenineză totul pentru a se răzbuna".

— Mai încet, draga mea. Să nu vă audă servitorii. La noi există o regulă de aur: totul este permis atâta timp cât nu se află. V-am mai explicat acest lucru atunci când v-am spus că burkahul ne permite libertatea. Poate într-o zi veți ştii să apreciați…

Vocea ei devine dintr-o dată serioasă.

— Selma, sunteți nefericită, iar eu sufăr din această cauză, pentru că ştiu că împreună am fi fericite. Nu este vorba de un capriciu. Eu vă iubesc, vă rog să vă gândiți la aceasta.

Se ridică, o priveşte pe Selma în ochi pentru o clipă, apoi dispare plină de demnitate.

Fața Zahrei se apropie. Selma se oglindeşte în pupilele mărite ale copilei, întinde mâna şi atinge sânii micuți şi proaspeți ai fetiței, vrând să-i dezmierde sfârcurile sensibile cu limba, dar Zahra se refugiază în brațele lui Amir, pe care îl sărută cu pasiune.

— Zahra, vino.

De ce îi place copilului să o chinuie?

Amir o priveşte disprețuitor, dar ei nu-i mai pasă. Trecuse deja de stadiul în care sarcasmele şi amenințările lui o afectau. N-a simțit niciodată o dorință atât de puternică să o îmbrățişeze pe Zahra, dar Zahra ezită. Nu se poate hotărî pentru că îi iubeşte pe amândoi. Încet, se desprinde din brațele lui Amir şi-i întinde mâna tinerei femei, dar coapsele ei opun rezistență. Selma simte că se sufocă, luptă şi se agită în întuneric… Se trezeşte lac de sudoare. Doamne, n-a fost decât un vis! Să fie de vină oare febra şi scena penibilă a

Begumei? Din nou simte sânii frumoşi ai Zahrei.

„Zahra, acum ştiu. Te iubesc…". Această mărturisire din vis îi răsună în urechi ca şi cum ar fi pronunțat-o acum cu glas tare.

„Totul este caraghios. Copilul ăsta este ca o soră pentru mine!… O soră… desigur… dar ieri aş fi putut rezista oare mâinilor ei, buzelor ei?"

Furioasă, Selma strigă după servitoare.

— Pregătiți repede baia şi anunțați-l pe rajah că vreau să-i vorbesc înainte să plece.

Nu ştie exact de ce, dar trebuie să-l vadă pe Amir.

— Felicitările mele, iubita mea. Astăzi arătați, într-adevăr, foarte bine. Presupun că datorită fierturilor prescrise de hachim şi vizitelor prietenelor dumneavoastră v-ați însănătoşit aşa de repede.

Şi-a imaginat numai sau a văzut, într-adevăr, o sclipire ironică în ochii lui Amir atunci când a pronunțat „prietenele dumneavoastră?" N-are importanță. Ceea ce doreşte să discute cu el este mult mai important. Ideea îi venise în timp ce se îmbăia şi era singura soluție pentru a evita o catastrofă.

— Amir, am avut un vis azi-noapte. Trebuie să discutăm. E vorba de Zahra.

— De Zahra? Ce-ați visat?

— Nu trebuie să povestim visele urâte dacă nu vrem ca ele să se îndeplinească. Aşa mi s-a spus în copilărie. Să ştiți că era în primejdie şi, din fericire, a apărut un bărbat care a salvat-o.

— Un bărbat? Eu?

— Nu, un bărbat mai în vârstă a cărui față n-am reuşit să o identific.

Amir începe să devină nervos. Îl enervează supozițiile ei şi nu-şi imaginează că Selma le dă curs…

— Sunteți încă extenuată, iubita mea. Vă rog să mă credeți că Zahra nu este amenințată de niciun pericol.

— Se poate, dar ştiți cât de dragă îmi e această copilă (dacă ați ştii...). Mă neliniştește sensibilitatea ei şi tendința spre izolare. Noi, cu toată dragostea noastră, nu-i putem înlocui pe părinți sau pe un soț...

— Un soț? Ce idee! Este mult prea tânără să se mărite!

— Prea tânără? Are deja şaisprezece ani, vârstă la care majoritatea tinerelor fete sunt măritate în India.

Amir se plimbă nervos. Ştie că va veni şi ziua în care se va despărți de fermecătoarea lui soră şi urăşte această idee. Zahra este singura ființă pe care o iubeşte cu tandrețe, de care se simte legat prin dragoste şi prin relații de sânge. Desigur, se consideră şi puțin egoist, dar tânără fată e singurul om de pe lumea aceasta pe care îl iubeşte fără rezerve. La rândul ei, Zahra, îl priveşte ca pe un zeu.

Soția sa? O iubeşte şi pe ea, dar între ei nu există acea intimitate şi acea înțelegere pe care le întâlneşti numai între doi oameni de acelaşi sânge.

— Să o măritățm pe Zahra? De unde v-a venit această idee? Şi-apoi cu cine s-o măritățm? Îi cunosc pe toți rajcumarii[46], sunt fiii prietenilor mei, dar nu cred că vreunul este demn de Zahra. Toți sunt nişte îngâmfați care se cred buricul-pământului.

— Nici nu m-am gândit la vreunul dintre tinerii ăştia. Zahra are nevoie de un bărbat care să o poarte în brațe, un bărbat adevărat, copt la minte.

— Da, dar rajahii sunt toți însurați. Nu voi admite ca sora mea să fie doar o a doua sau o a treia soție.

Amir se încruntă.

— Ar mai fi rajahul din Lerabad, dar lui îi cam place să bea. Ba nu, mai este şi rajahul din Kotra, un bărbat şarmant, dar bătrân, şi nababul din Dalior, care a moştenit de la tatăl său o minte de găină. Cine ar mai intra în discuție? Da, rajahul din Bilinir, dar este un om ruinat. Nu, nu există nimeni demn de Zahra şi apoi nu simt nevoia de a

[46] Rajcumar- fiul cel mai mare al rajahului.

mă despărți neapărat de ea.

— Dar nici n-am spus că ne vom despărți.

— Prințesă, doar cunoașteți obiceiurile noastre. Soția trebuie să se mute în casa soțului.

— Bine, dar dacă locuința soțului s-ar afla… chiar în acest palat?

Rajahul privește temător spre ea. Să-și fi pierdut mințile?

— Vedeți, eu m-am gândit la Rashid Khan, știu, bineînțeles, că nu este un domnitor, dar este totuși nepotul maharajahului din Bipal, unul dintre cele mai mari state indiene. Are sânge nobil, este un bărbat inteligent, modern, demn de toată stima. Știți toate acestea, altfel nu l-ați fi numit consilierul dumneavoastră. Această căsătorie este foarte avantajoasă: nu o vom pierde nici pe Zahra și nici Rashid nu ne va mai părăsi.

Ultimul argument a fost cel decisiv. Selma știe că Rashid Khan a primit multiple oferte foarte strălucite din partea unor state mult mai influente decât Badalpurul. În această perioadă tulbure, un om cinstit și destoinic ca el este indispensabil statului său. Până acum refuzase ofertele din prietenie pentru Amir, dar până când? Rajahul, care avea deplină încredere în consilier, tremura la ideea că va trebui să renunțe la serviciile sale.

Selma l-a atins la punctul sensibil. Amir cade pe gânduri.

— Ce părere are Zahra?

— Nu mi-am permis să abordez această problemă înainte de a discuta cu dumneavoastră. Nu e ea o soție ideală?

Amir găsește că ideea nu pare deloc rea.

— Vor exista, desigur, discuții că sora mea nu se mărită cu un domnitor, dar vremurile de astăzi sunt atât de nesigure, încât nu putem ști ce ne aduce ziua de mâine. Voi vorbi eu cu Rashid și vă rog să vă ocupați dumneavoastră de Zahra.

Rajahul o mângâie în mod neașteptat pe cap.

— Vă mulțumesc. Sunt mișcat de grija pe care o purtați

familiei, sunteți pe cale de a deveni o adevărată soție indiană.

— Nu trebuie să continuați. Situația este cât se poate de clară: vreți să scăpați de mine!

Tânără fată încearcă din răsputeri să-şi oprească lacrimile.

— Zahra, micuța mea!

Fata o priveşte îndurerată. Nu înțelege de ce Selma o trădase. Cu ce greşise? De ce o respingea aceea pe care a considerat-o ca pe o soră, ca pe o mamă? Avea impresia că este din nou orfană. Selma, complet derutată, nu se aşteptase la o asemenea izbucnire.

— Zahra, nu vă obligă nimeni, dumneavoastră sunteți cea care decide. Noi ne-am gândit numai că…

Zahra nu mai aude cuvintele Selmei.

— Vă rog să-mi spuneți… m-ați iubit măcar o clipă sau v-ați prefăcut numai?

„Micuța mea, dacă ai şti cât de mult te iubesc şi că fac ceea ce fac tocmai pentru că te iubesc atât de mult. Dar tu nu poți înțelege. Mă doare că trebuie să-ți provoc atâta durere…”

— Zahra, ştiți foarte bine că vă iubesc, nu încape îndoială.

Selma ar fi vrut să o îmbrățişeze, să o sărute şi s-o convingă că totul n-a fost decât un vis urât, dar se aude spunând:

— Am o fotografie a bărbatului, nu vreți să o vedeți?

— De ce? Doar ați hotărât deja. Eu nu mai am nimic de adăugat.

— N-am hotărât nimic şi ştiți asta. Aveți libertatea de a alege!

Selma ridică vocea, nervoasă.

Zahra pleacă trântind uşa.

Capitolul XII

A avut loc nunta, totul a decurs perfect.

Amir, întins pe divan, răsuflă uşurat. Cele două săptămâni de ceremonii şi recepţii au fost foarte obositoare. Dar, e fericit. Selma îi pregăteşte un „pân", iar el o priveşte pe sub pleoape mulțumit, deoarece s-a comportat admirabil în toată această perioadă care nu începuse prea bine.

Exact cum a prevăzut, anunțarea logodnei surorii sale mai tinere cu consilierul a stârnit vii comentarii, deşi nu se putea nega proveniența nobilă a viitorului soț.

Oricum, cea mai grea bătălie s-a dat la palat întrucât rani Aziza trebuia liniştită. Selma nu-i povestise întreaga scenă, deoarece rani o acuzase direct de faptul că voia să scape de cumnata ei din motive de gelozie. Selma încercase să laude virtuțile lui Rashid Khan şi să o asigure că Zahra va fi o soție fericită alături de acest bărbat, dar rani se enervase îngrozitor.

— Cine vorbeşte aici despre fericire? Te căsătoreşti pentru a fi fericită? Nicidecum, scopul căsătoriei este acela de a aduce urmaşi! Săraca Zahra, nu va trebui să-şi facă griji din acest punct de vedere... Când mă gândesc că anumite persoane care ar fi trebuit să aducă pe lume un moştenitor nu sunt în stare...

Rani dispăru înainte ca Selma să-i poată răspunde. Ştia că acest subiect era discutat deja de către toată lumea. Era căsătorită de aproape un an şi nu rămăsese încă însărcinată. Până şi Amir îşi făcea uneori griji în această privință. Selma aflase că rani Aziza îl sfătuise chiar să-şi ia o a doua soție, dar rajahul o pusese imediat la punct.

Ceea ce o durea însă cel mai mult era răceala Zahrei, atitudinea ei distantă, de fiecare dată când se întâlneau.

Ieri, tinerii căsătoriți plecaseră în călătorie de nuntă. Rashid Khan dorea să-i arate soției sale Europa. Vor fi

plecați trei luni şi Selma, uşurată, îşi imagina deja întoarcerea Zahrei.

Un eunuc o trezeşte din visare, anunțând sosirea negustorului de parfumuri.

Parfumurile joacă un rol important în viața rajahului, sunt o adevărată pasiune. De aceea îl întâmpină pe negustor cu un zâmbet larg. Îl cunoştea de foarte mult timp — şi bunicul său fusese unul dintre… clienții lui.

— Această pasiune pentru parfumuri este o moştenire de familie, îi explică Amir soției sale. (Selma rămâne uimită. Ea consideră parfumurile ca pe un apanaj al femeilor…) Bunicul meu, maharajahul, un vânător pasionat, aproape analfabet, îi mărturiseşte Amir, era îndrăgostit de parfumuri. A avut una dintre cele mai frumoase colecții din India. Mulți veneau să i-o admire şi să inhaleze miasmele divine care, în parte, aveau o vechime de două sute de ani. Din păcate, colecția s-a pierdut în urma unui incendiu. Sunt convins că moartea lui prematură a fost cauzată de durerea pierderii acestei comori.

Negustorul etalează pe un batic de catifea neagră vreo douăzeci de sticluțe, majoritatea foarte micuțe, dar toate nişte mici opere de artă: unele din cristal aurit, altele din jad şi coral, împodobite cu sculpturi fine.

— Sticluța trebuie să corespundă conținutului său, explică Amir. Trebuie să existe o armonie între exterior şi interior. Acest lucru îl ştim de la înțelepții noştri care se refereau evident la echilibrul suflet-trup, sufletul fiind, desigur, esența trupului. Aceste parfumuri sunt esența naturii, de aceea nu pot fi păstrate în vase lipsite de gust.

Cu gesturile unui mare preot, negustorul apucă cu grijă sticluțele, una după alta, şi cu o micuță baghetă de fildeş pune pe mâna rajahului cantități minuscule din conținutul fiecăreia. Amir inspiră cu ochii închişi. Negustorul aşteaptă încântat verdictul cunoscătorului în materie.

Amir îi indică vreo duzină de sticluțe şi bătrânul se înclină respectuos.

— Maiestatea sa nu se înşală niciodată, mereu îmi răpeşte cei mai frumoşi copii.

— Eşti o vulpe bătrână, îl dojeneşte Amir. Bănuiesc că îmi ascunzi cele mai valoroase parfumuri. Dacă vrei să le păstrezi pentru tine, te înțeleg, deoarece şi tu eşti pasionat de ele, dar te previn ca nu cumva să le vinzi altora, căci acest lucru nu ți-l voi ierta.

Selma se uită curioasă la cea de-a doua valiză, care este mult mai mare şi pe care nimeni nu o bagă în seamă.

— Vom vedea şi alte minunății? îndrăzneşte ea să întrebe.

— Hozur, celelalte nu sunt de talia Maiestății sale. Sunt parfumuri care nu sunt atât de vechi şi pe care le ofer clienților mai puțim pretențioşi decât rajahul sahab.

— N-am ştiut că vechimea parfumului îi creşte valoarea.

— Într-o oarecare măsură, răspunde negustorul, încântat să-i explice Selmei tainele meseriei sale. Cea mai mare importanță o au însă esențele, ele conferind parfumului un miros specific. Există esențe vegetale, ca irisul (stânjenelul), iasomia, smirna, paciulia, sau esențe de origine animală, cum sunt ambra şi moscul. Un parfum se compune rar dintr-o singură substanță, de obicei este vorba de un amestec rafinat al diverşilor ingredienți. Dar mirosurile se evaporă rapid şi de aceea trebuie fixate fără a le falsifica însă.

Nur Jehan, distinsa soție a împăratului Jehangir, în cinstea căruia s-a construit Taj Mahal-ul, acel vis din marmură albă, a fost cea care a descoperit mijlocul de a conserva mirosurile. Ea a înmuiat anumite ingrediente în ulei curat şi le-a lăsat aşa săptămâni în şir. Din păcate, metoda pe care ea a folosit-o s-a pierdut şi specialiştii au reuşit numai în parte să o reconstituie.

De fapt, marea tradiție a parfumurilor s-a distrus în secolul al XVIII-lea când unii au început să amestece alcool în parfum, aşa cum se proceda în Occident. Acest fluid agresiv, inițial întăreşte mirosul, după câteva luni îl modifică, iar în câțiva ani îl distruge. Dar se continuă cu această

metodă, deoarece ea creşte producția şi pe această cale se pot câştiga mai mulți bani.

— Bine, atunci care este diferența dacă mirosul este acelaşi ca la început? întreabă derutată Selma.

Negustorul îi aplică două picături din două sticluțe diferite pe cele două mâini.

— Frecați-vă pielea şi apoi mirosiți-o. Amândouă sunt parfum de tuberoze. Nu sesizați diferența? Bine. Acum suflați puțin peste mâna dreaptă. E rece, nu-i aşa? Pentru că esența e amestecată cu alcool. Acum suflați şi pe cealaltă mână. Temperatura a rămas neschimbată, deoarece această esență este pură, iar mâna dumneavoastră va păstra mirosul zile în şir. Fluidul din sticluță îşi va păstra aroma ani de-a rândul, chiar timp de secole.

Selma înțelege că afacerea cu parfumuri este deosebit de importantă în momentul în care vede săculețul cu bani pe care Amir îl oferă negustorului. Sunt în jur de cincizeci de monede de aur. E şi mai mirată când, după plecarea negustorului, Amir deschide un dulăpior ascuns în perete în care se găsesc şi alte sticluțe de parfum. Vreo câteva sute la număr.

— Câteva dintre aceste esențe sunt la fel de valoroase ca un diamant, îi explică el, iar pentru mine sunt şi mai valoroase. De fapt, ele conțin ceva magic, este suficientă o picătură pentru a transforma o zi mohorâtă, dificilă sau monotonă într-o adevărată sărbătoare. Eu cred că sensibilitatea mea pentru parfumuri îşi are originile în copilărie, acea perioadă fericită a vieții mele.

— Fericită? Dar ați rămas orfan la vârsta de şase ani.

— Mi-am văzut foarte rar părinții, de fapt am fost crescut de bunica şi de sora mea rani Aziza, care mă idolatrizau. Mama mai născuse încă doi copii înaintea mea, însă au murit şi de aceea se spunea că are privirea rea, că deoache. Pe tatăl meu nu l-am văzut prea des, el era ocupat cu probleme de stat, n-avea timp de copii. De altfel, băieții sunt

crescuți până la vârsta de şapte ani în zenana; abia apoi educația lor este supravegheată de bărbați.

Amir se întinde alături de Selma. Fumează gânditor din hoakah.

— Mai târziu, după ce mi-au murit părinții, am fost îngrijit de femeile din palat. Până la vârsta de cincisprezece ani m-am jucat cu fiicele servitoarelor. Inventam tot felul de poveşti în care eu eram regele şi ele dansatoarele. Le iubeam cu toată nevinovăția. Fiind singurul moştenitor bărbat, mă alintau toți. Țin minte că o dată n-am vrut să mănânc şi atunci au adus o curtezană care trebuia să-mi cânte în timpul mesei. Astfel, de la vârsta de cinci ani, a început să mi se dezvolte un oarecare simț muzical. Nici nu se punea problema să fac baie singur. Patru, cinci tinere femei se ocupau de toaleta mea. Mă săpuneau, mă masau şi mă parfumau. Îmi plăcea foarte mult. Asta, până să plec în Anglia.

Amir zâmbeşte, deoarece Selma îl priveşte uimită.

— Iubita mea, de ce sunteți uimită? Credeți-mă, totul era atât de nevinovat.

— Hm… v-ați petrecut timpul lăsându-vă răsfățat de femei. Şi studiile dumneavoastră?

— La şapte ani am primit un învățător care trebuia să mă inițieze în ale învățăturii. Deoarece nu-i era permis accesul în zenana, îmi petreceam zilnic câteva ore în mardan khana, acea parte a palatului destinată bărbaților. Dar nu aveam decât o singură dorință: să mă întorc la colegele mele de joacă. Numai ele îmi plăceau. După ce am mai crescut puțin, nutream anumite sentimente romantice pentru aceste fetițe, dar nu ştiam încă ce este un sărut. După ce am împlinit opt ani, bunica mea a hotărât că, în afară de matematică şi engleză, să mi se predea şi bunele maniere. Prin urmare, educația mea a fost lăsată pe mâna curtezanelor, conform obiceiului din familiile bune. Mă întâlneam cu ele în mardan khana, dar niciodată singur. Mă însoțeau ori dădaca, ori

unul dintre servitori. Erau femei foarte frumoase, nu foarte tinere, dar foarte politicoase. Manierele lor, conversația cu ele mi-au arătat cum trebuie să se comporte un bărbat în lume. Unele erau muzicante. De la ele am învățat să apreciez calitatea unui ghasel[47], unui tumuri[48] sau a unui raga[49]. Eu nu trebuia să învăț să cânt la vreun instrument. Un rege trebuia distrat, întreținut. Existau şi curtezane care erau poete recunoscute. Ele m-au inițiat în arta poeziei.

Viața mea era un vis…

La doisprezece ani, bunica a hotărât că trebuie să mi se ofere o educație mai serioasă şi m-a trimis la „Gimnaziul domnitorilor". Dimineața mă duceam la şcoală cu maşina, însoțit de profesorul de urdu şi de cel de engleză şi, bineînțeles de servitorul care îmi aducea cărțile. Astfel, n-am avut ocazia să leg prietenii cu ceilalți băieți şi de altfel nici nu aveam chef. Nu eram obişnuit cu compania masculină, eu visam să mă pot juca din nou cu prietenele mele. Din păcate, m-am despărțit destul de repede de ele. La paisprezece ani, bunica a hotărât că a sosit timpul ca învățătorul meu să mă inițieze în „ale vieții". Din acea zi nu mi s-a mai permis să-mi revăd colegele de joacă.

A urmat Anglia puritană! Eton, Cambridge. Totul era atât de nou, de excitant. Eram derutat, nu ştiam cine sunt, un domnitor indian sau un lord englez…?

„Săracul meu iubit", gândeşte Selma, „nici acum nu te-ai lămurit în această problemă", dar nu îndrăzneşte să i-o spună cu glas tare. Îi sărută tandru mâna. Amir îşi dă seama că începe să-i acorde încredere Selmei şi era uşor emoționat de tandrețea neobişnuită cu care îl tratează. Are chef să o îmbrățişeze şi să o sărute, dar nu îndrăzneşte de frică să nu fie respins.

Amir a simțit de mult că dragostea lui este o povară pentru

[47] Ghasel-poezie clasică indiană.

[48] Tumuri-muzică clasică cu un ritm destul de vioi.

[49] Raga — temă muzicală care variază în funcție de orele zilei.

soția sa, că îi răspunde din datorie. A fost total dezamăgit, deoarece ea era cu totul făcută pentru iubire; corpul mlădios, buzele pline, privirea adâncă şi visătoare, totul numai senzualitate şi, cu toate acestea, se obişnuise cu ideea că este rece, asemenea unei statui de marmură. Se crispa de fiecare dată când o mângâia sau o săruta.

Îndurerat, Amir o mângâie pe cap. Selma se sprijină de umărul lui şi se înfioră. Aşteaptă.

Mâna lui alunecă spre ceafă, se joacă cu lobul urechii, o mângâie tandru pe obraz. Selma se întoarce, tremurând, spre el, îi caută privirea în amurg.

A avut impresia că ea se retrage? Renunță şi se ridică în picioare.

— Ce noapte frumoasă!

— O noapte de iarnă, adaugă ea sec.

Îl priveşte cu ură, şi deodată îşi aminteşte de vorbele Begumei.

Poate era adevărat? Poate frumosul ei soț prefera îmbrățişarea unui bărbat şi se culca cu ea numai pentru a avea un moştenitor? Ar putea fi o explicație a schimbării sale de atitudine… Nu, nu era posibil! Pe măsură ce încerca să izgonească această idee, cu atât mai mult o obseda. Selma se ridică.

— Mă sufoc aici. Am nevoie de aer proaspăt.

Se îndreaptă spre pavilionul „unde soarele apune”. Se apleacă peste balustrada de piatră şi visează la acel oraş de poveste, acel oraş extravagant, dulce şi frumos: Istanbul.

Capitolul XIII

— Ne-au omorât femeile şi copiii, iar răniții i-au aruncat în fântână. Apoi au dat foc caselor. Suntem printre puținii care au reuşit să scape, ne-am ascuns în câmp. Când s-a lăsat întunericul ne-am refugiat în pădure şi pe urmă am fugit zile în şir până am ajuns aici.

Bărbatul se clatină de oboseală. Lângă el se află soția şi cei doi copii mici.

— Hozur, ce-o să se întâmple cu noi? Nu mai există linişte nicăieri…

Rajahul îi roagă să se aşeze şi ordonă să li se aducă de mâncare. După aceea, reascultă atent relatarea lor.

Era vorba, din nou, de vechiul conflict dintre comunitățile religioase, conflict cauzat de o bagatelă şi care, în condiții normale, s-ar fi rezolvat pe cale paşnică, dar, în această atmosferă închisă, provocată de mişcările extremiste, a dus la masacru.

Drama a început în timpul unei ceremonii funerare la moschee. Un grup de hinduşi care sărbătoreau o nuntă s-a adunat în fața moscheei exprimându-şi fericirea prin zăngănit de tobe, trompete şi țambale. Câțiva țărani au ieşit din moschee rugându-i să se ducă în altă parte. Au fost înjurați şi s-a batjocorit numele Profetului. S-a aruncat cu pietre, s-au scos cuțitele şi cele două tabere s-au grăbit să se înarmeze cu bâte, furci şi coase. Bătaia a durat vreo două ore. Tot satul a participat la ea. La sfârşit, când faptul se consumase deja, a apărut şi poliția.

— Nu mai suportăm, hozur, oftează bărbatul. Noi suntem țărani săraci, noi vrem să muncim, dar nu suntem lăsați în pace. Hinduşii susțin că musulmanii sunt nişte trădători şi că rajahii noştri sunt prietenii englezilor. Ne propun să susținem Partidul Congresului, deoarece el luptă pentru independența Indiei… Dar, hozur, politica nu e treaba

noastră, e treaba orăşenilor, a oamenilor educaţi şi bogaţi. Noi nu suntem împotriva independenţei lor, deşi am constatat că englezii ne-au oferit o anumită siguranţă. Hinduşii n-ar fi îndrăznit să ne atace dacă acum un an n-ar fi câştigat alegerile. Şi-au luat aere de stăpâni... Sunt mai numeroşi... ce se va întâmpla oare cu noi?

În câteva cuvinte, acest ţăran a reuşit să descrie cu mult mai bine situaţia decât un politician, prin lungile lui discursuri.

Amir nu-şi face iluzii, ştie că dacă musulmanii ar fi majoritari s-ar comporta la fel cu minoritatea hindusă.

În acest an, 1938, au sporit revoltele şi masacrele în toată India de nord. Bărbatul care, împreună cu familia sa, se refugiase la palat era originar din satul Lakhpur, sat ce nu aparţine statului Badalpur, ci unui sunt învecinat — Kalabagh. El a venit la palat deoarece fratele său era bucătar aici.

Amir, îngrijorat de această situaţie, se consultă cu Selma.

— Trebuie luate măsuri urgente înainte ca focul să se extindă şi să pierdem totul de sub control. Voi încerca să abordez această temă la recepţia oferită de rajahul din Mahdabad. Ştiu, desigur, că este o adevărată crimă să vorbiţi politică la muşaira[50], dar voi încerca. Trebuie să-i aduc cu picioarele pe pământ.

Muşaira e un concurs de poezie la care se întâlneşte toată nobilimea din Oudh, cei mai buni artişti din ţară, fie ei musulmani sau hinduşi. E o ocazie pentru a visa şi a plânge împreună, pentru a-şi împărţi bucurii şi necazuri, pentru a fi oameni care trăiesc laolaltă ceva frumos.

De două secole, Lucknow este centrul civilizaţiei indo-musulmane, care reprezintă sincretismul a două culturi aparent opuse.

Primul concurs de acest gen a avut loc în urmă cu trei secole, la Delhi, şi a fost organizat de Akbar. Celebrul mogul.

[50] Muşaira — seară culturală dedicată poeziei.

El a adunat la curtea sa filozofi, savanți şi mistici care, printr-un efort comun, trebuiau să extragă esența tuturor curentelor religioase — hinduism, padrism[51], mahomedanism şi creştinism — nucleul din cristal pur care le uneşte şi astfel să dezvolte din Ilahi „religia dumnezeiască".

Această acțiune grandioasă a fost întreruptă cincizeci de ani mai târziu de către împăratul Aurangzeb, care a condamnat această laşitate primejdioasă şi a reintrodus Islamul cu toate rigorile lui. Ca urmare, toți intelectualii şi artiştii au părăsit oraşul Delhi şi s-au refugiat la Lucknow. Capitala regilor din Oudh, a dinastiei şiite, cunoscută pentru strălucirea, extravaganța şi mărinimia el. Aici, limba urdu capătă o formă desăvârşită prin intermediul ghasel-ului, o formă de poezie preluată de la persani, în secolul al XIII-lea, şi care a atins un apogeu stilistic o dată cu trecerea vremii. În aceste poezii se dialoghează cu ceva sau cineva iubit, care poate fi creatorul, dorința de glorie, zăngănitul brățărilor unei femei sau strălucirea culorilor curcubeului, a necuprinsului Univers. Aceste poezii încununează muşaira.

Selma le apreciază foarte mult, dar astăzi i se pare lipsit de sens, chiar indecent, să se încânte cu cuvinte, când în imediata sa apropiere, în sate şi oraşe, au loc incidente sângeroase. Rani din Mahdabad, căreia Selma îi comunică îngrijorarea ei, îi zâmbeşte cu indulgență.

— Ce putem face? Nimic altceva în afară de ceea ce facem acum. Nu este cazul să purtăm discuții sterile, ci trebuie să le oferim, la nivelul nostru, un exemplu de armonie şi toleranță... Nu se poate nega că n-am avut succes, în fond Lucknow este singurul oraş din zonă în care n-au existat conflicte.

Din spatele muşarabilor de marmură, rani îi arată Selmei un bărbat înalt în jurul căruia se înghesuie lumea.

— Acela este rajahul din Kaladagh. În satul lui au loc, la

[51] Padrism — religia popoarelor iranice, întemeiată de Zoroastru.

ora actuală, conflicte şi totuşi este astăzi aici împreună cu prietenii săi, musulmani şi hinduşi. Vă rog să mă credeți că singura cale de a păstra pacea şi liniştea este aceea de a face eforturi de înțelegere a mentalității celuilalt... Dacă domnitorii noştri n-ar fi convinşi de meritele diferitelor religii şi dacă nu şi-ar arăta această convingere supuşilor, adoptând o atitudine nepartinică în acțiunile lor de zi cu zi, atunci toată țara ar fi la ora actuală în flăcări.

Selma nu era prea convinsă de supremația exemplului. Această gândire e doar o iluzie din care se hrănesc acei nobili care nu mai au cheful şi nici energia necesare să-şi schimbe modul de gândire şi, cu atât mai puțin, modul de viață.

Selma îl vede pe Amir care se apropie de rajahul din Kalabagh, încercând să-l abordeze, dar acesta clatină din cap. Amir insistă şi atunci rajahul din Kalabagh se adresează gazdei. Selma îşi presează fața de muşarabi, căutând să citească pe buzele lor ce discută. Pare că rajahul din Mahdabad se străduia să-l liniştească pe acest tânăr rajah de curând întors din Anglia.

Amir mai protestează puțin, după care se înclină şi dispare în mulțime.

Selma se înfioară. Are presimțirea că va asista la sfârşitul unei ere. În fond, îi condamnă pe aceşti oameni pentru orbirea şi laşitatea lor, pentru rafinamentul lor decadent, care îi desparte de realitate şi îi paralizează.

Brusc se face linişte. Începe muşaira. Publicul se aşază pe perne şi aşteaptă cu încordare apariția maestrului de ceremonii. Acesta e un bătrân cu ochi vioi, renumit pentru măiestria sa şi considerat o autoritate în acest domeniu.

De fapt nici nu este atât de simplu să conduci muşaira, pentru că trebuie să captezi atenția spectatorilor o noapte întreagă şi să încânți un public format din cunoscători deosebit de pretențioşi. Trebuie să organizezi aparițiile celor aproximativ treizeci de poeți, astfel încât să-i alternezi pe cei mai buni cu cei mai puțin buni, pentru a nu trezi o eventuală

scădere de interes. Trebuie să oferi suficient pentru a stimula sensibilitatea, dar nici prea mult, deoarece atunci nu o poți menține.

Se intonează ghaselul, încet, magic, în acompaniamentul unei mici orgi şi a unei tabla[52]. La Delhi se recită, de obicei, dar la Lucknow se preferă cântatul. De ce să se renunțe la o armonie suplimentară, la plăcerea de a combina versul cu sunetul? Selma intenționează să plece, pretextând că nu se simte bine, dar privirea atentă a lui rani se opreşte asupra ei.

— Rămâneți, poezia vă va relaxa, vă va destinde.

Selma se aşază la loc şi, încetul cu încetul, o pătrunde frumusețea versurilor, al căror conținut nu-l înțelege, dar a căror muzicalitate o liniştește. La picioarele ei se leagănă un strălucitor şarpe de aur şi argint, o grădină de shirvani multicolore, totul se leagănă în ritmul poeziilor. Toți sunt emoționați, încântați, extaziați. Extazul ajunge la apogeu o dată cu apariția unei femei în burkah negru care, cu vocea ei aspră, recită atât de dulce şi bine. Shanaz Begum, una dintre cele mai mari artiste ale ghaselului, apare întotdeauna acoperită, deoarece provine dintr-o familie bună.

S-a făcut deja foarte târziu şi în galeria femeilor câteva begume mai vârstnice adormiseră deja. Selma moțăia, singurul lucru pe care îl auzea era murmurul unui izvor.

Brusc, o voce cristalină o trezeşte din visare.

— Eu sunt Eul, care locuieşte în inima ființelor. Eu sunt începutul, mijlocul şi sfârşitul tuturor făpturilor.

Muzica încetează, maestrul de ceremonii dispare. Pe estradă stau doi bărbați în shirvani albe, simple. Selma devine atentă. Cunoaşte acest text, el provine de la un mistic sufi, dar care dintre ei? O întreabă pe vecina ei, care o priveşte mirată:

— Dar, prințesă, aceste cuvinte sunt din „Bhagavadgita”, cartea sfântă a religiei hinduse!

Din religia hindusă? Selma nu poate să creadă, aceste

[52] Tabla — un fel de tobă pe care se bate cu ambele mâini.

cuvinte îi sunt atât de familiare. Se apleacă puțin în față şi se uită spre estradă. Tânărul bărbat recita în continuare cuvintele sfinte:

„Eu sunt forța şi puterea tuturor celor care domnesc, subjugă şi câştigă, sunt politica celor care au succes şi cuceresc. Eu sunt tăcerea lucrurilor secrete şi ştiința cunoscătorului".

Cu mâinile pe genunchi, arătându-şi palmele, partenerul său intervine: „Lăudat fie Allah, el este acea unitate (monada), înaintea căreia n-a existat Înainte, doar dacă El a fost Acela, şi după care nu există un După, doar dacă El este Acela. În privința Lui nu există înainte sau După, înalt sau adânc, aproape sau departe, nici cum, ce sau unde, nu există schimbare, nu există o succesiune de clipe, nu există nici timp, nici spațiu, nu există nestatornicie.

El este Unic, este Stăpânul.
El este primul şi ultimul, exteriorul şi interiorul.
El apare în unitatea Sa şi este singular."

Selma tresare... Acesta este „Tratatul despre unitate" al lui Ibn Arabi! Unul dintre cele mai importante texte mistice ale Islamului.

Cei doi tineri recită încet cuvintele sfinte. Ele răsună ca un ecou de-a lungul secolelor şi continentelor, îndreptându-se spre acelaşi Adevăr.

„Unii mă urmează în unitatea mea şi
în fiecare ființă izolată şi în milioanele
de forme ale apariției mele în Univers.
Află că toată mărirea, frumusețea, forța şi
puterea pe care o vezi în lume este o
strălucire, o lumină, o energie care provine
de la Mine şi care a luat naştere dintr-o
sămânță fertilă şi din imensa putere a existenței Mele.

Dacă ne gândim la altceva decât El, nu este El, pentru că cine ar spune că un obiect trăieşte prin el însuşi ar crede că acest obiect s-a creat singur şi că existența lui nu se datorează Lui Allah, ceea ce nu se poate (pentru că el este Totul). Fereşte-te să-l asemui pe Allah cu ceva pentru că atunci te coborî la un ruşinos fetişism.

Prin mine s-a extins întregul Univers acel om care vede Eul în toate viețuitoarele şi toate viețuitoarele în Eu, acela care ştie că Eu sunt unitatea şi Mă iubeşte în toate visele sale, acel om trăieşte şi acționează în Mine indiferent de felul în care trăieşte şi acționează.

Dacă tu crezi că există ceva în afara lui Allah, acel ceva nu este în afara lui numai că tu nu ştii. O vezi, dar nu ştii că o vezi. Dacă te lămureşti ce este sufletul tău atunci vei scăpa de îndoială şi vei ştii că şi tu eşti Allah. Profetul a spus: cine se cunoaşte pe sine îşi cunoaşte Stăpânul."

Înțelepții yoghini ajung prin concentrare să-l vadă pe Stăpân în sine.

„În momentul în care acest secret ți se dezvăluie, şi anume că şi tu eşti Allah, vei ştii că tu eşti scopul existenței tale, că nu trebuie să te stingi pentru că ai fost dintotdeauna. Toate calitățile lui Allah sunt calitățile tale, de aceea îi este permis celui care a atins Adevărul să spună: *Eu sunt Dumnezeirea*

sau *Cinste mie, cât de mare este încrederea mea."*

„Dacă un om reuşeşte prin evlavie să Mă recunoască,
să recunoască cine sunt, şi cât de mult sunt, şi anume
în toată realitatea şi în toate principiile existenței
Mele, atunci cel cale M-a recunoscut va pătrunde
în cel mai înalt Eu. Şi dacă prin toate acțiunile
sale va continua să trăiască mereu în Mine va obține
grație Mie nemurirea."

Selma plânge. Îi este indiferent că ceilalți o privesc, n-a mai fost de mult atât de fericită. De fapt venise la muşaira în speranța că reprezentația artistică se va amâna şi că bărbații vor stabili o strategie de autoapărare, dacă nu o strategie de luptă împotriva dezordinilor provocate în țară. Speranța ei nu s-a împlinit, deoarece gazda a refuzat orice fel de discuții de acest gen.

Iar acum, la sfârşitul serii, le oferă invitaților o explicație cât se poate de dură: aceste religii, ai căror adepți se războiesc între ei, vorbesc despre unul şi acelaşi Adevăr. Singura deosebire este aceea a formelor de manifestare. Riturile şi ceremoniile sunt inutile, ele duc la umbrirea religiilor, la învrăjbirea dintre oameni.

Toate religiile ne învață acelaşi lucru şi ne reamintesc că purtăm în noi nemărginirea, că noi suntem întruparea frumuseții şi a cunoaşterii şi că suntem doar o particulă de praf, dar în care se ascunde Universul, pentru că suntem o parte din Dumnezeu. O parte?! Nu! Noi suntem Dumnezeu, pentru că infinitul nu este divizibil.

Nu trebuie să uităm însă un lucru: cum putem să-l considerăm pe celălalt om un duşman care trebuie distrus când, în fond, el este Eu şi eu sunt El.

— Săracul rajah din Mahdabad a dat în mintea copiilor, comentează Amir la întoarcere. Ce idee absurdă să închei

muşaira cu versuri religioase!

Selma tresare:

— Dar n-ați înțeles?!

— Să înțeleg ce?

— Nimic… Nu este nimic important.

Selma se lasă pe spate. Nu este nici tristă, nici supărată, doar îngrozitor de obosită. Încearcă să-şi reamintească versurile din „Bhagavadgita”: „Să Mă vezi în toate fiinţele şi să Mă iubeşti în toate”.

Închide ochii. Oare va reuşi vreodată?

Capitolul XIV

— Dar unde este Aysha?

N-o mai văzuse de o săptămână pe micuța fetiță de numai şapte ani, fermecătoare, care îi aducea în fiecare dimineață flori de prins în păr. Se afla de o lună la palatul din Badalpur, unde se refugiase cu părinții, în urma evenimentelor care au avut loc în satul lor, Lakhpur. Tatăl îl ajuta pe fratele ei la bucătărie, iar mama se ocupa de croitorie. Selma aflase prin intermediul servitoarelor că mama fetiței este o femeie mândră care tot încearcă să-şi convingă bărbatul să se întoarcă în satul lor, pentru că nu doreşte să fie o povară altora. Pentru moment, situația se mai liniştise, deoarece rajahul din Kalabagh s-a deplasat personal la fața locului pentru a purta discuții cu reprezentanții Partidului Congresului. S-a ajuns la o înțelegere şi atunci musulmanii s-au întors, rând pe rând, acasă, unde totul se prefăcuse în praf şi cenuşă, şi şi-au reconstruit casele. Nu ştiau alt loc în care să plece, aici era pământul pe care l-au lucrat din moşi-strămoşi, aici era casa lor.

— Eu o înțeleg, comentează o servitoare. E ca şi cum ar trebui să plec din casa asta în care au crescut şi au trăit cinci generații din familia mea. Cum aş putea eu să părăsesc acest loc?... Dar mama Ayshei e totuşi îngrijorată. Dacă bărbații îşi pierd uzul rațiunii, se pot întâmpla lucruri îngrozitoare.

Selma nu acordă o prea mare importanță acestor cuvinte, nu înțelege de ce vor să plece din moment ce aici le e bine? Poate stau puțin cam înghesuiți, deoarece locuiesc împreună cu rudele lor în pavilionul servitorilor.

„O să mă ocup eu de această situație", şi-a spus Selma şi s-a dedicat studiului „Bhagavadgitei" şi al scrierilor lui Sri Aurobindo pe care şi le procurase a doua zi după muşaira. A

sunt închisă, zile în şir, citind fascinată acele texte.

Îi promisese însă lui Maharani din Rasimpur că astăzi o va vizita. Cu care gharara să se îmbrace? Pentru păr are nevoie de o coroniță din iasomie.

— Deci, unde este Aysha? repetă ea întrebarea. Este bolnavă?

— Vai, nu, hozur, dimpotrivă.

Servitoarea care o ajuta să se îmbrace îi comunică încântată:

— Au măritat-o.

— Măritat-o?

Selma o priveşte neîncrezătoare, sperând că n-a auzit bine.

— Da, au măritat-o şi încă foarte avantajos. Soțul ei este un văduv de vreo patruzeci de ani, un negustor bogat din Ahmedabad. El se va ocupa de ea.

— Se va ocupa de ea? Dar e o crimă! Micuța n-are decât şapte ani!

— Nu vă faceți griji hozur, replică servitoarea. O lasă în continuare să se joace cu păpuşile. Oricum, în cazul acestor căsătorii, este exclus un copil înainte ca femeia să împlinească zece sau unsprezece ani.

Selma, disperată, se îngrozeşte... Aysha este un copil finuț şi fermecător, şi în niciun caz una dintre fetițele premature din Sud, cum îşi închipuie majoritatea europenilor despre orientale...

— Cheam-o imediat pe mamă.

Țăranca nu are chef să i se facă reproşuri. Se uită la rani cu o privire urâcioasă, aproape provocatoare.

— De ce nu au discutat cu mine această problemă? De ce nu m-ai consultat?

— Rani saheba are probleme mult mai importante de rezolvat şi n-am vrut să o deranjăm cu problemele noastre minore.

Reproşul era evident, Selma se îngropase în studiile ei mistice şi îşi neglijase datoria de a se ocupa de femeile şi

copiii din palat de care era răspunzătoare. Datorită indiferenței şi egoismului, ea este vinovată de soarta Ayshei.

Selma se plimbă nervoasă prin cameră. Oare este corect să te sustragi cotidianului pentru a-ți căuta fericirea personală? Cu ce drept, când eşti înconjurat de mizerie şi nenorocire?

— Dă-i drumul Sikander, băiatul meu, loveşte-l!

— Dă-i drumul lumina ochilor mei, loveşte-l puternic cu ciocul! mai tare!

Cei doi antrenori îi ațâță pe luptători prin gesturi şi cuvinte, în timp ce lumea din jur face pariuri. Societatea din Lucknow este îngrozitor de excitată. Selma nu i-a văzut niciodată în această postură pe aceşti oameni blazați. Se pariază pe sume fabuloase, unii însă nu vor putea plăti astăzi şi vor fi nevoiți să vândă o parte dintre bijuteriile soțiilor. Dar nu are nicio importanță, ceea ce contează este lupta. Toți s-au înghesuit în jurul păturii albe, în mijlocul căreia se luptă două prepelițe.

Aceşti aristocrați care nu mai luptau de secole, ținuți în frâu de forțele de ocupație britanice, aceşti demnitari care, generații de-a rândul, au dus o viață liniştită, dedicată plăcerilor, ei bine, ei simt cum, în fața acestor păsări care se luptă, în vinele lor începe să clocotească sângele eroic al strămoşilor. Neînfricați, îl atacă pe duşman, se aruncă în luptă, neținând cont de primejdii, hotărâți să câştige sau să moară, curajul şi faima lor fiind vestite.

Pătura albă s-a umplut de sânge. Pasărea rănită se apără cu ultimele puteri împotriva adversarului care încearcă s-o omoare.

La tribuna femeilor, excitația atinge apogeul. Femeile sunt la fel de însetate de lupte ca şi bărbații lor şi, pentru că nu au bani, pariază pe brățările lor de aur.

— Cum vă place spectacolul, prințesă? o întreabă Maharani din Kasimpur pe Selma. Lucknow este vestit pentru luptele de prepelițe care sunt mult mai rare decât

luptele de cocoşi. Prepelițele sunt nişte animale rare şi de aceea este mult mai greu să le faci agresive. Este nevoie deci de mult antrenament şi de multă experiență. Mai întâi sunt înfometate, apoi hrănite, şi acest lucru se repetă până când ele devin nişte animale puternice şi războinice.

— Dar de ce sunt preferate prepelițele? Doar există animale nativ agresive.

Maharani se încruntă.

— Dar, prințesă, tocmai în aceasta constă adevărata artă, să încerci să schimbi natura. Strămoşii noştri preferau luptele de elefanți, dar ele nu erau decât nişte probe de putere, la fel ca şi luptele de tigri şi rinoceri. Nu era nimic extraordinar în asta, deoarece era o luptă între duşmani naturali. Societatea noastră are gusturi mai rafinate. Este mai greu şi mai excitant să întăriți prietenii sau aliații între ei.

Selma înțelegea că, acum, gazda nu se mai referea la prepelițe, ci vorbea despre oameni. Să fie oare un avertisment? Sau simpla descriere a distracțiilor zilnice ale unei societăți care se plictiseşte?

— Locuitorii din Lucknow nu iau nimic altceva în serios în afara propriilor plăceri, continuă Maharani. Totul provine de la faptul că aparțin unei culturi atât de vechi încât nimic nu li se pare nou. Au trecut prin multe şi nu mai cred în nimic. Vă pare rău? Mie, nu, căci acest lucru ne scuteşte de o luptă ridicolă şi dezgustătoare, lupta pentru o idee, la care oricum renunți de pe o zi pe alta. Noi apreciem frumusețea unei lupte, fără a căuta cauzalitatea ei. Lupta este un joc ca oricare altul. Decadența unei societăți putrede? Nicidecum. Şi poporul are aceleaşi înclinații, până şi săracilor le plac luptele, dar, pentru că nu au suficienți bani pentru a participa la luptele de cocoşi, au inventat luptele cu ouă.

— Da. Se iau două ouă, se pariază şi se ciocnesc. Oul care se sparge a pierdut şi banii revin celor care au pariat pe oul nespart. Englezii sunt de părere că oamenii sunt nebuni, că,

în loc să mănânce ouăle, ei le „strică”. Nu vor înțelege niciodată acest popor.

După luptele de prepelițe urmează parada porumbeilor. Femeile se înghesuie să vadă noutățile anului. Orientalii au o adevărată pasiune pentru aceste păsări deştepte şi credincioase. Selma îşi aminteşte de frumoasele şi rarele specii pe care le-a văzut în palatele din Yildiz şi Dolmabahse, dar n-a văzut nicăieri porumbei atât de deosebiți ca aici. Unii sunt vopsiți în roz şi au aripi verzi, alții poartă pe piept motive florale în culori rafinate.

— Să nu vă imaginați că sunt pictați, îi explică Maharani. Ar fi banal şi n-ar ține mult. Pentru a crea asemenea minunății, experții jumulesc pană cu pană şi le înlocuiesc cu pene de altă culoare, pe care apoi le consolidează. Sunt pene de la alte păsări care au fost ținute un timp în băi de culori vegetale. Păsările astfel tratate îşi poartă penele ani de zile şi sunt deosebit de scumpe.

Apar doi sclavi cu o colivie mare de aur. Femeile se entuziasmează. Ce minunat! Ce animal ciudat! Pasărea — sau sunt două păsări? — zboară şi se aşază pe umărul stăpânului său, rajahul din Dirghpur. De-abia acum îşi dă seama Selma că pasărea are două capete.

— Nu este minunat? exclamă Maharani. Ați avut la Curtea otomană vreodată porumbei dubli?

Sclavii scot din colivie încă o duzină de asemenea animale prețioase. Ele merg din mână în mână, sunt pipăite cu grijă, lumea se entuziasmează.

— Ce operă de artă! N-au mai fost create asemenea minunății de pe vremea împăratului Nasir od-Din Haidar. Numai cei din Lucknow sunt în stare de un asemenea rafinament…

Selma a crezut că este vorba de o malformație a naturii, dar s-a înşelat. Maharani îi explică politicos care este procedeul.

— Se iau doi porumbei tineri. Unuia i se taie aripa

dreaptă, celuilalt aripa stângă şi se cos unul de celălalt. Urmează o perioadă critică în care majoritatea mor, de aceea este nevoie de multă îngrijire până ce rana se cicatrizează şi porumbeii se maturizează. După aceea, cu multă răbdare, sunt învățați să zboare.

— Ce îngrozitor! strigă Selma indignată.

Femeile o privesc uimite. O femeie hindusă se apleacă spre ea şi o întreabă:

— Credeți că este mai îngrozitor decât să omori animalele pentru a le mânca? Chiar sunteți de această părere?

Ce poți răspunde la o asemenea întrebare? Există o diferență între a omorî un animal pentru plăcerea stomacului şi a-l mutila pentru plăcerea ochilor? Diferența... Selma nu ştie ce să spună, tace.

Mâine-dimineață va avea loc durbarul[53]. Guvernatorul, sir Harry Waig, va decerna titluri şi decorații tuturor domnitorilor credincioşi.

La ora 9,30 punct se intonează „God save the king". Apare guvernatorul în uniforma sa neagră de gală însoțit de lady Violet şi de o mulțime de adjutanți şi asistenți.

Toți cei prezenți se ridică în picioare. Durbarul începe.

— Khan bahadur... Rai bahadur... Sardar sahib.

Maestrul de ceremonii oferă cu o voce răsunătoare titlurile celor care şi-au arătat loialitatea față de coroană. Cei aleşi păşesc plini de importanță până la tron, tron pe care, în urmă cu mai puțin de un secol, domneau regii din Oudh şi unde reprezentantul regelui şi ai împăratului le înmânează acum cu mărinimie medaliile.

Este incredibil că în acelaşi timp cu ceremonia, prin care regii îşi arată supunerea față de forțele de ocupație, în India au loc numeroase revolte împotriva englezilor, sub conducerea lui Mahatma Ghandi. Soldații britanici trag în

[53] O mare recepție oferită de un domnitor sau, în perioada colonialismului, de guvernatorul englez.

demonstranți, milioane de musulmani, în frunte cu conducătorul lor Mohammed Ali Jinnah, se aliază cu hinduşii pentru a alunga forțele de ocupație şi pentru a-şi câştiga independența. Independența? De ani de zile, această țară se cutremură numai la auzul cuvântului. Nu poate fi suprimat nici prin pedeapsa cu închisoarea, nici cu gloanțe şi, pe măsuță ce sângele curge, el capătă o greutate din ce în ce mai mare. Independența! Este cuvântul magic pentru un popor asuprit. În acest cuvânt se pun toate speranțele. Şi totuşi, aici, pe gazonul frumos îngrijit, stau cumințI, pe scaunele lor, plini de recunoştință şi respect, cei din elită...! Selma nu-şi crede ochilor. Să fie laşitate sau naivitate? Selma are chef să-i certe pe aceşti bărbați, dresați ca nişte maimuțe care-şi imită stăpânul.

„Cât de mult trebuie să ne dispreţuiască englezii", gândeşte ea. De ce a acceptat să participe la această mascaradă? De ce a insistat Amir? Îl urmăreşte cu privirea. Discută cu câțiva prieteni demnitari care sprijină şi ei mişcarea pentru independență, pe care o şi finanțează. Ei n-au acceptat niciodată vreo decorație din partea Coroanei britanice, ceea ce nu-i împiedică să întrețină relații amicale strânse cu reprezentanții acesteia. Ca să le inspire încredere şi să comploteze pe ascuns? În orice caz, asta a fost explicația lui Amir.

— Dar este, într-adevăr, necesar să participăm la ceremonie? întreabă Selma înaintea plecării.

Amir îi răspunde, zâmbind:

— Slăbiciunea unora dintre oamenii noştri şi trufia stăpânilor dau naştere unui spectacol extrem de util: alimentează ura.

Seara, după durbar, guvernatorul a organizat un mare bal. Au fost invitați în jur de două mii de oameni, englezi şi indieni, toate marile personalități din provincii.

Primul ei bal de la sosirea în India... Selma e nervoasă şi excitată ca o fată tânără care îşi face debutul în societate.

Vrea să fie cea mai frumoasă, să crape de invidie englezoaicele astea încrezute. Alege ca toaletă un sari albastru-închis, împodobit cu diamante minuscule. Acest veşmânt oferă un contrast uluitor cu tenul ei deschis. În jurul gâtului, la încheieturile mâinilor şi în păr sclipesc smaralde.

Amir se opreşte în pragul salonului. N-o văzuse niciodată atât de frumoasă. E mândru pentru că, în seara aceasta, va fi cel mai invidiat bărbat din oraş. Niciun rege, niciun englez nu este posesorul unui obiect atât de preţios.

În palatul guvernatorului se adunase foarte multă lume. Guvernatorul şi soția sa îşi vor face apariția de-abia după ce sosesc toți musafirii. Cei mai mulți indieni au venit fără soțiile lor, deoarece refuzau să le supună privirilor străine. Englezoaicele veniseră foarte colorat îmbrăcate.

— Ciudat, gândeşte Selma. Dintre toate culorile acestei țări, ele le-au preferat pe cele mai puternice — galbenul veninos, un roz penetrant şi strălucitorul alb al nalbelor. Poate pentru că sunt searbăde de la natură vor să mai compenseze puțin?

La sosirea guvernatorului şi a soției sale, orchestra intonează imnul național, după care încep prezentările. Este cel mai important moment al serii.

Cu o voce monotonă, crainicul anunță numele şi titlul invitaților. Perechile se deplasează, una după alta, printre două rânduri de curioşi. Toată lumea comentează.

— Înălțimile lor, rajahul şi rani din Badalpur!

În timp ce traversează salonul se face linişte. Frumusețea ei e impresionantă. Toate privirile se îndreaptă spre Selma. Ajunşi în fața tribunii, a guvernatorului, toți cei prezenți au impresia că această pereche e de fapt gazda regală şi că sir Harry şi lady Violet sunt supuşii lor. Amir intuieşte ce se discută. În acest moment, el este împăratul, iar sultana sa bijuteria care încoronează titlul şi bogăția lui.

Guvernatorul, inițial surprins, îşi revine repede.

— Dragul meu Amir, închipuiți-vă că i-am spus lui lady Violet că dumneavoastră şi soția dumneavoastră nu numai că sunteți frumoşi, dar sunteți chiar întruchiparea frumuseții!

Amir păleşte. Pentru un indian este o gravă jignire să se menționeze ceva despre fizicul soției sale, fie şi sub formă de metaforă. Sir Harry ştie acest lucru şi-l face intenționat, pentru a se răzbuna.

Amir se uită în jur. În afară de adjutant, nu auzise nimeni aceste cuvinte. Răsuflă uşurat. Nu o va mai expune pe prințesă acestei societăți de barbari!

Are impresia că toți bărbații prezenți o dezbracă din priviri şi se enervează îngrozitor. Îi place totuşi ca ei s-o vadă, dar să n-o privească. Se gândeşte surprins că ar fi chiar mulțumit dacă Selma n-ar fi atât de frumoasă.

Odată prezentările terminate, orchestra cântă un vals de Strauss. Guvernatorul se înclină în fața lui lady Violet şi deschide balul. Primele perechi se adună pe ringul de dans. Amir o lasă pe Selma în compania unor văduve şi pleacă să discute cu câțiva prieteni.

Sărmana… Ea dorea, spera să danseze, dar pentru el ideea aceasta era de neconceput. Indienii considerau dansul ca pe un apanaj al actorilor şi al curtezanelor.

Selma, indignată, îi urmăreşte cu privirea pe dansatori. Câtă nedreptate! Ce mai contează frumusețea ei dacă este condamnată să stea împreună cu bătrânii? Toți se bucură, nimeni nu o bagă în seamă, cu excepția câtorva urâte care se agață de partenerii lor şi-i aruncă priviri veninoase sau compătimitoare, întorcându-se epuizate de atâta dans, tolănite în fotolii, o întreabă cu ipocrizie:

— Cum, dumneavoastră nu dansați? Dar, de ce?

Selma se prefăcea a fi indiferentă, dar toți înțeleseră imediat situația ei. Supărată pe Amir c-o lăsase singură toată noaptea, într-un colț, expusă privirilor veninoase ale celorlalte, e tulburată peste măsură.

Dacă ar pleca? S-ar isca un scandal? Şi ce dacă? În fond, neglijența rajahului este la fel de scandaloasă. Ştie că tradiția indiană nu permite ca soțul şi soția să se arate împreună în societate, însă Amir face un joc dublu. Dacă tot a adus-o printre englezi, atunci cel puțin să se poarte ca un gentleman.

— Îmi permiteți? Vă rog să-mi acordați un dans.

Selma tresare. Un bărbat tânăr şi blond îi zâmbeşte. Surpriza ei îl încurcă şi mai mult.

— Vă rog să mă scuzați că mi-am permis să vă vorbesc chiar dacă n-am fost prezentați... Mă numesc Roy Lindon şi de abia am sosit în India. De mâine începând voi lucra pentru Excelența sa. Nu cunosc pe nimeni aici şi m-am gândit că poate nu mă veți refuza...

Selma e cât pe ce să-l pună la punct, dar timiditatea lui o înduioşează.

— Nu dansez, Sir.

— Chiar aşa?

Roşi ca un copil care a fost certat. Bineînțeles că nu i-a spus că o observă de mai mult timp şi că a constatat că i-ar fi plăcut să danseze. Ce prost a fost să-şi închipuie că această femeie splendidă... Mai bâlbâie câteva scuze şi vrea să se retragă.

— Dar luați loc, vă rog!

Vecinele ei nu-şi cred urechilor. Ce obrăznicătură, rani cea mică! Sunt încântate, presimt un scandal.

„Cum va reacționa Amir dacă accept?" gândeşte Selma, măsurându-l pe tânăr. „O să facă o dramă din asta, bineînțeles".

Îşi aminteşte de Liban, de seara în care Wahid s-a înfuriat pentru că a dansat cu un ofițer francez. Poate că o dramă ar duce la o schimbare în viața asta atât de convențională.

— Bine, să dansăm!

Roy Lindon este un dansator excelent, sau această clipă furată e atât de deosebită? N-are importanță. Selma

dansează cu ochii închişi, se lasă purtată pe aripile valsului.

Dar de ce nu mai cântă orchestra? Deschide ochii. În faţa lor se află Amir, de o paliditate cadaverică. O îndepărtează pe Selma, fără să-i acorde vreo privire, pentru a rezolva totul ca între bărbaţi.

— Pentru jignirea adusă, vă rog să-mi daţi satisfacţie mâine-dimineaţă. Puteţi alege dumneavoastră armele.

Englezul se holbează nedumerit la bărbatul din faţa lui. E nebun? Sau... poate...?

În jurul lor s-a adunat un grup de curioşi, dar nimeni nu îndrăzneşte să intervină. Toţi au înţeles gravitatea situaţiei şi simpatizează cu rajahul. În fond, regulile trebuie respectate, este vorba de onoarea lui, de onoarea tuturora.

— Dragul meu rajah...

Sir Harry, sosit în grabă la faţa locului, a trebuit să intervină pentru ca acest incident caraghios — ca de obicei o poveste cu o femeie — să nu se transforme într-un conflict pe viaţă şi pe moarte.

Timp de o oră, guvernatorul încearcă să-l liniştească pe Amir, făcând uz de întreaga lui diplomaţie. Pe de o parte trebuia să-l lămurească de nevinovăţia intenţiilor tânărului bărbat, dar pe de altă parte nu putea să o învinovăţească nici pe rani. Cu foarte multă iscusinţă, sir Harry stabileşte că nevinovăţia lui Roy Lindon este evidentă: acesta văzuse o tânără femeie singură care se plictisea şi nu se gândise nici măcar pentru o clipă că... Îşi ceru mii de scuze, ceea ce îl înfurie şi mai tare pe Amir, pentru că trebuia să existe un vinovat. Dacă tânărul spunea adevărul, atunci el trebuie să recunoască vinovăţia lui rani şi să accepte în faţa întregii societăţi că s-a făcut de râs. Nu avea de ales, trebuia să-l omoare pe englez!

Sir Harry se înfurie. Dacă rajahul vrea să spele această ruşine cu sânge, atunci n-are decât să-şi omoare propria nevastă! El îi aminteşte acestuia că se află între oameni civilizaţi care nu au vrut să-l ofenseze, iar rani nu poate fi

învinuită de nimic. O femeie cu o educație occidentală se adaptează mai greu într-o țară ca India. Cu toate acestea, ar trebui s-o lămurească în privința anumitor lucruri…

Amir se ridică iritat:

— Destul, Excelență. Este o problemă care mă priveşte numai pe mine. Nu va mai exista de acum încolo, voi sufoca răul din faşă.

Sir Harry tresare speriat. Poate că este totuşi în stare să-şi omoare nevasta? Eh, în fond, nu mă priveşte. Atâta timp cât din exterior este linişte, restul îmi este indiferent.

— De astăzi începând, nu mai aveți voie să părăsiți camera. Masa o veți servi aici. De asemenea, vă sunt interzise plimbările prin parcul palatului şi primirea de vizite din partea prietenelor. De acum înainte veți respecta cu rigurozitate purdahul.

Rani Aziza asistă triumfătoare la discuție. A prevăzut ea că se va termina rău?

Amir continuă cu oboseală în glas:

— Am fost prea darnic în ceea ce vă priveşte, am avut încredere în dumneavoastră, dar dumneavoastră m-ați umilit, m-ați trădat. Pentru că nu ştiți să vă comportați cum trebuie, sunt silit să vă învăț minte. Nu vreau ca soția mea să mă dezonoreze.

Pleacă şi încuie uşa cu cheia.

Închisă! Cum îndrăznesc să-i facă una ca asta? Se va adresa justiției şi va cere ajutor viceregelui, în persoană!

Deodată îi revine în minte imaginea femeii nebune care îi spusese: „Refugiați-vă, fugiți repede, înainte să fie prea târziu!” Selma intră în panică, se izbeşte de uşă, dă cu pumnii, degeaba. Pentru prima oară îi este frică. Cine o va ajuta? Nimeni nu bănuieşte că au închis-o. Rajahul şi rani Aziza vor găsi suficiente scuze pentru absența ei de la reuniunile oficiale. Nimeni nu se va mira, deoarece în India femeile ies rar în societate. Şi chiar dacă se vor întreba ce se

întâmpla cu ea, nimeni nu va cerceta ce se petrece în interiorul unui palat.

O vor uita la fel de repede cum au uitat-o şi pe mama lui rani din Nampur. Această imagine o îngrozeşte. Niciodată! Ea nu va păți la fel, mai bine moare decât să se lase îngropată de vie!

Capitolul XV

— Nu pot, hozur, dacă află rajahul mă omoară! Servitoarea se retrage şi-şi ascunde mâinile la spate. Nu vrea să primească lanțul de aur, nu va duce scrisoarea. Stăpânul se va răzbuna. El ştie tot, este atât de puternic! Nu, hozur, este imposibil…

Selma rămâne epuizată, lanțul de aur îi scapă din mâini. După trei zile, începuse să-şi piardă orice speranță. În ochii femeii citea compătimire, dar frica de rajah era mai mare. Cu ce pedeapsă îngrozitoare i-o fi amenințat Amir de nu se lasă mituiți nici măcar cu aur? Amir sau rani Aziza? Desigur, ea, care acum este fericită că se poate răzbuna şi că joacă din nou rolul de stăpână. A profitat de furia lui Amir pentru a se ocupa personal de tot. Lui Amir nu i-ar fi venit ideea de a-i reține servitoarele şi nici nu ar fi recurs la această măsură caraghioasă de a instala un eunuc mare şi negru, cu o sabie uriaşă, în fața uşii.

Selma nu-şi mai văzuse soțul din acea seară fatală. Amir se mutase cu toate lucrurile în încăperile lui de holtei. Dacă ar putea vorbi personal cu el, ar fi încercat să lămurească situația, pentru că totuşi o iubea, dar singurele lor contacte aveau loc prin intermediul lui rani Aziza. Sora rajahului controla toate scrisorile care ieşeau din zenana, prin urmare ea putea să moară fără ca Amir să afle.

În prima zi a urlat de furie pentru că nu-şi imaginase că o vor închide ca pe un animal sălbatic. A țipat până a răguşit şi şi-a zdrelit mâinile zgâriind uşa masivă de lemn. Ce era să facă, să fugă pe fereastră? Era prea înaltă şi oricum eunucul o păzeşte zi şi noapte.

Selma şi-a propus să nu se resemneze, însă, pe măsură ce timpul trecea, ea conştientiza gravitatea situației.

Zilele se scurg, Selma refuză orice mâncare, nu cu scopul de a şantaja — oricum ar fi inutil față de rani — ci pentru că,

pur şi simplu, nu îi este foame; numai la vederea mâncării i se face greaţă.

Rani Aziza îl asigură pe rajah că această disciplină impusă îşi făcea efectul şi că soţia sa a devenit mai gânditoare, mai înţelegătoare. Să o elibereze acum? Ar fi nebunie curată pentru că se va comporta ca un cal sălbatic care a purtat pentru scurt timp căpăstru, cu care încă nu s-a obişnuit, deci va reacţiona şi mai rebel.

— Dar dacă i-aş vorbi eu? Dacă i-aş spune că de data asta o iert, dar la următorul pas greşit o reneg?

Amir nu-şi imaginează, desigur, că Selma ar fi râs dacă l-ar fi auzit vorbind astfel, fiindcă nu ştie că în familia otomană numai prinţesele îşi pot renega soţii şi asta numai cu acordul sultanului. Unui damad nu-i este permis să se despartă de soţia sa cu sânge regal, ar însemna o jignire adusă sultanului.

Selma nu este una din aceste femei indiene pentru care o căsătorie ratată înseamnă moartea, deoarece nu ar mai fi fost acceptate de familiile lor. O fată izgonită este o ruşine pentru toate rudele, este o dovadă că regulile convieţuirii în familie au fost lezate. Pentru ea nu există nicăieri un loc. De aceea, tinerele femei preferă să se supună orbeşte bărbatului şi familiei sale decât să devină paria.

Rani Aziza îşi dă seama că aceasta străină este o fiinţă orgolioasă şi cea mai mare dorinţă a ei este ca ea să dispară, cu atât mai mult cu cât n-a fost în stare până acum să dăruiască un moştenitor la tron. Dar ştie că rajahul nu ar alunga-o în ciuda tuturor ameninţărilor. Deci, singura soluţie ar fi ca Selma să se îmbolnăvească de o boală incurabilă. N-ar fi foarte greu, s-ar putea rezolva.

Se uită drăgăstos la faţa chinuită a lui Amir.

— Nu vă fie teamă, mă ocup eu de rani Selma. Intervenţia dumneavoastră nu este deloc indicată în acest moment, trebuie să aveţi răbdare. Peste două săptămâni, veţi avea cea mai ascultătoare şi iubitoare soţie.

Pe zi ce trece, Selma devine din ce în ce mai slăbită. Mănâncă fără poftă, dar stomacul ei nu reține nimic. Până şi ceaiul îi provoacă vărsături. Ceafa o doare şi când se ridică în picioare o cuprinde amețeala. De aceea îşi petrece majoritatea timpului lungită în pat. N-are chef de nimic, nici măcar de citit.

La început a încercat să combată oboseala şi indispoziția, acum însă se lasă în voia sorții. E fericită atunci când nu trebuie să verse, pentru că asta o epuizează.

Rassulan, tânără servitoare, i-a sugerat, într-una din zile, că poate mâncarea e de vină, nu-i prieşte... Selma a crezut că e nebună când i-a încolțit bănuiala că poate... Dar, după două zile în care a refuzat să mănânce, a constatat că greața şi voma au dispărut.

De acum înainte nu mai bea decât apă de la robinet şi mănâncă cele câteva migdale pe care i le aduce pe ascuns Rassulan. Se simte mai bine, dar lipsită de putere. Totul îi e indiferent, are impresia că pluteşte şi nimic n-o nelinişteşte. Îşi revede ca în vis copilăria la Istanbul şi pe mama ei.

— Asta e o adevărată crimă! Cine a ordonat aşa ceva?

Aproape inconştientă, Selma înțelege totuşi că ceva se petrece în jurul ei. Aude voci ascuțite. De ce o deranjează din somn? Timida Zahra se răsteşte la rani Aziza.

— Dacă am fi întârziat în călătoria de nuntă, am fi găsit-o moartă! Tânărul doctor pe care l-au chemat de urgență a constatat gravitatea situației. Încă vreo câteva zile fără alimentație şi inima ar fi cedat.

Rajahul, foarte palid, se uita la sora sa Aziza. Cine era de vină, ea sau el? Ştia că o urăşte pe Selma şi totuşi i-a încredințat întreaga ei supraveghere fără s-o controleze. Poate de frică să nu cedeze în fața lacrimilor soției sale? Din mândrie sau din răzbunare?

La vederea corpului slăbit şi a chipului străveziu, lui Amir i se face rău. Îşi imaginează că a murit deja şi că el va fi

răpus de durere. Dar constată că, în ciuda tuturor eforturilor, nu simte decât indiferență. Această constatare îl sperie. Cu toate că n-a avut parte de acel rău numit „dragoste", a simțit totuşi pentru soția sa o oarecare tandrețe.

Nu-şi mai poate stăpâni gândurile. În mintea sa vede deja o grandioasă înmormântare şi pe sine un văduv de neconsolat pentru următoarele luni. După aceea se lasă convins de familie şi de prieteni să se recăsătorească, de data aceasta cu o indiancă, o fată tânără, care îl idolatrizează şi care îi dăruieşte o grămadă de fii…

— Amir bai[54]!

Zahra se uită cu reproş la fratele ei, care zâmbeşte.

— Doctorul a spus că apa are nevoie de o îngrijitoare care să o supravegheze zi şi noapte. Este de părere că, după două săptămâni de îngrijire corespunzătoare, îşi va reveni… Dar a indicat că o schimbare de atmosferă ar fi bună pentru vindecarea melancoliei. Bănuieşte că a vrut să moară şi de aceea trebuie ajutată să iubească din nou viața.

Ce bănuieşte el…? Rajahului i se opresc cuvintele în gât de furie. Ce bănuieşte acest mucos?

— Soția mea va fi bine îngrijită. Vom pleca la Badalpur.

Da, Badalpur este soluția! Când se vor întoarce, va fi dat uitării şi balul oferit de guvernator.

Fiecare clipă este un pas spre moarte,
De aceea timpul nu trebuie irosit.
Dar mai ales nu trebuie omorâtă
Viața într-un corp viu.

Selma pune pana la loc. Prin fereastră, se vede răsăritul soarelui. Departe, la orizont, se văd înălțimile Himalaiei, ale muntelui sfânt, refugiul acelora care sunt în căutarea adevărului, al acelora care nu se sfiesc să rişte, să piardă

[54] Bai — frate mai vârstnic.

totul, chiar şi speranța. Ea nu are acest curaj sau poate l-ar avea dacă ar avea certitudinea că…

Din nou necesitatea ei de siguranță, această mentalitate de bibliotecar; mândria că prin vinele ei curge sânge regal vechi, de şase secole. Nu i-a fost frică în momentul în care a crezut că moare. Curaj sau laşitate?

Sosirea la Badalpur a fost o mare bucurie. Țărăncile s-au adunat să o întâmpine. În spatele grilajului, Sita, tânără văduvă, i-a zâmbit. Celelalte femei au vrut să o izgonească, deoarece o văduvă aduce ghinion şi nu trebuie să se apropie de rani a lor. Până la urmă au lăsat-o în pace, fiindcă se temeau de privirea ei rea.

Selma nu a recunoscut-o imediat. Feţişoara îi era atât de ridată, încât acest copil de paisprezece ani arăta ca o femeie deja îmbătrânită.

„Cât o fi suferit săraca, cât de rău s-au purtat cu ea!" Selma se gândeşte s-o ia la Lucknow, dar o văduvă rămâne tot o văduvă oriunde s-ar duce.

— Unde este Parvati? o întreabă, uşor dezamăgită, Selma.

— Trebuie să vă comunic ceva, rani saheba. Parvati vă roagă să o iertați, dar nu poate să-şi părăsească nici măcar pentru o clipă bărbatul, care este grav bolnav. De câteva luni scuipă sânge. Nici fierturile hachimului nu l-au ajutat.

— Ce trist, spune Selma, bucurându-se la ideea că Parvati va scăpa, în sfârşit, de boşorogul ei de soț.

Restul serii şi-l petrece împărțind cadourile pe care le-a adus de la Lucknow. La început se iscă scandal şi e cât pe ce să se lase cu bătaie, dar intervin servitorii cu bețe pentru a-i linişti şi a le explica că vor primi cu toții cadouri.

S-a înnoptat.

Rămasă singură, aude deodată o piatră care se loveşte de perdeaua de bambus. Nu-i acordă nicio importanță, dar zgomotul se repetă. Iese pe balcon.

— Rani saheba?

Uimită, Selma se apleacă peste balustradă, încercând să

identifice în întunericul din parc vocea persoanei care a strigat-o.

— Rani saheba, sunt eu, Parvati!

— Parvati, ce cauți aici la ora asta? Eşti imprudentă. Paznicii ar fi putut să te împuşte. Vino înăuntru, voi avea eu grijă să te lase.

— O nu, rani saheba, nu trebuie să ştie nimeni că am venit! Am vrut să vă văd pentru că îmi este frică…

— Nu trebuie să-ți fie frică, Parvati. Dacă i se întâmpla ceva bărbatului tău, mă voi ocupa eu de tine.

— Dar, rani saheba, vor…

Selma nu mai află ce „vor”, deoarece, la apariția unui paznic, Parvati dispare.

Dimineața, Selma, amintindu-şi convorbirea, are o presimțire rea. Parvati era atât de disperată încât nici asigurările ei nu au liniştit-o. Selma se miră deoarece Parvati era o femeie liniştită şi rațională. Oricum, se va interesa la Sita dacă ştie ceva.

Este ora amurgului. Din micuța moschee… muezinul cheamă la rugăciune.

Pe terasa palatului, Selma se aşază lângă Amir. Pentru prima oară de la bal, sunt din nou singuri. Niciunul nu aminteşte drama ultimelor săptămâni şi nici nu vor discuta vreodată despre asta. Explicațiile şi scuzele ar fi inutile. Stau alături, bucurându-se de liniştea acestei superbe seri de vară.

În depărtare, oarecum la periferia satului, se vede un foc. Selma se sprijină în coate.

— Amir, ce e cu focul ăla? Au dat foc la bălării sau este un incendiu?

— Niciuna, nici alta, iubita mea. Acolo se află rugul. Se pare că a murit cineva, se aude vag un cântat.

Adevărat, din când în când aude ceva. O fi murit bătrânul soț al lui Parvati? În sfârşit, s-a eliberat tânără femeie.

Deodată se aud voci în parc, zgomotele cuiva care fuge prin tufişuri şi apoi ţipetele unei femei. Amir se ridică grăbit şi cheamă paza. Câteva momente mai târziu apar paznicii, patru uriaşi care aduc prada, o persoană mică şi palidă care se zbate şi urlă.

— Sita, ce s-a întâmplat? întreabă Selma.

Sariul femeii este rupt şi faţa îi este acoperită de lacrimi.

— Parvati, rani saheba, Parvati…! exclamă îngrozită Sita.

— Ce e cu Parvati? Ce se întâmplă?

Selma o apucă de braţ, o încolţeşte cu întrebări, dar fetiţa tremură atât de tare încât nu reuşeşte să scoată un cuvânt.

— Linişteşte-te Sita, trebuie să-mi spui unde este Parvati.

Tânără fată geme şi Selma mai mult ghiceşte cele spuse.

— Acolo pe rug… o ard împreună cu soţul ei…

— Arderea unei văduve! Barbarii ăştia îndrăznesc să încalce noile legi. Paznici, grăbiţi-vă să o salvaţi!

Paznicii ajung prea târziu. Pe rug se află două grămăjoare negre carbonizate, înconjurate de oameni care se roagă.

A doua zi de dimineaţă, faţa Selmei este umflată de plâns.

— Sunt sigură că au forţat-o, pentru că Parvati iubea viaţa şi nu s-ar fi sinucis, iar moartea soţului ei însemna o eliberare pentru ea.

— Se poate, dar cum să dovedim aceasta?

Amir, ca stăpân musulman, nu doreşte să intervină în obiceiurile şi tradiţiile supuşilor săi hinduşi.

— Parvati mi-a cerut ajutorul şi eu nu am priceput despre ce e vorba… Nu mi-am imaginat niciodată…

Selma n-a închis ochii toată noaptea. O obseda imaginea lui Parvati care încerca să scape de călăii ei.

— Amir, trebuie să o răzbunăm, trebuie să dăm un exemplu prin care să evităm repetarea unor asemenea lucruri. Convocaţi membrii celor două familii şi întrebaţi-i ce s-a întâmplat. Unul dintre ei vă va spune totuşi ceva. Vă implor!

— Mă tem că vă faceţi iluzii, dar, dacă insistaţi, eu am să

încerc.

S-au adunat cu toții în jurul stăpânului. Rani stă alături de rajah, ceea ce contravine tuturor regulilor. Prezența ei este un motiv de nelinişte, deci această întrevedere nu este o simplă rutină.

Selma îi trece în revistă pe toți membrii familiei. Parvati îi povestise despre fiecare, astfel încât, chiar dacă nu le ştia numele, Selma i-a recunoscut imediat: soacra, o bătrână scheletică cu fața plină de riduri, o centenară fără dinți, cu buzele vopsite cu roşu. Lângă ea, cei doi frați, nişte neciopliți care nu ştiu ce să facă cu mâinile. Femeile nu şi le-au adus, dar oricum declarațiile lor tot nu foloseau la nimic. A venit şi un tip foarte înalt, un handicapat psihic, care zâmbeşte fericit şi de care s-a plâns Parvati că a încercat, în mai multe rânduri, în absența tatălui său, a soțului ei, să o violeze.

Pe partea cealaltă se găseşte familia tinerei femei — un mic grup format din părinți, frați şi surori. Dar de ce sunt aşa speriați? Doar ei sunt cei cărora li se va face dreptate! Rajahul i-a anunțat pe toți să vină şi le-a promis protecția. Le-a spus să vorbească fără niciun fel de teamă.

Amir le pune întrebări. Bătrâna plânge şi se jură că au încercat cu toții să o oprească pe noră, dar aceasta era atât de disperată de moartea soțului ei, pe care îl diviniza, încât, într-un moment de neatenție, s-a aruncat pe rug. Bărbații au încercat să o salveze, dar degeaba. Parvati a ars ca o torță. În acest punct al relatării, bătrâna îşi smulge părul de pe cap, îi invocă pe zei, geme. Nervos, rajahul îi ordonă să tacă.

Selma urmăreşte uluită întreaga comedie. Nu se aşteptase ca criminalii să spună adevărul, dar, spre uimirea ei, spre marea ei surprindere, familia victimei tace. În final, una dintre surori recunoaşte că Parvati i-a destăinuit planul. Ceilalți izbucnesc în lacrimi şi o aprobă. Selma este convinsă că mint, mai rău, mint şi ştiu că ea cunoaşte adevărul. Palidă, se apleacă spre Amir.

— Prin ce mijloc îi putem determina să vorbească?

— Numai prin bătaie, dar eu refuz să folosesc această metodă. Ceilalți demnitari mi-au spus că o atitudine omenească şi exercitarea puterii sunt două lucruri de nedespărțit. Eu n-am fost niciodată de acord cu ei, dar acum stau şi mă gândesc dacă nu cumva au dreptate…

Până la urmă nu se ia nicio decizie. Țăranii pleacă acasă. Amir se plimbă nervos, jucându-se cu cravaşa.

— Ştiam că aşa se va întâmpla. Nu m-ați crezut şi de aceea v-am îndeplinit dorința. A fost o greşeală din partea mea.

— De ce a mințit familia lui Parvati?

— La ce le-ar fi folosit? Fiica lor este moartă şi nu poate fi reînviată prin cuvinte. De acum încolo, amintirea ei este sfințită, eroismul ei duce la purificarea următoarelor şapte generații din familia lor. Dacă ar fi recunoscut că nu s-a jertfit de bunăvoie, ar fi trebuit să admită că n-a fost o soție bună, ceea ce ar fi dăunat reputației familiei şi ar fi îngreunat măritişul surorii mai tinere. Cel mai deştept lucru în aceste situații este să-ți ții gura, în caz contrar, familia soțului se va răzbuna.

— Prin urmare, nu puteți face nimic, nu puteți evita ca şi alte soții să aibă soarta lui Parvati?

Amir se întoarce furios.

— Astea sunt obiceiurile hinduse şi cine sunt eu să le schimb? Să-i chinuiesc pe țărani, să-i forțez să renunțe la tradițiile lor, vechi de mii de ani, şi să le impun o morală „modernă”? În numele cui?

— Dar, Amir, este evident că…

— În această țară nimic nu este evident. Credeți că nu m-am gândit, n-am meditat suficient? Mai întâi am fost de aceeaşi părere cu dumneavoastră, că este suficient să fii cinstit pentru ca problemele să se rezolve corect, dar nu este adevărat. Ar fi mult prea simplu să alegi numai între bine şi rău! Cine ştie ce este bine şi ce este rău? Numai idioții… şi Dumnezeu… Dar noi, domnitori sau regi, care conducem

popoare, ce ştim noi? În fond, nu ştim nimic.

De la arderea văduvei pe rug, Amir s-a cufundat în amărăciune. Într-una din zile a sosit o delegaţie de agitatori care aparţineau Mahasabahului, o organizaţie extremistă preocupată de convertirea musulmanilor la hinduism, şi rajahul i-a izgonit supărat.

Bătrânii din sat l-au consultat în această problemă.

— Militanţi politici?! Ba sunt nişte impostori care alimentează ura dintre cele două comunităţi religioase. La noi nu va exista un război religios.

Le-a ordonat paznicilor să-i pună în cătuşe şi să-i scoată în afara graniţelor. Selma nu l-a văzut niciodată atât de nervos pe Amir.

— Partidul Congresului se joacă cu focul şi Ghandi îi încurajează fără să-şi dea seama, propovăduind în continuare că singura armă eficientă împotriva forţelor de ocupaţie este reîntoarcerea la hinduism. În eforturile lui de a reconstitui imperiul lui Rama[55], uită că cele optzeci şi cinci de milioane de musulmani îşi simt existenţa ameninţată. (Amir oftează.) Este o situaţie încurcată. La începutul anilor ’20, majoritatea musulmanilor îl admiteau şi-l respectau pe Mahatma, însă acum îl consideră un ipocrit care vorbeşte despre unitate, dar care, în realitate, doreşte ca majoritatea hindusă să domnească peste minoritatea musulmană.

Selma se ridică indignată.

— Dar este de-a dreptul caraghios! Toţi cei care l-au cunoscut pe Mahatma spun că este un sfânt…

— Liniştiţi-vă, iubita mea! Aici nu este vorba despre acuzaţii morale şi n-are nicio importanţă dacă Ghandi se înşală sau îi înşală pe ceilalţi, pentru că oricum urmările vor fi îngrozitoare. Problema este că întreaga sa activitate se bazează pe toleranţă, mărinimie şi dragoste universală. Dar există oare dragoste şi toleranţă în această ţară? Nu trece o zi

[55] Rama — regele-Dumnezeu al mitologiei brahmanice.

fără revolte, violuri şi crime. Musulmanilor le este frică de hinduşi şi îi disprețuiesc, hinduşii visează să se răzbune pentru domnia musulmană, veche de şase secole, şi să-i omoare pe stăpânii lor… Până şi minoritatea creştină este neliniştită. Se vorbeşte despre convertirea cu ajutorul forței, iar ei sunt hotărâți să nu se lase înghițiți de marea masă.

Discuția se prelungeşte până târziu în noapte. De fiecare dată când Amir pronunță numele lui Ghandi, Selma aude tonul de dezamăgire din glasul lui. Ea se miră: oare oamenii aceştia i s-au alăturat lui Ghandi pentru ca prin intermediul religiei să-şi atingă scopurile lor politice? N-au priceput, n-au înțeles că Mahatma are în vedere un scop mult mai înalt, mai însemnat?

Capitolul XVI

Dis-de-dimineață, Selma se afla singură pe terasă. Amir plecase cu o zi în urmă să viziteze câteva din satele mai îndepărtate. Spre marea surprindere a înalților demnitari şi în pofida sfaturilor asistenților săi, s-a decis să plece. O atitudine nedemnă de un rajah! Nu se întâmplase niciodată ca un rajah să-şi viziteze supuşii. Țăranii pot să vină singuri la palat dacă au vreo rugăminte, întrucât ei ştiu că porțile le sunt întotdeauna deschise.

Dar cei sărmani care, într-adevăr, au nevoie de ajutor de unde vor face rost de cele câteva rupii pentru călătorie? Şi de unde au timpul necesar când ei lucrează pe pământurile vecinului, căruia îi sunt deja datori-vânduți? Şi, în afară de asta, vecinul este, de obicei, cămătarul sau, în acelaşi timp, conducătorul satului, şi aceşti oameni ştiu să-i oprească pe cei care depun plângeri.

Prin urmare, toți cei care vin în audiență la rajah sunt, de obicei, învățătorii, neguțătorii şi reprezentanții consiliului comunal, şi foarte rar oamenii simpli.

— Nu vor să facă o călătorie, argumentează notabilitățile. Ne-au rugat pe noi să vă comunicăm problemele lor.

Dar rajahul era hotărât să întreprindă această călătorie. La plecare, a rugat-o pe Selma să nu părăsească palatul atâta timp cât el este plecat:

— Mă tem că oamenii din Mahasabah vor să se răzbune, de aceea am dublat paza şi vă rog să nu ieşiți mai departe de parcul palatului.

Selma i-a promis toate acestea şi el a plecat liniştit, după ce i-a dat ultimele indicații bătrânului Rajiv Mitra.

E răcoare şi Selma s-a lungit încântată pe şezlong. Liniştea este atât de binefăcătoare încât nici nu îndrăzneşte să respire. Deodată se aud țipete cărora le răspund, ca un ecou, din celălalt capăt al satului, altele. În fața moscheii s-au

adunat câțiva bărbați care gesticulează nervoşi.

Ce s-a întâmplat? A murit cineva? A fost ucis cineva?

Selma trimite câțiva oameni să se intereseze de cele întâmplate. Îl trezeşte pe Rajiv Mitra şi urcă, împreună cu el, pe cea mai înaltă terasă, de unde se poate vedea întreg satul. Noutatea s-a răspândit cu iuțeală peste tot. În câteva minute, casele din paie, adormite, s-au transformat în adevărate baricade. Bărbații se văd lucrând prin curte, femeile se agață de ei, părând să-i implore, iar copiii, speriați, se prind de rochiile mamelor.

Paznicul pe care l-a trimis în recunoaştere se întoarce cu ochii holbați de groază.

— Moscheea a fost pângărită. În interior s-au găsit o scroafă şi patru purcei... Hinduşii, ațâțați de oamenii din Mahasabah, au făcut asta... Bărbații au pus mâna pe armă şi vor să se răzbune.

Nici n-a apucat să termine cele spuse, că au sosit oamenii de pază în pas alergător.

— Hinduşii fac scandal pentru că au găsit în templul lor o vacă sacrificată... Au jurat să-i omoare pe toți musulmanii!

Într-adevăr, pe străduțe se văd grupuri de oameni care, din clipă în clipă, se înmulțesc. Unii s-au adunat în jurul moscheii, ceilalți în jurul templului. Sunt tineri, bătrâni şi toți cei ce sunt apți să mânuiască o bâtă sau o furcă.

— Rajiv, trebuie să acționăm imediat, dacă nu, se vor măcelări între ei. Selma se adresează primului-ministru, cel care este însărcinat cu întreținerea ordinii pe perioada absenței rajahului.

— Ce este de făcut, hozur? Ei sunt în jur de cinci sute, iar noi nu dispunem decât de patruzeci de paznici, care trebuie să rămână în palat pentru a ne apăra în caz de primejdie.

Selma este revoltată.

— Palatul?! Cine amenință palatul? Repede, trimiteți-i în sat, nu trebuie să pierdem nicio clipă.

Rajiv se uită la vârful aurit al pantofilor săi.

— Sunt prea puțini, hozur, îi trimitem la o moarte sigură. Numai rajahul poate decide.

— Şi dacă mor sute de țărani, femei şi copii, asta n-are nicio importanță? Vreți să asistați liniştit la un asemenea măcel? Vă rog să vă gândiți bine! Nu doresc să fiu în pielea dumneavoastră când se va întoarce rajahul şi va afla ce s-a întâmplat…

Ministrul înțelege amenințarea şi fața i se crispează.

— Voi anunța poliția din Larimpur, se bâlbâie el. Sunt la o distanță de numai douăzeci şi cinci de mile şi…

— Vor sosi prea târziu, ştiți foarte bine asta!

Zgomotul se amplifică. Din cele două capete ale satului se apropie două grupuri de oameni înfuriați. Peste câteva momente se vor confrunta.

— Singura şansă… mormăie ministrul.

— Foarte bine, atunci mă voi duce eu, personal! țipă Selma. Voi încerca să lămuresc situația. Ştiu că mă iubesc şi poate mă vor asculta.

— Nu, hozur, este exclus să vă duceți acolo! Oamenii şi-au pierdut controlul şi sunt în stare să vă omoare.

— Vă însoțesc eu, Înălțimea voastră!

Un bărbat înalt, cu o mustață uriaşă, se desprinde din grupul oamenilor de pază. Este Said Ahmad, căpitanul gărzii.

— Mulțumesc, căpitane. Mai luați încă un om din trupă şi o tobă.

— La ordinele dumneavoastră!

Ezită o clipă şi apoi spune:

— Vă comunic că am îndrăznit, pe răspunderea mea, să trimit un mesager rajahului. Sper ca în câteva ore să se întoarcă cu ajutoare.

Selma îi zâmbeşte.

— Îmi voi aduce aminte de dumneavoastră, căpitane. Şi de dumneavoastră, Rajiv Mitra.

Cei trei cai galopează prin praf.

— Repede, Baghira, mai repede!

Selma îşi împinge pintenii în burta pur-sângelui, care cabrează, nefiind obişnuit cu o asemenea manieră din partea stăpânei. Trec prin fața moscheii şi nu întâlnesc niciun om. Pe străduțele pe care se adună de obicei copiii au mai rămas doar câinii. Uşile caselor sunt încuiate. Ai avea impresia că satul este părăsit dacă n-ar exista acest zgomot care se amplifică.

— Înălțimea voastră, trebuie să o luăm peste câmp, dacă nu, ne vom pierde în mulțime.

În sfârşit, ajung pe strada principală, o suprafață lungă şi dreaptă de pământ bătătorit care face legătura între partea musulmană şi cea hindusă a Badalpurului.

Sosesc la timp. În fața lor se află două gloate de bărbați, înarmați cu coase, furci, bâte şi răngi. Sunt desculți, îmbrăcați în zdrențe şi plini de ură, de dispreț. Se află la o distanță doar de câțiva paşi. Imediat vor zbura primele pietre. Da, zdrobiți-le capul! Să crape cu toții! În această clipă nu mai sunt cerşetori, ei sunt domnitori.

Dar ce-i cu zgomotul ăsta de tobe?! Cine îi întrerupe?!!

Îşi face apariția un cal negru pe care se află o persoană în alb…

Toți înmărmuresc! Este rani a lor! Ea ştie că nu are decât câteva clipe la dispoziție, de care trebuie să profite.

— Terminați! țipă ea. Ați fost păcăliți! Politicienii sunt cei care vă ațâță unii împotriva celorlalți. Ei i-au plătit pe acei criminali care v-au pângărit locurile sfinte. Nu vă lăsați prinşi în cursă! Voi ați trăit dintotdeauna în bună înțelegere la fel ca şi părinții, bunicii şi străbunicii voştri. Nu există niciun motiv pentru ca să vă războiți acum. Ce se va întâmpla cu femeile şi copiii voştri dacă voi vă omorâți între voi? Vor rămâne singuri, în mizerie! Ce se va întâmpla cu fiii voştri?

Oamenii se uită descumpăniți la femeia zveltă de pe calul negru. Nu înțeleg nimic. Despre ce vorbeşte ea? Despre care

politicieni? Despre care criminali? Dar în ceea ce-i priveşte pe fiii lor, ar trebui să nu se amestece.

— De aceea vrem să luptăm, pentru ca ei să ducă o viaţă demnă, să nu trăiască cu teamă!

Cine a spus asta, un hindus sau un musulman? Din ambele părţi se aud voci care aprobă. Ezitarea iniţială se transformă în neîncredere. Selma încearcă să ia din nou cuvântul, dar vraja s-a destrămat.

— Prietenii mei…

Lumea vociferează cu glas tare, feţele din jur devin duşmănoase şi, deodată, se aude din mulţime:

— Pleacă, eşti o străină! Vrem să ne rezolvăm singuri problemele.

Străină? E ca şi cum ar fi primit o lovitură în plex. Privirea Selmei se înceţoşează. Un bătrân a apucat frâul calului.

— Plecaţi, hozur, nu puteţi face nimic. Plecaţi înainte să vi se întâmple ceva.

Ochii Seimei se umplu de lacrimi.

Mai târziu, nu era în stare să-şi amintească cum a scăpat prin mulţime şi cum a ajuns la palat. Îşi amintea doar că cineva a spart toba în două şi căpitanul s-a speriat foarte tare.

Lupta continua de câteva ore. Selma, total epuizată, auzea din camera ei un zgomot îndepărtat, câteodată un ţipăt sau un urlet de câine. Şi apoi, din nou, un moment de linişte…

A pierdut noţiunea timpului, nu mai măsoară nici minutele şi nici distanţa pe care le parcurge Amir pentru a se înapoia. Nu-l mai aşteaptă, e prea târziu. Totul este distrus, este limpede. Cei pe care i-a iubit şi despre care a crezut că o iubesc nu mai sunt în viaţă. Tremură. Străină…

Se aud împuşcături. Ce s-a întâmplat? Ministrul radiază de fericire.

— S-a întors stăpânul, hozur!

— Unde e? Cine trage?

— Rajahul sahab trage; s-a întors cu o sută de oameni în

sat. Ceilalți nu vor mai rezista mult timp.

— Ce? Cum aşa? De ce împuşcă oamenii? Trebuie doar să le vorbească şi ei îi vor da ascultare.

— A încercat, hozur, dar țăranii au înnebunit şi nu mai ascultă de nimeni. Trebuie împuşcați câțiva, este singura modalitate de a-i linişti.

Se aud salvele, una după alta. Selma îşi astupă urechile. Degeaba. La fiecare detunătură tresare speriată, fiecare glonț pătrunde prin ea. Amir de la care sperase că-i va salva pe oameni, tocmai el participă la masacru. Ce îngrozitor! Ar fi putut să rezolve problema în mod paşnic, dar a preferat să folosească forța pentru că era mai simplu şi mai eficient… Tocmai el care-i condamna pe acei demnitari pentru cruzime a dovedit că nu este cu nimic mai presus de ei! Selma îl urăşte pentru că i-a trădat pe aceşti oameni. Nu va uita asta niciodată!

Dimineața, sătenii îşi îngroapă, în linişte, morții. Străduțele sunt goale. Din când în când se vede câte o umbră care se furişează dintr-o casă în alta pentru a se interesa de câte un rănit sau pentru a aduce o ultimă cinstire unui mort.

Selma priveşte nemişcată spre acel loc pe care l-a iubit atât de mult şi în care nu se va mai întoarce vreodată. Este conştientă de acest fapt. În seara aceasta va pleca. Rashid Khan a sosit de la Lucknow ca să o însoțească. Pe Amir nu-l văzuse de seara, când se încuiase în cameră. Furia ei s-a potolit, nu mai simte decât o mare oboseală şi o durere surdă la tâmple: afară cu străina! Nu mai plânge. Încă din Beirut, de la Şcoala de maici din Besançon, era ținută la distanță de celelalte eleve pentru că era „turcoaică”. De când cu exilarea, peste tot este considerată o „străină”.

Dar aici, la Badalpur, a fost altfel. A avut impresia că şi-a regăsit patria, țăranii aparțineau, într-o oarecare măsură, familiei. A crezut că a fost acceptată…

Simte o mână pe umăr.

— Nu fiți tristă, prințesă. Veți vedea că lucrurile se vor îndrepta.

— Vă mulțumesc, Rashid Khan, răspunde Selma, fără să se întoarcă. Simpla dumneavoastră prezență a dus la o îndreptare, la o îmbunătățire a situației.

— Ia priviți, avem oaspeți!

Un mic grup de bătrâni, îngrijit îmbrăcați, se îndreaptă spre palat.

— Hinduşi şi musulmani! Am impresia că este vorba de o delegație. Care este oare scopul venirii lor?

Amir, anunțat de paznicii lui, apare în capul scărilor. Bărbații îngenunchează şi sărută pământul de la picioarele rajahului, care îi îmbrățişează şi îi roagă să se ridice. Cel mai bătrân dintre ei începe să vorbească şi ceilalți îl aprobă dând din cap. Selma observă cu surprindere că Amir este emoționat. Le mulțumeşte şi îi serveşte cu ceai.

— De parcă ar reînnoi un pact, observă Selma, întorcându-se spre Rashid Khan.

— Da, aşa se pare, şi el este derutat.

— Au venit să-i mulțumească rajahului că a înăbuşit revolta şi că a acționat aşa cum se aşteptau. Acum ei sunt convinşi de faptul că au un stăpân care-i ocroteşte şi care nu este partinic cu niciuna dintre cel două comunități religioase. Îşi cer iertare că s-au îndoit de el şi că l-au considerat prea englez în ceea ce priveşte concepțiile lui. Acum sunt fericiți, statul Badalpur are un stăpân care se va ocupa de copiii şi nepoții lor şi, ca atare, ei pot muri împăcați.

Selma rămâne fără cuvinte.

— Cum, au venit să-i mulțumească că a tras în ei?

— Prințesă, nu fiți atât de dură! Eu ştiu cât de mult l-a costat această hotărâre, pentru că ea contrazice tot ceea ce a susținut el până acum, tot ceea ce a crezut. Dar pentru a salva femeile şi copiii a trebuit să-i împuşte pe conducătorii celor două cete. Săracul Amir! Nimic nu este mai cumplit

decât să acționezi contrar principiilor tale. Eu îi admir curajul, personal, nu cred că aş fi fost în stare să fac la fel...

Capitolul XVII

Se află față în față cu Sfinxul, care îi spune o ultimă ghicitoare: „Ce este mai bine, să fii mort într-o lume vie sau să trăieşti într-o lume moartă?” Selma, fascinată de fața împietrită a acestuia, încearcă să-şi adune gândurile, dar nu reuşeşte decât să se liniştească şi mai mult.

Selma se trezeşte lac de sudoare. Întrebarea Sfinxului îi răsună încă în urechi. A fost sau nu un vis? Sau este un vis care conține un mesaj de la zei, aşa cum era considerat în antichitate?

Şi deodată îşi aminteşte de ultima propoziție a lui rani Saida, căreia i s-a destăinuit înainte să părăsească Badalpurul: „Fericirea înseamnă să iubeşti, este mai important decât să fi iubit”. N-a înțeles prea bine aceste vorbe, ea care, încă din tinerețe, a suferit datorită faptului că a iubit fără să fie iubită. Indiferența soțului ei devenise oarecum suportabilă, dar acum, eşecul din Badalpur… A sperat că poate să îmbunătățească viața țăranilor şi a fost respinsă.

— Dar ce v-ați imaginat? o întreabă rani Saida. Şi noi, Amir şi cu mine, suntem doar nişte străini pentru ei şi acest fapt nu s-ar schimba nici dacă ne-am părăsi palatele pentru a trăi printre ei. Ei ar considera acest act o comedie, o jignire. Chiar dacă am pierde totul, trecutul nostru nu poate fi şters cu buretele. Ei vor fi în continuare neîncrezători şi pe bună dreptate. Vedeți, copila mea, este un lux să vrei să-ți modifici modul de viață. Dumneavoastră sunteți o prințesă chiar dacă rămâneți fără avere, iar un țăran care ajunge să facă bani rămâne în continuare tot un nenorocit. Oamenii ştiu asta şi de aceea ne urăsc; singurul mod de a elimina aceste diferențe este acela de a ne omorî pe toți.

— Rani sahiba, n-am ştiut că sunteți atât de revoluționară.

— Ah, nicidecum, eu sunt o conservatoare, sunt convinsă de faptul că Dumnezeu ne-a favorizat pe noi, atribuindu-ne anumite roluri în această lume şi că toate încercările menite să distrugă acest plan dumnezeiesc sunt sortite pieirii. Dacă poporul vrea să atingă pozițiile noastre, atunci nu trebuie să se mulțumească cu vorbărie şi cu câteva revolte. Dacă sunt în stare să dobândească calitățile necesare pentru preluarea puterii şi să le mențină, atunci le va aparține. Cel Atotputernic va recunoaşte atunci această modificare pe infinita scară a variațiilor universale.

— Dar cum vor reuşi, din nimic, să ajungă acolo?

Rani izbucneşte în râs.

— Din nimic? N-ați spus chiar dumneavoastră că şi ei sunt oameni ca şi noi? Noi cum am ajuns unde am ajuns? Cu câteva secole în urmă, şi noi am fost oameni săraci. Ei au nevoie de mult timp, dar dacă vor reuşi înseamnă că au dreptul la putere, iar aceasta este şi o dovadă că noi nu mai dețineam acele calități care ne-au permis să învingem şi să domnim.

În salonul alăturat, Selma îl aude pe Amir discutând cu cumnatul său.

— De data aceasta, Gandhi şi-a pierdut capul, susține Rashid Khan. Ştiți ce scrie în ultimul număr din „Herihan”[56] referitor la prigonirea evreilor? Îi sfătuieşte pe evrei să nu recurgă la forță, acesta fiind singurul mijloc de a-i învinge pe nazişti.

— Săracii evrei! Eu sper ca ei să se apere. Este de neimaginat ce băi de sânge fac oamenii lui Hitler!

— Dar, îngrozitor este că şi noi avem un fel de nazişti ai noştri… Ați auzit declarația Mahasabahului la Congresul din Nagrur? Se susține că musulmanii din India sunt ca şi evreii din Germania, o minoritate lipsită de drepturi. Gandhi nu i-a

[56] „Copiii lui Dumnezeu”, aşa îi numea Gandhi pe călugări şi acesta era şi numele ziarului care reprezenta mişcarea sa.

condamnat şi nu se opune nici procesiunii care doreşte ca India să devină hindusă. Nu ştiu ce-i trece prin cap, dar ştiu că musulmanii au intrat în panică şi că cele optzeci şi cinci de milioane de musulmani sunt o mulțime care nu poate fi ignorată. Am impresia că nu se va termina cu bine.

— Aveți impresia?!... Selma clatină din cap. Eu sunt convinsă că se va termina rău.

Selma n-a uitat ura dintre țărani, cei care, secole de-a rândul, au trăit în bună înțelegere unii cu alții. Simplele provocări au dus la crime şi la moartea multor oameni. Provocările sunt cele mai eficiente mijloace politice prin care se manipulează masele de oameni. Este o tehnică nemaipomenită. Dar de ce o preocupă atât de mult această problemă asupra căreia nu are nicio influență? Poate că ar putea întreprinde ceva dacă ar fi cel puțin indiancă, dar i s-a dat a înțelege că este numai o străină... şi o străină nu trebuie să se amestece în politică, mai ales în actuala situație explozivă din India, şi cu atât mai puțin să încerce să schimbe tradițiile milenare ale acestor țărani, care reprezintă baza echilibrului social.

— Rani saheba, au venit vânzătoarele de stofă!

— Cine?

Selmei îi trebuiesc câteva momente să-şi revină.

— A da, vânzătoarele de stofe!... Să intre!

Feminitatea aproape c-o uitase! O femeie trebuie să se preocupe de modă, de bijuterii şi de nimic altceva.

În câteva minute, camera s-a umplut de mătase, saten, organdi, tot ce există mai bun în Europa, întrucât atelierele din India, recunoscute pentru producția lor, au fost închise de mult. Englezii nu aveau nevoie de concurență. Rani din Nampur a sosit la palat să o ajute pe Selma să-şi aleagă materialele dorite. Selma arată spre unul, spre altul şi, până la urmă, alege atâtea încât poate să îmbrace toate doamnele din palat cu ele. Rani n-a văzut-o niciodată atât de excitată.

— Dar ce veți face cu toate astea?

— Vom croi haine din ele. Ce altceva poți face în această țară?

Rani Shahina rămâne fără replică, deoarece, în continuare, este anunțată sosirea bijutierilor, cei mai buni din partea locului. Calitatea pietrelor şi măiestria prelucrării lor sunt recunoscute în întreaga Indie. Până şi doamnele din Delhi vin să cumpere de la ei.

Rani din Badalpur i-a anunțat că nu doreşte decât piese de cea mai bună calitate. Bijutierii îşi etalează minunățiile. Toată lumea prezentă se extaziază la vederea bijuteriilor. Selma alege câteva casete fără să fie prea atentă. Rani Shahina are impresia că nici măcar nu s-a uitat cu atenție la ele şi se apleacă spre Selma:

— Vă este cumva rău?

Doi ochi trişti o privesc. Selma tace.

Bijutierii îşi iau rămas-bun cu mii de plecăciuni, după care pleacă şi vânzătoarele de stofe. Grație acestor bârfitoare, până seara, aflase tot oraşul de extravaganța micuței rani. Nu se ştia însă că rajahul a fost mirat când a primit nota de plată a bijutierilor. De când Partidul Congresului a abrogat legile referitoare la taxele țăranilor, visteria statului este aproape goală. Majoritatea domnitorilor apelează la poliție sau folosesc forța pentru a aduna taxele, dar Amir refuză să utilizeze aceste metode.

Îşi revine repede din surpriză, dar bijutierii îi observă stânjeneala.

— Nu este o urgență, Înălțimea voastră. Ştim că sunteți ocupat cu probleme importante şi că aceste bagatele le veți rezolva mai târziu. Dar suntem oameni simpli şi pentru noi orice plată neefectuată la timp reprezintă o pierdere…

Rajahul îi întrerupe sec.

— Cât vreți?

— Nimic, Înălțimea voastră. Dumneavoastră aveți credit nelimitat la noi, dar dorim o mică despăgubire… să zicem,

zece procente… pe lună, bineînțeles.

Zece procente, calculează rajahul. Nenorociții! În zece luni prețul se va dubla!

— De acord, încheie el. Din păcate trebuie să plec, am lucruri importante de rezolvat.

Pentru prima oară, rajahul a fost nevoit să apeleze la cămătari. Selma stă în fața oglinzii. E foarte bine dispusă de câteva săptămâni, de când Amir…

Nu a uitat seara zilei în care a cumpărat bijuteriile. Amir a intrat nervos în cameră şi ea, la rândul ei, a explodat, a țipat că vrea să divorțeze şi să se întoarcă la Beirut, iar dacă nu-i va da voie se va sinucide. Amir a înlemnit.

— De ce? Aveți tot ce vă doriți, numai în ceea ce priveşte bijuteriile, doresc să fiți mai atentă cu cheltuielile.

În acea clipă îl ura!

— Nu o să înțelegeți niciodată! Nu-mi pasă de bijuterii, de îmbrăcăminte şi de palatul ăsta. Eu vreau să trăiesc, da, să trăiesc cu adevărat. M-am obişnuit cu interdicția de a ieşi, iar întrunirile ranilor nu mă satisfac deloc. Îşi petrec timpul bârfind şi îndopându-se cu tot felul de dulciuri. Singurul loc în care mi-a plăcut şi unde am făcut ceva util a fost Badalpur. Acum nu mai am parte nici de el…

Selma nu s-a mai putut stăpâni şi a început să plângă. Amir a încercat să o consoleze, dar a fost inutil. Ştia că Selma a pus suflet în ceea ce a făcut şi că a fost respinsă.

— Trebuie neapărat să-i oferi o variație, faceți ieşiri, distrați-vă, îl sfătuieşte Rashid Khan, după ce Amir îi destăinuise disperarea Selmei.

— Să ieşim? Imposibil! Numai curtezanele…

— Dar eu nu m-am referit la compatrioții dumneavoastră, pentru că ei consideră femeile doar nişte obiecte sexuale… Duceți-vă la prietenii dumneavoastră englezi! Majoritatea sunt nişte persoane fermecătoare, fără prejudecăți rasiale.

Vor fi încântați să-i vizitați şi rani va regăsi o parte din atmosfera Beirutului.

De atunci au ieşit aproape în fiecare seară, nu la recepții mari, ci la dineuri la care oamenii se întâlnesc pentru că se cunosc şi se plac. Selma şi-a schimbat părerea despre englezi. A constatat că sunt nişte oameni plăcuți, interesanți şi, uneori, foarte sociabili. Unii dintre prietenii lui Amir care s-au născut în India cunosc această țară chiar mai bine decât indienii înşişi. Acest lucru este valabil şi pentru maiorul Rawstick, ai cărui oaspeți sunt în această seară.

Noutatea zilei s-a răspândit urgent. Pentru prima oară, Liga musulmană a cerut în provincia Sind împărțirea Indiei în două state federative, cu alte cuvinte, crearea unui stat independent al musulmanilor.

— Pentru aceasta a fost necesar acordul lui Jinnah, comentează maiorul. Credeți că este vorba de un test sau de o amenințare?

— Cred că este o simplă reacție față de neliniştea populației. Musulmanii nu mai au încredere în prietenii lor hinduşi. Mulți sunt de părere că ideea unui „Pakistan” („țara curaților”) — idee propagată de poetul Iqbal în urmă cu câteva decenii şi considerată absurdă la vremea aceea — ar fi singura soluție posibilă.

— Şi ei ne cer independența! Dar, dragul meu Amir, în ziua în care noi ne vom retrage, aici va izbucni un război civil. Trebuie să recunoaşteți că nu sunteți suficient de copți pentru aşa ceva. Mai întâi trebuie să fiți uniți, şi pe urmă mai discutăm.

Amir nu menționează că divergențele, chiar dacă nu sunt create, sunt întreținute de englezi, cu scopul de a slăbi mişcarea pentru independență.

— Lăsați-ne să ne rezolvăm singuri problemele. Vă cerem prea mult?

Selma îl aprobă tacit. Europenii au considerat dintotdeauna că ei ştiu ce este mai bine pentru alții şi de

aceea le-au impus nu numai obiceiurile lor, politice, economice şi sociale, ci şi felul lor de a gândi. Cei mai periculoşi sunt cei care iubesc India, cum este cazul maiorului Rawstick, pentru că sunt în stare de jertfe supreme numai ca să le impună indienilor ceea ce ei nici nu-şi doresc.

„În fond, şi eu făcusem acelaşi lucru la Badalpur… şi eu am fost convinsă că am dreptate şi că ierarhia mea valorică este valabilă peste tot. Acum nu mai sunt atât de sigură…"

— Săraca, a avut un sindrom depresiv. Se zvoneşte că a vrut chiar să se sinucidă…

Selma tresare, uitându-se cu atenție la femeile care discută. Nu, nu este vorba de ea.

— Propun să ne retragem în salon şi să-i lăsăm pe bărbați să-şi continue discuțiile politice.

Doamnele sunt de acord. În sfârşit, vor avea şi ele parte de ceva interesant. Selmei îi place gazda, Lucie, o franțuzoaică vioaie cu care nu te plictiseşti niciodată.

O apucă intim de braț pe Selma.

— Iubita mea, trebuie să vă mărturisesc că sunt geloasă.

— Geloasă?

— Da, şi nu sunt singura. Soțul dumneavoastră este unul dintre cei mai seducători bărbați pe care i-am întâlnit. Ce fericită trebuie să fiți, cred că este minunat când sunteți împreună.

Toată lumea râde, încântată de această remarcă uşor picantă. În timpul cinei s-a băut multă şampanie şi femeile sunt prea dispuse la mărturisiri intime. Lucie este o foarte bună animatoare şi nu ascunde faptul că a avut mai mulți amanți, deoarece este de părere că cel care disprețuieşte iubirea îl jigneşte pe Creator.

— N-a avut până şi Christos o slăbiciune pentru Maria Magdalena?

Femeile zâmbesc la timiditatea Selmei.

Frumuşica rani este fermecătoare şi timidă ca o fetiță…

desigur, timiditatea ei nu era pusă pe seama naivității, a necunoaşterii. Nu sunt oare recunoscuți orientalii pentru arta lor de a face dragoste? Mai ales musulmanii — Profetul lor e un exemplu în acest sens.

— Este adevărat că între doi soți totul e permis?

Selma o priveşte mirată pe bruneta care i-a pus întrebarea. Ce vrea să spună oare?

— Armande, nu o mai încolțiți pe frumoasa noastră prietenă, intervine gazda, mai bine povestiți-ne despre legendarul dumneavoastră văr care se pare că are anumite intenții în ceea ce vă priveşte…

Intenții? Se râde din nou. Lucie îl roagă pe oberchelner să lase şampania în salon, se vor servi singure. După plecarea lui puteau discuta în linişte.

Pentru a-şi ascunde stânjeneala, Selma tace şi bea şampanie. N-a ştiut că femeile sunt atât de lipsite de ruşine.

Îşi aminteşte de *hammam,* baia din palatul Ortaköy, la care femeile făceau aluzii fine ce ațâțau fantezia, dar niciodată nu spuneau lucrurilor pe nume. Deodată o apucă furia. Cum să îmbătrânească ea fără să fi aflat plăcerea despre care ceilalți vorbesc cu lacrimi în ochi? Câtă nedreptate! E frumoasă şi seducătoare şi are un bărbat pentru care este invidiată. Trebuie să clarifice odată situația… dar nu va îndrăzni…

Selma îşi mai toarnă şampanie în pahar.

Cuvintele sunt inutile. În noaptea aceasta, Amir este sedus de o ființă necunoscută, o femeie care o întrece pe cea din visele sale. Selma îl dezmiardă în fel şi chip, uită încotro rătăcesc mâinile, buzele şi sexul ei. Sunetele care izbucnesc din pieptul ei îi sunt străine. Cei doi se unesc, tremură şi se scufundă în adâncuri, departe în interiorul pământului, purtați de un fluviu care poate omorî sau poate dărui viață. Cutremurați, străbat furtuni, se lasă inundați, pentru ca apoi să zboare în direcția soarelui care îi transformă într-o

ploaie de stele.

„... Iubitul meu, tu iubitul meu... Cum de nu te-am recunoscut mai devreme, tu cel care te ascundeai în spatele îngrozitorului nume de soț? Mâinile mele au ghicit, dar n-am îndrăznit... Totul ar fi fost atât de simplu fără respectul, fără disprețul chipurilor noastre...”

Lumina inundă camera. Cu ochii închişi, Selma deschide brațele sperând ca el să fie încă în pat — pentru că în această dimineață totul e altfel! E prima lor dimineață, dar... cearceaful este rece. Selma se întoarce pe o parte, vrând să-şi continue visarea. Să-l viseze pe frumosul ei rajah de care se îndrăgostise în această noapte. Amintirea dezmierdărilor lui o fac să se cutremure, corpul ei se încălzeşte, înfloreşte... Adoarme.

Selma se trezeşte aproape de ora prânzului şi îi ordonă servitoarei să-i pregătească repede o baie, s-o parfumeze şi s-o coafeze. Presimțea că Amir se va întoarce curând. Refuză o invitație a lui rani din Jadbar pentru că avea chef să rămână singură, să se gândească la ei doi.

Îl aşteptă toată după-amiaza, de data aceasta cu plăcere, dar Amir nu apăru nici la cină. Selma se nelinişteşte. De obicei, o anunța când întârzia. Pentru a-şi trece vremea, se aşează la pian.

— Bună, micuța mea!

Amir apare în prag, cu o privire cam ciudată.

— Cum, aşa este întâmpinat stăpânul şi domnul, fără un mic sărut?

O apucă de umeri şi-i caută buzele. „Miroase a alcool, e beat”. Selma se apără dezgustată, dar Amir o strânge cu putere.

— Eh, ce-i asta? Prințesa e sensibilă?!

Selma e uluită, nici nu se mai apără. A înnebunit?

— Nu mă plâng de rafinamentul dumneavoastră. Îmi plac femeile fără prejudecăți, aşa cum ați fost aseară. Cred că eram destul de beat, căci am crezut că sunt cu altă femeie,

una dintre acelea menite să provoace plăceri. Imaginați-vă cât de surprins am rămas dimineață când am descoperit că această femeie este de fapt soția mea... Trebuie să recunosc că v-ați prefăcut excelent, şi eu care m-am stăpânit timp de doi ani ca să nu vă rănesc nevinovăția, puritatea. Ce prost am putut fi!

Selma îl priveşte îngrozită, nu mai are nici putere şi nici cuvinte...

Amir o îmbrățişează cu pasiune, o posedă cu forța. Selma se supune tuturor dorințelor sale.

Capitolul XVIII

— Hozur, hozur, treziți-vă!

Rassulan e speriată. A ridicat draperiile, a tuşit, a deschis robinetele pentru a umple cada, a cântat cu vocea ei piţigăiată deasupra patului stăpânei, dar aceasta a oftat numai şi şi-a înfundat capul în pernă. Era deja ora douăsprezece şi rajahul ordonase, cu o oră în urmă, să fie chemată prinţesa. Servitoarea nu ştia ce e mai rău, să-şi supere stăpânul sau stăpâna?

Rassulan îngenunchează la picioarele stăpânei şi se uită supărată la cârlionții ei roşcați. Deodată îi vine o idee.

— Hozur, auziți o veste îngrozitoare, şi pronunță răspicat fiecare silabă. Hozur, sultanul Turciei a murit!

Selma aruncă perna şi o priveşte speriată.

— Ce spui tu acolo? Care sultan?

— Sultanul turcilor, hozur. Îl auziți pe muezin? De azi-dimineață toate moscheele cheamă credincioşii la rugăciune.

Selma se trezeşte brusc. Deci a murit califul Abdül Mecid?

Îşi aminteşte de barba lui albă şi de ochii lui violet de care se temea în copilărie. Au trecut paisprezece ani de când nu-l mai văzuse pentru că el trăise exilat în Franța, la Nisa. Nu e foarte tristă, nu l-a plăcut niciodată în mod deosebit, dar are o anumită părere de rău, deoarece, o dată cu moartea ultimului calif, imperiul se prăbuşea definitiv.

— Astăzi sunteți atât de visătoare…

Amir intră în cameră. Poartă un shirvani negru.

— Ah, văd că sunteți deja informată. Ceremonia funerară va avea loc în marea moschee. Doriți să participați?

— Ce întrebare! Bineînțeles că vreau. Dar de ce păreți atât de mirat?

— Oh, nimic, mă gândeam doar că… Ştiu că sunteți patriotă, dar n-am ştiut că îl cinstiți într-o asemenea măsură pe general!

— Pe general?

— Sau pe preşedinte, dacă doriți, pe Mustafa Kemal.

— Kemal a murit?!

Selma izbucneşte într-un râs nervos.

— Sultanul turcilor!... Şi eu am crezut... e de-a dreptul caraghios! Bineînțeles că nu voi participa la ceremonie, doar nu o să mă rog pentru Kemal!

Uitându-se la shirvani cel negru al lui Amir, adaugă:

— Şi sper că nici dumneavoastră.

Privirea rajahului devine tăioasă.

— Prințesă, dumneavoastră uitați că pentru noi, indienii, Mustafa Kemal este un erou. El a realizat ceea ce noi visam. El i-a izgonit pe englezi din țară. Astăzi, în întreaga Indie, credincioşii s-au adunat în moschei pentru a plânge şi a se ruga pentru sufletul lui.

Selma îl priveşte cu dispreț.

— Dar dumneavoastră, domnul meu, cum vă explicați entuziasmul pentru Kemal alături de simpatia pentru familia otomană?

O aluzie mai directă nici nu se putea. Selma îi reproşa că acționează pe două fronturi. Lui Amir i-ar fi făcut o mare plăcere să o pălmuiască, dar cunoştea o armă mult mai eficientă.

— Am crezut că dumneavoastră, în calitate de prințesă otomană, îi sunteți recunoscătoare lui Kemal că v-a salvat țara! Nu uitați că fără el Turcia nici n-ar mai exista!

— Nu este adevărat! Sultanul în persoană l-a însărcinat pe Kemal...

— Oh, l-a însărcinat să facă ce?...

Cum să-i explice că domnitorul i-a încredințat generalului organizarea rezistenței din Anatolia, în timp ce el a rămas la Istanbul ca ostatec al englezilor, care l-au amenințat că vor ceda oraşul grecilor dacă nu va da dovadă de „judecată”? Cum să-i explice că Kemal a adunat masele în numele sultanului şi că în fața unei victorii apropiate a dorit să-şi

însuşească această victorie? A fost uşor pentru el să treacă sub tăcere înțelegerea secretă dintre ei şi să-i reproşeze sultanului că a capitulat în fața duşmanului! De fiecare dată când a încercat să spună adevărul referitor la acest episod din istoria patriei ei, s-a ales cu priviri compătimitoare sau cu zâmbete jenate. Nu o credea nimeni, toți erau convinşi că încerca să salveze onoarea familiei sale. A constatat cu amărăciune că singura versiune adevărată nu putea aparține decât învingătorului.

Dar Amir? N-a crezut niciodată că el, soțul ei, îl consideră trădător pe sultan şi laşi pe ceilalți membri ai familiei…

I se face rău, privirile lui ironice sunt insuportabile. Tace epuizată, apoi ridică încet capul şi se uită în ochii lui.

— Foarte bine. În timp ce dumneavoastră vă rugați, eu îmi voi invita prietenii la un pahar de şampanie. Acest eveniment fericit este un motiv de sărbătoare.

Amir se întoarce fără un cuvânt. Poate crede că n-a vorbit serios?

A trimis soli Luciei şi soțului ei, maiorul, lui rani din Nampur, lui Rashid Khan şi Zahrei. A aranjat masa din salon, a împodobit-o cu flori şi a comandat şase sticle de Rosé Roederer. E şi acesta un mod de a-l cinsti pe mort… pe acela care i-a trădat. Cu câtă abilitate şi sânge-rece! Selma îl urăşte pe „Trandafirul auriu”, pe care l-a adorat şi l-a admirat cândva pentru curajul şi lipsa de scrupule, calități necesare celui care vrea să învingă.

— Prințesă?

Rashid Khan a apărut în prag. Selma era atât de cufundată în visare încât nu l-a auzit sosind. Ca să vezi, şi el poartă un shirvani negru. Îi zâmbeşte cuceritor.

— Lăsați deoparte formalitățile, Rashid-bei. Nu suntem noi frate şi soră? Unde este Zahra?

— La moschee… şi eu vin de acolo. Am trecut să vă spun că nu vom participa la sărbătoarea dumneavoastră.

— Şi de ce, mă rog?

— Selma, vă rog să terminați cu acest joc. Nu vi se potriveşte.

Rashid se aşază lângă ea şi o priveşte îngrijorat.

— Aveți un aer atât de nefericit în ultimul timp. Vă lipseşte ceva?

Oh! Să se arunce în brațele lui şi el să o consoleze…

— E pură imaginație! Doar se vede că sunt cea mai alintată şi cea mai iubită din lume!

Rashid o prinde de mâini şi ea îl priveşte uluită. N-a îndrăznit să facă aşa ceva până acum. Pare dezorientat.

— Cât de mult v-ați schimbat… Unde este tânără fată pe care am întâmpinat-o acum doi ani la Bombay? Selma, trebuie să faceți ceva! Sunteți pe drumul cel mai scurt de a vă distruge…

— Şi ce dacă!

— Vă implor, dacă mă iubiți câtuşi de puțin…

Rashid amuțise. Selma tăcu şi-l observă cu atenție. „Crede cu adevărat că o iubeşte ca pe o soră?” Printr-un singur gest i-ar putea dovedi contrariul şi astfel s-ar răzbuna pe Zahra şi pe Amir deopotrivă. Pe Zahra?… Se miră de vocea din interior care-i spune: Da, mai ales pe Zahra. Amir este doar un bărbat şi bărbații nu o mai pot dezamăgi, în schimb Zahra…! Durerea pe care o simte îi reaminteşte cât de mult a iubit-o pe tânără fată, iar acum este geloasă pe ea, pe fericirea ei care se concentrează în jurul pântecului ce se măreşte.

Îşi sprijină obrazul de umărul lat al lui Rashid.

— Duceți-mă oriunde, Rashid-bei, pentru că nu mai rezist aici.

A rostit aceste cuvinte sau le-a gândit numai? O mână o mângâie tandru pe cap, o mână care-i reaminteşte de vremurile când cealaltă mână… Selma plânge, îl îmbrățişează…

— Să nu mă părăseşti niciodată!

Selma are o singură dorință: să o ia cu el şi să nu-i ceară

nimic.

— Vă iubesc, îi spune ea, dar regretă imediat că i-au scăpat aceste cuvinte.

Rashid îi şterge lacrimile. E derutat şi palid.

— Selma, şi eu vă iubesc. Încă din momentul în care aţi coborât de pe vapor v-am iubit, dar era absurd pentru că veneaţi să vă căsătoriţi cu prietenul meu. Iar acum…

— Acum?

— Acum vă iubesc şi mai mult, dar…

— Dar nu mă iubiţi suficient de mult! Selma zâmbeşte cu amărăciune. Asta mi se întâmplă mereu. Toţi mă iubesc, dar nimeni nu mă iubeşte suficient de mult ca să mă protejeze de alţii… de mine însămi…

— Şi Amir?

— Amir s-a căsătorit cu familia mea, doar ştiţi asta!

Rashid îşi ia rămas-bun descurajat. Selma e supărată că l-a făcut nefericit pe singurul ei prieten care a ajutat-o şi o va ajuta în continuare.

E deja ora şase seara. Niciunul dintre invitaţi n-a sosit şi Selma ştie că nu vor veni. Au crezut probabil că-i vorba de o provocare, de un act de răzbunare sau poate chiar de laşitate. Ei n-au înţeles un lucru: că un om e mai viu în momentul în care moare. Toţi varsă lacrimi, i se iartă toate fărădelegile, toţi îl cinstesc.

Kemal a izgonit-o în lume, i-a schimbat întreaga viaţă, de la sentimente până la modul de a gândi. În fond, ar trebui să-i mulţumească pentru că, distrugându-i cuibul, a forţat-o să înveţe să zboare. Dar în acelaşi timp i-a răpit o parte din cer, i-a frânt aripile…

Exilul… i-a fost atât de frică de familia regală încât a fost nevoit să-i alunge? Doar era puternic, deţinea puterea, care nu are nimic de pierdut, care nu are un trecut şi care doreşte cu orice preţ să-şi creeze un prezent. Îl invidiase pentru această putere, pentru că ea este singura care duce la

victorie, şi nu curajul sau inteligența. Această dorință de putere le-a lipsit ultimilor demnitari otomani, aşa cum li se întâmpla acum celor indieni, care refuză să lupte pentru că, în decursul secolelor, dorința lor a fost satisfăcută.

Aşa se înnoieşte societatea, aşa se schimbă puterea. Pentru putere nu lupți, ea îți este cedată de către cei care au obosit şi nu mai cred cu adevărat în ea.

Kemal a fost mai dornic să domnească decât sultanul. Dar să fie acesta un motiv ca să-i izgonească, să le interzică să revină pe pământul patriei lor? Cu ce drept i-a alungat? De ce se temea acest om puternic? Se temea el care se botezase „Atatürk" — tatăl turcilor — că poporul nu-i va recunoaşte paternitatea?

Această întrebare simplă ar fi vrut Selma să i-o pună, să-l invite la masă pe generalul mort, de față cu martori, la fel cum a procedat Don Juan cu Komtur. L-ar fi obligat să răspundă. Morții nu mai sunt nevoiți să mintă.

Încă un pahar din minunata şampanie. Selma destupă a doua sticlă. Cu tandrețe, urmăreşte băutura care se scurge în cupă. Ea a ajutat-o să uite de eşecul din Badalpur, să-şi înfrângă greața pe care o simte când Amir…

De-abia mai schimbau câteva cuvinte. Are impresia că vrea să o distrugă, în fiecare noapte, după ce se întorc de la dineurile la care se îmbată, în ideea de a fi cea mai frumoasă şi seducătoare femeie, o pedepseşte pentru asta. Tăcut şi insistent, luptă cu corpul ei. A constatat, cu surprindere, că a început să-i placă această sclavie, docilitatea îi provoacă plăceri până acum nebănuite. Mai întâi s-a îngrozit, n-a vrut să creadă că este trădată de propriul corp. De propriul corp? Nu numai de el, ci de toate visele, strigătele şi gemetele ei…

Cine este această femeie nocturnă care savurează sclavia şi care dimineața se cutremură dezgustată la amintirea nopții? De unde vine ea? Selma se aşază în fața oglinzii şi ridică paharul.

— Ah, soarta mea glorioasă, şi râde, şi râde… Ce grozavă

este şampania! Când o bei, tragediile te distrează, lucrurile serioase par caraghioase. E un complice care te protejează şi care te învață că nimic nu are importanță. Nimic, nici măcar moartea celui mai cumplit duşman. Ce prostie din partea ei să vrea să-l provoace pe Mustafa Kemal! Mereu necesitatea de a se dezvinovăți, de a le dovedi celorlalți că... Acum îi este indiferent ce cred ei, aceşti prostănaci care-şi închipuie că înțeleg...

Selma îşi priveşte imaginea din oglindă: prințesă-curtezană? Prințesă-prostituată? Şi de ce nu? Cu excepția mamei ei, care a fost fiica unui sultan, străbunicile ei au fost sclave, cele mai frumoase din harem, adevărate maestre în arta iubirii. Astfel au reuşit să-l cucerească pe stăpânul lor şi să-i devină soț. La Curtea otomană, erotismul era principala artă în care trebuia să excelezi, în vinele Selmei curge sângele celor treizeci şi opt de sultane — şase secole de putere absolută — dar şi sângele curtezanelor. Ea este regină şi sclavă în acelaşi timp. O mână dezgoleşte cei doi sâni albi, coapsele fine tremură sub mângâieri, şampania se scurge pe pântec, în timp ce două mâini apasă pe talia zveltă, se întorc la sâni, la umeri... această răcoare, această căldură, mâini care ştiu să mângâie şi în voia cărora se lasă...

Dar ochii migdalați de culoarea smaraldului o privesc trişti! Nu vrea să-i mai vadă, singurul care trebuie să rămână este acest corp seducător... singura scăpare o oferă această băutură miraculoasă.

Selma îşi dă capul pe spate şi bea înghițituri mici, aruncând priviri fugare în oglindă. Ochii n-au dispărut, sunt acolo, persistă, ştie asta. Ca să se închidă trebuie să mai bea.

„Selma vă distrugeți... Dar, Rashid-bei, trăiesc! Priviți cum râd! Nu mi-e teamă, nu mi-e ruşine, sunt o femeie, priviți-mă!" Ochii din oglindă se şterg, gura mimează un sărut, un trup gol se prăbuşeşte.

„... Ce bine mă simt.. Am murit? Este întuneric, m-au îngropat deja? Amir e tulburat... când m-a găsit pe jos era sânge... Probabil în cădere am spart paharul de şampanie şi m-am rănit.. După aceea nu-mi mai amintesc nimic... Amir a plâns cu siguranță... cred că mă iubeşte totuşi, păcat..."

— Scoateți-i eşarfa. Cred că se trezeşte!

O mână delicată o sprijină de ceafă şi îi dezleagă, cu mare grijă, eşarfa neagră de pe ochi. Selma vede din nou. Cât de grele îi sunt pleoapele... Cu ochii întredeschişi, o recunoaşte, la capătul patului, pe rani Shahina care-i zâmbeşte.

— Sunteți proaspătă ca un trandafir, ceea ce este de mirare după noaptea pe care am petrecut-o la căpătâiul dumneavoastră! Iubita mea, ne-ați speriat îngrozitor! Amir şi-a ieşit din minți! A fost o nebunie curată să vă încuiați în cameră, am fost nevoiți să pătrundem prin balcon. Zăceați leşinată pe podea... Săracul Amir, a crezut că ați suferit un atac de cord, dar l-am liniştit, arătându-i cele trei sticle de şampanie goale. Vi s-a administrat un vomitiv şi v-au aşezat în pat, cu o cataplasma cu ou şi plante pe frunte, un remediu eficient în asemenea stări de... indispoziție. Cum vă simțiți acum?

— Uşurată... curată... ca un nou-născut! Oh, rani Shahina, este minunat, am senzația că totul din jurul meu renaşte!

Rani se aşază alături de ea.

— Selma, trebuie să vă schimbați modul de viață. Faptul că stați trează noaptea şi vă petreceți ziua în pat nu este benefic. Ați slăbit îngrozitor. Amir mi-a spus că nu mâncați aproape nimic, dar în schimb beți. Sunteți pe cale de a vă...

— De a mă ruina, ştiu. Mi s-a mai spus asta.

— Selma, trebuie să plecați pentru câteva săptămâni, poate în vizită la mama dumneavoastră, la Beirut. Încercați să vă regăsi, să vă decideți ce vreți de la viață.

— Ce vreau de la viață?... Sunt eu în măsură să aleg...?

Rani Shahina o cuprinde protector pe după umeri.

— Întotdeauna poți alege. Dar, ai curajul să alegi şi fii constant în decizia luată? În orice caz nu puteți continua astfel. Profitați de această criză şi plecați pentru o perioadă de timp.

Selma se măsoară în oglindă — are un aspect cadaveric.

— Nu mă pot prezenta în această stare în fața mamei mele. Ar înțelege imediat…

— Ar înțelege şi v-ar ajuta.

— Nu o cunoaşteți pe mama. A făcut față celor mai grele lovituri ale sorții cu fruntea sus, ea disprețuieşte orice fel de slăbiciune. Nici nu vreau să-mi imaginez cum se va uita la mine când mă va vedea în halul acesta.

— Dar, Selma, doar este mama dumneavoastră şi vă iubeşte!

— Cred, mai degrabă, că iubeşte imaginea pe care şi-a format-o despre fiica ei…

„Unu pentru toți, toți pentru unu!” Litere roşii pe fond alb. Stindardul este purtat ceremonios pe strada principală din Kaisarbagh, acompaniat din toate părțile de fanfare. Servitorii împrăştie lumea: vine procesiunea, faceți loc, domnilor! Numai vacile rumegă liniştite pe marginea drumului, fără să li se acorde vreo importanță.

Curioasă, Selma se strecoară pe terasă. Orizontul abundă de steaguri, se aud nechezatul cailor, sunetul trompetelor şi, în soare, strălucesc umbre aurii şi argintii. Îşi fac apariția elefanții regali acoperiți cu pături de brocart. În frunte se află elefantul alb al rajahului din Bampur, care tronează pe bowdak-ul[57] său acoperit cu ametiste, înconjurat de stindarde cu următoarea inscripție: „Mână în mână, împotriva bolşevicilor”, „Rajahi şi maharajahi, uniți pentru a proteja poporul”. Urmează prietenii săi regali, veniți din toate provinciile, pentru a protesta împotriva Partidului Congresului, a comuniştilor, care instigă populația la revoltă.

[57] Şa care se pune pe elefant.

Această demonstrație pompoasă a fost organizată de „sindicatul rajahilor” cu scopul de a denunța propaganda mincinoasă a Partidului Congresului. El fusese înființat, în urmă cu câteva luni, la Lucknow şi era format din mai mult de o sută de mici domnitori care s-au hotărât să lupte. Preşedintele organizației, rajahul din Bampur, a pregătit un discurs de mare succes, în care explică necesitatea formării unui front comun împotriva noii guvernări: „Trebuie să lăsăm deoparte micile divergențe de opinii şi să ne unim. Numai astfel vom putea păstra poziția noastră de conducători tradiționali şi respectați”. Şi masele i-au răspuns cu sloganul „Unu pentru toți, toți pentru unu!”. Le plăcea curajul revoluționar al sloganului, chiar îi şoca într-o oarecare măsură. De fapt, nimeni nu credea în el. Dar ce este un slogan? În primul rând trebuie să sune bine.

— Neghiobii!

Amir apare şi el pe terasă. Stă în spatele Selmei şi urmăreşte defilarea prietenilor săi, regii.

— Nici nu-şi dau seama cât sunt de caraghioşi. Să apari cu o asemenea pompă şi, în acelaşi timp, să pretinzi că statul te ruinează este o adevărată provocare. Am încercat să le explic, dar n-au vrut să mă asculte. Mi-au răspuns că poporul este ca un copil care se lasă impresionat de putere şi strălucire. Dacă ne arătăm slăbiciunile, nu ne iartă. Dacă le dovedim că suntem puternici, nu vor îndrăzni să nu se supună şi vor ezita să urmeze indicațiile Partidului Congresului. Eu i-am avertizat că poporul devine conştient de drepturile sale, că este un popor în schimbare şi, drept răspuns, nu m-am ales decât cu jigniri. Mi s-a mai reproşat încă o dată că, de fapt, sunt un englez!

Vocea lui Amir exprimă amărăciune. Selma rămâne înduioşată. Pentru prima oară, după luni de zile, Amir îi povesteşte din nou frământările lui. Selma ar dori să-i spună că-l înțelege, dar nu îndrăzneşte. Din seara în care s-a îmbătat au ajuns la un fel de statu-quo: se poartă politicos

unul cu celălalt şi în rest sunt ca doi străini. Amir nu i-a reproşat nimic, n-a pus întrebări, dar s-a mutat iar în locuința lui de holtei şi n-a mai încercat să o atingă de atunci.

Amir continuă să-i povestească că nu mai suportă tensiunea la care e supus.

— Câțiva domnitori nici nu mă mai salută. Sunt de părere că, dacă le fac anumite concesii țăranilor mei, le trădez cauza şi sunt un colaborator al Congresului. Nici cu prietenii vechi nu mă mai înțeleg. Greşesc oare dacă îmi menţin părerea că singura şansă de dezvoltare a Indiei este democrația? Mă întreb uneori dacă anii petrecuți în Anglia nu au avut consecințe nefaste asupra mea. Mai întâi am vrut să le cunosc principiile, pentru a le putea combate mai bine, dar m-am schimbat inconştient şi eu. M-au convins că principiile lor valorice sunt universale, că există o morală „albă”! Iar acum nu ştiu, nu mai ştiu… Îi urăsc, dar în acelaşi timp am senzația că au dreptate în ceea ce-i priveşte pe oamenii noştri… Aceasta este de fapt victoria lor. În curând se vor retrage, dar, de fapt, vor fi în continuare prezenți — Amir se loveşte peste frunte — aici, în capul nostru, prin gândirea pe care ne-au inoculat-o. Noi toți, cei care suntem pe cale de a prelua conducerea acestei țări. Cine suntem noi de fapt? Indieni, care vor împlinirea voinței poporului sau copii proaste de englezi, care se laudă că au adus independența acestuia?

„… Şi tu, tu te simți străin?”

Această noapte şi-o petrec împreună. Fac dragoste foarte tandru, ca şi cum ar dori să se consoleze…

Capitolul XIX

— Nu, iubita mea, nu puteți ieşi pentru că întregul Aminabad este cuprins de demonstrații!

De mai mult de o lună, guvernul anunțase un fel de stare de urgență pentru ca să evite luptele dintre hinduşi şi musulmani. La Lucknow, care fusese până atunci un oraş liniştit, se ajunsese la o stare tensionată datorită masacrelor din oraşele şi comunele din împrejurimi.

În ciuda tuturor măsurilor polițieneşti, toată lumea demonstrează: studenții musulmani pentru că pe acoperişul şcolilor s-a arborat steagul Congresului, iar cel al Ligii a fost interzis, țăranii pentru ca guvernul să-i oblige pe domnitori să respecte noile legi, domnitorii îşi exprimă protestul împotriva legilor care-i favorizează pe țărani, paria pentru a li se da voie să se roage în templu — un drept care nu le este acordat de hinduşii diferitelor caste — musulmanii pentru că li se impune un sistem şcolar hinduist şi hinduşii pentru că musulmanii continuă să sacrifice vaci şi să le mănânce.

Până acum au fost evitate conflictele, dar până când se va menține ordinea? Pentru moment, nemulțumiții se mărginesc doar la demonstrații paşnice, şi totuşi închisorile nu mai fac față numărului mare de arestați; poliția este derutată, nu ştie ce măsuri să ia.

— Trebuie să ies! Nu uitați că, într-o săptămână, voi pleca la Beirut şi trebuie să-i cumpăr mamei mele cadouri.

Pentru prima oară de la căsătorie, Selma se va întoarce în Liban să-şi revadă mama. Gândul acesta o face fericită. E atât de încântată, încât nu mai are stare. Coşmarurile ultimelor luni au dispărut, apetitul i-a revenit şi nu mai bea şampanie.

Relațiile ei cu Amir s-au schimbat: sunt cele ale unor soți bătrâni. Nu o deranjează, pentru că acum singurul lucru important este plecarea ei la Beirut. Gândurile i se îndreaptă

spre casa albă, unde revede zâmbetul mamei sale, kalfalarele care o vor alinta, Zeynel care o idolatrizează, prietenii ei, tinerețea pe care o va regăsi.

— Hozur, o veste pentru dumneavoastră, o anunță un eunuc.

Pe tava de argint se află un plic albastru. E o telegramă din Beirut.

Selma se uită nehotărâtă la Amir.

— Haideți, prințesă, ce mai aşteptați?! Desigur, e confirmarea sultanei că veți fi întâmpinată în port.

Confirmarea? Dar de ce? Bineînțeles că va fi întâmpinată. Se va organiza şi o petrecere în cinstea sosirii ei, aşa se obişnuieşte acolo. Ospitalitatea e o datorie sacră. Prietenii vor lăsa totul deoparte şi vor veni cu toții în port, aşteptând-o cu imense buchete de flori

Selma întoarce telegrama pe toate părțile. După data de pe ştampila poştală constată că telegrama a făcut unsprezece zile până la Lucknow, iar ea scrisese acum două săptămâni pentru a-şi anunța sosirea…

Inspiră adânc şi deschide plicul albastru.

„SULTANA A MURIT AZI-DIMINEAȚĂ. STOP. DISPERAT. STOP. MĂ GÂNDESC LA DUMNEAVOASTRĂ. STOP. CU DEVOTAMENT, ZEYNEL.”

Mult mai târziu, i-a povestit Zahra cumnatei sale că auzise un fel de urlet şi dăduse imediat buzna în cameră. Selma îşi zgâria fața şi se dădea cu capul de pereți. Amir şi una dintre servitoare încercau să o oprească, dar Selma îi respingea cu putere şi îi lovea cu picioarele. La început, Zahra a crezut că era vorba de o criză de nebunie. Zăcea cu fața însângerată şi nu mai asculta de nimeni.

Zahra a văzut, spre marea ei uluire, cum Amir a luat în mână aparatul de fotografiat „Kodak” şi a început să facă fotografii. Atunci, Selma, despre care se presupunea că era oarbă şi surdă, de durere, a împietrit brusc, după care a sărit ca o leoaică asupra soțului ei. Dar, înainte de a-l

ajunge, s-a prăbuşit inconştientă.

Timp de o săptămână s-au îngrijorat cu toții de starea sănătății ei mintale. Au fost cei mai buni hakimi din oraş. Sub administrarea de opiu şi plante, Selma a dormit zi şi noapte. „O durere prea puternică nu trebuie combătută direct, au explicat ei, pentru că altfel sufletul se revoltă şi pleacă". Pentru a ameliora suferința sufletului trebuia eliminată, pentru o anumită perioadă de timp, conştiența. Trupul trebuia adus într-o stare de viață vegetală, trebuia chiar slăbit, pentru ca, în momentul trezirii, durerea să nu mai aibă putere să renască.

— Cum a putut să facă aşa ceva? Nu i-o voi ierta niciodată!

Încetul cu încetul, Selma îşi revine şi prima ei reacție este aceea de revoltă față de atitudinea acestei fiare pe care nu mai vrea să o numească soțul ei! În loc să o ajute, şi-a bătut joc de ea! Doar ştie cât de mult îşi venera mama!

Selma are impresia că, o dată cu dispariția lui annecim, a murit propria ei copilărie şi întregul ei trecut era amenințat de moarte. Nu mai există acum nimeni cu care să-şi amintească sau care să-i amintească de propriul ei sânge, de ochii care erau ochii ei...

E zguduită de crize de plâns, nu rezistă acestei pierderi. Nu are nicio importanță în acest moment că nu-şi văzuse mama de aproximativ doi ani. Ştiuse că trăieşte şi asta o consolase.

„Ce părere ar avea ea despre mine? Ce ar face în locul meu?" se întreba Selma ştiind că mama era întotdeauna de partea ei. Cu excepția ultimelor luni, când nu-i mai putea suporta privirea şi încerca să o uite. Sau era vorba de propria-i privire pe care nu o mai putea suporta? În fond era acelaşi lucru pentru că, şi atunci când se revolta, între ea şi sultană exista o legătură intimă, o înțelegere în toate lucrurile fundamentale.

Ea a omorât-o… Da, ea, Selma, a ucis-o. În toate aceste luni nebune în care a încercat să se autodistrugă a distrus-o, de fapt, pe sultană! Aceasta a fost cauza morții mamei ei…

Totul a început, demult, cu lovituri mici, care au rănit-o la fel cum se întâmpla cu un copac căruia îi tai câte o ramură pentru că face prea multă umbră. A început chiar de la Istanbul, când ea juca rolul sultanului şi Ahmet pe cel al generalului grec. Sultana a fost atât de revoltată de ceea ce făcuse fiica ei încât refuzase orice explicație şi o încuiase în camera ei. O pedeapsă care nu conta în comparație cu disperarea copilului care s-a simțit nedreptățit de către minunata lui mamă.

Şi în Liban… Scrisorile tatălui pe care sultana le ascundea „spre binele ei”. După aceea, cererea mută şi insistentă ca fiica ei să se mărite cu un domnitor. Şi Selma a fost întotdeauna ascultătoare… Dar, în ciuda acestei supuneri — sau din cauza ei? — adunase o mare revoltă interioară. Poate Amir recunoscuse acest lucru înainte ca ea să-şi dea seama? Poate de aceea s-a comportat atât de ciudat? A simțit oare că în spatele durerii se afla, de fapt, o uşurare pe care ea nu voia să şi-o mărturisească sieşi, şi de aceea îşi manifesta cu voce tare disperarea? În dorința obsedantă de a se răni, simțise ea oare nevoia să se autopedepsească pentru faptul că nu suferea destul?

— Apa, Amir-bei doreşte să vă vorbească… ieri ați refuzat şi eu i-am spus că sunteți încă epuizată, dar astăzi… Apa nu o să mă mai creadă… E atât de nefericit şi-şi repetă că el este vinovat că v-ați îmbolnăvit… Vă rog, apa! Doar el vă iubeşte!

— El mă iubeşte?… Bine, dacă mă iubeşte, atunci va aştepta până voi avea chef să-l văd.

Selma închide ochii. Nu vrea să cedeze. Ca să trăiască aici — şi în fond unde s-ar duce acum? — trebuie să-şi impună punctul de vedere. Toată viață ei a încercat să se facă plăcută. A vrut să fie micuța fetiță pe care lumea s-o idolatrizeze, a vrut să fie o soție iubită, o rani pe care toți să o

respecte. Acum totul s-a sfârşit. Singura persoană care putea să-i facă reproşuri, sultana, murise.

Selma oftează adânc. E liberă! Pentru prima oară are libertate deplină.

După o săptămână de stat în pat, Selma se simte tot rău. Hakim sahib i-a prescris un regim sever, deoarece se teme să nu fie vorba de o hepatită, căci oraşul e bântuit de această epidemie.

— Hepatită? Ce idiot! Arătați atât de bine!

Lucie, care venise în vizită la Selma, o întreabă ce cu un aer de cunoscător după ce aceasta îi povesti despre boala ei:

— Nu este mai degrabă vorba despre un... eveniment fericit?

— Un ce? Nu, sigur nu e vorba despre aşa ceva. Exclus!

Lucie pare surprinsă, iar Selma tace. Nu poate să-i povestească prietenei ei că de două luni, mai precis din ziua în care s-a îmbătat, ea şi cu Amir n-au mai... Ba da, totuşi s-a mai întâmplat o singură dată! În seara în care a avut loc demonstrația domnitorilor şi era atât de trist. S-au regăsit... ca doi copii rătăciți. Să se fi întâmplat tocmai atunci?

Văzând-o atât de dezorientată, Lucie se hotărăşte să o ajute.

— Am să v-o trimit chiar în această după-amiază pe doctorița mea, o femeie foarte capabilă. Nu mai fiți atât de supărată, în fond nu este o nefericire prea mare să aşteptați un copil!

O îmbrățişează pe Selma şi dispare râzând.

Imediat după plecarea doctoriței, Selma e asaltată de femei. Toate o felicită fericite. După doi ani de aşteptare, în care au fost atente la cel mai mic semn de oboseală, de paliditate, pierduseră orice speranță. „Ce ghinion, se plângeau ele, o femeie atât de frumoasă şi nu este în stare să-şi împlinească datoria. Ce să facă domnul? Nu poate decât să o respingă".

Apăruseră deja numeroase candidate, la alegere, toate tinere, sănătoase şi din familii bune. Bineînțeles, toate erau indience, pentru că rani Aziza nu mai dorea nicio străină.

Dar acum venea şi mult-aşteptatul moştenitor, viitorul domnitor... În fericirea lor, îşi exprimau recunoştința sărutându-i mâinile şi rugându-se cu mătăniile în mână, o binecuvântau rostind formule ritualice.

Selma nu le bagă în seamă, se uită fix la flacăra lumânării care e pe cale de a se stinge. E momentul care-i place, lupta focului ce nu vrea să moară. În copilărie, se uita fascinată la lumânare şi-şi oprea respirația pentru a-i dărui putere, şi dacă se stingea, deseori o apuca plânsul.

Lumânarea s-a stins. „Moartă... Annecim a murit în ziua în care eu am dăruit viață, s-a stins pentru a-mi face loc mie, ca şi cum eu aş fi aşteptat să moară pentru a o înlocui..."

Calculează şi tot calculează, dar nu există niciun dubiu. A fost în aceeaşi seară în care a murit mama ei... Trupul are asemenea presimțiri... a ştiut înainte ca ea să afle. Brusc, realizează că, atâta timp cât trăia mama ei, ea nu putea să fie decât fiică. Mama era sultana şi ea n-ar fi îndrăznit să-i ia locul.

Oare îşi pierde din nou mințile? Trupul ei să fi refuzat să primească un copil până în clipa în care a primit acordul de la o distanță de peste mii de mile? Şi, totuşi, realitatea...

Selma îşi mângâie timidă pântecul şi închide fericită ochii.

— Iubita mea, ce veste minunată!

Amir se apropie fericit de pat. Pare foarte emoționat. Selma este surprinsă, îl judecase greşit, nu crezuse vreodată că va împărți cu ea această fericire.

— De acum încolo, trebuie să aveți mare grijă. Vreau ca fiul meu...

Fiul meu? Selma n-a mai auzit sfârşitul propoziției. Ce-şi imaginează el? N-are nimic de-a face cu pântecul ei, nimeni nu are pentru că este copilul ei! Începe să tremure de frică.

Nu va lăsa pe nimeni să-i ia copilul. Numai simplul fapt că s-a culcat cu el nu-i dă acestui bărbat niciun drept! Îl priveşte cu duşmănie. Este un soț acceptabil, un amant prost, dar un tată? Tatăl copilului ei? Instinctiv îşi acoperă pântecul cu mâinile, vrea să-şi ferească prețioasa comoară pe care acest „străin” o revendică.

Deodată se simte strâns legată de această țară, o părticică a ei, ancorată adânc în acest pământ. Ea este pământul greu şi argilos, iarba care se mişcă în vânt, pădurea maiestuoasă şi căldura liniştită a acestei după-amiezi.

Încetul cu încetul, se linişteşte şi se miră că i-a fost teamă. Cine ar putea să-i răpească viața din pântec? Îl priveşte pe bărbatul de lângă ea şi-i zâmbeşte indiferentă.

— În primul rând, să nu consumați peşte, deoarece face rău pielii bebeluşului! N-aveți voie să vă parfumați, să vă machiați şi să vă prindeți flori în păr, pentru că acestea ar trezi invidia dşinelor, care ar putea să vrăjească copilul.

Begum Nimet o instruieşte pe tânăra gravidă, îi enumera interdicțiile, îi dă sfaturi pe care orice gravidă trebuie să le respecte. Este singura în măsură să se ocupe de Selma, deoarece are o ceată de nepoți şi strănepoți, sănătoşi şi reuşiți, o dovadă în plus că mamele lor au urmat cu strictețe sfaturile acestei femei bătrâne.

— Pentru orice moment al zilei, pentru orice situație ivită trebuie respectate anumite reguli. Dacă te gândeşti puțin la ele reuşeşti să le şi înțelegi. Dar tinerele fete de acum nu mai au încredere în vechile rețete, le considera depăşite şi de aceea se îndreaptă spre medicina „ingrese”. Consecințele sunt catastrofale: avorturi frecvente, copii malformați. Copilul lui Nishat s-a născut cu o pată roşie-violet pe jumătate de față, deşi i s-a spus că în a unsprezecea săptămână nu are voie să mănânce sfeclă roşie.

Selma ascultă cu atenție, punând din când în când, din politețe, întrebări. Grija acestor femei o emoționează. De

când s-a dus vestea, ochii tuturora sunt îndreptați asupra ei: a devenit centrul atenției, al discuțiilor, speranțelor şi temerilor. Această agitație e, de fapt, o confirmare; fără ea n-ar fi convinsă că e gravidă. În fiecare seară se uită în oglindă, la pântec şi la sâni, dar nu simte nimic. Până şi grețurile s-au rărit. Să se fi înşelat doctorița? Selma e neliniştită şi se entuziasmează de fiecare dată când se simte rău.

Cea mai mare parte a zilei şi-o petrece în salonul ei, visând cu ochii deschişi. Dacă va fi băiat, îl va boteza Suliman, după renumitul sultan, strămoşul ei. Îl va educa şi-l va forma pentru a deveni un mare domnitor. El va introduce reforme curajoase, iar poporul îşi va da seama că-i vrea binele şi-l va ajuta. Femeile vor avea mai multă libertate, îi va atrage ea atenția asupra acestui fapt. Tot ceea ce n-a reuşit Amir va înfăptui el, iar ea îl va ajuta. Împreună, vor schimba Badalpurul, vor construi un stat modern, invidiat de celelalte state. Vor fi nişte pionieri şi vor demonstra că India poate deveni o țară puternică, fără să renunțe la ființa sa şi fără să se supună unei anglicizări forțate.

Dar dacă va fi fetiță? Selma ezită… O fetiță… toate restricțiile… burkahul, căsătoria timpurie… o fetiță învăluită, vândută… se înfioară.

În următoarele zile se gândeşte mereu la această eventualitate care o chinuia. Cum de n-a avut acest gând până acum? Toți cei din palat sunt convinşi că va fi băiat şi au convins-o şi pe ea. Dar cum va reacționa Amir dacă va fi fată?

Pentru a-i pune această întrebare, Selma a ales o seară în care părea bine dispus. Amir sări ca ars, dar se stăpâni imediat.

— O fetiță? Foarte bine, atunci îi voi găsi cel mai bogat şi manierat soț din întreaga Indie.

O priveşte uimit şi izbucneşte în râs.

— Ce vreți să spuneți? S-a mai auzit vreodată ca o fată să nu vrea să se mărite? Căsnicia este țelul tuturor femeilor,

este premisa fericirii lor, pentru că ele sunt create pentru a da naştere copiilor. Chiar dumneavoastră sunteți un exemplu — de când sunteți însărcinată arătați atât de înfloritoare.

Selma nu-l contrazice, nu vrea să-l enerveze, vrea numai să ştie…

— Dacă va fi fetiță, insistă Selma, atunci va sta încuiată şi va purta voal?

Amir clatină disperat din cap.

— Selma, de ce puneți asemenea întrebări? Doar ştiți că aşa trebuie să fie. În caz contrar, reputația mea şi a ei vor avea de suferit. Dar nu vă neliniştiți, ea nu va suferi pentru că nu va cunoaşte altceva, nu va avea ocazia.

„Nu vă neliniştiți…”. În loc să o liniştească, această observație o sperie. Fiica ei nu-şi va putea imagina vreodată ce este libertatea! Imposibil! Ea nu va naşte o deținută! Copilul ei nu va deveni una dintre ființele acelea obscure, preocupate numai de bunăstarea propriei familii. Fiica ei va scăpa de îngrădiri, va lupta… şi nu o vor putea trata ca pe o străină. Cel puțin ea va avea dreptul să lupte. Va dori să lupte? Va moşteni firea războinică a Selmei? Cel ce n-a cunoscut vreodată dreptatea va înțelege ce este nedreptatea?

Inerția Indiei o sperie. Până şi ea începuse să se aclimatizeze. Dintr-o tânără nerăbdătoare, curioasă, plină de viață, se transformase într-o femeie leneşă, mulțumită de modul de viață din India.

Observația unei servitoare o alarmează.

— Ce frumos, rani a noastră s-a schimbat foarte mult, a devenit o adevărată indiancă.

În minte îi revine imaginea bătrânei mame a lui rani Shahina, imaginea eşecului, a nefericirii, a femeii pline de inițiativă care renunțase la tot ceea ce a fost pentru a rămâne alături de copiii ei. O femeie care nu acceptase această trădare de sine şi care, în cele din urmă, găsise un refugiu în nebunie.

„— Plecați! Salvați-vă până nu este prea târziu!”

Atunci n-a luat în serios avertismentul şi a crezut că va putea face față oricărei presiuni.

E adevărat că te poți opune forței. Dar vieții dulci? Selmei i se face brusc frică. Ştie că nimic nu este mai periculos decât să te mulțumeşti cu această tărăgănare, să-ți placă viața liniştită, lipsită de griji, pe care mulți o confundă cu fericirea. Să fie laşitate, oboseală sau lipsă de speranță? Trebuie să plece până nu este prea târziu. De dragul copilului? Poate, dar în primul rând pentru ea. Trebuie să plece, nu pentru că este nefericită, ci pentru că de o asemenea fericire nu are nevoie.

Capitolul XX

— Deci, pentru ce v-ați decis? Paris sau Lausanne?

Selma împietreşte la pian. Se întoarce, fără cuvinte, spre Lucie. Cum de a ghicit-o drăcoaica asta? Pentru a-şi masca durerea, se preface că admiră un rubin pe care Amir i-l dăruise recent.

— Să călătoresc? se bâlbâie ea. Nici nu se pune problema în situația în care mă aflu.

— În situația în care vă aflați?! Parcă ați fi prima femeie din lume care aşteaptă un copil. Tocmai din această cauză trebuie să plecați acum, şi nu mai târziu, când ar fi prea riscant. Este singurul punct în care toți doctorii sunt de aceeaşi părere: înainte de trei luni. Doar nu vreți să naşteți în această țară?!

— Dar… de ce nu?

— Sunteți o drăguță, dar complet nebună! Ascultați-mă bine, nu este cel mai bun cuib în care să naşti un copil. Credeți că bătrânul hakim, care n-a fost în stare să deosebească o hepatită de o sarcină, vă va putea ajuta în cazul unei complicații? Pentru moment nu există decât două locuri unde se poate aduce un copil pe lume. Paris şi Lausanne.

Selma se abține să nu zâmbească. Se gândeşte la toate femeile neştiutoare din întreaga lume care îndrăznesc să nască în altă parte. Totuşi, snobismul Luciei este util, pentru că, fără să ştie, o ajută la rezolvarea problemei…

De câteva nopți are insomnii şi se întreabă dacă să plece sau să rămână. Dacă va fi băiat, atunci nu are niciun drept să-l sustragă de la poziția care i se cuvine şi pe care va trebui să o preia mai târziu. Dar dacă va fi fată?… Nu este greu să părăseşti palatul din Lucknow, trebuie doar să mituieşti câteva servitoare. Dar să părăseşti India?… S-a gândit la toate posibilitățile: travesti, paşaport fals, dar ştie că Amir va

folosi toate mijloacele pentru a o găsi.

Dacă ar pleca, în mod oficial, pentru a naşte copilul în Franța şi apoi nu s-ar mai întoarce? Franța este o țară în care se poate obține foarte uşor azil, este o țară liberă, în care rajahul nu are nicio putere.

— Toate rani din Badalpur au născut în acest palat. Dacă, timp de câteva secole, ele au putut să facă acest lucru, nu văd de ce n-ar fi valabil şi pentru dumneavoastră… prințesă!

Pronunțarea titlului de către rani Aziza sună ca un fel de jignire. Neruşinarea acestei străine este nemărginită! Din fericire, rani Aziza aflase, prin intermediul unei servitoare, despre planurile Selmei şi intervenise la timp, pentru că prostănacul de frate-său ar fi fost în stare să cedeze.

Rajahul, la rândul lui, dorea să plece la celălalt capăt al pământului, deoarece, şi într-un caz, şi în celălalt, ori îi dădea dreptate soției sale, ori surorii sale, ar fi trebuit să suporte luni de zile tensiuni şi plângeri.

Până la urmă, rajahul are o idee genială menită să împace ambele părți:

— Vom aduce un medic englez la palat. Dacă nu găsim unul bun la Lucknow, îl vom aduce de la Bombay sau Calcutta. Astfel, vom face față tuturor eventualităților şi vom păstra şi tradiția. Recunosc că nu sunt de acord ca domnitorul Badalpurului să se nască în străinătate. În aceste vremuri dificile ar putea fi un pretext pentru a i se contesta legitimitatea.

Mulțumit de soluție, Amir se retrage, fără să acorde atenție disperării Selmei şi protestelor surorii sale împotriva faptului că un domnitor musulman nu trebuie adus pe lume cu ajutorul unui necredincios.

De-abia evenimente grave l-au determinat pe rajah să renunțe la decizia sa. Martie 1939. Hitler a anexat Cehoslovacia şi democrațiile europene se clatină. Mahatma

Gandhi propovăduieşte dezarmarea, care „îi va deschide ochii domnului Hitler”[58]. În Lucknow se accentuează tensiunea dintre cele două comunități musulmane, sunniții şi şiiții.

Mărul discordiei îl reprezintă Mad e Sahabah, o apologie a primilor trei califi. Sunniții vor să o recite oficial, iar şiiții consideră asta ca o provocare, deoarece, după ei, aceşti califi sunt nişte uzurpatori, singurul descendent legitim fiind Ali, ginerele Profetului.

În anul 1905, în urma unor incidente soldate cu sute de morți, guvernatorul englez a interzis recitarea Mad e Sahababului. Dar de când se află la putere Partidul Congresului, sunniții insistă ca această măsură „nedreaptă” să fie anulată, deoarece şiiții, la rândul lor, recită Tabarrah-ul, care este o ofensă la adresa califilor lor.

Unii dintre politicienii hinduşi îi susțin pe sunniți, care sunt de trei ori mai numeroşi decât şiiții, în speranța că-i vor câştiga de partea Congresului. Nu-i deranjează că acest fapt duce la conflicte, dimpotrivă, lupta dintre musulmani slăbeşte puterea Ligii musulmane şi a conducătorului lor, Jinnah. Din moment ce guvernul nu ia niciun fel de măsuri, sunniții îşi continuă demonstrațiile şi poliția îi arestează cu sutele.

Pe 31 martie, guvernul cedează, spre surprinderea generală: Mad e Sahabah poate fi recitat oricând şi oriunde atâta timp cât autoritățile sunt înştiințate. Deîndată izbucneşte panica. Şiiții îi atacă pe sunniți cu pietre, în fața marii Immambara au loc conflicte puternice, poliția trage şi se lasă cu morți şi răniți. Guvernul a dat ordin de interdicție a circulației, dar nimeni nu-l respectă. Magazinele şi-au tras storurile şi majoritatea locuitorilor stau în casă. Coloane înarmate patrulează prin oraş. În decurs de câteva zile sunt arestați mii de musulmani, ceea ce duce la noi revolte. Un grup a reuşit să pătrundă în primărie şi să pună mâna pe primul-ministru care, în cele din urmă, s-a ales numai cu o

[58] Interviu publicat în „New York Times”, din 24 martie 1939.

spaimă. Femeile au ajuns la concluzia că a sosit momentul să-şi sprijine bărbaţii şi să demonstreze şi ele, bineînţeles îmbrăcate în burkahuri negre. Şapte mii de şiiţi zac deja în închisoare, la fel şi vreo sută de sunniţi. Dacă se amestecă şi hinduşii — în această atmosferă tensionată, totul poate fi folosit drept pretext — orice este posibil şi nici armata n-ar putea preveni incendiile şi masacrele.

În aceste zile de primăvară, evenimentele nu sunt previzibile la Lucknow. Amir nu vrea să rişte: el trebuie să rămână, dar soţia sa va pleca. E foarte nervoasă şi se teme ca sarcina să nu aibă de suferit. Dacă în liniştitorul Lucknow nu mai exista siguranţă, situaţia este valabilă pentru întreaga Indie.

Se gândeşte să o trimită pe Selma în Franţa. Îl va ruga pe Zeynel să o însoţească. Oricum, nu mai face nimic în Beirut de la moartea sultanei.

Este mijlocul lui aprilie. Gara din Lucknow e aglomerată: cete de cerşetori, hamali înfometaţi şi călători cu coliere de flori. Ca întotdeauna, praf şi arşiţă.

în faţa porţii victoriene, flancată de pavilionul Mogul, se opreşte o Isota Fraschini. Paznici cu blazonul statului Badalpur înconjură maşina. O protejează pe Selma de mulţimea curioasă care vrea să o vadă pe rani cu părul de aur.

Noutatea s-a răspândit imediat după ce, dis-de-dimineaţă, servitorii din palat au început să instaleze paravane de brocart pentru protecţia Selmei. Frumuseţea ei devenise proverbială în oraş. Foarte puţini au văzut-o, dar descrierile servitoarelor au înaripat fantezia. Era cunoscută şi mărinimia ei. Cine ştie, poate cu ocazia plecării acesteia se vor împărţi cadouri?

Din mulţime se aud exclamaţii, felicitări…

Selma stă alături de Amir, care este foarte nervos şi încearcă să-şi stăpânească emoţia. Nu mai ştie de ce vrea să

plece neapărat. Despărțirea de palat a fost neaşteptat de dureroasă, cu toate că visa de atâta timp să-l părăsească. Toate motivele pe care le-a considerat esențiale i se par acum caraghioase. Ultimele zile înainte de plecare au fost minunate. Femeile, copiii din toate colțurile palatului au venit plângând s-o roage să nu plece. Şi în momentul în care au priceput cu adevărat că rani pleacă „din motive de sănătate" s-au grăbit cu toții să-i facă câte un mic cadou. Acest cadou reprezenta o părticică din ființa lor şi era menit să o protejeze într-o lume necunoscută, o lume în care nu puteau să vegheze asupra ei. În pofida sfaturilor lui Amir, Selma n-a vrut să renunțe la aceste nimicuri.

— Totul este pregătit! Puteți urca!

Amir sare din maşină.

„Ce nerăbdător este să scape de mine", gândeşte Selma. Deşi simte că Amir e foarte derutat, încearcă să nu arate acest lucru.

Selma îl urmează pe Amir pe culoarul prin care a trecut în urmă cu doi ani, dar în direcție opusă. Aici sosise ea, logodnica, plină de speranță şi hotărâtă să-şi cucerească frumosul bărbat şi noua ei patrie.

Şi acum... Se îndreaptă spre vagonul din metal şi lemn care o va îndepărta de toți cei ce o cunosc şi care, în felul lor, o iubesc. În spatele ei se află Zahra, tânăra şi gingaşa fată care a admirat-o şi căreia nu-i poate ierta că s-a transformat într-o matroană liniştita şi corpolentă. Poate trebuie să-i fie totuşi recunoscătoare pentru că exemplul ei a fost un avertisment referitor la ceea ce poate făptui fericirea unei femei în această țară... În spatele Zahrei, Rashid Khan, credinciosul Rashid Khan care, de la sosirea ei şi până acum, a vegheat-o şi a înțeles-o. Presimte el că nu se va mai întoarce, că plecarea ei este definitivă?

Un puternic miros de iasomie o trezeşte din visare. În fața vagonului cu blazon regal se află un coş cu flori albe. A cui o fi fost ideea să-i dăruiască florile preferate la plecare? „Amir",

răspunde, zâmbind, Zahra la întrebarea mută a Selmei. O podidesc lacrimile. Amir?... De ce aşa târziu?... În momentul plecării îi oferă o mică dovadă de dragoste?!

Derutată, Selma urcă în compartiment. Dacă acum ar ruga-o să rămână, i s-ar arunca în braţe. Dar el o priveşte numai şi se retrage neobservat.

Îşi va aminti deseori acest moment. Ar fi vrut să nu-şi mai controleze reacţiile, să rupă regula de aur care-i interzice soţului musulman să-şi exprime emoţiile în public. De fapt nu sunt prezenţi decât membri ai familiei, Zeynel şi câteva servitoare... şi tânăra lui soţie care-i cere din priviri un mic gest...

Paharul cu şampanie din mâna Selmei tremură. Amir şi-a redobândit siguranţa şi toastează pentru sănătatea prinţesei, pentru o călătorie liniştită şi o şedere plăcută în Franţa. Nu menţionează nici măcar o dată că îi va duce dorul şi nici că se vor revedea. Pe faţa lui nu se citeşte niciun sentiment.

Această despărţire ciudată este întreruptă de fluierul impiegatului. În afară de Zeynel, toţi au coborât pe peron. Amir a rămas ultimul. O va îmbrăţişa?

Se apleacă galant, ca şi cum nu s-ar despărţi decât pentru câteva zile.

— Pe curând, prinţesă!

— Amir!

Aude strigătul ei şi se întoarce. Se privesc lung şi dureros. Brusc, are premoniţia că nu se vor mai revedea, că nu va revedea niciodată India.

Se apleacă pe fereastra trenului care se pune în mişcare şi urmăreşte cu privirea silueta zveltă şi albă rămasă nemişcată pe peron. Se îndepărtează din ce în ce mai mult, dispare...

PARTEA a IV-a
FRANȚA

Capitolul I

„2 aprilie, 1939

Iubitul meu Mahmud, îți scriu de la Paris, unde, prințesa şi cu mine, ne-am instalat de două săptămâni. Este adevărat! Nu visezi, este Zeynel al tău, care, după cincisprezece ani, a hotărât să rupă tăcerea şi să-ți scrie…

Nu trebuie să te superi că nu ți-am răspuns la scrisorile pline de dragoste pe care mi le-ai trimis la începutul despărțirii noastre. N-a fost vorba de indiferență. Instinctul mi-a spus că este inutil să trezeşti amintiri ale unei fericiri de mult apuse. Mai ales pentru tine care erai atât de tânăr. Tu trebuie să mă uiți şi să-ți refaci viața.

În ceea ce mă priveşte, nici nu m-am gândit la aşa ceva. Timpul, energia, gândurile mele, toate le-am dedicat nefericitei familii de a cărei soartă eram într-o oarecare măsură răspunzător, şi în primul rând… M-am dedicat sultanei Hatice, care, în pofida întregului ei curaj, nu şi-a revenit din şocul exilului.

Sultana mea… Nu pot să vorbesc despre ea fără să mi se umple ochii de lacrimi. Au trecut deja câteva luni de când ne-a părăsit. S-a stins fără să se fi plâns vreodată, ca o mare doamnă ce era… cât pe ce să-mi pierd mințile de durere! O dată cu primele manifestări ale bolii, am devenit foarte apropiați, nu numai că avea încredere totală în mine, dar mi-a dăruit şi puțină afecțiune.

Dispariția ei înseamnă pentru mine, şi acum pot să-ți mărturisesc, sfârşitul unei lungi poveşti de dragoste. Sunt sigur că bănuiai acest lucru…

I-am fost devotat din clipa în care am intrat în serviciul ei,

în palatul din Ceragan, unde ea şi tatăl ei erau prizonieri. Aveam doar cincisprezece ani. Putea să-mi fie mamă, dar eu aveam sentimentul că trebuie să o ocrotesc. Era aşa de tristă! Ani de zile a trăit cu speranța libertății, dar acum renunțase să mai spere. Zidurile acestui palat urmau să-i fie mormântul. Nu mai suporta prizonieratul, avea o asemenea sete de viață încât am înțeles că într-una din zile se va sinucide...

I-am adus la cunoştință observația mea medicului pe care sultanul Abdül Hamid îl trimitea o dată pe săptămână. Curajul meu l-a surprins foarte tare, dar totuşi cred că a anunțat-o pe Maiestatea sa. Mai târziu cu câteva luni a decis să o mărite pe sultană.

Am trecut prin momente grele, am trăit cu frica că mă vor despărți de ea, dar, din fericire, am fost unul dintre darurile ei de nuntă. De atunci n-am mai părăsit-o. Am fost fericit? Nu, plesneam de gelozie. Am fost gelos pe soțul ei până în momentul în care am înțeles că ea îl detesta mai mult decât mine. Am fost gelos şi pe îndrăznețul paşa, soțul sultanei Naime, căruia îi făcea ochi dulci, dar m-am dumirit că dorea să se răzbune pe sultanul Abdül Hamid. Şi pot să spun că am ajutat-o şi eu în acest scop. Răzbunarea ei era şi răzbunarea mea, pentru că amândoi eram victimele acestui domnitor pe care creştinii îl numeau „sultanul roşu".

Dar cel pe care nu l-am acceptat niciodată a fost cel de-al doilea soț, seducătorul Hayri Rauf-bei. Cum a putut o femeie atât de gingaşă şi deşteaptă să se îndrăgostească de un prostănac plin de sine?

Am trecut prin chinurile unui condamnat şi totuşi ea se purta mai drăguț ca înainte. Fericirea o făcea să fie prietenoasă. Uram această bunătate, această intimitate cu care mă trata şi care, în realitate, erau semne de indiferență. De exemplu, când soțul ei era plecat, îmi dădea voie să stau împreună cu femeile din harem alături de ea. Se făcea comodă, îşi lărgea legăturile corsetului, îşi pieptăna bogatul

ei păr şi mă ruga să o informez despre bârfele de la curte. Izbucnea în râs şi-şi dădea capul pe spate… nici nu băga de seamă că eu sunt totuşi un bărbat, mă ignora. Comportamentul ei şi acela al servitoarelor, care erau pe jumătate dezbrăcate pe acea căldură, mă revolta într-o asemenea măsură încât simțeam că-mi crapă capul. «Tu eşti un castrat, pur şi simplu un castrat». Atunci am urât-o şi m-am rugat lui Allah să o pedepsească pentru fericirea ei. El m-a auzit… mai mult decât m-aş fi aşteptat. Ce îngrozitor! Am blestemat-o pe cea pe care o iubeam mai mult decât propria-mi viață.

Oricum, la Beirut am fost fericit. Exilul ne-a unit într-o familie şi sultana mea căuta un sprijin în mine, singurul bărbat din casă.

Îți văd deja zâmbetul, dar tu, sărmanul de tine, care n-ai habar de nimic, tu crezi că bărbăția înseamnă acea revărsare de picături tulburi?… Şi, în primul rând, de unde ştii tu că eu n-aş fi în stare? S-a întâmplat deseori ca hakimului să-i fie milă şi să-i tremure mâna la efectuarea operației…

Îmi aduc aminte că eram un puşti şi n-aveam decât treisprezece ani. În acea primăvară, mă îndrăgostisem de o frumoasă blondă din vecini. Locuiam la țară. Părinții mei erau săraci, iar după mine mai veneau şase frați. Când au sosit emisarii sultanului, aşa cum făceau în fiecare an, tatăl meu a hotărât — să nu-i fie iertat niciodată — să plec cu ei. S-a gândit că voi ajunge mare vizir sau cel puțin funcționar la Înalta Poartă şi astfel voi salva familia de sărăcie.

Ah, nu era singurul care proceda aşa. De secole, cei mai frumoşi şi inteligenți băieți erau recrutați în numele Imperiului otoman şi fiecare, după disponibiități, era educat într-una din şcolile de la palat.

Să se fi gândit că printre toate pozițiile, la care spera să ajung eu, exista una de cea mai mare importanță — pentru că cel care veghează asupra haremului, veghează asupra inimii şi capului stăpânului său? Dar cu ce preț? Cred că

ştia. Mai aud şi acum strigătul îndurerat al mamei care părea să presimtă mutilarea fiului ei.

Dar de ce-ți povestesc acum despre toate acestea? Poate pentru că mă consider bătrân şi nu am pe nimeni în acest oraş mare cu care să stau la taclale. Prințesa mea este foarte curtată şi iese în fiecare zi în oraş. Sunt fericit pentru că atunci când am întâlnit-o în India, după doi ani de despărțire, tristețea ei m-a speriat. În schimb, eu mă simt singur pentru prima oară de la părăsirea Istanbulului. Acum pot să mă confesez, deoarece ştiu că nu ne vom mai revedea. Da, în felul meu, mi-a fost teamă de tine, de gingăşia tinereții tale, de frumusețea ta care îmi reamintea de ceea ce am fost eu odată. M-am temut să nu mă pierd în imaginea mea regăsită, să nu mă las vrăjit de ea. Să-mi fie teamă de tine însemna să-mi fie milă de mine, şi aşa ceva nu-mi puteam permite. Cum îți imaginezi tu că am reuşit să-mi croiesc drum în societatea crudă de la Curte? Bineînțeles, renunțând la visare şi scrupule. Când am realizat ce au făcut din mine, un obiect de batjocură, de dispreț şi, mai rău, de compătimire, atunci am vrut să mor.

Compătimirea... de fiecare dată era ca şi cum m-ar fi sugrumat, ca şi cum m-ar fi castrat din nou. Uneori îmi făcea plăcere să-i fac pe alții nefericiți pentru ca, la rândul meu, să-mi fie milă de ei, să mă răzbun pentru jignirile aduse. Îi detestam pe cei fericiți, cei siguri pe sine şi pe viața lor... de aceea îi uram şi pe băieți. Singurii oameni pe care îi simpatizam erau cei în pragul morții şi care ştiau aceasta... Te-am iubit pentru că erai nefericit? Desigur, nu puteam să iubesc un tânăr înfloritor... Tu ai fost castrat încă din copilărie şi n-ai cunoscut niciodată ce este acea lume a dorințelor, a plăcerilor. Pentru că m-ai rugat insistent, a trebuit să-ți explic şi, pe măsură ce-ți povesteam, chipul tău se întuneca pentru că începeai să înțelegi că ai pierdut un bun despre care nu ştiai nimic. Mă ascultai plin de invidie şi tristețe ca un orb din naştere care-l invidiază pe cel care a

orbit în urma unui accident şi care, după o anumită perioadă de acomodare cu noua situație, îşi poate cel puțin imagina o lume mult mai frumoasă decât cea pe care a cunoscut-o.

Ți-am povestit în culorile cele mai seducătoare despre trezirea dorinței şi forța sa, despre zâmbetul cărnii care presimte înflorirea ei, sângele care ți se urcă la cap şi-ți îmbujorează obrajii, care oferă strălucire ochilor, umezeşte buzele şi-ți înfioară carnea. Ți-am vorbit despre certitudinea de a fi însăşi viața, în acelaşi timp, creator şi creație, ba chiar Dumnezeu însuşi pentru o clipă. Dumnezeu? Credeai că exagerez. Se poate, pentru că toate acestea eu nu le-am trăit, ci doar le-am întrezărit în jocurile mele de adolescent. Poate de aceea am şi suferit atât de mult... Dacă aş fi avut posibilitatea să trăiesc ca un bărbat normal, aş fi ajuns să banalizez totul aşa cum se şi întâmplă în mod obişnuit.

Ceilalți nu ştiu nimic, eu, în schimb, sunt atotştiutor, pentru că mi-a fost interzisă plăcerea. Interiorul meu însă o cunoaşte la fel cum cunoşti femeia pe care o doreşti, o cunoşti mai bine decât pe cea pe care o posezi.

Cel care susține că dorința te orbeşte nu ştie nimic, el vorbeşte despre un instinct trecător, şi nu despre o dorință profundă, totală, mai puternică decât orice sentiment de posesiune.

Crezi cu siguranță că spun toate acestea pentru a mă consola că nu pot poseda, dar trebuie să ştii că nu mai doresc aşa ceva. Eu am posedat! Am posedat cea mai nobilă femeie, o regină! Am posedat-o într-o măsură mai mare decât oricare altul. I-am intuit fiecare emoție, sentimentele ei erau ale mele, eram într-un acord perfect, ca şi cum aş fi fost o părticică din ea, şi nu un individ de sine-stătător... ca şi cum aş fi locuit în corpul ei.

Moartea ei m-a frânt în bucăți, dar nu-ți face griji, acum trebuie să o protejez pe micuța mea prințesă.

Dacă ai şti cât de frumoasă s-a făcut Selma mea... Câteodată am impresia că o recunosc în ea pe sultană, în

vremurile ei de strălucire, deşi în realitate se deosebesc mult una de cealaltă. Selma este fragilă şi, astfel, dependentă de bătrânul ei Zeynel, de singurul om prin care este legată de trecut, şi ştie că-i voi fi credincios până la moarte.

Dragul meu Mahmud, te rog foarte mult să nu-mi mai scrii, şi în cazul în care primeşti această scrisoare să nu cumva să-mi trimiți o fotografie de-a ta. Vreau să te păstrez în memorie tânăr, aşa cum te-am cunoscut... Este o dovadă de egoism, dar, în felul meu, încă te mai iubesc.

Al tău, Zeynel”

Capitolul II

În salonul casei de modă „Nina Ricci", doamnele aşteaptă nerăbdătoare deschiderea colecției de primăvară.

— A sosit maharanée[59]!

Toți ochii se îndreaptă spre intrare. Îşi face apariția o femeie tânără, într-un sari turcoaz, însoțită de un bărbat în vârstă, îmbrăcat într-o tunică neagră.

O maharanée? Toți se aşteptau la o frumusețe întunecată, cum erau domnitoarele din Jodhpur sau Kapurthala, dar această maharanée, dacă n-ar avea ochi oblici şi pometi proeminenți, ar putea fi confundată cu o franțuzoaică. Poate este rusoaică?

— Nici vorbă, draga mea, îi şopteşte o distinsă doamnă vecinei ei. Imaginați-vă, este turcoaică! Am întâlnit-o la ultimul dineu oferit de Noaille. Soțul ei este maharajahul din Badalpur, un stat din nordul Indiei.

— E puțin cam bătrân pentru ea.

— Nu înțelegeți! Acela... deci, însoțitorul nu este soțul ei... doamna vorbeşte mai în şoaptă şi vecinele o ascultă curioase.

— Acela este... este eunucul ei!

— Ce barbarie!

Doamnele se cutremură îngrozite.

— Şi cât e de drăguță, iar el nu pare deloc nefericit! Probabil nu-şi dă seama de înjosire, orientalii ăştia sunt obişnuiți. Dar să apari în public la noi cu un eunuc. Nu e deloc timidă fata!

În spatele dezaprobărilor se ascundeau invidia şi admirația, pentru că nu vedeai în fiecare zi o arătare atât de neobişnuită, nici chiar aici, la Paris, unde poți vedea, într-adevăr, multe...

Selma se aşază liniştită şi nu pare să observe privirile

[59] Francezii îi numeau pe domnitorii indieni maharajahi şi pe soțiile lor maharanée, chiar dacă ei sau ele erau rajahi, rani sau chiar nababi.

curioase. În realitate se amuză teribil. De o lună de când se afla la Paris, se obişnuise cu toate aceste priviri curioase şi trebuie să recunoască că-i face multă plăcere să fie remarcată. Are senzația că se află din nou la Beirut, numai că, spre deosebire de Paris, acolo totul era mult mai provincial. Aici, posibilitățile de petrecere a timpului sunt mult mai variate şi ea nu ştie cu care să înceapă. Vrea să guste din toate, să cunoască totul. Şi dacă oamenilor le face plăcere să o vadă în sari şi însoțită de eunucul ei, asta îi priveşte. Nu mai este o fetiță timidă care vrea să fie iubită cu orice preț, acum este o femeie, o femeie bogată! Iar după doi ani de existență aproape monahală în India e însetată de viață!

Locuieşte într-o „suită" în Plâce de l'Athénée, ceea ce reprezintă, desigur, un fel de carte de vizită dar insuficientă pentru cineva care şi-a propus să cucerească societatea pariziană. Începe prezentarea modelelor: „Ora albastră", „Zefir", „Trandafirul nisipului"... Selma admiră manechinele care se mişcă ca nişte feline şi se gândeşte la Marie-Laure, fosta ei duşmancă de la mănăstirea surorilor din Besançon. Datorită ei are azi acces aici.

În Liban nu fuseseră în relații prea bune. Francezii erau încă stăpâni şi multe lucruri le despărțeau.

Marie-Laure a părăsit prima Beirutul. După o scurtă şedere în Argentina, s-a întors în Franța şi s-a măritat cu contele de Sierres. Dar n-a uitat-o pe „micuța turcoaică" căreia îi trimitea câte o carte poştală de Anul Nou din Paris.

Prin urmare, era foarte firesc ca Selma, ajunsă la Paris, să o caute. Nu s-au văzut de zece ani, iar acum sunt ca două prietene vechi, ceea ce, de fapt, nu fuseseră înainte.

Marie-Laure, pariziană din naştere, i-a arătat Selmei „oraşul ei" şi i-a dezvăluit micile secrete necesare unei acceptări în înalta societate. Aflase astfel că bogăția şi renumele nu erau suficiente, ci trebuia să ştii în care seară şi la ce masă să te aşezi la Maxim's pentru a te afla în

compania unor prieteni ca Rothschild şi Windsdor. La Snack-ul Weber, îl poți întâlni pe romanticul solitar Charles Boyer. Trebuie să participi, în orice caz, la cursele de cai din Chantilly şi să porți pălăriile excentrice ale Rosei Valois sau Suzy Reboux. Cumpărăturile să le faci numai în două locuri: Rue de la Paix şi Place Vendôme. În cazul în care eşti invitat la un dineu, să nu feliciți gazda pentru felul în care a organizat dineul pentru că e de la sine înțeles că nu poate fi decât desăvârşit, în schimb trebuie să-i trimiți în ziua următoare trei duzini de trandafiri de la Lachaume. Sunt o mie de convenții nescrise pe care trebuie să le respecți pentru a nu leza eticheta şi a nu fi considerată o provincială sau, mai rău, o parvenită. Nu sunt puțini aceia care ar da jumătate din avere ca să găsească pe cineva care să-i inițieze, la fel cum Marie-Laure a inițiat-o pe Selma, în legile nescrise ale *high-society* pariziene. Dar acest efort trebuia să şi merite, iar Marie-Laure ştia că Selma va fi o elevă excelentă. Se născuse cu anumite calități specifice celui cu sânge nobil, care nu pot fi dobândite prin educație.

Astfel, Marie-Laure a introdus-o pe maharanée, „perla din Orient", în societate. Nu mai putea fi vorba de o prințesă otomană — cine îşi mai amintea de strălucirea acelui imperiu? În schimb, India, cu misterioasele ei bogății şi domnitorii ei extravaganți, predispune la visare, îți stimulează fantezia.

Prezentarea modelelor continuă: „Vulpe sălbatică", „Visul lunii", grațioasele manechine par să danseze. Cât de frumoase sunt în fustele plisate şi cu jupele din dantelă! Selma îşi notează câteva modele în carnețel, căci nu ştie ce să aleagă mai întâi... Dar dacă le-ar cumpăra pe toate? Ar fi o nebunie, dar are chef să o facă! În ultimele luni petrecute în India a fost la un pas de sinucidere şi acum vrea să uite şi să se lase furată de primăvara pariziană, în care toți se gândesc cum să se distreze mai bine, în ciuda veştilor alarmante provenite din est.

Albania a fost invadată de trupele italiene, iar regele Zogu şi regina Géraldine s-au refugiat în Grecia. Pesimiştii anunță că războiul va cuprinde întreaga Europă, dar nimeni nu le acordă atenție. Desigur, dacă preşedintele Daladier n-ar fi fost atât de prevăzător să încheie un pact cu Hitler, la München, atunci ar fi avut de ce să se teamă... dar din fericire totul este rezolvat şi lumea se poate dedica spectacolului oferit de Haute Couture, spectacol prin care Parisul a devenit cea mai strălucitoare metropolă a lumii.

— Deci, Înălțimea voastră, ce părere aveți despre colecția noastră? Mademoiselle Armande, vânzătoarea principală, se apropie de ilustra ei clientă.

— Madame Nina Ricci este o creatoare care nu face din femei nişte caricaturi numai de dragul originalității. Modelele ei sunt cu totul deosebite, sunt chiar foarte feminine.

Vânzătoarea nu mai conteneşte cu aprecierile.

Selma nu o mai ascultă, ci urmăreşte cu privirea mireasa care tocmai apăruse. E fascinată de albul strălucitor al voalului şi dantelăriei şi se gândeşte cu tristețe la soarta tinerelor fete în gharara roşie, cu fața acoperită, care-l aşteaptă pe acel necunoscut ce le va deveni stăpân.

În această după-amiază, Selma o însoțeşte pe Marie-Laure la Madame Cadolle, cea mai bună croitoreasă de corsete din Paris. Ea a lansat pentru prima oară „corbeille Récamier", primul sutien întărit. Deşi gravidă în luna a treia, Selma e zveltă şi nu e încă nevoită să recurgă la asemenea măsuri. O însoțeşte pe prietena ei din curiozitate, dar şi pentru că, într-un viitor apropiat, are de gând să vină aici singură.

Nu ştia nimeni că este însărcinată, nici Marie-Laure. Se simțea atât de bine încât aproape că uitase şi ea. India şi Amir i se păreau foarte îndepărtați. Câteodată are impresia că cei doi ani au fost pur şi simplu un vis şi că are din nou douăzeci de ani.

După ce au târguit, cele două prietene se opresc la Ritz, unde este foarte aglomerat, dar Antoine, oberchelnerul,

găseşte întotdeauna o masă pentru clienții permanenți ai localului. În timp ce-şi mănâncă tortul, Marie-Laure se gândeşte la sariul pe care Selma îl va purta diseară.

— Toate doamnele vor fi ultraelegante, remarcă ea. Lady Fellows este o femeie şi o gazdă plină de rafinament.

— Aş dori să inaugurez una dintre rochiile lui Lanvin, spune Selma. Ideea pliurilor este excelentă…

— O rochie, draga mea? o întrerupe Marie-Laure. Nu sunteți în toate mințile! Lanvin puteți purta la Lucknow, dar aici trebuie să vă îmbrăcați ca o maharanée. Vă imaginați în ce situație mă puneți? O maharanée roşcată în rochie de seară?… Lady Fellows va spune că mi-am bătut joc de ea!

— Am sperat că măcar la Paris voi putea fi ca toți ceilalți, spune dezamăgită Selma.

— Dar nu înțelegeți că toate femeile vă invidiază tocmai pentru că sunteți diferită? Ele ar da orice numai să nu fie la fel ca ceilalți! Selma, sunteți numai de o lună la Paris şi toată lumea vorbeşte de dumneavoastră. Credeți că o europeancă, oricât de frumoasă ar fi, ar putea atinge o asemenea celebritate? Societatea pariziană este neîndurătoare. Sunt acceptați numai cei născuți aici sau cei care sunt amuzanți sau interesanți, ca dumneavoastră!

Marie-Laure se ridică şi o sărută pe frunte.

— Trebuie să plec la coafor. Ne vedem diseară. Să nu cumva să-l lăsați pe eunuc acasă, chiar dacă nu vă va conduce decât până la uşa salonului, lumea trebuie să-l vadă.

Selma nu-i răspunde şi se aşază la loc pe scaun.

„Săracul Zeynel! Dacă ar şti ce rol i se atribuie… dar, din fericire, înțelege prea puțin franțuzeşte… Parizienii ăştia sunt incredibili!” Nici nu şi-a imaginat vreodată că un eunuc le poate aprinde într-o asemenea măsură fantezia. Acest fapt o enervează şi o ruşinează în aceeaşi măsură, dar ce poate face? Zeynel, la cei şaizeci de ani ai săi, este o apariție impunătoare. La începutul şederii lor la Paris l-a prezentat

drept secretarul ei, şi toţi au zâmbit cu subînţeles. Pentru a salva „reputaţia” protejatei sale, Marie-Laure s-a grăbit să dezvăluie adevărul.

Marie-Laure… Încetul cu încetul, Selma începuse să se cam sature de această tutelă, în fond nu părăsise India şi atmosfera apăsătoare din palat pentru a se supune convenţiilor şi capriciilor societăţii pariziene. În seara aceasta îl va lăsa pe Zeynel acasă, indiferent de ceea ce vor spune prietena ei şi lady Fellows.

— Ce bădăran!

Selma îi întoarce ostentativ spatele bărbatului care stă vizavi de ea şi o fixează cu privirea. Se adresează plină de interes vecinului din dreapta, tânărul marchiz de Bélard, întrebându-l despre ultima cursă de cai din Langchamp, unde calul lui pur-sânge, Raccam, a fost cât pe ce să obţină victoria. La stânga ei, prinţul de Faucigny-Lucinge, cavaler al Ordinului de Malta, povesteşte despre luptele strămoşilor săi cu necredincioşii. Nici măcar o clipă nu-şi imaginează că încântătoarea maharanée de lângă el poate fi o prinţesă a acelui Imperiu otoman împotriva căruia strămoşii lui au luptat cu o asemenea înverşunare, dar dacă ar afla nu şi-ar ierta niciodată această stângăcie. E un adevărat gentleman.

Spre deosebire de el, bărbatul care o fixează încă de la începutul dineului, şi care n-a scos până acum niciun cuvânt, nu este un gentleman. Pare un intrus în mijlocul acestui public ales. Aflase că e american, probabil un cowboy fără căpătâi. Singurul lucru care contrazice convingerile ei sunt mâinile lungi şi înguste, mâini de aristocrat, şi ochii lui, ochii unui bărbat obişnuit să dea ordine.

— Un milion. E sigur, picioarele ei sunt asigurate cu un milion!

— Şi sânii ei?

— Pentru zece franci.

Doamnele zâmbesc răutăcioase. Mistinguette, căci despre

ea e vorba, îşi sărbătoreşte triumful de la Moulin Rouge. Nu că ar avea cineva ceva împotriva starului, dar bârfa este totuşi un lucru agreat, iar o glumă bună la adresa celui mai bun prieten nu supără pe nimeni.

Selma stă retrasă. Nu se poate obişnui cu tonul degajat al celor prezenți, cu glumele fără perdea şi, mai ales, cu uşurința cu care doamnele acceptă şi se implică în aceste discuții. Selma se concentrează asupra farfuriei din fața sa şi simte din nou privirea ochilor gri asupra ei.

Orchestra şi-a ocupat locul pe podiumul improvizat. Lady Fellows a anunțat o „serată intimă". Într-adevăr, sunt prezente doar vreo sută de persoane, care se cunosc între ele. Se intonează un „Chamberlain" — după numele primului-ministru — o creație a orchestrei Ray Ventura. Se dansează cu o umbrelă, acel „chamberlain" pe care îl agăți de brațul celui căruia vrei să-i furi partenera. Oricum, noutatea serii o constituie „Lambethwalk", tocmai sosit din America. În această primăvară, a anului 1939, el se dansează în stil german, imitând pasul de paradă şi scandând din când în când: „Un popor, un Reich, un conducător!"

Selma şi cavalerul ei se amuză teribil. Obosiți, se aşază în fotoliile din jurul mesei cu orhidee.

— Îmi faceți plăcerea, doamnă?

Plăcerea?... Selma nici nu-şi ridică privirea. Ştie cine este obraznicul care i se adresează. Are chef să-l refuze, dar, din considerație pentru gazdă, nu doreşte să atragă atenția, şi în afară de asta este curioasă să afle mai multe despre acest bărbat.

E mai înalt decât şi-a închipuit. Se simte caraghios de mică şi de vulnerabilă lângă el, ceea ce o nelinişteşte. Cel puțin dacă nu ar strânge-o aşa de tare în brațe, nu se cade! Încearcă să păstreze o anumită distanță, dar inutil! El dansează fără să scoată o vorbă. Selma îi simte căldura trupului şi observă că o priveşte neîncetat.

„Ce tâmpenie, gândeşte ea, la fel de bine ar putea să se culce cu mine în public”.

Cu o smucitură, Selma îşi desprinde faţa de pe umărul lui. Trebuie să-i vorbească, să facă ceva, să se elibereze din strânsoarea lui.

— Sunteţi de mult timp în Franţa?

Ochii gri o privesc batjocoritori.

— De ce întrebaţi, scumpă doamnă? Doriţi să rămân?

Selma încearcă din răsputeri să se desprindă, dar el o strânge şi mai tare în braţe şi are senzaţia că se sufocă. E foarte furioasă. Cu toată puterea, îi înfige tocul în picior. El îi dă drumul atât de brusc, încât Selma se dezechilibrează.

Acum se privesc în ochi. Selma se uită temătoare: ce o să facă? El se mulţumeşte cu un zâmbet sarcastic.

— Ce temperament!

Cu expresia uluită a cercetătorului aflat în faţa unei probleme pe care vrea s-o soluţioneze neapărat, o întreabă apoi:

— Doamnă, vă rog să permiteţi unui simplu muritor să vă adreseze o întrebare care-l preocupă de câteva ore. V-am observat pe tot parcursul cinei. Vreau să ştiu dacă, într-adevăr, vă face plăcere să jucaţi rolul de prinţesă?

Selma este tentată să-i răspundă cu aceeaşi monedă.

— Dar eu sunt... şi se opreşte, avertizată de expresia batjocoritoare de pe faţa bărbatului. Îmbujorată, se bâlbâie:

— Monsieur, sunteţi un, un... nu găseşte cuvântul potrivit.

Ce caraghios! E de-a dreptul caraghioasa! Plină de aroganţă, Selma fi întoarce spatele şi pleacă.

Toată seara dansează şi se străduieşte să fie cea mai seducătoare. Din colţul ochilor urmăreşte silueta înaltă a străinului care pare să nu-i acorde atenţie, dar ea este convinsă că o ţine în permanenţă sub observaţie. O va invita la dans şi atunci îl va umili. Dar el nu se mai apropie de ea şi dispare la braţul unei brunete, fără a o băga în seamă.

— Cine este cowboyul ăsta? o întreabă a doua zi pe Marie-

Laure, afişând o mină indiferentă.

Tolănite pe canapea, discută deja de o oră despre petrecere. Trec în revistă toate amănuntele: rochia uneia, pantofii alteia, atitudinea afectată a altora... prietena ei are un har deosebit în a descoperi defectele oamenilor şi a glumi pe seama lor. Nimic nu-i scapă. De aceea, Selma se fereşte să îndrepte de la bun-început conversația spre american, deşi arde de nerăbdare.

— A, cowboy-ul? A, deci doctorul Kerman, care vă ținea atât de strâns în brațe? Era comic, mai ales că păreați revoltată! Nu cred că a fost neplăcut, în fond e un bărbat frumos,

Selma respiră uşurată. Prietena ei nu observase nimic.

— Kerman a fost unul dintre cei mai solicitați chirurgi din New York, continuă Marie-Laure, iar acum participă la un congres internațional. Dar au trecut deja doi ani de când a renunțat la statutul său de mare personalitate în chirurgie, acum se ocupă de soarta indienilor din cele mai ascunse colțuri ale Mexicului. Soția sa nu este deloc încântată de noua lui activitate. Ea este fiica unui mare întreprinzător şi s-a măritat cu el neavând acceptul părinților, care s-au opus acestei căsătorii. Se pare că el provine dintr-o familie modestă. Tatăl este necunoscut, iar mama o fostă servitoare într-un orăşel din Vest.

— Bine, atunci cum de a fost invitat de lady Fellows, care ține atât de mult la originea nobiliară a prietenilor ei? se miră Selma.

— L-a întâlnit la New York şi acolo este considerat o personalitate. S-a gândit că prezența sa va stârni interes şi nu s-a înşelat deloc. Doamnele au roit ca muştele în jurul lui. Lumea se schimbă draga mea. În condițiile actuale trebuie să profităm de toate plăcerile şi distracțiile, pentru că nu se ştie cât timp vom mai avea parte de ele. Unii susțin că tulburările sindicaliste vor duce la o revoluție, chiar la izbucnirea unui război. Desigur, se exagerează, dar nu iese

foc fără fum! Toți vor să profite de orice clipă, iar în aceste condiții se mai fac şi compromisuri! În ceea ce mă priveşte, consider că este foarte înțelept aşa: trebuie să trăieşti mereu ca şi cum va urma o catastrofă!

Această combinație între pasiune şi cinism a fascinat-o întotdeauna pe Selma. Poate, în alte vremuri, Marie-Laure ar fi fost o aventurieră, şi nu o doamnă de lume. Dar acum, stă întinsă pe divan şi ridică paharul cu oranjadă.

— Să ciocnim pentru război. Numai el ne poate scăpa de plictiseală.

Capitolul III

Zeynel îi oferă cinci franci pajului care adusese scrisoarea cu blazonul statului Badalpur. În sfârşit, o scrisoare din partea rajahului. De trei săptămâni nu mai primiseră niciun fel de veste şi începuseră să se neliniştească. Înălțimea sa a promis că va veni la începutul lunii iunie. Probabil, în această scrisoare va anunța data precisă a sosirii.

Zeynel îl aşteaptă cu nerăbdare, pentru că Amir este singurul care mai are o influență asupra Selmei. În situația ei trebuie să ducă o viață liniştită, dar ea nu lipseşte de la nicio petrecere. La început, Zeynel a fost fericit, deoarece Selma îşi recăpătase buna-dispoziție. Ştia din nou să râdă. Dar ea nu cunoaşte limite, dansează toată noaptea şi se întoarce acasă în zori. Dacă îi atrage atenția, Selma îi răspunde: „Iubitul meu, Zeynel, tu nu te pricepi! Pentru sănătatea bebeluşului este important ca eu să fiu fericită!" Şi pentru a-l convinge, îl sărută pe obraz şi atunci el uită toate argumentele pe care le-a formulat în timpul orelor de aşteptare. De-abia după ce rămâne singur se supără pentru că l-a învârtit din nou în jurul degetului mic! Aşa a fost de când o ştie — de mic copil, la Istanbul, obținea întotdeauna ceea ce voia.

Ea strigă: „Intră!", dar Zeynel se opreşte în prag.

În fața ferestrei deschise, îmbrăcată într-o tunică în dungi şi pantaloni largi, Selma mişcă din mâini şi din picioare.

— Închide uşa, Zeynel! Doar vezi că fac gimnastică.

— A iar o modă din America, mormăie Zeynel, pentru sine. Nici mama dumneavoastră, sultana, şi nici surorile ei n-au făcut aşa ceva şi — slavă lui Allah — au fost atât de frumoase! Chiar doriți să arătați ca un bărbat?

Selma râde şi-i ia scrisoarea din mână. Zeynel se opreşte în mijlocul camerei în speranța că Selma îl va ruga să rămână, dar ea se încruntă, la fel cum făcea sultana. Zeynel

se retrage.

Selma deschide plicul.

2 mai 1939

„Iubita mea,

Din păcate încep cu o veste proastă. Nu voi putea veni la Paris, aşa cum intenționam. Ați citit, probabil, ziarele şi ați aflat că în India situația este foarte alarmantă pentru că britanicii au anunțat mobilizarea fără să se consulte cu guvernul local. Se poartă discuții aprinse în toate cercurile dacă să sprijinim Anglia sau, dimpotrivă, să profităm de ocazie şi să ne dobândim independența, după care jinduim de atâția ani. Părerea Congresului este împărțită, în schimb Liga musulmană militează pentru sprijinirea democrației în lupta împotriva pericolului nazist. În ceea ce ne priveşte pe noi, domnitorii, viceregele, lordul Lilingtow, ne-a cerut să mobilizăm un anumit contingent de bărbați care să poată fi trimişi oricând pe front. Este o situație dificilă şi eu nu am luat încă nicio hotărâre. Dar în statul Badalpur există deja vreo trei mii de voluntari. Este uluitor cât de grăbiți sunt țăranii noştri să moară, fie pentru prestigiul uniformei, fie pentru solda care, pentru nişte sărăntoci, reprezintă o adevărată avere.

Dar să revenim la dumneavoastră, iubita mea. Sunt neliniştit pentru că se vorbeşte că Hitler vrea să revină „asupra granițelor stabilite în mod nedrept de către Tratatul de la Versailles". În acest caz, Franța se va afla în prima linie de bătaie. Vă recomand călduros să vă îndreptați spre Elveția. Lausanne este un oraş minunat, acolo veți găsi linişte şi pace. În ultima dumneavoastră scrisoare m-ați rugat să vă trimit bani. Recunosc că nu înțeleg cum ați reuşit să cheltuiți într-o lună suma care mie mi-ar fi fost necesară pentru întreținerea palatului Lucknow şi a celor două sute de locuitori ai lui timp de un an. Vă voi trimite suma cerută, dar vă rog să fiți mai chibzuită. Din păcate nu sunt nizamul din Hyderabad care, aşa cum spune prietenul meu Khan-aga, îşi

poate acoperi piscina cu pietre prețioase... Dacă strămoşii mei ar fi pactizat cu englezii, aşa cum au făcut ai lui, n-am fi pierdut două treimi din statul nostru, iar dumneavoastră ați fi putut să goliți toate casele de modă pariziene! Dar eu sunt mândru că au luptat şi consider că şi dumneavoastră ar trebui să fiți la fel...”

Selma îşi întrerupe lectura. Din nou morală! Ce plicticoşi sunt aceşti oameni ai datoriei! În fond, ştie că nu gândeşte aşa. Noțiuni cum sunt curajul şi onoarea îi sunt mult prea valoroase pentru a nu înțelege mândria soțului ei. Fac parte dintre acele calități pe care ea i le prețuieşte. În schimb, nici nu se pune problema ca ea să se îngroape în Elveția.

În orice caz, nu există un pericol adevărat. Specialiştii sunt de părere că Germania este mult prea slăbită de criza economică pentru a fi în situația de a se măsura cu armata franceză. Dacă vor îndrăzni, soarta lor va fi pecetluită în mai puțin de douăzeci şi patru de ore.

„Îmi povestiți puțin despre activitățile dumneavoastră, cu excepția vizionării unor filme şi a întâlnirilor cu Marie-Laure. Vă rog să nu vă surmenați. Medicii sunt de părere că o femeie în situația dumneavoastră trebuie să-şi petreacă jumătate din zi în pat. Begum Nimet vă sfătuieşte să nu consumați pepeni galbeni, deoarece dăunează plămânilor copilului. Cred că vă simțiți foarte singură, iubita mea... Sper să nu vă plictisiți prea tare. Fără dumneavoastră, palatul e gol, toți vă duc dorul.

Vă sărut mâinile.

Al dumneavoastră, Amir.”

Selma lasă scrisoarea deoparte.

Săracul Amir, nu îndrăzneşte să-şi mărturisească că-i lipsesc şi că este îngrijorat din pricina mea. Ar fi şi mai îngrijorat dacă ar şti cum mă distrez eu aici... În fond nu fac nimic rău. Îi țin la distanță pe toți bărbații care mă curtează pentru că sunt, oricum, nişte... cum s-a exprimat americanul? A, da „neghiobi”!

De la balul lady-ei Fellows nu-l mai văzuse pe acest „cowboy”. Sigur, s-a întors în patria sa. Cu atât mai bine! Se purtase atât de prosteşte în acea seară încât nu avea chef să-l reîntâlnească…

A căzut cortina la Théâtre de La Madeleine. Publicul aplaudă furtunos. În această seară, spuma societății pariziene s-a adunat pentru a asista la premiera piesei „Câteva palme”, a lui Sacha Guitry.

În sală se aprind lustrele de cristal. Bărbații îşi îndreaptă pentru ultima oară lornioanele spre lojile în care pot fi văzute cele mai frumoase doamne din Paris.

— Sacha a reuşit să creeze o capodoperă! îi şopteşte vecinului său, un tânăr temperamental.

— Da, într-adevăr, este o piesă amuzantă.

— Dar eu nu vorbesc despre piesă. Priviți într-acolo! A reuşit să le adune pe toate soțiile lui de până acum: Yvonne Printemps, însoțită de actualul ei soț, Pierre Fresnay, şi frumoasa Jacqueline de Lubac, de care a divorțat pentru a se însura cu Geneviève de Séréville. Ştiți cum a înştiințat-o că o va părăsi? S-a întâmplat în timpul actului trei al unei piese în care jucau împreună. „Madame, i-a spus el, doresc să vă fac un cadou foarte prețios. Vă dăruiesc… libertatea.”

— Câtă fantezie! Presupun că este idolatrizat de femei?

— Sunt nebune după el. În schimb, pe bărbați îi irită îngrozitor. Am un prieten care mi-a spus că dacă Sacha a ieşit pe balcon să respire aer curat şi se întâmplă să treacă vreun câine pe dedesubt, îşi revizuieşte imediat poziția!

Doamnele din lojă se ridică. Pot fu recunoscute Begum, fosta Miss France, şi actuala soție a lui Khan-aga, conducătorul religios al ismaeliților, Marcelle Margot Noblemaire, frumoasa soție a directorului de la Wagon-Lits, şi micuța maharanée cu ochi verzi, maharanée, de unde? A, nu este atât de important! Arată nemaipomenit în sariul negru de dantelă care-i pune în evidență tenul alb-liliachiu.

— Este total inabordabilă. Un model de moralitate, îi şopteşte tânărul amicului său.

— Chiar şi glumele cele mai nevinovate o fac să roşească. Fermecător, nu-i aşa? În seara aceasta cinează la Maxim's, împreună cu prinţul şi prinţesa de Broglie. De aceea am rezervat şi eu o masă. De Broglie sunt nişte prieteni vechi de-ai mei şi Albert, oberchelnerul, m-a asigurat că vom sta la mese alăturate. Trebuie neapărat să o cunosc. Aveţi chef să mă însoţiţi?

— Eu am făcut deja cunoştinţă cu doamna şi mi-e teamă că nu mă apreciază foarte mult…

— Cu atât mai bine. Mă voi afla în avantaj!

Cei doi pleacă râzând.

Selma nu-şi aminteşte decât vag de întâmplările serii, ştie doar că, în momentul în care l-a văzut intrând pe uşă, a apucat-o un fel de ameţeală. Se simţea fericită. „Acum mă voi revanşa", a fost primul ei gând, şi i-a zâmbit maliţios. El a luat-o drept încurajare şi s-a apropiat de ea.

Şi apoi… fără să ştie cum, s-a trezit în braţele lui şi au dansat mult împreună. A îmbrăţişat-o cu tandreţe, iar ochii lui erau pătrunşi de dragoste. Selma a sesizat că ceilalţi îi privesc şi şuşotesc între ei, dar îi era indiferent. A fost cât pe ce să o sărute acolo, pe ringul de dans, şi ea nici n-ar fi încercat să se apere. Voinţa şi principiile dispăruseră, un singur lucru era important: căldura privirii şi braţele lui în care simţea că se topeşte.

Brusc, s-a făcut foarte târziu, iar el i-a propus să o conducă la hotel. În ciuda faptului că prinţesa de Broglie, care o invitase, de fapt, la masă, i-a aruncat o privire plină de reproş, Selma a acceptat, reuşind să-şi distrugă dintr-o lovitură renumele pe care îl dobândise, prin săptămâni de comportare ireproşabilă. Se bârfeşte? Şi ce dacă?

De la Rue Royale până la Avenue de Montaigne, Parisul străluceşte în faţa ochilor ei. Place de la Concorde e pustie. Maşina rulează încet prin Champs-Elysées. El tace. Selma îi

admiră profilul puternic, străbătut de lumini şi umbre şi-şi imaginează că au pornit într-o lungă călătorie. În faţa hotelului Plâce de l'Athénée opreşte maşina, se întoarce spre ea şi îi ia faţa în mâini. O priveşte timp îndelungat, apoi o sărută fugar pe frunte.

— Până mâine, a şoptit el şi a dispărut.

H... două braţe ce îmbrăţişează cerul, două picioare puternic ancorate în pământ, un echilibru liniştitor, o simetrie perfectă, linii clare şi precise, simplitate şi putere... H de la Harvey. Selma ţine în mână cartea de vizită pe care camerista i-o înmânase, împreună cu un superb buchet de flori. „Harvey Kerman".

Harvey... repetă în tăcere acest nume total necunoscut şi, în acelaşi timp, foarte apropiat. Sună telefonul şi Selma ridică receptorul.

— Vă deranjez? spune o voce. Marie-Laure, care e curioasă.

— În niciun caz. De-abia m-am trezit.

— Deci? Vocea tremură de emoţie.

— Poftiţi?

— Ah, nu faceţi pe nevinovata! Frumosul dumneavoastră este atât de grozav pe cât pare?

— ... Dar... Ce vă imaginaţi? Ne-am despărţit în faţa hotelului!

Un râs la celălalt capăt al firului. Marie-Laure nu crede niciun cuvânt şi nu-i permite să aibă secrete faţă de ea. În fond, datorită ei l-a cunoscut pe american.

— Dacă doriţi să păstraţi secretul pentru dumneavoastră, foarte bine, spune ea iritată. Dar atunci trebuie să fiţi mai discretă! Lumea bârfeşte, iar eu am primit deja patru telefoane referitoare la întâmplarea de aseară.

— Oamenii n-au altă preocupare mai bună?

— La Paris îţi poţi permite multe atâta timp cât şti să păstrezi convenienţele... Deci, vă rog să mă sunaţi de îndată

ce marea iubire se va întoarce în America, la soția lui. Cred că asta se va întâmpla peste o săptămână. Vă anunț că nu mă pricep să şterg lacrimi.

A închis. Bucuria Selmei s-a spulberat. Nu o nelinişteşte indispoziția Marie-Laurei, dar trebuie să recunoască că, într-o oarecare măsură, prietena ei are dreptate. Era pe cale de a se îndrăgosti de un bărbat însurat, care va dispărea pe cealaltă parte a globului şi pe care nu-l va revedea niciodată.

Cu gesturi mecanice îşi aprinde o țigară. Descoperă uimită că-i tremură mâna. De ce atâta agitație pentru un bărbat pe care l-a cunoscut întâmplător? Pentru că e altfel decât ceilalți care o curtează, prudent, pas cu pas, cum s-ar spune?

El a venit însă în galop, şi ea nu s-a dezmeticit încă. Era ca şi cum trupul ei a simțit în el stăpânul... i-a atribuit în visele ei o mulțime de calități, desigur, numai pentru a-şi justifica atracția pe care o simte față de el. Acum şi-a revenit mulțumită Marie-Laurei. Recunoaşte că s-a înşelat. Americanul este un tip foarte seducător, dar nu e genul ei. Hotărâtă, se ridică în picioare: trebuie să pună capăt acestei aventuri!

Sună din nou telefonul. Inima Selmei se opreşte... De data aceasta este el, simte că este el! Se precipită spre telefon.

— Bună dimineața, zeița mea! Într-o oră vin să vă iau. Vom mânca de prânz într-un adevărat bistrou parizian. N-ați fost niciodată într-un asemenea loc.

— Dar eu nu pot...

— Nu sunteți încă pregătită? Bine, atunci ne vedem peste o oră şi jumătate. So long!

La Fontaine de Mars este un restaurant aflat pe Rue Saint-Dominique. Are fețe de masă în carouri roşii şi albe şi un meniu scris foarte caligrafic, fără greşeli ortografice, de către fiul proprietarului, un băiat de doisprezece ani.

Apariția Selmei în sari stârneşte atenția celor prezenți. Să-ți iei prânzul în rochie de seară, aşa ceva nu s-a mai văzut în

cartier! Un băiețel îşi întreabă mama: „De ce s-a costumat tanti aşa?”, în timp ce patronul, un tip blond-roşcat, se ocupă de oaspeții săi. Fiind un tip manierat, îi sărută zgomotos mâna Selmei. Apoi îşi conduce oaspeții spre o masă din fundul încăperii, loc destinat clienților distinşi. Clienții obişnuiți observă că Père Bolac este frecventat de oaspeți aleşi, deci nu vor protesta dacă nota de plată este puțin piperată. Selma se simte ca într-un film de Marcel Carné. Nu şi-a imaginat că francezii de astăzi seamănă atât de mult cu propria lor legendă. Domni corpolenți, cu şervetul legat la gât, savurează mâncarea cu ochi sclipitori şi buze umede de poftă. Copiii lor, puțin cam rotofei, sunt îmbrăcați în ținuta lor de duminică. Apoi perechile de îndrăgostiți care, după fiecare îmbucătură, îşi cad de gât unul altuia şi patronul care se uită indignat cum se răcesc gustările patroanei şi anunță râzând: „Când se mănâncă, apoi se mănâncă!”

Selma doreşte să se implice în discuții, dar constată că ar deranja numai. Data viitoare se va îmbrăca într-o rochie.

Data viitoare… O dată viitoare nu va mai exista. Trebuie să-i explice lui Harvey acest lucru. Până acum n-a avut ocazia. El vorbeşte întruna, glumeşte şi este foarte bine-dispus. Trebuie să lămurească problema până nu se complică prea mult. Ezită pentru că îl vede fericit…

— Harvey, trebuie să vă vorbesc.

Se miră de vocea ei, de cuvintele precipitate, dar şi mai mult de faptul că i s-a adresat pe numele mic unui bărbat aproape necunoscut. Îşi permite oare această intimitate pentru a diminua şocul celor ce-i va comunica sau din simpla dorință de a rosti numele pe care l-a visat toată dimineața?

Harvey o priveşte atent şi-i face cu ochiul, ca şi cum i-ar spune: „Ştiu deja ce vrei tu să-mi spui, nu-ți fie teamă, totul se va rezolva!”, apoi adaugă:

— Desigur, zeița mea, dar nu vreți să comandăm mai întâi? Acest local nu arată prea grozav, dar el se numără

printre cele mai bune restaurante din Paris. Din fericire nu este încă foarte la modă şi de aceea nu este prea frecventat. Vă rog să-mi promiteți că nu vă veți aduce prietenii aici. Ei au localurile lor: Laurent, Tour d'Argent şi mult iubitul Maxim's. Le ajung.

Selma se uită pe lista de bucate, dar oricât de mult se străduieşte, nu pricepe ce sunt „confits d'oie", „poulardes truffées" sau „terrines de foi aux cèpes". Denumirile îi dansează în fața ochilor. Bâiguie „Monsieur", nu „cher Monsieur"... Nu, poate este mai bine să plece de aici fără niciun fel de explicație. O scrisoare de adio nu este oare o provocare? Despărțire? De unde i-a venit ideea asta? Cum poate să existe o despărțire dacă între ei nu există nimic?

— Nimic! se aude Selma vorbind.

— Poftiți?

Se înroşeşte şi bâiguie că s-a gândit la altceva. Pentru a o scoate din încurcătură, preia el comanda fără să o întrebe ce preferințe are.

— Şi acum, vă rog să-mi explicați ce-a însemnat acel „nimic" pe care l-ați spus cu atâta vehemență.

Selma tace. Nu poate să-i spună că nu doreşte nimic de la el pentru că în fond nu-i oferise nimic.

— Aveți dreptate, reia el discuția. Este evident că suntem nişte oameni total deosebiți. V-ați gândit probabil aşa: Ce să fac eu, prințesa Selma, cu acest yancheu?... În fond, nu sunteți dumneavoastră cea care gândeşte aşa, sunt ceilalți care gândesc în locul dumneavoastră. Nu credeți că a sosit momentul să gândiți şi singură?

— Dar cu ce drept îmi vorbiți mie astfel?

Selma încearcă să se ridice de la masă, dar Harvey o opreşte.

— Bineînțeles că sunt nedrept. Dumneavoastră ați făcut primul pas, altfel n-ar fi existat seara trecută şi nici n-am fi acum aici împreună. Dar sunteți puțin obişnuită să faceți un lucru plăcut, încât acum aveți un singur gând, să fugiți!

Sunteți liberă, Selma! Gândiți-vă doar că nu este atât de important că vreți să fugiți de mine. În ceea ce priveşte, însă, doriți să vă petreceți întreaga viață fugind de propria dumneavoastră persoană?

Selma e uluită. Acest bărbat e periculos. Nici nu se cunosc prea bine şi el scotoceşte deja în cele mai ascunse unghere ale ființei sale. În loc să se ridice şi să plece, îi răspunde cu o voce de copil încăpățânat.

— Vă înşelați. Eu nu fug de mine însămi, dimpotrivă, am încercat mult timp să înțeleg cine sunt şi ce vreau. Dar cu cât am căutat mai mult, am început să mă pierd şi, prin urmare, am renunțat şi m-am hotărât să trăiesc.

— Asta înseamnă că ați renunțat să trăiți! Selma de ce vă e teamă?

Se apleacă deasupra ei şi o priveşte cu intensitate.

De ce se lasă trasă de limbă? Vrea să fugă şi totuşi rămâne. Răspunde involuntar:

— Mi se întâmpla de foarte multe ori să nu fiu nimic şi, în acelaşi timp, totul. Nu ştiu ce mă sperie pentru că în ambele cazuri eu sunt aceea care dispare…

Ce o determină să se destăinuie acestui străin, în timp ce în prietenii ei parizieni nu are încredere? Să fie spontaneitatea şi calmul lui de vină?

— Totul şi nimic, repetă el, asta suntem cu toții! Este înspăimântător pentru micul nostru eu, sunt de acord cu dumneavoastră. O ia pe Selma după umeri: Treziți-vă din vis, Selma! Sunteți o femeie! Ştiți ce înseamnă asta? Este cel mai frumos titlu nobiliar, restul n-are importanță. V-ați întrebat de ce nu vă numesc „prințesă”, ci „zeiță”? Pentru că vreau să vă văd eliberată de acest titlu care vă îngrădeşte. Sunteți mai mult decât o prințesă, sunteți o ființă umană cu posibilități nelimitate. Toate acestea însă nu trebuie să vă strice pofta de mâncare, încheie el râzând.

Locuia într-un hotel de pe Rue Montpensier, în apropiere

de grădina Palais-Royale. După masa de prânz s-au dus la el. Au stat până seara târziu. A mângâiat-o şi a sărutat-o fără să se culce cu ea, deşi trupul ei îl dorea. Apoi au ieşit să respire puțin aerul înmiresmat al serii şi s-au oprit într-un mic bar, unde au comandat o sticlă de vin şi fistic cu care au hrănit porumbeii. A condus-o la hotelul ei înainte de a se lăsa întunericul.

Selma tremura, genunchii i se înmuiaseră şi, când el s-a aplecat să o sărute, a închis ochii ca să-şi ascundă lacrimile.

— Selma, uitați-vă la mine!

Valul de tandrețe o copleşeşte.

— Te iubesc, şopteşte ea.

El o respinse, privind-o sceptic, dar, văzând-o atât de dezorientată, îşi reveni.

— Selma trebuie să pricepi că poți să faci ce vrei, dar nu te refugia în sentimente mari. Accept totul de la tine, numai minciuna nu!

— Dar nu te-am mințit…

— Te-ai mințit pe tine însăți! Trebuie să fii cinstită față de tine. Ştiu că vrei să iubeşti, poate că mă iubeşti pe mine, dar şi în momentul în care crezi că te dăruieşti eşti atentă la efectul pe care îl exerciți. Nu este un reproş, aşa ai fost educată de mic copil, să placi altora. Spontaneitatea a fost cizelată, i s-a conferit o formă pentru ca să-ți poți juca fără probleme rolul de prințesă. Atâta timp cât nu te vei debarasa de acest lucru, nu vei reuşi să iubeşti.

O îmbrățişează şi o leagănă tandru.

— Nu este uşor, dar nu-ți fie teamă, te voi ajuta — şi râde — bineînțeles din motive personale şi spre propriul meu folos, pentru că sper că într-o zi mă vei iubi pe mine, şi nu imaginea Selmei îndrăgostite.

A doua zi s-a dus din nou în Rue Montpensier. N-a sunat pentru că n-a ştiut ce să-i spună. Ca într-un vis, a urcat scările. Cu fiecare treaptă i se părea că-i alunecă de pe umeri

câte un petic de haină veche şi, pe măsură ce urca, se simțea din ce în ce mai uşurată.

În clipa în care a vrut să sune la uşă a intrat în panică. Ce o să creadă despre o femeie care vine la el… şi i se oferă? Dar când i-a deschis uşa şi a salutat-o, surprins, cu un zâmbet plin de dragoste, a realizat brusc că acesta era adevărul ei şi că restul nu mai conta. Cu foarte multă grijă, şi oarecum înfricoşat, a început să o dezbrace, iar Selma avea impresia că e privită pentru prima oară de către un bărbat. Şi când buzele lui i-au atins sânii şi mâinile lui puternice i-au pus stăpânire pe coapse, urcând spre pântec, şi-a dat seama că până acum nu a aparținut nimănui.

Timp de o oră s-au mângâiat, şi-au făcut promisiuni, au încercat nu numai să se dezgolească, ci să se recunoască, ca şi cum s-au mai iubit într-o viață anterioară. Şi în clipa în care trupurile lor s-au contopit, n-a mai existat spațiu, n-a mai existat timp, ci numai eternitatea într-o clipă.

Selma s-a trezit dis-de-dimineață în ciripit de păsările. A rămas mult timp nemişcată, filtrând printre gene razele palide ale soarelui şi având grijă să nu izgonească brațul gol de pe pântecul ei. Era plăcut să aparțină acestui bărbat, îi era recunoscătoare pentru asta şi-i şoptea încet că îl iubeşte. O iubea cu adevărat acest bărbat pe ea, Selma? I-a spus că o vrea goală ca pe o femeie adevărată, i-a spus că poate să aibă încredere în el. I-a făcut un cadou la care nu mai spera; i-a redat fetița curioasă şi îndrăgostită de viață, fetița pentru care lumea este un izvor nesecat de experiență, copila căreia nimic nu i se pare imposibil.

De atunci au fost mereu împreună. Selma a contramandat toate invitațiile sub pretextul că întreprinde o călătorie, iar Zeynel a primit indicația ca, în cazul în care o caută cineva la telefon, să spună că nu ştie când se întoarce. Zadarnic a încercat eunucul să o prevină, să o readucă la realitate — după părerea lui americanul asta nu e bun de nimic —

Selma a curmat brusc discuția. Nu permitea nimănui să intervină în viața ei, în fericirea ei.

Zile în şir au hoinărit, mână în mână, prin oraş şi Harvey i-a arătat Selmei Parisul, pe care nu-l cunoscuse până atunci. S-au plimbat pe sub castanii de pe Île de la Jatte, care şerpuia lin între două brațe ale Senei, şi au visat la lumina lanternelor în Place de Fûrstenberg.

Într-una din zile, pe o bancă, pe malul Senei, Harvey i-a povestit despre copilăria lui într-un orăşel din statul Ohio şi despre hanul birjarilor unde a lucrat mama lui. Tatăl său a fost un artist. Când era inspirat, arunca pe pânză culori stridente, care trebuiau să şocheze ochii şi inima, cum se exprima el. „Asta este important", spunea el, „trebuie să trezeşti aceste rumegătoare, să le dai o lecție care să le producă insomnii!" Tablourile lui provocau, într-adevăr, coşmaruri şi de aceea nici nu avea cumpărători.

Admirația lui Harvey pentru tatăl său era nelimitată, de aceea se şi bătea cu băieții mai mari decât el, care spuneau că acesta este un pierde-vară. Mândria a moştenit-o de la mama lui care considera că niciunul dintre țăranii din împrejurimi, nici cei mai bogați, nu se putea compara cu soțul ei, deşi constata cu surprindere că toți o compătimeau.

Într-o dimineață, tatăl îl pregătea, ca întotdeauna, pentru şcoală, deoarece mama lui pleca foarte devreme la serviciu. După ce l-a îmbrăcat, l-a luat în brațe. Harvey îşi amintea fiecare amănunt, chiar şi jacheta din tweed care îl zgâria pe față şi al cărei miros de terebentină se corela cu imaginea lui despre geniu. Îi aude şi acum vocea răguşită: „Promite-mi că voi fi întotdeauna mândru de tine!"

Tatăl său a plecat şi nu s-a mai întors niciodată. Mama lui a mobilizat toate forțele posibile pentru a-l găsi, fiind convinsă că i s-a întâmplat o nenorocire. Dar… nicio urmă a dispărutului. Nici astăzi, după treizeci de ani, Harvey nu ştie dacă tatăl lui mai este în viață.

— Am început să muncesc ca un nebun pentru a mă ține

de promisiune. Am vrut să fiu cel mai bun în toate domeniile. Eram convins că se va întoarce. Şi că atunci îmi va pune mâna pe umăr, aşa cum făcea de fiecare dată când era mulțumit de mine.

După o scurtă pauză, adaugă:

— Când mi-am luat diploma de chirurg, şi el nu-şi făcuse încă apariția, mi-am dat seama că nu-l voi mai revedea… Şi totuşi… Acum câțiva ani am organizat o expoziție cu tablourile sale la New York. Criticii l-au considerat genial, un anticipator al expresionismului. Mamei i-au dat lacrimile, iar eu am fost fericit de această apreciere. M-am gândit că, în cazul în care mai trăieşte, expoziția îl va determina să se întoarcă la noi. Niciodată nu renunți la speranța de a-ți regăsi tatăl, niciodată…

Selma întoarce derutată capul. Îl revede pe Hayri Rauf-bei, în jiletca lui gri-perl, care-i stătea atât de bine, şi-şi aminteşte cum i-a luat în nume de rău când şi-a părăsit familia, în timp ce micuțul băiețel, care a avut aceeaşi soartă ca a ei, a dat dovadă de o asemenea forță… De ce depindea asta? De faptul că poți alege între bine şi rău? Fericirea ei este invadată de nostalgie. Harvey i-a demonstrat că până acum şi-a irosit timpul, deşi, în fond, şi el a pierdut o parte din viață căsătorindu-se cu fiica unui mare întreprinzător. A doua zi se hotărăşte să-l întrebe despre soția lui. Harvey o priveşte mirat.

— Ce vrei să ştii? Eram foarte tineri şi foarte îndrăgostiți. Lumea spunea că această căsătorie era o şansă nesperată pentru mine, şi eu, în naivitatea mea, nu am înțeles ce voiau să spună. Pare incredibil, dar eram mândru, eram foarte sigur pe mine — imaginează-ți drumul pe care l-am parcurs de unul singur — şi nu-mi dădeam seama că din punct de vedere social ne despărțea o prăpastie. Ursula era frumoasă, inteligentă, plină de entuziasm şi asta mi-a fost suficient să o consider şi mărinimoasă, şi idealistă. Din nefericire… se întrerupe brusc. În fond, de ce îți povestesc toate astea?

Selma insistă.

— Am auzit că nu mai suportă plecările tale repetate, călătoriile tale în Mexic sau în ținuturile Amazonului, absența ta şi că a înaintat divorțul, dar tu ai refuzat.

Ochii lui Harvey aruncă fulgere.

— Se spun atâtea... şi dacă ar fi adevărat, nu văd de ce aş fi refuzat?... Prințesă, mă dezamăgiți. Sunteți condescendentă cu unul despre care se pretinde că rămâne cu soția sa de dragul banilor ei? Credeți, desigur, că sunteți mai bună decât unul ca el? Meritați ceea ce este mai bun, zeiță, şi ați avut dreptate când m-ați ales... pentru că eu sunt cel mai bun!

El zâmbeşte din nou ironic, dar Selma este convinsă că asta gândeşte cu adevărat.

— Şi acum?

— Dacă ții neapărat, am să-ți spun. Eu am înaintat acțiunea de divorț în urmă cu un an şi Ursula s-a împotrivit. Apoi am lăsat-o baltă, pentru că n-aveam intenția să mă recăsătoresc... Dar...

Are o privire ciudată.

— Mă întreb deseori dacă vei putea renunța vreodată la titlurile tale de prințesă şi maharanée pentru a deveni doamna Harvey Kerman...

Selma încearcă să-şi ascundă tresărirea, ceea ce nu-i scapă lui Harvey. O priveşte trist şi-i spune pe un ton uşor ironic.

— Exact cum m-am aşteptat... Mai întâi trebuie să te maturizezi.

Selma îşi muşcă buzele. De ce ezită? Mai ales că îşi doreşte atât de mult să spună da şi să plece cu el, uitând de tot şi de toate. Ştie că aceasta este şansa ei, ştie că aşa este în viață. Are dreptate când îi spune că numai „coroana o împiedică să gândească, îi încorsetează mințile". Oricât s-ar răzvrăti, acest lucru durează de douăzeci şi opt de ani, moştenire a atâtor generații, este ca şi cum ar fi prins rădăcini în creierul ei. Şi-i

revine în minte imaginea lui Amir care, într-una din zile, a strigat disperat:

— La ce ne foloseşte independența? Noi nu trebuie să-i alungăm numai pe englezi, trebuie să ne smulgem şi acest creier din cap, acest creier modelat de ei, creierul albilor!

De-abia acum descoperă înțelesul acelor cuvinte. Şi ea este prizoniera ideilor în care nu mai crede. Fiecare zi petrecută cu Harvey îi demonstrează că a fost împiedicată să trăiască cu adevărat.

Harvey o ia în brațe şi o mângâie afectuos.

— Da, iubita mea, trebuie să trăim cu adevărat. Şi nu sunt puțini aceia care recunosc prea târziu că au avut o concepție greşită despre viață, şi atunci devin disperați. Am cunoscut foarte mulți amărâți care nu voiau să moară pentru că până-atunci nu trăiseră deloc. Dar noi avem viitorul în față, zeița mea, toate porțile ne sunt deschise, numai să vrei tu!

Au trecut trei săptămâni şi fiecare clipă s-a imprimat în ea. Nu şi-a închipuit niciodată că fericirea poate fi atât de puternică şi de senină.

În seara aceasta, Harvey o invită din nou la Fontaine de Mars. Este luni şi de aceea restaurantul este aproape gol. Patronul îi conduce la masa „lor" şi Selma ti întinde mâna ca unui vechi prieten. Apoi se întoarce fericită spre Harvey:

— Nu crezi că el este îngerul nostru păzitor?

Şi el e de acord.

— Ar trebui să mai veniți din când în când să luați masa aici, Zeynel şi cu tine…

— Zeynel şi cu mine?

— Da, când eu voi fi plecat… îi zâmbeşte, încearcă să o încurajeze… Selma, trebuie să plec neapărat înapoi, la New York, am nişte treburi de rezolvat. După aceea voi pleca în Mexic în calitate de conducător al unei delegații… Am semnat acest contract cu o jumătate de an în urmă şi trebuie să-l respect… Mă voi întoarce însă la începutul lunii

septembrie, îți promit! Mă aştepți, nu-i aşa?

Deodată, un fior rece ca gheața... Bineînțeles, ştie că trebuie să plece şi că oricum îşi amânase plecarea cu câteva săptămâni. Ştie că o iubeşte, dar ea nu-şi poate reprima panica.

— Harvey, ia-mă cu tine!

— Este imposibil, iubita mea! În afară de asta, trebuie să rămâi singură şi să te gândeşti la tot ce s-a întâmplat. Eu duc o viață nestatornică; ceea ce nu e foarte uşor... Nu-ți pot oferi decât o existență diferită față de cea pe care ai dus-o până acum. Şi pentru că ea tace, mai adaugă: Din fericire, nici eu, nici tu nu avem copii... Deciziile noastre ne privesc pe noi înşine.

Selma păleşte. De când se cunosc, a tot vrut să-i spună, dar a amânat de pe o zi pe alta. Îi pierise şi somnul. Sigur, el este altfel decât ceilalți bărbați, dar va accepta oare ca femeia pe care o iubeşte să nască copilul altuia? Îi este teamă, nu vrea să-l piardă. Ah, dacă ar înțelege că acest copil este copilul ei, numai al ei, şi că nu are nimic de-a face cu Amir.

Începe să plângă. Harvey este descumpănit. N-a crezut că simpla menționare a unui copil va duce la o asemenea reacție.

— Selma îți doreşti un copil? o întreabă tandru.

Ridică privirea şi se uită la el prin perdeaua de lacrimi. Acum trebuie să vorbească. Totuşi, nu are curajul şi-l întreabă în şoaptă:

— Dar tu, Harvey?

— Datorită vieții pe care o duc nu mi-am pus niciodată această problemă... Dacă însă îmi imaginez un copil al meu cu tine este deja o mică minune!

Fața i se luminează. Dar de ce plânge din nou? O asediază cu întrebări, dar ea răspunde că-i din cauza emoției. Nu-i va spune, nu vrea să-i tulbure puținele zile care au rămas până la despărțire. După ce va ajunge în America, îi va trimite o scrisoare. I-a fost întotdeauna mai uşor să dea explicații în

scris.

Capitolul VI

Pe Champs-Elysées se văd mii de steaguri. Îşi fac apariția un eşalon de vânători, urmați de un escadron de Spitfire britanic. Apoi, cerul este întunecat de o mulțime de Breguet 690, Marcel Bloch 151 şi Lioré-Olivier 45. Mulțimea priveşte spre cer şi se înfioară. Au auzit dintotdeauna despre impresionabila putere a apărării antiaeriene franceze, dar acum se confruntau chiar cu realitatea.

În tribuna oficială se află preşedintele Leburn, înconjurat de miniştrii săi, iar în spatele lor se găsesc conducătorii băştinaşilor, reprezentanți ai coloniilor şi protectoratelor franceze.

A o sută patruzeci şi cincea aniversare a zilei de 14 iulie, aniversarea căderii Bastiliei, poate începe.

Selma a reuşit să obțină, în ultima clipă, cu douăzeci de franci, un loc în picioare datorită intervenției lui Zeynel. Stă pe vârfuri şi priveşte spre soldații din garda republicană care deschid defilarea. Urmează un grup de Saint-Cyr-işti şi absolvenți de la École polytechnique. Ce frumoşi sunt! Paradele militare au impresionat-o întotdeauna pe Selma, imnurile naționale, indiferent din ce parte a globului proveneau, au înfiorat-o şi i-au adus lacrimi în ochi.

Sosesc englezii? Grenadierii arată de parcă acum au descins din vechile gravuri de aramă, în timp ce garda scoțiană, în fuste cadrilate, pare să danseze în ritmul vioi al cimpoaielor.

„Trăiască Anglia!” strigă mulțimea, incitată de noul lor aliat. Parada infanteriştilor oferă un moment de respiro, după care îşi fac apariția marinarii. Mulțimea îi aclamă gălăgios.

Ultimii-sosiți sunt francezii din toate colțurile lumii, din Indochina, Madagascar, Algeria, Senegal. În încheierea acestui convoi exotic apar şi membrii Legiunii Străine, cei

care au supraviețuit deşertului şi morții.

Ochii mulțimii sunt încă orbiți de prezența acestor aventurieri, când îşi face apariția cavaleria — husari, dragoni şi spahii — urmată de „cavaleria mecanizată", coloana vertebrală a neînvinsei armate franceze. Tancurile înaintează amenințător pe Champs-Elysées ca şi cum nimic nu le-ar putea sta în cale. „Sunt tancurile din Linia Maginot. Avem mii de asemenea tancuri", şuşoteşte mulțimea, oarecum înspăimântată de monştrii din oțel, în timp ce un bărbat distins rosteşte cu voce sonoră ceea ce gândesc în străfunduri cu toții: „Cu astea îi vom trimite la dracul pe Boches!"

Trecuseră trei săptămâni de când plecase Harvey. Selma, care s-a temut de despărțirea lor, se miră că nu este deloc tristă. Bineînțeles că-i duce dorul, dar acest sentiment nu i se pare o povară. Pentru prima oară, dragostea nu-i provoacă temeri. Are încredere în el pentru că i-a dăruit încrederea în sine. După atâta rătăcire îşi găsise, în sfârşit, locul.

La mijlocul lui iunie, Parisul arată ca un oraş părăsit. Frumoasele lui păsări pleacă deja spre stațiunile de pe malul mării. Selma se bucură că poate dispune de timp după bunul ei plac, ca şi cum ar fi o turistă ce vizitează un oraş în care nu are niciun cunoscut.

Marie-Laure a invitat-o la proprietatea ei din Eden Rock, dar Selma a refuzat-o. Voia să fie singură, singură cu această căldură, cu această greutate care creştea în pântecul ei. Simte nevoia să se adune, să mediteze în linişte.

În ultimul timp a constatat că s-a îngrăşat, dar, cum aceasta n-o preocupa prea mult, a dat pur şi simplu drumul la pense. Harvey n-a observat nimic. A crezut că s-a împlinit datorită excelentei bucătării franceze. Harvey… şi-a propus să-i scrie, să-i spună adevărul… dar a fost foarte ocupată, extrem de ocupată. Uitase aceste promisiuni, iar acum ezită dacă să le respecte sau nu. Va înțelege de ce a tăcut, de ce i-

a tăinuit acest lucru? O dată cu trecerea timpului, îi va fi şi mai greu să-şi justifice tăcerea. A greşit că s-a ferit să-i spună atunci când i s-a oferit ocazia. Un bărbat poate fi mai uşor convins când se află în brațele femeii iubite. Ce putere vor mai avea propozițiile de pe o foaie de hârtie? Îi e teamă că Harvey va interpreta tăcerea ei ca pe o ezitare, dacă să se îndrepte spre Amir sau spre el. Se temea să nu o părăsească, ar fi în stare... Nu, nu-i va scrie. Când se va întoarce, în septembrie, va înțelege totul dacă o iubeşte cu adevărat.

Odată luată această hotărâre, Selma se linişteşte şi ignorează micuța voce care îi şopteşte: „Şi dacă va fi băiat, ce vei decide?" Este oare drept ca, în virtutea dragostei pe care i-o porți fiului tău, să-i refuzi dreptul de moştenitor al Badalpurului? Nu e de niciun folos să-ți spargi capul cu acest „dacă". Harvey i-a spus mereu: „Trebuie să trăieşti clipa!"

Primele săptămâni din august se scurg ca în vis. Cei câțiva trecători demonstrează că oraşul nu este mort. În pavilioanele din parcuri, orchestrele orăşeneşti cântă piese de Gounod şi Bizet. Compozitorii germani sunt excluşi din repertoriu — până şi Beethoven este interzis.

La insistențele lui Zeynel, care este neliniştit deoarece mijloacele lor materiale încep să se împuțineze şi virările în cont din India se lasă aşteptate, Selma renunță la suita ei din Place de l'Athénée. La recepție a anunțat că părăseşte pentru o perioadă oraşul şi a rugat să i se păstreze corespondența.

Traversând Sena, în Avenue Rapp, au găsit un hotel cu o alură uşor provincială, dar foarte confortabil, în apropiere de Champs-de-Mars. Acum, Selma putea să se plimbe acolo, ceea ce era foarte sănătos pentru copil, căruia se hotărâse să i se dedice exclusiv. Se simțea vinovată că l-a neglijat, poate chiar i-a rănit plămânii pentru că s-a strâns atât de tare în talie. Oare are deja plămâni? Nu ştie cât de dezvoltat poate fi bebeluşul din burta ei la cele cinci luni şi jumătate.

Zeynel este fericit, în sfârşit o are pe Selma numai pentru el. Aventura cu americanul, care i-a displăcut din prima clipă, a dezaprobat-o vehement, deşi Harvey, care îl simțise ostil, s-a purtat foarte drăguț cu el. Dar tocmai acest comportament amabil i-a repugnat şi mai mult eunucului.

— Americanii ăştia n-au maniere. Prințesă, el nu face parte din cercurile noastre. Este evident că n-a fost servit niciodată în viața lui, îi tot repeta el Selmei.

Când a constatat că situația devine serioasă, a îndrăznit chiar să o amenințe că-i va scrie rajahului. În fond, acesta îl însărcinase cu toată răspunderea referitor la soția sa. De la primul cuvânt, Selma l-a pedepsit cu o privire furioasă şi i-a întins pana.

— Scrie-i! Mă vei avea pe conştiință. Ştii foarte bine că rajahul mă va ucide! Şi, mai precis, te va omorî şi pe tine pentru că m-ai scăpat de sub supraveghere!

Zeynel a plecat capul, bănuia că nu va reuşi să o influențeze pe Selma. De mic copil a fost aşa, numai sultana o putea determina să renunțe la ceva. Cel puțin era cu conştiința împăcată că a încercat tot ce i-a sunt în puteri.

Furia lui se îndrepta acum spre rajah, care a fost neprevăzător şi şi-a lăsat soția să plece la Paris, după ce doi ani a ținut-o în captivitate. Ca şi cum i-ar fi citit gândurile, Selma adaugă cu amărăciune:

— Iubitului meu soț nu-i pasă dacă îi sunt necredincioasă, pe el îl interesează numai bunul său renume. Te-a însărcinat pe tine să-i păstrezi acest renume şi de aceea este de datoria în să mă ajuți şi să păstrezi secretul. Te-am crezut mai isteț, Zeynel!

De fapt, pe el nu-l deranja aventura în sine, pentru că Selma nu mai era o copilă, şi dacă rajahul nu o făcea fericită... Faptul că este cu adevărat îndrăgostită îl nelinişteşte, căci prin firea ei n-ar fi exclus să renunțe la totul pentru omul iubit. Acum că americanul plecase, situația se îmbunătățise. Rămas singur cu prințesa lui, poate

să o răsfețe. Şi, pentru că este foarte fragilă, are nevoie de multă îngrijire. Oricum, în afară de el, nu are pe nimeni, îi este tată, mamă, frate şi soț, în acelaşi timp. Aproape că-şi doreşte izbucnirea unei catastrofe, pentru ca ea să priceapă că are nevoie de sprijinul lui, că este singurul ei prieten, care a însoțit-o toată viața, şi care va rămâne alături de ea indiferent ce se va întâmpla.

În fiecare dimineață, camerista aduce ziarul „Le Figaro". În timpul micului-dejun, Selma se informează despre evenimentele care au loc în întreaga lume. De câteva zile se vorbeşte numai despre delegația militară trimisă la Moscova şi despre faptul că Stalin doreşte să ajungă la o înțelegere cu Marea Britanie şi Franța.

Veştile sunt bune. Soarele străluceşte. Selma se ridică fericită de la masă. În timp ce se îmbracă, ascultă la radio noul şlagăr „Tout va très bien, madame la marquise!" Da, totul merge bine şi în câteva zile se va întoarce şi Harvey. Până acum n-a primit decât două cărți poştale de la el, dar a avertizat-o că nu-i va putea scrie din acele colțuri îndepărtate ale Mexicului. Oricum, la începutul lui septembrie se va întoarce.

A doua zi, în timp ce părăsea camera, Selma află o veste uluitoare. Stalin a încheiat un pact cu Hitler, şi nu cu Marea Britanie şi Franța! Şocul este puternic. Va putea fi evitat un război în asemenea condiții?

În timp ce Edouard Daladier, preşedintele Consiliului de miniştri, anunță la radio dorința de pace a Franței, pe străzi se lipesc afişe cu ordinul de concentrare a rezerviştilor. În decurs de douăzeci şi patru de ore sunt amenajate posturi de apărare, în care se distribuie măşti de gaze. Fiecare cetățean al Parisului primeşte câte o mască pe care trebuie s-o poarte în permanență. Sunt încă vii în amintire masele mari de intoxicați cu gaz din primul război mondial. Toate mijloacele mass-media oferă indicații în legătură cu amenajarea

beciurilor, etanşeizarea ferestrelor, aplicarea de cârpe şi pături umede la intrări etc. Guvernul îi asigură pe cetățeni că va face totul pentru a evita un război, dar trebuie luate, pentru orice eventualitate, măsuri de siguranță.

Selma nu poate să aprecieze dacă există sau nu un pericol real. Atmosfera de excitare şi frică care domneşte în jurul său îi dă o senzație ciudată. Lungi coloane de automobile se întorc în oraş, în timp ce altele îl părăsesc. Muncitorii au început să împacheteze operele de artă de la Luvru şi să le depoziteze în beciurile Băncii Franței. Geamurile de la Sainte-Chapelle au fost acoperite pentru un mai bun camuflaj. La grădina zoologică din Vincennes sunt evacuate animalele. Câteva zile mai târziu, sunt expediați din oraş vreo treizeci de mii de copii. Gările sunt supraaglomerate: elevi ce pleacă ui provincie şi grupuri speriate de fugari evrei din Polonia şi Germania. Pe 2 septembrie, o veste incredibilă: Hitler a atacat Polonia! Va intra Franța în război? Mulți sunt de părere că este de datoria ei să o facă. În „Le Figaro", Wladimir Ormesson scrie: „Conştiința noastră este curată şi datoria noastră este clară. Victoria va fi a noastră"..

Selma nu închide un ochi toată noaptea. Se perpeleşte în pat şi se întreabă dacă să părăsească sau nu țara. Zeynel o presează deja de o săptămână să plece la Lausanne pe drumul cel mai scurt. Dacă nu o preocupă propria-i siguranță, atunci măcar de aceea a copilului să-i pese! Dar Selma nu ajunge la nicio concluzie. Harvey trebuie să sosească curând şi ea vrea să-l aştepte. În cazul în care situația se va înrăutăți, vor pleca împreună.

În duminica următoare, parizienii îşi rup unii altora ziarele din mână. Marea Britanie a dat Germaniei un ultimatum, dar Franța ce va face? La ora prânzului s-a aflat că Franța a intrat în război alături de Anglia. După lungi zile de îndoială şi temeri, situația s-a limpezit.

În decurs de câteva zile, Parisul este de nerecunoscut. Statuile au fost înfăşurate în saci cu nisip şi ferestrele

caselor au fost vopsite în albastru. Femeile au luat locul bărbaților trimişi pe front. Le întâlneşti pe stradă, ca agenți de circulație, în serviciul administrativ al poştelor, în autobuze, pe post de casieri, unele sunt chiar conducători de locomotive şi şoferi pe camioane.

Mai ales noaptea, Ville Lumière este de nerecunoscut. După ora douăzeci şi unu, întunericul este deplin. De teama bombardamentelor, străzile nu mai sunt luminate şi până şi maşinile circulă cu farurile stinse. Selma, care, în absența lui Harvey, a mai ieşit cu Zeynel să ia masa în oraş, nu îndrăzneşte să părăsească casa. Restaurantele sunt deschise doar până la ora douăzeci şi trei, iar teatrele şi music-hall-urile şi-au închis demult porțile. În toate cartierele au apărut bărbați cu banderole galbene. Fiind prea bătrâni pentru a merge pe front, ei asigură protecția civililor şi patrulează toată noaptea pe străzi, atenționându-i pe cei care uită luminile aprinse. Ziua, ei asigură respectarea disciplinei şi, în special, au grijă ca în timpul alarmei oamenii să dispară în case.

Selma nu va uita niciodată prima alarmă aeriană. Era în zori de zi, când locuitorii hotelului au fost treziți brusc din somn şi au ieşit agitați din camere, înghesuindu-se şi împingându-se pe scările înguste ce duceau spre beci. Copiii, plângeau. O femeie mai energică le-a cerut oamenilor să se roage şi, în timp ce toți aşteptau îngroziți atacul, au rostit cu pasiune de mult uitată „Tatăl nostru" şi „Slăvită să fii tu, Maria". La încetarea alarmei aeriene s-au întors cu toții în camerele lor cu sentimentul că au scăpat de moarte.

Restul zilei şi întreaga noapte, Selma le-a petrecut jucând cărți cu Zeynel, un obicei care în ultimul timp o ajuta în caz de insomnie.

În această noapte au avut o discuție mai lungă şi Selma a ajuns la concluzia că ar fi mai bine să plece în Elveția. L-a rugat pe Zeynel să facă rost de bilete de călătorie.

A doua zi însă ziarele anunțau că n-a fost decât un

exercițiu de alarmă aeriană pentru a testa reacțiile populației. Selma s-a hotărât să rămână chiar dacă Zeynel protesta.

În zilele următoare, alarmele aeriene s-au repetat. Dacă la început oamenii se grăbeau să intre în case şi străzile se goleau, acum se obişnuiseră cu ele, spre disperarea agenților însărcinați cu respectarea disciplinei.

Confruntările aveau loc pe frontul de est. Pe 9 septembrie a început atacul asupra Varşoviei. După optsprezece zile de lupte intense, oraşul a capitulat. Polonia a fost împărțită pentru a cincea oară, de data asta între Germania şi Uniunea Sovietică.

S-au vărsat câteva lacrimi pentru nefericita țară care a căzut pradă „îmbrățişării şacalului şi porcului", cum scria „Matin". Franța era fericită pentru că Linia-Maginot, lungă de o sută cincizeci de kilometri, îi oferea o protecție sigură. În afară de asta, forța armată a celui de-al III-lea Reich era puțin superioară armatei germane din 1914. Se ştia că soldații germani au fost de curând echipați cu armament insuficient.

Parizienii care au fugit din Capitală în ziua declarării războiului s-au întors şi, în luna octombrie, viața a reintrat în normal. Majoritatea teatrelor şi-au redeschis porțile, iar casele de modă prezentau colecțiile de iarnă. Domnea o eleganță simplă. Cum scria „Jardin des modes"? „Trebuie să rămâneți frumoase, aşa cum o doresc cei care slujesc pe front. Cheltuielile de consum sunt o datorie patriotică. Numai dumneavoastră puteți să ajutați industria bunurilor de lux să supraviețuiască".

Selma nu poate face față acestei datorii de război, deoarece nu mai are aproape deloc bani. În ciuda telegramelor trimise lui Amir, nu primise niciun răspuns de vreo lună. Zeynel este neliniştit, dar ea îl asigură că întârzierea se datorează dificultăților poştei şi că în curând situația se va normaliza. Pe ascuns însă se întreba dacă nu cumva Amir aflase de

relația ei cu Harvey.

Oricum ar fi, ea nu-i va cere bani. Nu poate să procedeze astfel cu un bărbat pe care-l înşela şi pe care în curând îl va părăsi; Amir a fost întotdeauna cinstit cu ea şi îi datorează cel puțin acelaşi lucru.

Foarte bine, va trebui să se descurce singură. Va vinde din bijuterii aşa cum a făcut cândva şi mama ei.

Are în minte imaginea salonului galben din Beirut, unde ea şi sultana priveau spre micuța geantă de piele a lui Suren-aga în care dispăreau bijuteriile familiei. Atunci a jurat că ei nu i se va întâmpla niciodată aşa ceva, că nu va rămâne vreodată fără bani! Şi acum istoria se repetă…

A doua zi, Selma, însoțită de Zeynel, se duce în Rue Cadet, locul în care bijuteriile pot fi transformate în bani. În nişte maghernițe întunecoase se află nişte indivizi în costume roase, cu lupa la ochi, care se uită bănuitori la bijuterii. Ah, cât de îndepărtate sunt zilele acelea, zilele cu politicosul Suren-aga! Aceşti negustori ursuzi se poartă cu tânăra femeie ca şi cum ar fi o hoață care vrea să-şi transforme prada în bani lichizi. Doi sau trei îi explică cum că pietrele sunt false sau de proastă calitate. Din fericire îl are pe Zeynel alături! El se înfurie, bate cu pumnul în masă şi-i amenință că anunță poliția. Ca urmare, câteva dintre aceste personaje obscure devin mai amabile, unul îi oferă chiar cincizeci de mii de franci pentru toate piesele şi „pentru a o scoate pe doamna din impas”. Selma are impresia că e luată peste picior.

— Bine, dar banii aceştia nu reprezintă nici măcar douăzeci la sută din valoarea inițială a bijuteriilor!

— Facem târgul sau o lăsați baltă? răspunde sec bărbatul şi dispare în camera din dos a prăvăliei.

Selma vrea să iasă pe uşă, dar îşi dă seama brusc că nu are de ales. În câteva săptămâni se va naşte copilul şi banii îi vor fi absolut necesari. Face un calcul sumar. Cu suma oferită de acest pungaş s-ar putea descurca opt, poate chiar

zece luni, dacă va trăi chibzuit. Până atunci se va întoarce şi Harvey. Împinge caseta cu bijuterii negustorului. Îşi păstrează doar colierul din perle, pe care l-a moştenit de la sultană, şi inelul cu smarald, care-i place lui Harvey pentru că are culoarea ochilor ei…

Harvey… Îşi mai pune încă speranța în el. I-a scris foarte multe scrisori la care n-a primit niciun răspuns, dar nu se nelinişteşte pentru că atunci când îi scrie petrece o oră întreagă cu el. Nu-şi face iluzii referitoare la legăturile poştale dintre Paris şi statele indiene din Mexic. Ştie sigur că va sosi în curând, mai ales că America s-a declarat neutră. Trebuie doar să găsească o navă, ceea ce nu-i este deloc uşor. Foarte puține îşi asumă riscul unei traversări mai ales după ce, pe 5 septembrie, un submarin german a scufundat nava „Athenia”, o navă englezească care avea la bord numai civili. Toată viața ei, Selma a avut îndoieli, dar de data aceasta refuză să le dea curs. Harvey o rugase să aibă încredere în el. A pune la îndoială dragostea lui însemna a o trăda.

Până acum, Zeynel îi aducea scrisorile de la Place de l’Athénée. Selma îl bănuieşte că ar fi în stare să-i ascundă scrisorile venite din America şi de aceea se hotărăşte să se ducă personal la hotel şi să-şi ridice corespondența. Portarul îi zâmbeşte de fiecare dată ironic, dar Selma îl ignoră. Nu există snobi mai mari decât cei care sunt în serviciul bogătaşilor. Ultima oară, pentru a se răzbuna, i-a oferit un bacşiş gras şi el nu a avut curajul s-o refuze. Erau toți banii pe care îi dăduse Zeynel ca să cumpere scutece bebeluşului. Nu mai are o centimă şi trebuie să meargă pe jos până la hotel. Încet, traversează Pont de l’Alma, merge cu grijă să nu zdruncine copilul care se mişcă în pântec. Prima oară când a dat din picioruşe, cu o zi înainte de parada de pe 14 iulie, s-a speriat îngrozitor şi a alergat la doctor, care a asigurat-o, râzând, că aşa li se întâmpla tuturor viitoarelor mame.

— Monsieur, sunteți tată! Aveți o fetiță frumoasă.

Moaşa iese încântată din camera în faţa căreia Zeynel se plimbă agitat din zori, evocând cele nouăzeci şi nouă de nume ale lui Allah. Soarele a apus de mult. Femeia oftează uşurată şi-şi şterge sudoarea de pe frunte. E la fel de epuizată ca şi tânără mamă, a cărei inimă ameninţase să se oprească de mai multe ori. Naşterea a fost deosebit de dificilă. Ea era atât de fragilă, iar copilul foarte puternic.

— Cântăreşte şapte livre, monsieur, puteţi fi mândru!

Zeynel se furişează în vârful picioarelor în camera Selmei. În pat se află o figură cadaverică. Îl podidesc lacrimile. Are impresia că e din nou la Istanbul şi că figura nemişcată din pat este sultana, iar pachețelul plângăcios, copilul ei…

— Zeynel, nu mă feliciți?

Vocea obosită şi uşor batjocoritoare îl trezeşte din visare.

Selma! Ce prostănac e, să-şi amintească lucruri de mult apuse când aici se află fetița lui care suferă. Se aruncă în genunchi şi-i sărută cu patimă mâinile, murmurând mulțumiri, ceea ce Selma nu înțelege.

Plină de discreție, apare moaşa care-i anunță că va reveni a doua zi dimineață.

— Până atunci, vă rog, gândiți-vă la un nume pentru copil, deoarece trebuie să-l anunț la Oficiul stării civile.

— Nu vă obosiți dumneavoastră, se va ocupa Zeynel de această problemă, spune Selma cu un zâmbet indefinit.

Capitolul V

1 decembrie 1939

„Maiestate,

Ne-am trezit dintr-un lung coşmar şi de aceea nu v-am trimis până acum nicio veste. Rani a fost grav bolnavă, ne-am temut că o vom pierde, dar, slavă lui Allah, acum, deşi foarte slăbită, este salvată. Din păcate s-a întâmplat o nenorocire, cred că ați ghicit deja... Pe 14 noiembrie prințesa a născut..."

Zeynel se opreşte. Pana îi tremură în mină. Este inutil, nu poate să scrie cuvintele acelea groaznice. Va fi de rău-augur pentru copil, Dumnezeu îi va pedepsi! Un fior îi străbate corpul, îi este frică, frică de fărădelegea pe care o va comite. Dar şi mai frică îi este de Selma, care nu-l va ierta niciodată că a trădat-o şi se va purta cu el de parcă ar fi un străin. Imaginea aceasta i se pare insuportabilă. Poate că are dreptate să-l părăsească pe rajah dacă nu a fost fericită cu el. N-a încuiat-o două săptămâni numai pentru că a acceptat o invitație la dans? N-a fost la un pas de moarte din această cauză? Zeynel are datoria de a o proteja, aşa cum i-a promis sultanei pe patul de moarte. Strânge din dinți şi continuă cu mână sigură:

„... Pe data de 14 noiembrie prințesa a născut un copil mort..."

Gata! A reuşit! Eunucul se uită emoționat la literele negre care sunt în măsură să schimbe brusc destinul unei ființe. Pentru rajah, copilul nu mai există. Printr-o singură propoziție l-a dat dispărut.

Când, în urmă cu câteva zile, Selma i-a dezvăluit intenția ei, a crezut că emoțiile dinaintea naşterii i-au afectat nervii, dar a constatat apoi că n-a fost un simplu capriciu. A fost o decizie foarte bine cântărită. Se temea că din cauza copilului

o vor şantaja să se întoarcă în India. El a refuzat-o hotărât, îngrozit de această intenție, pe care o consideră criminală. Cum poate o mamă să-şi declare copilul născut mort? Este la fel de îngrozitor ca şi cum l-ai omorî cu adevărat.

A încercat să o convingă cu argumente practice. N-au niciun fel de avere personală, din ce vor trăi toți trei? Selma i-a răspuns că se vor descurca, cel puțin o jumătate de an, cu banii pe care i-au obținut pe bijuterii. Apoi vor obține bani pe petrol.

— Petrol? Care petrol?

— Ştii foarte bine care. Este vorba despre zăcămintele petrolifere din Mossul, din Irak, cele pe care le-a cumpărat sultanul Abdül Hamid. Ele sunt proprietatea familiei noastre! Înainte de plecarea din India am primit o scrisoare de la unchiul Selim prin care-mi comunica că guvernul irakian este dispus să ne ofere o despăgubire. Din cauza războiului ăsta imbecil, lucrurile au tărăgănat, dar nu va dura o veşnicie. În curând vom fi foarte bogați, Zeynel!

Zeynel n-a îndrăznit să-şi exprime îndoiala referitoare la acest proiect. Guvernul irakian putea foarte bine să ocupe câmpurile petroliere fără să plătească niciun fel de despăgubiri. Pentru că cine ar îndrăzni să intervină în apărarea drepturilor unei familii în exil care, din punct de vedere politic, nu mai reprezintă nimic?

— Foarte bine, mormăie Zeynel, veți primi o moştenire, dar asta nu va influența atitudinea mea. Nu voi comite niciodată o faptă atât de josnică.

— Dar tu nu pricepi chiar nimic! îi spune Selma printre lacrimi. Şi eu, am crezut că mă iubeşti! Prin urmare, dorința ta este să mă vezi din nou prizonieră? Vrei ca fiica mea să fie închisă o viață întreagă, să poarte voal şi să se supună unui rajah bătrân cu care va fi măritată la vârsta de doisprezece ani numai pentru că este bogat? Nu voi permite niciodată acest lucru! Dacă nu mă ajuți, mă voi descurca şi singură… Mă doare că eşti mai credincios rajahului decât familiei

noastre… îi întoarce spatele.

Zile în şir nu i-a adresat niciun cuvânt, a plâns şi a refuzat să mănânce. Zeynel ştia că este o metodă prin care să-l determine să cedeze, dar mai ştia şi că este în stare să se îmbolnăvească din propria-i vină. Ce se va întâmpla atunci cu copilul?

Văzând că Zeynel începe să şovăie, Selma schimbă tactica. Îi povesteşte despre viața idilică pe care o vor duce într-o țară în care nu există prejudecăți şi unde vor trăi toți trei ca o familie. Selma îi oferea un refugiu, o evadare la care visa de foarte mult timp, cu toate că ştia precis că este imposibilă pentru el, prizonierul propriului trup. Cel puțin asta a crezut până să vină în Europa. Dar de când a observat că lumea îl ia drept tatăl Selmei, sau chiar soțul ei, a început să vadă viața într-o lumină roz. Brusc, nu mai era eunuc, ci un bărbat bine conservat cu care se purtau respectuos. În India, în schimb, unde se ştia care este situația lui, a fost batjocorit. Acolo, ca şi peste tot în lume, s-a pierdut tradiția marilor eunuci. Existau doar câțiva negri inculți şi needucați care vegheau la porțile haremului şi pe care Zeynel îi disprețuia. În Turcia, situația era cu totul alta! Femeile se temeau de eunuci pentru că ei erau urechile stăpânului, persoanele lui de încredere şi uneori chiar consilierii lui. Marele Kislar-aga, căpetenia eunucilor negri din palat, era unul dintre cele mai puternice persoane din Imperiu şi era uneori mai influent decât miniştrii… Din păcate, acele vremuri sunt acum de domeniul istoriei. N-a mai rămas nimic din faima şi puterea de altădată, nimic în afară de schilodirea îngrozitoare care îl expunea pe eunuc batjocurii.

După zile şi nopți de dezbateri, Zeynel s-a dus la Selma şi i-a mărturisit că va acționa cum îi cere ea, deoarece nu suportă să o vadă nefericită. Nu ştia de scrisoarea trimisă lui Harvey şi că „familia în trei” despre care i-a povestit Selma urma să fie o „familie în patru”. S-a ferit să-i spună, deoarece asta ar fi fost calea cea mai sigură ca Zeynel să se opună în

continuare. Pentru că i-a venit o idee nebunească pe care la început a respins-o, dar care, încetul, cu încetul i s-a înrădăcinat în minte. S-a întâmplat atunci când îşi legăna copilul şi i a privit ochii maronii care semănau atât de mult cu ai lui Harvey.

Şi dacă i-ar spune... că este copilul lui? Fetița are nevoie de un tată şi oare poate să găsească unul mai bun ca Harvey? Şi el, poate el să o contrazică?

Selma se înfioară. Imposibil, nu poate să-l mintă pe omul pe care îl iubeşte... Dar este o minciună?... Copilul acesta nu-i aparține mai degrabă lui decât lui Amir?... Amir este departe, aproape că l-a uitat... Copilul acesta s-a hrănit cu dragostea lui Harvey. Dacă ar fi rămas în India, disperată, speriată de sarcină, închisă de către un soț care nu o iubea, atunci copilul, sensibil la nefericirea mamei sale, s-ar fi născut slăbit, un prăpădit.

Aşa însă, frumoasa fetiță este imaginea fericirii, a acelei fericiri pe care i-a dăruit-o Harvey. Nu ştie ce să facă. Până la urmă, îi scrie că aşteaptă un copil de la el.

— Nicio scrisoare?

— Nu, doamnă, niciuna.

Sunt deja în ianuarie şi Selma n-are nicio veste de la Harvey. I-a scris patru scrisori de la naşterea copilului şi n-a primit niciun răspuns. Care-o fi situația lui actuală? A divorțat oare de Ursula? Dereglarea circulației poştale poate duce la rătăcirea unei scrisori, dar nu explică absența celorlalte. Treptat, Selma se nelinişteşte. Au trecut cinci luni fără nicio ştire. O fi bolnav? I s-o fi întâmplat o nenorocire?

Din fericire, copilul îi solicită foarte mult timp, ceea ce-i mai uşurează situația. Ce dulce e! Zâmbeşte când aude vocea mamei, uneori plânge pentru că are deja trei luni şi-i apar primii dințişori.

— Madame!

Proprietarul hotelului i se adresează în momentul în care se urcă în lift.

— Doamnă, puteți să spuneți cât timp veți mai locui la noi?

— Nu ştiu precis… cred că vreo două sau trei luni.

— Vă întreb, deoarece… aş avea nevoie de camerele dumneavoastră. Avem musafiri care…

Selma îl priveşte uimită.

— Din câte ştiu, hotelul nu e ocupat în întregime. În situația actuală sunt foarte puțini turişti la Paris!

— Este adevărat, dar… Ca să fiu mai exact: bebeluşul dumneavoastră îi deranjează pe clienții noştri. Unii s-au şi mutat în altă parte. Îmi pare rău, doamnă, dar trebuie să vă interesați de un alt hotel, eventual un pension pentru familişti. Vă pot recomanda eu unul în Rue Scribe, aproape de Operă. Veți avea confortul necesar.

Selma e abătută. Îi place acest loc cu grădină. Bărbatul, care nu pare un monstru, observă nedumerirea Selmei şi încearcă să se justifice.

— Am făcut tot posibilul şi v-am oferit ospitalitatea. N-am spus nimănui că sunteți gravidă, dar nu am crezut că veți naşte la noi în casă! Dacă vi s-ar fi întâmplat dumneavoastră sau copilului ceva, vă dați seama ce greutăți am fi avut? Mulțumesc lui Dumnezeu că nu a fost aşa…

— Bineînțeles, am fi putut muri. Credeți-mă, domnul meu, nu mi-aş fi iertat-o niciodată. Dar, nicio grijă, vă părăsim încă în această după-amiază. Vă rog, interesați-vă la hotelul din Rue Scribe dacă mai sunt locuri libere.

— M-am interesat deja… Mai au camere…

— Foarte bine. Nota, vă rog!

— Doamnă, o zi în plus nu contează, vă rog…

— Pentru mine contează fiecare ceas, domnule.

Hotelul din Rue Scribe, pompos, numit Hôtel du Roy, este un stabiliment de mâna a treia, în care locuiesc mici burghezi din provincie, mutați la Paris, şi tineri căsătoriți, în căutarea unei locuințe.

N-are salon, dar există o mică sală de mese, în care se poate servi meniul zilei. La apariția elegantei doamne, portarul rămâne surprins, fiind convins că este vorba de o eroare, dar după ce îl vede pe însoțitorul ei, împreună cu bebeluşul, se lămureşte imediat. Trebuie să fie străinii care au fost anunțați.

— Vă rog, doamnă, pe aici. V-am rezervat cele mai bune două camere ale hotelului. Aveți şi baie!

După felul în care pronunță cuvântul „baie", Selma îşi dă seama că ei sunt singurii care beneficiază de acest privilegiu. Se întoarce spre Zeynel.

— Sper că eşti mulțumit. Acest gen de hotel nu va solicita prea mult bugetul nostru!

Zeynel nu o aude. El este fericit pentru că, pe coridor, una dintre cameriste îl felicită pentru „bebeluşul lui".

Schimbarea reşedinței mai are un avantaj — scapă de indiscreția moaşei care a ajutat-o să nască. Selma nu a anunțat naşterea şi nici nu are intenția să o facă înainte de 15 februarie, zi în care expiră toate drepturile rajahului asupra copilului, deoarece soția sa n-ar fi putut să poarte douăsprezece luni o sarcină. În schimb, această dată poate credita paternitatea lui Harvey.

S-a obişnuit destul de repede cu noua ei reşedință. De fapt, e mult mai nostimă decât rigidul arondisment 7. La Paris, viața şi-a reluat vechiul ei mers. Teatrele şi cinematografele nu sunt prea aglomerate, iar localurile de dans, care, timp de trei luni, au fost închise din solidaritate cu trupele de pe front, şi-au redeschis porțile, pentru că, în fond, încă nu se luptă. Aproape totul se desfăşoară ca în vreme de pace, cu excepția lipsei de taxiuri, reduse la jumătate, şi a zilelor în care nu se găsesc alcool, carne şi produse de patiserie. Dacă nu există carne, mâncăm languste! Guvernul a oprit şi alarmele, iar zgomotul sirenelor poate fi auzit numai în după-amiezele de joi, ca în vremuri de pace.

Doar noaptea reaminteşte de război, datorită felinarelor vopsite în albastru. Dar te obişnuieşti şi cu asta, totul este să nu uiți lanterna acasă. Creatorii de modă au avut o idee „strălucită” — pălăriile ornamentate cu flori fosforescente.

Nimeni nu ia în serios acest război numit „la drôle de guerre”, iar presa alimentează acest optimism. Pe 1 ianuarie, „Le Matin” oferă drept cadou de Anul Nou cititorilor săi victoria:

„Din punct de vedere moral, duşmanii noştri sunt înfrânți. Din punct de vedere politic, războiul este câştigat. Mai trebuie să cucerim victoria militară, ceea ce se va întâmpla în curând”.

Devine din ce în ce mai evident că Germania nu va îndrăzni să atace Franța, ale cărei demonstrații săptămânale de forță îți provoacă teamă. În afară de asta, mai există şi Anglia, cu rezervorul ei nesecat de soldați. Patronul de la Hôtel du Roy, după ce a văzut paşaportul britanic al Selmei, crede că ea este o prințesă engleză şi de fiecare dată când o întâlneşte o întreabă despre intențiile lui Winston Churchill şi ale Maiestății sale regelui, cu care, după părerea lui, ea întreținea relații sociale, dacă nu cumva îi era chiar rudă. Selma se fereşte să-l dezamăgească şi profită de această situație pentru a obține anumite privilegii, ca, de exemplu, remobilarea camerei sau servirea micului-dejun la pat.

Printre oaspeții permanenți, se află o femeie brunetă, un fel de actriță, cu care Selma a făcut cunoştință. Joysane cunoaşte toate tainele teatrului, intimități ale artiştilor, amorurile lor, cancanuri etc., ceea ce o fascinează pe Selma. I-a promis să-i facă cunoştință cu câțiva dintre tinerii artişti. Este pentru prima oară de la naştere când Selma îşi lasă copilul în grija lui Zeynel, căruia nu-i prea place „afectata”. Dar Selma este obişnuită: lui Zeynel nu-i plac niciodată noii ei prieteni. O noapte întreagă au colindat prin cabaretele obscure din Monparnasee şi Cartierul Latin. Asemenea distracții nu o satisfac pe Selma, dar o ajută să-şi

depăşească starea de nervozitate. E sfârşitul lui februarie şi încă n-a primit nicio veste de la Harvey. Totuşi, este convinsă că nu a uitat-o şi se miră de încrederea pe care încă i-o acordă. Ştie că ceea ce li s-a întâmplat nu a fost un joc al hazardului.

Stă lângă fetița adormită şi-şi aminteşte cele patru săptămâni petrecute împreună cu Harvey, rememorează fiecare clipă, cuvintele, zâmbetul, mângâierile lui…

Copila suspină în leagăn. Selma o mângâie pe părul mătăsos. Fetița seamănă din ce în ce mai mult cu Harvey… A sosit vremea să o anunțe la starea civilă, dar cum va proceda? Cum să justifice în fața autorităților întârzierea de trei luni? Caută o soluție, dar degeaba.

Joysane îşi oferă serviciile.

— Nu vreau să fiu indiscretă, dar dacă vă pot fi de folos… Cunosc Parisul ca pe propriul buzunar, m-am născut aici.

Selma n-are de ales şi i se destăinuie. Totuşi, nu-i povesteşte despre Harvey, iar întârzierea anunțării copilului o pune pe seama necunoaşterii legilor franceze.

Joysane o măsoară cu priviri ironice.

— Ei bine! N-ați anunțat copilul şi motivele pentru care n-ați făcut-o vă privesc. Acum trebuie să găsim o moaşă care să confirme că ați născut. Nu este un lucru uşor, totuşi eu cunosc pe cineva care ar putea… să ştiți că este foarte riscant, deoarece dacă va fi prinsă îşi pierde dreptul de a profesa în continuare. Bineînțeles, va cere o sumă piperată…

Selma ezită şi prietena ei adaugă:

— În fond, mai bine vă duceți cu moaşa cu care ați născut la primărie şi declarați că n-ați ştiut cum se procedează, că ați uitat sau orice altceva.

— Imposibil!

Joysane cercetează atentă fața purpurie a Selmei. Acum ştie că mica prințesă, cu aerul ei nevinovat, intenționează să facă un anunț fals şi de aceea nu poate apela la moaşa ei.

— Nu mai faceți mutra asta, totul se va aranja! Voi face tot

posibilul să vă scot din încurcătură, doar ştiți asta. Mâine o voi căuta pe femeia de care v-am vorbit.

A doua zi, Joysane se întoarce cu o mină răvăşită.

— Persoana a înnebunit! Cere o sumă fabuloasă! Nici nu merită să discutăm.

— Care este suma? întreabă Selma cu voce tăioasă.

— Nici nu poate fi vorba, este prea mult… cere douăzeci de mii de franci!

— Douăzeci de mii de franci?! Enorm!

— Este nebunie curată şi femeia susține că o face numai de dragul meu. Mai bine nu mai anunțați copilul, în fond nu vă cere nimeni să o faceți. Desigur, în caz de control, şi în vreme de război, străinii sunt controlați destul de des şi veți avea necazuri. S-ar putea crede că ați furat copilul… Mi s-a povestit că…

— Destul, intervine Selma. Voi plăti. Putem rezolva asta mâine după-amiază, pentru că tot mă duc la bancă?

— Noi? Joysane se preface mirată. Nici vorbă de aşa ceva. Femeia nu vrea să se întâlnească cu dumneavoastră. Este foarte suspicioasă şi m-a acceptat pe mine ca intermediară, deoarece mă cunoaşte de foarte mult timp.

Cu o oarecare reținere, Selma acceptă. Are impresia că Joysane nu-i spune întregul adevăr şi că a umflat suma pentru a-şi însuşi o parte din ea. N-are de ales!

A doua zi îi înmânează suma stabilită lui Joysane şi pleacă la plimbare cu bebeluşul şi cu Zeynel pentru a se destinde. La întoarcere, află că tânără femeie a părăsit hotelul fără să anunțe noua ei adresă.

Faptul că nemții au declanşat războiul submarinelor cu scopul de a întrerupe aprovizionarea cu alimente şi armament a Angliei din partea Statelor Unite este cea mai bună veste a anului pentru Selma, deoarece ea justifică absența scrisorilor lui Harvey. Se simte uşurată cu atât mai mult cu cât războiul este pe sfârşite. E o chestiune de câteva

luni, nu ca războiul din ‘14-‘18.

Selma era foarte tânără atunci, dar îşi aminteşte, ca şi cum s-ar fi întâmplat astăzi, de tristețea care domnea în Istanbul, de spitalele pline cu răniți şi de familiile îndoliate. Aici se pare că nimeni nu ia în serios evenimentele, din contră. Se ia în derâdere slăbiciunea Uniunii Sovietice, căreia i-au trebuit mai mult de trei luni să cucerească micuța Finlanda. Se râde de soldații nemți, de situația lor precară şi de faptul că luptă cu stomacul lipit de coaste, îmbrăcați în zdrențe. Şi, totuşi, Wehrmachtul a ocupat Danemarca şi a cucerit Norvegia…

Pentru o mai bună informare, Selma citeşte două, trei ziare pe zi şi ascultă radioul. Dar singurele veşti sunt cele despre foametea care bântuie Reich-ul, despre nemulțumirile în creştere față de regimul nazist şi despre boala gravă a lui Hitler care-l va forța să se retragă de la putere. Politicienii sunt în continuare de părere că nu există niciun motiv de îngrijorare.

Într-una din zile, Selma stătea pe terasă la Café de Paix, împreună cu Zeynel şi bebeluşul. Brusc, două mâini îi acoperă ochii şi aude o voce sonoră:

— Ghici, cine e?

Sare în picioare şi se desprinde…

— Orkhan?!

— Selma!

Fericiți, se îmbrățişează. Ultima oară s-au văzut în Liban.

— Ce cauți aici? Am crezut că te afli pe tronul tău de aur, într-un palat din cel mai îndepărtat colț al Indiei.

— Şi tu?

— Eu? Ei bine, eu îl însoțesc în exil pe regele Zogu. Încep să mă obişnuiesc cu asta! Nu-mi pare rău că am plecat din Albania, este o țară frumoasă, dar puțin rudimentară pentru gusturile mele. Între timp m-am însurat şi am divorțat, iar acum sunt liber ca pasărea cerului! De fapt m-am despărțit şi de rege. El s-a instalat undeva la țară, iar eu, tu ştii că eu

la țară... Deci mi-am reluat vechea profesie. De data asta în condiții mai avantajoase: însoțesc maşini prin întreaga Europă.

Râd fericiți, sunt bucuroşi că s-au regăsit. Orkhan se întoarce spre Zeynel care este încântat să-l revadă.

— Bună ziua, Aga! Arătați nemaipomenit! Dar... uluit arată spre bebeluş, ce e asta?

— Asta? îmi aparține, răspunde mândră Selma.

— Şi unde este fericitul tată?

— O să-ți explic mai târziu.

— Iarăşi secretele astea! Încep să o recunosc pe micuța mea verişoara! Se uită la ceas.

— Mă scuzi, dar sunt deja în întârziere. Am o întâlnire cu o femeie pe care... pe care o iubesc la nebunie!

— Ca de obicei, intervine Selma. Încep să-l recunosc pe vărul meu.

— Dă-mi numărul tău de telefon. Te caut peste câteva zile. Acum, că te-am regăsit, nu vei scăpa aşa uşor de mine.

Pe 10 mai, francezii constată uluiți că Wehrmachtul a înaintat prin Olanda, Luxemburg... până în Belgia! Nemții au ocolit Linia-Maginot şi, încălcând drepturile internaționale, au invadat o țară neutră. Laşii au atacat chiar de sărbătoarea Rusaliilor! Îngrijorarea nu durează mult, armata franceză, împreună cu câteva batalioane engleze, sare în ajutorul vecinilor belgieni. Îi vor învinge ei pe Boches!

Ştirile ulterioare nu oferă o imagine prea clară asupra situației de pe front, dar o dată cu capitularea Olandei, pe data de 13 mai, parizienii intră în alertă. Guvernul îl cheamă de la Beirut pe generalul Weygand şi-l numeşte comandant suprem al armatei, iar pe mareşalul Pétain, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri. Populația îl întâmpină cu bucurie şi uşurare pe eroul de la Verdun. Țara se află în mâini sigure. Pe 26 mai, „Le Matin" publică următoarele: „Aliații provoacă mari pagube în rândul duşmanilor. Infanteria franceză nu-şi

dezminte extraordinarele-i calități”.

A doua zi se află despre capitularea Belgiei, ceea ce provoacă un val de furie. Trădătorul ăsta de rege a capitulat fără să dea mai întâi de ştire comandamentului francez şi celui englez! Situația este deosebit de gravă. Trupele Aliaților se întorc pentru a apăra Parisul, a cărui populație a început să se cam dumirească cât de slăbit este Wehrmacht-ul.

Toată noaptea, Selma şi Zeynel discută aprins. Nu e oare prea târziu să fugă la Lausanne, mai ales în actualele condiții? Naziştii au încălcat neutralitatea belgiană, de ce ar respecta-o pe cea elvețiană? Selma ezită, nu poate aprecia pericolul, deoarece a constatat cu supărare că ziarele dau informații false. Ea trebuie să se decidă urgent.

Deodată îşi aminteşte de mademoiselle Rose, guvernanta franțuzoaică care i-a scris în Liban şi chiar în India. Ştia că s-a stabilit la Paris, unde dădea în continuare lecții particulare de franceză. Cum nu s-a gândit mai devreme la mademoiselle Rose?

A doua zi, Selma se deplasează în Rue des Abesses, adresa de pe ultima scrisoare primită de la guvernanta ei. Ce fericire să o revadă... persoana ei îi readuce în amintire o parte din copilăria de la Istanbul. Râde când îşi aminteşte de pălăriile ei nostime, de greşelile gramaticale ajunse proverbiale. Era atât de bună, toată lumea o iubea.

Rue Abesses nr. 12. O clădire dărăpănată. Oare aici locuieşte mademoiselle Rose? Probabil că nu mai are bani, dar de ce nu i-a scris despre asta?

La etajul al doilea, sună dintre întâmplare la una din cele patru uşi. Deschide o femeie. Nu este mademoiselle Rose, dar o cunoaşte pe aceasta sau mai bine-zis a cunoscut-o.

— Ah, deci s-a mutat? întreabă Selma.

— Dacă vreți să spuneți aşa... Săraca, a murit acum trei luni.

Selmei i se face rău.

— A murit?!... Din ce cauză?

— Oh, din multe cauze. Tuberculoză, mizerie… Când au observat că este bolnavă, cei care au angajat-o au dat-o afară… din cauza copiilor, înțelegeți! Atunci s-a mutat la noi. N-avea un loc de muncă, nu mai avea bani, trăia din micile ei economii. Era o femeie foarte amabilă şi politicoasă. Câteodată o invitam duminica la masă, era atât de singură… Dar, ştiți şi dumneavoastră, fiecare are propriile necazuri…

Selma o măsoară atent pe femeia care vorbeşte. Brusc, aceasta se loveşte cu palma peste frunte.

— Acum ştiu cine sunteți! În camera ei exista o fotografie mare a dumneavoastră. Sunteți prințesa, nu-i aşa? Tot timpul vorbea despre dumneavoastră. V-a iubit foarte mult…

Ochii Selmei se împăienjenesc şi o ia la goană. Nu-şi aminteşte cum a ajuns înapoi la Hôtel du Roy.

— Zeynel, sunt epuizată. Nu ştiu ce să mă fac.

— Trebuie să vă hotărâți!

— Mai aşteptăm câteva zile. Toată lumea rămâne.

Pe 3 iunie este bombardat Parisul şi Selma regretă amarnic nehotărârea ei. A doua zi, oaspeții din provincie îşi fac bagajele şi părăsesc hotelul. Guvernul, speriat că oamenii vor pleca din Capitală şi astfel oraşul va fi o pradă pentru duşmani, dă diverse comunicate menite să liniştească populația „neînfricată a Parisului”. Radio-Cité laudă rezistența eroică a forțelor aliate din Nord şi anunță că obținerea victoriei este numai o chestiune de câteva zile.

— Vedeți, am avut dreptate, se bucură patronul hotelului. Fricoşii ăştia au plecat dovedindu-şi neîncrederea în forțele noastre armate!

A doua zi, entuziasmul său a dispărut. Ziarele anunță cu litere mari şi negre catastrofa: frontul de pe Somme s-a prăbuşit.

— Este grav? întreabă Selma, care habar n-are ce semnifică aceste evenimente.

— Grav? rânjeşte un domn mai în vârstă, privind-o cu

duşmănie. Iubită doamnă, înfrângerea trupelor de pe Somme înseamnă cale liberă spre Paris.

Selma păleşte.

— Nemții la Paris? Dar s-a spus că armata…

— S-a spus… Politicienii spun ceea ce le convine. Ştiu asta din experiența războiului din 1914-1918. Dacă îi crezi pe cuvânt, ai impresia că este vorba de o simplă plimbare.

În următoarele zile, la radio şi în ziare se încearcă liniştirea populației. „Duşmanul nu are nicio şansă. Trupele noastre au fost masate în jurul Capitalei. Parisul nu trebuie să se teamă, este apărat de zeci de mii de soldați". Pe 8 iunie, generalul Weygand anunță: „Duşmanul a suferit pierderi considerabile. Mai sunt cinci minute până în al doisprezecelea ceas. Rezistați!" Dar trupele de soldați refugiați nu pot fi trecute cu vederea. Au fost introduse trenuri suplimentare pentru cei ce doresc să părăsească oraşul. Cei mai mulți ezită. A pleca înseamnă a lăsa totul pe mâna bandiților, al căror număr a crescut în mod considerabil. Şi încotro să se îndrepte? Foarte puțini parizieni au o casă în provincie sau prieteni care să-i găzduiască şi hotelul este scump. Selma vrea să plece, dar Zeynel este țintuit la pat de un atac reumatismal. O roagă să plece singură cu copilul şi-i promite că o va urma de îndată ce va fi posibil. Nici vorbă de aşa ceva! Dacă n-ar fi fost ea, el ar fi putut să ducă în continuare o viață liniştită în Liban sau chiar în India. Cum să-l lase singur pe credinciosul eunuc? Totuşi, dacă rămâne la Paris îşi pune în pericol copilul… Ce ar fi făcut sultana în locul ei? Nu l-ar fi părăsit niciodată pe Zeynel. Nici Selma nu o va face. Vor înfrunta împreună primejdiile.

În dimineața zilei de 10 iunie, Selma este trezită din somn de zgomote provenite din stradă. Iese repede pe balcon. Pe trotuare se află grupuri de oameni agitați. Nu înțelege ce se întâmpla. Se îmbracă, ia copilul, îl duce în camera lui Zeynel şi iese afară. Pe hol, îi întâlneşte pe vecinii ei care sunt gata

de plecare.

— Guvernul a şters-o peste noapte, ţipă ei. Căraţi-vă, vin Boches!

Pe stradă, oamenii strigă unii la alţii.

— Spre care gară vă îndreptaţi? Austerlitz? Repede! Trenurile sunt deja foarte aglomerate.

— Eu plec cu bicicleta, spune cineva, pentru că trenurile vor fi sigur bombardate!

Selma reuşeşte să-şi păstreze calmul în această situaţie de panică generală. Ce să facă? Are un bebeluş de şapte luni, iar Zeynel nici nu poate să se mişte din pat.

Următoarele două zile sunt un adevărat coşmar. Generalul Weygand a declarat Parisul oraş deschis. Toţi cei care au rămas sunt îngroziţi. Oraş deschis, înseamnă că Parisul nu mai este apărat, ci lăsat pradă învingătorilor Boches.

Pentru Selma şi cei câţiva bătrânei care, din fatalism sau frică, au rămas în hotel, această veste este mai degrabă bună. Dacă Parisul nu este apărat, adică a capitulat, atunci nemţii nu vor distruge acest oraş minunat care le este, practic, oferit pe o tavă de argint. Toţi cei rămaşi la hotel s-au adunat în sala de mese, încercând să se încurajeze reciproc. Patronul oferă o sticlă de „Armagnac". Toţi îi sunt recunoscători că nu a închis hotelul, iar el le explică:

— Doar nu am muncit o viaţă întreagă pentru ca acum să las totul baltă. Îmi voi apăra proprietatea, voi lupta şi împotriva acestor Boches!

În Paris domneşte o linişte ciudată. Trei sferturi din locuitori au părăsit oraşul. Selma este în căutare de lapte pentru fetiţa ei, dar toate magazinele sunt închise. Până la urmă descoperă o magherniţă de unde, pentru o sumă fabuloasă, reuşeşte să cumpere câteva cutii de lapte condensat şi biscuiţi. În timp ce se întoarce la hotel se miră de zgomotul neobişnuit pe care îl fac pantofii ei pe străzile pustii. Uşile sunt închise, geamurile sunt ferecate, ai impresia că oraşul a încetat să respire. A doua zi vor veni

nemții.

Toată noaptea veghează la flacăra luminării, alături de copilul adormit.

Un zgomot asurzitor. Se trezeşte brusc. Probabil, a adormit.

Lumânarea s-a stins, iar în cameră pătrund primele raze de soare. Selma se repede la fereastră şi priveşte, printre crăpăturile jaluzelei, strada. Au sosit!

O coloană de tancuri înconjură Place de l'Opéra, alta se deplasează în direcția Concorde. Toată dimineața, Selma urmăreşte hipnotizată intrarea în oraş a puternicelor trupe germane.

Capitolul VI

Pe 14 iunie se anunță prin portavoce:

„Cetățeni ai Parisului! Este interzis să vă părăsiți locuințele. Toate atacurile împotriva soldaților germani sunt pedepsite cu moartea!”

Populația este atât de demoralizată, încât nici nu se gândeşte să opună rezistență. A doua zi se anulează interdicția de a ieşi din casă. „Fiecare trebuie să-şi ocupe postul şi să-şi îndeplinească datoria”, acesta este comunicatul prefectului din Departamentul Seine. De bine, de rău viața începe să intre pe făgaşul normal. Magazinele, restaurantele, metroul, poşta, băncile şi tribunalele îşi reiau activitatea.

Selma a dormit foarte puțin în ultimele nopți, astfel încât pe 17 dimineața, când Zeynel dă buzna în cameră, încercând să-i vorbească, ea îşi ascunde capul sub pernă. El insistă. Cu o mină complice, o anunță că primăriile şi-au reluat activitatea şi că peste tot este o dezordine de nedescris. Selma se ridică în coate uluită. A trezit-o din somn numai pentru a-i povesti asta? Fără să se lase intimidat, Zeynel continuă să-i explice că acum este cel mai potrivit moment pentru a declara copilul.

— Jumătate din angajați lipsesc, iar cealaltă jumătate îşi fac treaba în grabă, sunt mai preocupați de evenimentele zilei decât de ceea ce fac. Am fost azi-dimineață la primăria din arnondismentul 9. Trebuie să profităm de ocazie acum. Voi spune că fetița s-a născut în noaptea de 14 spre 15 iunie şi că moaşa şi-a pierdut capul şi a uitat să emită certificatul de naştere. N-au cum să verifice cele spuse de mine. Nu le arde lor de aşa ceva. Repede, dați-mi actele dumneavoastră. Voi rezolva imediat emiterea actului de naştere al fetiței noastre.

Totul se desfăşoară aşa cum a prevăzut Zeynel. Angajatei primăriei i se face milă la vederea domnului bătrân şi

deosebit de politicos care o priveşte cu nişte ochi de parcă ea ar fi Dumnezeu în persoană. În afară de asta, mai vorbeşte şi o franceză stricată, iar ea nu are răbdare să urmărească explicațiile lui. Astăzi nu este o zi ca oricare, deci se poate face abstracție de certificatul moaşei.

— Foarte bine, atunci dați-mi actele mamei, dacă nu aveți altele. Prenume: Selma, soția lui Amir, rajah al Badalpurului.

Cu un scris caligrafic, trece drept nume de familie prenumele Amir. Zeynel îşi opreşte respirația.

— Bine. Şi acum ce înseamnă rajah al Badalpurului? Este cumva profesia tatălui? Ce înseamnă rajah?

Zeynel ezită, dacă spune că înseamnă „rege", o să-i ia drept nebun.

— Deci care este profesia? insistă angajata. Doar are o profesie, nu?! Este negustor?

— Da, exact, este negustor, aprobă eunucul, cu capul plecat, în timp ce femeia completează conştiincios hârtia.

Asta este o trădare mai gravă decât faptul că i-a comunicat rajahului moartea copilului. Zeynel este neliniştit de cum va reacționa prințesa. Spre surprinderea lui, Selma găseşte situația foarte amuzantă.

— Dacă află vreodată Amir, o să te spânzure! izbucneşte ea în râs. Văzând că eunucul păleşte, îl linişteşte: „Nu-ți fă griji, un asemenea act de naştere nu ar da nimănui de bănuit că el e tatăl şi doar ăsta-i lucrul cel mai important!"

Selma este foarte bine dispusă, toate s-au aranjat, în sfârşit. Îşi lasă fetița în grija lui Zeynel şi pleacă la plimbare.

Preferă străduțele, mai puțin aglomerate, pentru a nu da nas în nas cu soldații germani. Observă însă că parizienii nu au asemenea scrupule. Grupuri mici se adună în jurul soldaților nemți, care fac plajă pe terasele cafenelelor. Curioasă, Selma se apropie de unul din grupuri. Doi lungani blonzi, proaspăt raşi, în uniformă, le zâmbesc curioşilor.

— Nu vă temeți, nu vă facem nimic rău. V-ați lăsat păcăliți de englezi, care v-au atras în acest război în care, oricum, nu

aveați nicio şansă de izbândă. Dar sfârşitul este aproape. Doriți să vă revedeți bărbații, doamnelor, nu-i aşa? Şi noi vrem să ne întoarcem la soțiile noastre!

Oamenii sunt uimiți, dar şi uşurați. Nemții ăştia par nişte oameni drăguți, politicoşi, şi nu nişte barbari care dau foc oraşului sau îi măcelăresc pe locuitori. Sunt soldați disciplinați care, în afara orelor de serviciu, se comportă ca nişte simpli turişti, cu camerele de filmat agățate de gât, care intră în magazine să cumpere parfumuri şi ciorapi de mătase pe care le plătesc.

Afară e o vreme splendidă şi Selma se îndreaptă spre Tuilerie. Lumea stă la soare şi discută, iar în apropiere o orchestră cântă Simfonia a V-a de Beethoven. Mulți se prefac că nu ascultă, dar comentează între ei: „Ăştia au muzica în sânge, nu poate fi negat acest lucru".

Mai adineauri, mareşalul Pétain a anunțat la radio încetarea luptelor şi a declarat armistițiu.

Dacă unii încep să plângă, atunci mai degrabă din fericire decât de ruşine.

— Slavă Domnului, războiul s-a terminat! Nici n-ar fi trebuit să declarăm război. Faptul că ne aflăm în situația asta este din vina guvernului, a propagandei acestor nenorociți care ne-au indus în eroare!

— Au spus că trupele germane se confruntă cu mari greutăți, duc multe lipsuri, că soldații sunt nişte zdrențăroşi. Domnii mei, ați mai văzut vreodată o armată aşa de impunătoare?

— Ne-au spus că nu există niciun pericol, că nu avem de ce ne teme! Dar când situația a început să se împută, au şters-o cu toții în noapte şi ne-au lăsat aici să ne descurcăm singuri. S-au lăsat păcăliți de propriii oameni, asta îi amărăşte cel mai mult. Adversarii lor profită de acest fapt şi peste tot, în Paris, pe ziduri, se poate citi: „Parizieni, propriii voştri oameni v-au lăsat la voia întâmplării. Acordați Wehrmachtului încredere!"

La radio, de asemenea, se anunță: „Parizienilor nu le va lipsi nimic. Autoritățile germane vor avea grijă de asta”.

Selma hoinăreşte gânditoare pe alei. În fața ochilor îi apare imaginea unui alt oraş, cu populație tristă, a unui oraş ocupat. Se gândeşte la acei bărbați şi acele femei care, păcălind vigilența trupelor de ocupație, se îndreptaseră spre Anatolia, pentru a-l susține pe tânărul general care se opunea armistițiului şi care dorea să lupte în continuare. Va avea şi Franța un Mustafa Kemal al ei?

Întoarsă la hotel, îl surprinde pe patron într-o discuție aprinsă cu soția sa. La apariția ei, cei doi se opresc brusc şi femeia dispare în bucătărie.

A doua zi de dimineață, patronul i se adresează Selmei.

— Îmi pare rău, dar trebuie să vă spun… Soția mea doreşte ca eu să vă anunț la Comandament.

— La Comandament, de ce?

— S-a dat o circulară conform căreia toți cei ce găzduiesc străini sunt obligați să-i anunțe. În caz contrar se vor aplica pedepse severe. Dumneavoastră sunteți englezoaică, deci…

Selma înțelege. Până mai ieri au fost aliați, dar astăzi Franța a capitulat, în schimb, Anglia continuă să lupte… deci acum este o adversară.

— I-am spus soției mele că puteți rămâne în continuare la noi şi, în cazul unui control, vă putem ascunde foarte uşor. Dar nici nu vrea să audă de una ca asta. Eu o cunosc, ştiu cât e de fricoasă. Ar fi în stare să vă denunțe.

Bărbatul are broboane de sudoare pe frunte. Nu îndrăzneşte să o privească în ochi.

— Cel mai bine ar fi să vă mutați.

Selma înmărmureşte, i se face negru în fața ochilor şi trebuie să se sprijine de spătarul unui scaun.

— Unde să mă duc?

Patronul răsuflă uşurat. Se aşteptase la o scenă. Are el o soluție, pentru alții ai întotdeauna o soluție.

— Nu trebuie să rămâneți în oraş, pentru că e plin de

nemți. Plecați mai la nord, în apropiere de Pigalle sau Clichy… acolo există câteva hoteluri mai mici în care nu se pun întrebări incomode.

În decurs de o lună, Selma şi-a schimbat locuința de trei ori. Nicăieri nu se simțea în siguranță. Dacă o privea cineva mai insistent, avea impresia că este un denunțător. Camerele erau de două ori mai scumpe pentru una ca ea… Nemții acordau recompense celor care-i denunțau pe suspecți. Ea, ca englezoaică, nu este extrem de suspectă?

Frica ei se transformă în panică când află că toți oficialii britanici au fost arestați şi trimişi în lagăr. Se gândeşte la sârma ghimpată, la familiile despărțite, la copiii luați de lângă mamele lor… O strânge la piept pe fetița ei: nu-şi va da copilul, va lupta!

În această atmosferă de suspiciune, de denunțuri, frumusețea ei, atitudinea ei „mai altfel", care altădată constituiau nişte atuuri, măresc şi mai mult pericolul. Cu toate încercările de a arăta „ca toți ceilalți", Selma atrage privirile asupra ei. Într-una din zile, un bărbat se leagă de ea. Îl repede, iar el izbucneşte furios.

— Aşa, faci pe mironosița! Dacă i-aş anunța pe nemți cine eşti, ce-ai spune?

Selma nu poate să-şi asume niciun risc şi de aceea îl ia pe Zeynel şi pe fetiță şi se mută imediat în altă parte. Ajunge pe Rue des Martyrs, într-o clădire nenorocită. Aici, patroana îi găzduia pe toți străinii care plăteau pe loc.

După ce a văzut mizeria din camere, Selma a înțeles că numai cine este nevoit poate să trăiască într-o gaură împuțită ca aceea. Totuşi, chiria este la fel de mare ca într-unul din hotelurile respectabile. De ce n-ar fi aşa? În fond le oferă siguranță. În schimbul unei sume considerabile, poliția nu calcă pe acolo.

După câteva zile, patroana, madame Emilie, o opreşte pe

Selma.

— Sunteți cumva evreică?

— Nu, răspunde dezorientată Selma. De ce întrebați?

— Mai bine că nu sunteți evreică. N-ați auzit de scandalul de pe Champs-Elysées?

Şi-i povesteşte cu ochii lucioşi de încântare că un grup de tineri a demonstrat de pe Avenue Étoile până în Rond-Point strigând „Moarte evreilor!" şi au spart vitrinele tuturor magazinelor evreieşti. Pronunțau cu satisfacție nume celebre ca Cédric, Vanina, Brunswich, ca şi cum aceştia ar fi nişte criminali periculoşi.

— Foarte bine le fac, încheie ea discuția, doar s-au îmbogățit pe spinarea unor oameni cinstiți ca noi.

Selma nu înțelege ura împotriva evreilor. În Turcia, ei erau cetățeni ca oricare alții şi erau prețuiți pentru hărnicia şi inteligența lor.

Şi ziarele duc o campanie antiiudaică puternică. În unele magazine există plăcuțe cu inscripția „Interzis accesul evreilor". Pe 27 septembrie însă se face primul pas oficial împotriva lor. Nemții anunță că toți evreii sunt obligați să se treacă într-un registru special. Trei săptămâni mai târziu, conducerea de la Vichy proclamă „statutul evreilor". Din motive de siguranță națională, evreilor li se interzice să exercite următoarele profesii: funcționar, avocat, judecător, învățător, ofițer, jurnalist, actor de teatru sau cinema, farmacist şi chiar dentist... Proprietăreasa hotelului profită de ocazie şi măreşte chiria celor două familii de evrei din imobil.

Pentru a se mai destinde puțin, Selma îşi petrece uneori seara în Lapin Agile, unde întâlneşte tot felul de tipi simpatici şi veseli.

Un mic grup de tineri au acceptat-o în rândurile lor. Erau câțiva spanioli, cehi, polonezi, toți refugiați, pe care i-a surprins venirea nemților la Paris. Singura regulă a grupului este aceea a tăcerii, în rest sunt nişte oameni plini de viață.

Nimeni nu pune întrebări, toți au nume false. Nu se discută politică, dar Selma observă că ei cunoşteau dinainte desfăşurarea evenimentelor. Astfel a aflat că pe 11 noiembrie, în fața Arcului de Triumf, vor fi măcelăriți o mulțime de studenți. Selma se întreabă dacă nu cumva toți aceşti tipi dubioşi nu fac parte din Rezistența franceză.

Uneori se întâlnesc în vreun beci şi dansează până în zori. Geamurile sunt zidite astfel încât să nu pătrundă din afară lumina şi zgomotul. Prima oară când Selma s-a întors dis-de-dimineață la hotel, Zeynel o aştepta treaz în fotoliu. N-a scos niciun cuvânt, dar a privit-o cu reproş. Selma s-a aşezat ruşinată lângă el.

— Aga, trebuie să mă înțelegi. Mă sufoc în camera mea. Ziua mai trece cum mai trece, datorită copilului, dar noaptea nu pot să dorm. Îmi vin tot felul de idei sinistre, simt că înnebunesc.

Zeynel îi sărută mâna.

— Iertați-mă, prințesă, sunt un bătrân egoist. Dumneavoastră sunteți încă tânără şi trebuie să vă distrați puțin… Ştiți că mi-aş da viața numai să vă văd fericită! Dar… dacă vi se va întâmpla ceva, care va fi soarta fetiței noastre?

— Nu-ți fie teamă. Mă feresc de pericole.

Ştie că Zeynel are dreptate şi renunță la ieşirile ei.

Aprovizionarea cu alimente devine o problemă din ce în mai dificilă. Magazinele sunt goale, dar la bursa neagră se găsesc de toate, bineînțeles, la nişte prețuri exorbitante. Selma cumpără de acolo strictul necesar pentru copil. Ea şi Zeynel se hrănesc numai cu napi şi gulii. Cartofii au devenit un adevărat lux. Rația zilnică este de douăzeci şi opt grame de carne şi cincizeci grame de pâine neagră veche. Rația lunară de zahăr este de o jumătate de kilogram, iar cafeaua, un produs de domeniul amintirii.

Eunucul se ocupă de cumpărături. Uneori stă o zi întreagă la coadă pentru a obține rația de produse. Iarna anului 1940

este îngrozitoare: frig, foamete; Zeynel este foarte îngrijorat. Selma slăbise atât de mult încât o sufla vântul. De mai multe ori i s-a făcut rău şi avea crize dureroase pe dreapta, iar în ultimul timp deveniseră din ce în ce mai dese.

Ar fi bine să consulte un medic, dar nu are banii necesari.

— Comoara mea, iubita mea!

Selma strânge copilul în braţe şi se învârte în ritmul unui vals de Strauss, transmis la radio. O să vezi că, în curând, vom scăpa de toate necazurile. Va fi bine, dar trebuie să mai rezistăm puţin!

Fetiţa râde şi-i pune mânuţele în jurul gâtului. Selma se învârte tot mai repede, mai repede…

Brusc, se clatină de durere; o înţepătură puternică îi străbate trupul ca un pumnal. Se sufocă, vrea să ţipe… Copilul, Dumnezeule, să nu dau drumul copilului!… Cu ultimele puteri încearcă să se sprijine de masă, da, aproape că a reuşit, ameţeşte… o durere insuportabilă… nu mai vede nimic… se prăbuşeşte în abis…

Valsul continuă, în timp ce copilul începe să plângă lângă mama leşinată.

Zeynel a găsit-o mai târziu, după ce s-a întors de la cumpărături. Selma, cu o paliditate cadaverică, zace pe jos şi fetiţa, pe care a reuşit să o protejeze în timpul căderii, plânge alături de ea.

Capitolul VII

În Hôtel-Dieu, chirurgul se plimbă nervos prin cameră. Îşi priveşte cu amărăciune mâinile iscusite care, de-a lungul timpului, au săvârşit adevărate minuni şi care de data aceasta n-au reuşit să intervină cu nimic.

Selma a fost adusă în comă. În sala de operație s-a constatat că este vorba de o peritonită acută. Două ore a durat operația, totul părea salvat, dar spre seară a apărut din nou febra. Doctorul şi-a dat seama că este un caz de septicemie. Singura salvare o reprezenta administrarea de antibiotice, acele noi medicamente din America, care însă nu se găseau în Franța. Neputincios, a asistat la moartea pacientei sale.

Totul s-a sfârşit, n-a durat decât douăzeci şi patru de ore. Infecția s-a extins rapid, mai ales că organismul, foarte slăbit, n-a reuşit să o combată. Profesorul îşi freacă nervos mâinile. De douăzeci de ani luptă să salveze viețile oamenilor şi acum a trebuit să asiste neputincios la moartea acestei femei tinere şi frumoase. Cum să-l anunțe pe tată că i-a murit fiica? Bătrânul stă de aseară nemişcat pe coridor. După operație i-a zâmbit şi l-a încurajat: „Se va face bine”, iar el a căzut în genunchi şi i-a sărutat mâinile. Ce să-i spună acum bătrânului?

N-a fost nevoie de cuvinte. Zeynel a înțeles imediat. A leşinat instantaneu.

Îşi aminteşte foarte vag ce s-a întâmplat după aceea.

O femeie îmbrăcată în alb i-a pus tot felul de întrebări pe care ei nu le înțelegea. Până la urmă i-a întins portofelul şi i-a explicat că fetița lui trebuie înmormântată după obiceiul musulman.

După-amiază a sosit un car mortuar în care a fost încărcata lada cea albă. Bărbații din car i-au făcut semn să-i urmeze.

Cât timp a alergat în spatele carului? Ploaia rece de ianuarie îi pătrundea prin hainele subțiri, dar el nu observa nimic. În sfârşit, au ajuns într-un loc înconjurat de ruine. Se vedeau rânduri infinite de pietre funerare printre mărăcini. Se aflau în cimitirul musulman din Bobigny. Zeynel suspină, gândindu-se la frumoasele cimitire de pe Bosfor.

Imamul era deja nerăbdător. Recită în mare grabă rugăciunea pentru morți şt dispare. Săracul bărbat n-are bani suficienți pentru a plăti o ceremonie adevărată. Cu greu a făcut rost de bani pentru o bucată de lemn pe care să se treacă numele răposatei. Câtă mizerie!

De ce au închis-o pe fetița lui în ladă? O să se sufoce acolo! În țările islamice morții sunt înfăşurați într-un cearceaf alb şi îngropați direct în pământ. În Franța însă acest lucru nu este permis. Zeynel se cutremură... Cine va bănui vreodată că prințesa se odihneşte în această groapă sărăcăcioasă? Cine îşi va aminti de ea?

Se aşază pe mormânt, o acoperă cu trupul lui, încercând să-i dăruiască puțină căldură, puțină dragoste. Acum nu mai are pe nimeni în afară de el, iar el nu o va părăsi, doar i-a promis sultanei acest lucru.

„— Aga!

Din fundul grădinii apare Selma într-o rochiță albastră de mătase.

— Aga, ia-mă cu tine! Vreau să văd focul de artificii de pe Bosfor. Repede, Aga! Trebuie să mergem! Vreau să mergem.

— Dar nu ne este permis să părăsim parcul, prințesă!

— Vai, Aga, tu nu o mai iubeşti pe micuța în Selma! Ce înseamnă nu este permis? Aga, vrei să fiu nefericită?

N-are încotro. Cedează şi de data aceasta... Mână în mână, hoinăresc pe aleile cu miros de mimoze şi iasomie. Se îndreaptă spre barca aurită care-i aşteaptă pe mal.

Dintr-o săritură ajunge în barcă. Zeynel se aşază lângă ea şi Selma îi şopteşte cu ochii strălucitori.

— Şi acum. Aga, noi doi vom pleca într-o lungă călătorie!"

Zeynel se trezeşte. Cineva îl bate pe umăr. E dimineață.

— Trebuie să plecați, dacă rămâneți vă veți îmbolnăvi!

Ali, paznicul, îl ajută pe Zeynel să se ridice şi-i oferă o ceaşcă de cafea fierbinte.

— Frate dragă, ți-a murit soția?

— Fiica mea, se bâlbâie Zeynel, tremurând de frig.

— Cum, şi nu i-ai pus o piatră cu numele ei?

— Nu mai am niciun ban.

Cu mâini nesigure, Zeynel scoate din buzunarul pantalonilor un ceas. E tot ce i-a rămas.

— Crezi că ajunge ăsta?

— Păstrează-ți ceasul, vei mai avea nevoie de el. Nu-ți fă griji, mă voi ocupa eu de această problemă. Musulmanii trebuie să se ajute unii pe alții.

În ciuda protestelor eunucului, bărbatul pleacă şi se întoarce cu o piatră mică şi albă.

SELMA
14.4.1911- 13.1.1941

Brusc îşi aminteşte de copil… Vai, a uitat de ei!

De trei zile l-a lăsat singur, fără hrană, fără îngrijire… poate a murit…?!

— Allah, Allah, ocroteşte-mi fetița!

Într-un suflet, ajunge la hotel. Fetița are ochii închişi şi respiră foarte greu. Zeynel o ia în brațe. E rece ca gheața. O împachetează repede într-o pătură şi dă buzna pe scări. Doamna Emile încearcă să-l oprească.

— Hei, tu! Îmi eşti dator cu chiria pe ultimele două săptămâni.

Zeynel aleargă grăbit spre unul din cabinetele medicale de pe Rue des Martyrs. Dar este duminică şi toate cabinetele sunt închise. Disperat, se adresează unui polițist care îl

îndrumă spre Consulatul Elveției, unde există un cabinet deschis zilnic pentru străini.

Eunucul se grăbeşte spre Rue de Grenelle. Inima lui nu mai face față. Trebuie să reziste. Nu are dreptul să moară înainte de a salva copilul!

Ajuns la Consulat, Zeynel reuşeşte să înmâneze copilul unei secretare blonde, amabile, după care se prăbuşeşte. Doamna Naville, soția consulului, se repede la telefon şi-l chemă de urgență pe medicul familiei, iar musulmanului îi oferă un pahar cu vodcă. Zeynel rămâne fără suflu, vrea să scuipe chestia aia, dar femeia îl linişteşte.

— Nu este alcool, este un medicament.

Îşi revine treptat şi-i povesteşte întreaga aventură. Câteva minute mai târziu apare şi doctorul.

— Am ajuns exact la timp, mormăie acesta, după ce a consultat copilul. Scoate din geantă o seringă şi-i face o injecție.

— Copilul este foarte slăbit. Se pare că plămânii sunt prinşi… Nicio grijă, bătrânelule, o vom face noi bine pe fetiță, dar are nevoie de îngrijire atentă şi intensivă, or, în actuala situație, nu ştiu ce loc să vă recomand… spitalele sunt aglomerate cu orfani şi copii găsiți.

Soția consulului îl întrerupe.

— Mă voi ocupa eu de fetiță, domnule doctor. N-o pot lăsa să moară.

Timp de câteva săptămâni, Zeynel o vizitează zilnic. Fetița se înzdrăveneşte în mod miraculos. Este o fetiță rotofeie şi veselă care, de fiecare dată, îl întâmpină cu strigăte de bucurie pe „Zezel”.

Soția consulului cunoaşte întreaga poveste, cu excepția episodului cu Harvey şi scrisoarea trimisă rajahului.

…Frumoasa mea prințesă, micuța mea fetiță…

Zeynel este foarte obosit. În camera alăturată, fetița se joacă cu păpuşile. Acum este în siguranță şi nu mai are

nevoie de el. De bine, de rău şi-a îndeplinit datoria. Dorința lui este să se odihnească. Sărută copilul pe frunte şi pleacă.

N-a mai fost văzut niciodată.

EPILOG

Aşa se termină povestea mamei sale.

La scurt timp de la moartea ei, la Consulatul Elveției a apărut un vizitator. Era Orkhan, vărul Selmei. Pe cartea sa de vizită scria: „În numele prințesei moarte”.

Apoi rajahul a fost anunțat, pe cale diplomatică, despre existența fetiței. Relațiile dintre India şi Franța erau întrerupte şi de aceea nu putea să-şi aducă fiica la Badalpur. De-abia după terminarea războiului, cei doi s-au revăzut. Dar aceasta este o altă poveste.

Orice urmă a lui Zeynel s-a pierdut. Să fi murit în mizerie?

Harvey n-a uitat-o pe Selma, dar a aflat despre scrisorile ei numai după moartea soției sale. Ursula le-a ascuns timp de trei ani. Imediat după eliberare, Harvey a plecat la Paris. A aflat despre moartea Selmei şi despre existența copilului şi s-a hotărât să înfieze fetița, dar, imediat după ce a rezolvat toate formalitățile, a suferit un atac de cord.

„Târziu, mult mai târziu, am încercat să-mi înțeleg mama. Am apelat la prieteni, la manuale de istorie, ziare şi arhive ale familiei. Am călătorit în toate locurile unde a trăit şi am încercat să-i reconstitui viața.

Dar, pentru a mă apropia mai mult de ea, m-am lăsat pradă şi imaginației.”

EDITURA NEMIRA

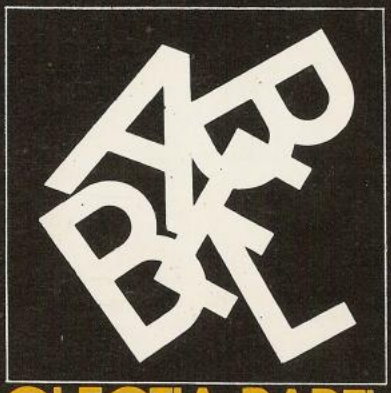

COLECȚIA BABEL

O poveste minunată de dragoste servește uneori drept temă pentru un mare roman. Dar dacă povestea e adevărată, și pe cît de adevărată pe atît de neprevăzută, cînd în ea se oglindește amurgul unui întreg imperiu, al unei epoci clocotitoare, cînd eroina este o sultană și locul ei de naștere este Istanbulul, din care prăbușirea Imperiului Otoman o determină să plece în exil la Beirut, cînd căsătoria cu necunoscutul rajah o poartă la o curte regală indiană și cînd nașterea iminentă a copilului ei îi oferă, pentru prima oară, posibilitatea de a duce o viață liberă la Paris - atunci te aștepți la o carte ieșită din comun.

1992

ISBN 973-95576-4-3

PREȚ 348 + 2 TL = 350 LEI